

A. or. 4231

Amarakoscha

Tamser.

L. Dis. 396

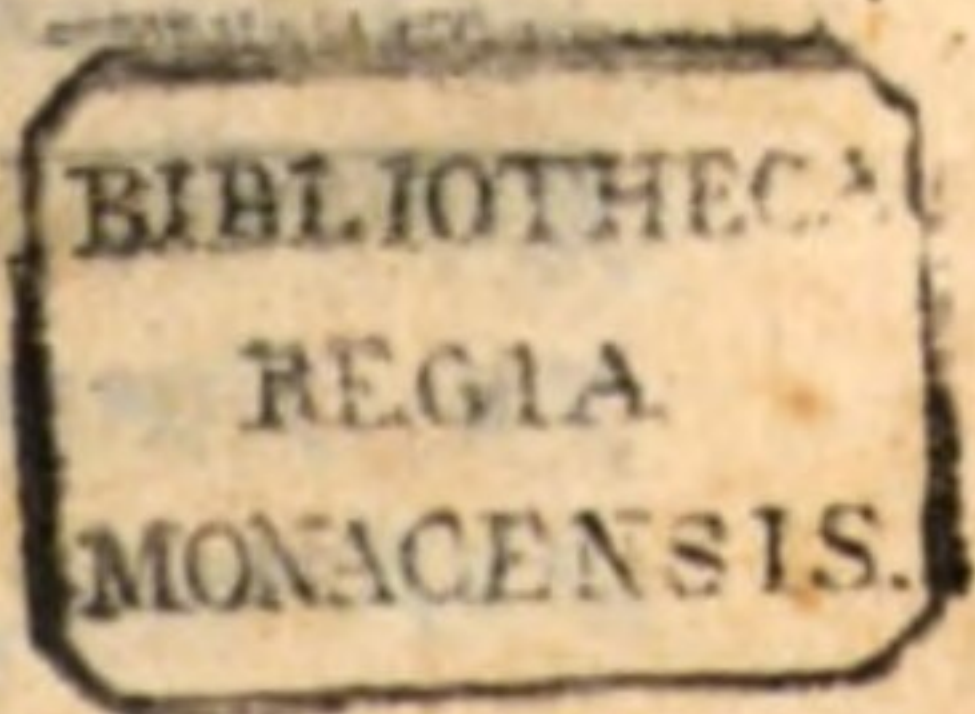
(Amara . . . Calcutta
(Lex. sanctorum) 1807)

Ames Lusha

श्रीमदमरकृतकोषः पुरुषोत्तमकृतत्रिकाण्डशेषश्च
। हाशवल्याभिधानं मेदिनीकरस्य नानार्थः ॥ १ ॥

नगरे कलिकत्ताख्ये कोलब्रूक्साहवाज्ञया । श्रीविद्या
करमिश्रेण कृतसूची समन्वितः ॥ २ ॥

वेदार्त्त्वष्टकलानाथसंमिते विक्रमादके । मुद्राक्षरे
ण विप्रेण वावूरामेण लेखितः ॥ ३ ॥

अथामरकोषसूची	८४	पत्र
ततोऽमरकोषः	११७	पत्र
ततःत्रिकाण्डशेषसूची	३५	पत्र
ततःत्रिकाण्डशेषः	८२	पत्र
ततोच्चारवलीसूची	१६	पत्र
ततोच्चारवली	२३	पत्र
ततोमेदिनीकरकोषसूची	७	पत्र
ततोमेदिनीकरकोषः	१८२	पत्र
ततोमरशुद्धिपत्रं	३	पत्र
ततस्त्रिकाण्डशुद्धिपत्रं	१६	पत्र
ततोच्चारवलीशुद्धिपत्रं	३	पत्र
ततोमेदिन्याःशुद्धिपत्रं	८	पत्र

अधामरकोषस्य सूचीनामसंख्याश्लोकक्रमेणारभ्यतेतत्र प्रथमं स्वर्गवर्गस्य

नाम संख्या	श्लोक	नाम संख्या	श्लोक
स्वर्गस्य ७ स्तरादि	६	लक्ष्याः ६ लक्ष्यादि	२७
देवस्य २६ अमरादि	७	विष्णुशङ्खस्य १ शङ्खेति	२८
गणदेवतानामेकैकं } ७ आदित्येति }	१०	विष्णुचक्रस्य १ चक्रेति	२८
देवयोनीनामेकैकं } १० विद्याधरेति }	११	विष्णुगदायाः १ गौमोदकीति २८	
दैत्यस्य १० असुरादि	१२	विष्णुखड्गस्य १ खड्गेति	२८
बुद्धस्य १८ सर्वज्ञादि	१३	विष्णुमणोः १ कौस्तुभेति	२८
शाक्यमुनेः ७ शाक्यमुन्यादि	१४	गरुडस्य ७ गरुडानादि	२९
ब्रह्मणः २० ब्रह्मादि	१६	शिवस्य ४८ शंभादि	३०
विष्णोः ३७ विष्ण्वादि	१८	शिवजटाबन्धस्य १ कपर्देति	३५
कृष्णपितुः २ वसुदेवादि	२२	शिवधनुषः २ पिनाकादि	३५
बलभद्रस्य १७ बलभद्रादि	२३	शिवानुचरणां २ प्रमथादि	३५
कामस्य २१ (१७ इ } त्येके) मदनादि }	२५	शक्तीनामेकैकंब्राह्मीति	३५
अनिरुद्धस्य २ (४ इ } त्येके) अनिरुद्धादि }	२७	शिवैश्वर्यस्य ३ विभूत्यादि	३६
(ब्रह्मसूत्रिका) }		पार्वत्याः १७ उमादि	३६
		गणेशस्य ८ विनायकादि	३८
		कार्तिकेयस्य १७ कार्तिकेयादि	३९
		इन्द्रस्य ३५ इन्द्रादि	४१
		इन्द्रपत्न्याः ३ पुलोमजादि	४५

अंश	नाम संख्या	श्लोक
	इन्द्रनगर्याः १ नगरीति ४५	
	इन्द्रघोटकस्य १ हवेति ४५	
	इन्द्रसारथेः १ सूतेति ४५	
	इन्द्रवनस्य १ नन्दनमिति ४५	
	इन्द्रगृहस्य १ स्यादिति ४६	
	इन्द्रपुत्रस्य २ जयन्तादि ४६	
	इन्द्रगजस्य ४ ऐरावतादि ४६	
	वज्रस्य १० ह्रादिन्यादि ४७	
	विमानस्य २ व्योमयानादि ४८	
	देवर्षीणां १ नारदेति ४८	
	देवसभायाः २ सुधर्मादि ४८	
	अमृतस्य ३ पीयूषादि ४८	
	गङ्गायाः ४ मन्दार्किन्यादि ४९	
	सुमेरेः ५ मेर्वादि ४९	
	देववृक्षाणामेकैकं ५ पञ्चेति ५०	
	ब्रह्मपुत्रस्य २ सनत्कुमारादि ५१	
	अश्विनोः ६ श्ववैद्यादि ५१	
	उर्वश्यादेः २ अश्वरादि ५२	
	देवगणयकस्य २ (१३)	
	श्लोके) हाहादि ५२	

नाम संख्या	श्लोक
अग्नेः ३४ अग्न्यादि ५३	
बाडवाग्नेः ३ और्वादि ५६	
अग्निशिखायाः ५ ज्वालादि ५७	
अग्निकणायाः २ स्फुलिङ्गादि ५७	
सन्तापस्य २ संतापादि ५७	
यमस्य १४ धर्मराजादि ५८	
राक्षसस्य १५ राक्षसादि ५९	
वरुणस्य ५ प्रचेतादि ६१	
वायोः १० श्वसनादि ६१	
देहस्यवायूनामेकैकं ५ प्राणेति ६३	
वेगस्य ५ रंहादि ६४	
शीघ्रस्य ११ शीघ्रादि ६४	
अतिशयस्य १४ सततादि ६५	
कुवेरस्य १७ कुवेरादि ६८	
कुवेरोद्यानस्य १ अस्येति ७०	
कुवेरपुत्रस्य १ पुत्रस्त्विति ७०	
कुवेरस्थानस्य १ कैलासेति ७०	
कुवेरपुत्र्याः १ अलकेति ७०	
कुवेरविमानस्य १ विमानमिति ७०	
किन्नरस्य ४ किन्नरादि ७१	

नाम संख्या श्लोक

निधेः २ निध्यादि ७१

निधिभेदानामेकैकं ७१

आकाशस्य १६ द्यावादि ७२

दिशः ५ दिशादि ७३

पूर्वादिदिशामेकैकं ३ प्राचीति ७४

उत्तरदिशः १ उत्तरदिगिति ७४

दिग्भवस्तुतः १ दिशमिति ७४

दिक्पतीनामेकैकं ८ इन्द्रेति ७४

दिशजानामेकैकं ८ ऐरावतेति ७६

दिशजस्त्रीणामेकैकं } ७७

८ करिष्येति }

अपदिशः २ अपदिशादि ७८

अनुरालस्य २ अभ्यन्तरादि ७८

बृहलस्य २ चक्रबलादि ७८

मेघस्य १५ अभ्रादि ७९

मेघपङ्क्तोः २ कादभिन्यादि ८०

मेघभवस्य १ त्रिष्विति ८०

मेघध्वनेः ४ सुनितादि ८१

नाम संख्या श्लोक

अ० १

विद्युतः १० सम्पादि ८१

वज्रध्वनेः २ स्फूर्ज्यादि ८२

मेघज्योतिषः २ मेघज्यो } ८२

निषादि }

इन्द्रधनुषः २ इन्द्रायुधादि ८३

सुरलेन्द्रधनुषः १ तदिति ८३

वृष्टेः २ वृष्ट्यादि ८३

वृष्टिविधानस्य २ अवग्राहादि ८३

महावृष्टेः ३ धारादि ८४

अम्बुकाणां १ शीकरेति ८४

वर्षापलस्य २ वर्षापलादि ८४

दुर्द्दिनस्य १ मेघाक्षत्रेति ८४

अनर्धानस्य ८ अनर्जादि ८५

चन्द्रस्य २० हिमांशुवादि ८५

चन्द्रधोडशभागस्य १ कलेति ८८

इन्दुमण्डलस्य २ विम्बादि ८८

खण्डस्य ४ मितादि ८८

ज्येष्ठायाः ३ चन्द्रिकादि ८९

प्रसन्नतायाः २ प्रसादादि ८९

चिह्नस्य ६ कलङ्कादि ८९

अंश	नाम संख्या	श्लोक
	इन्द्रनगर्याः १ नगरीति ४५	
	इन्द्रघोटकस्य १ हयेति ४५	
	इन्द्रसारथेः १ सूतेति ४५	
	इन्द्रवनस्य १ नन्दनमिति ४५	
	इन्द्रगृहस्य १ स्यादिति ४६	
	इन्द्रपुत्रस्य २ जयन्तादि ४६	
	इन्द्रगजस्य ४ ऐरावतादि ४६	
	वज्रस्य १० द्वादिन्यादि ४७	
	विमानस्य २ व्योमयानादि ४८	
	देवर्षीणां १ नारदेति ४८	
	देवसभायाः २ सुधर्मादि ४८	
	अमृतस्य ३ पीयूषादि ४८	
	गङ्गायाः ४ मन्दगङ्गान्यादि ४९	
	सुमेरोः ५ मेरुवादि ४९	
	देववृक्षाणामेकैकं ५ पञ्चेति ५०	
	ब्रह्मपुत्रस्य २ सनत्कुमारदि ५१	
	अश्विनोः ६ अश्वैवादि ५१	
	उर्वश्यादेः २ अश्वरादि ५२	
	देवगायकस्य २ (१३)	
	बोके) हाहादि ५२	

नाम संख्या	श्लोक
अग्नेः ३४ अग्न्यादि ५३	
बाडवाग्नेः ३ और्वादि ५६	
अग्निशिखायाः ५ ज्वालादि ५७	
अग्निकण्ठायाः २ स्फुलिङ्गादि ५७	
सन्तापस्य २ संतापादि ५७	
यमस्य १४ धर्मराजादि ५८	
राक्षसस्य १५ राक्षसादि ५९	
वरुणस्य ५ प्रचेतादि ६१	
वायोः १० अश्वसनादि ६१	
देहस्थवायूनामेकैकं ५ प्राणेति ६३	
वेगस्य ५ रंहादि ६४	
शीघ्रस्य ११ शीघ्रादि ६४	
अतिशयस्य १४ सतनादि ६५	
कुवेरस्य १७ कुवेरादि ६८	
कुवेरोद्यानस्य १ अस्येति ७०	
कुवेरपुत्रस्य १ पुत्रस्त्विति ७०	
कुवेरस्थानस्य १ कैलासेति ७०	
कुवेरपुत्र्याः १ अलकेति ७०	
कुवेरविमानस्य १ विमानमिति ७०	
किन्नरस्य ४ किन्नरादि ७१	

नाम	संख्या	श्लोक
निधेः २ निध्यादि	७१	
निधिभेदानामेकैकं भेदेति	७१	
आकाशस्य १६ द्यावादि	७२	
दिशः ५ दिशादि	७३	
पूर्वादिदिशमेकैकं ३ प्राचीति	७४	
उत्तरदिशः १ उत्तरदिगिति	७४	
दिग्भवस्तुनः १ दिशमिति	७४	
दिक्पतीनामेकैकं ८ इन्द्रेति	७४	
दिग्गजानामेकैकं ८ ऐरावतेति	७६	
दिग्गजस्त्रीणामेकैकं	७७	
८ करिष्येति		
अपदिशः २ अपदिशादि	७८	
अनलस्य २ अभ्यन्तरादि	७८	
बृहत्स्य २ चक्रवालादि	७८	
मेघस्य १५ अभ्रादि	७९	
मेघपंक्तेः २ कादम्बिन्यादि	८०	
मेघभवस्य १ त्रिविधिति	८०	
मेघध्वनेः ४ सुनितादि	८१	

नाम	संख्या	श्लोक	अंशः १
विद्युतः १० सम्पादि	८१		
वज्रध्वनेः २ स्फूर्ज्ज्यादि	८२		
मेघज्योतिषः २ मेघज्यो	८२		
निषादि			
इन्द्रधनुषः २ इन्द्रायुधादि	८३		
सरलेन्द्रधनुषः १ नदिति	८३		
वृष्टेः २ वृष्ट्यादि	८३		
वृष्टिविधातस्य २ अवग्राहादि	८३		
महावृष्टेः ३ धारादि	८४		
अनुकणायः १ शीकरेति	८४		
वर्षापलस्य २ वर्षापलादि	८४		
दुर्द्दिनस्य १ मेघाच्छन्नेति	८४		
अनर्घानस्य ८ अनर्घादि	८५		
चन्द्रस्य २० हिमांश्यादि	८६		
चन्द्रधोडशभागस्य १ कलेति	८८		
इन्दुमण्डलस्य २ त्रिमादि	८८		
खण्डस्य ४ मितादि	८८		
ज्योत्स्नायाः ३ चन्द्रिकादि	८९		
प्रसन्नतायाः २ प्रसादादि	८९		
चिह्नस्य ६ कलङ्कादि	८९		

अ.सू.	नाम	संख्या	श्लोक
	मार्गमासस्य	४ मार्गशीर्षादि	१२३
	पौषमासस्य	३ पौषादि	१२३
	माघस्य	२ नपादि	१२३
	फाल्गुनस्य	३ फाल्गुनादि	१२३
	चैत्रस्य	३ चैत्रादि	१२४
	वैशाखस्य	३ वैशाखादि	१२४
	ज्येष्ठमासस्य	२ ज्येष्ठादि	१२४
	आषाढस्य	२ शुद्धादि	१२४
	श्रावणस्य	३ श्रावणादि	१२५
	भाद्रपदस्य	४ नभस्यादि	१२५
	आश्विनस्य	३ आश्विनादि	१२६
	कार्तिकस्य	४ कार्तिकादि	१२६
	हिमन्तौः	१ हिमन्तेति	१२६
	शिशिरस्य	१ शिशिरेति	१२६
	वसन्तस्य	३ वसन्तादि	१२७
	ग्रीष्मर्तौः	७ ग्रीष्मादि	१२७
	वर्षर्तौः	२ प्रावृडादि	१२८
	शरदः	१ शरदिनि	१२८
	संवत्सरस्य	६ संवत्सरादि	१२९
	पैत्र्याद्यहोरात्र्यादिमानं		१२९

नाम	संख्या	श्लोक
मन्वन्तरस्य	१ मन्वन्तरमिति	१३०
प्रलयस्य	५ संवर्त्तादि	१३१
पपस्य	१२ पंक्तादि	१३१
धर्मस्य	५ धर्मादि	१३२
हर्षस्य	१२ मुदादि	१३३
कल्याणस्य	१२ श्लादि	१३४
पापादियुक्तद्वया	}	१३५
णामेकैकंविधिति		
प्रशस्तस्य	५ मतल्लिकावि	१३५
शुभावहस्य	१ अयेति	१३६
अदृष्टस्य	६ दैवादि	१३६
हेतोः	३ हेत्वादि	१३७
आदिकारणस्य	२ निदानादि	१३७
आत्मनः	३ क्षेत्रज्ञादि	१३७
प्रधानस्य	२ प्रधानादि	१३७
यौवनाद्यवस्थायाः	१ विशेषेति	१३८
सत्त्वादिवयस्यैकैकं	३ गुणेति	१३८
जन्मनः	६ जन्वादि	१३८
प्राणिनः	६ प्राण्यादि	१३९
जातेः	३ जात्यादि	१३९

नाम संख्या	श्लोक
व्यक्तेः २ व्यक्तादि	१३७
मनसः ७ चित्तादि	१४०
बुद्धेः १४ बुद्ध्यादि	१४०
धारणाबुद्धेः २ धीरिति	१४१
संकल्पस्य १ संकल्पेति	१४१
मनस्सुखादेः २ चित्ताभोगादि	१४२
विमर्षस्य ३ चर्चादि	१४२
तर्कस्य ३ अध्याहारादि	१४२
शंसयस्य ४ विचिकित्सादि	१४२
निश्चयस्य २ निर्णयादि	१४३
नास्तिकतायाः २ मिथ्या } दृष्ट्यादि	१४३
द्वैतचिन्तायाः २ व्यापादादि	१४३
सिद्धान्तस्य २ सिद्धान्तादि	१४४
भ्रान्तेः ३ भ्रान्त्यादि	१४४
स्वीकारस्य ७ संविदागवादि	१४४
मोक्षबुद्धेः १ मोक्षेति	१४५
शिल्पबुद्धेः १ अम्यत्रेति	१४५
मोक्षस्य ८ मोक्षादि	१४६

नाम संख्या	श्लोक	अंशः
अहंकारस्य ३ अज्ञानादि	१४६	
चक्षुरादियाह्याणामेकैकं	१४७	
इन्द्रियस्य ३ हृषीकादि	१४७	
कर्मेन्द्रियाणामेकैकं ५ } कर्मेति	१४७	
बुद्धोन्द्रियाणामेकैकं ६ } मनइति	१४८	
कषायरसस्य २ तुवरदि	१४८	
मधुरादीनामेकैकं ५ मधुरेति	१४८	
मधुरादिद्रव्याणामेकैकं ६ } तद्वदिति	१४९	
विमर्दीत्यगन्धस्य १ विमर्देति	१४९	
मनोहारिगन्धस्य १ आ } मोदेति	१५०	
दूरगामिगंधस्य २ } समाकर्थादि	१५०	
सुगन्धेः ४ सुरभ्यादि	१५०	
मुखवासकद्रव्यस्य २ } आमोद्यादि	१५१	
दुर्गन्धस्य २ पूतिगंध्यादि	१५१	

अ०	नाम संख्या	श्लोक
	मांसादिगंधेः २ विस्त्रादि	१५१
	मुक्तास्य १३ मुक्तादि	१५२
	पाण्डुरस्य ३ हरिणादि	१५३
	ईषपाण्डुरस्य १ ईषदिनि	१५३
	कृष्णवर्णस्य ७ कृष्णादि	१५३
	घ्नोतस्य ३ पीतादि	१५४
	हरितस्य ३ पालाशादि	१५४
	रक्तस्य ३ लोहितादि	१५३
	ईषद्रक्तस्य २ शेणादि	१५४
	अव्यक्तरागस्य १ अव्यक्तेनि	१५५
	श्वेतरक्तस्य १ श्वेतरक्तेनि	१५५
	कृष्णपीनस्य २ श्याकादि	१५५
	कृष्णलोहितस्य ३ धूमादि	१५५
	पिंगलस्य ६ कडारादि	१५६
	चित्रवर्णस्य ६ चित्रादि	१५६
	वाराणाः १३ ब्राह्म्यादि	१५७
	असंस्कृतस्य २ अपभ्रंशादि	१५८
	वाचकस्य २ शब्दादि	१५८
	वाक्यस्य १ निजिनि	१५९

नाम संख्या	श्लोक
क्रियायाः १ क्रियेति	१५९
वेदस्य ३ श्रुत्यादि	१५९
वेदविधेः १ त्रयोधर्माति	१५९
वेदानामेकैकं ४ त्रयगिति	१६०
वेदत्रयस्य १ इतीति	१६०
वेदाङ्गानामेकैकं ६ शिक्षेति	१६०
प्रणवस्य २ ओंकारादि	१६०
इतिहासस्य २ इतिहासादि	१६१
खरणामेकैकं ३ उदात्तेति	१६१
न्यायार्थशास्त्रयोः क्रमेणैकै	१६१
कं २ आन्विक्षिकीति	
ज्ञानसत्यार्थकथायाः २	१६२
आख्याविकेति	
पुराणस्य २ पुराणादि	१६२
प्रबन्धकथ्यतायाः १ प्रबन्धेति	१६२
ज्ञानार्थप्रश्नस्य २ प्रवहिकादि	१६२
सूतेः २ सूत्यादि	१६३
संग्रहस्य २ समाहृत्यादि	१६३
समस्यायाः २ समस्यादि	१६३
जनमुतेः २ किंवदन्त्यादि	१६३

नाम संख्या	श्लोक
वार्त्तायाः ४ वार्त्तादि	१६४
नामः ६ आह्वयादि	१६४
आह्वानस्य ३ ह्वयादि	१६५
अनेककृताह्वानस्य १ संह्वनीति	१६५
विवादस्य २ विवादादि	१६५
वचनोपक्रमस्य २ उपन्यासादि	१६५
संगतिविशेषस्य २ उपोद्घातादि	१६६
शपथस्य २ शपनादि	१६६
प्रश्नस्य ३ प्रश्नादि	१६६
उत्तरस्य २ प्रतिवाक्यादि	१६६
मिथ्यावादस्य २ मिथ्या	} १६७
भियोगादि	
अभिशापस्य २ मिथ्या	} १६७
भिशंसनादि	
प्रेमजशब्दस्य १ प्रणादेति	१६७
कीर्त्तिः ३ यशसादि	१६८
स्तुतेः ४ स्तवादि	१६८
द्विरुक्तस्य १ आग्नेडितेति	१६८
घोषणस्य २ उच्चैर्घुष्टादि	१६८
काकुवाक्यस्य १ काकिति	१६९

नाम संख्या	श्लोक	अंशः
निन्दायाः १० अवर्णादि	१६९	
अप्रियवचसः २ पारुष्यादि	१७०	
भर्त्सनस्य २ भर्त्सनादि	१७०	
सनिन्दोपलम्भस्य १ यइति	१७१	
मैथुनाकोशस्य १ तवेति	१७१	
आलापस्य २ आभाषणादि	१७२	
अनर्थकवचसः १ प्रलापेति	१७२	
सुहृर्भाषणस्य १ अनुलापेति	१७२	
परिदेवनस्य २ विलापादि	१७२	
विरोधोक्तेः २ विप्रलापादि	१७३	
परस्परवादस्य २ संलापादि	१७३	
सुवचनस्य २ सुप्रलापादि	१७३	
अपलापस्य २ अपलापादि	१७३	
सन्देशवचनस्य २ स	} १७४	
न्देशवागादि		
अकल्याणोक्तेः १ उपतीति	१७४	
शुभान्मिकायाः १ स्यादिति	१७४	
मधुरवचसः १ अत्यर्थेति	१७५	
संगतस्य २ संगतादि	१७५	
कर्कसवचसः २ निष्ठुरादि	१७५	

अ० सू०

नाम	संख्या	श्लोक
भंडादिवचनस्य	२ ग्राम्यादि	१७५
सत्यप्रियवचसः	१ स्तुतृतेति	१७५
विरुद्धवाक्यस्य	२ संकुलादि	१७६
असंपूर्णोच्चारितस्य	१ लुप्तेति	१७६
शीघ्रवचसः	२ निरस्तादि	१७६
संश्लेषवचसः	१ अन्वृत्तेति	१७७
अर्थमून्यवचसः	२ अवज्ञादि	१७७
निन्दावचनस्य	२ अनक्षरादि	१७७
मिथ्यावचसः	१ आहतेति	१७७
अव्यक्तवचसः	२ स्निष्टादि	१७८
असत्यवचसः	१ वितथेति	१७८
सत्यस्य	४ सत्यादि	१७८
शब्दस्य	१७ शब्दादि	१७९
शुष्कपर्णादिध्वनेः	१ मर्मरेति	१८०
भूषणध्वनेः	१ भूषणेति	१८०
बीणाध्वनेः	७ निष्कारादि	१८१
कोलाहलस्य	२ कोलाहलादि	१८२
खगध्वनेः	१ निरश्वामिति	१८२
प्रतिशब्दस्य	२ प्रतिशुदादि	१८२
गानस्य	२ गीतादि	१८२

नाम	संख्या	श्लोक
स्वरणामेकैकं	७ निष्पादादि	१८३
स्तुक्ष्मध्वनेः	१ काकलीति	१८४
मधुरस्फुटध्वनेः	१ कलेति	१८४
गम्भीरध्वनेः	१ मन्द्रादि	१८४
उच्चध्वनेः	१ तारेति	१८४
एकतालस्य	२ समन्वितजयादि	१८५
वीणायाः	३ वीणादि	१८५
सप्ततन्त्र्याः	१ सेति	१८५
वीणादिवाद्यस्य	१ तनेति	१८६
मुरजादिवाद्यस्य	१ आनद्धेति	१८६
वंश्यादिवाद्यस्य	१ शुषिरेति	१८६
कांस्यादिवाद्यस्य	१ घनेति	१८६
चतुर्विधवाद्यस्य	२ त्रादित्रादि	१८७
मृदंगस्य	२ मृदंगादि	१८७
मृदंगभेदानामेकैकं	३ अंक्येति	१८७
ढक्कायाः	२ यशःपटहादि	१८८
भेर्याः	२ भेर्यादि	१८८
पटहस्य	२ आनकादि	१८८
वीणावादनस्य	१ कोणेति	१८८
वीणादंडस्य	२ वीणादंडादि	१८९

नाम संख्या	श्लोक
वीणादण्डाधःकाष्ठभाण्ड } स्य २ ककुभादि	१८७
वीणाकायस्य २ कोलंबकादि	१८७
वीणाबंधस्य २ उपनाहादि	१८७
वाद्यप्रभेदानामेकैकं द्वादशेति	१८०
नर्तक्याः २ नर्तक्यादि	१८०
विलंबितशीघ्रमध्याना } मेकैकं ३ विलंबितेति	१८१
तालस्य १ तालेति	१८१
गीतादिसाम्यस्य २ लयादि	१८१
नृत्यस्य ६ तांडवादि	१८२
नृत्यगीतवाद्यानां शैत्यत्रिकादि	१८२
स्त्रीवेषधारिनर्तकस्य ३ } अकूसादि	१८३
नाट्योक्तौ गणिकायाः १ } नाट्योक्ताविति	१८३
नाट्योक्तौ भगिनीपतेः १ } भगिनीति	१८४
पण्डितस्य १ भावेति	१८४
जबकस्य १ आवुकेति	१८४

नाम संख्या	श्लोक	अंश
युवराजस्य २ कुमारदि	१८४	
राज्ञः २ भट्टारकादि	१८५	
राजसुतायाः १ भर्तृदारिकेति	१८५	
कृताभिषेकायाः १ देव्येति	१८५	
अन्यराजस्त्रियः १ इतरेति	१८५	
अवधोक्तेः १ अवह्मण्यमिति	१८६	
राजश्यालस्य १ राजश्यालेति	१८६	
मातुः २ अंबादि	१८६	
बालायाः २ बालादि	१८६	
मारिषस्य १ आर्य्येति	१८६	
बधेष्ठभगिन्याः १ अंतिकेति	१८७	
प्रस्तुतकथासमाप्तेः २ निष्ठादि	१८७	
नीचाह्वानस्य १ हंडेइति	१८७	
चेट्याह्वानस्य १ हज्जेइति	१८७	
सख्याह्वानस्य १ हलेति	१८७	
अङ्गविक्षेपस्य २ अङ्गहारादि	१८८	
क्रोधादिव्यंजकस्य २ व्यंजकादि	१८८	
सान्विकादिभावानामेकैकं } ८ निर्वृत्तइति	१८८	

अ०सू०	नाम संख्या	श्लोक
	रसानामेकैकं ८ मृङ्गारेति	१७७
	मृङ्गारस्य ३ मृङ्गारदि	१७७
	वीररसस्य २ उत्साहवर्जनादि	२००
	करुणारसस्य ३ कारुण्यादि	२००
	हास्यरसस्य ३ हसादि	२००
	वीभत्सस्य २ विभत्सादि	२०१
	अद्भुतस्य ४ विस्मयादि	२०१
	भयानकरसस्य ७ भैरवादि	२०१
	रौद्रस्य १ रौद्रादि	२०२
	भयस्य ६ दरादि	२०३
	मनेविकारस्य १ विकारइति	२०३
	अनुभावस्य २ अनुभावदि	२०३
	अहंकारस्य ३ गर्वादि	२०४
	मानस्य २ मानादि	२०४
	अनादरस्य ७ अनादरादि	२०४
	लज्जायाः ५ मन्दाक्षादि	२०५
	अलज्जायाः १ अपत्रपेति	२०५
	क्षमायाः २ क्षान्त्यादि	२०६
	परधनस्यूहायाः १ अभिध्येति	२०६
	ईर्ष्यायाः २ अक्षान्त्यादि	२०६

नाम संख्या	श्लोक
गुणेदोषारोपस्य २ असूयादि	२०६
वैरस्य ३ वैरादि	२०७
शोकस्य ३ मन्वादि	२०७
पश्चात्तापस्य ३ पश्चात्तापादि	२०७
क्रोधस्य ७ क्रोपादि	२०८
मुचिचरितस्य १ मुचाविति	२०८
चित्तविभ्रमस्य २ उन्मादादि	२०८
स्नेहस्य ५ प्रेमादि	२०९
इच्छायाः १२ इच्छादि	२०९
महदिच्छायाः १ सइति	२१०
धर्मचिन्तायाः १ उपाधिरिति	२१०
मानसीव्यथायाः १ आधिरिति	२१०
चिन्तायाः ३ स्मृत्यादि	२११
उत्कण्ठायाः २ उत्कण्ठादि	२११
उत्साहस्य २ उत्साहादि	२११
अत्यवसायस्य १ सेति	२११
कपटस्य ७ कपटादि	२१२
अनवधानतायाः २ प्रमादादि	२१२
कुतूहलस्य ४ कुतूहलादि	२१३
हावानामेकैकं ६ स्त्रीणामिति	२१३

नाम संख्या	श्लोक
परिहासस्य ६ इवादि	२१४
बाजस्य ३ बाजादि	२१५
बालक्रीडायाः ३ क्रीडादि	२१५
सेदस्य ३ घर्मादि	२१५
सात्विकभावस्य २ प्रलयादि	२१५
आकारगुप्तेः २ अवहित्यादि	२१६
हर्षादौत्वस्याः २ संवेगादि	२१६
सशब्दहासस्य १ आकुरितेति	२१६
अल्पस्मितस्य १ सेत्यासेति	२१६
विहसितस्य १ मध्यमेति	२१७
रोमाञ्चस्य २ रोमाञ्चादि	२१७
रोदनस्य ३ क्रन्दितादि	२१७
जृम्भणस्य २ जृम्भादि	२१७
मिथ्यावचनस्य २ विप्रलम्भादि	२१८
रिङ्गणस्य २ रिङ्गणादि	२१८
निद्रायाः ५ निद्रादि	२१८
आलस्यस्य २ तंद्वादि	२१८
भ्रुकृत्याः ३ भ्रुकृत्यादि	२१९
असौम्यदृष्टेः १ अदृष्टीति	२१९
स्वभावस्य ५ संसिद्धादि	२१९

नाम संख्या	श्लोक	अंश
कम्पस्य २ वेपथ्यादि	२२०	
उत्सवस्य ५ क्षणादि	२२०	
इति स्वर्गवर्णः		
पातालस्य ५ अघोभुवनदि	१	
विवरस्य ११ कुहरादि	१	
भूरंधस्य २ गर्जादि	२	
सरंधस्य २ सरंधादि	२	
अंधकारस्य ५ अंधकारादि	३	
महान्धकारस्य १ ध्वान्तइति	३	
क्षीणतमसः १ क्षीणइति	३	
व्यापकतमसः १ विष्मगिति	४	
नागस्य २ नागादि	४	
शेषस्य २ शेषादि	४	
वासुकेः २ वासुक्यादि	४	
सर्पविशेषस्य २ गोनसादि	४	
अजगरसर्पस्य ३ अजगरादि	५	
जलसर्पस्य २ अलगर्जादि	५	
डुण्डुभस्य २ राजिलादि	५	
चित्रसर्पस्य २ मालुभानादि	६	

अ०

नाम संख्या श्लोक

व्यक्तत्वकसर्पस्य २ निर्मुक्तादि ६

सर्पस्य २५ सर्पादि ६

सर्पविषादीनां १ विषिनि ७

फणायाः २ स्फटादि ७

सर्पत्वचः २ कञ्चुकादि ७

विषस्य ३ श्वेडादि ७

स्थावरविषभेदानामेकैकं १

७ काकोलकेति १

गारुडिकस्य २ विषवैद्यादि ११

सर्पग्राहिणः २ व्यालग्राह्यादि ११

नरकस्य ४ नारकादि १२

नरकभेदानामेकैकं दत्तपनेति १२

नरकस्थप्राणिनां २ सन्वादि १३

वैतरणीनद्याः २ प्रेतादि १३

अलक्ष्याः २ अलक्ष्यादि १३

विष्टेः २ विष्ट्यादि १४

गाढपीडायाः ३ कारणादि १४

शरीरपीडायाः ७ पीडादि १४

समुद्रस्य १५ समुद्रादि १५

नाम संख्या श्लोक

समुद्राणामेकैकं ७ क्षीरोदेति १७

जलस्य २७ आपादि १७

जलविकारस्य २ आयादि १७

स्वल्पतरङ्गस्य ४ भङ्गादि २७

महानरङ्गस्य २ उल्लोलादि २७

आवर्तस्य १ आवर्तेति २७

जलकणस्य ४ पृथग्यादि २१

नदीवक्तायाः २ वक्तादि २१

जलनिर्गमनालस्य २ भ्रमादि २१

तटस्य ५ कूलादि २२

क्रमेणकूलयोः २ पारेति २२

पारवारमध्यस्य १ पात्रेति २२

जलमध्यस्थानस्य २ द्वीपादि २३

द्वीपतटस्य १ यदिनि (अ

विरेण्यिततटस्येत्यन्ये) २३

सवालुकतटस्य २ सैकतादि २३

कर्दमस्य ५ निषदरादि २४

जलोक्तास्य २ जलोक्तासादि २४

मुष्कनद्यादौ कृतगर्तस्य २

२ कूपकादि २४

नाम	संख्या	श्लोक
नैगमदेशस्य	२	नैयादि २५
नैकायाः	३	नैयादि २५
उडुपस्य	३	उडुपादि २५
जलप्रवाहस्य	२	स्रोतसादि २५
नरपण्यस्य	२	आतरादि २६
काष्ठानुवाहिण्याः	२	इत्यादि २६
पोतवशिजः	२	सायात्रिकादि २६
कर्णधारस्य	२	कर्णधारदि २६
पोतवाहस्य	२	नियामकादि २७
गुणवृक्षस्य	२	कूपकादि २७
नौकादंडस्य	२	नौकादंडादि २७
अरित्रस्य	२	अरित्रादि २७
नौमलोत्सारकस्य	२	अभ्यादि २८
नौकाजलोत्सारकस्य	२	} २८
सेकपात्रादि		
निर्मलस्य	२	प्रसन्नादि २८
मलिनजलस्य	३	कलुषादि २८
गभीरस्य	३	निम्नादि २९
अगभीरस्य	१	उत्तानेति २९
अतिगभीरस्य	२	अगाधादि २९

नाम	संख्या	श्लोक	अंशः
कैवर्त्तस्य	३	कैवर्त्तादि २९	
जालस्य	२	आनायादि ३०	
शरणस्तवस्य	२	शरणस्तवादि ३०	
कुवेण्याः	२	मास्याधन्यादि ३०	
वडिशस्य	२	वडिशदि ३०	
मत्स्यस्य	८	पृथुरेमादि ३१	
गडकमत्स्यस्य	२	गडकादि ३१	
पाठीनस्य	२	सहस्रदंष्ट्रादि ३२	
शिशुकस्य	२	उलुषादि ३२	
चिलिचिमस्य	२	नलमीनादि ३२	
प्रेक्ष्याः	२	प्रेक्ष्यादि ३२	
पोताधानस्य	१	शुद्राणेति ३३	
मत्स्यविशेषानामेकैकं	८	रूपादि ३३	
जलजन्तोः	२	यादसादि ३४	
जलजन्तुविशेषाणामेकैकं	४	} ३४	
शिशुमारेति			
कर्कटस्य	२	कुलीरादि ३५	
कच्छपस्य	३	कूर्मादि ३५	
ग्राहस्य	२	ग्राहादि ३५	
नक्रस्य	२	नक्रादि ३५	

अ०ख०	नाम	संख्या	श्लोक
	किंचुलुकस्य	३ महीलतादि	३५
	गोधिकायाः	२ निहाकादि	३६
	जलोकायाः	३ रक्तपादि	३६
	मुक्तामुक्तेः	२ मुक्तास्फोटादि	३७
	शङ्खस्य	२ शङ्खादि	३७
	क्षुद्रशंखस्य	२ क्षुद्रशंखादि	३७
	मुक्तेः	२ शंबूकादि	३७
	भेकस्य	६ भेकादि	३८
	किंचुलुकस्त्रियः	२ शिल्पादि	३८
	भेक्याः	२ भेक्यादि	३८
	कच्छ्याः	२ कमठ्यादि	३८
	मृग्याः	१ मज्जुरस्येति	३९
	दीर्घकोषिकायाः	२ दुर्नामादि	३९
	जलाधारस्य	२ जलाशयादि	३९
	ज्वादस्य	२ अगाधजलादि	३९
	कूपसमीपजलाशयस्य	} ४०	४०
	२ आहावादि		
	कूपस्य	४ अंध्यादि	४०
	कूपनेमेः	२ नेम्यादि	४१
	कूपमुखबंधनस्य	१ वीनाहेति	४१

नाम	संख्या	श्लोक
पुष्करिण्याः	२ पुष्करिण्यादि	४१
देवखानस्य	२ अखानादि	४१
तडागस्य	२ पद्माकरादि	४२
सरसः	३ (पद्मके) कासा	} ४२
रादि (पद्माकरादिवा)		
पल्लवस्य	३ वेसन्तादि	४२
वाघ्याः	२ वाघ्यादि	४२
परिखायाः	२ खेयादि	४३
सेतोः	१ अधारेति	४३
आलवालस्य	३ आलवालादि	४३
नद्याः	१२ नद्यादि	४३
गङ्गायाः	८ गङ्गादि	४५
यमुनायाः	४ कालिङ्गादि	४६
नर्मदायाः	४ रेवादि	४६
करतोयायाः	२ करतोयादि	४७
वाङ्मदायाः	२ वाङ्मदादि	४७
शतद्रुवाः	२ शितद्रुवादि	४७
विपाशायाः	२ विपाशादि	४७
शोणस्य	२ शोणादि	४८
कृत्रिमनद्याः	१ स्यादिति	४८

नाम संख्या	श्लोक
शरवत्यादीनामेकैकं ५	} ४५
शरवतीति	
नदीसिंधुसंगमस्य १ संभेदेति ४७	
कृत्रिमजलमार्गस्य १ द्वयोरिति ४७	
देविकासरस्वतरेकैकं २ देविकेति ५०	
कक्षारस्य २ सौगंध्यादि ५०	
रक्तसौगंधिकस्य २ हस्तकादि ५०	
उत्पलस्य २ उत्पलादि ५१	
इन्दीवरस्य २ नीलाम्बुजमादि ५१	
शुक्लोत्पलस्य २ कुमुदादि ५१	
शालूकस्य १ शालूकेति ५२	
कुम्भिकायाः २ वारिपर्यादि ५२	
शैवालस्य ३ जलनील्यादि ५२	
कुमुदिन्याः २ (कुमुदस्य	} ५३
रसइत्येके) कुमुद्वत्यादि	
नलिन्याः ३ नलिन्यादि ५३	
पद्मस्य १६ पद्मादि ५३	
शुक्लपद्मस्य २ पुण्डरीकादि ५५	
रक्तोत्पलस्य ३ रक्तसरोरुहादि ५५	
नालस्य २ नालादि ५६	

नाम संख्या	श्लोक	अंख
मृणालस्य २ मृणालादि ५६		
अञ्जादिसमूहस्य १ अञ्जेति ५६		
पद्मादिमूलस्य २ करहाटादि ५७		
किञ्जल्कस्य २ किञ्जल्कादि ५७		
नवपद्मदलस्य २ संवर्तिकादि ५७		
पद्मबीजस्य २ बीजकोषादि ५७		
इतिपातालवर्गः		
इतिप्रथमकाण्डः		
भूमेः २७ भूमादि २		
मृत्तिकायाः २ मृदादि ४		
प्रशस्तमृत्तिकायाः २ मृत्तादि ४		
सर्वशस्याः १ भूमेः १ उर्वरेति ४		
ऊषरस्य २ ऊषवानादि ५		
स्थलभूमेः २ स्थल्यादि ५		
निर्जलभूमेः २ मर्वादि ५		
हलाहलभूमेः २ खिलादि ५		
जगतः ५ जगत्यादि ६		
भारतवर्षस्य १ लोकेति ६		
प्राच्यदेशस्य १ शरवतीति ७		

अ०सू०	नाम	संख्या	श्लोक
	किंचुलुकस्य	३ महीलतादि	३५
	गोधिकायाः	२ निहाकादि	३६
	जलौकायाः	३ रक्तपादि	३६
	मुक्ताशुक्तेः	२ मुक्तास्फोटादि	३७
	शङ्खस्य	२ शङ्खादि	३७
	क्षुद्रशंखस्य	२ क्षुद्रशंखादि	३७
	शुक्तेः	२ शंबूकादि	३७
	भेकस्य	६ भेकादि	३८
	किंचुलुकस्त्रियः	२ शिल्पादि	३८
	भेक्याः	२ भेक्यादि	३८
	कच्छ्याः	२ कमठ्यादि	३८
	शृंग्याः	१ मज्जुरस्येति	३९
	दीर्घकोषिकायाः	२ दुर्नामादि	३९
	जलाधारस्य	२ जलाशयादि	३९
	हृदस्य	२ अगाधजलादि	३९
	कूपसमीपजलाशयस्य	}	४०
	२ आहावादि		
	कूपस्य	४ अंध्यादि	४०
	कूपनेमेः	२ नेम्यादि	४१
	कूपमुखबंधनस्य	१ वीनाहेति	४१

नाम	संख्या	श्लोक
पुष्करिण्याः	२ पुष्करिण्यादि	४१
देवखानस्य	२ अखानादि	४१
तडागस्य	२ पद्माकरादि	४२
सरसः	३ (पद्मके) कासा	} ४२
रादि (पद्माकरादिवा)		
पल्लवस्य	३ वेसनादि	४२
वाघ्याः	२ वाघ्यादि	४२
परिखायाः	२ खेयादि	४३
सेतोः	१ अधारेति	४३
आलवालस्य	३ आलवालादि	४३
नद्याः	१२ नद्यादि	४३
गङ्गायाः	८ गङ्गादि	४५
यमुनायाः	४ कालिंद्यादि	४६
नर्मदायाः	४ रेवादि	४६
करतोयायाः	२ करतोयादि	४७
वाङ्महायाः	२ वाङ्महादि	४७
शतद्रुवाः	२ शितद्रुवादि	४७
विपाशायाः	२ विपाशादि	४७
शोणस्य	२ शोणादि	४८
कृत्रिमनद्याः	१ स्यादिति	४८

नाम संख्या	श्लोक
शरावत्यादीनामेकैकं ५	} ४५
शरावतीति	
नदीसिंधुसंगमस्य १ संभेदेति ४७	
कृत्रिमजलमार्गस्य १ द्वयोरिति ४७	
देविकासुरव्योरेकैकं २ देविकेति ५०	
कक्षारस्य २ सौगंध्यादि ५०	
रक्तसौगंधिकस्य २ हल्लाकादि ५०	
उत्पलस्य २ उत्पलादि ५१	
इन्दीवरस्य २ नीलाम्बुजन्मादि ५१	
मुक्तोत्पलस्य २ कुमुदादि ५१	
शालूकस्य १ शालूकेति ५२	
कुम्भिकायाः २ वारिपर्यादि ५२	
शैवालस्य ३ जलनील्यादि ५२	
कुमुदिन्याः २ (कुमुदस्य	} ५३
रसइत्येके) कुमुद्वत्यादि	
नलिन्याः ३ नलिन्यादि ५३	
पद्मस्य १६ पद्मादि ५३	
मुक्तपद्मस्य २ पुण्डरीकादि ५५	
रक्तोत्पलस्य ३ रक्तसरोरुहादि ५५	
नालस्य २ नालादि ५६	

नाम संख्या	श्लोक	अंख
मृणालस्य २ मृणालादि ५६		
अञ्जादिसमूहस्य १ अञ्जेति ५६		
पद्मादिमूलस्य २ करहाटादि ५७		
किञ्जल्कस्य २ किञ्जल्कादि ५७		
नवपद्मदलस्य २ संवर्तिकादि ५७		
पद्मबीजस्य २ बीजकोषादि ५७		
इतिपातालवर्गः		
इतिप्रथमकाण्डः		
भूमेः २७ भ्वादि २		
मृत्तिकायाः २ मृदादि ४		
प्रशस्तमृत्तिकायाः २ मृत्तादि ४		
सर्वशस्याच्छाभूमेः १ उर्वरेति ४		
ऊषरस्य २ ऊषवानादि ५		
स्थलभूमेः २ स्थल्यादि ५		
निर्जलभूमेः २ मर्वादि ५		
हलाहलभूमेः २ खिलादि ५		
जगतः ५ जगत्यादि ६		
भारतवर्षस्य १ लोकेति ६		
प्राच्यदेशस्य १ शरावतीति ७		

अ०ख०	नाम	संख्या	श्लोक
	किंचुलुकस्य	३ महीलतादि	३५
	गोधिकायाः	२ निहाकादि	३६
	जलौकायाः	३ रक्तपादि	३६
	मुक्ताशुक्तेः	२ मुक्तास्फोटादि	३७
	शङ्खस्य	२ शङ्खादि	३७
	शुद्धशङ्खस्य	२ शुद्धशङ्खादि	३७
	शुक्तेः	२ शङ्खकादि	३७
	भेकस्य	६ भेकादि	३८
	किंचुलुकस्त्रियः	२ शिल्पादि	३८
	भेक्याः	२ भेक्यादि	३८
	कच्छ्याः	२ कमठ्यादि	३८
	मृग्याः	१ मङ्गुरस्येति	३९
	दीर्घकोधिकायाः	२ दुर्नामादि	३९
	जलाधारस्य	२ जलाशयादि	३९
	हृदस्य	२ अगाधजलादि	३९
	कूपसमीपजलाशयस्य	}	४०
	२ आहावादि		
	कूपस्य	४ अंधादि	४०
	कूपनेमेः	२ नेम्यादि	४१
	कूपमुखबंधनस्य	१ बीनाहेति	४१

नाम	संख्या	श्लोक
पुष्करिण्याः	२ पुष्करिण्यादि	४१
देवखानस्य	२ अखानादि	४१
नडागस्य	२ पद्माकरादि	४२
सरसः	३ (पद्मके) कासा	} ४२
रादि (पद्माकरादिवा)		
पल्लवस्य	३ वेसनादि	४२
वाघ्याः	२ वाघ्यादि	४२
परिखायाः	२ खेयादि	४३
सेतोः	१ अधारेति	४३
आलवालस्य	३ आलवालादि	४३
नद्याः	१२ नद्यादि	४३
गङ्गायाः	८ गङ्गादि	४५
यमुनायाः	४ कालिन्दादि	४६
नर्मदायाः	४ रेवादि	४६
करतोयायाः	२ करतोयादि	४७
वाङ्महायाः	२ वाङ्महादि	४७
शतद्रुवाः	२ शितद्रुवादि	४७
विपाशायाः	२ विपाशादि	४७
शोणस्य	२ शोणादि	४८
कृत्रिमनद्याः	१ स्यादिति	४८

नाम संख्या श्लोक

शरावत्यादीनामेकैकं ५ } ४८
शरावतीति

नदीसिंधुसंगमस्य १ संभेदेति ४९

कृत्रिमजलमार्गस्य १ द्वयोरिति ४९

देविकासुरव्योरेकैकं २ देविकेति ५०

कक्षारस्य २ सौगंध्यादि ५०

रक्तसौगंधिकस्य २ हल्लाकादि ५०

उत्पलस्य २ उत्पलादि ५१

इन्दीवरस्य २ नीलाम्बुजन्मादि ५१

मुक्तोत्पलस्य २ कुमुदादि ५१

शालूकस्य १ शालूकेति ५२

कुम्भिकायाः २ वारिपर्यादि ५२

शैवालस्य ३ जलनील्यादि ५२

कुमुदिन्याः २ (कुमुदस्य

रसइत्येके) कुमुद्वत्यादि } ५३

नलिन्याः ३ नलिन्यादि ५३

पद्मस्य १६ पद्मादि ५३

मुक्तापद्मस्य २ पृष्ठरीकादि ५५

रक्तोत्पलस्य ३ रक्तसरोरुहादि ५५

नालस्य २ नालादि ५६

नाम संख्या श्लोक

अंख

मृणालस्य २ मृणालादि ५६

अञ्जादिसमूहस्य १ अञ्जेति ५६

पद्मादिमूलस्य २ करहाटादि ५७

किञ्जल्कस्य २ किञ्जल्कादि ५७

नवपद्मदलस्य २ संवर्तिकादि ५७

पद्मबीजस्य २ बीजकोषादि ५७

इतिपातालवर्गः

इतिप्रथमकाण्डः

भूमेः २७ भूमादि २

मृत्तिकायाः २ मृदादि ४

प्रशस्तमृत्तिकायाः २ मृत्तादि ४

सर्वशस्याच्छाभूमेः १ उर्वरेति ४

ऊषरस्य २ ऊषवानादि ५

स्थलभूमेः २ स्थल्यादि ५

निर्जलभूमेः २ मर्वादि ५

हलाहलभूमेः २ खिलादि ५

जगतः ५ जगत्यादि ६

भारतवर्षस्य १ लोकेति ६

प्राच्यदेशस्य १ शरावतीति ७

अ०सं०	नाम संख्या	श्लोक
	पश्चिमोत्तरदेशस्य १ उदिचेति ७	
	द्वेच्छदेशस्य २ प्रत्यक्षादि ७	
	मध्यदेशस्य २ मध्यदेशादि ७	
	आर्यावर्तस्य २ आर्यावर्तादि ८	
	अङ्गादिजननिवासस्था } ८	
	नस्य २ नीवृदादि } ८	
	स्थानमात्रस्य ३ देशादि ८	
	सनडदेशस्य २ नडानादि ९	
	कुमुदप्रायस्य २ कुमुदानादि ९	
	वेतःप्रायस्य १ वेतस्वानिति ९	
	नवतृणप्रायस्य १ शाद्वलेति १०	
	सपंकस्य १ सजंवालेति १०	
	सजलस्य २ जलप्रायादि १०	
	सशर्करस्य ४ शर्करादि ११	
	ससिकनदेशस्य ४ सिक } ११	
	तिलादि } ११	
	नदीवृष्ट्यम्बुपालितदेश } १२	
	थेरेकैकं २ देशेति } १२	
	सुराजदेशस्य १ राजवानिति १३	
	सुराजदेशस्य १ राजवानिति १३	

नाम संख्या	श्लोक
गोस्थानस्य २ गोष्ठादि १३	
पूर्वभूतगोस्थानस्य १ गौ } १३	
छीनमिति } १३	
नद्युपानाभूमेः २ प } १४	
व्यन्तभादि } १४	
आलेः २ सेत्वादि १४	
वल्मीकस्य २ वामलूरादि १४	
वर्त्मनः १२ अयनादि १५	
शेभनमार्गस्य ३ अतिपंथादि १६	
कुमार्गस्य ५ व्यधादि १६	
अमार्गस्य २ अपन्थादि १७	
चतुष्पथस्य २ मृङ्गाटकादि १७	
प्रान्तरस्य १ प्रान्तरेति १७	
चौराद्युपद्रुतमार्गस्य १ } १७	
कान्तारमिति } १७	
कोशद्वयस्य २ गव्यूयादि १८	
नल्लस्य १ नल्लेति १८	
राजमार्गस्य २ घंटापथादि १८	
पुरमार्गस्य १ तदिदि १८	
इतिभूमिवर्गः ६	

नाम संख्या	श्लोक
नगरस्य ७ पुरादि	१
शखानगरस्य १ शखानगरेति	२
वेश्यानिवासस्य २ वेश्यादि	२
हृदस्य २ आपणादि	२
पर्यवोधिकार्याः २ (५ }	२
इत्येके) विपण्यादि	
ग्राममध्यमार्गस्य ३ रथ्यादि	३
प्राकारमूलबंधस्य २ चयादि	३
प्राकारस्य ३ प्राकारादि	३
प्राचीरस्य १ प्राचीरमिति	३
भिन्नेः २ भिन्त्यादि	४
अनर्थस्तस्थिभिन्नेः १ }	४
एडूकमिति	
गृहस्य २० गृहादि	४
चतुःशालस्य २ संजवनादि	६
मुनिगृहस्य २ पर्णशालादि	६
यज्ञस्थानस्य २ चैत्यादि	७
वाजिशालायाः २ मन्दुरादि	७
शिरशालायाः २ आवेशनादि	७
प्रपायाः २ प्रपादि	७

नाम संख्या	श्लोक	अंश
कावादिनिलयस्य २ मठादि	८	
मदिरागृहस्य २ गज्यादि	८	
गर्भागारस्य २ गर्भागारादि	८	
सूतिगृहस्य २ (४ इत्येके)	८	
के) अरिष्टादि (गर्भागा		
रादिवा)		
गवाक्षस्य २ वातायमादि	९	
मण्डपस्य २ मण्डपादि	९	
हर्म्यस्य १ हर्म्येति	९	
प्रासादस्य १ (३ इत्येके) प्रा	९	
सादेति (प्रासादादिवा)		
राजगृहस्य २ सौधादि	१०	
राजगृहसामान्यस्य २ }	१०	
उपकार्यादि		
ईश्वरगृहाणामेकैकं ५ }	१०	
स्तुति केति		
राजस्त्रीगृहस्य ४ स्त्र्यागारादि	११	
अहस्य २ अह्यादि	१२	
बहिर्द्वारप्रकोष्ठस्य ३ प्रघाणादि	१२	
देहान्याः २ ग्रहावग्रहण्यादि	१३	

अ०सं०	नाम संख्या	श्लोक
	अङ्गनस्य ३ अङ्गनादि १३	
	द्वारधःकाष्ठस्य १ अधस्तादिनि १३	
	उपरिभिन्निधारककाष्ठस्य १ नासेनि } १३	
	अनर्द्धारस्य २ प्रकृत्रादि १४	
	पक्षद्वारस्य २ पक्षद्वारादि १४	
	पटलप्रान्तस्य ३ बलीकादि १४	
	पटलस्य २ पटलादि १४	
	छदिधारकवक्रकाष्ठस्य २ गोपानस्यादि } १५	
	कपोतस्थानस्य १ कपोतपालिकादि } १५	
	द्वारस्य ३ द्वारादि १६	
	वेदिकायाः २ वितर्द्यादि १६	
	वह्निद्वारस्य २ तोरणदि १६	
	पुरद्वारस्य २ पुरद्वारादि १६	
	पूर्वार्दिमृत्कूटस्य १ कूटेनि १७	
	कपाटस्य २ कपाटादि १७	
	कपाटरोधनकाष्ठस्य १ तदिनि १७	
	सेपानस्य २ आरोहणादि १८	

नाम संख्या	श्लोक
अधिरोहिण्याः २ निश्रेण्यादि १८	
समार्ज्ज्याः २ संमार्ज्यादि १८	
अवकरस्य २ संकरादि १८	
निःसुरणस्य २ मुखादि १९	
पुरदौगृहादिरचनापरि } १९	
छिन्नदेशस्य २ संनिवेशादि } १९	
ग्रामस्य २ संवसथादि १९	
गृहयोग्यभूमेः २ वेषभवादि १९	
ग्रामसमीपस्य २ ग्रामान्तादि २०	
सीमायाः २ सीमादि २०	
गोपग्रामस्य २ घोषादि २०	
श्वरगृहस्य २ पक्कणादि २०	

इतिपुरवर्गः

पर्वतस्य १३ महीधरादि १	
लोका लोकस्य २ लोका लोकादि २	
त्रिकूटस्य २ त्रिकूटादि २	
अस्ताचलस्य २ अस्तादि २	
उदयगिरेः २ उदयादि २	

नाम संख्या श्लोक

हिमालयादीनामेकैकं ७ }
हिमवानिति ३

प्रसरस्य ७ पाषाणादि ४

शिखरस्य ३ कूटादि ४

अतटस्य ३ प्रपातादि ४

पर्वतमध्यस्य १ कटकेति ५

पर्वतसमभूभागस्य ३ स्वादि ५

सर्वज्जलस्थितेः २ (सर्वज्ज
लस्येत्यन्धे) उत्सादि ५

निर्भरस्य २ निर्भरदि ५

कन्दरस्य २ दर्यादि ६

गुहायाः ४ गुहादि ६

गंडशैलस्य १ गंडशैलेति ६

रत्नेत्पत्तिस्थानस्य २ खन्यादि ७

प्रत्यन्तपर्वतस्य २ पादादि ७

गिरिनिकटभूमेः २ उपत्यकादि ७

गिर्युपरिभूमेः २ अधित्यकादि ७

धातुनामेकैकं २ धात्विति ८

जलाकादितदेशस्य २ नि
कुंजादि ८

नाम संख्या

श्लोक

अंख

इतिशैलवर्गः

वनस्य ६ अटव्यादि १

महारण्यस्य २ महारण्यादि १

गृहोपवनस्य २ गृहारमादि २

उपवनस्य २ आरमादि २

पुष्पवाटिकायाः १ आमात्येति ३

राज्ञोपभोग्यवनस्य २ }
आक्रीडादि ३

क्रीडावनस्य २ प्रमदावनादि ३

पंक्तेः ७ वीथ्यादि ४

वनसमूहस्य २ वन्यादि ४

अंकुरस्य २ अंकुरदि ४

वृक्षस्य १३ वृक्षादि ५

फलितस्य १ घानस्पत्येति ६

अफलितस्य १ वनस्पतिरिति ६

ओषधेः १ ओषधिरिति ६

अबंध्यस्य २ अबंध्यादि ६

बंध्यस्य ३ बंध्यादि ७

फलिनः ३ पलवानादि ७

नाम संख्या	श्लोक
प्रफुल्लस्य ८ प्रफुल्लादि ७	
निःशाखनरोः ३ स्थाणादि ८	
स्वक्ष्मशाखामूलस्य १ ह्रस्वेति ८	
स्कंधरहितस्य २ अप्रकांडादि ९	
लतायाः ३ वल्क्यादि ९	
सशाखलतायाः ३ वीरुदादि ९	
उच्छ्रायस्य ३ उच्छ्रायादि १०	
प्रकाण्डस्य २ प्रकांडादि १०	
शाखायाः २ शाखादि ११	
स्कंधशाखायाः २ स्कंधशाखादि ११	
शिफायाः २ शिफादि ११	
अवरोहस्य १ शाखेति ११	
वृक्षाग्रस्य ३ शिरसादि १२	
वृक्षमूलस्य ३ मूलादि १२	
वृक्षसारस्य २ सारादि १२	
वल्कलस्य ३ त्वगादि १२	
काष्ठस्य २ काष्ठादि १३	
इन्धनस्य ३ (५ इत्येके) इंधनादि १३	
समिधः २ एधसादि १३	

नाम संख्या	श्लोक
कोटरस्य २ निष्कुहादि १३	
मंजर्याः २ वल्लर्यादि १३	
पत्रस्य ६ पत्रादि १४	
पल्लवस्य २ पल्लवादि १४	
विटपस्य २ विस्तारादि १४	
फलस्य २ फलादि १५	
अपक्वफलस्य १ आमइति १५	
शुष्कफलस्य १ शुष्केति १५	
नवकलिकावृन्दस्य २ } १६	
क्षारकादि	
कलिकायाः २ कलिकादि १६	
गुच्छस्य २ गुच्छादि १६	
प्रौढकलिकायाः २ कुड्मलादि १६	
पुष्पस्य ४ सुमनसादि १७	
पुष्पमधुनः २ मकरंदादि १७	
पुष्पधूलेः २ परगादि १७	
अश्वत्थादिफलानामेकै } १८	
कं ६ आश्वत्येति	
जम्बूफलस्य ३ जम्बादि १८	
पिप्पलस्य ५ बोधिद्रुमादि २०	

नाम संख्या	श्लोक
कपित्थस्य ७ कपित्थादि २१	
उदुम्बरस्य ४ उदुम्बरादि २२	
कांचनारस्य ४ कोविदारदि २२	
सप्तच्छदस्य ४ सप्तपर्णादि २२	
आरग्वधस्य ८ आरग्वधादि २३	
जम्बीरस्य ५ जम्बीरादि २४	
वरुणस्य ५ वरुणादि २५	
पुत्रागस्य ५ पुत्रागादि २५	
पारिभद्रस्य ४ पारिभद्रादि २६	
तिनिशस्य ७ तिनिशादि २६	
अम्रानकस्य ३ पीतनादि २७	
मधुकस्य ५ मधूकादि २७	
जलमधुकस्य १ जलजेति २८	
पीलुवृक्षस्य ३ पील्वदि २८	
पर्वतस्थपीलुवृक्षस्य २ } २९	
अक्षोटकादि	
अंकोठस्य २ अंकोठादि २९	
पलाशस्य ४ पलाशादि २९	
वेतसस्य ६ वेतसादि २९	
अम्रवेतसस्य ४ परिव्याधादि ३०	

नाम संख्या	श्लोक	अं.सं.
शेभांजनस्य ५ शेभांजनादि ३१		
रक्तशिग्रोः १ रक्तेति ३१		
फेनिलस्य २ अरिष्ठादि ३१		
विल्ववृक्षस्य ५ विल्वादि ३२		
स्रक्षस्य ३ स्रक्षादि ३२		
वटस्य ३ न्यग्रोधादि ३२		
श्वेतलोधस्य ६ (२ इत्येके) } ३३		
रक्तलोधस्य ४ गालवादि		
आम्रस्य ५ आम्रादि ३३		
गुगुलोः ५ कुंभ्यादि ३४		
वहुवारस्य ५ शेल्वादि ३४		
पियालस्य ४ पियालादि ३४		
गंभार्याः ७ गंभार्यादि ३५		
वदरीफलस्य ३ (६ इत्येके) } ३६		
कर्कष्यादि		
बदरवृक्षस्य ६ कोलादि ३६		
विकंकनस्य ५ स्वादकंटकादि ३७		
नागरंगस्य २ (४ इत्येके) } ३८		
रोगवतादि		
भूमिजम्बुकायाः २ नादेय्यादि ३८		

अ० सू०

नाम	संख्या	श्लोक
निन्दुकस्य	४ निन्दुकादि	३८
काकनिन्दुकस्य	४ काकैकादि	३९
घंटापाटलेः	५ गौलीढादि	३९
निलकस्य	३ निलकादि	४०
जावुकस्य	२ पिचुलादि	४०
कइफलस्य	५ श्रीपर्णिकादि	४०
कमुकस्य	४ कमुकादि	४१
ब्रह्मदारुणः	६ नूदादि	४१
कदम्बस्य	४ नीपादि	४२
भस्मानकस्य	४ वीरवृक्षादि	४२
पार्श्वपिप्पलस्य	५ गर्हभाण्डादि	४२
तिन्त्रिल्याः	३ तिन्त्रिडीकादि	४३
पीतसालस्य	६ पीतसालकादि	४३
सालस्य	५ सालादि	४४
अर्जुनवृक्षस्य	५ नदी	} ४५
सर्ज्जादि		
क्षौरिकायाः	३ राजादनादि	४५
इंगुदस्य	२ इंगुद्यादि	४६
भूर्जस्य	३ भूर्जादि	४६
शाल्मलेः	५ पिच्छलादि	४६

नाम	संख्या	श्लोक
शाल्मलिरसस्य	२ पिच्छादि	४७
कूटशाल्मलेः	२ रोचनादि	४७
करञ्जस्य	४ चिरविलादि	४७
पूतिकरजस्य	४ प्रकीर्यादि	४८
करञ्जभेदानामेकैकं	३ करंजेति	४८
रोहितकस्य	४ रोह्यादि	४९
खदिरस्य	४ गायत्र्यादि	४९
दुर्गन्धिखदिरस्य	२ अ	} ५०
रिमेदादि		
सितखदिरस्य	२ कदरुदि	५०
एरण्डस्य	११ व्याघ्रपुच्छादि	५०
अल्पशम्याः	१ अल्पेति	५२
शम्याः	३ शम्यादि	५२
मदनस्य	६ पिण्डीतकादि	५२
देवदारोः	८ शक्रपादपादि	५३
पाटलेः	७ पाटलादि	५४
प्रियंगोः	१२ श्यामादि	५५
स्योनाकस्य	१२ मंडूकप	} ५६
र्णादि		
आमलक्याः	४ तिथ्यफलादि	५७

नाम संख्या	श्लोक
विभीतकस्य ६ विभीतकादि ५६	
हरीतक्याः ११ अभयादि ५७	
सरलस्य ३ पीतवृादि ६०	
कर्णिकारस्य ३ इमोत्पलादि ६०	
लकुचस्य ३ लकुचादि ६०	
पनसस्य २ पनसादि ६१	
निचुलस्य ३ निचुलादि ६१	
काकोदुम्बरिकायाः ४ काकोदुम्बरिकादि ६१	
निम्बस्य ६ अरिष्टादि ६२	
शिशपायाः ३ पिच्छिलादि ६२	
शुक्लशिशपायाः १ कपिलेति ६३	
शिरीषस्य ३ शिरीषादि ६३	
चंपकस्य ३ चाम्पेयादि ६३	
चंपककलिकायाः १ एतस्येति ६४	
वकुलस्य २ केसरदि ६४	
अशोकस्य २ वंजुलादि ६४	
दाडिमस्य २ करकादि ६४	
नागकेसरस्य ४ चाम्पेयादि ६५	
जयन्त्याः ५ जयादि ६५	

नाम संख्या	श्लोक	अंश
अग्निमंथस्य ५ श्रीपर्णादि ६६		
कुटजस्य ४ कुटजादि ६६		
इन्द्रयवस्य ३ कलिङ्गादि ६७		
करमर्दस्य ४ कृष्णपां ६७		
कफलादि ६७		
तमालस्य ३ कालखंघादि ६८		
सिन्दुवारस्य ५ सिन्दुकादि ६८		
देवताडस्य ५ वेण्यादि ६९		
श्रीहस्तिन्याः २ श्रीहस्तिन्यादि ६९		
मल्लिकायाः ४ तृणभूयादि ६९		
वनमल्लिकायाः १ सैवेति ७०		
शेफालिकायाः ४ शेफालिकादि ७०		
श्वेतशेफालिकायाः २ ७१		
श्वेतसुरसादि ७१		
यूथ्याः ४ मागध्यादि ७१		
पीतयूथ्याः १ सेति ७१		
माधव्याः ५ अतिमुक्तादि ७२		
मालव्याः ३ सुमनादि ७२		
नवमालिकायाः २ सप्तलादि ७२		
कुन्दस्य २ माध्यादि ७३		

अ०सू०

नाम संख्या

श्लोक

बन्धुजीवकस्य ३ रक्तकादि ७३
कुमार्याः ३ सहादि ७३
महासहायाः २ अम्लानादि ७३
रक्तपीताम्लानामेकैकं २ तत्रेति ७४
नीलभ्रिंत्याः ३ वाणादि ७४
भ्रिंत्याः २ सैरेयकादि ७५
रक्तभ्रिंत्याः १ तस्मिन्निति ७५
पीतभ्रिंत्याः २ कुरुटकादि ७५
ओड्रपुष्पस्य २ ओड्रपुष्पादि ७६
तिलपुष्पस्य १ वज्रपुष्पेति ७६
करवीरस्य ५ प्रतिहासादि ७६
करीलस्य ३ करीरदि ७७
धूल्लरस्य ७ उन्मत्तादि ७७
धूल्लरफलस्य १ अस्थेति ७८
बीजपूरस्य २ फलपूरदि ७८
रुचकस्य २ रुचकादि ७८
मरुवकस्य ५ समीरणादि ७९
पर्णासस्य ३ पर्णासादि ७९
श्वेतपर्णासस्य १ सितेति ८०
चित्रकस्य ३ माग्यादि ८०

नाम संख्या

श्लोक

अर्कस्य ७ अर्कादि ८०
शुक्लार्कस्य ३ अलर्कादि ८१
वकपुष्पस्य ५ शिवमह्यादि ८१
बन्दायाः ४ बन्दादि ८२
गुडुच्याः ७ वत्सादन्यादि ८२
मूर्वायाः १० मूर्वादि ८३
पाठायाः १० पाठादि ८४
कटुक्याः ८ कटुकादि ८५
कपिकच्छोः ७ आत्मगुप्तादि ८६
मूषिकपर्ण्याः १० चित्रादि ८७
अपामार्गस्य ८ अपामार्गादि ८८
फंजिकायाः ७ फंजिकादि ८९
मंजिष्ठायाः ७ मंजिष्ठादि ९०
यासस्य १० यासादि ९१
पृष्णिपर्ण्याः ७ पृष्णिपर्ण्यादि ९२
कंटकारिकायाः १० ति } ९३
दिग्धिकादि }
नील्याः ११ नील्यादि ९४
वगुज्याः ८ अवलुजादि ९५
पिप्पल्याः १० कृष्णादि ९६

नाम संख्या	श्लोक
करिपिप्पल्याः ५ करिपि पल्यादि	} ९७
चयस्य २ चयादि	९८
गुञ्जायाः ३ का क चिंचादि	९८
गोक्षुरस्य ७ पलङ्कादि	९८
विषायाः ८ विम्बादि	९९
दुग्धिकायाः २ क्षौरुयादि	१००
शतमूल्याः १० शतमूल्यादि	१००
दारुहरिद्रायाः ७ पीतद्रादि	१०१
वचायाः ५ वचादि	१०२
मुक्तावचायाः १ मुक्तेति	१०३
वासकस्य ८ वैद्यमानादि	१०३
अपरजितायाः ४ आस्फोनादि	१०४
कोकिलाक्षस्य ५ द्रक्षुगंधादि	१०४
मिस्राः ६ शालेयादि	१०५
सिद्धरुद्रस्य ६ सिद्धरुद्रादि	१०५
विडङ्गस्य ६ वेङ्गादि	१०६
बलायाः २ बलादि	१०७
शणपुष्पाः २ घण्टारवादि	१०७
द्राक्षायाः ५ मुद्गीकादि	१०७

नाम संख्या	श्लोक	अंश
श्वेतत्रिवृतायाः ७ सर्वानुभूत्यादि	१०८	
कृष्णत्रिवृतायाः ७ श्यामादि	१०८	
सधुयष्ट्याः ४ मधुकादि	१०९	
श्वेतभूकुष्माण्डस्य ४ वि दार्यादि	} ११०	
कृष्णभूकुष्माण्डस्य ३ क्षी रविदार्यादि	} ११०	
जलपिप्पल्याः ४ लाङ्गल्यादि	१११	
मयूरशिखायाः ५ खरम्बादि	१११	
सारिवायाः ५ गोथादि	११२	
वृद्धिवृद्धोः ४ योग्यादि	११२	
कदल्याः ६ कदल्यादि	११३	
मुद्गपर्याः ३ मुद्गपर्यादि	११३	
वार्त्ताक्याः ५ वार्त्ताक्यादि	११४	
रस्तायाः ७ नाकुल्यादि	११४	
शालपर्याः ५ विदारिगन्धादि	११५	
कार्पास्याः ४ तुण्डकेर्यादि	११६	
वनकार्पास्याः १ भारद्वाजीति	११६	
वटभौषधस्य ३ मृग्यादि	११६	
नागबलायाः ४ गाङ्गेरुकादि	११७	

अ० ह०

नाम संख्या	श्लोक
श्वेत घोषस्य २ धामार्गवादि ११७	
पीन घोषस्य १ महाजालीति ११७	
जाल्याः ३ ज्योत्स्न्यादि ११८	
भूजम्बुकायाः २ नादेय्यादि ११८	
लांगलिक्याः २ लांगलिक्यादि ११८	
काकजंघायाः २ काकांग्यादि ११८	
हंसपद्याः २ गोधापद्यादि ११९	
मुसल्याः २ मुसल्यादि ११९	
अजमृंग्याः २ अजमृंग्यादि ११९	
गोजिह्वायाः २ गोजिह्वादि ११९	
नागवह्याः ३ नागवह्यादि ११९	
रेणुकायाः ६ द्विजादि १२०	
एलवालुकस्य ५ एलवालुकादि १२१	
कुन्दुरेः ४ पालंकादि १२१	
बालायाः ६ बालादि १२२	
शैलजस्य ५ कालानुसार्यादि १२२	
मुरयाः ५ तालपर्यादि १२३	
शूलक्याः ८ गजभक्ष्यादि १२३	
धानक्याः ४ अग्निज्वालादि १२४	
एलायाः ५ पृथ्वीकादि १२५	

नाम संख्या	श्लोक
सूक्ष्मैलायाः ५ कुञ्चिकादि १२५	
कुष्ठस्य ६ व्याध्यादि १२६	
चौरपुण्याः ३ शंखिन्यादि १२६	
विनुन्नकस्य ६ विनुन्नकादि १२६	
प्रपौण्डरीकस्य २ प्रपौण्डरीकादि १२७	
नन्दीवृक्षस्य ६ तुन्नादि १२७	
चण्डायाः ६ राक्षस्यादि १२८	
व्याघ्रनखस्य ४ व्याडायुधादि १२९	
नल्याः ५ (७ इत्येके) मुषिरादि १२९	
हृद्विलासिन्याः ४ घमन्यादि १३०	
नल्याः ५ मुत्तयादि १३०	
तुवरिकायाः ६ (७ इत्येके) आढक्यादि १३०	
कैवर्तीमुस्तकस्य ८ कुटन्नटादि १३१	
ग्रन्थिपर्णस्य ५ ग्रन्थिपर्णादि १३२	
पृक्तायाः १० मरुन्मालादि १३३	
जटामांस्याः ६ नपस्त्रिन्यादि १३४	
त्वक्पत्रस्य ६ त्वक्पत्रादि १३४	
कर्चूरस्य ४ कर्चूरकादि १३५	
ओषधेः १ ओषधेति १३५	

नाम संख्या श्लोक

औषधस्य १ अज्ञाताविनि १३५

शाकस्य १ शाकेति १३६

तण्डुलीयस्य २ तण्डुलीयादि १३६

अग्निशिख्याः ५ विशल्यादि १३६

वृक्षहारकस्य ५ वृक्षहारकादि १३७

ब्राह्म्याः ४ ब्राह्म्यादि १३७

सर्पक्षौर्याः ४ पटुपर्ण्यादि १३८

मावपण्याः ४ हयपुच्छ्यादि १३८

विनिक्तायाः ४ तुण्डिकेय्यादि १३९

वर्बरीशकस्य ५ वर्बरादि १३९

एलापर्ण्याः ४ एलापर्ण्यादि १४०

चाङ्गेय्याः ५ चाङ्गेय्यादि १४०

अक्षवेतसस्य ४ सहस्रवेध्यादि १४१

लज्जालोः ४ नमस्कार्यादि १४१

जीवन्त्याः ५ जीवन्त्यादि १४२

जीवनस्य ५ कूर्चशीर्षादि १४२

विराजितस्य ३ विरजितिकादि १४३

सप्तलायाः ५ सप्तलादि १४३

काकोत्थाः ३ काकोत्थादि १४४

न ३/ नीलीतण्डु ३/ नीलीतण्डु

नाम संख्या

श्लोक

अ.सं.

दन्त्याः ५ (नन्मूलस्येव) १४४

न्ये (मुकूलकादि) १४४

यवान्याः ४ (क्षेत्रयवा) १४५

न्याः २ यवान्याः २ इत्ये १४५

के) अजमोदादि १४५

पुष्करमूलस्य ३ पुष्करादि १४५

पुष्करारिण्याः ५ अव्यथादि १४६

कांपिन्नस्य ५ कांपिन्नादि १४६

चक्रमर्दस्य ६ प्रपुत्राडादि १४७

पलाण्डोः २ पलाण्डादि १४७

हरिपलाण्डोः २ लताकादि १४८

लसुनस्य ६ महौषधादि १४८

पुनर्नवायाः २ पुनर्नवादि १४९

विनुन्नस्य २ विनुन्नादि १४९

अशनपर्ण्याः ५ वानकादि १४९

ज्योतिष्मत्याः ४ पारुषेनाद्यादि १५०

त्रायमाणवाः ४ वार्षिकादि १५०

वारह्याः ४ त्रिष्वक्सेनप्रियादि १५१

भृङ्गरजस्य २ मार्कवादि १५१

काकिमाच्याः २ काकिमाच्यादि १५२

अ०ख०	नाम संख्या	श्लोक
	शतपुष्पायाः ७ शतपुष्पादि	१५२
	प्रसारिण्याः ५ सरणादि	१५२
	जन्याः ६ जन्यादि	१५३
	शठ्याः ५ शठ्यादि	१५४
	कारवेलास्य २ कारवेलादि	१५४
	यटोलस्य ४ कुलकादि	१५५
	कुष्माण्डस्य २ कुष्माण्डादि	१५५
	कर्कारोः २ कर्कार्वादि	१५५
	कटुतुंभ्याः २ इक्ष्वाक्षादि	१५६
	तुंभ्याः २ तुंभ्यादि	१५६
	कर्कटीमेदस्य ३ चित्रादि	१५६
	इन्द्रवारुण्याः २ विशालादि	१५६
	म्भूरणस्य ३ अर्शोन्नादि	१५७
	गण्डोरस्य २ गण्डोरदि	१५७
	शाकभेदानामेकैकं ५ कलंबीनि	१५७
	दूर्वायाः ६ दूर्वादि	१५८
	मुक्तदूर्वायाः ४ गोलोम्बादि	१५९
	मुस्तकस्य ४ कुरुविन्दादि	१५९
	भद्रमुस्तकस्य २ भद्रमुस्तकादि	१६०
	चूडालायाः ३ चूडालादि	१६०

नाम संख्या	श्लोक
वंशस्य १० वंशादि	१६०
सरंध्रवंशस्य १ वेणवइति	१६१
वंशादिपर्वस्य ३ ग्रंथ्यादि	१६२
शरस्य ३ गुन्द्रादि	१६२
नलस्य ३ नडादि	१६२
काशस्य ३ काशादि	१६२
वल्लजस्य १ पुंभूमीति	१६३
इक्षोः २ रसान्तादि	१६३
इक्षुभेदानामेकैकं २ नडेदेनि	१६३
वीरणस्य ३ वीरणादि	१६४
वीरणमूलस्य १० उसीरादि	१६४
नृणभेदानामेकैकं २ नडेनि	१६५
कुशस्य ४ कुशादि	१६६
रौहिषनृणस्य ६ कनृणादि	१६६
कुत्रायाः ३ (५ इत्येके) कुत्रादि	१६७
मालानृणस्य २ मालानृणकादि	१६७
नवनृणस्य २ शष्पादि	१६७
घासस्य २ घासादि	१६७
नृणमात्रस्य २ नृणादि	१६७
नृणसंहतेः १ नृणानामिति	१६८

नाम संख्या	श्लोक
नडसंहतेः १ नड्येति	१६८
नालस्य २ नृणराजादि	१६८
नारिकेलस्य २ नारिकेलादि	१६८
पूगस्य ५ घोण्टादि	१६९
पूगफलस्य १ फलेति	१६९
नृणद्रुमाणामेकैकं ४ खज्जुरेति	१७०
इति वनौषधिवर्गः	
—	
सिंहस्य ६ सिंहादि	१
बाघस्य ३ शार्दूलादि	१
मृगादनस्य २ तरश्वादि	१
शूकरस्य १२ वाराहादि	२
वानरस्य ९ कथादि	३
भल्लूकस्य ४ (५ इत्यन्ये)	} ३
भल्लूकादि	
खड्गिनः ३ गरुडकादि	४
महिषस्य ५ लुलापादि	४
शृगालस्य १० शिवादि	५
विडालस्य ५ ओत्वादि	६
स्थूलगोधायाः ३ गौधेरादि	६

नाम संख्या	श्लोक	अंश
शल्लक्याः २ श्वाविदादि	७	
शल्लकीलोमः ३ शल्लक्यादि	७	
मृगभेदस्य २ वानप्रम्यादि	७	
वृकस्य ३ कोकादि	७	
हरिणस्य ५ मृगादि	७	
हरिणीचर्मादेः १ ऐरण्येति	८	
हरिणचर्मादः १ ऐरण्येति	८	
हरिणभेदानामेकैकं ६ क	} ९	
दल्येति		
मृगभेदानामेकैकं १२ क	} ९	
क्षसारेति		
पशूनामेकैकं ६ गन्धर्वेति	११	
मूषकस्य ३ उन्दुरादि	१२	
मुषल्याः २ गिरिकादि	१२	
सरटस्य २ सरटादि	१२	
गृहगोधिकायाः २ मुसल्यादि	१२	
लूतायाः ४ लूतादि	१३	
क्षुद्रजनोः २ नीलांगवादि	१३	
कर्णजलौकायाः २ कर्णज	} १३	
लौकादि		

अं०	नाम संख्या	श्लोक
	मूककीटस्य २ वृश्चिकादि १४	
	वृश्चिकस्य ३ अल्पादि १४	
	पाराकस्य ३ पारावनादि १४	
	श्वेनस्य ३ शशादनादि १४	
	पेचकस्य ३ उलूकादि १५	
	भरद्वाजस्य ३ बाघाटादि १५	
	खञ्जनस्य २ खञ्जरीटादि १५	
	कङ्कस्य २ लोहपृष्ठादि १६	
	चापस्य २ चापादि १६	
	कलिंगस्य ३ कलिङ्गादि १६	
	दार्वाघाटस्य २ शतपत्रकादि १६	
	चानकस्य ३ सारंगादि १७	
	कुक्कुटस्य ४ कृकवाकादि १७	
	चटकस्य २ चटकादि १८	
	चटकस्त्रियः १ नस्येति १८	
	नयोरपत्ययोरेकैकं २ नयोरिति १९	
	कर्करेटोः २ कर्करेटादि १९	
	कृकणस्य २ कृकणादि २०	

नाम संख्या	श्लोक
कोकिलस्य ४ वनप्रियादि १७	
काकस्य १० काकादि २०	
दग्धकाकस्य २ द्धोणकाकादि २१	
दात्यूहस्य २ दात्यूहादि २१	
चिन्नस्य २ ध्याननाम्यादि २१	
गृध्रस्य २ दाक्षाय्यादि २१	
शुकस्य २ कौरादि २१	
कौचस्य २ कुडादि २२	
वक्रस्य २ वक्रादि २२	
सारसस्य २ पुष्करादि २२	
चक्रवाकस्य ४ कोकादि २२	
कलहंसस्य २ कादम्बादि २३	
कुररस्य २ उत्क्रोशादि २३	
हंसस्य ४ हंसादि २३	
राजहंसस्य १ राजहंसेति २४	
हंसभेदयोरेकैकं २ मलिनैरिति २४	
शगरेः ३ शगर्थादि २५	
वक्रभेदस्य २ वक्राकादि २५	
हंसस्त्रियः १ हंसस्येति २५	
सारसस्त्रियः १ सारसस्येति २५	

नाम संख्या	श्रीक
वर्मचटिकायाः २ जनुकादि २६	
मैलपायिकायाः २ परोक्ष्यादि २६	
बृहन्मक्षिकायाः २ (३६)	} २६
कोके प्रवर्णादि	
मधुमक्षिकायाः २ सरघादि २६	
मधुमक्षिकाभेदस्य २ पत	} २७
ङ्गिकादि	
दंशस्य २ दंशादि २७	
क्षुद्रदंशस्य १ दंशीति २७	
गन्धोल्याः २ गन्धोल्यादि २७	
भिक्ष्याः ४ भृङ्गाद्यादि २८	
शतभस्य २ पतङ्गादि २८	
व्योतिरिंगणस्य २ खड्गोतादि २८	
अमरस्य ११ मधुव्रतादि २९	
मयूरस्य ९ मयूरादि ३०	
मयूरपाण्याः १ कोकेनि ३१	
मयूरपिच्छस्य चन्द्राक्ष	} ३१
ने २ चन्द्रकादि	
मयूरशिखायाः २ शिखादि ३१	
सुक्षिप्तः २७ खगादि ३२	

नाम संख्या	श्रीक	पत्र
पक्षिभेदानामेकैकं १२ ने	} ३४	
धामिति		
पक्षस्य ६ गरुडादि ३६		
पक्षमूलस्य २ पक्ष्यादि ३६		
चंचोः २ चंचादि ३६		
खगगतीनामेकैकं ३ प्रडीनेति ३७		
अखस्य ३ पेश्यादि ३७		
पक्षिवासस्य २ कुलायादि ३७		
शिरोः ७ पोतादि ३८		
मिथुनस्य २ मिथुनादि ३८		
युग्मस्य ३ युग्मादि ३८		
समूहस्य २२ समूहादि ३९		
वर्गस्य १ समैरिति ४१		
सार्थस्य २ संधादि ४१		
पशुवृन्दभेदानामेकैकं ३	} ४१	
सजातीयैरिति		
सहधर्मिसमूहस्य १ अथेति ४२		
धाम्यादिशेः ४ पुंजादि ४२		
कपोतादिसमूहानामेकैकं	} ४३	
४ कापोतेति		

अथ

नाम संख्या श्लोक

गृहाशक्तपश्यादेः २ केकादि ४ ३
इति सिंहदि वर्गः निमित्त

मनुष्यस्य ६ (११ इत्ये }
के) मनुष्यादि १

पुरुषस्य ५ पुमानादि १

स्त्रीमात्रस्य ११ स्यादि २

स्त्रीविशेषाणां मेकैक १२ }
विशेषा इति ३

कोपनस्त्रियाः २ कोपनादि ४

उत्तमस्त्रियाः ४ व सरोहादि ४

राजस्त्रियोरेकैक २ कृतेति ५

परिणीतस्त्रियाः ७ पत्न्यादि ५

सपुत्रसंघवायाः २ कुटुम्बिन्यादि ६

पतिव्रतायाः ४ सुचरित्रादि ६

अनेकभार्यस्य प्रथमोदा १

यः ३ कृतसापत्निकादि ३

सूर्यम्बरयाः ३ सूर्यम्बरादि ३

कुलस्त्रियाः २ कुलस्यादि ७

कन्यायाः २ कन्यादि ४

नाम संख्या श्लोक

अनागतात्तिवायाः ३ गौर्यादि ३

जानरजस्तायाः २ मध्यमादि ३

युवत्याः २ तरुण्योदि ३

पुत्रादिभार्यायाः ३ सुधादि ३

पितृगृहे सयौवनायाः २ चि ३

रंठ्यादि ३

धनादीच्छावत्याः २ इ ३

च्छावत्यादि ३

रतीच्छावत्याः २ वृषस्य ३

न्यादि ३

अभिसारिकायाः १ का ३

नारिणीति ३

पुंस्त्वयाः १ पुंस्त्वयादि १

शिशुरहितायाः १ अशिश्वीति १

अवीशयाः १ अवीरेति १

विधवायाः २ विश्वस्तादि १

सख्याः ३ आख्यादि १

संघवायाः २ पतिव्रत्यादि १

वृद्धायाः २ वृद्धादि १

परिव्रतायाः २ प्राद्यादि १

नाम संख्या	श्लोक
बुद्धिमत्याः २ प्राज्ञादि	१२
भिन्नजातीयमूढस्त्रियाः	} १३
१ मूढेति	
सजातीयमूढस्त्रियाः	} १३
मूढेति	
गोपस्त्रियाः २ आभोर्य्यादि	१३
वैश्यजातीयायाः २ आर्य्याद्यादि	१४
क्षत्रियजातीयायाः २ क्ष	} १४
त्रियादि	
विश्रोपदेस्त्रियाः २ उपा	} १४
ध्यादि	
मन्त्रयाख्याद्याः १ स्यादिति	१४
आचार्य्यस्त्रियाः १ आचा	} १५
र्याणीति	
वैश्यक्षत्रस्त्रियोरैकैकं २	} १५
स्यादिति	
उपाध्यायस्त्रियाः २ उपा	} १५
ध्यायान्यादि	
सशस्त्रस्त्रियाः २ मोटादि	१५
वीरपत्न्याः २ वीरपत्न्यादि	१६

नाम संख्या	श्लोक	अंश
वीरमानुः २ वीरमानादि	१६	
प्रसूतायाः ४ ज्ञातापत्न्यादि	१६	
नग्नस्त्रियाः २ नग्निकादि	१७	
दूत्याः २ दूत्यादि	१७	
अर्द्धवृद्धायाः १ कान्थावतीनि	१७	
परवेश्मस्यायाः १ सैरिंधीनि	१७	
अन्नभुरचास्त्रियाः १ अ	} १८	
स्त्रियादि		
वेश्यायाः ४ वारस्यादि	१८	
वेश्यामुख्यायाः १ सेनि	१८	
कुह्याः २ कुह्यादि	१८	
दैवज्ञायाः २ विप्रप्रभिकादि	१८	
रजस्वलायाः २ रजस्वलादि	१८	
वीरजसुः २ रजसादि	१९	
अभिलाषवत्याः २ अक्षालादि	१९	
रजाहीनायाः २ निष्कलादि	१९	
गुर्विण्याः ४ अपिन्नसत्त्वादि	१९	
गणिकादिसमूहानामेकैकं	} २०	
इगणिकादेरिति		
विनिवाहितायाः २ पुनर्वादि	२०	

अ० सू०	नाम संख्या	श्लोक
	पुनर्भूषण्युः १ तस्येति	२३
	पुनर्भूषण्युः पुत्रादियुक्तस्य } २३	
	१ सत्त्विति	
	कन्यापुत्रस्य २ कानीनादि	२४
	सुभगापुत्रस्य २ सुभगा } २४	
	सुतादि	
	परस्त्रीपुत्रस्य १ स्यादिति	२४
	पितृष्वसुः पुत्रस्य २ पैतृष्व } २५	
	सेयादि	
	मानृष्वसुः सुतस्य २ मानृ } २५	
	वेसेयादि	
	वैमात्रेयस्य २ वैमात्रेयादि	२५
	कुलदापुत्रस्य ५ वान्धकि } २६	
	नेयादि	
	मिशुकीपुत्रस्य २ कौलटि } २६	
	नेयादि	
	मुत्रस्य ५ आत्मजादि	२७
	दुहितायाः ६ आत्मजादि	२७
	अपत्यस्य २ अपत्यादि	२८
	औरसस्य २ औरसादि	२८

नाम संख्या	श्लोक
पितुः २ नातादि	२८
मातुः ४ जनयिद्यादि	२९
भगिन्याः २ भगिन्यादि	२९
भर्तृभगिन्याः १ ननान्देति	२९
पौत्र्याः ३ नप्रीत्यादि	२९
यातुः १ भार्येति	३०
भ्रातृपत्न्याः २ प्रजापत्यादि	३०
मानुलान्याः २ मानुलान्यादि	३०
श्वभ्राः १ पतीति	३१
श्वशुरस्य १ श्वशुरेति	३१
पितृव्यस्य १ पितुरिति	३१
मानुलस्य १ मानुरिति	३१
श्यालस्य १ श्यालेति	३२
देवरस्य २ देवादि	३२
भगिनीपुत्रस्य २ स्वस्त्रीयादि	३२
जामातुः २ जामातादि	३२
पितामहस्य १ पितामहेति	३३
प्रपितामहस्य १ तन्पितेति	३३
मानामहस्य १ मानुरिति	३३
सपिण्डस्य २ सपिण्डादि	३३

नाम संख्या	श्लोक
सहोदरस्य ४ समानोदर्यादि ३४	
ज्ञानेः ६ सगोत्रादि ३४	
ज्ञानिभावसमूहयोरेकैकं } ३५	
२ ज्ञानेयमिति	
भर्तुः ४ धवादि ३५	
जारस्य २ जारदि ३५	
जारजयोरेकैकं २ अमृतेति ३६	
भ्रातुः पुत्रस्य २ भ्रात्रीयादि ३६	
सहोक्तौ भ्रातृभगिन्योः २ } ३६	
भ्रातृभगिन्यावित्यादि	
मातापित्रोः ३ मातापितृ } ३६	
रावित्यादि	
श्वश्रुश्वशुरयोः २ श्वश्रू } ३७	
श्वशुरावित्यादि	
पुत्रदुहितोः १ पुत्राविति ३७	
दंपत्योः ४ दंपत्यादि ३८	
गर्भवेष्टनचर्मणः २ (४) } ३८	
इत्येके) गर्भाशयादि	
मुक्तशेषिनसंघातस्य २ } ३८	
संघादि	

नाम संख्या	श्लोक	अंशः
प्रसवमासस्य २ स्तुतिमासादि ३७		
गर्भस्य २ गर्भादि ३७		
क्रीवस्य ५ तृतीयाप्रकृत्यादि ३७		
बालभावस्य ३ शिशुत्वादि ४०		
यौवनस्य २ तारुण्यादि ४०		
वृद्धत्वस्य ३ स्थाविरादि ४०		
वृद्धसमूहस्य २ वृद्धसंहादि ४०		
केशशैल्यस्य १ पलितेति ४१		
जरयाः २ विसृष्टादि ४१		
अतिबालिकायाः ४ उज्जा } ४२		
नश्यादि		
बालकस्य २ बालादि ४२		
यूनः ३ वयस्यादि ४२		
वृद्धस्य ६ प्रवयसादि ४२		
अतिवृद्धस्य ३ वर्षीयानादि ४३		
ज्येष्ठभ्रातुः ३ पूर्वजादि ४३		
कनिष्ठस्य ५ जघन्यजादि ४३		
दुर्बलस्य ३ अमांसादि ४४		
स्थूलोदरस्य ३ बलवानादि ४४		
स्थूलस्य ५ तुन्दिलादि ४४		

10

अ० सू०

नाम संख्या

श्लोक

नवनासिकस्य ४ अवटीदादि ४५

शुभकेशयुक्तस्य ३ केशवानादि ४५

स्वयवर्मवतः २ बलिनादि ४५

स्वभावन्यूनाधिकंगस्य २

विकलांगादि ४६

वामनस्य ३ खर्वादि ४६

नौक्षणासिकस्य २ खर

णासादि ४६

क्षिप्रनासिकस्य २ विग्रादि ४६

चिपिटनासिकस्य २ खुर

णासादि ४७

विरलजानोः २ प्रचुरित्यादि ४७

उच्चजानोः २ ऊर्ध्वचुरित्यादि ४७

लग्नजानोः २ संचुरित्यादि ४७

वधिरस्य २ एडादि ४८

कुञ्जस्य २ कुञ्जादि ४८

कुकरस्य २ कुकरादि ४८

अल्पशरीरस्य २ पृष्ठादि ४८

जंघाहीनस्य २ श्रोणादि ४८

मुखिनकेशस्य २ मुखादि ४८

नाम संख्या

श्लोक

निम्नोन्नताक्ष्णः २ बलिरादि ४८

खञ्जस्य २ खोडादि ४९

देहेष्टमचिह्नस्य ३ जटुलादि ४९

देहस्थतिलस्य २ नितकादि ४९

आरोग्यस्य २ अनामयादि ५०

रोगनिवारणस्य २ चिकित्सादि ५०

औषधस्य ५ भेषजादि ५०

रोगमात्रस्य ७ रुगादि ५१

यक्ष्मरोगस्य ३ यक्ष्मादि ५१

पोनसस्य २ प्रतिशयादि ५१

धुतस्य ३ धुदादि ५२

कासस्य २ कासादि ५२

शोथस्य ३ शोफादि ५२

विपादिकायाः २ पादस्फोटादि ५२

सिध्मनः २ किलासादि ५३

षामायाः ४ कच्छुरित्यादि ५३

कण्डूनेः ३ कण्डादि ५३

विस्फोटस्य २ विस्फोटादि ५३

व्रणस्य ३ व्रणादि ५४

सदागलव्रणस्य १ नाडीति ५४

नाम संख्या	श्लोक
मंडलाकारकुष्ठस्य २ कौठादि ५४	
श्वेतकुष्ठस्य २ कुठादि ५४	
अर्शसः २ दुर्नामकादि ५४	
मूत्रादि रोगस्य २ आनाहादि ५५	
ग्रहण्याः २ ग्रहण्यादि ५५	
हृदि रोगस्य २ प्रच्छर्दि कादि ५५	
व्याधिभेदानामेकैकं ४	} ५६
विद्रव्यादि	
मूत्रकृच्छ्रस्य २ अश्वर्यादि ५६	
वैद्यस्य ५ रोगहाय्यादि ५७	
नीरोगस्य ३ वार्त्तादि ५७	
नक्तालरोगमुक्तस्य १३	} ५७
ज्ञायेति	
रोगक्षीणदेहस्य २ ग्लानादि ५८	
रोगिणः ७ आमवायादि ५८	
विचर्चिका रोगिणः २ पामनादि ५८	
दृष्टयुक्तस्य २ दृष्ट्यादि ५९	
अर्शयुक्तस्य २ अर्शरोग	} ५९
युक्तादि	
ज्वररोगिणः २ वानक्रयादि ५९	

नाम संख्या	श्लोक	अंश
अतिसारिणः २ सानिसारदि ५९		
क्लिन्नाक्षस्य ४ क्लिन्नाक्षादि ६०		
उन्मत्तस्य २ उन्मत्तादि ६०		
कफिनः २ श्लेष्मलादि ६०		
भुग्नपृष्ठस्य २ न्युजादि ६१		
उन्नतनाभेः ३ वृद्धनाभ्यादि ६१		
सिध्मलस्य २ क्लिन्नास्यादि ६१		
अन्धस्य २ अन्धादि ६१		
मूर्च्छितस्य ३ मूर्च्छादि ६१		
वीर्यस्य ६ मुक्तादि ६२		
पित्तस्य २ माय्यादि ६२		
कफस्य २ कफादि ६२		
चर्मणः २ त्वगादि ६२		
मांसस्य ६ पिशितादि ६३		
मुष्कमांसस्य ३ उज्जवादि ६३		
श्लेष्मिनस्य ७ रुधिरादि ६४		
हृदयस्य २ (४ इत्येके)	} ६४	
मुक्तादि		
हृदयस्य २ हृदयादि ६४		
मांसस्त्रेहस्य ३ मेदसादि ६४		

अ०सू०	नाम संख्या	श्लोक
	पञ्चान्त्रीवाशिरायाः १ मन्येति ६५	
	नाड्याः ३ नाड्यादि ६५	
	उदरेजलाधारस्य २ निलकादि ६५	
	शिरःस्नेहस्य २ मस्तिष्कादि ६५	
	मलस्य २ किङ्गादि ६५	
	अन्नस्य २ अन्नादि ६६	
	स्त्रीहायाः २ गुल्मादि ६६	
	वायुनाड्याः २ वस्तसादि ६६	
	कालखण्डस्य २ कालखण्डादि ६६	
	लालायाः ३ स्तणिकादि ६७	
	नेत्रमलस्य १ दूषिकेति ६७	
	मूत्रस्य २ मूत्रादि ६७	
	विष्ठायाः ७ उच्चारदि ६७	
	शिरोस्थिखण्डस्य ३ कर्परादि ६८	
	अस्थिमात्रस्य ३ कीकसादि ६८	
	समस्तशरीरस्य १ शरीरेति ६८	
	पृष्ठास्थः १ पृष्ठेति ६७	
	शिरोस्थः १ शिर इति ६७	
	पार्श्वीस्थः १ पार्श्वेति ६७	
	हस्ताद्यवयवस्य ४ अंगादि ७०	

नाम संख्या	श्लोक
देहस्य १ २ कलेवरदि ७०	
पादाग्रस्य २ पादाग्रादि ७१	
पादस्य ४ पादादि ७१	
पादग्रंथेः १ नङ्गंथेति ७२	
पादपञ्चाङ्गागस्य १ पा	} ७२
र्मिरिति	
जंघायाः २ जंघादि ७२	
जानोः ३ जान्वादि ७२	
सक्थिनः २ सकथ्यादि ७३	
ऊरुसन्धेः १ वक्षणेति ७३	
गुदस्य ३ गुदादि ७३	
नाभेरधोभागस्य १ वस्तिरिति ७३	
कटस्य २ (५ इत्येके) कटादि ७४	
कट्याः ३ कट्यादि ७४	
स्त्रीनितम्बस्य १ पञ्चादिति ७४	
जघनस्य १ क्लीवेति ७४	
नितम्बगर्तस्य २ कूपकादि ७५	
कटिप्रोथस्य २ स्तिचादि ७५	
भगशिम्भयोः १ उपस्थेति ७५	
योनेः २ भगादि ७६	

नाम संख्या	श्लोक
शिखरस्य ४ शिखादि	७६
अखकोशस्य ३ मुष्कादि	७६
पृष्ठवंशाघरस्य १ पृष्ठेति	७६
उदरस्य ५ पिचखादि	७७
स्तनस्य २ स्तनादि	७७
कुचाग्रस्य १ चूचुकेति	७७
वक्षसः ५ कोडादि	७७
पृष्ठस्य १ पृष्ठेति	७८
स्तनस्य ३ स्तनादि	७८
जङ्घास्य १ संघीनि	७८
बाहुमूलस्य २ बाहुमूलादि	७९
पार्श्वस्य १ पार्श्वेति	७९
देहमध्यस्य ३ मध्यमादि	७९
बाह्याः ४ भुजादि	८०
भुजमध्यग्रंथेः २ कफोण्यादि	८०
भुजमध्योपरिभागस्य १ अस्थेति	८०
भुजमध्याधसः १ प्रकोष्ठेति	८०
हस्तपार्श्वस्य १ मणिवंधेति	८१
प्राणैः ३ पञ्चशाखादि	८१
तर्ज्याः २ तर्ज्यादि	८१

नाम संख्या	श्लोक	अंशः
अंगुलीमात्रस्य २ अंगुल्यादि	८२	
अंगुलीनामेकैकं ५ अंगुष्ठेति	८२	
नखस्य ४ पुनर्भवादि	८३	
तर्ज्यादियुततनांगुष्ठा	८३	
नामेकैकम् ३ प्रादेशेति		
वितस्तेः २ वितस्त्र्यादि	८४	
चपेटस्य ३ चपेटादि	८४	
मिलितहस्तयोः २ संहतत्वादि	८५	
कुक्षपाणेः १ पाणिरिति	८५	
अंजलेः १ ताविति	८५	
हस्तमानस्य १ प्रकोष्ठेति	८६	
वज्रमुष्टिहस्तस्य १ मुष्ट्येति	८६	
अरत्नेः १ अरत्निरिति	८६	
व्यामस्य १ व्यामेति	८७	
उर्ध्वबाहुमानस्य १ ऊर्ध्वेति	८७	
करास्य २ करादि	८८	
शीवायाः ३ शीवादि	८८	
कम्बुशीवायाः १ कम्बुशीवेति	८८	
शीवाम्बाद्भागस्य ३ अववादि	८८	
मुखस्य ७ वक्त्रादि	८९	

अ० सू०	नाम संख्या	श्लोक
	नासिकायाः ५ घ्राणादि ५७	
	ओष्ठाधरयोः ४ ओष्ठादि ७०	
	चिवुकस्य १ चिवुकेति ७०	
	कपोलस्य २ गण्डादि ७०	
	हृत्तोः १ तन्परेति ७०	
	दन्तस्य ४ रदनादि ७१	
	तालुनः २ ताल्वादि ७१	
	जिह्वायाः ३ रसज्ञादि ७१	
	हृक्कण्याः १ हृक्कणीति ७१	
	ललाटस्य ३ ललाटादि ७२	
	भ्रुवोः १ भ्रूरिति ७२	
	भ्रूमध्यस्य १ कूर्चेति ७२	
	अक्षिपुच्छ्याः २ तारकादि ७२	
	नेत्रस्य ५ लोचनादि ७३	
	नेत्रांतस्य १ अपांगेति ७४	
	कटाक्षस्य १ कटाक्षेति ७४	
	कर्णस्य ६ कर्णादि ७४	
	शिरसः ५ उन्नमंगादि ७५	
	केशस्य ३ चिकुरादि ७५	
	केशसमूहस्य २ कैशिकादि ७६	

नाम संख्या	श्लोक
अलकस्य २ अलकादि ७६	
काकपक्षस्य २ काकपक्षादि ७६	
केशवेशस्य २ कवय्यादि ७७	
धम्मिल्लस्य १ धम्मिल्लेति ७७	
शिखायाः ३ शिखादि ७७	
जटायाः २ जटादि ७७	
वेण्याः २ वेण्यादि ७८	
स्वक्षकेशस्य २ शीर्षण्यादि ७८	
केशसमूहस्य ३ पाशादि ७८	
रोमः ३ तनूरुहादि ७९	
श्लश्रुणः १ नदिति ७९	
कृतशोभायाः ५ आकल्पादि ७९	
अलंकरिण्योः २ अलंकरादि १००	
भूषितस्य ५ मण्डितादि १००	
शोभमानस्य ३ विभ्राडादि १०१	
अलंकरणस्य २ भूषणादि १०१	
आभरणस्य ५ अलंकारादि १०१	
मुकुटस्य २ मुकुटादि १०२	
चूडामणेः २ चूडामण्यादि १०२	
हारमध्यमणेः १ तरलेति १०२	

नाम संख्या	श्लोक
बालपाश्यायाः २ बालपाश्यादि १०३	
ललाटिकायाः २ पत्रपाश्यादि १०३	
नाटकस्य २ कर्णिकादि १०३	
कुण्डलस्य २ कुण्डलादि १०३	
कंठाभरणस्य २ ग्रैवेयकादि १०४	
आनाभिकंठिकायाः २ लंबनादि १०४	
शालबिकायाः १ प्रालम्बिकेति १०४	
उरःसूत्रिकायाः १ अष्टेति १०४	
हारस्य २ हारदि १०५	
हारभेदस्य १ देवकंदेति १०५	
हारभेदानामेकैकं ७ हारेति १०५	
बलयस्य ४ आवायकादि १०७	
केयूरस्य २ केयूरदि १०७	
अंगुलीयकस्य २ अंगुरीयकादि १०७	
साक्षरौर्मिकायाः १ अंगु	} १०८
लिमुद्रेति	
कंकणस्य २ कंकणादि १०८	
श्रीकट्याभरणस्य ५ मेखलादि १०८	
पुरुषकटिभूषणस्य १ मृगलेति १०९	
नूपुरस्य ६ पादाङ्गदादि १०९	

नाम संख्या	श्लोक	अंशः
किंकिरयाः २ किंकिरयादि ११०		
वस्त्रयोनेः ४ त्वगादि ११०		
क्षौमादिवस्त्रस्य १ वाल्मेकि १११		
फलविकारवस्त्रस्य ३ प्राजादि १११		
कौशेयस्य २ कौशेयादि १११		
मृगरोमजस्य २ रंकवादि १११		
नूतनवस्त्रस्य ४ अनाहतादि ११२		
घोतवस्त्रयुगस्य १ तदिनि ११२		
घोतकौशेयस्य २ पत्रार्णादि ११३		
वहुमूल्यवस्त्रनः २ बहुमूल्यादि ११३		
क्षौमस्य २ क्षौमादि ११३		
परिहितवस्त्रस्य २ निवीनादि ११३		
वस्त्रदशायाः २ दशदि ११४		
वस्त्रदैर्घ्यस्य ३ दैर्घ्यादि ११४		
वस्त्रविस्तारस्य २ परिणाहादि ११४		
प्राचीनवस्त्रस्य २ पटाञ्चरदि ११५		
स्नानजीर्णवस्त्रस्य २ लक्तकादि ११५		
सामान्यवस्त्रस्य ६ वस्त्रादि ११५		
सुवस्त्रस्य २ सुचेलकादि ११६		
स्थूलवस्त्रस्य २ वराश्यादि ११६		

अ० सू०

नाम संख्या श्लोक

प्रच्छदपटस्य २ निचोलादि ११६
 रत्नकस्य २ रत्नकादि ११६
 परिधानवस्त्रस्य ४ अन्तरीयादि ११७
 उत्तरीयस्य ५ प्रावारादि ११७
 चोलस्य २ चोलादि ११८
 हिमघ्नवस्त्रस्य १ नीशारेति ११८
 अर्द्धाङ्गकस्य १ अर्द्धाङ्गकेति ११९
 आपादवस्त्रादेः १ स्यादिति ११९
 विनानस्य २ विनानादि १२०
 वस्त्रगृहस्य १ दूष्येति १२०
 व्यवधायकपट्याः ३ प्रतिशीशदि १२०
 शोभाधायकस्य २ परिकर्मादि १२१
 अंगमार्जनस्य ३ मार्थ्यादि १२१
 उद्धर्तनस्य २ उद्धर्तनादि १२१
 स्नानस्य ३ आप्लावादि १२१
 देहविलेपस्य ३ चर्त्रादि १२२
 ग्रन्थगन्धोद्धारस्य २ प्रबोधनादि १२२
 मन्त्रावल्याः २ पत्रलेखादि १२२
 तिलकस्य ४ तमालपत्रादि १२२
 तिलकविशेषस्य २ द्वितीयादि १२३

नाम संख्या श्लोक

कुङ्कुमस्य ११ कुङ्कुमादि १२३
 लाक्षायाः ६ लाक्षादि १२५
 लवंगस्य ३ लवंगादि १२५
 कालीयकस्य ३ कालीयकादि १२५
 अगुरुकाष्ठस्य ६ वंशिकादि १२६
 कालागुरुणाः २ कालागुर्वादि १२७
 अगुरुभेदस्य १ मंगल्येति २२७
 यक्षधूपस्य ५ यक्षधूपादि १२७
 वृक्षधूपस्य ३ वृक्षधूपादि १२८
 गुरुष्कस्य ४ गुरुष्कादि १२८
 सरलरसस्य ५ पायसादि १२८
 कस्तूर्याः ३ मृगनाभ्यादि १२९
 कोलकस्य ३ कोलकादि १२९
 कर्पूरस्य ५ कर्पूरादि १३०
 चन्दनसारस्य ४ घनसारदि १३०
 चन्दनविशेषाणामेकैकं
 ३ नैलपरिणिकेति } १३१
 कुचन्दनस्य ५ तिलपर्यादि १३१
 जानीफलस्य २ जानीकोशादि १३३
 यक्षकर्द्वमस्य १ कर्पूरेति १३३

नाम संख्या	श्लोक
वर्त्त्याः ४ गात्रानुलेपन्यादि	१३३
सुगंधिचूर्णस्य २ चूर्णादि	१३४
वासितद्रव्यस्य २ भावितादि	१३४
अङ्गसंस्कारस्य १ संस्कारेति	१३४
मालायाः ३ माल्यादि	१३५
केशमाल्यस्य १ मूर्द्ध्नीति	१३५
शिखालंबिमाल्यस्य १ प्रभ्रष्टकेति	१३५
पुरेण्यस्तमालायाः १ पुरसिति	१३५
माल्यभेदस्य १ प्रालंबेति	१३६
वैकृष्णकस्य १ कण्ठादिनि	१३६
आपीडस्य २ आपीडादि	१३६
रचनायाः २ रचनादि	१३७
परिपूर्णत्वस्य २ आभोगादि	१३७
उपवर्हस्य २ उपधानादि	१३७
शय्यामात्रस्य ३ शय्यादि	१३७
खट्वायाः ४ मंचादि	१३८
गेन्दुकस्य २ गेण्डुकादि	१३८
प्रदीपस्य २ दीपादि	१३८
आसनस्य २ पीठादि	१३८
संपुटस्य २ समुद्रकादि	१३९

नाम संख्या	श्लोक	मं०
पतङ्गहस्य २ प्रतिग्राहादि	१३९	
केशमार्जन्याः २ प्रसाधन्यादि	१३९	
पटवासकस्य २ पिठानादि	१३९	
दर्पणस्य ३ दर्पणादि	१४०	
व्यजनस्य २ व्यजनादि	१४०	
॥ इति मनुष्यवर्गः ॥		

वंशस्य ९ सन्तत्यादि	१
वर्णसामान्यस्य १ वर्णेति	१
राजवंशजस्य २ राजवीज्यादि	२
कुलजस्य २ वीज्यादि	२
कुलीनस्य ६ महाकुलादि	२
आश्रमाणामेकैकं ४ ब्रह्मचारीति	३
ब्राह्मणस्य ६ द्विजात्यादि	३
षट्कर्मणः १ असाविति	३
पण्डितस्य २ विद्वानादि	४
वेदाध्येतुः २ श्रोत्रियादि	६
अध्यापकस्य २ उपाध्यायादि	६
गुरोः १ सेति	६
आचार्य्यस्य १ मंत्रेति	७

अ० सं०	नाम संख्या	श्लोक
	यष्टुः ३ आदेष्टादि	७
	दीक्षितस्य १ सेति	७
	यायजूकस्य २ इ ज्याशीलादि	८
	यज्वनः १ यज्वेति	८
	गुरुयागकर्तुः १ सेति	८
	सोमपस्य २ सोमपीत्यादि	८
	विश्वजिद्यष्टुः १ सर्ववेदेति	९
	साङ्गवेदाध्येतुः १ अनूचानेति	९
	समावृत्तस्य १ लब्धानुज्ञेति	१०
	यज्ञस्तानकर्तुः १ सुत्वेति	१०
	शिष्यस्य ३ छात्रादि	१०
	प्रथमवेदपाठस्य २ शैक्षादि	१०
	सब्रह्मचारिणः १ एकेति	११
	सहाध्यायिनः २ सतीर्याइति	११
	अग्निचितः १ चितवानिति	११
	पारंपर्योपदेशस्य २ ऐतिह्यादि	१२
	आद्यज्ञानस्य १ उपज्ञेति	१२
	उपक्रमस्य १ ज्ञात्वेति	१२
	यज्ञस्य ७ यज्ञादि	१३
	ब्रह्मयज्ञानामेकैकं ५ पाठेति	१३

नाम संख्या	श्लोक
सभायाः ९ समज्यादि	[१४]
प्राग्वंशस्य १ प्राग्वंशेति	१५
विधिदर्शिनः १ सदस्याइति	१५
सभासदस्य ४ सभासदादि	१६
त्रिवेदविदामेकैकं ३ अ ध्वय्वेति	} १६
याजकस्य २ चतुर्विगादि	१७
वेद्याः १ वेदिरिति	१७
स्थण्डिलस्य २ स्थण्डिलादि	१७
चमालस्य २ चमालादि	१८
घनारवणस्य १ कुम्बेति	१८
यूपाग्रस्य २ यूपाग्रादि	१८
निर्मथदारुणः १ निर्मथेति	१८
यज्ञाग्रेरेकैकं ३ दक्षिणाग्निरिति	१९
त्रयाग्नेः १ अग्नीति	१९
संस्कृताग्नेः १ प्रणीतेति	१९
यज्ञाग्नेः ३ समूह्यादि	२०
आनाव्यस्य १ यइति	२०
अग्निपत्न्याः ३ अग्न्यादि	२१
अग्निज्वलनवर्चः १ सामिधेयादि	२१

नाम संख्या	श्लोक
गायत्र्यादिछंदसः १ गायत्रीति २२	
चरोः १ हव्येति २२	
क्षीरविकृतेः १ आमिक्षेति २२	
धुवित्रस्य १ धुवित्रेति २३	
दधियुक्ताज्यस्य १ पृषदाज्येति २३	
पायसस्य २ परमान्नादि २३	
हव्यकव्ययोरेकैकं २ हव्येति २४	
धुवादेः २ पात्रादि २४	
धुवभेदानामेकैकं ४ धुवादि २४	
यज्ञमंत्रिनहनपशोः १ } २५	
उपाकृतेति	
यमुहननस्य ३ परंपरकादि २५	
यज्ञार्थहनपशोः ३ प्रमीतादि २६	
होतव्यद्रव्यस्य २ सान्नाय्यादि २६	
अग्नौहुतस्य १ अग्नाविति २६	
अवभृथस्य १ दीक्षानेति २७	
यज्ञार्हवस्तुनः १ तदिति २७	
कनुकर्मणः १ त्रिष्विति २७	
स्नातादिकर्मणः १ पूर्त्तेति २७	

नाम संख्या	श्लोक	अंश
यज्ञशेषभोजनशेषयोरेकै	} २८	
कं २ अमृतेति		
दानस्य १ ३ त्यागादि २८		
प्रेतदानस्य १ मृतार्थेति ३०		
पितृदानस्य २ पितृदानादि ३०		
आहुतस्य १ आहुतेति ३०		
पार्वणाश्राद्धस्य २ अन्वाहार्यादि ३१		
कुतुपस्य १ अंशेति ३१		
घर्मान्वेषणस्य ४ पर्येषणादि ३१		
आशुधनस्य २ सन्धादि ३२		
भिक्षामात्रस्य ४ याज्रादि ३२		
अर्घजलस्य १ अर्घ्येति ३२		
पाद्यस्य १ पाद्येति ३२		
अमिथ्यार्थसाधोरेकैकं २ } ३३		
कमादिति		
अनिथेः ३ आवेशिकादि ३३		
पूजायाः ६ पूजादि ३४		
सुश्रूषायाः ४ वरिवस्यादि ३४		
नीर्थभ्रमणस्य ३ ब्रज्यादि ३५		
परिव्राजकस्थितेः १ चर्येति ३५		

अ०सू०	नाम संख्या	श्लोक
	आचमनस्य २ उपसर्गदि ३५	
	मौनस्य २ मौनादि ३५	
	अनुक्रमस्य ५ आनुपूर्व्यादि ३६	
	अतिक्रमस्य ३ अतिपातादि ३६	
	व्रतमात्रस्य ३ नियमादि ३७	
	उपवासस्य २ उपवस्तादि ३७	
	स्त्रीपुंभेदादि ज्ञानस्य २ } ३७	
	विवेकादि	
	ब्रह्मवर्चसस्य २ ब्रह्मवर्चसादि ३८	
	अञ्जलेः १ अथेति ३८	
	ब्रह्माञ्जलेः १ पाठइति ३८	
	ब्रह्मविन्दोः १ पाठइति ३८	
	ब्रह्मासनस्य १ ध्यानेति ३९	
	वैदिकविधानस्य ३ कल्पादि ३९	
	इष्टविधेः १ मुख्येति ३९	
	गौणविधेः १ अनुकल्पेति ३९	
	संस्कारपूर्वश्रुतिग्रहणस्य } ४०	
	१ संस्कारेति	
	नमस्कारस्य २ पादग्रहणादि ४०	
	भिक्षोः ५ भिक्षादि ४१	

नाम संख्या	श्लोक
तपस्विनः ३ तपस्वीत्यादि ४१	
मौनव्रतिनः २ वाचंयमादि ४१	
तपःसहिष्णोः २ तपःक्ले } ४२	
शसहादि	
ब्रह्मचारिणः २ वर्ण्यादि ४२	
ऋषेः २ ऋष्यादि ४२	
स्नानकस्य २ स्नानकादि ४२	
यतेः ३ निर्जितेन्द्रियग्रामादि ४३	
स्थण्डिलशायिनः २ स्थ } ४३	
ण्डिलशाय्यादि	
विरागिनः २ विरजस्तमसादि ४४	
पवित्रस्य ३ पवित्रादि ४४	
वेदविरुद्धाचारस्य २ पाघाण्डादि ४४	
पलाशदण्डस्य १ पालाशेति ४५	
वेणुदण्डस्य १ रंभेति ४५	
कमण्डलोः २ कमण्डलादि ४५	
ब्रह्मचार्यासनस्य १ व्रतीति ४५	
अजिनस्य ३ अजिनादि ४६	
भिक्षासमूहस्य १ भैक्षेति ४६	
वेदाध्ययनस्य २ स्वाध्यायादि ४६	

नाम संख्या	श्लोक
यज्ञज्ञानस्य ३ सूत्यादि ४६	
अधर्मधर्मास्य १ सर्वेन सेति ४७	
यक्षनिर्वागयोरेकैकं २ दर्शेति ४७	
यमस्य १ शरीरेति ४८	
नियमस्य १ नियमेति ४८	
उपवीतस्य १ उपवीतेति ४९	
अपसृष्टस्य १ प्राचीनावीतेति ४९	
कंठलंबितस्य १ निधीतेति ४९	
देवतीर्थस्य १ अंगुल्येति ५०	
कायतीर्थस्य १ स्वल्पेति ५०	
पितृतीर्थस्य १ मध्येति ५०	
ब्राह्म्यतीर्थस्य १ मूलेति ५०	
ब्रह्मत्वस्य ३ ब्रह्मभूयादि ५१	
देवत्वस्य ३ देवभूयादि ५१	
सांनपनादेः १ कृच्छ्रेति ५१	
मरणायानशनस्य १ संन्यासेति ५२	
नष्टाग्निहोत्रस्य २ वीरहादि ५२	
अर्थलिप्तायाः १ कुहनेति ५२	
संस्कारहीनस्य १ ब्राह्मेति ५३	

नाम संख्या	श्लोक	अंश
वेदाध्ययनभूयस्य २ अ	} ५३	
स्वाध्यायादि		
लिङ्गवृत्तेः २ धर्मध्वज्यादि ५३		
नष्टवनस्य २ अवकीर्त्यादि ५३		
संध्याप्रातःसुप्तयोरेकैकं २	} ५४	
सुप्तेति		
परिवेत्तुः १ परिवेत्तेति ५५		
परिवेत्तृज्येष्ठस्य १ परिविन्तीति ५५		
विवाहस्य ६ विवाहादि ५५		
रतेः ४ व्यवयादि ५६		
त्रिचतुर्वर्गयोरेकैकं २ त्रीति ५७		
चतुर्भद्रस्य १ सेति ५७		
जन्यस्य १ जन्येति ५७		
इति ब्रह्मवर्गः		
क्षत्रियस्य ५ मूर्द्धाभिषिक्तादि ५८		
राज्ञः ७ राजादि ५८		
अधीश्वरस्य १ राजेति ५८		
सर्वभूमीश्वरस्य २ चक्रवर्त्यादि ५८		
मण्डलेश्वरस्य १ नृपेति ५८		

नाम संख्या	श्लोक
सार्वभौमविशेषस्य १ येनेति ३	
नृपक्षत्रसमूहयरेकैकं २	
अयेति ३	
मंत्रिणः ३ मंत्र्यादि ४	
कर्मसचिवस्य १ अन्येति ४	
प्रधानस्य २ महामात्रादि ५	
पुरोहितस्य २ पुरोधादि ५	
धर्माध्यक्षस्य २ प्राङ्निवाकादि ५	
द्वारपालस्य ५ प्रतिहारादि ६	
रक्षकगणस्य २ रक्षिवर्गादि ६	
अधिकृतस्य २ अध्यक्षदि ६	
ग्रामाधिकृतस्य १ स्थायुकेति ७	
वज्रग्रामाधिकृतस्य १ गोपेति ७	
स्वर्णाध्यक्षस्य २ भौरिकादि ७	
रूपाध्यक्षस्य २ रूपाध्यक्षादि ७	
अंतःपुराध्यक्षस्य १ अन्तरिति ८	
राजस्यागारनियुक्तस्य ४	
सौविहलादि ८	
शरणास्य २ शरणादि ९	
सेवकस्य ३ सेवकादि ९	

नाम संख्या	श्लोक
शत्रुमित्रयोरेकैकं २ विषयेति ९	
उदासीनस्य १ उदासीनेति १०	
शत्रुविशेषस्य १ पार्श्विग्राहेति १०	
शत्रोः १० रिप्वादि १०	
तुल्यवयसः ३ वयस्यादि १२	
मित्रस्य ३ मित्रादि १२	
मित्रत्वस्य २ सख्यादि १२	
आनुकूल्यस्य २ अनुरोधदि १२	
चरमात्रस्य ७ यथार्हवर्णादि १३	
विश्वासाधारस्य २ आप्तादि १३	
दैवज्ञस्य ८ सांवत्सरदि १४	
तत्त्वार्थज्ञानुः २ तांत्रिकादि १५	
सदान्नदानकर्तुः २ सत्त्यादि १५	
लेखकस्य ४ लिपिकरादि १५	
लिपेः ४ लिखितादि १६	
दूतस्य २ संदेशहरादि १६	
दूतभावकर्मणोः १ दूत्येति १६	
पथिकस्य ५ अध्वनीनादि १७	
राज्यांगानामेकैकं ७ राज्येति १८	
संध्यादिषणां १ षडिति १९	

नाम संख्या	श्लोक
शक्तीनामेकैकं ३ प्रभावेति	१७
त्रिवर्गस्य १ क्षयेति	१७
प्रतापस्य २ प्रतापादि	२०
उपायानामेकैकं ४ भेदेति	२०
दण्डस्य ३ साहसादि	२१
साधः २ सामादि	२१
भेदस्य २ भेदादि	२१
परीक्षणस्य १ उपधेति	२१
द्विभ्यामेवकृतस्य १ अघड } क्षीणेति	२२
निर्जनस्य ७ विविक्तादि	२२
रहस्यस्य १ रहस्येति	२३
विश्वासस्य २ विश्वाभादि	२३
अंशस्य १ भेदेति	२३
उचितस्य ५ अभेदादि	२४
न्यायागतस्य ६ युक्तादि	२४
समर्थनस्य २ संप्रधारणादि	२५
आज्ञायाः ६ अववादादि	२५
न्याय्यपथस्थितेः ४ संख्यादि	२६
आसुरप्रस्य ३ आगसादि	२६

नाम संख्या	श्लोक	अ० सू०
बन्धनस्य २ उद्धानादि	२६	
द्विगुणदण्डस्य १ द्विपाद्येति	२७	
करस्य ३ भागधेयादि	२७	
घट्टादिदेयस्य १ घट्टेति	२७	
देवेभ्यो दीयमानस्य २ प्राभृतादि	२७	
उपायनस्य ४ (६ इत्येके)	} २८	
उपायनादि (प्राभृतादिवा)		
यौतुकस्य २ यौतुकादि	२८	
वर्तमानकालस्य २ तत्कालादि	२७	
आगामिकालस्य १ उत्तरेति	२७	
प्रत्यक्षभाविफलयोरेकैकं } २ सांघट्टिकेति	} २७	
बहिर्तोयादेः १ अदृष्टेति		३०
परचक्रजभयस्य १ दृष्टेति	३०	
स्वपक्षभयस्य १ महीति	३०	
कृत्रधारणादेः २ प्रक्रियादि	३१	
चामरस्य २ चामरादि	३१	
नृपासनस्य ३ नृपासनादि	३१	
सिंहासनस्य १ सिंहासनेति	३१	
कृत्रस्य २ कृत्रादि	३२	

अ० सू०

नाम संख्या

श्लोक

पूर्णघटस्य २ भद्रकुम्भादि ३२
 स्वर्णजलपात्रस्य २ भृङ्गादि ३२
 सैन्यवसतेः २ निवेशादि ३३
 सैन्यस्थापनस्य २ सज्जनादि ३३
 सेनागस्य १ हस्त्येति ३३
 हस्तिनः १५ दंत्यादि ३४
 यूथपस्य २ यूथनाथादि ३५
 अन्तर्मदगजस्य २ मदेत्किटादि ३५
 हस्तिशिरोः २ कलभादि ३५
 जानमदस्य ३ प्रभिन्नादि ३६
 गलितमदहस्तिनः २ उद्धानादि ३६
 करिसमूहस्य २ हास्तिकादि ३६
 करिण्याः ३ करिण्यादि ३६
 गजगण्डस्य २ गण्डादि ३७
 हस्तिमदस्य २ मदादि ३७
 भृङ्गजलस्य २ वमय्यादि ३७
 कुम्भस्य १ कुम्भाविति ३७
 कुम्भमध्यभागस्य १ तयोरिति ३७
 गजललाटस्य १ अवग्रहेति ३८
 गजाक्षिगोलकयोः १ द्विधिकेति ३८

नाम संख्या

श्लोक

गजापांगस्य १ अपांगेति ३८
 हस्तिकर्णमूलस्य १ कर्णेति ३८
 कुम्भाधोभागस्य १ अधसिति ३९
 दन्तयोर्मध्यस्य १ प्रतिमानेति ३९
 गजस्तंभदेशस्य १ आसनेति ३९
 गजमुखविंदूनां २ पद्मकादि ३९
 हस्तिपार्श्वभागस्य १ पक्षभागेति ४०
 दन्तभागस्य १ दंतभागेति ४०
 मात्रावरयोरेकैकं २ द्वाविति ४०
 गजनेदनदण्डस्य २ तोत्रादि ४१
 बंधनस्तंभस्य १ आलानेति ४१
 लौहपाशस्य ३ मृङ्खलादि ४१
 अंकुशस्य २ अंकुशादि ४१
 गजमध्यबंधनरज्जोः ३ चूषादि ४२
 गजसज्जीकरणस्य २ कल्पनादि ४२
 गजकंबलस्य ५ प्रवेण्यादि ४२
 युद्धाक्षमगजाश्वयोः १ वीनेति ४३
 गजबंधनशालायाः २ वार्यादि ४३
 अश्वस्य १३ घोटकादि ४३
 अश्वप्रधानस्य २ आजानेयादि ४४

नाम संख्या	श्लोक
शिक्षिताम्बुस्य २ विनीतादि ४४	
हयविशेषाणामेकैकं ४	} ४५
वातायुजेति	
अम्बुमेघांश्वस्य १ यथादि ४५	
जवाधिकस्य १ जवनेति ४५	
भारवाह्यस्य २ पृष्ठ्यादि ४६	
मुक्ताम्बुस्य १ सिनेति ४६	
रथवाहकस्य १ रथ्येति ४६	
अम्बुवालकस्य २ वालादि ४६	
अम्बायाः ३ वाम्यादि ४६	
वडवासमूहस्य १ वाडवेति ४६	
अम्बुगम्यमार्गस्य १ त्रिविधिति ४७	
अम्बुमध्यभागस्य १ कश्येति ४७	
अम्बुशयस्य २ हेमादि ४७	
अम्बुगलसमीपस्य २ निगलादि ४७	
अम्बुसमूहस्य २ अम्बीयादि ४७	
अम्बुगतीनामेकैकं ५ आ	} ४८
त्वंदिनेति	
पंचमतीनां १ धारेति ४८	
अम्बुतासायाः २ घोणादि ४८	

नाम संख्या	श्लोक	अंख
खलीनस्य २ कविकादि ४८		
खुरस्य २ शफादि ४८		
पुच्छस्य ३ पुच्छादि ५०		
लोमवपुच्छस्य २ वालहस्तादि ५०		
भूमौलुठितस्य २ उपावृत्तादि ५०		
युद्धरथस्य ३ शतांगादि ५१		
पुष्परथस्य १ असाविति ५१		
कीडार्थरथस्य ३ कर्णीरथादि ५२		
शकटस्य २ अनसादि ५२		
वृषभवाह्यरथस्य २ गच्छादि ५२		
शिविकायाः २ शिविकादि ५३		
दोलायाः २ दोलादि ५३		
व्याघ्रवर्मावृत्तरथस्य २ द्वैपादि ५३		
मुक्ताकांबलिनः १ पांड्विति ५४		
कांबलाद्यावृत्तरथानामेकैकं	} ५४	
२ रथेति		
रथसमूहस्य २ रथ्यादि ५५		
रथाग्रस्य २ धूरादि ५५		
रथांगस्य २ रथांगादि ५५		
रथचक्रस्य २ चक्रादि ५६		

नाम संख्या	श्लोक
चक्राधोभागस्य २ नेम्यादि ५६	
रथमध्यस्य २ पिण्डिकादि ५६	
शकटाग्रकीलस्य १ अर्धेति ५६	
रथगुप्तेः २ रथगुप्त्यादि ५७	
कूवरस्य २ कूवरदि ५७	
रथाधोभागस्य १ अनुकर्षेति ५७	
रथांगयुगान्धियुगस्य १ प्रासंगेति ५७	
वाहनास्य ५ वाहनादि ५८	
वैनीनकस्य १ परंपरेति ५८	
हस्त्यारोहस्य ४ आधोरणादि ५९	
सारथ्येः ५ नियन्तादि ५९	
रथारूढयोद्धुः २ रथ्यादि ६०	
अम्बारूढस्य २ अम्बारेहादि ६०	
योद्धुः ३ भद्रादि ६१	
सेनारक्षस्य २ सेनारक्षादि ६१	
सैन्यस्य २ सैन्यादि ६१	
साहस्यस्य २ साहसादि ६२	
परिधिस्थस्य २ परिधिस्थादि ६२	
सेनापतेः २ सेनायादि ६२	
सन्नाहस्य २ कंचुकादि ६३	

नाम संख्या	श्लोक
अधिकांगस्य २ सारसनादि ६३	
शिरस्त्राणस्य ३ शीर्षकादि ६३	
वर्मणः ७ तनुवादि ६४	
परिहितवस्त्रादेः ४ आमृतादि ६५	
हानसन्नाहस्य ५ संनद्धादि ६५	
धृतसन्नाहगणस्य १ वर्मेति ६६	
पदानेः ७ पदान्यादि ६६	
पत्तिसमूहस्य ३ पादानादि ६७	
शस्त्रजीविनः ४ शस्त्राजीवादि ६७	
सुशिक्षितस्य ३ हनहस्तादि ६८	
लक्ष्यच्युतशरस्य १ अपरा } ६८	
ज्वृषन्कोति	
धन्विनः ६ धन्वीत्यादि ६९	
वाणधारकस्य २ काण्डवानादि ६९	
शक्तीकस्य २ शक्तीकादि ६९	
याष्टीकपारम्भधिकयोरेकौ } ७०	
कं २ याष्टीकोनि	
खड्गायुधस्य २ नैखिंशकादि ७०	
प्रासप्रहारिणः २ प्रासिकादि ७०	
फलकपाणेः २ चर्म्यादि ७१	

नाम संख्या	श्लोक
पताकाधारिणः २ पताकादि ७१	
सहायमात्रस्य ४ अनुप्रादादि ७१	
अग्रेसरस्य ७ पुरोगादि ७२	
मंदगामिनः २ मंदगाम्यादि ७२	
अतिवेगवतः २ जंघालादि ७३	
जंघाजीविनः २ जंघाकरिकादि ७३	
वेगवतः ६ तरस्वीत्यादि ७३	
जेतुंशक्यस्य १ जय्येति ७४	
जेतव्यस्य १ जेयेति ७४	
जेतृमात्रस्य २ जेतादि ७४	
शत्रुसंमुखगंतुः ३ अभ्यभिद्यादि ७५	
बलयुक्तस्य २ उर्जस्तलादि ७५	
प्रशस्तवक्षसः २ उरस्तानादि ७६	
रथस्वामिनः ३ रथिकादि ७६	
स्वेष्टागामिनः २ कामंगाम्यादि ७६	
अयंतगामिनः १ आयंतीनेति ७६	
भूरस्य ३ भूरुदि ७७	
जवशीलस्य ३ जेतादि ७७	
युद्धकुशलस्य १ सांयुगीनेति ७७	
सेनायाः ११ ध्वजिन्यादि ७८	

नाम संख्या	श्लोक	अंश
व्यूहस्य १ व्यूहेति ७७		
व्यूहभेदानामेकैकं ४ दण्डेति ७७		
व्यूहपृष्ठस्य २ प्रत्यासारादि ७७		
सैन्यपृष्ठस्य १ सैन्येति ७७		
पत्तेः १ एकेति ८०		
सैन्यभेदानामेकैकं ८ पत्त्यंगेति ८१		
धनोत्कर्षस्य ४ संपदादि ८१		
विपत्तेः ३ विपत्त्यादि ८२		
शस्त्रमात्रस्य ४ आयुधादि ८२		
धनुषः ७ धनुषादि ८३		
कर्णधनुषः १ अथेति ८३		
अर्जुनधनुषः २ गाण्डीवादि ८४		
धनुरग्रस्य २ कोट्यादि ८४		
ज्याघातवारणस्य २ गोष्ठादि ८४		
धनुर्मध्यस्य २ लस्तकादि ८५		
धनुर्गुणस्य ४ मौर्व्यादि ८५		
धन्विभेदानामेकैकं ४ } ८५		
५ प्रत्यालीढेति ४ } ८५		
लक्ष्यस्य ३ लक्ष्यादि ८६		
शराभ्यासस्य २ शराभ्यासादि ८६		

अ०सू०	नाम संख्या	श्लोक
	शरस्य १२ पृषत्कादि ८६	
	लोहमयवाणस्य २ प्रक्षेडनादि ८७	
	शरपक्षस्य २ पक्षादि ८७	
	प्रक्षिप्तवाणस्य १ निरस्तेति ८८	
	विषाक्तवाणस्य २ दिग्धादि ८८	
	नूणस्य ६ नूणादि ८९	
	खड्गस्य ९ खड्गादि ८९	
	खड्गादिमुष्टेः १ त्तरुरिति ९०	
	त्तरुबंधनस्य १ मेखलेति ९०	
	चर्मणः ३ फलकादि ९०	
	चर्ममुष्टेः १ संग्राहेति ९०	
	लोहमुद्गरस्य ३ दुघनादि ९१	
	करवालिकायाः २ ईज्यादि ९१	
	भिन्दिपालस्य २ भिन्दि ९१	
	पालादि ९१	
	परिघस्य २ परिघादि ९१	
	कुठारस्य ४ कुठारादि ९२	
	क्षुरिकायाः ४ शस्यादि ९२	
	शल्यस्य २ शल्यादि ९३	
	शोसरस्य २ शर्वलादि ९३	

नाम संख्या	श्लोक
कुनस्य २ प्रासादि ९३	
खड्गाद्ययभागस्य ४ कोणादि ९३	
सैन्यसज्जनस्य ३ सर्वाभिसारादि ९४	
शस्त्रयात्रायाः १ लोहा ९४	
भिसारेति ९४	
युद्धयात्रायाः १ यदिति ९५	
प्रयाणस्य ६ यात्रादि ९५	
सैन्यव्याघ्रेः २ आसारादि ९६	
प्रस्थितसैन्यस्य २ प्रचक्रादि ९६	
अतिक्रमस्य १ अहितेति ९६	
प्रातर्वोधकस्य २ वैनालिकादि ९७	
बहुस्तुतिकर्तृणां २ चाक्रिकादि ९७	
मागधस्य २ मागधादि ९७	
वंदिनः २ वंष्टादि ९८	
संशप्तकस्य १ संशप्तकेति ९८	
धूलेः ४ रेखादि ९८	
चूर्णस्य २ चूर्णादि ९९	
अतिव्याकुलस्य २ समुत्पिंजादि ९९	
पताकायाः ४ पताकादि ९९	
अतिभयदयुद्धभूमेः १ सेति १००	

नाम संख्या	श्लोक
अहंपूर्विकायाः १ अहमिति १००	
आहोपूरुषिकायाः १ आ	} १०१
होपूरुषिकेति	
परस्परहंकारस्य १ आह	} १०१
महमिकेति	
सामर्थ्यस्य १० द्रव्यादि १०२	
वीरसामर्थ्यस्य २ विक्रमादि १०२	
मद्यादिपानस्य १ वीरपाणेति १०३	
युद्धस्य ३१ युद्धादि १०३	
बाहुयुद्धस्य २ नियुद्धादि १०६	
रणबाहुलतायाः २ तुमुजादि १०६	
सिंहनादस्य २ क्षेडादि १०७	
हस्तिसंहस्य २ घटनादि १०७	
योधाह्वानस्य २ कंदनादि १०७	
गजगर्जितस्य २ वृंहितादि १०७	
धनुःशब्दस्य १ विस्फारेति १०७	
युद्धपटहस्य २ पटहादि १०७	
बलात्कारस्य ३ प्रसभादि १०७	
कृतस्य २ खलितानादि १०७	
अमुभस्तृचकस्य ३ अजन्मादि १०८	

नाम संख्या	श्लोक	अंक
मूर्क्यायाः ३ मूर्कादि १०८		
पीडनस्य २ अवमर्दादि १०८		
प्रहारस्य २ अभ्यवस्तंदनादि १०९		
विजयस्य २ विजयादि १०९		
प्रतीकारस्य ३ वैरमुद्धादि १०९		
पलायनस्य ८ प्रद्रावादि ११०		
परजयस्य २ रणेभंगादि ११०		
परजितस्य २ परजितादि १११		
मारणस्य ३० प्रमापणादि १११		
मरणस्य १० पञ्चनादि ११५		
मृतस्य ७ परस्तादि ११६		
चिन्तायाः ३ चिन्तादि ११६		
कबन्धस्य १ कबन्धेति ११७		
श्मशानस्य २ श्मशानादि ११७		
मृतशरीरस्य २ कुरणपादि ११७		
आकृष्टमनुष्यादेः ३ प्रग्रहादि ११८		
बन्धमगृहस्य ३ कारादि ११८		
पंचवायूनां २ असवआदि ११८		
जीवनस्य २ जीवादि ११८		
आयुषः २ आयुषादि ११९		

अं०	नाम संख्या	श्लोक
	मृतसंजीवनस्य २ जीवात्वादि ११७	
	॥ इति क्षत्रियवर्गः ॥	
	वैश्यस्य ६ ऊरवादि १	
	जीविकायाः ६ आजीवादि १	
	सेवायाः २ सेवादि २	
	कृष्याः २ अनृतादि २	
	कणादानस्य २ (इत्येके) } २	
	उंक्शिलादि (उंक्शिलादिवा) } २	
	याचियाचितयोरेकैकं २ चेदिति ३	
	बाणिज्यस्य २ सत्यानृतादि ३	
	वृद्धस्य ३ वृद्धादि ३	
	कुसीदस्य ३ अर्थप्रयोगादि ४	
	याचितकस्य १ यात्रेति ४	
	परिवर्तनप्राप्तस्य १ निमयेति ४	
	उत्तमर्णाधमर्णयोरेकैकं } ५	
	२ उत्तमर्णेति	
	कुसीदवतः ४ कुसीदिकादि ५	
	कृषकस्य ४ क्षेत्राजीवादि ६	
	क्षेत्रभेदयोरेकैकं २ क्षेत्रेति ६	

नाम संख्या	श्लोक
यकादि क्षेत्राणामेकैकं इत्येति ७	
तिलक्षेत्रस्य २ नित्यादि ७	
माघादि क्षेत्राणां द्वयंद्वयं } ७	
पमाधेति	
मुद्रकोद्भवभवनक्षेत्रयोरे } ८	
कैकं २ मौद्गीनेति	
सवीजकृष्टस्य २ वीजाकृतादि ८	
कृष्टस्य ३ सीत्यादि ९	
त्रिःकृष्टक्षेत्रस्य ४ त्रिगुणा } ९	
कृतादि	
द्विहल्यस्य ५ द्विगुणाकृतादि ९	
क्षेत्रभेदानामेकैकं ३ द्रोणेति १०	
खारीवपनक्षेत्रस्य २ खारीवापादि १०	
क्षेत्रस्य ३ वप्रादि ११	
क्षेत्रसमूहस्य ४ कैदारकादि ११	
मृत्खंडस्य २ लोछादि १२	
लोछभंजकस्य २ कोटिशदि १२	
नाडनदंडस्य ३ प्राजनादि १२	
खनित्रस्य २ खनित्रादि १२	
दात्रस्य २ दात्रादि १३	

नाम संख्या	श्लोक
योक्तस्य ३ योत्रादि	१३
फालाधारस्य ३ फलादि	१३
फालस्य २ (५ इत्येके) फा लादि (फलादिवा)	१३
हलस्य ४ लाङ्गलादि	१३
युगकीलस्य २ शम्यादि	१४
हलदण्डस्य २ ईषादि	१४
हलपङ्क्त्याः २ सीतादि	१४
मेघैः १ पुंसोति	१५
वर्षाभवधान्यस्य ३ आम्बादि	१५
यवस्य २ शितशूकादि	१५
अपक्वयवस्य १ ने।कोति	१६
कलायस्य ४ कलायादि	१६
कौद्रवस्य २ कौरदूषादि	१६
महूरस्य २ मंगल्यकादि	१७
वनमुद्गस्य २ मुकुष्टकादि	१७
सर्षपस्य ३ सर्षपादि	१७
श्वेतसर्षपस्य १ सिद्धार्थेति	१८
गोधूमस्य २ गोधूमादि	१८
कल्माषस्य २ यावकादि	१८

नाम संख्या	श्लोक	अ.सं.
चणकस्य २ चणकादि	१८	
बन्धनिलस्य २ निलपेजादि	१९	
रजिकायाः ५ क्षवादि	१९	
कंगोः २ कंगवादि	२०	
अनस्याः ३ अनस्यादि	२०	
भंगायाः २ मानुलान्यादि	२०	
ब्रीहिभेदस्य १ ब्रीहिभेदेति	२०	
धान्याद्यग्रभागस्य २ किंशर्वादि	२१	
धान्यादिशीर्षस्य २ कशिशादि	२१	
धान्यस्य ३ धान्यादि	२१	
यवादीनामूलस्य २ स्तम्बक्यादि	२१	
नृणस्तम्बस्य १ स्तम्बेति	२१	
काण्डस्य ३ नाड्यादि	२२	
पलालस्य १ पलालेति	२२	
तुच्छधान्यस्य २ कडंगरादि	२२	
धान्यत्वचः १ धान्येति	२२	
शुङ्गस्य २ शूकादि	२२	
शम्याः २ शम्यादि	२२	
पक्वमर्दितधान्यस्य २ कृच्छादि	२३	
निस्तुप्तधान्यस्य २ पूतादि	२३	

अ०सू०	नाम संख्या	श्लोक
	शमीधान्यस्य १ माघादय इति	२४
	शूकधान्यस्य १ यवादय इति	२४
	कलमादिषष्ठिकादीनां } १ शालय इति	२४
	नीवारस्य २ तृणधान्यादि	२५
	गवेधोः २ गवेध्वादि	२५
	मुसलस्य २ अयोशदि	२५
	उलूखलस्य २ उदूखलादि	२५
	शूर्पस्य २ प्रस्फोटनादि	२६
	घालन्याः २ घालन्यादि	२६
	शण्डकृतभाण्डस्य २ स्यूनादि	२६
	वंशपात्रस्य ३ काण्डोलादि	२६
	कटस्य २ कटादि	२६
	पाकशलायाः ३ रसवत्यादि	२७
	पाकाध्यक्षस्य २ पौरोगवादि	२७
	रूपकारस्य ७ रूपकारादि	२७
	पूपकारिणः ३ आपूपिकादि	२८
	चुल्याः ५ अश्मन्तादि	२९
	ह्रसंत्याः ४ अंगारधानिकादि	२९
	अंगारस्य ३ अंगारादि	३०

नाम संख्या	श्लोक
भर्जनपात्रस्य २ अंबरीषादि	३०
कंद्राः २ कंद्रादि	३०
अलिंजरस्य २ अलिंजरादि	३१
गलंतिकायाः ३ कर्कर्यादि	३१
स्थाल्याः ४ पिठरादि	३१
घटस्य ४ कलशादि	३१
शरावस्य २ शरावादि	३२
पिष्टपाकपात्रस्य २ ऋ } जीवादि	३२
पानपात्रस्य २ कंसादि	३२
चर्मनैलपात्रस्य २ कुत्वादि	३३
अल्पनैलपात्रस्य १ सेति	३३
भाण्डस्य ५ आवपनादि	३३
दर्भ्याः ३ दर्भादि	३४
हस्ताकृतिकाष्ठस्य २ तर्द्धादि	३४
शाकस्य ३ शाकादि	३४
शकनालस्य ३ नाडिकादि	३४
उपस्करस्य २ वेसवारादि	३५
मिंतिडीकस्य ३ मिंतिडीकादि	३५
मरिचस्य ६ वेल्गजादि	३५

नाम संख्या	श्लोक	नाम संख्या	श्लोक	अ० सू०
जीरकस्य ४ जीरकादि ३६		मूलपक्वमांसस्य ३ मूलाकृतादि ४५		
कृष्णजीरकस्य ६ सुख्यादि ३६		स्थालीपक्वमांसस्य २ उख्यादि ४५		
आर्द्रकस्य २ आर्द्रकादि ३७		पक्वमांसादेः २ प्रणीतादि ४५		
धन्याकस्य ४ कृत्रादि ३७		सुपक्वव्यंजनस्य २ प्रयस्तादि ४५		
मुंज्याः ५ मुंज्यादि ३८		स्निग्धस्वपादेः २ पिच्छिलादि ४६		
कांजिकस्य ८ आरनालकादि ३९		संमृष्टस्य २ संमृष्टादि ४६		
हिंगुनः ५ सहस्रवेध्यादि ४०		स्निग्धस्य ३ त्रिकणादि ४६		
हिंगुपत्र्याः ५ कारव्यादि ४०		वासितस्य २ भावितादि ४६		
हरिद्रायाः ५ निशाह्वादि ४१		आपकस्य ३ आपकादि ४७		
सामुद्रलवणस्य २ अक्षीवादि ४१		भृष्टधान्यस्य २ लाजादि ४७		
सैन्धवस्य ४ सैन्धवादि ४२		त्रिपुटस्य २ पृथुकादि ४७		
शंभरिलवणस्य २ रौमकादि ४२		भृष्टयवस्य २ धानादि ४७		
कृत्रिमलवणस्य ३ पाक्यादि ४२		पूपस्य ३ पूपादि ४८		
सौवर्चलस्य २ सौवर्चलादि ४३		दधिसक्तूनां २ करंभादि ४८		
कृष्णसौवर्चलस्य १ निलकेति ४३		भक्तस्य ६ भिस्सादि ४८		
मत्स्यंज्याः ३ मत्स्यंज्यादि ४३		दग्धान्नस्य २ भिस्सटादि ४९		
शर्करायाः २ शर्करादि ४३		मण्डस्य २ सर्वरसाद्यादि ४९		
क्षीरविकृतेः २ कूर्चिकादि ४४		अन्नमण्डस्य ३ मासरादि ४९		
रसालायाः २ रसालादि ४४		यवागवाः ५ यवागवादि ५०		
व्यंजनस्य २ तेमनादि ४४		गन्धस्य १ गन्धेति ५०		

अ०सू०	नाम संख्या	श्लोक
	गोमयस्य २ गोविडादि	५०
	करीषस्य १ तदिति	५१
	दुग्धस्य ३ दुग्धादि	५१
	दधितक्तादेः १ पयस्येति	५१
	घनेतरदधः १ त्रस्येति	५१
	घृतस्य ४ घृतादि	५२
	नवनीतस्य २ नवनीतादि	५२
	हैयंगवीनस्य १ तदिति	५२
	गोरसस्य ४ दण्डाहतादि	५३
	नक्तादीनामेकैकं ३ तक्तेति	५३
	दधिमंडस्य १ दधीति	५४
	नव्यगोदुग्धस्य १ पेयूषेति	५४
	क्षुधायाः ३ अशनायादि	५४
	ग्रासस्य २ ग्रासादि	५४
	तुल्यपानस्य २ सपीत्यादि	५५
	सहभोजनस्य २ सगधीत्यादि	५५
	पिपासायाः ४ उदत्यादि	५५
	भोजनस्य ७ जगधीत्यादि	५५
	नृपेः ३ सौहित्यादि	५६
	भुक्तव्यक्तस्य २ फेलादि	५६

नाम संख्या	श्लोक
इष्टानतिक्रमस्य ६ कामादि	५७
गोपस्य ६ गोपादि	५७
गोमहिष्यादेः १ गविति	५८
गोस्वामिनः ३ गवीश्वरादि	५८
गोसमूहस्य २ गोकुलादि	५८
पुरागवांभोजनस्थितेः १ त्रिष्विति	५९
वृषभस्य ९ उक्षादि	५९
वृषसमूहस्य १ उक्ष्णामिति	६०
गोसमूहस्य २ गव्यादि	६०
वत्सधेनुसंहयोरेकैकं २ } वात्सकेति	६०
महावृषस्य १ वृषेति	६१
वृद्धवृषस्य २ वृद्धोक्षादि	६१
युववृषस्य १ उत्पन्नेति	६१
सद्योजातवत्सस्य १ सद्येति	६१
वत्सस्य २ शकृत्कर्यादि	६१
दमनयोग्यस्य २ दम्यादि	६२
घण्डतायोग्यस्य १ आर्घभ्येति	६२
स्कन्धप्रदेशस्य १ स्कन्धेति	६३
गलकन्धलस्य २ साक्षादि	६३

नाम संख्या	श्लोक
नस्तिनस्य २ नस्तिनादि ६३	
युगपार्श्वस्यस्य २ प्रकवाडादि ६३	
युगादिवोदृणामेकैकं ३ युगेति ६४	
हालिकस्य २ हालिकादि ६४	
भारवाहिनः ५ धुर्यादि ६५	
एकभारवोदुः ३ एक धुरीणादि ६५	
सर्वधुरावहस्य २ सर्व धुरीणादि ६६	
स्त्रीगत्याः ७ माहेय्यादि ६६	
उत्तमायाः १ उत्तमेति ६७	
गोभेदानामेकैकं २ वर्णेति ६७	
द्विवर्षायागोः १ द्विहायन्यादि ६८	
एकाद्यायाः ३ एकाद्यादि ६८	
बंध्यायाः २ वशादि ६८	
पतितगर्भायाः २ अवतोकादि ६८	
कृतमैथुनायाः १ अथेति ६८	
गर्भापघातिन्याः २ वेहदादि ६९	
गर्भयोग्यायाः २ काल्यादि ६९	
प्रथमगर्भवत्याः २ प्रथौह्यादि ६९	
सुशीलायाः २ अवंध्यादि ७०	
बहुप्रसूतायाः २ बहुसूत्यादि ७०	

नाम संख्या	श्लोक	अंश
चिरप्रसूतायाः २ वष्कयन्यादि ७०		
नवप्रसूतायाः २ धेन्वादि ७०		
सुखसंदोह्यायाः २ सुव्रतादि ७१		
वृहत्सूतायाः २ पीनोष्ठादि ७१		
द्रोणदुघायाः २ द्रोणक्षीरादि ७१		
धेनुध्यायाः १ धेनुथेति ७१		
द्विदंत्याः १ समांसमीनेति ७२		
गोस्तनस्य २ ऊधसादि ७२		
दाम्नः २ दामादि ७३		
पशुबंधनरज्जोः २ पशुरज्ज्वादि ७३		
मंथनदण्डस्य ५ वैशाखादि ७३		
स्तंभादेः २ कुठरादि ७४		
मंथन्याः २ मंथन्यादि ७४		
उष्ट्रस्य ४ उष्ट्रादि ७४		
उष्ट्रशिरोः १ करभेति ७४		
शृंगलस्य १ करभेति ७५		
अजायाः २ अजादि ७५		
कागस्य ५ तुभादि ७५		
मेघस्य ७ मेघादि ७६		
औष्ट्रादीनामेकैकं ३ उष्ट्रेति ७६		

अ०सं०	नाम संख्या	श्लोक
	गर्हभस्य ५ चक्रीवानादि	७७
	बनिजः ८ वैदेहकादि	७७
	विक्रेतुः ८ विक्रेतादि	७७
	क्रेतुः २ कायकादि	७८
	वाणिज्यस्य २ वाणिज्यादि	७९
	मूल्यस्य ३ मूल्यादि	७९
	वणिज्यलघनस्य ३ नीत्यादि	७९
	लाभस्य २ लाभादि	७९
	परीवर्त्तस्य ४ परिहानादि	८०
	स्थापितधनस्य २ उपनिध्यादि	८०
	प्रतिदानस्य २ प्रतिदानादि	८०
	क्रेतुयोग्यस्य १ क्रेतेति	८१
	यदृच्छयाक्रेतव्यस्य १ क्रेतेति	८१
	विक्रेयद्रव्यस्य ३ विक्रेयादि	८१
	सत्यक्रियायाः ३ सत्यापनादि	८२
	विक्रयणस्य २ विपणादि	८२
	परिमाणस्य ४ यौतवादि	८४
	मानस्य १ मानेति	८५
	आद्यमाषकस्य १ गुंजेति	८५
	कर्षस्य २ अक्षादि	८५

नाम संख्या	श्लोक
पलस्य १ पलेति	८५
स्वर्णकर्षस्य २ सुवर्णादि	८६
स्वर्णपलस्य १ कुरुविसेति	८६
तुलायाः १ तुलेति	८६
भारस्य १ भारेति	८६
आचितस्य १ आचितेति	८९
शकटवाह्यभारस्य १ शाकटेति	८९
कार्पापणस्य २ कार्पापणादि	८९
पणस्य १ कार्पापकेति	८९
मानभेदानामेकैकं ७ अस्तीति	८८
चतुर्थभागस्य १ अंसेति	८९
भागस्य ३ अंशादि	८९
धनमात्रस्य १ ३ इत्यादि	८९
कोषाहिरण्ययोरेकैकं २	} ९०
स्यादिति	
कुष्ठस्य १ ताभ्यामिति	९१
हेमरुचयोः १ रुचेति	९१
मरकतमणोः ४ गारुत्मतादि	९१
पद्मरगस्य ३ शेररत्नादि	९२
मुक्तायाः ३ मौक्तिकादि	९२

नाम संख्या	श्लोक
प्रवालस्य २ विद्रुमादि	९२
मरुकादेः २ रत्नादि	९३
सर्णस्य १७ सर्णादि	९३
कुण्डलादिसर्णस्य १७	९५
लंकारेति	
रजतस्य ५ दुर्वर्णादि	९६
पिप्तलस्य २ रीत्यादि	९६
नामस्य ६ नामकादि	९६
लोहस्य ६ लोहादि	९७
लोहमलस्य २ मण्डूरादि	९८
सर्वतैजसस्य १ सर्वेति	९८
फालस्य १ विकारेति	९८
काचस्य २ क्षारादि	९९
पारदस्य ४ चपलादि	९९
महिषमृङ्गस्य १ गवलेति	९९
अभ्रकस्य २ अभ्रकादि	९९
सोर्गोजनस्य ४ सोर्गोजनादि	१००
गुह्यांजनस्य ४ गुह्यांजनादि	१००
हविमसांजनस्य ३ कर्प्यादि	१०१
रसांजनस्य ३ रसांजनादि	१०१

नाम संख्या	श्लोक	अंक
गंधकस्य ३ गंधाश्मादि	१०१	
नीलोपलभेदस्य ३ चक्षुष्यादि	१०२	
पुष्पांजनस्य ४ रीतिपुष्पादि	१०२	
हरितालस्य ५ पिंजरादि	१०३	
गैरिकस्य ५ गैरेयादि	१०३	
गंधरसस्य ६ बौलादि	१०४	
समुद्रफेनस्य ३ हिमजीरादि	१०४	
सिन्दूरस्य २ सिन्दूरादि	१०४	
सीसकस्य ४ (६ इत्येके)	१०५	
नागादि		
रंगस्य ४ (२ इत्येके)	१०५	
वर्णादि (रंगादिवा)		
तूलस्य २ पिप्पलादि	१०५	
कुसुंभस्य ४ कमलोत्तरादि	१०५	
कंबलस्य २ मेघकंबलादि	१०६	
शशोर्णस्य २ शशोर्णादि	१०६	
मधुनः ३ मध्वादि	१०७	
सिक्थस्य २ मधून्निष्ठादि	१०७	
मनःशिलायाः ४ मनःशिलादि	१०७	

अ०	नाम संख्या	श्लोक
	नैपल्याः ३ (७ इत्येके)	} १०८
	नैपल्यादि	
	यवक्षारस्य ३ यवक्षारदि १०८	
	सर्जिकायाः ५ सर्जिकाक्षारदि १०८	
	वंशलोचनस्य २ त्वकक्षीरदि १०९	
	शिगुबीजस्य २ शिगुजादि १०९	
	इक्षुमूलस्य १ मोरटेति १०९	
	पिप्पलीमूलस्य ४ ग्रंथिकादि ११०	
	गोलोम्याः २ गोलोम्यादि ११०	
	पत्रांगस्य २ पत्रांगादि ११०	
	त्रिकटोः ३ त्रिकट्वादि १११	
	त्रिफलायाः १ त्रिफलेति १११	
	॥ इति वैश्यवर्गः ॥	

शूद्रस्य ४ शूद्रादि	१
करणस्य १ शूद्रेति	२
अंबुस्य १ अंबुसेति	२
उग्रस्य १ शूद्रेति	२
मागधस्य १ मागधेति	३

नाम संख्या	श्लोक
माहिषस्य १ माहिषेति	३
क्षनुः १ क्षत्तेति	३
सूतस्य १ बाह्यामिति	३
वैदेहकस्य १ तस्यामिति	३
रथकारस्य १ रथकारेति	४
चाण्डालस्य १ चाण्डालेति	४
शिल्पिनः २ कार्वादि	५
श्रेणोः १ संहतैरिति	५
कारुसंघमुख्यस्य २ कुलकादि	५
मालिकस्य २ मालाकारादि	५
कुलालस्य २ कुम्भकारादि	६
लेपकस्य २ पलगण्डादि	६
कुविंदस्य २ तनुवायादि	६
सौचिकस्य २ तनुवायादि	६
चित्रकरस्य २ रंगाजीवादि	७
शस्त्रमार्जस्य २ शस्त्रमार्जादि	७
चर्मकारस्य २ पादूकदादि	७
लोहकारस्य २ व्योकारादि	७
स्वर्णकारस्य ४ नाडीन्धमादि	८
शंखिकस्य २ शंखिकादि	८

नाम संख्या	श्लोक
कास्यकारस्य २ शैलिककादि ८	
वर्द्धकेः ५ तक्षादि ९	
ग्रामतक्ष्णः १ ग्रामेति ९	
अनघीनतक्ष्णः १ कौटतक्ष्णेति ९	
नापितस्य ५ क्षुर्यादि १०	
रजकस्य २ निर्णेजकादि १०	
शैण्डिकस्य २ शैण्डिकादि १०	
अजाजीविनः २ यावालादि ११	
देवपूजकस्य २ देवाजीव्यादि ११	
इन्द्रजावादेः २ मायादि ११	
मायाकारस्य २ मायाकारादि ११	
नटस्य ३ शैलालिनादि १२	
नटविशेषस्य २ चारणादि १२	
मार्दङ्गिकस्य २ मार्दङ्गिकादि १३	
पाणिवादस्य २ पाणिवादादि १३	
वंशीवादकस्य २ वेणुध्मादि १३	
वीणावादिनः २ वीणावादादि १३	
शकुनिकस्य २ जीवान्तकादि १४	
जालस्य २ वागुरिकादि १४	
वैतंसिस्य ३ वैतंसिकादि १४	

नाम संख्या	श्लोक	अं.सं.
भृतकस्य ४ भृतकादि १५		
वार्त्तावहस्य २ वार्त्तावहादि १५		
भारिकस्य २ भारवाहादि १५		
नीचस्य १० विवरणादि १६		
भृत्यस्य ११ भृत्यादि १७		
परपुष्टस्य ४ परचितादि १८		
मन्दस्य ६ मन्दादि १८		
दक्षस्य ६ दक्षादि १८		
चांडालस्य ५ चंडालादि १९		
स्तेच्छभेदानामेकैकं ३ भेदेति २०		
व्याधस्य ४ व्याधादि २१		
कुक्कुरस्य ७ कौलेयकादि २१		
उन्मत्तमुनः १ अलर्केति २२		
मृमयाप्रवीणमुनः १ श्वेति २२		
कुक्कुरस्त्रियः २ सरमादि २२		
ग्राम्यमूकरस्य १ विद्वरेति २३		
युवपशोः १ वर्करेति २३		
मृगयायाः ४ आच्छेदनादि २३		
सक्षतमृगस्य १ दक्षिणाविति २४		
चौरस्य १० चौरादि २४		

अ०सू०	नाम संख्या	श्लोक
	चौरकर्मणः ४ चौरिकादि	२५
	चौरधनस्य १ लोप्तेति	२५
	मृगादिबंधनयंत्रस्य १ वीनंसेति	२६
	कूटयंत्रस्य २ उन्माथादि	२६
	मृगबंधिन्याः २ वागुरादि	२६
	रज्जोः ५ मुल्लादि	२७
	घटोयंत्रस्य २ उद्घाटनादि	२७
	वायदण्डस्य २ वेमादि	२८
	सूत्रस्य २ सूत्रादि	२८
	वस्त्रादिवाणस्य २ वाण्यादि	२८
	लेखादिशिल्पकर्मणः १ पुस्तेति	२८
	पुत्रिकायाः २ पंचालिकादि	२९
	पेटकस्य २ पिटकादि	२९
	मंजूषायाः २ पेडादि	२९
	भारवष्टेः २ विहंगिकादि	२९
	शिक्यस्य २ शिक्यादि	३०
	उपानहः ३ पादुकादि	३०
	अनुपदीनायाः १ सैवेति	३०
	चर्मरज्जोः ३ नध्यादि	३१
	कशायाः १ अश्वेति	३१

नाम संख्या	श्लोक
चांडालिकायाः ३ चांडालिकादि	३१
स्वर्णादिनुलायाः २ नाराचादि	३२
शाणस्य ३ शाणादि	३२
पत्रपर्णैः २ वृश्चनादि	३२
लूलिकायाः २ ईषिकादि	३२
मूषायाः २ नैजसावर्तन्यादि	३३
भस्त्रायाः २ भस्त्रादि	३३
वेधनिकायाः २ आस्फोटन्यादि	३३
कर्तव्याः २ कृपाण्यादि	३३
वृक्षादनस्य २ वृक्षादनादि	३४
टंकस्य २ टंकादि	३४
ककचस्य २ ककचादि	३४
आरयाः २ आरादि	३४
मूर्म्याः ३ मूर्म्यादि	३५
शिल्पस्य १ शिल्पेति	३५
प्रतिबिम्बस्य ८ प्रतिमानादि	३५
उपमायाः २ उपमादि	३६
समस्य ७ समादि	३६
सदृशस्य ६ निभादि	३७
वेतनस्य ११ कर्मण्यादि	३८

नाम संख्या	श्लोक
सुरायाः १३ सुरादि	३७
अवदंशस्य ३ अवदंशादि	४०
मद्यपानस्थानस्य ३ मद्यपानादि	४०
मधुवारस्य २ मधुवारादि	४०
मधुकमद्यस्य ४ मध्वासवादि	४१
मद्यभेदस्य ३ भेदेयादि	४१
सुराकल्कस्य २ मेदकादि	४१
सुरसन्धानस्य २ सन्धानादि	४२
सुरवीजस्य २ किखादि	४२
सुरग्रभागस्य २ कारेत्तरादि	४२
आपानस्य २ आपानादि	४२
चषकस्य ४ चषकादि	४३
द्युतकारस्य ५ धूर्त्तादि	४३
लग्नकस्य २ लग्नकादि	४४
सभिकस्य २ सभिकादि	४४
द्युतस्य ४ द्यूतादि	४४
मलहस्य २ पणादि	४५
पाणकस्य ३ अक्षादि	४५
परिणायस्य १ परिणयेति	४५
शारिपालकस्य २ आष्टापदादि	४६

नाम संख्या	श्लोक	अ० सू०
प्राणिद्युतस्य २ प्राणिद्युतादि	४६	
॥ इति मूद्रवर्गः ॥		
॥ द्वितीयकाण्डः समाप्तः ॥		
—		
सुकृतिनः ३ सुकृत्यादि	२	
महाशयस्य २ महेच्छादि	३	
प्रज्ञस्तमनसः २ हृदयात्वादि	३	
महेत्साहस्य २ महेत्साहादि	३	
विज्ञस्य १० प्रवीणादि	४	
पूज्यस्य २ पूज्यादि	५	
सांशयिकस्य २ सांशयिकादि	५	
दक्षिणार्हस्य २ दक्षणीयादि	५	
बहुप्रदस्य ४ वदान्यादि	६	
चिरजीविनः २ जैवानृकादि	६	
शास्त्रज्ञस्य २ अन्तर्वाण्यादि	६	
परीक्षकस्य २ परीक्षकादि	७	
वरदानुः २ वरदादि	७	
हृष्टमनसः ४ हर्षमाणादि	७	

नाम संख्या	श्लोक
दुर्मनसः ३ दुर्मेनादि	८
उत्कंठितस्य २ उत्कादि	८
चरञ्जाशयस्य २ दक्षिणादि	८
सुकलस्य १ सुकलेति	८
तापयुक्तस्य ३ प्रतिनादि	९
उत्सुकस्य २ इष्टार्थोद्युक्तादि	९
ख्यतिमात्रस्य ३ प्रतीनादि	९
कृतलक्षणस्य २ कृतलक्षणादि	१०
बहुधनस्य ३ इभ्यादि	१०
प्रभोः १० स्वाम्यादि	१०
बहुसमृद्धेः २ अधिकर्द्धादि	११
कुटुंबिनः ३ कुटुम्ब्यापृतादि	११
सिंहसंहननस्य १ वरंगेति	१२
निर्वार्यस्य १ निर्वार्येति	१३
मूकस्य २ अवाचादि	१३
पितृनुल्लस्य २ मनोजवादि	१३
बकूदस्य १ सत्कृत्येति	१४
श्रीयुक्तस्य ४ लक्ष्मीवानादि	१४
स्निग्धस्य २ स्निग्धादि	१४
दृष्टालोः ४ दृष्टालादि	१५

नाम संख्या	श्लोक
स्वतंत्रस्य ५ स्वतंत्रादि	१५
परतंत्रस्य ४ परतंत्रादि	१६
अधीनस्य ५ अधीनादि	१६
बहुकरस्य २ खलवादि	१७
चिरक्रियस्य २ दीर्घसूत्रादि	१७
जाल्मस्य २ जाल्मादि	१७
कुराठस्य १ कुराठेति	१७
कर्मक्षमस्य २ कर्मक्षमादि	१८
क्रियावतः १ क्रियावानिति	१८
कर्मशीलस्य २ कार्मादि	१८
कर्मभूरस्य २ कर्मभूरादि	१८
कर्मण्यभुजः २ कर्मण्यभुजादि	१९
कर्मकारस्य १ कर्मकारेति	१९
मृतस्नानस्य २ अपस्नानादि	१९
आभिषाशिनः २ शैष्कलादि	१९
बुभुक्षितस्य ४ बुभुक्षितादि	२०
परात्रस्य २ परात्रादि	२०
भक्षकस्य ३ भक्षकादि	२०
औदारिकस्य २ आद्यूनादि	२१
आत्मभरेः २ आत्मभर्यादि	२१

नाम संख्या	श्लोक
सर्वान्नभोजिनः २ सर्वात्रीनादि २२	
गृध्राः ५ गृध्र रित्यादि २२	
लोलुपस्य २ लोलुपादि २२	
सोन्मादस्य २ सोन्मादादि २३	
अविनीतस्य २ अविनीतादि २२	
मत्तस्य ४ मत्तादि २३	
कामुकस्य ७ कामुकादि २३	
वचनस्थितस्य ४ विधेयादि २४	
वश्यस्य २ वश्यादि २४	
विनीतस्य ३ निभृतादि २५	
धृष्टस्य ३ धृष्टादि २५	
प्रगल्भस्य २ प्रगल्भादि २५	
सलज्जस्य २ शालीनादि २६	
विलक्षस्य २ विलक्षादि २६	
अधीरस्य २ अधीरादि २६	
भीतस्य ४ भीनादि २६	
आशंसोः २ आशंसादि २७	
ग्रहीनुः २ गृह्यान्वादि २७	
अज्ञालोः २ अज्ञान्वादि २७	
पानुकस्य २ पनयात्वादि २७	

नाम संख्या	श्लोक	अंशः
लज्जाशीलस्य २ लज्जाशीलादि २८		
अभिवादकस्य २ वंदार्वादि २८		
हिंस्रस्य ३ शरवादि २८		
वर्द्धिभोः २ वर्द्धिह्वादि २९		
उत्पत्तिभोः २ उत्पत्तिह्वादि २९		
मण्डनस्य २ अलंकरिह्वादि २९		
भूभोः ३ भूह्वादि २९		
वर्त्तिभोः २ वर्त्तिह्वादि २९		
क्षिप्त्रोः २ निरकरिह्वादि ३०		
सांद्रस्निग्धस्य २ सांद्रस्निग्धादि ३०		
ज्ञातुः ३ ज्ञानादि ३०		
विकासिनः २ विकास्यादि ३०		
विह्वलस्य ४ विह्वलादि ३१		
सहिभोः ६ सहिह्वादि ३१		
क्रोधनस्य ३ क्रोधनादि ३२		
चण्डस्य २ चण्डादि ३२		
जागरुकस्य २ जागरुकादि ३२		
घूर्णितस्य २ घूर्णिनादि ३२		
निद्रालोः २ स्वप्नजादि ३३		
निद्राणस्य २ निद्राणादि ३३		

अ०सू०	नाम संख्या	श्लोक
	परङ्मुखस्य २ परङ्मुखादि	३३
	अधोमुखस्य २ अवाङ्मादि	३३
	देवपूजकस्य १ देवानिति	३४
	सर्वतो गच्छतः १ विष्वद्व्यङ्गिति	३४
	सधीचः १ येति	३४
	निरञ्चः १ निर्य्यङ्गिति	३४
	वक्तुः ३ वदादि	३५
	वागीशस्य २ वागीशादि	३५
	अतिवक्तुः ४ वाचोयुक्तिपद्मादि	३५
	जल्पाकस्य ४ जल्पाकादि	३६
	दुर्मुखस्य ३ दुर्मुखादि	३६
	शक्नोः २ शक्नुरित्यादि	३६
	अस्फुटवाचः २ लोहलादि	३७
	कच्छदस्य २ गर्ह्यवाद्यादि	३७
	कुवादस्य २ कुवादादि	३७
	अस्वरस्य २ असौम्यस्वरदि	३७
	शृङ्गनस्य २ रवणादि	३८
	नांदीवादिनः २ नांदीवाद्यादि	३८
	जडस्य २ जडादि	३८
	अनेडमूकस्य १ अनेडमूकेति	३८

नाम संख्या	श्लोक
मौनशीलस्य २ नूत्नोशीलादि	३७
नग्नस्य ३ नग्नादि	३७
निःकासितस्य २ निःकासितादि	३७
धिकृतस्य २ अपध्वस्तादि	३७
आत्तगर्वस्य २ आत्तगर्वादि	४०
दापितस्य ३ दापितादि	४०
निरस्तस्य ३ प्रत्यादिष्टादि	४०
वंचितस्य २ विप्रलब्धादि	४१
भग्नमनसः ४ मनोहतादि	४१
क्षताक्षेपस्य २ अधिक्षिप्तादि	४२
बद्धस्य ३ बद्धादि	४२
प्राप्तापदस्य २ आपन्नादि	४२
भयङ्कृतस्य २ कान्दिशीकादि	४२
क्षारितस्य ३ आक्षारितादि	४३
अस्थिरस्य २ संकसुकादि	४३
व्यसनार्तस्य २ व्यसनार्तादि	४३
व्याकुलस्य २ विहस्तादि	४३
विह्वलस्य २ विक्लवादि	४४
विवशस्य २ विवशादि	४४
कणार्हस्य २ कण्ठादि	४४

नाम संख्या	श्लोक
आवतायिनः १ संनद्ध इति ४४	
द्वेषस्य २ द्वेषादि ४५	
वध्यस्य ३ वध्यादि ४५	
विषार्हस्य १ विष्येति ४५	
मुसलार्हस्य १ मुसल्येति ४५	
पापाचारस्य २ शिम्बिदानादि ४६	
चपलस्य २ चपलादि ४६	
दोषदर्शिनः २ दोषैक वृत्तादि ४६	
वकाशयस्य ३ निवृत्तादि ४६	
कर्णेजपस्य ३ कर्णेजपादि ४७	
दुर्जनस्य ३ दुर्जनादि ४७	
कूरस्य ४ नृशंसादि ४७	
धूर्तस्य २ धूर्तादि ४७	
अज्ञस्य ६ अज्ञादि ४८	
कदर्यस्य ५ कदर्यादि ४८	
हरिद्रस्य ५ निःस्वाद ४९	
याचकस्य ५ वनीयकादि ४९	
साहंकारस्य २ अहंकारवानादि ५०	
मुभान्वितस्य २ मुभंवादि ५०	
देवानां १ देवोपपादुकेति ५०	

नाम संख्या	श्लोक	मं.सं.
जरयुजानां १ त्रिति ५०		
सेदजानां १ सेदजेति ५१		
अखजानां १ पक्षीति ५१		
उद्भिदां १ उद्भिदेति ५१		
उद्भिदः ३ उद्भिदादि ५१		
सुन्दरस्य १ २ सुन्दरादि ५२		
असेवनकस्य १ तदिति ५३		
अभौष्टस्य ६ अभौष्टादि ५३		
अधमस्य १ ३ निवृत्तादि ५४		
मन्त्रिनस्य ४ मन्त्रीमसादि ५५		
पवित्रस्य ३ पूतादि ५५		
विमलात्मकस्य २ वीधादि ५५		
शेषधिनस्य ५ निर्विशिक्तादि ५६		
असारस्य २ असारदि ५६		
मूढस्य ४ मूढादि ५६		
मुख्यस्य १ ३ प्रधानादि ५७		
श्रेष्ठस्य ५ श्रेष्ठानादि ५८		
श्रेष्ठार्थवाचकस्य ७ व्याघ्रादि ५९		
अप्रधानस्य ३ अप्राग्यादि ५९		
विस्तीर्णस्य ९ विशंकटादि ६०		

अंश	नाम संख्या	श्लोक
	स्थूलस्य ४ पीनादि	६०
	अल्पस्य १४ स्तोकादि	६१
	अत्यल्पस्य ४ अल्पिकादि	६२
	प्रचुरस्य १२ प्रभूतादि	६३
	शताद्यधिकस्य १ परःशतेति	६४
	गणनीयस्य २ गणनीयादि	६४
	गणितस्य २ संख्यानादि	६४
	संपूर्णस्य १४ समादि	६४
	निविडस्य ३ घनादि	६५
	विरलस्य ३ पेलवादि	६६
	समीपस्य १५ समीपादि	६६
	संयुक्तस्य ३ संसृक्तादि	६८
	अनिसमीपस्य २ नेदिष्ठादि	६८
	दूरस्य २ दूरादि	६८
	अतिदूरस्य ३ दवीयादि	६९
	दीर्घस्य २ दीर्घादि	६९
	वर्जुलस्य ३ वर्जुलादि	६९
	उन्नतानतस्य १ बंधुरेति	६९
	उच्चस्य ६ उच्चादि	७०
	वामनस्य ५ वामनादि	७०

नाम संख्या	श्लोक
नतस्य ३ अवाग्रादि	७०
जिह्वास्य ११ अरुतादि	७१
वृजोः २ वृज्जादि	७२
व्यस्य ३ व्यस्तादि	७२
नित्यस्य ५ शाश्वतादि	७२
स्थिरतरस्य ३ स्थासुरित्यादि	७३
कूटस्य १ कालेति	७३
वृक्षादेः २ स्थावरादि	७३
जंममस्य ६ चरिष्वादि	७४
चञ्चलस्य १० चलनादि	७४
अधिकस्य २ अनिरिक्तादि	७५
दृढसन्धेः २ दृढसंध्यादि	७५
कठिनस्य ७ ककखटादि	७६
प्रवृद्धस्य ३ प्रवृद्धादि	७६
पुराणस्य ५ पुराणादि	७७
नवीनस्य ७ प्रत्यग्रादि	७७
कोमलस्य ४ सुकुमारादि	७८
अनुगतस्य ४ अन्वगादि	७८
प्रत्यक्षस्य २ प्रत्यक्षादि	७९
अप्रत्यक्षस्य २ अप्रत्यक्षादि	७९

नाम संख्या	श्लोक
एकाग्रचित्तस्य ७ एकतानादि ७७	
आदेः ५ आद्यादि	८०
अज्ञस्य ६ अज्ञादि	८१
निःफलस्य २ मोघादि	८१
व्यक्तस्य ४ स्पष्टादि	८१
साधारणस्य २ साधारणादि ८२	
असहायस्य ३ एकाक्यादि ८२	
भिन्नस्य ६ अन्यतरादि ८२	
बहुप्रकारस्य २ उच्चावचादि ८३	
वरायुक्तस्य २ उचंडादि ८३	
अरुंतुदस्य २ अरुंतुदादि ८३	
अबाधस्य २ अबाधादि ८३	
प्रतिकूलस्य ४ प्रसव्यादि ८४	
षांमांगस्य २ वामादि ८४	
दक्षिणांगस्य २ अपसव्यादि ८४	
संकटस्य २ (४ इत्येके)	८५
संकटादि	
दुःप्रवेशस्य २ कलितादि ८५	
संकीर्णस्य ३ संकीर्णादि ८५	
मुखितस्य २ मुखितादि ८५	

नाम संख्या	श्लोक	अ० सू०
ग्रंथितस्य ३ ग्रंथितादि ८६		
विस्तृतस्य ३ विस्तृतादि ८६		
विस्मृतस्य २ व्यनर्गतादि ८६		
प्राप्तस्य २ प्राप्तादि ८६		
कंपितस्य ६ वेक्षितादि ८७		
क्षिप्तस्य ७ नृत्तादि ८८		
वेष्टितस्य २ परिक्षिप्तादि ८८		
चेरितस्य २ मूषितादि ८८		
प्रसृतस्य २ प्रवृद्धादि ८८		
न्यस्तस्य २ न्यस्तादि ८८		
गुणितस्य २ गुणितादि ८८		
उपचितस्य २ निदिग्धादि ८९		
गूढस्य २ गूढादि ८९		
गुणितस्य २ गुणितादि ८९		
द्रवीभूतस्य २ द्रुतादि ८९		
उत्तोलितस्य २ उद्गूर्णादि ८९		
शिक्यारेपितस्य २ काचितादि ८९		
घातस्य २ घातादि ९०		
चंद्रनादिलिप्तस्य २ दिग्धादि ९०		
उद्धृतस्य २ समुदक्तादि ९०		

अ.सं०	नाम संख्या	श्लोक
	वेष्टितस्य ५ वेष्टितादि	७०
	कुटिलीकृतस्य २ रुग्णादि	७१
	निशितस्य ४ निशितादि	७२
	प्रकृतस्य २ विनाशेन्मुखादि	७२
	लज्जितस्य ३ ह्रीणादि	७२
	कृतवरणस्य २ वृतादि	७२
	संयोजितस्य २ संयोजितादि	७२
	प्राप्यस्य ३ प्राप्यादि	७२
	सुतस्य ४ स्यन्नादि	७२
	संकलितस्य २ संगूढादि	७२
	निन्दितस्य २ अवगीतादि	७३
	नानाविधस्य ४ विविधादि	७३
	निन्दितमात्रस्य २ अवरीणादि	७४
	चूर्णीकृतस्य २ अवध्वसादि	७४
	सहजकृतस्य २ फाण्णादि	७४
	स्वनितस्य २ स्वनितादि	७४
	बद्धस्य ६ बद्धादि	७५
	निष्पन्नस्य २ निष्पन्नादि	७५
	मृतस्य १ क्षीरेति	७५
	निर्वाणस्य १ निर्वाणेति	७६

नाम संख्या	श्लोक
गतानिलस्य १ निर्वाणेति	७६
परिणतस्य १ पक्वेति	७६
गूतस्य २ गूतादि	७६
मूत्रितस्य २ मीढादि	७६
पुष्टस्य २ पुष्टादि	७७
क्षान्तस्य २ क्षान्तादि	७७
उद्धान्तस्य २ उद्धान्तादि	७७
दान्तस्य २ दान्तादि	७७
शान्तस्य २ शान्तादि	७७
प्रार्थितस्य २ प्रार्थितादि	७७
बोधितस्य २ बोधितादि	७८
क्वादिनस्य २ क्वन्नादि	७८
पूजितस्य २ पूजितादि	७८
पूर्णस्य २ पूर्णादि	७८
क्लिष्टस्य २ क्लिष्टादि	७८
समाप्तस्य २ अवसितादि	७८
दग्धस्य ४ पुष्टादि	७९
तनूकृतस्य ३ तृष्टादि	७९
विद्धस्य ३ वेधितादि	७९
कृतविचारस्य ३ विचितादि	७९

नाम संख्या	श्लोक
निःप्रभस्य ३ निःप्रभादि १००	
विलीनस्य ३ विलीनादि १००	
सिद्धस्य ३ सिद्धादि १००	
दारितस्य ३ दारितादि १००	
सूनस्य ३ ऊतादि १०१	
नमस्कृतस्य ६ अहिवादि १०१	
उपसितस्य ४ वरिवसितादि १०२	
संतप्तस्य ५ सनापितादि १०२	
प्रोक्तस्य ६ हृष्टादि १०३	
क्लिप्तस्य ८ क्लिप्तादि १०३	
गलितस्य ७ सस्तादि १०४	
प्राप्तस्य ६ लब्धादि १०४	
अन्वेष्टितस्य ५ अन्वेष्टितादि १०५	
आर्द्रस्य ७ आर्द्रादि १०५	
रक्षितस्य ६ त्रातादि १०६	
अवज्ञातस्य ५ अवगणितादि १०६	
व्यक्तस्य ६ व्यक्तादि १०७	
उक्तस्य ७ उक्तादि १०७	
विहितस्य ७ बुद्धादि १०८	
अङ्गीकारस्य ११ ऊरीकृतादि १०८	

नाम संख्या	श्लोक	अंश
स्तुतस्य १२ ईलितादि १०९		
भक्षितस्य १४ भक्षितादि ११०		
क्षिप्रादिनामेकैकं ६ क्षेपिष्ठेति १११		
बाढादिनामेकैकं ६ साधिष्ठेति ११२		
॥ इति विशेष्यनिघ्नवर्गः ॥		

क्रियायाः २ कर्मादि १	
अविच्छेदक्रियायाः १ तदिति १	
साकल्यासंगवचनयोरेकैकं	} २
२ साकल्येति	
स्वाकंक्षस्य २ यदृच्छादि २	
निर्हेतुस्थितेः १ हेत्विति २	
चित्तोपशमस्य ३ शमयादि ३	
तपःक्लेशसहस्य ३ दांत्यादि ३	
प्रसस्तकर्मणः १ अवदानेति ३	
काम्यदानस्य २ प्रवारणादि ३	
वशक्रियायाः २ वशक्रियादि ४	
कार्मणस्य २ मूलकर्मादि ४	
कंपनस्य २ विधूननादि ४	
प्रीणनस्य ३ तर्पणादि ४	

अङ्कः	नाम संख्या	श्लोक
	परित्राणस्य ३ पर्याप्तादि	४
	सीवनस्य ३ सेवनादि	५
	विदारणस्य ३ विदरादि	५
	शपस्य २ आक्रोशनादि	६
	अनुभवस्य २ संवेदादि	६
	अभिव्याप्तेः २ संमूर्च्छनादि	६
	याज्यायाः ४ याज्यादि	६
	छेदनस्य २ वर्जनादि	७
	आनन्दनस्य ३ आनन्दनादि	७
	संप्रदायस्य २ आम्नायादि	७
	अपधयस्य २ क्षयादि	७
	ग्रहणस्य २ ग्रहादि	८
	इच्छायाः २ वशादि	८
	रक्षयाः २ रक्षणादि	८
	कणस्य ३ रणादि	८
	वेधनस्य ३ व्याधादि	८
	पाकस्य ३ पचादि	८
	आह्वानस्य २ हवादि	८
	वरणवेष्टनप्रार्थनानां २ वरादि	८
	हाहस्य २ ओषादि	९

नाम संख्या	श्लोक
नातेः २ नयादि	९
जीर्णतायाः २ ज्यान्यादि	९
भ्रमणस्य २ भ्रमादि	९
वृद्धेः २ स्फात्यादि	९
ख्यातेः २ प्रयादि	९
स्पर्शस्य २ स्पृष्ट्यादि	९
सवस्य २ स्रवादि	९
संपत्तेः २ एधादि	१०
स्फुरणस्य २ स्फुरणादि	१०
प्रमायाः २ प्रमित्यादि	१०
प्रसूतेः २ प्रसूत्यादि	१०
क्षरणस्य २ श्छोनादि	१०
आयासस्य २ क्रमयादि	१०
उत्कर्षस्य २ उत्कर्षादि	११
सन्धानस्य २ संध्यादि	११
आशयस्य २ विषयादि	११
क्षेपणस्य २ क्षिपादि	११
निगरणस्य २ गीर्ण्यादि	११
उद्यमस्य २ गूरणादि	११
उन्नयनस्य २ उन्नायादि	१२

नाम संख्या	श्लोक
अयणस्य २ अयादि	१२
जयस्य २ जयनादि	१२
भाषणस्य २ निगादादि	१२
मदस्य २ मादादि	१२
उद्देगस्य २ उद्देगादि	१२
विमर्दनस्य २ विमर्दनादि	१३
अनुग्रहस्य २ अभ्युपत्त्यादि	१३
निग्रहस्य १ निग्रहेति	१३
अभियोगस्य २ अभियोगादि	१३
मुष्टिबंधनस्य २ मुष्टिबंधादि	१३
डिम्बस्य ३ डिम्बादि	१४
बन्धनस्य ३ बन्धनादि	१४
रोमादेः ३ स्पर्शादि	१४
अपकारस्य २ निकासादि	१५
इंगितस्य ३ आकारादि	१५
परिणामस्य २ (४ इत्ये के) परिणामादि	१५
विकृतेः २ विकृत्यादि	१५
हानेः २ अपशारादि	१६
शरीकरणस्य २ समाहारादि	१६

नाम संख्या	श्लोक	अ.सं.
प्रत्याहारस्य २ प्रत्याहारादि	१६	
विहारस्य २ विहारादि	१६	
अभिहारस्य २ अभिहारादि	१७	
शल्याद्युत्पादनस्य २ निर्हारादि	१७	
शब्दस्य २ अनुहारादि	१७	
व्ययस्य १ अर्थेति	१७	
प्रवाहस्य २ प्रवाहादि	१८	
बहिर्गमनस्य १ प्रवर्हेति	१८	
संयमनस्य ६ वियामादि	१८	
अभिचारस्य २ अभिचारादि	१९	
जागरणस्य २ जागर्यादि	१९	
विघ्नस्य ३ विघ्नादि	१९	
निकटाश्रयस्य २ उपघ्नादि	१९	
उपभोगस्य २ निर्वेशादि	२०	
परिवेष्टनस्य २ परिसर्यादि	२०	
विभोगस्य २ विधुरादि	२०	
अभिप्रायस्य ३ अभिप्रायादि	२०	
क्षेपणस्य २ संक्षेपणादि	२१	
विरुद्धकरणस्य २ पर्यवस्थादि	२१	
सर्वभोगमनस्य २ परिसर्यादि	२१	

अ.सं०	नाम संख्या	श्लोक
	स्थितेः ३ आस्थादि	२१
	विस्तारस्य ३ विस्तारादि	२२
	शब्दविस्तारस्य १ सेति	२२
	अङ्गमर्दनस्य २ संवाहनादि	२२
	विनाशस्य २ विनाशादि	२२
	परिचयस्य २ संस्तवादि	२३
	व्रणादिविस्तरणस्य २ प्रसरदि	२३
	धान्यादिसंचयस्य २ नीवाकादि	२३
	सन्निधेः २ संनिध्यादि	२३
	धान्यादिच्छेदनस्य ३ लवादि	२४
	धान्यादिनिर्वृत्तीकरणस्य } ३ निष्ठावादि	२४
	प्रस्तावस्य २ प्रस्तावादि	२४
	त्रसरस्य २ त्रसरदि	२४
	प्रजनस्य २ प्रजनादि	२५
	प्रणयस्य २ प्रश्रयादि	२५
	दुर्गतिः क्रमस्य २ निष्क्रमादि	२५
	दुर्गसंक्रमस्य २ संक्रमादि	२५
	प्रत्युत्क्रमस्य २ प्रत्युत्क्रमादि	२६
	उपक्रमस्य २ प्रक्रमादि	२६

नाम संख्या	श्लोक
आरंभस्य ३ (५ इत्येके) अ } भ्यादानादि (प्रक्रमादिवा) }	२६
त्वग्याः २ संभ्रमादि	२६
प्रतिबन्धस्य २ प्रतिबन्धादि	२७
अधोनयनस्य २ अवनायादि	२७
उपलंभस्य २ उपलंभादि	२७
लेपनस्य २ समालंभादि	२८
विप्रलंभस्य २ विप्रलंभादि	२८
दानस्य २ विलंभादि	२८
अतिप्रसिद्धेः २ विश्रवादि	२८
अवेक्षणस्य २ अवेक्षादि	२८
पाठस्य ३ निपाठादि	२९
आद्रोभावस्य ३ नेमादि	२९
क्लेशस्य ३ आदोनवादि	२९
संगमस्य ३ मेलकादि	२९
अन्वेषणस्य ५ संवीक्षणादि	३०
आलिङ्गनस्य ४ परिरंभादि	३०
दर्शनस्य ५ निर्वर्णनादि	३१
निराकरणस्य ४ प्रत्याख्यानादि	३१
यामिकसुप्तेः २ उपश्रयादि	३२

नाम संख्या	श्लोक
घृणायाः ४ अर्चनादि ३२	
व्यासस्य ४ व्यासादि ३३	
अतिक्रमस्य ४ पर्यायादि ३३	
भृत्वादि प्रेषणस्य १ प्रेषणेति ३४	
संस्तवस्य १ सेति ३४	
उद्हनस्य १ निधयेति ३५	
सम्बन्धस्य २ सम्बन्धादि ३५	
आविष्टस्य १ आविष्टेति ३६	
निघस्य १ नत्रेति ३६	
धान्याद्यूर्ध्वक्षेपणस्य २ उक्तादि ३६	
निगारादीनामेकैकं ४ निगारेति ३९	
उपरमस्य ४ आस्तादि ३७	
श्लेष्मादि वमनस्य ४ निष्ठेवादि ३७	
वेगस्य २ जवनादि ३८	
समाप्तेः २ सात्यादि ३८	
ज्वरस्य २ ज्वरादि ३८	
गवादि प्रेरणस्य २ उदजादि ३९	
आक्रोशनस्य १ अकरशिरिति ३९	
औपगवसमूहस्य १ गोत्रेति ३९	

नाम संख्या	श्लोक	अन्तः
अचेतसांवृन्दानामेकैकं	} ४०	
२ आपूपिकेति		
मनुष्यवृन्दस्य १ मानवेति ४०		
सहायानां १ सहेति ४०		
हलवृन्दस्य १ हलेति ४१		
द्विजन्मवृन्दस्य २ ब्राह्मण्यादि ४१		
पशुपृष्ठवृन्दयोरेकैकं २ द्वयेति ४१		
खलवृन्दस्य २ खलिन्यादि ४२		
नृवृन्दस्य १ मानुष्यकेति ४२		
ग्रामादिवृन्दानामेकैकं ५ ग्रामेति ४२		
सहस्रादिवृन्दानामेकैकं	} ४३	
४ अपीति		

॥ इति संकीर्णवर्गः ॥

दीर्घकालस्य ३ चिरयादि १
पौनःपुन्यस्य ५ मुहुरादि १
नक्षत्रार्थस्य ७ स्वागादि २
अतिशयस्य ६ बलवदादि २
वर्जनस्य ६ पृथगादि ३

अ० सू०	नाम संख्या	श्लोक
	हेत्वर्थस्य ४ यदादि ३	
	असकलार्थस्य २ विदादि ३	
	कदाचित्स्य २ कदाचिदादि ४	
	सहार्थस्य ५ सार्द्धमित्यादि ४	
	आनुकूल्यस्य १ आन्विति ४	
	निरर्थकस्य २ वृथादि ४	
	वितर्कार्थस्य ४ अहो इत्यादि ५	
	पादपूरणार्थस्य ६ त्वादि ५	
	पूजनार्थस्य २ स्वादि ५	
	अहोत्वर्थस्य १ दिवेति ६	
	रात्रावित्यर्थस्य २ दोषेति ६	
	वक्तृत्वार्थस्य २ साक्षादि ६	
	संवेधनार्थस्य ६ थाटादि ७	
	मध्यार्थस्य ३ समयादि ७	
	अतर्कितार्थस्य १ अनेति ७	
	अग्रार्थस्य ३ पुरसादि ७	
	हविर्दानस्य ५ स्वाहादि ८	
	ईषदर्थस्य ३ किञ्चिदादि ८	
	लोकान्तरार्थस्य २ प्रेत्यादि ८	
	सुप्तृश्वार्थस्य ६ वदादि ९	

नाम संख्या	श्लोक
विस्मयार्थस्य २ अहो इत्यादि ९	
मौनार्थस्य २ तूष्णीमित्यादि ९	
तत्कालस्य २ सद्य इति ९	
कल्याणार्थस्य ३ दिष्ट्यादि १०	
मध्यार्थस्य ३ अन्तरे इत्यादि १०	
वत्साकार्थस्य १ प्रसह्येति १०	
उचितार्थस्य २ सांप्रतादि ११	
अजस्रार्थस्य २ अभीक्ष्णादि ११	
निषेधार्थस्य ४ नह्यादि ११	
वारणार्थस्य ३ मास्मादि ११	
पक्षान्तरार्थस्य २ चेदादि १२	
तत्त्वार्थस्य २ अद्धादि १२	
प्राकाशार्थस्य २ प्रादुसादि १२	
अनुमत्यर्थस्य ३ ओमित्यादि १२	
सर्वत इत्यर्थस्य ४ समंततादि १३	
सखंदार्थस्य १ अकामेति १३	
सास्त्रयाज्ञीकारस्य १ अल्लिति १३	
विशेषोक्तेः १ नन्विति १४	
इष्टप्रश्नार्थस्य १ कच्चिदिति १४	
निन्द्यमात्रस्य २ निःषमादि १४	

नाम संख्या	श्लोक
स्वात्मोपस्य २ यथास्वादिति १४	
असत्त्वार्थस्य २ मृषादि १५	
सत्त्वार्थस्य २ यथार्थादि १५	
अवधारणार्थस्य ५ एवमादि १५	
अतीतार्थस्य १ प्रागिति १६	
निश्चयार्थस्य २ नूनमादि १६	
संबन्धार्थस्य १ संबन्धिति १६	
अवरकालार्थस्य १ अवरेति १६	
अंगीकारस्य २ आमादि १६	
अल्पार्थस्य १ अल्पेति १७	
महदर्थस्य १ महतीति १७	
वाङ्मन्यार्थस्य १ प्रायसिति १७	
असत्त्वार्थस्य १ अद्रुतेति १७	
सर्वदार्थस्य १ सनेति १७	
वाह्यार्थस्य १ वहिरिति १७	
अतीतार्थस्य १ स्मेति १७	
अदर्शनार्थस्य १ अस्मिति १७	
विद्यमानार्थस्य १ अस्तीति १८	
रूपप्रसङ्गस्य १ ऊदिति १८	
प्रज्ञार्थसंख्यतस्य १ उमिति १८	

नाम संख्या	श्लोक	अंश
वितर्कार्थस्य १ हूमिति १८		
रत्रिशेषार्थस्य १ उधेति १८		
नन्वर्थस्य १ नमसिति १८		
पुनरर्थकस्य १ पुनरिति १९		
निन्दार्थकस्य १ निन्देति १९		
प्रशंसनार्थस्य १ सुष्ठुइति १९		
दिनान्तार्थस्य १ सायमिति १९		
प्रभातार्थस्य २ प्रगेइत्यादि १९		
निकटार्थस्य १ निकषेति १९		
पूर्ववर्धार्थस्य १ परुदिति २०		
पूर्वपूर्ववर्धार्थस्य १ पररीति २०		
वर्तमानवर्धस्य १ ऐषमेति २०		
अस्मिन्नहनीत्यर्थस्य १ अद्येति २०		
पूर्वेऽह्निभवस्य १ अथेति २०		
उत्तरेऽह्निभवस्य १ उत्तरेति २०		
अपरेऽह्निभवस्य १ अपरेति २०		
अधरेऽह्निभवस्य १ तथेति २१		
अन्यदिनोत्पन्नस्य १ अन्येति २१		
अन्यतरस्मिन्नह्निभवस्य } २१		
१ अन्यतरेति		

अ० ख० नाम संख्या श्लोक
 इतरस्मिन्नहिभवस्य १ इतरेति २१
 उभयस्मिन्नहिभवस्य २ } २१
 उभयद्युगदि }
 परेऽहिभवस्य १ परेति २१
 गनेऽहिभवस्य १ ह्येति २२
 अनागनेऽहिभवस्य १ } २२
 अनागनेति }
 तत्परेऽहिभवस्य १ परश्चेति २२
 तस्मिन्कालेभवस्य २ तदेति २१

०५ निरुद्धः / प्रत्ययः
 ०६ निरुद्धः / प्रत्ययः
 ०७ निरुद्धः / प्रत्ययः
 ०८ निरुद्धः / प्रत्ययः
 ०९ निरुद्धः / प्रत्ययः
 १० निरुद्धः / प्रत्ययः
 ११ निरुद्धः / प्रत्ययः
 १२ निरुद्धः / प्रत्ययः
 १३ निरुद्धः / प्रत्ययः
 १४ निरुद्धः / प्रत्ययः
 १५ निरुद्धः / प्रत्ययः
 १६ निरुद्धः / प्रत्ययः
 १७ निरुद्धः / प्रत्ययः
 १८ निरुद्धः / प्रत्ययः
 १९ निरुद्धः / प्रत्ययः
 २० निरुद्धः / प्रत्ययः

नाम संख्या श्लोक
 तुल्यकालभवस्य १ युगपदिति २२
 एककालभवस्य १ एकदेति २२
 सर्वकालभवस्य २ सर्वदेति २२
 अस्मिन्कालेभवस्य ५ } २३
 एतर्ह्यादि }
 पूर्वाददिदिग्देशकालानां } २३
 नामेकैकं २ दिगिति }

॥ इत्यव्ययवर्गः ॥

०१ निरुद्धः / प्रत्ययः
 ०२ निरुद्धः / प्रत्ययः
 ०३ निरुद्धः / प्रत्ययः
 ०४ निरुद्धः / प्रत्ययः
 ०५ निरुद्धः / प्रत्ययः
 ०६ निरुद्धः / प्रत्ययः
 ०७ निरुद्धः / प्रत्ययः
 ०८ निरुद्धः / प्रत्ययः
 ०९ निरुद्धः / प्रत्ययः
 १० निरुद्धः / प्रत्ययः
 ११ निरुद्धः / प्रत्ययः
 १२ निरुद्धः / प्रत्ययः
 १३ निरुद्धः / प्रत्ययः
 १४ निरुद्धः / प्रत्ययः
 १५ निरुद्धः / प्रत्ययः
 १६ निरुद्धः / प्रत्ययः
 १७ निरुद्धः / प्रत्ययः
 १८ निरुद्धः / प्रत्ययः
 १९ निरुद्धः / प्रत्ययः
 २० निरुद्धः / प्रत्ययः

॥ ३७ ॥ श्रीगणेशायनमः ॥ यस्यज्ञानदयासिन्धोरगाधस्यानघागुणाः । सेव्य
तामक्षयोधीरः सश्रियेचामृताय च ॥ १ ॥ समाहृत्यान्यतन्त्राणिसंक्षिप्तैः प्र
तिसंस्कृतैः । सम्पूर्णमुच्यतेवैर्गर्भानामलिङ्गानुशासनम् ॥ २ ॥ प्रायशोरूपभे
देनसाहचर्याच्चकुचचित् । स्त्रीपुत्रपुंसकज्ञेयतद्विशेषविधेः क्वचित् ॥ ३ ॥
भेदाख्यानायनद्वन्द्वानैकशेषानसङ्करः । कृताऽचभिन्नलिङ्गानामनुक्तानां क्र
मादृते ॥ ४ ॥ त्रिलिङ्गात्रिष्वितिपदमिथुनेतुदयोरिति । निषिद्धलिङ्ग
शेषार्थत्वन्ताद्यादिनपूर्वभाक् ॥ ५ ॥ स्वरव्ययंस्वर्गनाकचिदिवचिदशाल
याः । सुरलोकोद्यादिवैद्विद्यैस्त्रीवेत्रिपिष्टपम् ॥ ६ ॥ अमरनिर्ज
रदेवास्त्रिदशविबुधाः सुराः । सुपर्वाणः सुमनसस्त्रिदिवेशादिवैकसः
॥ ७ ॥ आदित्यादिविषदोलेखादिति नन्दनाः । आदित्याः ऋभवेऽ
स्वप्नामर्त्यामृताम्यसः ॥ ८ ॥ बर्हिर्मृखाः क्रतुभुजोगीर्वाणादानवा
रायः । वृद्धारकादैर्वन्तानिपुंसिबादेवतास्त्रियाम् ॥ ९ ॥ आदित्यविष्णव

अम १

ख १

अम १ सवस्तुषिताभास्वरनिलाः । महारजिकसाध्याश्चरुद्राश्चगणदेवताः
 स्त्र १ ॥ १० ॥ विद्याधरेऽप्सरेयक्षरक्षोगन्धर्वकिन्नरः । पिशाचोगुह्यकःसि
 द्धोभूतोऽमीदेवयोनयः ॥ ११ ॥ असुरदैत्यदैतेयदनुजेन्द्रारिदानवाः ।
 शुक्रशिष्यादितिसुताःपूर्वदेवाःसुरदिपः ॥ १२ ॥ सर्वज्ञःसुगतोबुद्धो
 धर्मराजस्तथागतः । समन्तभद्रोभगवान्मारजिह्नोकाजिज्जिनः ॥ १३ ॥
 घडभिशोदशबलोऽक्षयबादीविनायकः । मुनीन्द्रःश्रीघनःशास्तामुनिः
 शाक्यमुनिस्तुल्यः ॥ १४ ॥ सशाक्यसिंहःसर्वार्थसिद्धःशैलेदनिश्चयः ।
 गौतमश्चार्कबन्धुश्चमायादेवीसुतश्चसः ॥ १५ ॥ ब्रह्मात्मभूःसुरज्येष्ठः
 परमेष्ठीपितामहः । हिरण्यगर्भोलोकेशःस्वयम्भूश्चतुराननः ॥ १६ ॥
 धाताज्योतिर्दृष्टिश्चैविरिञ्चिःकमलासनः । स्रष्टाप्रजापतिर्वधाविधाता
 विश्वसृष्टिधिः ॥ १७ ॥ विष्णुर्नारायणःकृष्णवैकुण्ठेविष्टरश्रवाः । दा
 मोदरेहृषीकेशःकेशवोमाधवःस्वभूः ॥ १८ ॥ दैत्यारिःपुण्डरीकाक्षो
 गोविन्दोगुरु उध्वजः । पीताम्बरेऽच्युतःशार्ङ्गीविष्वक्सेनोजनार्दनः
 ॥ १९ ॥ उपेन्द्रइन्द्रावरजश्चक्रपाणिश्चतुर्भुजः । पद्मनाभोमधुरि
 पुर्वासुदेवस्त्रिविक्रमः ॥ २० ॥ देवकीनन्दनःशैरिःश्रीपतिःपुरुषो
 त्तमः । बनमालीबलिव्यंसीकंसारतिरघोक्षजः ॥ २१ ॥ विश्वम्भरः
 कैटभजिद्विधुःश्रीवत्सलाञ्छनः । वसुदेवोऽस्यजनकःसएवानकदुन्दु
 मिः ॥ २२ ॥ बलभद्रःप्रलम्बघ्नाबलदेवोऽच्युताग्रजः । रेवतीरमणोर

॥ ३ ॥

मः कामपालो हलायुधः ॥ २३ ॥ नीलाम्बु रैरैहि शेषस्तालाङ्को मुसलीह
ली । सङ्कर्षणः सीरपाणिः कालिन्दीभेद नोबलः ॥ २४ ॥ मद नो मन्म
थोमारः प्रद्युम्नो मीनकेतनः । कन्दर्पोदर्यकोऽनङ्गः कामः पञ्चशरः
स्मरः ॥ २५ ॥ संवरिर्मनसिजः कुसुमेपुरनन्यजः । पुष्पधन्वारतिप
तिर्मकरध्वज आत्मभूः ॥ २६ ॥ ब्रह्माक्षुर्विश्वकेतुः स्याद निरुद्ध उमा
पतिः । लक्ष्मीः पद्मालया पद्मा कमला श्रीर्हरिप्रिया ॥ २७ ॥ शङ्खो
लक्ष्मीपतेः पाञ्चजन्यमुक्ताङ्गुदर्शनः । कैमोदकी गदा खड्गो नन्दकः कै
लुभो मणिः ॥ २८ ॥ गरुत्मान् गरुडस्तार्क्ष्यो वै नतेयः खगेश्वरः । ना
गान्तको विष्णुरथः सुपर्णः पन्नगाशनः ॥ २९ ॥ शम्भुरीशः पशुप
तिः शिवः श्रुली महेश्वरः । ईश्वरः शर्व ईशानः शङ्करश्चन्द्रशेखरः
॥ ३० ॥ भूतेशः खण्डपश्चुर्गिरिशो गिरिशो मृडः । मृत्युञ्जयः कृत्तिका
साः पिन्वको प्रमथाधिपः ॥ ३१ ॥ उग्रः कपर्दी श्रीकण्ठः शितिकण्ठः क
पालभृत् । वामदेवो महादेवो विरूपाक्षश्चिलोचनः ॥ ३२ ॥ कृशानुरे
ता स्रर्वजोधूर्जटिर्नीललोहितः । हरः स्मरहरो भर्गस्त्र्यम्बकश्चिपुराण
कः ॥ ३३ ॥ गङ्गाधरोऽन्धकरिपुः क्रतुध्वंसी वृषध्वजः । व्योमकेशो भ
वो भीमः स्याणू रूद्र उमापतिः ॥ ३४ ॥ कपर्दीऽस्य जटाजूटः पिनाकोऽ
जगवन्धनुः । प्रमथाः स्युः पारिषदा ब्राह्मीत्याद्यास्तुमातरः ॥ ३५ ॥ वि
भूतिर्भूतिरैश्वर्यमणिमादिकमष्टधा । उमाकात्यायनी गौरी काली हैमव

अमर

ख १

अम१

१ख

तीश्वरी ॥ ३६ ॥ शिवाभवानोरुद्राणीशर्वाणीसर्वमङ्गला । अपर्णी
 पार्वतीदुर्गामृडानीचण्डिकाश्रिका ॥ ३७ ॥ विनायकोविघ्नराजदैमातुर
 गणाधिपाः । अप्येकदन्तहेरम्बलम्बादरगजाननाः ॥ ३८ ॥ का
 र्तिकेयोमहासेनःशरजन्माघजानतः । पार्वतीनन्दनःस्कन्दःसेना
 नीरग्रिभूर्युहः ॥ ३९ ॥ बाहुलेयसारकजिदिशाखःशिखिवाहनः ।
 षाण्मातुरःशक्तिधरःकुमारःक्रौञ्चदारणः ॥ ४० ॥ इन्द्रोमरुत्वान्म
 धवाविडैजाःपाकशासनः । बृद्धश्रवाःशुनासीरःपुरुहूतःपुरन्दरः
 ॥ ४१ ॥ जिष्णुर्लेखर्वभःशक्रःशतमन्युर्दिवस्पतिः । सूत्रामागोच
 र्भिद्वज्जीवासवोवृत्रहावृषा ॥ ४२ ॥ वासोष्मतिस्मरपतिर्बलारतिःशची
 पतिः । जम्भभेदीहरिहयःस्वराटनमुचिस्तुदनः ॥ ४३ ॥ संक्रान्तोदु
 श्यवनस्तुराषाणमेघवाहनः । आखण्डलःसहस्राक्षचक्रभुक्तास्तस्यतुप्रिया
 ॥ ४४ ॥ पुलोमजाशचीन्द्राणीनगरीत्वमणवती । हयउच्चैःश्रवाःसूतो
 मातलिर्नन्दनंवनं ॥ ४५ ॥ स्यात्पासादेवैजयन्तो जयन्तःपाकशासनिः
 । ऐरावतेऽधमातङ्गैरावणाध्रमुवहन्नाभाः ॥ ४६ ॥ ह्रादिनीवज्रमस्त्रीस्या
 त्कुलिशम्भिदुरम्पविः । शतकोटिःस्वरुःशम्बादम्भोलिरशनिर्दयोः
 ॥ ४७ ॥ व्योमयानंविमानोऽस्त्रीनारदाद्याःसुरर्षयः । स्यात्सुधर्मादेव
 सभापीशूषममृतंसुधा ॥ ४८ ॥ मन्दाकिनीवियद्गङ्गास्वर्णादीस्तुरदीर्घिका ।
 मेरुःसुमेरुर्हेमाद्रोरत्नसानुःसुरलयः ॥ ४९ ॥ पञ्चैतेदेवतरवोमन्दारः

पारिजातकाः । सन्तानः कल्पवृक्षश्च पुंसि बाहुरिव नमः ॥ ५० ॥ सनकुमा
 रे वैधात्रः स्वैर्वैद्या वश्विनी सुतौ । नासत्या वश्विनी दस्त्रा वाश्विने यौ च तावु
 भौ ॥ ५१ ॥ स्त्रियां वज्रध्वप्सरसः स्वैर्वैश्या उर्वशी मुखाः । हाहा हूहू हू
 वमाद्या गन्धर्वास्त्रिदिवौ कसाम् ॥ ५२ ॥ अग्निर्वैश्वानरे वक्षिर्वीति होत्रो
 धनञ्जयः । कृपीटयोनिर्ज्वलनो जातवेदास्तनूनपात् ॥ ५३ ॥ बर्हिः
 शुभाकृष्णवर्त्मशो विष्केश उषर्बुधः । अश्रयाशे वृहद्भानुः कृशानुपाव
 कोऽनलः ॥ ५४ ॥ रेहिताश्चैवायुसखा शिखावानाश्च शुश्रूषिणः । हिर
 ण्यरेता ऊतमुग्दह नो हव्यवाहनः ॥ ५५ ॥ सप्तार्चिर्दमुनाः शुक्रश्चिच
 भुर्बुधोऽश्विनश्च । शुभिरपि तमैर्बुधस्तुवा उवो व उवानलः ॥ ५६ ॥ वक्षे
 र्द्वयोर्ज्वलकोलावर्चिर्हेतिः शिखा स्त्रियाम् । त्रिषु स्फुलिङ्गेऽग्निकणः सन्ना
 पः संज्वरः समौ ॥ ५७ ॥ धर्मराजः पितृपतिः समवर्त्तपरितरद् । कृता
 न्नो यमुनाभ्राता शमनो यमराज्यमः ॥ ५८ ॥ कालोदण्डधरः श्राद्धदे
 वे वैवश्वतोऽन्नकः । राक्षसः कौणपः क्रव्यात्क्रव्यादोऽस्रप आशरः
 ॥ ५९ ॥ रविश्चरेण चिचरः कर्बुरेनिकाष्मात्मजः । यातुधानः पुण्यजने
 नैर्द्धतो यातुरक्षसो ॥ ६० ॥ प्रचेतावरुणः पाशो यादसां पतिरप्यतिः । श्व
 सनः स्पर्शने वायुर्मतारिश्वासदा गतिः ॥ ६१ ॥ पृषदश्चैव गन्धर्वहोगन्ध
 वाहानिलाश्रुगाः । समीरमारुतमरुज्जगत्पाणसमीरणाः ॥ ६२ ॥ नभ
 स्वदातपवनपवमानप्रभञ्जनाः । प्राणोपानः समानश्चोदानव्यनौ च वायवः

अम १

स्व १

अम १

स्व १

॥ ६३ ॥ शरीरस्था इमेरं हस्तरसीतुरयः स्य दः । जवोऽथशीघ्रं त्वरि
लघुश्चिप्रमरंदुतम् ॥ ६४ ॥ सत्वरंचपलंतूर्णमविलम्बितमाशुच । स
ततेनारताश्रान्तसन्तताविरतानिशम् ॥ ६५ ॥ नित्यानवरताजस्त्रमप्य
थातिशयोभरः । अतिवेलभृशात्यर्थानिमाचोद्गाढनिर्भरम् ॥ ६६ ॥ तीव्र
कान्तनितान्तानिगाढवाढदृढानिच । स्त्रीवेशीघ्राद्यसत्वेस्यात्त्रिष्वेषांभेद्य
गामियत् ॥ ६७ ॥ कुबेरस्य म्वकसखोयक्षरज्जुह्यकेश्वरः । मनुष्यध
र्माधनदोरजराजोधनाधिपः ॥ ६८ ॥ किन्नरेशोवैश्रवणः पौलस्त्योनर
वाहनः । यक्षैकपिङ्गैलविलश्रीदपुण्यजनेश्वरः ॥ ६९ ॥ अस्योद्यानं
चैत्ररथंपुत्रस्तुनलकूवरः । कैलासस्थानमलकापूर्विमानंतुपुष्पकम् ॥ ७० ॥
स्यात्किन्नरः किंपुरुषस्तुरङ्गवदनोमयुः । तिधिर्नाशेवधिर्भेदाः पद्मशङ्खा
दयोनिधेः ॥ ७१ ॥ द्योदिवौदेस्त्रियावध्वयोमपुष्करमम्बरम् । नभोऽ
न्तरीक्षज्जगनमनन्तसुरवर्त्मखम् ॥ ७२ ॥ वियद्विष्णुपदम्बातुपुंस्याक्ता
शविहायसी । दिशस्तुकुम्भः काष्ठाआशाश्चहरितश्चताः ॥ ७३ ॥
प्राच्यवाचीप्रतीच्यस्ताः पूर्वदक्षिणपश्चिमाः । उत्तरदिगुदीचीस्यात्दि
श्यन्तुत्रिषुदिग्भवे ॥ ७४ ॥ इन्द्रोवह्निः पितृपतिर्नर्त्ततोवरुणोमरु
त् । कुबेरईशः पतयः पूर्वादीनान्दिशंक्रमात् ॥ ७५ ॥ ऐरावतः पुण्ड
रीकोवामनः कुमुदोऽञ्जनः । पुष्पदन्तः सार्वभौमः सुप्रतीकश्चदिग्ग
जाः ॥ ७६ ॥ करिण्योऽधुः कपिलापिङ्गलानुपमाक्रमात् । ताम्र

कर्णीशुभद्रनीचाङ्गनाचाङ्गनावती ॥ ७७ ॥ स्त्रीवाव्ययन्त्वपदिशंदिशो
 मध्येविदिक्स्त्रियाम् । अभ्यन्तरं त्वन्तरालं चक्रवालानुमण्डलम् ॥ ७८ ॥
 अधमेघोवारिवाहः स्तनयितुर्वलाहकः । धारधरोजलधरस्तुडित्वान्वा
 रिदोऽम्बुभृत् ॥ ७९ ॥ घनजोमूतमुदिरजलमुग्धूमयोनयः । कादम्बि
 नेमेघमालात्रिषुमेघभवेभियम् ॥ ८० ॥ स्तनितंगर्जितमेघनिर्घोषेरसिता
 दिव । शम्पाशतद्वृद्धादिन्यैरवत्यः क्षणप्रभा ॥ ८१ ॥ तडित्सौदामिनी
 विद्युत्तच्चञ्चलाचपलापिव । स्फूर्जथुर्वज्रनिष्पेधेमेघज्योतिरिमदः ॥ ८२ ॥
 इन्द्रायुधंशक्रधनुस्तदेव ऋजुरेहितम् । वृष्टिर्वर्षतदिघातेऽवग्राह्यवग्रहौ
 समौ ॥ ८३ ॥ धारसम्पातआसारः शीकरेऽम्बुकणास्मृताः । वर्षापलस्तु
 कारकामेघच्छन्नेहिदुर्द्दिनम् ॥ ८४ ॥ अन्तर्द्धाव्यवधापुंसित्वन्तर्द्धिरपवा
 रणम् । अपिधानतिरोधानपिधानाच्छादनानिच ॥ ८५ ॥ हिमांशुश्च
 न्द्रमाश्चन्द्रइन्दुः कुमुदबान्धवः । विधुः सुधांशुः शुभांशुरेषधीशेनि
 शापतिः ॥ ८६ ॥ अञ्जेजैवातृकः सेमोग्लौर्मृगाङ्कः कलानिधिः । दिजरा
 जः शशधरेनक्षत्रेशः क्षपाकरः ॥ ८७ ॥ कलातुषोडशेभागोविम्बोऽ
 स्त्रीमण्डलं त्रिषु । भित्तंशकलखण्डेबापुंस्यर्द्धोऽर्द्धसमेऽंशके ॥ ८८ ॥
 चन्द्रिकाकौमुदीज्योत्स्नाप्रसादस्तुप्रसन्नता । लाङ्कननुकलङ्काङ्कौचिह्नं ल
 क्ष्मचलक्षणम् ॥ ८९ ॥ सुषमापरमेशेभाशेभाकान्तिर्द्युतिश्छविः । अव
 श्यायस्तुनीहारस्तुषारस्तुहिनं हिमम् ॥ ९० ॥ प्रालयं मिहिकाचाथहिमा

अन१ नीहिमसंहतिः । शीतंगुशेतद्वर्थाः सुषीमः शिशिरेजडः ॥ ९१ ॥ तु
 ख १ वारः शीतलः शीतोहिमः सप्तान्यलिङ्गकाः । ध्रुवओत्तानपादिः स्यादगस्त्यः ।
 कुम्भसम्भवः ॥ ९२ ॥ मैत्रावरुणिरस्यैवलोपामुद्रासधर्मिणी । नक्षत्रमृक्षं
 भंतरातारकाष्टुडुबास्त्रियाम् ॥ ९३ ॥ दाक्षायण्योऽश्विनीत्यादितारअ
 श्वयुगश्विनी । रधाविशाखापुष्येतुसिध्यतिष्यैश्वर्यया ॥ ९४ ॥ समा
 धनिष्ठाः स्युः प्रौष्ठपदाभाद्रपदाः स्त्रियः । मृगशीर्षमृगशिरस्तस्मिन्नेवाग्रहा
 यणी ॥ ९५ ॥ इत्येतास्तच्छिरेदेशेतारकानिवसन्तियाः । बृहस्पतिः सुर
 चार्थ्योगीष्यतिर्द्विषणोगुरुः ॥ ९६ ॥ जीवआङ्गिरसेवाचस्पतिश्चित्रशि
 खण्डिजः । श्रुक्तेदित्यगुरुः काव्यउशनसार्गवः कविः ॥ ९७ ॥ अङ्गार
 कः कुजेभोमोलोहिताङ्गो महीसुतः । रोहिणेयोबुधः सौम्यः समैशोरिण
 नैश्वरे ॥ ९८ ॥ तमस्तुरङ्गः स्वर्भानुः सैहिकेयोविधुनुदः । सप्रर्षयोम
 रोच्यचिमुखाश्चित्रशिखण्डिनः ॥ ९९ ॥ रशीनामुदयोलग्नंतेतुमेषवृ
 षादयः । सूरसूर्य्यार्यमादित्यद्वादशात्मदिवाकरः ॥ १०० ॥ भास्कर
 इत्यारवध्रप्रभाकरविभाकरः । भास्वदिवस्वत्सप्राश्वहरिदश्वोत्तरश्म
 यः ॥ १०१ ॥ विकर्त्तेनाक्कीमार्त्तण्डमिहिरगुणपूषणः । द्युमणिस्तारणिर्म
 चश्विवभानुर्विरेचनः ॥ १०२ ॥ विभावसुर्ग्रहपतिस्त्रिषांपतिरहर्ष्यतिः
 । भानुर्हंसः सहस्रांशुस्तपनः सवितारविः ॥ १०३ ॥ माठरः पिङ्गलोद
 रण्डश्चण्डिशोः पारिपाश्विकाः । सूरसूर्योऽरुणोऽनूरुः काश्यपिर्गुरुडा

॥ ६ ॥

ग्रजः ॥ १०४ ॥ परिवेषस्तुपरिधिरुपसूय्यकमण्डले । किरणोत्समयूखा
मृगभस्तिवृण्णिधृञ्जयः ॥ १०५ ॥ भानुःकरेमरीचिःस्त्रीपुंसयोर्दीधि
तिःस्त्रियाम् । स्युःप्रभारुगुविल्विड्भाभाश्चविद्युतिदीप्रयः ॥ १०६ ॥ रे
विःशोचिहमेक्लोवेप्रकाशोद्योतआतपः । कोष्णंकवोष्णमन्दोष्णंकटुष्णं
विषुतदति ॥ १०७ ॥ तिग्मंतीक्ष्णंखरंतदन्मृगतृष्णामरीचिका । कालो
दिष्टोप्यनेहापिसमयोप्यथपश्चतिः ॥ १०८ ॥ प्रतिपत्वेदमेस्त्रीत्वितदा
द्यास्तिथयोदयोः । घस्रोदिनाहनीवातुक्लीवेदिवसवासुरै ॥ १०९ ॥ प्र
त्यूवोऽहर्मुखंकल्यमूवःप्रत्यूषसीअपि । प्रभातञ्चदिनान्नेतुसायःसंध्यापि
तृप्रहः ॥ ११० ॥ प्राह्णापरह्णमध्याह्नास्त्रिसंध्यमथशर्बरी । निशानि
श्रीथिनोरविस्त्रियामाश्रयादाश्रया ॥ १११ ॥ विभावरीतमस्त्रिचैर
जकोयामिनोतमो । तमिस्त्रातामसोरविर्ज्यात्स्नीचन्द्रिकयान्वितौ
॥ ११२ ॥ आगामिवर्तमानाहर्युक्तायांनिशिपक्षिणी । गणरात्रंनिशा
बह्वःप्रदेवोरजनीमुखम् ॥ ११३ ॥ अर्द्धरात्रनिशीथैर्द्वैद्वैद्यामप्रहरै
समौ । सपर्वसन्धिःप्रतिपत्पञ्चदश्योर्यदनरम् ॥ ११४ ॥ पश्चानौप
ञ्चदश्यौर्द्वैपौर्णमासीतुपूर्णिमा । कलाहोनेसाऽनुमतिःपूर्णेराकानिशा
करे ॥ ११५ ॥ अमावास्यात्वमावस्यादर्शःसूर्य्येन्दुसंगमे । सादृष्टेन्दुः
सितोवालोसानष्टेन्दुकलाकुहूः ॥ ११६ ॥ उपरगोग्रहैरङ्गग्रसेत्विन्दौ
चपूजिव । सोपप्लवोपरतौ द्वावगन्धुत्पावउपाहितः ॥ ११७ ॥ एकयो

अम१

स्व१

अम१
ख १

न्यापुष्यवनौदिवाकरनिशाकरौ । अष्टादशनिमेषास्तुकाष्टास्त्रिंशत्तुताः
कलाः ॥ ११८ ॥ तास्तुत्रिंशत्क्षणस्तेतुमुहूर्त्तौद्वादशास्त्रियाम् । तेतुत्रिं
शद्वेरात्रःपक्षस्तदशपञ्च च ॥ ११९ ॥ पक्षौपूर्वापरौशुक्लकृष्णौ
मासस्तुतावुभौ । द्वाद्वैमाघादिमासौस्यादृतुस्तैरयनंविभिः ॥ १२० ॥ अ
यनेदेगतिरुदकदक्षिणार्कस्यवत्सरः । समरविन्दिवेकालेविषुवद्विषुव
श्चतत् ॥ १२१ ॥ पुष्ययुक्तापौर्णमासीपौषीमासेतुयञ्चसा । नाम्नास्यैषिमा
घाद्याश्चैवमेकादशापरे ॥ १२२ ॥ मार्गशीर्षसहामार्गआग्रहायणिक
श्वसः । पौषेनैषसहस्यौद्वातपामाघेऽथफाल्गुने ॥ १२३ ॥ स्यात्तपस्यः
फाल्गुनिकःस्याश्चैवैवैत्रिकोमधुः । वैशाखेमाध्वेराधोज्येष्ठेऽशुक्रःशुचि
स्त्वयम् ॥ १२४ ॥ आषाढेऽश्रवणेतुस्यान्नभाःश्रवणिकश्वसः । स्युर्नभस्यः
श्रौष्ठपदभाद्रभाद्रपदाःसमाः ॥ १२५ ॥ स्यादाश्विनइषाष्याश्वयु
जोपिस्यात्तुकार्तिके । वाङ्मूलोज्जैकार्तिकिकोहेमन्तःशिशिरोऽस्त्रिया
म् ॥ १२६ ॥ वसन्तेपुष्यसमयःसुरभिर्ग्रीष्मउष्णकः । निदाघउष्णो
षगमउष्णउष्णगमस्तपः ॥ १२७ ॥ स्त्रियांप्रावृट्स्त्रियांभूमिर्वर्षाअ
शरत्स्त्रियाम् । षडमीऋतवःपुंसिमार्गादीनांयुगैःक्रमात् ॥ १२८ ॥
सर्व्वत्सरेवत्सरेऽष्टौहायनोऽस्त्रीशरत्समाः । मासेमस्याद्वेरात्रःपैषो
वर्षेणदैवतः ॥ १२९ ॥ दैवेयुगसहस्रेदेव्याह्नःकल्पौतुतौन्दणाम् । म
न्वन्तरंतुदिव्यानांयुगानामेकसप्ततिः ॥ १३० ॥ सर्व्वर्तःप्रलयःकल्पः

क्षयः कल्याण इत्यपि । अस्त्रोपद्रुपमान्पाप्मापापं किल्बिष कल्मषम्
 ॥ १३१ ॥ कलुषं वृजिनैनाघमं ह्येदुरितदुष्कृतम् । स्याद्धर्ममस्त्रियां पु
 ण्यश्रेयसो सुकृतं वृषः ॥ १३२ ॥ मुषीती प्रमदो हर्षः प्रमोदामोदस
 म्प्रदाः । स्यादानन्दशुभनन्दशर्मशान्तसुखानि च ॥ १३३ ॥ श्वः
 श्रेयसं शिवं भद्रं कल्याणं मङ्गलं शुभम् । भावुकं भविकं भव्यं कुशलं क्षेम
 मस्त्रियाम् ॥ १३४ ॥ शस्तश्चाथ त्रिषु द्रव्येषु पापपुण्यसुखादि च ।
 मतस्त्रिकामचर्चिका प्रकारदुष्टतद्गुणैः ॥ १३५ ॥ प्रशस्तवाचका
 न्यमून्ययः शुभावहे विधिः । दैवं दिष्टं भागधेयं भाग्यं स्त्रीनियतिर्बिधिः
 ॥ १३६ ॥ हेतुर्नकारणं बीजं निदानं त्वादिकारणम् । क्षेत्रज्ञात्मा पु
 रुषः प्रधानं प्रकृतिः स्त्रियाम् ॥ १३७ ॥ विशेषः कालिकोऽवस्थागुणाः
 सत्त्वं रजस्तमः । जनुर्जननजन्मानि जनिरुत्पत्तिरुद्भवः ॥ १३८ ॥
 प्राणी तु चेतनो जन्मी जन्तु जन्तु शरीरिणः । जातिर्जातश्च सामान्यं व्य
 क्तिसुपृथगात्मिका ॥ १३९ ॥ चित्तं तु चेतो हृदयं स्वान्तं हृन्मानसं म
 नः । बुद्धिर्मनोषाधिषणाधीः प्रज्ञाशेमुषीमतिः ॥ १४० ॥ प्रेक्षोपल
 क्षिप्तिर्सावित्यतिपञ्चप्रिवेतज्ञाः । धीर्द्धारणावतो मेधासंकल्पः कर्म
 मानसम् ॥ १४१ ॥ चित्तभोगो मनस्कारः चर्चा संख्या विचारणा । अ
 ध्याहारस्तर्कजहे विचिक्त्वा तु संशयः ॥ १४२ ॥ संदेहदापरैश्च
 यस्मै निर्णयनिश्चये । मिथ्यादृष्टिर्नास्ति कता व्यापादो द्रोहचिन्तन

अम १

स्व १

अम १

स १

म ॥ १४३ ॥ समौ सिद्धान्न रद्धान्नौ धानि निर्मिथ्या मतिर्धमः । संविदा
गूः प्रतिज्ञानं नियमाश्रवसंश्रवाः ॥ १४४ ॥ अङ्गीकारभ्युपगमप्रतिश्र
वसमाधयः । मोक्षेधीज्ञानमन्यत्र विज्ञानं शिल्पशास्त्रयोः ॥ १४५ ॥
मुक्तिः कैवल्यनिर्वाणश्रेयोनिःश्रेयसामृतम् । मोक्षोऽपवर्गीयाज्ञान
मविद्याहंमतिस्त्रियाम् ॥ १४६ ॥ रूपं शब्दो गन्धरसस्पर्शश्च विषया
अमी । गोचर इन्द्रियार्थाश्च हृषीकं विषयोन्द्रियम् ॥ १४७ ॥ कर्मे
न्द्रियनुपाद्यादिमनोनेत्रादिधीन्द्रियम् । तुवरस्तुकषायोऽस्त्रीमधु
रेलवणः कटुः ॥ १४८ ॥ तिक्तोऽसुश्चरसाः पुंसितद्वत्सुषुडमीचिषु
। विमर्द्दात्येपरिमलोगन्धेजनमनोहरे ॥ १४९ ॥ आमोदः सोऽ
तिनिर्हारी वाच्यलिङ्गत्वमागुणात् । समाकर्षी तु निर्हारी सुरभिर्घ्राण
तर्पणः ॥ १५० ॥ इष्टगन्धः सुगन्धिः स्यादामोदीमुखवासनः । पू
तिगन्धस्तु दुर्गन्धो विसृज्यस्य दामगन्धियत् ॥ १५१ ॥ शुक्लशुभ्रशुचि
श्वेतविशदश्येतपाण्डुरः । अवदातः सितोऽगौरेवलक्षो धवलोऽ
ज्जुनः ॥ १५२ ॥ हरिणः पाण्डुरः पाण्डुरीषत्याण्डुस्तु धूसरः । कृ
ष्णेनीलासितश्यामकालश्यामलमेचकाः ॥ १५३ ॥ पीतो गौरे हरि
द्राभः पालाशो हरितो हरित् । लोहितो रेहितो रक्तः शोणः कोकनद
च्छविः ॥ १५४ ॥ अव्यक्तरागस्वरूपः श्वेतरक्तस्तु पाटलः । श्यावः
स्यात्कपिशोधूश्च धूमलौ कृष्णलोहिते ॥ १५५ ॥ कडारः कपिलः पिङ्ग

॥ १३ ॥

पिशङ्गैकद्रुपिङ्गलौ । चित्रं किर्मोरकस्मापशवलैताश्चर्बुरे ॥ १५६ ॥

अम९

गुणेषुक्तादयः पुंसिगुणिलिङ्गास्तुतदति । ब्राह्मीतुभारतीभाषागीर्वाणा

स्व ९

णीसरस्वती ॥ १५७ ॥ व्याहार उक्तिर्लपितं भाषितं वचनं वचः । अ

पभंशोऽपशब्दः स्यात्शस्त्रेशब्दस्तुवाचकः ॥ १५८ ॥ तिङ्स्तुवन्त

चयोवाक्यं क्रियावाकारकान्विता । श्रुतिः स्त्रीवेद आम्नायस्त्रयीधर्मस्तुत

दिधिः ॥ १५९ ॥ स्त्रियामृक्सामयजुषी इति वेदास्त्रयस्त्रयी । शि

क्षेत्यादि श्रुतेरङ्गमोङ्कारप्रणवौ समौ ॥ १६० ॥ इतिहासः पुरावृत्तमु

दात्ताद्यास्त्रयः स्वरः । आन्वीक्षिकीदण्डनीतीतर्कविद्यार्थशास्त्रयोः

॥ १६१ ॥ आख्यायिकोपलब्धार्थापुराणम्यञ्चलक्षणम् । प्रबन्धक

ल्पनाकथाप्रवह्लिकाप्रहेलिका ॥ १६२ ॥ स्मृतिस्तुधर्मसंहितासमाहृ

तिलुसंग्रहः । समस्यानुसमासार्थाकिंवदन्तीजनश्रुतिः ॥ १६३ ॥

वार्त्ताप्रवृत्तिर्वृत्तान्त उदन्तः स्यादथाह्वयः । आख्याह्वेचाभिधानञ्चना

मधेयञ्चनामच ॥ १६४ ॥ हूतिरकरणाह्वानं संहूतिर्वहुभिः कृता ।

विवादो व्यवहारः स्यादुपन्यासस्तुवाङ्मुखम् ॥ १६५ ॥ उपोद्घात उ

दाहारः शपनं शपथः पुमान् । प्रश्नोऽनुयोगः पृच्छा च प्रतिवाक्योत्तरे

समे ॥ १६६ ॥ मिथ्याभियोगोभ्याख्यानमथ मिथ्याभिज्ञं सनम् । अभि

शापः प्रणादस्तुशब्दस्तथादनुरागजः ॥ १६७ ॥ यशः कीर्तिः सम

ज्ञाचस्तवः स्तोत्रं नुतिः स्तुतिः । आग्नेयितं दिक्षिर्लुक्कमुच्चैर्दृष्टनुद्योषणा

अम१
स्व १

॥ १६८ ॥ काकुःस्त्रियांविकारेयःशोकभीत्यादिभिर्ध्वनैः । अवर्णाश्च
पनिर्वादपरीवादापवादवत् ॥ १६९ ॥ उपक्रोशजुगुप्साचकुत्सा
निन्दाचगर्हणे । पारुष्यमतिवादःस्याद्भर्त्सनंत्वपकारगीः ॥ १७० ॥
यःसनिद् उपालम्भस्तत्रस्यात्परिभाषणम् । तत्रत्वाक्षारशायः
स्यादाक्रोशेमैथुनंप्रति ॥ १७१ ॥ स्यादाभाषणमालापःप्रलापोऽनर्थ
कंवचः । अनुलापोमुक्तर्भाषाविलापःपरिदेवनम् ॥ १७२ ॥ विप्र
लापोविरेधाक्तिःसंलापोभाषणमिथः । सुप्रलापःसुवचनमपलाप
स्तुनिहवः ॥ १७३ ॥ संदेशवाग्वाचिकस्याद्वाग्भेदास्तुत्रिषूत्तरे ।
। उषतीवागकल्पाणीस्यात्कल्यातुशुभात्मिका ॥ १७४ ॥ अत्यर्थम
धुरंसंत्वंसङ्गतंहृदयङ्गमम् । निष्ठुरंपरुषंग्राम्यमश्लीलंस्त्रुतंप्रिये
॥ १७५ ॥ सत्येऽथसंकुलक्षिष्टेपरस्परपण्डिते । सुप्रवर्णपदंगस्तं
निरस्तंत्वरितोदितम् ॥ १७६ ॥ अन्वृत्तंसनिष्ठेवमवद्धंस्यादनर्थ
कम् । अनश्चरमवाच्यंस्यादाहृतंतुमृषार्थकम् ॥ १७७ ॥ अथस्त्रिष्ट
मविस्पष्टंवितथंत्वनृतंवचः । सत्यंतथ्यमृतंसम्यगमूनित्रिषुतदति
॥ १७८ ॥ शृष्टेनिनादनिनदध्वनिध्वानरवस्वनाः । स्वाननिर्घो
षनिर्द्वादनादनिस्वाननिस्वनाः ॥ १७९ ॥ आरवारवसंरवविणवा
अथमर्मरः । स्वनितेवस्वपर्णानांभूषणानानुशिञ्जितम् ॥ १८० ॥
निक्वाणोनिक्वाणःक्वाणःक्वाणःक्वाणनमित्यपि । वीणायाःक्वाणितेप्रादेः

प्रकीर्णः प्रकीर्णदयः ॥ १८१ ॥ कोलाहलः कलकलस्तिरश्चावाशि
तंरुतम् । स्त्रीप्रतिश्रुत्यतिध्वानेगीतंगानमिमिसमे ॥ १८२ ॥ निषाद
र्यभगान्धारषडुमध्यमधैवताः । पञ्चमश्चेत्यमी सप्ततन्त्रीकण्ठेस्थि
ताः स्वरः ॥ १८३ ॥ काकलीतु कलेस्तूक्ष्मेध्वनौ तु मधुरस्फुटे । कलो
मन्द्रस्तु गम्भीरेतारेऽत्युच्चैस्त्रयस्त्रिषु ॥ १८४ ॥ समन्वितलयस्त्वे
कतालोवीणातु बल्लकी । विपञ्चीसातु तन्त्रीभिः सप्तभिः परिवादिनी
॥ १८५ ॥ ततं वीणादिकं वाद्यमानज्जं मुरजादिकम् । वंश्यादिकं तु म्पु
बिरं कांस्यतालादिकं घनम् ॥ १८६ ॥ चतुर्विधमिदं वाद्यं वादिचातोद्य
नामकम् । मृदङ्गामुरजाभेदात्त्वंक्यालिङ्गोर्द्धकास्त्रयः ॥ १८७ ॥
स्याद्यशः पटहोऽक्काभेर्यामानकदुन्दुभी । आनकः पटहोऽस्त्री
स्यात्कोणो वीणादिवादनम् ॥ १८८ ॥ वीणादण्डः प्रवालः स्यात्क
कुभस्तु प्रसेवकः । कोलम्बकस्तु कायो स्यात् उपनाहो निबन्धनम् ॥ १८९ ॥
वाद्यप्रभेदा उमरु मडु डिगिडम भर्भरः । मर्द्दलः पणवोऽन्ये च न
र्तकीलासिके समे ॥ १९० ॥ विलम्बितं द्रुतं मध्यं तत्त्वमेघो घनं क्रमात्
। तालः कालः क्रियमानं लयः साम्यमथास्थियाम् ॥ १९१ ॥ तालद्वं
नठनं नाट्यं लास्यं नृत्यं च नर्तनं । तैर्यत्रिकं नृत्यगीतं वाद्यं नाट्यमिदं
त्रयम् ॥ १९२ ॥ भ्रुकुंसम्भ्रुकुंसम्भ्रुकुंसश्चेति नर्तकः । स्त्रीवेषधा
रीपुरुषो नाट्योक्तौ गणिकाञ्जुका ॥ १९३ ॥ भगिनीपतिरुबुत्तौ भावो विदा

अम १
स्व १

अम १ नथावुकः । जनकोयुवराजस्तुकुमारेभर्तृदारकः ॥ १९४ ॥ राजाभट्टार
 स्व १ कोदेवस्तुताभर्तृदारिका । देवोक्ताभिषेकायामितरस्तुचमद्विनी
 ॥ १९५ ॥ अब्रह्मण्यमबध्योक्तैराजश्यालस्तुरष्टियः । अम्बामाताऽ
 यबालास्यादास्तुर्यस्तुमारिषः ॥ १९६ ॥ अन्तिकाभगिनोज्येष्ठानि
 ष्ठानिर्वहणेसमे । हण्डेहजेहलाऽह्वानंतीचंचेटोंसखींप्रति ॥ १९७ ॥
 अङ्गहारेऽङ्गविक्षेपोव्यञ्जकाभिनयौसमौ । निर्वृत्तेत्वङ्गसत्त्वाभ्यांदेवि
 प्लाङ्गिकसान्विके ॥ १९८ ॥ शृङ्गारवीरकरुणाद्भुतहास्यभयानकाः
 । वीभत्सुरैद्रेचरसाःशृङ्गारःशुचिरुज्ज्वलः ॥ १९९ ॥ उत्साहब
 र्द्धनेवीरःकारुण्यंकरुणाघृणा । कृपादयानुकम्पास्यादनुक्रोशेऽप्य
 थोहसः ॥ २०० ॥ हासोहास्यञ्चवीभत्संविभूतंविचिदंदयम् । विस्मयो
 ऽद्भुतमाश्चर्य्यचित्रमप्यथभैरवम् ॥ २०१ ॥ दारुणंभीषणंभीष्मंघोरं
 भीमंभयानकम् । भयङ्करंप्रतिभयंरैद्रनूग्रममीत्रिषु ॥ २०२ ॥ चतुर्द
 शदरत्रासौभीतिभीःसाध्वसंभयम् । विकारेमानसोभावेऽनुभावोभा
 वबोधकः ॥ २०३ ॥ गर्वीऽभिमानोऽहंकारेमानश्चित्तसमुन्नतिः । अनाद
 रःपरिभवःपरिभावस्तिरस्क्रिया ॥ २०४ ॥ रीणवमाननावज्ञाअवहे
 लमसूक्ष्मम् । मन्दाक्षंहीनंस्वपात्रीजालज्जासापत्रपान्यतः ॥ २०५ ॥
 क्षान्तिस्तितिक्षाऽभिध्यानुपरस्त्वविषयेस्पृहा । अक्षान्तिरीर्ष्याऽसूया
 तुदोषारेपोगुणेष्वपि ॥ २०६ ॥ वैरंविरेधोविद्वेषोमन्युशोकौतुमुक्त्स्वि

धाम् । पंश्चात्तापोऽनुतापश्चविप्रतीसार इत्यपि ॥ २०७ ॥ कोपक्रो
 धामर्षरोषप्रतिघातदुःक्रोधोस्त्रियाम् । श्रुचौतुचरितेशीलमुन्मादश्चित्तवि
 धमः ॥ २०८ ॥ प्रेमानाप्रियताहार्दप्रेमस्नेहोऽथदोहदम् । इच्छा
 कांक्षास्पृहेहानृद्धाञ्छालिप्तामनोरथः ॥ २०९ ॥ कामोऽभिलाषस्तर्ष
 श्वसमहानलालसाद्वयोः । उपाधिर्नाधर्मचिन्तापुंस्याधर्मो नसीव्यथा
 ॥ २१० ॥ स्याच्चिन्तास्मृतिगध्यानमुत्कण्ठोत्कलिकेसमे । उत्साहोऽध्य
 वसायः स्यात्सवीर्यमतिशक्तिभाक् ॥ २११ ॥ कपटोऽस्त्रीव्याजदम्भो
 पधयश्चद्वैकैतवे । कुसृतिर्निवृत्तिः शाठ्यं प्रमादोऽनवधानता ॥ २१२ ॥
 कौतूहलं कौतुकञ्चकुतुकञ्चकुतूहलम् । स्त्रीणां विलासविवो कविभ्रमाल
 लितं तथा ॥ २१३ ॥ हेलालीलेत्यमीहावाः क्रियाः शृङ्गारभावजाः । इव
 केलिपरीहासाः क्रोडालीलाचनर्मच ॥ २१४ ॥ व्याजोपदेशोलक्षश्चक्री
 डालेलाचकूर्हनम् । घर्मेनिदाघः स्वेदः स्यात्प्रलयो नष्टचेष्टता ॥ २१५ ॥
 अवहित्याकारगुप्तिः समौ संवेगसंभ्रमौ । स्यादाकुरितकंहासः सोत्प्रासः
 समनक्स्मितम् ॥ २१६ ॥ मध्यमं स्याद्विहसितं रेमाञ्चोलोमहर्षणम् ।
 क्रुद्धितं रुद्धितं क्रुष्टं जृम्भस्तुत्रिषु जृम्भणम् ॥ २१७ ॥ विप्रलम्भो विसंवा
 दोरिङ्गणस्खलने समे । स्यान्निद्राशयनं स्वापः स्वप्नः संवेश इत्यपि
 ॥ २१८ ॥ तन्द्रो प्रमीलाभकुटिर्भुक्कुटीभूकुटिः स्त्रियः । अदृष्टिः स्या
 दसौम्येऽक्षिणसंसिद्धिप्रकृतीत्विमे ॥ २१९ ॥ स्वरूपश्च स्वभावश्च

अम
 ख १

अमर

निसर्गश्चाथवेपथुः। कम्पोऽथक्षणाउद्धर्षामहउद्धवउत्सवः ॥ २२० ॥

ख १

इतिस्वर्गवर्गः

पा २

अधोभुवनपातालबलिसद्वारसातलम् । नागलोकोऽथकुहरंशुधिरं
विवरंबिलम् ॥ १ ॥ छिद्रंनिर्व्यथनरेकरंधंश्वभंवपाशुधिः । गर्त्तावटै
भुविश्वभेसरंध्रेषुधिरंविषु ॥ २ ॥ अन्धकारेऽस्त्रियांश्वान्तमिस्त्रंतिमिरंत
मः । श्वान्तेगाढेऽन्धतमसंक्षीणेऽवतमसंतमः ॥ ३ ॥ विष्वक्मन्त
मसंनागाःकाद्रवेयास्तदीश्वरः । शेषोऽनन्तोवास्तुकिस्तुसर्प्यरजोऽथ
गोनसे ॥ ४ ॥ तिलिप्तःस्यादजगरेशयुर्वाहसइत्युभौ । अलगर्द्धो
जलव्यालःसमैराजिलडुण्डुभौ ॥ ५ ॥ मालुधानामानुलाहिर्निर्मुक्तोमु
क्तकञ्चुकः । सर्पःपृदाकुर्भुजगोभुजंगोहिर्भुजङ्गमः ॥ ६ ॥ आशी
विषोविषधरश्चक्रीव्यालःसरीसृपः । कुण्डलीगूढपाञ्चक्षुःश्रवाःकाको
दरःफणी ॥ ७ ॥ दर्बीकरेदीर्घपृष्ठोदंदशूकोविलेशयः । उरगः
षन्नगोभोगीजिह्वागःपवनाशनः ॥ ८ ॥ विष्याहेयंविषाष्ट्यादिस्फ
टायांतुफणादयोः । समैकञ्चुकनिर्मोकौक्षेउस्तुगरलंविषम् ॥ ९ ॥ पुं
सिल्लीवेचकाकोलकालकूटहलाहलाः । सारेष्टिकःशैलिकेयोब्रह्म
पुत्रःप्रदीपनः ॥ १० ॥ दारदोवत्सनाभश्चविषभेदाअमीनव । वि
षवैद्योऽजाङ्गुलिकोव्यालग्राह्याहितुण्डिकः ॥ ११ ॥ स्थानारकस्तुन

रकोनिरयो दुर्गतिः स्त्रियाम् । तद्देदास्तपनावीचिमहारैरवैरवाः ॥ १२ ॥
संघातः कालस्तु चञ्चेत्याद्याः सत्त्वास्तु नारकाः । प्रेतावैतरणी सिन्धुः स्या
दलक्ष्मीस्तु निर्वर्धतिः ॥ १३ ॥ विष्टिणजूः कारणातु यातनातीबवेदना ।
पीडाबाधाव्यथादुःखममानस्यं प्रसूतिजम् ॥ १४ ॥ स्यात्कष्टं कृच्छ्रमा
भीलं चिष्वेर्षाभेद्युगामियत् । समुद्रोऽधिरकूपारः पाणवारः सरित्पतिः ॥ १५ ॥
उदन्वानुदधिः सिन्धुः सरस्वान्सागरेऽर्णवः । रत्नाकरेजलनिधिर्यो
दः पतिरपां पतिः ॥ १६ ॥ तस्य प्रभेदाः क्षीरेदोलवणोदस्तथापरे ।
आपः स्त्रीभून्निवाव्वारिसलिलं कमलं जलम् ॥ १७ ॥ पयः कीलालम
मृतं जीवनं भुवनं वनम् । कवन्धमुदकं पाथः पुष्करं सर्वतो मुखम् ॥ १८ ॥
अभोऽर्णसो यपानीयनीरक्षीरम्बुशम्बरम् । मेघपुष्पं घनरसस्त्रिषु
दे आप्यममयम् ॥ १९ ॥ भङ्गस्तरङ्गजर्मिर्वास्त्रियां वीचिरथोर्मिषु ।
महत्सूक्ष्मलकल्लोलौ स्यादावर्त्ताऽम्भसां भ्रमः ॥ २० ॥ पृषन्ति विन्दु
पृषताः पुमांसो विमुषः स्त्रियः । वक्राणि पुटभेदाः स्युर्धमाश्च जलनिर्गमाः
॥ २१ ॥ कूलं रोधश्च तीरञ्च प्रतीरञ्च तटं त्रिषु । पाणवारे पणवौ च तीरे
प्रवृत्तदन्तरम् ॥ २२ ॥ दीपोऽस्त्रियामन्तरीयं यदन्तर्वारिणस्तटम् ।
नैयोत्थितं तत्पुलिनं सैकतं सिकतामयम् ॥ २३ ॥ निषद्वरस्तु जम्बालः
पङ्कोऽस्त्रीशादकहर्मौ । जलोच्छ्वासाः परीवाहाः कूपकास्तु विदारकाः
॥ २४ ॥ नाव्यं त्रिलिङ्गं नैतार्ये स्त्रियां नैसरणिस्तारिः । उडुपंतुस्तवः

अम १
पा २

अम१

पा २

कोलःस्रोतोऽम्बुसरणंस्वतः ॥ २५ ॥ आतरस्तरपण्यस्यात्द्रोणीका
 छाम्बुमाहिनी । सांयात्रिकःपोतवणिकृकसंधारस्तुनाविकः ॥ २६ ॥ नि
 यामकाःपोतवाहाःकूपकोगुणवृक्षकः । नौकादण्डःक्षेपणिःस्यादरिचं
 केनिपातकः ॥ २७ ॥ अधिःस्त्रीकाष्ठकुद्दालःसेकपात्रंतुसेचनम् । वि
 ध्वगाधान्यसन्नोऽच्छःकलुषोऽनच्छाविलः ॥ २८ ॥ निम्रंगभीरंग
 भीरमुत्तानंतद्विपर्यये । अगाधमतलस्पर्शकैवर्त्तदासधीवसै ॥ २९ ॥
 आनायःपुंसिजालंस्यात्शणस्तुत्रंपवित्रकम् । मत्स्याधानीकुवेणीस्या
 द्दडिशंमत्स्यवेधनम् ॥ ३० ॥ पृथुरेमाभ्रषोमत्स्योमीनेवैसारिणोऽ
 ण्डजः । विसारःशकलीचाथगडकःशकुलार्भकः ॥ ३१ ॥ सहस्रदं
 द्रुःपाठीनउलूपोशिष्टुकःसमौ । नलमीनश्चिलिचिमःप्रोष्ठीतुशफ
 रोद्वयोः ॥ ३२ ॥ क्षुद्राण्डमत्स्यसंघातःपोताधानमथोभ्रषाः । रेहितो
 मद्गुरःशालीरजीवःशकुलस्तिमिः ॥ ३३ ॥ तिमिङ्गिलादयश्चाथया
 दंसिजलजन्तवः । तद्देदाःशिष्टुमारोद्रशंकवोमकण्ठयः ॥ ३४ ॥
 स्यात्कुलीरःकर्कटकःकूर्मकमठकच्छपै । ग्राहोऽवहारेनक्रस्तुक
 भीरेऽथमहीलता ॥ ३५ ॥ गण्डूपदःकिञ्चुलकोनिहाकागोधिकासमे ।
 रक्तपातुजलौकायांस्त्रियांभूमिजलौकसः ॥ ३६ ॥ मुक्तास्फोटःस्त्रियां
 मुक्तिःशंखःस्यात्कम्बुरस्त्रियाम् । क्षुद्राःशंखाःशंखनखाःशम्बूकाजल
 मुक्तयः ॥ ३७ ॥ भेकेमण्डूकवर्षाभूशालूरक्षवदर्दरः । शिलीगण्डू

पदीभेकीवर्षाभीकमठीडुलिः ॥ ३८ ॥ महुरस्यप्रियाशृङ्गीदुर्नामादी
 र्धकोषिका । जलाशयाजलाधारस्तत्रागाधजलोद्भूतः ॥ ३९ ॥ आहा
 वस्तुनिपानंस्यादुपकूपजलाशये । पुंस्येवाऽन्युग्रहीकूपउदपानंतु
 पुंसिवा ॥ ४० ॥ नेमिस्त्रिकाऽस्यवीनाहोमुखबन्धनमस्ययत् । पुष्क
 रिण्यांतुखातंस्यादखातंदेवखातकम् ॥ ४१ ॥ पद्माकरस्तडागोऽस्त्रीका
 सारःसरसीसरः । वेशन्तःपल्लवंचाल्यसरेवापीतुदीर्घिका ॥ ४२ ॥ खे
 यंतुपरिखाऽधारस्तम्भसांयत्रधारणम् । स्यादालवालमावालमावापो
 ऽथनदीसरित् ॥ ४३ ॥ तरङ्गिणीशैवलिनीतटिनीहृदिनीधुनी । स्ना
 तस्वनीदीपवतीस्रवनीनिम्नगाऽपगा ॥ ४४ ॥ गङ्गाविष्णुपदीजह्नु
 तनयासुरनिम्नगा । भागीरथीत्रिपथगात्रिस्रोताभीष्मसूरपि ॥ ४५ ॥
 कालिन्दीसूय्यतनयायमुनाशमनस्वसा । रेवातुनर्मदासेमोद्भवामे
 कलकन्यका ॥ ४६ ॥ करतोयासदानीरवाङ्गदसैतवाहिनी । शितद्रु
 म्भुशतद्रुःस्यादिपाशातुविपाट्स्थियाम् ॥ ४७ ॥ शोणोद्गिरण्यवाङ्गः
 स्यात्कुल्याल्पाकृत्रिमासरित् । शरवतीवेचवतीचन्द्रभागासरस्वती
 ॥ ४८ ॥ कावेरीसरितोऽन्याश्चसंभेदःसिन्धुसंगमः । दयोःप्रणालीपयस
 :पदव्यांविषुनूत्तरे ॥ ४९ ॥ देविकायांसरय्याश्चभवेदाविकसारैवा ।
 सौगन्धिकंतुकल्लारंहृल्लकरक्तसंध्यकम् ॥ ५० ॥ स्यादुत्पलंकुवलयमथ
 नीलाम्बुजमच । इन्द्रीवरंचनीलेऽस्मिन्सितेकुमुदकैरवे ॥ ५१ ॥ शालू

अमर
 पा २

अम १

पा २

कमेषांकदः स्यात्वारि पणीतुकुम्भिका । जलनीलीतुशैवालशैवलेऽथकु
मुदती ॥ ५२ ॥ कुमुदिन्यां नलिन्यां तु विसिनीपद्मिनीमुखा । वापुंसिपद्म
नलिनमरविन्दं महोत्पलम् ॥ ५३ ॥ सहस्रपत्रंकमलं शतपत्रंकुशेशयम् ।
पङ्केरुहं तामरसंसारसंसरसीरुहम् ॥ ५४ ॥ विसृष्टनरजीवपु
ष्करम्भोरुहाणि च । पुण्डरीकं सिताम्भोजमथ रक्तसरोरुहे ॥ ५५ ॥
रक्तोत्पलं कोकनदं नालानालमथास्त्रियाम् । मृणालं विसमञ्जादिकदम्बे
षण्डमस्त्रियाम् ॥ ५६ ॥ करहाटः सिंहाकन्दः किंजल्कः केसरेऽस्त्रियाम् ।
संवर्तिका नवदलं बीजकोषो वराटकः ॥ ५७ ॥ उक्तं स्वर्ग्यो मदिकाल
धीशहादिसनाढ्यकम् । पातालभोगिनरकवारिचैषानुसंगतम् ॥ ५८ ॥
इत्यमरसिंहकृतौ नामलिङ्गानुशासने । स्वरदिकाण्डः प्रथमः साङ्ग एव
समर्थितः ॥ ५९ ॥

इति पातालवर्गः

अम २

भू १

वर्गः पृथ्वी पुरश्चामृद्वनौषधिमृगादिभिः । नृब्रह्मक्षत्रविट्शूद्रैः साङ्गो
पाङ्गैरिहोदिताः ॥ १ ॥ भूर्भूमिरचलानन्तारसाविश्वं भणस्थिर । धरधरि
चीधरणिः क्षोणी ज्याकाश्रयपीथितिः ॥ २ ॥ सर्वसहावसुमती वसुधा
र्वी वसुन्धरा । गोत्राकुः पृथिवी पृथ्वीक्ष्माऽवनिर्मेदिनी मही ॥ ३ ॥ मृन्मृ
त्तिका प्रशस्तमृत्सामृत्ला च मृत्तिका । उर्वरसर्वशस्याख्यास्यादृष्टः

क्षारमृत्तिका ॥ ४ ॥ ऊषवानूषरेद्वावप्यन्यलिङ्गैः स्थलं स्थली ।
समानौ मरुधन्वानौ द्देखिलाप्रहते समे ॥ ५ ॥ त्रिष्वथो जगती लोको
विष्टपंभुवनं जगत् । लोकोऽयं भारतं वर्षं शरवत्यास्तु योऽवधेः ॥ ६ ॥
देशः प्राग्दक्षिणः प्राच्य उदीच्यः पश्चिमोत्तरः । प्रत्यनोस्ते च देशः
स्यान्मध्यदेशस्तु मध्यमः ॥ ७ ॥ आर्यावर्तः पुण्यभूमिर्मध्यं विंध्य
हिमागयोः । नो वृज्जनपदो देशविषयो तूपवर्तनम् ॥ ८ ॥ त्रिष्वगो
ष्ठान्न उप्राये न द्वा न्न इत्यपि । कुमुदान् कुमुदप्राये वेतस्वान् व ऊवे
तस ॥ ९ ॥ शादलः शादहरिते सजंवाले तु पंकिलः । जलप्रायमनूपं
स्यात्पुंसिकच्छस्तथाविधः ॥ १० ॥ स्त्रीशर्करा शर्करिलः शर्करः शर्करा
वति । देश एवादिमावेव मुन्नेयाः सिकतावति ॥ ११ ॥ देशे न द्युमुवृष्ट्य
मुसम्पन्नव्रीहिपालितः । स्यान्नदीमातृको देवमातृकश्च यथाक्रमम् ॥ १२ ॥
सुरसिदेशे राजन्वानस्यात्ततोऽन्यत्र राजवान् । गोष्ठंगोस्थानकं जतुगो
ष्ठीनं भूतपूर्वकम् ॥ १३ ॥ पर्यन्तभूः परिसरः सेतुरलौ स्त्रियां पुमान् । वा
मलूरश्च नाकुश्च वल्मीकं पुन्नपुंसकम् ॥ १४ ॥ अयनं वर्त्ममार्गाश्च पन्था
नः पदवीस्तितिः । सरणिः पद्धतिः पट्टावर्त्मन्येकपदीति च ॥ १५ ॥ अति
पन्थाः सुपन्थाश्च सत्यश्चार्चितेऽध्वनिः । व्यध्वेदुरध्वे विपथः कदध्वाका
पथः समाः ॥ १६ ॥ अपन्थास्त्वपथं तुल्ये शृंगाटकचतुःष्यथे । प्रानारं
दूरशून्योऽध्वाकानारं वर्त्मदुर्गमम् ॥ १७ ॥ गव्यूतिः स्त्रीक्रोशयुगं न स्वः

अमर
भू १

अम २ किष्कुचतुःशतम् । घंटापथः संसरणं तत्पुरस्योपनिष्करम् ॥ १८ ॥

भू १ इतिभूमिवर्गः

पु २ पूः स्त्रीपुरी नगर्थो बाप त्तनं पुटभेदनम् । स्थानीयं निगमोऽन्यत्रुयन्मू
ल नगरपुरम् ॥ १ ॥ तच्छाखानगरं वेशे वेश्या जनसमाश्रयः । आ
पणकुनिषद्यायं विपणिः पण्यवीथिका ॥ २ ॥ रथ्याप्रतोली विशिखास्या
च्चयो वप्रमस्थियाम् । प्राकारे वरणः सालः प्राचीरं प्रा नतो वृत्तिः ॥ ३ ॥ भि
त्तिः स्त्रीकुञ्जमेडूकं यदनार्थस्तकीकसम् । गृहगेहोदवसितं वेश्मसद्म
निकेतनम् ॥ ४ ॥ निशान्तवस्त्यसदनं भवनागारमद्विरम् । गृहाः पुंसि
चभून्नेवनिकाय्यनिलया लयाः ॥ ५ ॥ वासः कूटो द्वयोः शालासभासंजव
मंत्विदम् । चतुःशालं मुनीनां तु पर्णशालोऽष्टजोऽस्थियाम् ॥ ६ ॥ चैत्यमा
यतनं तुल्ये वाजिशाला तु मन्दुर । आवेशनं शिल्पशाला प्रपापानीयशालि
का ॥ ७ ॥ मठश्चात्रादिनिलयोगञ्जातुमदिरगृहम् । गर्भागारं वासगृ
हमरिष्टं सूतिका गृहम् ॥ ८ ॥ वातायनं गवाक्षः स्थान्मण्डपोऽस्त्रीजना
श्रयः । हर्म्यादिधनिनां वासः प्रासादो देवभूभुजाम् ॥ ९ ॥ सौधोऽस्त्रीर
जसदनमुपकार्योपकारिका । स्वस्तिकः सर्वतोभद्रानंदावर्त्तादयो
ऽपि च ॥ १० ॥ विच्छेदकप्रभेदा हि भवन्तीश्वरसद्मनाम् । स्थागारं
भूभुजामन्तःपुरं स्यादवरोधनम् ॥ ११ ॥ शुद्धान्तश्चावरोधश्च स्यादद्वः

॥ २५ ॥

क्षौममस्त्रियाम् । प्रघाणप्रघणालिङ्गावहिर्द्दारप्रकोष्ठके ॥ १२ ॥ गृ ३
हाऽवग्रहणीदेहल्यङ्गनवत्वरजिरे । अधस्ताद्धारुणिशिलानासादा ५ २
रूपरिस्थितम् ॥ १३ ॥ प्रच्छन्नमन्तर्द्दारस्यात्पक्षद्वारानुपक्षकः ।
बलीकनीत्रेपटलप्रान्तेऽथपटलंछदिः ॥ १४ ॥ गोपानसीतुवउभी
क्षादनेवक्राद्धारुणि । कोपोतपालिकायानुविटंकपुन्नपुंसकम् ॥ १५ ॥
सोद्धार्दारं प्रतीहारः स्याद्वितर्हिस्तुवेदिका । तोरणोऽस्त्रीवहिर्द्दारंपुरद्वा
रंतुगोपुरम् ॥ १६ ॥ कूटपूर्द्धारियद्धस्तिनखस्तस्मिन्नथत्रिषु । कपाट
मररंतुल्येतद्विष्कंभेऽर्गलंनना ॥ १७ ॥ आरेहणस्यान्धोपाननिःश्रेणि
स्त्वधिरहिणी । संमार्जनीशोधनीस्यात्संकरेऽवकरस्तया ॥ १८ ॥
क्षिप्तेमुखनिःसरणंसंनिवेशनिकर्षणं । समौसंवसथग्रामौवेशमभूर्वास्तु
रस्त्रियाम् ॥ १९ ॥ ग्रामान्तउपशल्यस्यान्सीमसीमेस्त्रियामुभे । घोष
आभीरपल्लीस्यात्पक्वणःश्वरालयः ॥ २० ॥

इतिपुरवर्गः

महीधेशिखरिक्षमाभृदहार्यधरपर्वताः । अद्रिगोत्रगिरिग्रावाचलशै ३
लशिलोच्चयाः ॥ १ ॥ लोकालोकश्चक्रवालः चिकूटस्तिककुन्समौ । अ
स्तुचरमक्षमाभृदुदयःपूर्वपर्वतः ॥ २ ॥ हिमवान्निषधोविंध्योमाल्य
बान्पारिपात्रकः । गन्धमादनमन्येवहेमकूटादयो नगाः ॥ ३ ॥ पा

अमर
श्लो ३

षाणप्रस्तरग्राविपलाशमानःशिलादृषत् । कूटोऽस्त्रीशिखरंभृङ्गम्य
पातस्त्वतटोभृगुः ॥ ४ ॥ कटकोऽस्त्रीनितम्बोऽद्रेःस्तुःप्रस्थःसानुरस्त्रियौ
। उत्सःप्रस्रवणंवारिप्रवाहोनिर्भरेभरः ॥ ५ ॥ दशोमुकन्दरेबास्त्री
देवखातविलेगुहा । गह्वरंगण्डशैलास्तुच्युताःस्थूलोपलागिरेः ॥ ६ ॥
सनिःस्त्रियामाकरःस्यात्पादाःप्रत्यन्तपर्वताः । उपत्यकाद्वेएसन्नाभूमि
रूर्ध्वमधित्यका ॥ ७ ॥ धातुर्मनःशिलाद्यद्वेर्गैरिकंतुविशेषतः । नि
कुञ्जकुञ्जौबास्त्रीवेलतादिपिहितोदरे ॥ ८ ॥

इतिशैलवर्गः

वनौ ४

अटव्यरण्यंविपिनंगहनंकाशनंवनम् । महारण्यमरण्यानीगृहारा
मास्तुनिष्कृताः ॥ १ ॥ आरमःस्यादुपवनंकृच्चिमंवनमेवतत् । अमा
त्यगणिकागेहोपवनेवृक्षवाटिका ॥ २ ॥ पुमानाक्रीडउद्यानंरक्षःसा
धारणंवनम् । स्यादेतदेवप्रमदवनमन्तःपुरेचितम् ॥ ३ ॥ वोथ्यालि
रवल्लिःपंक्तिःश्रेणीलेखास्तुरजयः । वन्यावनसमूहेस्यादङ्कुरेऽभिन
वोद्भिदि ॥ ४ ॥ वृक्षोमहीरुहःशाखीविटपीपादपस्तुरः । अनेक
हःकुठःशालःपलाशीद्रुद्रुमागमाः ॥ ५ ॥ वानस्पत्यःफलैःपुष्पातैरपुष्पा
वनस्पतिः । ओषध्यःफलपाकान्ताःस्यादबंध्यःफलेग्रहिः ॥ ६ ॥ बं
ध्योऽफलोऽवकेशीचफलवान्फलिनःफली । प्रफुल्लेतात्फुल्लसम्पुल्ल

व्याकोषविकचस्फुटाः ॥ ७ ॥ फुल्लश्चैतेविकसितेस्युरबंध्यादयस्त्रिषु ।
 स्थाणुर्वानाधुवःशङ्कुर्ह्रस्वशाखाशिफःक्षुपः ॥ ८ ॥ अप्रकाण्डेस्तम्बग
 लौवह्नौतुव्रततिर्लता । लताप्रतानिनीवीरुद्रुलिम्युलपइत्यपि ॥ ९ ॥
 नगाद्यारेहउच्छ्रायउत्सेधश्चोच्छ्रयश्चसः । अस्त्रीप्रकाण्डःस्कन्धः
 स्थान्मूलाच्छाखावधेस्तरेः ॥ १० ॥ समेशाखालतेस्कन्धशाखाजालेशि
 फाजटे । शाखाशिखावरोहःस्थान्मूलाश्चाग्रङ्गतालता ॥ ११ ॥ शिरोऽ
 ग्रंशिखरंवानामूलंब्रध्नाऽङ्घ्रिनामकः । सारेमज्जासमौत्वक्स्त्रीवल्कं
 वल्कलमस्त्रियाम् ॥ १२ ॥ काष्ठंदाबिन्धनंत्वेधइध्मेधःसमित्स्त्रिया
 म् । निष्कुहःकोटरंवानावह्नरिर्मज्जरिःस्त्रियौ ॥ १३ ॥ पत्रंपलाशंछद
 नंदलंपर्णंछदःपुमान् । पल्लवोऽस्त्रीकिसलयंविस्तारेविटपोऽस्त्रि
 याम् ॥ १४ ॥ वृक्षादीनांफलंशस्यंवृक्षम्यसवबन्धनम् । आमेफलै
 शलाटुःस्यात्पुष्पेवानमुभेत्रिषु ॥ १५ ॥ क्षारकोजालकंक्षीवेकलिका
 कोरकःपुमान् । स्याद्गुच्छकस्तुस्तवकःकुड्मलोमुकुलोऽस्त्रियाम् ॥ १६ ॥
 स्त्रियःसुमनसःपुष्पंप्रसूनंकुसुमंसमम् । मकरन्दःपुष्परसःपरगः
 सुमनोरजः ॥ १७ ॥ बिहोनंप्रसवेसर्वहरीतक्यादयःस्त्रियाम् । आ
 म्बुयैवैणवज्ञाक्षनैयग्रेधैर्द्रुदंफले ॥ १८ ॥ बार्हतञ्चफलेजम्बाःज
 म्बूःस्त्रीजम्बुजाम्बवम् । पुष्पेजातीप्रभृतयःस्त्रलिङ्गाव्रीहयःफले ॥ १९ ॥
 विदार्याद्यास्तुमूलेऽपिपुष्पेक्षीवेऽपिपाटला । बाधिद्रुमश्चलदलःपि

अमर

वनौ ४

अम २
वनौ ४

पलःकुञ्जरशनः ॥ २० ॥ अम्बुथोऽथकपित्थेस्युर्दधित्यग्राहिमन्म
थाः । तस्मिन्दधिफलःपुष्पःफलदन्तशठावपि ॥ २१ ॥ उडुम्बरे
जन्तुफलोयज्ञाङ्गेहेमदुग्धकः । कोविदारिचमरिकःकुहालियुगपच
कः ॥ २२ ॥ सप्तपर्णीविशालत्वक्शरदेविषमच्छदः । आरग्वधेश
जवृक्षसम्पाकचतुरंगुलाः ॥ २३ ॥ आरेवतव्याधिघातकृतमालसुव
र्णकाः । स्युर्जम्बीरेदन्तशठजंभजम्भीरजम्भलाः ॥ २४ ॥ बह्मणेक
णःसेतुस्तिक्तशकःकुमारकः । पुनर्गोपुरुषस्तुङ्गःकेसरेदेवबल्लभः
॥ २५ ॥ पारिभट्टेनिम्बतरुर्मन्दारःपारिजातकः । तिनिशेस्यन्दनो
नेमीरथद्वुरतिमुक्तकः ॥ २६ ॥ वञ्जुलश्चित्रकृच्चायद्वैपीतनकपीत
नौ । आम्नातकेमधूकेतुगुडपुष्पमधुद्रुमौ ॥ २७ ॥ वानप्रस्थमधुष्ठी
लौजलजेऽत्रमधूलकः । पीलौगुडफलःस्वसीतस्मिँस्तुगिरिसंभवे
॥ २८ ॥ अक्षोठकर्पूरलौद्धौअंकोठेतुनिकोठकः । पलाशेकिंमुकःप
र्णोवातपोथेयवेतसे ॥ २९ ॥ रथाभपुष्पविटुलशीतवानीरवञ्जुलाः
। दौपरिव्याधविटुलौनादेयोचास्तुवेतसे ॥ ३० ॥ शोभाञ्जनेशिगुतीक्ष्ण
गन्धकाक्षीवमोचकाः । रक्तौसौमधुशिगुःस्यादरिष्ठःफेणिलःसमौ
॥ ३१ ॥ विव्वःशाण्डिल्यशैलूषामालूरश्रीफलावपि । स्रक्षोजटीपक
टीस्यात्न्यग्रेधोवज्जपादटः ॥ ३२ ॥ गालवःशावरेलोधुस्तिरीटस्ति
ल्लमार्ज्जनौ । आम्रशूनोरसालोऽसौसहकारेऽतिसौरभः ॥ ३३ ॥ कु

॥ २९ ॥

मौलूखलकेल्लोवेकौशिकोगुगुलुःपुरः । शेलुःश्लेष्मातकःशीतल
हालोबज्जवारकः ॥ ३४ ॥ राजादनपियालश्चसन्नकटुर्धनुष्यटः
। गंभारीसर्वतोभद्राकाष्मरीमधुपर्णिका ॥ ३५ ॥ श्रीपर्णीभद्रपर्णी
षकाष्मर्यश्चाप्यथद्वयोः । कर्कन्धूर्वदरीकोलिःकोलंकुबलफेणिले
॥ ३६ ॥ सौवीरंवदरंघोरयाप्यथस्यात्स्वादुकण्टकः । विकंकतःसुबावृ
क्षोग्रन्धिलोव्याघ्रपादपि ॥ ३७ ॥ ऐरावतेनागरंगोनादेयोभूमिजमु
का । तिन्दुकःस्फूर्जकःकालस्कन्धश्चशितिसारके ॥ ३८ ॥ काकेन्दुःकु
लकःकाकतिन्दुकःकाकपीलुके । गोलीजेभाटलोघण्टपाटलिर्माक्षमुष्क
कौ ॥ ३९ ॥ तिलकःक्षुरकःश्रीमान्समैपिचुलभाबुकौ । श्रीपर्णिका
कुमुदिकाकुम्भीकैटय्यकह्लौ ॥ ४० ॥ क्रमुकःपट्टिकाख्यःस्यात्पट्टी
लाक्षाप्रसादनः । नूदस्तूपूःक्रमुकोब्रह्मण्योब्रह्मदारुच ॥ ४१ ॥ मूल
श्चनीपप्रियककदम्बास्तुहलिप्रिये । वीरवृक्षोऽरुष्करेग्रिमुखीभस्मान
कीचिषु ॥ ४२ ॥ गर्दभाण्डेकन्दरलकपीतनस्तुपार्श्वकाः । स्रक्षश्चतिति
ठीचित्राक्षिकाऽथोपीतसालके ॥ ४३ ॥ सर्जकासनबंधूकपुष्पप्रियक
जीवकाः । सालेतुसर्जकार्थाम्बुकर्णकःसस्यसंवरः ॥ ४४ ॥ नदीस
र्ज्जवीरतरुरिन्द्रद्रुःककुभोऽर्जुनः । राजादनफलाध्यक्षेक्षीरिका
यामथद्वयोः ॥ ४५ ॥ इंगुदीतापसतरुर्बूर्ज्जचर्मिमृदुत्वचा । पि
च्छिलापूरणीमोचास्थिसयुःशाल्मलिर्द्वयोः ॥ ४६ ॥ पिच्छातुशाल्मली

अमर

वनौ ४

अम २
बनौ ४

वेष्टेरेचनःकूटशास्मलिः । चिरविल्लो नक्तमालःकरजश्चकरंजके
॥ ४७ ॥ प्रकीर्त्यःपूतिकरजःपूतिकःकलिकारकः । करंजभेदाःषडग्रन्थो
मर्कट्यङ्गारवल्मरी ॥ ४८ ॥ रोहीरेहितकःप्लीहशत्रुर्हृदिमपुष्पकः
। गायत्रीबालतनयःखदिरेदन्तधावनः ॥ ४९ ॥ अरिभेदेविट्ख
दिरेकदरःखदिरेसिते । सोमवल्कोप्यथव्याघ्रपुच्छगन्धर्व्वहस्तकौ
॥ ५० ॥ एरण्डउरुबूकश्चरुबुकश्चित्रकश्चसः । चंचुःपञ्चाङ्गुलोम
ण्डबद्धमानव्यडम्बकाः ॥ ५१ ॥ अल्पाशमीशमीरःस्याच्छमीसक्तफला
शिवा । पिण्डीतकोमरुवकःश्वसनःकरहाटकः ॥ ५२ ॥ शल्यश्च
मदनेशक्रपादपःपारिभद्रकः । भद्रदारुदुकिलिमपीतदारुचदारुच
॥ ५३ ॥ पूतिकाष्ठञ्चसप्तस्युर्देवदारुण्यथद्वयोः । पाटलिःपाटला
मोघाकाचस्थालीफलेरुहा ॥ ५४ ॥ दृक्षवृत्तकुवेरश्चीश्यामानुमहिला
ह्वया । लतागोवन्दिनीगुन्द्रप्रियङ्गुःफलिनीफली ॥ ५५ ॥ विष्वक्सेना
गन्धफलीकरंभाप्रियकश्चसा । मण्डूकपर्णपत्रार्णनटकद्वज्जटुगुकाः
॥ ५६ ॥ स्तेनाकशुकनासर्क्षदीर्घवृत्तकुटंन्नटाः । शोणकश्चारलौनि
य्यफलात्त्वामलकीचिषु ॥ ५७ ॥ अमृताचवयस्थाचचिलिङ्गस्तुविभी
तकः । अश्वस्तुषःकर्षफलोभूतवासःकलिद्रुमः ॥ ५८ ॥ अभयात्वव्यथा
पथ्यावयस्थापूतनामृता । हरीतकीहैमवतीचेतकीश्रेयसीशिवा ॥ ५९ ॥
पीतद्रुःसरलःपूतिकाष्ठञ्चाथदुमोत्पलः । कर्णिकारःपरिव्याधालकु

शैलिकुचोऽङ्गः ॥ ६० ॥ पनसः कंठकिफलो निचुलोऽम्बुजइण्डलः ।
 काकोटुस्वरिका फलुर्मलपूर्जघनेफला ॥ ६१ ॥ अरिष्टः सर्वतोभद्र-
 हिङ्गुनिर्यासमालकाः । पिचुमर्हश्चनिम्बोऽथपिच्छिलागुरुशिशपा-
 ॥ ६२ ॥ कपिलाभस्मगर्भासाशिरीषस्तुकपीतनः । भण्डिलोऽप्यथचा-
 म्पेयश्चम्पकोहेमपुष्पकः ॥ ६३ ॥ एतस्य कलिकागन्धफलीस्यादथकेस-
 रे । बकुलो वज्जुलोऽशोके समौ करकटाडिमौ ॥ ६४ ॥ चाम्पेयः केसरेना-
 गकेसरः काञ्चनाह्वयः । जयाजयन्ती तर्कारीनादेयी वैजयन्तिका ॥ ६५ ॥
 श्रीपर्णमग्निमंथः स्यात्कणिकागणिकारिका । जयाथकुटजः शक्रो वत्स-
 को गिरिमल्लिका ॥ ६६ ॥ एतस्यैव कलिङ्गेन्द्रयवभद्रयवफले । कृ-
 ण्मपाकफलाविग्रहसुषेणाः करमर्दके ॥ ६७ ॥ कालस्कन्धस्तमालः-
 स्यात्तापिच्छोऽप्यथसिन्धुकः । सिन्दुवारेन्द्रसुरिसौ निर्गुण्डीन्द्राणिकेत्य-
 पि ॥ ६८ ॥ वेणी खरगरीदेवताडोजीमूतइत्यपि । श्रीहस्तिनोतुभूरु-
 ण्डीतृणशून्यंतुमल्लिका ॥ ६९ ॥ भूपदीशीतभीरुश्चैवास्फोता वनो-
 द्रवा । शेफालिकानुसुवहानिर्गुण्डीनीलिका च सा ॥ ७० ॥ सितासौ श्वे-
 तसुरसाभूतवेश्यऽथमागधी । गणिकायूथिका म्वष्टासापीताहेमपुष्पि-
 का ॥ ७१ ॥ अतिमुक्तः पुङ्गवः स्याद्वासनीमाधवीलता । कुमनामाल-
 तीजातिः सप्रलानवमालिका ॥ ७२ ॥ माघ्यंकुन्दं रक्तकस्तुबन्धूको ब-
 न्धुजीवकः । सहकुमारीतरणिरस्तुमहासह्या ॥ ७३ ॥ तत्रशो

अमर
 वनौ ४

अमर
वनौ ४

शैकुर्वकस्तत्रपीतेकुरुण्टकः । नीलाभिटीद्वयेर्बाणादासीचार्त्तगल
मृसा ॥ ७४ ॥ सैरीयकस्तुभिरण्टीस्यात्तस्मिन्कुरवकोरुणे । पीताकुरु
ण्टकोभिरण्टीतस्मिन्सहचरीद्वयोः ॥ ७५ ॥ ओङ्गपुष्पजवावज्जपुष्प
पुष्पतिलस्थयत् । प्रतिहासशतप्रासचण्डातहयमारकाः ॥ ७६ ॥
करवीरेकरीरेतुक्रकरग्रन्थिलावुभौ । उन्मत्तः कितवोधूर्त्ताधुस्तरः कन
काह्वयः ॥ ७७ ॥ मातुलोमदनश्चास्यफलेमातुलपुत्रकः । फल
पूरीवीजपूरीरुचकोमातुलुङ्गके ॥ ७८ ॥ समीरशोमरुवकः प्रस्थ
पुष्पः फणिज्जकः । जम्बीरेष्यऽथपर्णासेकठिञ्जरकुटेरकौ ॥ ७९ ॥
सितेऽर्जकोऽत्रपाठीतुचित्रकोवह्निसंज्ञकः । अर्काह्ववसुकास्फोतग
णरूपविकीरणाः ॥ ८० ॥ मन्दारश्चार्कपर्येचमुल्लेऽलर्कप्रतापसौ
। शिवमल्लीपाशुपतएकाष्ठीलोवकोवसुः ॥ ८१ ॥ वन्दावृक्षादनी
वृक्षरुहाजीवन्तिकेत्यपि । वन्सादनीछिन्नरुहागुडूचीतन्त्रिकामृता
॥ ८२ ॥ जीवन्तिकासोमवह्नीविशल्यामधुपर्णपि । मूर्वादेवीमधु
रसामोरटातेजनीसुवा ॥ ८३ ॥ मधूलिकाधनुःश्रेणीगोकर्णीपिलुपर्ण
पि । पाठाम्बुषाविद्धकर्णीस्थापनीश्रेयसीरसा ॥ ८४ ॥ एकाष्ठीलापा
पचेलोप्राचीनावन्तिकिका । कट्टुः कटम्बरशेकरेहिणीकट्टुरेहिणी
॥ ८५ ॥ मत्स्यपित्तकृष्णभेदोचक्राङ्गीशकुलादनी । आत्मगुप्ताजडा
ऽध्यण्डाकाण्डुरप्रावृषायणी ॥ ८६ ॥ चदप्यप्रोक्ताशूकशिम्विः कपिक

च्छमर्कटी । चित्रोपचित्रान्यग्राधीद्रवनीशम्बरीवृषा ॥ ८७ ॥
 प्रत्यक्षेणीसुतश्रेणीरगडामूविकपर्यपि । अपामार्गःशैखरिकोधामा
 र्गवमयूरकौ ॥ ८८ ॥ प्रत्यक्षपर्णीकोशपर्णीकिणिहीखरमञ्जरी ।
 फञ्जिकाबाह्याणीपद्माभार्गीवाह्यायष्टिका ॥ ८९ ॥ अङ्गारवल्ली
 बालेयशाकवर्वरबद्धकाः । मंजिष्ठाविकसाजिङ्गीसमङ्गाकालमेघिका
 ॥ ९० ॥ मण्डूकपर्णीभण्डोरीभण्डोयोजनवह्न्यपि । यासेयवासे
 दुस्पर्शाधन्वयासःकुनाशकः ॥ ९१ ॥ रोदनीकच्छुरानन्तासमुद्रान्ता
 दुरलभा । पृष्णिपर्णीपृथक्पर्णीचित्रपर्यङ्घ्रिवह्निका ॥ ९२ ॥ क्रोष्टु
 विन्नासिंहपुच्छो कलशिद्धावनिर्गुहा । निदिग्धिकास्पृशीव्याघ्रीवृहती
 कण्टकारिका ॥ ९३ ॥ प्रचेदनीकुलीक्षुद्रादुःस्पर्शाष्टिकेत्यपि । नी
 लोकालाक्षोतकिकाग्रामीणामधुपर्णिका ॥ ९४ ॥ रञ्जनीश्रीफलीतुत्या
 द्रेणीदोलाचनीलिनी । अवलुजःसोमराजीसुवह्नीसोमवह्निका
 ॥ ९५ ॥ कालमेघीकृष्णफलावागुजोपूतिफल्यपि । कृष्णोपकुल्या
 वैदेहीमागधीचपलाकणा ॥ ९६ ॥ उषणापिप्पलीशैरडीकोलाऽथक
 रिपिप्पली । कपिवह्नीकोलवह्नीश्रेयसीवसिरःपुमान् ॥ ९७ ॥ च
 व्यन्तुचविकंकाकचिंचीगुञ्जैतुकृष्णला । पलंकषात्विष्टुगन्धाम्बदंष्ट्रो
 स्वादुकंटकः ॥ ९८ ॥ गोकंटकोगोक्षुरकोवनशृङ्गाटइत्यपि । वि
 श्वविषाप्रतिविषाऽतिविषोपविषाऽरुणा ॥ ९९ ॥ मृङ्गीमहौषधंवायशी

अमर
 वनौ ४

अमर

वर्ण ४

रवीदुग्धिकासमे । शतमूलोवज्रसुताभीरुरिन्द्रीवरीवरी ॥ १०० ॥
 चटप्यप्रोक्ताभीरूपत्नीनारयणयःशतावरी । अहेरुरथपीतद्रुःकालेय
 कहरिद्रवः ॥ १०१ ॥ दार्दीपचंपचादारुहरिद्रापज्जनीत्यपि । वचे
 ग्रगन्धाषड्ग्रन्थागेलोमीशतपर्विका ॥ १०२ ॥ शुक्लाहैमवतीवैद्य
 मातृसिंहौतुवासका । वृषोऽटर्षःसिंहास्थोवासकोवाजिदनकः ॥ १०३ ॥
 आस्फोतागिरिकर्णीस्यात्विष्णुकान्तापरजिता । इक्षुगन्धातुकारण्डेक्षु
 कोकिलाक्षेक्षुरक्षुरः ॥ १०४ ॥ शालेयःस्याच्छीतशिवम्बुत्रामधुरिका
 मिसिः । मिश्रेयाप्यथसोऽङ्गण्डोवज्रद्रुःस्तुक्स्तुहीगुडाः ॥ १०५ ॥ सम
 न्नादुग्धाऽथेवेह्नममोघाचित्रतण्डुला । तण्डुलम्बकमिघ्रम्बुविडङ्गपु
 न्नपुंसकम् ॥ १०६ ॥ बलावाट्यालकोघण्टारवानुशणपुष्पिका । मृद्वी
 कागोस्तनीद्राक्षास्त्राक्षीमधुरसेतिच ॥ १०७ ॥ सर्वानुभूतिःसुरसात्रि
 पुठात्रिवृतात्रिवृत् । त्रिभण्डोरेषनीश्यामापालिन्द्वौतुमुषेणिका ॥ १०८ ॥
 कालामयूरविदलाऽर्द्धचन्द्राकालमेषिका । मधुकंक्षीतकंयष्टिमधुका
 मधुयष्टिका ॥ १०९ ॥ विदारीक्षीरमुक्तेक्षुगन्धाक्रोष्टीचयासिता । अ
 न्याक्षीरविदारीस्यान्महाश्वेतर्क्षगन्धिका ॥ ११० ॥ लाङ्गलीशरदी
 तोयपिप्पलीशकुलादनी । खण्डाकारवीदीप्यामयूरेलोचमस्तकाः
 ॥ १११ ॥ गोपीश्यामाशारिवास्यादननोत्पलशारिवा । योग्यमृद्धिः
 सिद्धिलक्ष्म्यौवृद्धेरप्याह्वयाइमे ॥ ११२ ॥ कदलीबारणबुसारभामोचा

शुभमत्फला । काष्ठीलामुद्र प र्सीतुका कमुद्रा सहेत्यपि ॥ ११३ ॥ वा
 नैकीहिङ्गुलीसिंही भएकीदुष्प्रधर्षिणी । नाकुलीसुरसारस्तासुग
 न्धागन्धनाकुली ॥ ११४ ॥ नकुलेष्टाभुजङ्गाश्चैव चाकी सुवहा चसा ।
 विदारिगन्धां शुभमतीशालपणी स्थिरधुवा ॥ ११५ ॥ तुण्डिकेरी समुद्रा
 नाकार्पासी वदरेति च । भारद्वाजोत्सावन्याशुङ्गी तुच्छमोवृषः ॥ ११६ ॥
 गाङ्गेरुकीनागबलाभरुषाहस्वगवेधुका । धामार्गवो घोषकः स्यान्महाजा
 लीसपीतकः ॥ ११७ ॥ ज्योत्स्नीपटोलिकाजालीनादेयीभूमिजम्बुका ।
 स्यान्मार्गलिक्यग्रिशिखाकाकाङ्गीकाकनासिका ॥ ११८ ॥ गोधापदीतु
 सुवहामुसलीतालमूलिका । अजशृङ्गीविषाणीस्याद्गोजिह्वादाविर्बिके
 समे ॥ ११९ ॥ ताम्बूलवल्लीताम्बूलीनागवह्मप्यथदिजा । हरेणूरेणु
 काकौन्ती कपिलाभस्मगन्धिनी ॥ १२० ॥ एलबालुकमैलेयं सुगन्धिह
 रिबालुकम् । बालुकं चाथपालं क्यं मुकुन्दः कुट्टु कुट्टुरू ॥ १२१ ॥ बा
 लंहीवेरवर्हिष्ठेदिच्यं केशाम्बुनाम च । कालानुसार्यवृद्धाऽश्रमपुष्पशीत
 शिवानितु ॥ १२२ ॥ शैलेयं तालपणीतुदैत्यागन्धकुटीमुरा । गन्धिनीगज
 भक्ष्यातु सुवहासुरभीरसा ॥ १२३ ॥ महेरणाकुन्दरुकीशङ्खकीह्रादि
 नीति च । अग्निज्वालासुभिश्चेतुधातकीधातृपुष्पिका ॥ १२४ ॥ पृथ्वीका
 चन्द्रवालैलानिष्कुटिर्वज्रलाऽथसा । सूक्ष्मोपकुञ्चिकातुत्याकोरङ्गीवि
 पुटावुटिः ॥ १२५ ॥ व्याधिः कुष्ठं पारिभाष्यं व्याप्यं पाकलमुत्पलम् । शं

अम २

वनौ ४

अम २
वनौ ४

खिनी चारपुष्पीस्यात्केशिन्यथवितुन्नकः ॥ १२६ ॥ भाटामलाऽज्झटा
तालोशिवातामलकोतिच । प्रपौण्डरीकंपुण्डर्यमथतुन्नः कुवेरकः
॥ १२७ ॥ कुणिः कच्छः कान्तलकोनद्विवृक्षेऽथरक्षसी । चण्डाध
नहरीक्षेमदुष्यत्रगणहासकाः ॥ १२८ ॥ व्याडायुधं व्याघ्रनखंकर
जं चक्रकारकम् । शुभिरविद्रुमलताकपोताङ्घ्रिर्नटीनली ॥ १२९ ॥
धमन्यं जनकेशी चहनुर्हट्टविलासिनी । श्रुक्तिः शंखः खुरः कोलदलंन
खमथाढकी ॥ १३० ॥ काक्षोमृत्क्षानुवरिकामृतालकसुरष्टजे । कु
टन्नटं दशपुरं वानेयं परिपेलवम् ॥ १३१ ॥ स्रवगोपुरगोनर्दकैवर्त्ती
मुस्तकानिच । ग्रन्थिपर्णश्रुकं वर्हिपुष्पं स्थौण्यकुक्कुरे ॥ १३२ ॥ मरुन्मा
लातुपिश्रुनापृक्कादेवीलतालघुः । समुद्रान्नाबधूः कोटिवर्धालंकापिके
त्यपि ॥ १३३ ॥ तपस्विनीजटामांसीजटिलालोमशामिसी । त्वक्पत्र
मुत्कटं भृङ्गं त्वचञ्चौचं वरङ्गकम् ॥ १३४ ॥ कर्चूरकोद्राविडकः काल्पको
वेधमुख्यकः । ओषध्याजातिमात्रेस्युरजातौ सर्वमौषधम् ॥ १३५ ॥ शा
काख्यं पत्रपुष्पादिनगडुलीयोऽल्पमारिषः । विशल्याग्निशिखानन्नाफ
लिनीशक्रपुःप्यपि ॥ १३६ ॥ स्यादृक्षगन्धाक्षगलाच्यावेगीवृद्धदारकः
। जुङ्गेबाह्मीतुमन्त्याक्षीवयस्यासोमवल्लरी ॥ १३७ ॥ पटुपर्णीहै
मवतीस्वर्णक्षीरीहिमावती । हयपुच्छीतुकाब्जो जीमाषपर्णीमहास
दा ॥ १३८ ॥ तुण्डिकेरीरक्तफलाविम्बिकापीलुपर्णपि । वर्बणकवरी

॥ ३७ ॥

तुङ्गी खरपुष्पाऽजगन्धिका ॥ १३९ ॥ एलापर्णी तु सुवहारा स्नायुक्त अम २
रसाचसा । चाङ्गेरी चुक्रिका दन्तशठाम्बुष्ठास्तलोणिका ॥ १४० ॥ स वनौ ४
हस्त्रवेधी चुक्रोस्तु वेतसः शतवेध्यपि । नमस्कारोगशङ्कारी समङ्गाख
दिरीत्यपि ॥ १४१ ॥ जीवनी जीवनी जीवाजीवनीयामधुश्चसा । कूर्चशी
र्षामधुरकः शृङ्गह्रस्वाङ्गजीवकाः ॥ १४२ ॥ किरततिक्तेभूनिम्बो नार्थ
तिक्तेऽथ सप्रला । विमलासा तलाभूरिफेना चर्मकघेत्यपि ॥ १४३ ॥ वा
यसेली स्वादुरसावयस्थाथमुकूलकः । निकुंभोदन्तिका प्रत्यक्श्रेणुदुम्ब
रपण्यपि ॥ १४४ ॥ अजमेदातूग्रगन्धाब्रह्मादर्भायवानिका । मूलेपु
ष्करकाश्मीरपद्मपत्राणि पौष्करे ॥ १४५ ॥ अव्यथानिचरपद्माचार
टोपद्मचारिणी । काम्पिल्लः कर्कशश्चन्द्रेरक्ताङ्गो रेचनीत्यपि ॥ १४६ ॥
प्रपुन्ना उल्लेउगजोददुष्पुष्पक्रमर्दकः । पद्माटउरणाक्षश्चपलाण्डुश्च
सुकन्दकः ॥ १४७ ॥ लतार्कदुदुमौतचहरितेऽथ महौषधम् । लम्पु
नंगृञ्जनारिष्टमहाकन्दरसेनकाः ॥ १४८ ॥ पुनर्नवानुशेषघ्नी वितुन्नंस
निषण्णकम् । स्यादातकः शीतलोपराजितासनपण्यपि ॥ १४९ ॥ पारवती
द्विःकटभोपण्याज्यातिष्मतीलता । वार्षिकं चायमाणा स्यात्त्रायन्ती वलभद्रिका
॥ १५० ॥ विष्वक्सेनप्रिया घृष्टिर्वाणहोवदरेत्यपि । मार्कवोभृङ्गरजः स्या
त्काकमाचीनुवायसी ॥ १५१ ॥ शतपुष्पासितच्छातिच्छात्रामधुरमिशिः ।
अवाकपुष्पोकारवीचसरणातुप्रसारणी ॥ १५२ ॥ तस्यां कटंभरराजव

अमर
वनौ ४

लाभद्रबलेति च । जनो जतूकार जनो जतुकुचक्रवर्तिनी ॥ १५३ ॥
 संस्पर्शऽथ शटीगन्धमूलीषट्ग्रन्थिकेत्यपि । कर्बुरेऽपि पलाशेऽथ
 कारवेह्नः कटिह्नकः ॥ १५४ ॥ सुषवीचाथ कुलकंपटोलस्तिक्तकः प
 टुः । कुष्माण्डकस्तु कर्करिर्वारुः कर्कटीस्त्रियौ ॥ १५५ ॥ इक्ष्वाकुः
 कटुतुम्बीस्यातुम्ब्यलावुरुभेसमे । पित्रागवाक्षीगतुम्बाविशालान्विन्दुवा
 रुणौ ॥ १५६ ॥ अर्शेषः शूरणः कन्दोगण्डीरस्तु समष्टिला । कलंब्यु
 पोदिकास्त्रीतुमूलकंहिलमोचिका ॥ १५७ ॥ वास्तुकंशाकभेदाः स्युर्दूर्वा
 तुशतपर्विका । सहस्रवीर्यभागव्यौरुहाननाऽथ सासिता ॥ १५८ ॥
 गोलामीशतवीर्याचगण्डालीशकुलाच्छकः । इविन्दोमेघनामामु
 स्तामुस्तकमस्त्रियाम् ॥ १५९ ॥ स्याद्द्रुमुस्तकोगुन्द्राचूडालाचक्रलो
 च्छटाः । वंशेत्वक्सारकर्मारत्वचिसारतृणध्वजाः ॥ १६० ॥ शतपर्वाय
 वफलेविणुमस्कारतेजनाः । वेणवः कीचकास्तेस्युर्येस्वनन्यनिलोद्ध
 ताः ॥ १६१ ॥ ग्रन्थिर्नापर्वपरुषीगुन्द्रस्तेजनकः शरः । नउस्तुधम
 नःपोटगलोऽथकाशमस्त्रियाम् ॥ १६२ ॥ इक्षुगन्धपोटगलः पुंसि
 भूमितुवल्लजाः । रसालइक्षुस्तद्भेदाः पुंङ्गकांतारकादयः ॥ १६३ ॥
 स्याद्वीरशंवीरतरंमूलेऽस्याशीरमस्त्रियाम् । अभयंनलदंसेव्यममृणा
 लंजलाशयम् ॥ १६४ ॥ लामज्जकंलघुलयमवदाहेष्टकापथे । न
 लादयस्तुगंगर्भश्यामाकप्रमुखा अपि ॥ १६५ ॥ अंस्त्रीकुशंकुथोदर्भः प

三 卷 三

विचमथकतृणम् । पौरसौगन्धिकध्यामदेवजग्धकरैहिषम् ॥ १६६ ॥

अम ३

ॐ वा तिच्छत्रपा लघ्वामालानृणा कभूस्त रो । श ध्वंवा लनृणां घा सोयव सस्त

बनौ ४

शमर्जुनम् ॥ १६७ ॥ तृणानां संहतिस्त्वृणानां संहतिः ।

नृणराजाह्वयस्तालो नारिकेलस्तुलाङ्गुली ॥ १६८ ॥ घोरयातुपूगः क्र

मुकोगुवाकः खपुरेऽस्य तु । फलमुद्देगमेतेचहिन्नालसहितास्त्वयः ।

॥ १६९ ॥ खर्जूरः केतकीताडी खर्जूरी चतुण्द्रुमाः ।

इतिबनौषधिवर्गः।

सिंहेमृगेन्द्रः पञ्चासो हर्यक्षः केसरी हरिः । शार्दूलदीपिनौ व्याघ्रे

सिं ५

नरक्षुल्लुपुगादनः ॥ १ ॥ वरहः स्तूकरघृष्टिः कालः पोत्रीकिरिः किटिः

। दंष्ट्रो घ्राणोत्तमध्वरोमाक्रोडेभूदारइत्यपि ॥ २ ॥ कपिप्लवङ्गप्लवगशा

खामृगबलीमुखाः । मर्कटोवानरः कीशो वनैका अथ भङ्गुके ॥ ३ ॥ ऋ

क्षाक्षमह्ममह्मकागण्डकेखङ्गखङ्गिनौ । सुलापोमहिषोवाहद्विषत्कास

रसैरिभाः ॥ ४ ॥ स्त्रियां शिवाभूरिमायगोमायुमृगधूर्तकाः । शृगालवच्च

कज्रोष्टुफेरुफेर व जम्बुकाः ॥ ५ ॥ ओतुर्विडालामार्जारवृषदंशकआसु

मुक् । त्रयोऽगौ धेरगौ धारगौ धेयागौ धिकात्मजे ॥ ६ ॥ स्वावित्तुशल्यस्तद्धो

निशलीश ललंश लम् । वातप्रमीर्वातमृगः को कर्ईहामृगोवृकः

॥ ७ ॥ मृगेकुरंगवातायुहरिणाजिनयोनयः । ऐशेयमेण्याश्वर्माद्यं

अमर
सिं ५

एणस्यैणमुभेचिष ॥ ८८ ॥ कदलीकन्दलीचीनश्चमूरुप्रियकावपि ।
समूरुश्चेतिहरिणाअमीअजिनयोनयः ॥ ८९ ॥ कृष्णसाररुह्य
ङ्कुरं कुशम्बरसैचिषाः । मोकर्णपृषतैश्चर्येहिताश्चमरेमृगाः ॥ ९० ॥
गन्धर्वः शरभोरमः स्तुमरेगवयः शशः । इत्यादयो मृगेन्द्राद्या गवा
द्याः पशुजातयः ॥ ९१ ॥ उद्दुरुर्मूषिकोप्यासुर्मिरिकाबालमूषिका
। सरठः कृकलासः स्यान्मूषलीगृहगोधिका ॥ ९२ ॥ लूतास्त्रीतनुवायो
र्शनाभमर्कटकाः समाः । नीलाङ्गुलुकिमिः कर्णजलौकाश्च तपद्युभे
॥ ९३ ॥ वृश्चिकः श्रूककीटः स्यादसिद्धुश्चैतुवृश्चिके । पारवतः कलरवः
कपोतोऽथ शशादनः ॥ ९४ ॥ पत्रोश्येन उलूकस्तुवायसारतिपेचकौ
। व्याघ्राटः स्याद्भरद्वाजः खञ्जरीटस्तुखञ्जनः ॥ ९५ ॥ लोहपृष्ठस्तु कं
कः स्यादथ चाषः किकीदिविः । कलिङ्गभृङ्गधूम्याटा अथ स्याच्छतपत्र
कः ॥ ९६ ॥ दार्वाघाटोऽथ सारंगस्तौ ककशातकः समाः । कृकवाकुस्ता
म्रचूडः कुक्कुटश्चरणायुधः ॥ ९७ ॥ चटकः कलविङ्कः स्यात्तस्य स्त्री च
टकातयोः । पुमपत्येचाटकैरः स्यपत्येचटकैवहि ॥ ९८ ॥ कर्करे
टुः करेटुः स्यात्कृकशक्रकैरसमौ । वनप्रियः परभृतः कोकिलः पिकड
त्यपि ॥ ९९ ॥ काकेतुकरदारिष्टबलिपुष्टसकृत्यजाः । ध्वांश्चात्मघोष
परभृदलिभुग्वायसा अपि ॥ १०० ॥ द्रोणकाकस्तुकाकोलोदात्यूहः काल
काण्टकः । आतापिचिह्नौदाश्चाय्यगृधोकीरश्चुको समौ ॥ १०१ ॥ कुडू

कुञ्जोऽथ वक्रः कल्लः पुष्करहस्तसारसः । कोकश्चक्रश्चक्रवाको रथाङ्गा
 ह्वयनामकः ॥ २२ ॥ कादम्बः कलहंसः स्यादुत्क्रोशकुरैसमौ । हंसा
 सुश्वेतगर्भतश्चक्राङ्गामानसौ कसः ॥ २३ ॥ राजहंसास्तु ते चञ्चुचर
 गैर्लोहितैः सिताः । मलिनैर्महिनकाख्यास्ते धार्तराष्ट्राः सितेतरैः ॥ २४ ॥
 शररिरटिरडिश्च वलाका विसर्गिष्ठा । हंसस्य योषिद्वरटासारस
 स्य तु लक्ष्मणा ॥ २५ ॥ जतुकाजिनपत्रास्यात्परेष्ठी तैलपायिका । व
 र्धणामक्षिकानोलासरधामधुमक्षिका ॥ २६ ॥ पतङ्गिकापुत्तिकास्या
 दंशस्तुवनमक्षिका । दंशीतज्जातिरल्पास्यात्तृगन्धोलीवरटादयोः
 ॥ २७ ॥ भृङ्गारोभीरुकाचीरीभिर्हिनिका च समाद्माः । समौपतङ्ग
 शलभौ खद्योतोज्योतिरिङ्गणः ॥ २८ ॥ मधुव्रतो मधुकरो मधुलिङ्गम
 धुपालिनः । दिरेफपुष्पलिङ्गश्च षट्पदभ्रमरऽलयः ॥ २९ ॥
 मयूरो वर्हिणो वर्हिनीलकण्ठो भुजङ्गमुक् । शिखावलः शिखीवेकी मेघ
 नादानुलास्यपि ॥ ३० ॥ केकावाणी मयूरस्य समौ चन्द्रकमेचकौ । शि
 खाचूडा शिखण्डस्तु पिच्छवर्हेन पुंसके ॥ ३१ ॥ खगे विहंगमविहंगमवि
 हंगमविहायसः । शकुन्तिपक्षिशकुनिशकुन्तशकुनदिजाः ॥ ३२ ॥
 पतत्रिपत्रिपतगपतत्पत्ररथाण्डजाः । नगौ कोवाजिविकिरविविष्कि
 रपतत्रयः ॥ ३३ ॥ नीडाङ्गवागरुन्मनःपित्सन्तो नभसंगमाः । ते
 घाविशेषाहारीतो मद्गुः कारण्डवः प्लवः ॥ ३४ ॥ तित्तिरिः ककुभेलावा

अमर
 सिं ५

अम २

सिं ५

जीवजीवश्चकोरकः । कोयष्टिकष्टिष्टिभकोवर्त्तकोवर्त्तिकादयः ॥ ३५ ॥
 गरुत्यश्चच्छदाः पञ्चपतत्रचतनूरुहम् । स्त्रीपक्षतिः पक्षमूलञ्च
 श्रुः खेटिरुभेस्त्रियौ ॥ ३६ ॥ प्रडीनेडुनसंडीनान्येताः खगगतिक्त्रि
 याः । पेशीकोषोद्विहीनेऽण्डंकुलायेनोडमस्त्रियाम् ॥ ३७ ॥ पोतः पा
 कोऽर्धकोडिम्भः पृथुकः शावकः शिम्भुः । स्त्रीपुंसौमिथुनंद्वंद्वयुग्मन्नुयुग
 संयुगम् ॥ ३८ ॥ समूहनिवहव्यूहसन्देहविसरवजाः । स्त्रीमौघ
 निकरव्रातवारसंघातसञ्चयाः ॥ ३९ ॥ समुदायः समुदयः समवाय
 श्रयोगणः । स्त्रियानुसंहतिर्वृद्धनिकुरम्बङ्कदम्बकम् ॥ ४० ॥ बृद्ध
 भेदाः समैर्बुर्गः संघसार्थोतुजनुभिः । सजातीयैः कुलंयूथंतिरश्चापुत्रपुं
 सकम् ॥ ४१ ॥ पशूनांसमजोऽन्येषांसमाजोऽथसधर्मिणाम् । स्त्र्या
 न्निकायः पुञ्जराशीतूत्करः कूठमस्त्रियाम् ॥ ४२ ॥ कापोतशैकमायूरतै
 न्निरदीनितद्रूपे । गृहासक्ताः पक्षिमृगाम्भेकास्तेगृह्यकाश्चते ॥ ४३ ॥

इतिसिंहवर्गः

ष्ट ६

मनुष्यामानुषामर्त्यामनुजामानवानरः । स्युः पुमांसः पञ्चजनाः पुरु
 षाः पूरुषानरः ॥ १ ॥ स्त्रीयोषिद्वलायोषानारीसीमन्तिनीषधूः । प्र
 तीपदर्शिनीवामावनितामहिलातथा ॥ २ ॥ विशेषास्त्वङ्गनाभोरुः कामि
 नीवामलोचना । प्रमदाभाविनीकान्ताललनाचनितम्बिनी ॥ ३ ॥ उ

च्छरीरमणीरमाकोपनासैवभामिनी । वररेहाम त्तकाशिन्युत्तमावर
 वर्णिनी ॥ ४ ॥ कृताभिषेकामहिषीभागिन्योऽन्यान्तपस्त्रियः । पत्नी
 पाणिगृहीतीचक्षितीयासहधर्मिणी ॥ ५ ॥ भार्याजायाऽथपुंभूम्निदारः
 स्यात्तुकुटुम्बिनी । पुरंधीसुचरित्रातुसतीसाध्वीपतिवता ॥ ६ ॥ कृत
 सापत्निकाध्यूढाधिविन्नाऽथस्वयम्बर । पतिंवरचवर्याऽथकुलस्त्री
 कुलपालिका ॥ ७ ॥ कन्याकुमारीगौरीतुनग्निकानागतार्त्तवा । स्यान्म
 ध्यमादृष्टरजास्तरुणोयुवतिःसमे ॥ ८ ॥ समाःसुषाजनीवध्वःचि
 रण्येतुसुवासिनी । इच्छावतीकामुकास्यात्बृषस्यन्तीतुकामुकी ॥ ९ ॥
 कान्तार्थिनीतुयायानिसंकेतंसाभिऽसारिका । पुंश्चलीधर्षणीवन्धक्यसतीकु
 लटेत्री ॥ १० ॥ स्त्रैरिणीपांशुलाऽथस्यादशिश्नीशिशुनाविना । अ
 वीरनिष्पत्तिस्तुताविश्वस्ताविधवेसमे ॥ ११ ॥ आलिःसखीवयस्याचपति
 वतीसमर्त्तका । वृद्धापलिक्रीप्राज्ञीतुप्राज्ञाप्रज्ञातुधीमती ॥ १२ ॥ शूद्राश्च
 द्रस्यभार्यास्यात्शूद्रातज्जातिरेवच । आभीरीतुमहाशूद्राजातिपुंयो
 गयोःसमा ॥ १३ ॥ अर्याणोस्वयमर्यास्यात्क्षत्रियाक्षत्रियाण्यपि
 । उपाध्यायाऽप्युपाध्यायीस्यादाचार्यापिचस्वतः ॥ १४ ॥ आचार्या
 णीतुपुंयोगेस्यादर्यीक्षत्रियीतथा । उपाध्यायान्युपाध्यायीपोटास्त्रीपुं
 सलक्षणा ॥ १५ ॥ वीरपत्नीवीरभार्यावीरमात्राचवीरसूः । जात
 यत्याप्रजाताचप्रसूताचप्रसूतिका ॥ १६ ॥ स्त्रीनग्निकाकोटवीस्यात्

अम

नृ

अम २ दूती सञ्चारिके समे । कात्यायन्यर्द्धवृद्धायाकाषायवसनाधवा ॥ १७ ॥
 नृ ६ सैरिंधीपरवेशमस्यास्ववशाशिल्पकारिका । असिक्रीस्यादवृद्धायाप्रेष्या
 न्तःपुरचारिणी ॥ १८ ॥ वारस्त्रीगणिकावेश्यारूपाजीवाऽथसाजनैः
 । सत्कृतावारमुख्यास्यात्कुट्टनीसंभलीसमे ॥ १९ ॥ विप्रश्मिकात्वीक्ष
 णिकादैवज्ञाऽथरजस्वला । स्त्रीधर्मिण्यवीरवेयीमलिनीपुष्पवत्यधि
 ॥ २० ॥ ऋतुमत्यष्टुदक्यापिस्याद्रजःपुष्पमार्त्तवम् । श्रद्धालुर्देहद
 वतीनिष्कलाविगतार्त्तवा ॥ २१ ॥ आपन्नसत्त्वास्याद्गुर्विण्यन्तर्वतीच
 गर्भिणी । गणिकादेस्तुगाणिक्यंगार्भिण्यैवतंगणे ॥ २२ ॥ पुनर्भूर्दि
 धिपूरूढादिसस्यादिधिषुःपतिः । सतुद्विजाग्रेदिधिषूःसैवयस्यकुट्ट
 द्विनी ॥ २३ ॥ कानोनःकन्यकाजातःसुतोऽथसुभगासुतः । सौभा
 गिनेयःस्यात्पारस्त्रेण्यस्तुपरस्त्रियाः ॥ २४ ॥ पितृष्वसेयःस्यात्पैतृष्व
 स्त्रीयश्चपितृष्वसुः । सुतोमातृष्वसुश्चैवंवैमात्रेयोविमातृजः ॥ २५ ॥
 अथबान्धकिनेयःस्याद्वन्धुलश्चासतीसुतः । कौलठेयःकौलठेरेभिधु
 कीतुसतीयदि ॥ २६ ॥ तदकौलठिनेयोऽस्याःकौलठेयोऽपिचत्तजः
 । आत्मजस्तनयःसूनुःसुतःपुत्रःस्त्रियांत्वमी ॥ २७ ॥ आऊर्दुहि
 त्वरं सर्वेऽपत्यंतोक्तयोःसमे । स्वजातेत्वारसैरस्यैतातसुजनकःवि
 ता ॥ २८ ॥ जनयित्रीप्रसूमाताजननीभगिनीस्वसा । ननाद्यातु
 स्वसापत्युर्नप्रीपैत्रीसुतात्मजा ॥ २९ ॥ भार्यासुभ्रातृवर्गस्ययात

रःस्युःपरस्परम् । प्रजावतीभ्रातृजायामातुलानीतुमातुली ॥ ३० ॥ प अम २
 तिपत्न्योःप्रसूःश्वश्रूःश्वश्रुरस्तुपितातयोः । पितुर्भ्रातापितृव्यःस्यात्मा नृ ६
 तुर्भ्रातातुमातुलः ॥ ३१ ॥ श्यालाःस्युर्भ्रातरःपत्न्याःस्वामिनोदेवृदेवरे ।
 स्वस्त्रीयोभागिनेयःस्यात्जामातादुहितुःपतिः ॥ ३२ ॥ पितामहःपि
 तृपितातत्पिताप्रपितामहः । मातुर्मातामहाद्वैवंसपिण्डास्तुसनाभयः
 ॥ ३३ ॥ समानोदर्यसोदर्यसगर्भ्यसहजाःसमाः । संगोत्रबान्धवज्ञा
 तिबन्धुस्वस्वजनाःसमाः ॥ ३४ ॥ ज्ञातेयबन्धुतातेषांक्रमाद्भावसमूह
 योः । धवःप्रियःपतिर्भर्ताजारस्तुपपतिःसमौ ॥ ३५ ॥ अमृतेजारजः
 कुण्डोमृतेभर्तारिगोलकः । भ्रात्रीयोभ्रातृजेभ्रातृभगिन्यौभ्रातरवुभौ ॥ ३६ ॥
 मातापितरौपितरौमातरपितरौचतौ । श्वश्रूश्चश्वश्रुरैश्चपुत्रौपुत्रश्चदुः
 हितश्च ॥ ३७ ॥ दम्पतीजम्पतीजायापतीभार्यापतीचतौ । गर्भाशयो
 जणयुःस्यादुल्लङ्घकललमस्त्रियाम् ॥ ३८ ॥ सूतिमासेवैजननोगर्भाभूण
 इमौसमौ । तृतीयाप्रकृतिःशण्डःक्लीबंशण्डो नपुंसकम् ॥ ३९ ॥ शि
 श्रुत्वंशैरवंबाल्यंतरुण्यैवावनंसमे । स्यात्स्याविरंतुवृद्धत्वंवृद्धसंधेऽ
 पिबार्द्धकम् ॥ ४० ॥ पलितंजरसशैल्लयंकेशदौविस्त्रसाजर । स्यादु
 त्तानशयाडिम्भास्तनपाचस्तनन्धयी ॥ ४१ ॥ बालस्तुस्यान्माणव
 कोवयस्तुस्तुरुण्ययुवा । प्रवयाःस्यविरेवृद्धोजीनोजीर्णोजरन्नपि
 ॥ ४२ ॥ वर्षीयान्दशमोज्यायान्पूर्वजस्त्वग्रियोऽग्रजः । जघन्यजे

अमर सुः कनिष्ठयवीयो वरजानुजाः ॥ ४३ ॥ अनां सोऽर्बलम्भतो बलवा
 नृ ६ न्मांसलोऽंसलः । तुन्दिलस्तुदिभस्तुदीवृहत्कुक्षिः पिचिण्डिलः ॥ ४४ ॥
 अवटीटेऽवनाटश्चावभाटेन तनासिके । केशवः केशिकः केशीबलि
 नाबलिभः समौ ॥ ४५ ॥ विकलाङ्गस्त्वपोगण्डः खर्बो ह्रस्वश्चामनः
 । खरणाः स्यात्खरणसो विग्रस्तुगतनासिकः ॥ ४६ ॥ खुरणाः स्यात्खु
 रणसः प्रजुः प्रगतजानुकः । ऊर्द्धबुर्द्धजानुः स्यात्संजुः संहृतजानुकः
 ॥ ४७ ॥ स्यादेडेवधिरः कुञ्जेगडुलः कुकरे कुणिः । पृष्मिरल्पतनौ श्रोणः
 पंगौमुण्डस्तुमुण्डिते ॥ ४८ ॥ बलिरः केकरे खोडे खञ्जस्त्रिषु जणवणः ।
 जटुलः कालकः पिप्पुस्तिलकस्तिलकालकः ॥ ४९ ॥ अनामयं स्यादारे
 ग्यंचिकित्सारुक्प्रतिक्रिया । भेषजौषधभेषज्या न्यगदो जायुरित्यपि
 ॥ ५० ॥ स्त्रीरुगुजाचोपतापरेगव्याधिगदामयाः । पुमान्यश्माक्षयः शे
 षः प्रतिश्यायस्तुपीनसः ॥ ५१ ॥ स्त्रीक्षुक्षुतंक्षवः पुंसिकासस्तुक्ष्वथुपु
 मान् । शेषस्तुश्वयथुः शेषः पादस्फोटो विपादिका ॥ ५२ ॥ किलासंसि
 ध्मकच्छ्रुंतुपामपामाविचर्चिका । कण्डूः खर्जुश्च कण्डूयाविस्फोटः पि
 टकस्त्रिषु ॥ ५३ ॥ ब्रणोऽस्त्रियामोर्ममरुः क्लीवेनाडीवणः पुमान् । को
 ठोमण्डलकंकुष्ठश्चित्रेदुर्ज्ञेयमकार्शसी ॥ ५४ ॥ आनाहस्तुविवन्धः स्या
 द्गृहणीरुक्प्रवाहिका । प्रकर्हिक्वावमिश्चस्त्रीपुमास्तुवमथुः समाः ॥ ५५ ॥
 व्याधिभेदाविद्रधिः स्त्रीज्वरमेहभगद्वरः । अश्मरोमूत्रकच्छ्रं स्यात्

पूर्वशुक्रावधेस्त्रिषु ॥ ५६ ॥ रेगहार्यगदंकारेभिषक्वैद्यौचिकित्सके । अमर
 बार्त्तानिरमयःकल्पउल्लाघोनिर्गतोगदात् ॥ ५७ ॥ ग्लानग्लासू नृ ६
 आमयाविविक्तोव्याधितोऽपटुः । आतुरोऽभ्यमितोऽभ्यान्नःसमौषा
 मनकच्छुरै ॥ ५८ ॥ दद्रुशोदद्रुरेगीस्यादर्शेरेगयुतोऽर्शसः
 । वातकीवातरेगीस्यात्सातिसारेऽतिसारकी ॥ ५९ ॥ स्युःक्षिन्नाक्षेचूक्ष्ण
 पिह्नपिह्नाःक्षिन्नेऽक्षिणाप्यमी । उन्मत्तउन्मादवतिश्लेष्मलःश्लेष्म
 णःकफी ॥ ६० ॥ न्युञ्जोभुग्रेरुजावृद्धनभौतुण्डिलतुण्डिभौ । किलासी
 सिध्मलोऽन्धोऽदृक्मूर्च्छालेमूर्त्तमूर्च्छितौ ॥ ६१ ॥ शुक्रंतेजोरेतसी
 चवीजवीर्येन्द्रियाणिच । मायुःपित्तंकफःश्लेष्मास्थियानुत्वगसूग्वर
 ॥ ६२ ॥ पिशितंतरसंमांसंपललंक्रव्यमामिषम् । उन्नपंप्रशुष्कमांसं
 स्यादल्लूरंतत्रिलिङ्गकम् ॥ ६३ ॥ रुधिरेसृग्लोहितास्वरक्तक्षतज
 शेषितम् । बुक्काग्रमांसंहृदयंहृन्मेदस्तुवपावसा ॥ ६४ ॥ पश्चाद्भीवा
 शिरमन्यानाडीतुधमनिःशिरा । तिलकंक्षोममस्तिष्कंगोर्द्धकिट्टंमलो
 ऽस्थियाम् ॥ ६५ ॥ अन्नंपुरीतद्रुल्लसृष्टीक्षपुंस्यऽथवस्त्रसा । स्नायुः
 स्थियांकालखण्डयकृतीतुसमेदमे ॥ ६६ ॥ सृणिकास्यन्दिनीलालादूषि
 कानेचयोर्मलम् । मूत्रंप्रस्रावउच्चारवस्करैशमलंशकृत् ॥ ६७ ॥ गू
 र्मपुरीषंवर्चस्कमस्त्रीविष्ठाविषौस्थियौ । स्यात्कर्पूरःकपालोऽस्त्रीकीकसं
 कुल्यमस्थिच ॥ ६८ ॥ स्याच्छरीरस्थिकंकालःपृष्ठास्थितुकशेरुका ।

अम २ शिरेस्थितुकरेडिः स्त्रीपार्श्वस्थनितुपर्शुका ॥ ६९ ॥ अङ्गप्रतीकोऽवय
नृ ६ वोपवनेऽथकलेवरम् । गात्रं वपुःसंहननं शरीरं वर्मविग्रहः ॥ ७० ॥
कायोदेहः स्त्रीवपुंसोः स्त्रियामूर्तिस्तनुस्तनूः । पादाग्रं पदं पादः पदंघ्रि
श्वरगोऽस्थियाम् ॥ ७१ ॥ तङ्गस्थो घुटिकेगुल्फौ पुमान्पार्श्वरधस्त
योः । जंघातुप्रसूता जानू पर्व्वोष्ठीवदस्थियाम् ॥ ७२ ॥ सक्थिस्त्रीवे
पुमानूस्तत्सन्धिः पुंसिवंश्रणः । गुदं त्वपानं पायुर्नावस्तिर्नाभेरधोद्वयोः
॥ ७३ ॥ कटोनाश्रोणिफलकं कटिः श्रोणी ककुद्वाती । पश्चान्नितम्बः
स्त्रीकट्याः स्त्रीवेतुजघनं पुरः ॥ ७४ ॥ कूपकौतुनितम्बस्थौद्वयहीने
कुकुन्दरे । स्त्रियां स्फिचैकटिप्रोथावुपस्थोवक्ष्यमाणयोः ॥ ७५ ॥ भगंयो
निर्दयोः शिम्भोमेकमेहनशेफशी । मुष्को गडकोषो वृषणः पृष्ठवंशाधरे
विकम् ॥ ७६ ॥ पिबिण्डकुक्षीजठरेदरं तुदंस्तनौकुक्षौ । चूचुकंतुकु
चाग्रं स्यात्तननाक्रोऽभुजान्तरम् ॥ ७७ ॥ उरेवत्सञ्चवक्षश्चपृष्ठनुच
रमंतनोः । स्कन्धोभुजशिरेऽसोऽस्त्रीसन्धोतस्यैवजजुणी ॥ ७८ ॥
बाहुमूलेऽभौकक्षौपार्श्वमस्त्रीतयोरधः । मध्यमञ्चावलग्नञ्चमध्या
ऽस्त्रीद्वौपरैद्वयोः ॥ ७९ ॥ भुजबाहुप्रवेष्टोदोः स्यात्कफोणिस्तुकुर्प
रः । अस्थोपरिप्रगण्डः स्यात्प्रकोष्ठस्तस्यचाप्यधः ॥ ८० ॥ मणि
बन्धादाकनिष्ठं करस्य करभावहिः । पञ्चशाखः शयः पाणिस्तर्जनी
स्यान्प्रदेशिनी ॥ ८१ ॥ अङ्गुल्यः करशाखाः स्युः पुंस्यङ्गुष्ठः प्रदेशिनी

॥ ४७ ॥

। मध्यमानामिका चापिकनिष्ठा चेतिताः क्रमात् ॥ ८२ ॥ पुनर्भवः कर अम २
रुहो न खेऽस्त्री न खरेऽस्त्रियाम् । प्रादेश तालगो कर्णास्तर्जन्यादियु न ६
तेतते ॥ ८३ ॥ अङ्गुष्ठे सकनिष्ठे स्याद्वितस्तिर्द्वादशाङ्गुलः । पाणौ च पे
ठप्रतलप्रहस्ता विस्तृताङ्गुलौ ॥ ८४ ॥ द्वांसं हतौ सं हतलप्रतलौ वा
मदक्षिणौ । पाणिर्निकुञ्जः प्रसूतिसौयुता वञ्जलिः पुमान् ॥ ८५ ॥ प्र
कोष्ठो विस्तृतकोष्ठस्तो मुख्या तु वद्धया । सरन्निः स्यादरन्निस्तु निष्कनि
ष्ठेन मुष्टिना ॥ ८६ ॥ व्यामोवाह्वोः स करयोस्ततयोस्तिर्यगन्तर
म् । ऊर्ध्वविस्तृतदोः पाणिन्दमाने पौरुषं त्रिषु ॥ ८७ ॥ करौ गलोऽ
थ प्रोक्तयोः शिरेधिः कन्धरेत्यपि । कन्धुग्रीवात्रिरेखासाऽवटुर्घाटाकृता
टिका ॥ ८८ ॥ वक्त्रास्ये वदनं तुण्डमाननं लपनं मुखम् । स्त्रीवेष्ट्राणं
गन्धवह्नाघोणानासाचनासिका ॥ ८९ ॥ ओष्ठाधरैरुदरदन्तच्छ्रद्धौ
दशनवाससी । अधः स्याच्चिवुकंगण्डौ कपोलौ तत्परहनुः ॥ ९० ॥
रदनादशनादनारदास्तालुतुकाकुदम् । रसज्ञारसनाजिह्वाप्रान्तावा
यस्यस्तृक्कणी ॥ ९१ ॥ ललाटमलिकंगो धिरूर्ध्वो दृग्भ्यां भुवौ स्त्रियाम्
। कूर्चमस्त्रीभुवोर्मध्यन्तारकाक्ष्णः कनीनिका ॥ ९२ ॥ लोचनं नयनं नेत्रमी
क्ष्णं चक्षुरक्षिणी । दृग्दृष्टी चाश्रुनेत्राश्रुरेदनं चास्त्रमस्तुच ॥ ९३ ॥ अ
पाङ्गैर्नेत्रयोरनौकटाक्षोऽपाङ्गदर्शने । कर्णशब्दग्रहोऽश्रोत्रं श्रुतिः स्त्रीश्रव
णं श्रवः ॥ ९४ ॥ उत्तमाङ्गं शिरः शीर्षमूर्ध्ना नामस्तकोऽस्त्रियाम् । चिकुरः

अम २ कुन्तलोवालः कचः केशः शिरोरूहः ॥ ९५ ॥ तद्वृन्दैकैशिकं केश्यमल
 व ६ काश्चूर्णकुन्तलाः । तेललाटे भ्रमरकाः काकपक्षः शिखण्डकः ॥ ९६ ॥
 कवरीकेशवेशोऽथ धम्मिल्लः संयताः कचाः । शिखाचूडा केशपाशीवृत्ति
 नस्तु जटासट्टा ॥ ९७ ॥ वेणीप्रवेणीशीर्षण्यशिरस्यैविशदेकचे
 । पाशः पक्षश्च स्तम्भकलापार्थाः कचात्परे ॥ ९८ ॥ तनूरूहं रेमलो
 मतद्वन्द्वैश्मश्रुपुंमुखे । आकल्पवेचैनेपथ्यं प्रतिकर्मप्रसाधनम् ॥ ९९ ॥
 दृष्टेते त्रिष्वलंकर्त्ताऽलंकरिष्णुस्तु मण्डितः । प्रसाधितोऽलंकृतश्च
 भूषितश्च परिस्फुटः ॥ १०० ॥ विधाड्भाजिष्णुरेचिष्णुभूषणं स्याद
 संक्रिया । अलंकारस्त्वाभरणं परिष्कारे किभूषणम् ॥ १०१ ॥ मण्डनं
 चायमुकुटं किरीटं पुन्नपुंसकम् । चूडामणिः शिरोरत्नेतरलोहारमध्य
 गः ॥ १०२ ॥ बालपाश्यापारितथ्यापत्रपाश्याललाटिका । कर्णिका
 तालपत्रं स्यात्कुण्डलं कर्णवेष्टनम् ॥ १०३ ॥ ग्रैवेयकं कण्ठभूषणं लम्ब
 मं स्याद्वलनिका । स्वर्णैः प्रालम्बिकाऽथारः सूत्रिका मौक्तिकैः कृता
 ॥ १०४ ॥ हारमुक्तावलीदेवच्छन्दोऽसौ शतयष्टिकः । हारभेदायष्टि
 भेदा गुत्सगुत्सार्द्धगोस्तनाः ॥ १०५ ॥ अर्द्धहारो माणवकण्ठकावल्येक
 यष्टिका । सैवनश्च त्रिमाला स्यात्सप्तविंशतिमौक्तिकैः ॥ १०६ ॥ आवा
 यकः पारिहार्यः कटकोवल्योऽस्त्रियाम् । केयूरमङ्गदंतुल्ये अङ्गुरी
 यकमूर्मिका ॥ १०७ ॥ साक्षरङ्गुलिमुद्रासाकं कण्ठकरभूषणम् । स्त्रीक

स्यामेखलाकाञ्चीसप्रकीरसनातथा ॥ १०८ ॥ लोवेसारसनंवाद्यपुंस्क
 स्यामृखलंविषु । पादाङ्गदंतुलाकोटिर्मञ्जीरेनूपुरेऽस्थियाम् ॥ १०९ ॥
 हंसकःपादकटकःकिंकिणीक्षुद्रघण्टिका । त्वक्फलकमिरेमाशि
 वस्त्रयोनिर्देशविषु ॥ ११० ॥ वाल्कंश्चैमादिफालंतुकार्पासंवादरश्च
 तत् । कौशेयंकमिकौशेयंरांकवंमृगरेमजम् ॥ १११ ॥ अनाहतनि
 श्रवाणितन्त्रकञ्चनवाम्बरे । तत्स्यादुद्गमनीययद्भौतयोर्वस्त्रयोर्युग
 म् ॥ ११२ ॥ पत्रोर्णधौतकौशेयंवज्रमूल्यमहाधनम् । शैमंदुकूलंस्या
 त्देतुनिवीतंप्रावृतंविषु ॥ ११३ ॥ स्त्रियांवज्रत्वेवस्त्रस्यदशाःसुर्वस्त
 योद्वयोः । दैर्घ्यमायामआरेहःपरिणाहोविशालता ॥ ११४ ॥ पट
 चरंजीर्णवस्त्रंसमौलक्तककर्पटौ । वस्त्रमाच्छादनंवासश्चेलंवस्त्र
 मंशुकम् ॥ ११५ ॥ सुचेलकःपटोऽस्त्रीस्यात्वरशिःस्थूलशाटकः
 । निचेलःप्रच्छदपटःसमैरह्नककम्बलौ ॥ ११६ ॥ अन्नरीयोप
 संव्यानपरिधानान्यधोऽंशुके । द्वैपावारेत्तरसंगौसमौवृहत्तिकातथा
 ॥ ११७ ॥ संव्यानमुत्तरीयञ्चचेलःकूर्पासकोऽस्थियाम् । नौशारः
 स्यात्पावरणेहिमानिलनिवारणे ॥ ११८ ॥ अर्द्धैरुक्वंवरस्त्रीणांस्याच्च
 श्वातकमंशुकम् । स्याद्विष्याप्रपटीनन्तप्राप्नोत्याप्रपदंहियत् ॥ ११९ ॥
 अस्त्रीविता नमुह्नीचेदूय्याद्यंवस्त्रवैशमनि । पतिसीराजवनिकास्यान्तिर
 स्कारणीवसा ॥ १२० ॥ परिकर्माङ्गसंस्कारःस्यान्मार्ष्टिर्मार्ज्जनामृजा

अप्र२

नृ६

अम २

न ६

। उदर्शनोत्सादनेद्वेसमेआप्लावआप्लवः ॥ १२१ ॥ स्नानं चर्चातुषा
 चिक्यंस्थासकोऽथप्रबोधनम् । अनुबोधः पत्रलेखापचाङ्गुलिरिमेसमे
 ॥ १२२ ॥ तमालपत्रतिलकचित्रकानिविशेषकम् । द्वितीयश्चतुरीय
 च नस्त्रियामथकुङ्कुमम् ॥ १२३ ॥ काश्मीरजन्माग्निशिखंवरवाह्णी
 कपीतनम् । रक्तसंकोचपिप्पुनेधीरलोहितचन्दने ॥ १२४ ॥ लाक्षाण
 क्षाजतुक्लीवेयाबोलक्तोद्रुमामयः । लवङ्गदेवकुसुमंश्रीसंज्ञमथजा
 यकम् ॥ १२५ ॥ कालीयकश्च कालानुसार्यश्चाथसमार्थकम् । वंशि
 कागुरुगार्हलोहक्रिमिजजौगकम् ॥ १२६ ॥ कालागुर्वगुरुस्यात्तुमं
 गल्यामस्त्रिगन्धियत् । यक्षधूपःसर्ज्जरसेरालसर्वरसावपि ॥ १२७ ॥
 वज्ररूपोऽप्यथवृकधूपकृत्रिमधूपकौ । तुरुष्कःपिण्डकःसिंहोया
 वनोप्यथपायसः ॥ १२८ ॥ श्रीवासेवृकधूपोऽपिश्रीवेष्टसरलद्र
 वौ । मृगनाभिर्मृगमदःकस्तुरीचाऽथकोलकम् ॥ १२९ ॥ कक्कोलकं
 कोशफलमथकर्पूरमस्त्रियाम् । घनसारश्चन्द्रसंज्ञःसिताभोहिमवा
 लुका ॥ १३० ॥ गन्धसारिमलयजोभद्रश्रीश्चन्द्रनोऽस्त्रियाम् । तैल
 यणिकगेशोर्ध्वहरिचन्द्रनमस्त्रियाम् ॥ १३१ ॥ तिलपर्णीतुपचाङ्गं
 रञ्जनंरक्तचन्द्रनम् । कुचन्द्रनश्चाऽथजातीकोशजातीफलेसमे
 ॥ १३२ ॥ कर्पूरगुरुकस्तुरीकक्कोलैर्यक्षकर्मः । गावानुलेपनीव
 त्तिर्वर्णकंस्यादिलेपनम् ॥ १३३ ॥ चूर्णानिवासयोगाःस्युर्भाषितंवासितं

त्रिषु । संस्कारे गन्धमाल्याद्यैर्यः स्यात्तदधिवासनम् ॥ १३४ ॥ माल्यं अमर
मालास्रजौ मूर्द्धिकेशमध्ये तु गर्भकः । प्रभृष्टकं शिखालम्बिपुरे न्यस्तं ल न ६
लामकम् ॥ १३५ ॥ प्रालम्बमृजुलम्बिस्यात्कण्ठद्वैकक्षकं तु तत् । य
त्रिर्यश्चिप्रमुरसि शिखास्त्रापी उशेखरै ॥ १३६ ॥ रचनास्यात्परिस्प
न्द आभोगः परिपूर्णता । उपधानन्तूपवर्हः शय्यायां शयनीयवत्
॥ १३७ ॥ शयनं मञ्चपर्यङ्कपल्यङ्काः खट्वा समाः । गण्डूकः क
ट्टुको दीपः प्रदीपः पीठमासनम् ॥ १३८ ॥ समुद्रकः सम्पुटकः प्रति
ग्रहः पतङ्गहः । प्रसाधनीकं कतिकापिष्टातः पटवासकः ॥ १३९ ॥

दर्पणे मुकुटदर्शौ व्यजनं तालवृत्तकम् ।

इति नृवर्गः

सन्ततिर्गात्रजननकुलान्यभिजनान्वयौ । वंशोऽन्ववायः सन्तानो वर्णाः ब ७
स्युर्ब्राह्मणादयः ॥ १ ॥ राजबीजो राजवंशो बीज्यस्तुकुलसंभवः । म
हाकुलकुलीनार्यसभ्यसज्जनसाधवः ॥ २ ॥ ब्रह्मचारी गृहीवानप्र
स्थो भिक्षुश्चतुष्टये । आश्रमोऽस्त्रीविजात्यग्रजन्मभूदेव वा उवाः ॥ ३ ॥
विप्रश्च ब्राह्मणोऽसौ षट्कर्मायागादिभिर्युतः । विद्वान् विपश्चिद्दोषज्ञः स
न्मुधीः कोविदे बुधः ॥ ४ ॥ धीरे मनीषी ज्ञः प्राज्ञः संख्यावान् पण्डितः क
विः । धीमान् स्फुरिः कृती कृष्टिर्लभ्यवर्णो विचक्षणः ॥ ५ ॥ दूरदर्शी

अम२

ब ७

दीर्घदर्शीश्रोत्रियच्छान्दसैसमौ । उपाध्यायोऽध्यापकः स्यात्सनि
 पेकादिहृद्गुरुः ॥ ६ ॥ मंत्रव्याख्या कृदाचार्य्य आदेष्टा त्वध्वरेवती । य
 द्वाचय जमानश्चससोमवतिदीक्षितः ॥ ७ ॥ इज्याशीलोयायजूको
 यज्वानुविधिनेष्टवान् । संगीष्यतीष्ट्यास्यपतिः सोमपीतीतुसोमपः
 ॥ ८ ॥ सर्ववेदाः सयेनेष्टोयागः सर्वस्वदक्षिणः । अनूचानः प्रवचने
 सङ्ग्रेधीतीगुरेस्तुयः ॥ ९ ॥ लभ्यनुज्ञः समावृत्तः सुत्वात्वभिषवेकृती ।
 क्षत्रान्नेवासिनैशिष्यैश्शैक्षाः प्राथमकल्पिकाः ॥ १० ॥ एकब्रह्मवता
 चारमिथः सब्रह्मचारिणः । सतीर्थ्याश्चैकगुरवः चितवानग्निमग्निचित्
 ॥ ११ ॥ पारंपर्य्योपदेशेस्यादैतिह्यमितिहाव्ययम् । उपज्ञाज्ञानमा
 शुंस्याज्ज्ञात्वारम्भ उपक्रमः ॥ १२ ॥ यज्ञः सेवाऽध्वरेयागः सप्रतनुर्म
 खः क्रतुः । पाठोहोमश्चातिथीनां सपर्य्यातर्पणंबलिः ॥ १३ ॥ एते
 पञ्चमहायज्ञा ब्रह्मयज्ञादिनामकाः । समज्यापरिषद्गोष्ठीसभास
 मितिसंसदः ॥ १४ ॥ आस्थानीक्लोवमास्थानंस्त्रीनपुंसकयोः सदः ।
 प्राग्वंशः प्राग्वविर्गेहात्सदस्याविधिदर्शिनः ॥ १५ ॥ सभासदः सभास्त्रा
 रः सभ्याः सामाजिकाश्चते । अध्वर्य्यूज्ञातृहोतारेयजुः सामर्ग्विदः क्रमात्
 ॥ १६ ॥ आग्नीध्राद्याधनैर्वार्य्या ऋत्विजोयाजकाश्चते । वेदिः परिष्कृ
 ताभूमिः समेस्थशिङ्गलचत्तरे ॥ १७ ॥ चषालोयूपकटकः कुम्भासुग
 ह्नावृतिः । यूपग्रन्तर्मनिर्मन्थदारुणिचरणिर्दयोः ॥ १८ ॥ दक्षिणा

ग्रीगार्हपत्याहवनीयौत्रयोऽग्नयः । अग्नित्रयमिदंवेताप्रणीतः संस्कृता
 ऽनलः ॥ १९ ॥ समूह्य परिचाय्योपचाय्यावह्नौप्रयोगिणः । योगार्ह
 पत्यादानीयदक्षिणाग्निः प्रणीयते ॥ २० ॥ तस्मिन्नानाय्योऽथाग्रायीस्त्रा
 हाचक्रतभुक्प्रिया । ऋक्सामिधेनीधाय्याचयास्यादग्निसमिन्धने
 ॥ २१ ॥ गायत्रीप्रमुखं छन्दो हव्यपाके चरुः पुमान् । आमिक्षासांश्रुता
 क्षेयाक्षीरेस्याहधियोगतः ॥ २२ ॥ धुविचंव्यजनंतद्वद्रचितंमृगचर्म
 णा । पृषदाज्यंसदध्याज्येपरमानंतुपायसः ॥ २३ ॥ हव्यकवेदैव
 पैत्रेअन्नेपाचंसुवादिकम् । ध्रुवोपभृज्जुहूर्नातुसुवोभेदाः सुचःस्थियः
 ॥ २४ ॥ उपाकृतः पशुरसौयोभिमच्यक्रतौहृतः । परंपरकंशमनं
 प्रोक्षणञ्चवधार्थकम् ॥ २५ ॥ वाच्यलिङ्गाः प्रमीतोपसम्पन्नोऽक्षिताह
 ते । सान्नाय्यंहविरग्नौतुज्जतंचिषुवषट्कृतम् ॥ २६ ॥ दीक्षानोवभृथोय
 जस्तत्कर्माहंनुयश्चियम् । चिष्वऽथक्रतुकर्मेष्टं पूर्तंखातादिकर्मयत् ॥ २७ ॥
 अमृतंविघ्नसोयज्ञशेषभोजनशेषयोः । त्यागोविहापितंदानमुत्सर्ज
 नविसर्जने ॥ २८ ॥ विश्राणनंवितरणंस्पर्शनंप्रतिपादनम् । प्रादि
 शनंनिर्वपणमपवर्जनमंहतिः ॥ २९ ॥ मृतार्थेतदहर्हानंचिषुस्या
 दौर्द्धदेहिकम् । पितृदानंनिवापः स्यात्प्राहुंतत्कर्मशास्त्रतः ॥ ३० ॥ अ
 न्वाहार्यमासिकेऽसोऽष्टमोऽहःकुतपोऽस्थियाम् । पर्येषणापरीष्टिश्चा
 न्वेषणाचगवेषणा ॥ ३१ ॥ सनिस्तुल्येषणायाञ्चाऽभिश्चस्तियाचना

अम२

ब ७

अम२

ब ७

र्थना । षट् तु त्रिष्वर्धमर्धार्थपादुपादायवारिणि ॥ ३२ ॥ क्रमादाति
 थ्यतिथेयेअतिथ्यर्थेऽत्रसाधुनि । स्यादवैशिकआगन्तुरतिथिर्नागृहाग
 ते ॥ ३३ ॥ पूजानमस्यापचितिः सपर्य्यार्चाहणाः समाः । वरिवस्था
 तुष्पुश्रूषापरिचर्यापुपासनम् ॥ ३४ ॥ ब्रज्याटाट्यापट्यटनंचर्या
 त्वीर्यापथस्थितिः । उपस्पर्शस्त्राचमनमथमौनमभाषणम् ॥ ३५ ॥
 आनुपूर्वीस्त्रियांवावृत्परिपाटीअनुक्रमः । पर्यायश्चातिपातस्तुस्यात्प
 र्ययउपात्ययः ॥ ३६ ॥ नियमोब्रतमस्त्रीतच्चापवासादिपुण्यकम् ।
 उपवस्तनूपवासेविवेकःपृथगात्मता ॥ ३७ ॥ स्याद्ब्रह्मवर्चसंबृत्ता
 ध्ययनर्द्धिरथाञ्जलिः । पाठेब्रह्माञ्जलिःपाठेविपुषोब्रह्मविन्द्वः
 ॥ ३८ ॥ ध्यानयोगासनेब्रह्मासनंकल्पेविधिक्रमौ । मुख्यःस्यात्पथ
 मःकल्पोऽनुकल्पस्तुततोऽधमः ॥ ३९ ॥ संस्कारपूर्वग्रहणंस्यादुपाकर
 णंश्रुतेः । समेतुपादग्रहणमभिवादनमित्युभे ॥ ४० ॥ भिक्षुःपरिब्रा
 ह्मकर्मन्दीपाणशर्यपिमस्कारी । तपस्वीतापसःपारिकांक्षीवाचंयमो
 मुनिः ॥ ४१ ॥ तपःक्षेत्रसहेदानोवर्णिनोब्रह्मचारिणः । ऋषयः
 सत्यवचसःस्नातकस्त्वानुतवती ॥ ४२ ॥ येनिर्जितेन्द्रियग्रामायति
 नायतयश्चते । यःस्थण्डिलेब्रतवशाच्छेतेस्थण्डिलशाय्यसौ ॥ ४३ ॥
 स्थण्डिलश्चाऽथविरजस्तमसःसुर्दयातिगाः । पवित्रःप्रयतःपूतःपा
 षण्डाःसर्वलिङ्गिनः ॥ ४४ ॥ पालाशेदण्डआषाढेवतेरम्भस्तुवैशाखः

॥ ५७ ॥

। अस्त्रीकमण्डलुः कुण्डीवृत्तिनामासनवृषी ॥ ४५ ॥ अजिनचर्मकृत्तिः
स्त्रीभैक्षंभिष्टाकदम्बकम् । स्वाध्यायः स्याज्जपः सूत्याभिषवः सवन
श्च सा ॥ ४६ ॥ सर्वेनसामपथ्वंसिजप्यंविष्व घमर्षणम् । दर्शस्वैपार्श्व
मासम्प्रयोगोपक्षान्तयोः पृथक् ॥ ४७ ॥ शरीरसाधनापेक्षानित्यंयत्क
र्मतद्यमः । नियमस्तुसयत्कर्मनित्यमार्गुसाधनम् ॥ ४८ ॥ उपवी
तंयज्ञस्तुचंप्रोद्धुतेदक्षिणेकरे । प्राचीनावीतमेत्यस्मिन्निवीतंकरुण
म्बितम् ॥ ४९ ॥ अङ्गुल्यग्रेदैवंतीर्थस्वल्पाङ्गुल्योर्मूलेकायम् । मध्ये
ऽङ्गुल्यङ्गुल्योः पैचमूले ह्यङ्गुल्यस्यब्रह्मम् ॥ ५० ॥ स्याद्ब्रह्मभूयं ब्रह्मत्वं
ब्रह्मसायुज्यमित्यपि । देवभूयादिकंतदत्तकच्छ्रसान्तपनादिकम्
॥ ५१ ॥ संन्यासवत्यनशनेपुमान्प्रायोऽथवीरहा । नष्टाग्निः कुहना
लोभान्मिथ्यैर्यापथकल्पना ॥ ५२ ॥ ब्राह्म्यः संस्कारहीनः स्यादस्वाध्या
योनिरकृत्तिः । धर्मध्वजोलिङ्गवृत्तिरवकीर्णोश्चतवतः ॥ ५३ ॥ सुप्ते
यस्मिन्नस्तेति सुप्तेयस्मिन्नुदेति च । अंशुमानभिनिर्मुक्ताभ्युदितौतौ
यथाक्रमम् ॥ ५४ ॥ परिवेत्तानुजोऽनूजेज्येष्ठेदारपरिग्रहात् । प
रिवित्तस्तुतज्ज्यायान् विवाहोपयमौसमौ ॥ ५५ ॥ तथापरिणयेद्वाहो
पयमाः पाणिपीडनम् । व्यायोगाम्यधर्मश्चरतंनिधुवनंचसः ॥ ५६ ॥
त्रिवर्गधर्मकामार्थैश्चतुर्वर्गः समोक्षकैः । सबलैस्तेष्वतुर्भद्रंजन्यास्त्रिगवा
वरस्यये ॥ ५७ ॥

अम२

ब ७

२३

अम २

इति ब्रह्मवर्गः

७८

क्ष ८

मूर्द्धाभिषिक्तो राजन्योवाङ्मजः क्षत्रियो विरट् । रश्मिरट्पार्थिवश्चाभृजु
 पभूपमहोक्षितः ॥ १ ॥ राजानुप्रणताशेषसामन्तः स्यादधीश्वरः । च
 क्रवर्त्तिसार्वभौमो नृपोऽन्यो मण्डलेश्वरः ॥ २ ॥ धनेष्टं राजसूयेन म
 ण्डलस्येश्वरश्च यः । शास्त्रियश्चाज्ञया राजससम्प्राड्य राजकम् ॥ ३ ॥
 राजन्यकंचनपतिश्चित्रियाणां गणेशक्रमात् । मन्त्रीधीसचिवो मातृयोऽन्ये कर्म
 सचिवास्ततः ॥ ४ ॥ महामात्राः प्रधानानि पुरेधास्तु पुरेहितः । द्रष्टरि
 व्यवहारणां प्राङ्निवाकाश्च दर्शकौ ॥ ५ ॥ प्रतीहारेदारपालदास्यदा
 स्थितदर्शकाः । रक्षिवर्गस्त्वनीकस्थोऽथाध्यक्षाधिकृतौ समौ ॥ ६ ॥
 स्यायुकोऽधिकृतो ग्रामे गोपो ग्रामेषु भूरिषु । भौरिकः कनकाध्यक्षो रूप्या
 ध्यक्षस्तु मैष्णिकः ॥ ७ ॥ अन्तःपुरे त्वधिकृतः स्यादन्तर्वसिको जनः ।
 सौविदह्नाः कञ्चुकिनः स्थापत्याः सौविदाश्च ते ॥ ८ ॥ शंखे वर्षवरस्तु
 ह्याः सेवकार्यनुजीविनः । विषयानन्तरे राजा शत्रुर्मित्रमतः परम् ॥ ९ ॥
 उदासीनः परतरः पार्श्निग्राहस्तु पृष्ठतः । रिपैर्वैरिसपत्नारिदिषद्वे
 षणदुर्हृदः ॥ १० ॥ दिद्विपक्षाहितामिच्छदस्युशा च वशचवः । अ
 मिघानि पररतिप्रत्यर्थिपरिपन्थिनः ॥ ११ ॥ वयस्यः स्निग्धः स वया
 अथ मित्रं सखीमुहत् । सख्यं साप्रपदी न स्यादनुरेधोऽनुवर्त्तनम् ॥ १२ ॥

यथार्हवर्णः प्रणिधिरपसंर्पश्चरस्पशः । चारश्चगूढपुरुषश्चापः प्रत्य
यितस्त्रिषु ॥ १३ ॥ साव्वत्सरेज्योतिषिकोदैवज्ञगणकावपि । स्युर्मोह
र्तिकमोहूर्तज्ञानिकार्तान्तिकाअपि ॥ १४ ॥ तान्त्रिकोज्ञातसिद्धान्तर
चीगृहपतिः समौ । लिपिकरेश्वरचणोऽश्वरचञ्चुश्चलेखके ॥ १५ ॥
लिखिताश्चरविन्धासेलिपिलिखिरुभेस्त्रियौ । स्यात्संदेशहरेदूतोदूतयंत
ज्ञावकर्मणि ॥ १६ ॥ अध्वनेनोऽध्वगोऽध्वन्यः पान्यः पथिकइत्यपि ।
। स्वाम्यमात्यसुहृत्कोषरष्टदुर्गबलानिष ॥ १७ ॥ राज्याङ्गानिप्र
कृतयः पौराणं श्रेणयोऽपि च । सन्धिर्नाविग्रहोयानमासनंदैधमाश्रयः
॥ १८ ॥ षड्गुणाः शक्तयस्त्रिस्तः प्रभावात्साहसमन्त्रजाः । क्षयः स्थान
श्चवृद्धिश्चविवर्गोनीतिवेदिनाम् ॥ १९ ॥ सप्रतापः प्रभावश्चयत्नेजः
कोषदण्डजम् । भेदोदण्डः सामदानमित्युपायचतुष्टयम् ॥ २० ॥ साह
सनुदमोदण्डः सामसात्वमथोसमौ । भेदोपजापावुपधाधर्माद्वैर्यत्परी
क्षणम् ॥ २१ ॥ पञ्चविधेषु उक्षीणोयस्तृतीयाद्युगोचरः । विविक्तवि
जनच्छन्ननिःशलाकास्तथारहः ॥ २२ ॥ रहश्चोपांशुचालिङ्गेरह
संतद्भवेत्त्रिषु । समौविस्त्रम्भविष्वासौभेधोभंशोयथोचितात् ॥ २३ ॥
अमेव न्यायकल्पास्तुदेशरूपंसमञ्जसम् । युक्तमौपयिकं लभ्यं भज
मानाभिनीतवत् ॥ २४ ॥ न्याय्यं च त्रिषु षट्सम्युधारणात् समर्थनम्
। अववादस्तु निर्देशो निर्देशः शासनञ्चसः ॥ २५ ॥ शिष्टिश्चाज्ञावसं

आमर

धन

अम २

क्ष ८

स्थानुमय्यादाधारणास्थितिः । आगोऽपरधोमनुश्चसमेतूहानवम्भने
॥ २६ ॥ विपाद्यं विगुणोदण्डोभागधेयः करेवलिः । घट्टादिदेयं मुल्को
ऽस्त्रोपभृतं तु प्रदेशं नम् ॥ २७ ॥ उपायनमुपग्राह्यमुपहारस्तथोप
दा । यौतकादितुयद्देयं सुदायोहरश्च तत् ॥ २८ ॥ तत्कालस्तु त
दात्वं स्यात् उत्तरः काल आयतिः । सां दृष्टिकं फलं सद्य उदक्कः फलमु
त्तरम् ॥ २९ ॥ अदृष्टं बह्वितोयादि दृष्टं त्वपरचक्रजम् । महीभुजा
महिभयं स्वप्रक्षप्रभवं भयम् ॥ ३० ॥ प्रक्रिया त्वधिकारस्तथा मरं
तुप्रकीर्णकम् । नृपासनं यत्तद्द्रुद्रासनं सिंहसंनतम् ॥ ३१ ॥ हैमं च
चत्वातपत्रं शस्तु नृपलक्ष्म तत् । भद्रकुम्भः पूर्णकुम्भो भृङ्गारः कनकालु
का ॥ ३२ ॥ निवेशः शिविरं शंटे सज्जनं तूपरक्षणम् । हस्त्यम्बरथपा
दातं सेनाङ्गं स्याच्चतुष्टयम् ॥ ३३ ॥ दन्तीदन्तावलोहस्तीक्ष्णिरदोऽनेक
योद्विपः । मतङ्गजोगजानागः कुञ्जरेवारणः करी ॥ ३४ ॥ इभस्त
म्बरमः पद्मोयूथनाथस्तुयूथपः । मदोत्कटो मदकलः कलभः करिशाव
कः ॥ ३५ ॥ प्रभिन्ने गज्जितो मत्तः समानुबान्निर्भदौ । हासिकंगज
तावृद्धे करिणीधेनुकावशा ॥ ३६ ॥ गण्डः कटो मदोदानं वमथुः करणी
करः । कुम्भोतुपिण्डो गिरस्तयोर्मध्ये विदुः पुमान् ॥ ३७ ॥ अवग्र
होललाटस्यादीषिका त्वक्षिकूटकम् । अपाङ्गदेशे निर्याणं कर्णमूलं तु चू
लिका ॥ ३८ ॥ अधः कुम्भस्य बाह्वित्यं प्रतिमानमधोऽस्य यत् । आसत्

स्कन्धदेशस्यात्यद्वाकंविन्दुजालकम् ॥ ३९ ॥ पक्षभागः पार्श्वभागेद
 क्षभागस्तुयोगतः ॥ द्वापूर्वपश्चाज्जंघादिदेशैगाचावरेक्रमात् ॥ ४० ॥ तो
 धं वैणुकमालानंबन्धस्तम्भेऽथमृखले । अन्दुकोनिगडेऽस्त्रीस्यादंकु
 शेऽस्त्रीस्तृणिः स्त्रियाम् ॥ ४१ ॥ चूषाकक्ष्यावरत्रास्यात्कल्पनीसज्जना
 समे । प्रवेण्यास्तरणं वर्णः परिस्तोमः कुथोद्वयोः ॥ ४२ ॥ वीतत्वसारं
 हस्त्यम्बवारीतुगजवन्धनी । घोटकेपीतितुरगतुरंगाश्वितुरङ्गमाः
 ॥ ४३ ॥ वाजिवाह्वर्गमन्धर्वहयसैन्यवसप्रयः । आजानेयाः कुलीनाः
 सुर्विनीताः साधुवाहिनः ॥ ४४ ॥ वानायुजाः पारसीकाः काम्बोजावाहि
 काह्वयाः । ययुरश्वाऽश्वमेधीयो जवनस्तुजवाधिकः ॥ ४५ ॥ पृच्छ्य
 स्थैरीसितः कर्क्कैरथोवाणरथस्ययः । बालः किशोरेवाभ्यश्वावडवा
 वडवाङ्गणे ॥ ४६ ॥ विष्वाश्वीनयदश्वेनदिनेनैकेनगम्यते । कश्य
 तुमध्यमश्वानांहेषाहेषाचनिस्त्रिनः ॥ ४७ ॥ निगालस्तुगसेहेशेवृ
 द्देत्वश्वीयमाश्ववत् । आस्कन्दितंधोरितकं रेचितं वलितं भुतम् ॥ ४८ ॥
 गतयोमूः पञ्चधारघोणानुषोथमस्त्रियाम् । कविकातुखलीनोऽस्त्रीश
 फंक्तीवैखुरः पुमान् ॥ ४९ ॥ पुच्छोऽस्त्रीलूमलाङ्गुलेर्वालहस्तस्त्वबाल
 धिः । विष्णुपावृत्तलुठितौपरवृत्तेमुज्जुर्भुवि ॥ ५० ॥ यानेचक्रिणियुद्धार्थे
 शताङ्गस्यदनोरथः । असौपुष्परथश्चक्रयानं न समशययत् ॥ ५१ ॥
 कर्णीरथः प्रवहणंहयनञ्च समञ्चयम् । क्लीवेऽनःशकटोऽस्त्रीस्याङ्ग

अमर

क्ष

अम २
श ८

त्रोकंबलिवाह्यकम् ॥ ५२ ॥ शिविकायाप्ययानंस्याहोलाप्रेखादिकास्त्रि
याम् । उभौतुदैपवैयाघ्रौदीपिचर्मवृतेरथे ॥ ५३ ॥ पाण्डुकम्बलस
म्बीतःस्यन्दनपाण्डुकाम्बली । रथेकाम्बलवास्याद्याःकम्बलादिभिण्वृते
॥ ५४ ॥ त्रिषुदैपादयोरथारथकज्यारथव्रजे ॥ धूःस्त्रीस्त्रीवेयानमुखं
स्याद्रथाङ्गमपस्करः ॥ ५५ ॥ चक्रंरथांगंतस्यान्तेनेमिःस्त्रीस्यात्प्रधिः
पुमान् । पिण्डिकानाभिरक्षाग्रकीलकेतुदयोरणिः ॥ ५६ ॥ रथगुप्तिर्व
रूथेनाकूवरस्तुयुगन्धरः । अनुकर्षादार्धधःस्थं प्रासंगोनायुगाद्युगः
॥ ५७ ॥ सर्वस्यादाहनंयानंयुग्यंपत्रचधारणम् । परम्परावाहनंयत्त
दैनीतकमस्त्रियाम् ॥ ५८ ॥ अधोरणाहस्त्रिपकाहस्त्यारेहानिषादि
नः । नियन्ताप्राजितायन्तास्तूतःक्षत्ताचसारथिः ॥ ५९ ॥ सव्येष्टद
क्षिणस्थौचसंज्ञारथकुटुम्बिनः । रथिनःस्यन्दनारेहाअम्बारेहास्तुसा
दिनः ॥ ६० ॥ भठयोधाश्चयोद्धारःसेनारक्षास्तुसैनिकाः । सेनायांस
मवेतायेसैन्यास्तेसैनिकाश्चते ॥ ६१ ॥ बलिनेयेसहस्रेणसाहस्रास्तेस
हस्त्रिणः । परिधिस्थःपरिचरःसेनानीर्वाहिनीपतिः ॥ ६२ ॥ कञ्चु
कोवारवाणोऽस्त्रीयत्तुमध्येसकञ्चुकाः । बध्नन्तितत्सारसनाप्यधिकाङ्गे
ऽथशोर्षकम् ॥ ६३ ॥ शोर्षण्यश्चशिरस्त्रेऽथतनुचर्मदंशनम् । उ
रश्चदःकंकटकोजागरःकवचोऽस्त्रियाम् ॥ ६४ ॥ आमुक्तःप्रतिमुक्त
श्चपिनद्धश्चपिनद्धवत् । सन्नद्धोवर्मितःसज्जोदंशितोव्यूढकंकटः

॥ ३३ ॥

आमर

५८

अमर

क्ष ८

चानीकमस्त्रियाम् ॥ ७८ ॥ ब्यूहस्तुबलविन्यासेभिदादण्डादयौयु
धि । प्रत्यासारेव्यूहपार्श्वः सैन्यपृष्ठेप्रतिग्रहः ॥ ७९ ॥ एकेभेकर
थाद्यम्वापत्तिः पञ्चपदान्तिका । पत्यङ्गैस्त्रिगुणैस्सर्वैः क्रमादाख्यायथो
त्तरम् ॥ ८० ॥ सेनामुखंगुल्मगणौवाहिनीपृतनाचमूः । अनीकिनीद
शानीकिन्यक्षौहिण्यथसम्पदि ॥ ८१ ॥ सम्पत्तिः श्रीञ्चलक्ष्मीञ्चवि
पत्त्याविपदापदौ । आयुधन्नुप्रहरणंश्चमस्त्रमथास्त्रियाम् ॥ ८२ ॥
धनुश्चापौधन्वश्चरसनकोदण्डकार्मुकम् । इष्वासोऽप्यथकर्णस्यकाल
पृष्ठंश्चरसनम् ॥ ८३ ॥ कपिध्वजस्यगाण्डीवगाण्डिवौपुन्नपुंसकम्
। कोटिरस्याटनीगोधातलेज्याघातवारणे ॥ ८४ ॥ लस्तकस्तुधनुर्मध्य
मौर्वीज्याशिञ्जिनीगुणः । स्यात्पत्यालीढमालीढमित्यादिस्थानपञ्चकम्
॥ ८५ ॥ लक्ष्यंलक्ष्णंश्चरव्यञ्चश्चरभ्यासञ्चपासनम् । पृषत्कवाण
विशिखाअजिह्वागखगाश्रुगाः ॥ ८६ ॥ कलम्बमार्गीणश्चरःपचीरे
पदपुद्गयोः । प्रक्ष्वेडनास्तुनारवाःपक्षोवाजस्त्रिषूतरे ॥ ८७ ॥ नि
रस्तःप्रहितेवाणेविषाक्तेदिग्धलिप्रको । तूणोपासंगतूणीरनिषङ्गादपुधि
र्दयोः ॥ ८८ ॥ तूण्यांखड्गेतुनिस्त्रिंशचन्द्रहासासिरिष्टयः । कौक्षेय
कोमण्डलाग्रःकरवालःकृपाणवत् ॥ ८९ ॥ त्वरुःखड्गादिमुष्टिः
स्यान्मेखलातन्निबन्धनम् । फलकोऽस्त्रीफलंचर्मसंग्राहोमुष्टिरस्ययः
॥ ९० ॥ द्रुघणेमुद्गरघनौस्यादीलीकरवालिका । भिन्दिपालःसृगस्तु

ल्योपरिघः परिघातनः ॥ ९१ ॥ द्वयोः कुठारः स्वधितिः परशुश्च परश्व
 धः । स्याच्छस्त्री चासिपुत्री च कुरिका चासिधेनुका ॥ ९२ ॥ बापुंसि शल्यं
 शंकुर्नाशर्वलातोमरेऽस्त्रियाम् । प्रासस्तुकुन्तः कोणस्तुस्त्रियः पाल्यश्रिको
 टयः ॥ ९३ ॥ सर्वाभिसारः सर्वौघः सर्वसन्नहनार्थकः । लोहाभिसारे
 ऽस्त्रभृतां रज्ञां नीरजनाविधिः ॥ ९४ ॥ यत्सेनयाभिगमनमरेतदभिषेण
 नम् । यात्राब्रज्याभिनिर्व्याणं प्रस्थानंगमनंगमः ॥ ९५ ॥ स्यादासारः
 प्रसरणं प्रचक्रं चलितार्थकम् । अहितान्प्रत्यभीतस्परशेयानमतिक्रमः
 ॥ ९६ ॥ वैतालिकाबोधकरश्चाक्रिकाघातिटकार्थकाः । स्युर्मागधास्तु
 मधुकावन्दिनस्तुतिपाठकाः ॥ ९७ ॥ संश्रप्तास्तु समयात्संग्रामादनि
 वर्त्तिनः । रेणुर्द्वयोः स्त्रियांधूलिः पांशुर्नानद्वयोरजः ॥ ९८ ॥ चूर्णे
 क्षोदः समुत्पिञ्जपिञ्जलैभृशमाकुले । पताकावैजयन्ती स्यात्कोतनं ध्वज
 मस्त्रियाम् ॥ ९९ ॥ सावीरशंसनं युद्धभूमिर्यातिभयप्रदा । अहंपूर्वं
 महंपूर्वमित्यहंपूर्विकास्त्रियाम् ॥ १०० ॥ आहोपूरुषिकादर्प्याद्या स्या
 त्संभावनात्मनि । अहमहमिका तु सा स्यात्परस्परं यो भवत्यहंकारः
 ॥ १०१ ॥ द्विविण्तरः सहोवलशैथ्याणि स्यामशुभं च । शक्तिः प
 रक्रमप्राणैर्विक्रमस्त्वतिशक्तिता ॥ १०२ ॥ वीरपाणन्तुयत्पानंवृत्तेभा
 विनिवारणे । युद्धमायोधनञ्जन्यम्यधनम्यविदारणम् ॥ १०३ ॥ मृ
 धमास्काद्धनंसंख्यं समीकं साम्प्रयिकम् । अस्त्रियांसमरणीकरणाः

अम३

क्ष ८

अमर

शं ८

कलहविग्रहौ ॥ १०४ ॥ सम्यहारभिसम्पातकलिसंस्फोटसंयुगाः ।
 अभ्यामर्हसमाघातसंग्रामाभ्यागमाहवाः ॥ १०५ ॥ समुदायः स्त्रियां स
 य्यंसमित्याजिसमिद्बुधः । नियुद्धं वा ऊयुद्धे ऽथ तुमुलं रणसंकुले
 ॥ १०६ ॥ विस्फारेधनुषः स्नानः पटहाउम्बरैसमौ । प्रसभस्तुबला
 त्कारेहठोयस्वलितं कलम् ॥ १०७ ॥ अजन्यं क्लीवमुत्पात उपस
 र्गः समन्त्रयम् । मूर्च्छा तु कश्मलं मोहो ऽप्यवमर्हस्तुपीडनम् ॥ १०८ ॥
 अभ्यवस्कन्दनं त्वभ्यासादनं विजयो जयः । वैरश्रुद्धिः प्रतीकारे वैर
 निर्यातनञ्चसा ॥ १०९ ॥ प्रद्रावोद्द्रावसंद्रावसंदावाविद्धोद्भवः ।
 अपक्रमो ऽपयानञ्चरणेभङ्गः परजयः ॥ ११० ॥ परजितपरभूतौ
 विपुनष्टतिरोहितौ । प्रमापणं निवर्हणं निकारणं निशारणम् ॥ १११ ॥
 प्रवासनं परसनं निस्तूदनं निहिंसनम् । निर्वासनं संज्ञपनं निर्ग्रन्थनमपा
 सनम् ॥ ११२ ॥ निस्तर्हणं गिहननं शृणनं परिवर्जनम् । निर्वापणं वि
 शसनं मारणम्यतिघातनम् ॥ ११३ ॥ उदासनप्रमथनक्रयनो
 ज्जासनानि च । आलम्भपिञ्जविशरघातोन्मन्यबधा अपि ॥ ११४ ॥
 स्यात्पञ्चताकालधर्मेदिष्टान्तः प्रलयो ऽत्ययः । अनोनाशोदयोर्मृत्यु
 र्मरणं निधनो ऽस्त्रियाम् ॥ ११५ ॥ परासुः प्राप्नोत्यत्र परेतप्रेतसंस्थि
 ताः । मृतप्रमोतौ त्रिव्येते चित्ताचित्याचितिः स्त्रियाम् ॥ ११६ ॥ कबन्धो
 ऽस्त्रीक्रियायुक्तमपमूर्द्धकलेवरम् । श्मशानं स्यात्पितृवनं कुशपः शव

॥ ६७ ॥

मस्त्रियाम् ॥ ११७ ॥ प्रग्रहोपग्रहौ बंधाङ्का रस्याद्वन्धना लये । पुंसि
भून्त्यसवः प्राणाश्चै चंजीवोऽसुधारणम् ॥ ११८ ॥ आयुर्जीवितकालो
नाजीवातुर्जीवनौषधम् ।

अम २
क्ष ८

इति क्षत्रियवर्गः

जरव्याजरुजा अर्यवैश्याभूमिस्पृशे विशः । आजीवो जीविकावार्तावृ
त्तिर्वतनजीवने ॥ १ ॥ स्त्रियां कृषिः पाशुपाल्यं वाणिज्यञ्चेति वृत्तयः ।
सेवाश्च वृत्तिरन्तर्गतं कृषिर्ऋषिर्लन्तवृत्तम् ॥ २ ॥ देयाचितायाचितयोर्य
थासंख्यं मृतामृते । सत्यान्तं वणिग्भावः स्यादृणं पर्युदञ्च नम् ॥ ३ ॥
उद्धारेऽर्थप्रयोगस्तु कुसीदं बुद्धिर्जीविका । यात्रा प्राप्तायाचितकं नित्य
मादापमित्यकम् ॥ ४ ॥ उत्तमर्णाधर्मैर्णोदौ प्रयोक्तृग्राहकौ क्रमात् ।
कुसीदिको बार्द्धुषिको बृद्धाजीवश्च बार्द्धुषिः ॥ ५ ॥ श्लेचा जीवः कर्षकश्च
कृषिकश्च कृषीबलः । श्लेचं वैहेयशालेयं ब्रीहिशाल्युद्भवे चितम् ॥ ६ ॥
यव्यं यवक्यं षष्टिक्यं यवादिभवनं हियत् । तिल्यं तैली न वन्माषोमाणुभं
गाद्विरूपता ॥ ७ ॥ मौद्गीनं कौद्रवीणादिशेषधान्योद्भवे चितम् । वी
जाकृतनूपकृष्टेसीत्यं कृष्टञ्च हल्यवत् ॥ ८ ॥ त्रिगुणाकृतं तृतीयाकृतं
चिह्नं त्रिसीत्यमपि तस्मिन् । द्विगुणाकृतं तु सर्वपूर्वसम्भाकृतमपीह
॥ ९ ॥ द्रोणाज्जकादिवापादौ द्रौणिकाज्जकादयः । खारीवापस्तु खारी

वै ९

अम२
वै ९

कउत्तमर्णदयस्त्रिषु ॥ १० ॥ पुनपुंसकयोर्वपःकेदारःक्षेत्रमस्यतु । के
दारकस्यात्कैदार्य्यक्षेत्रं कैदारिकंगणे ॥ ११ ॥ लोष्टानिलेष्टवःपुंसिको
टिशेलोष्टभेदनः । प्राजनंतोदनंतोचंखनिचमवदारणे ॥ १२ ॥ दा
चंलविचमाबन्धोयोचंयोक्त्रमथोफलम् । निरीशंकूटकंफालःकृषिको
लाङ्गलंहलम् ॥ १३ ॥ गोदारणञ्चसीरेऽथशम्यास्त्रीयुगकीलकम्
। ईषालाङ्गलदण्डःस्यात्सीतालाङ्गलपद्धतिः ॥ १४ ॥ पुंसिमेधिःख
लेदारुन्यस्तंयत्पशुबन्धने । आशुब्रीहिःपाटलःस्याच्छित्तशूकय
वैसमौ ॥ १५ ॥ तोकस्तुतचहरितेकलायस्तुसतीलकः । हरेणुख
ण्डिकौचास्मिन्कोरदूषस्तुकोद्रवः ॥ १६ ॥ मङ्गल्यकौमस्तुरेऽथमु
कुष्टकमपुष्टकौ । वनमुद्ग्रेसर्षपेतुद्वैतनुभकदम्बकौ ॥ १७ ॥ सिद्धा
र्थस्त्वेषधवलोगोधूमःसुमनःसमौ । स्याद्यावकस्तुकुल्माषश्चणकोहरि
मंथजः ॥ १८ ॥ दैतिलेतिलपेजश्चितिलपिञ्जश्चनिष्फले । क्षवःक्षुधा
भिजननेराजिकाकृष्णिकासुरी ॥ १९ ॥ स्त्रियौकङ्गुप्रियङ्गूदेअत
सोस्यादुमाशुमा । मातुलानीतुमङ्गायांब्रीहिभेदस्त्वणुःपुमान् ॥ २० ॥
किंशारुःशस्यशूकस्यात्कणिशंशस्यमञ्जरी । धान्यंब्रीहिःसुम्बकरिः
सुम्बोगुच्छस्त्वणादिनः ॥ २१ ॥ नाडीनालंचकाण्डोऽस्यपलालोऽस्त्री
सनिष्फलः । कउङ्गरेवुसंक्लीवेधान्यत्वचिपुमस्तुषः ॥ २२ ॥ शूकोऽ
स्त्रीम्वक्षणातीक्ष्णगेशमीसिम्बात्रिपूतरे । ऋद्धमावसितंधान्यंपूतंतुवङ्ग

लीकृतम् ॥ २३ ॥ माषादयः शमीधान्येषूकधान्येयवादयः । शालयः अमर
कलमाद्याश्चषट्ठिकाद्याश्चपुंस्यमी ॥ २४ ॥ नृणधान्यानिनीवारः स्त्रीग वे ९
वेधुर्गवेधुका । अयोग्रमुसलोऽस्त्रीस्यादुदूखलमुलूखलम् ॥ २५ ॥ प्र
स्फोटनंमूर्ध्मस्त्रीचालनीतिततः पुमान् । स्तूतप्रसेवौकाण्डोलपिटौ
कटकिलिञ्जकौ ॥ २६ ॥ समानैरसवत्यानुपाकस्थानमहानसे ।
प्रेरेगवस्तदध्यक्षः रूपकारस्तुवह्नवाः ॥ २७ ॥ आरलिकाआन्ध
सिकाः स्तूदाऔदनिकागुणाः । आपूपिकः कान्दविकोभक्ष्यकारइमेचि
पु ॥ २८ ॥ अश्मनमुद्धानमधिश्रयणीचुह्निरनिका । अङ्गारधा
निकाङ्गारशकट्यपिहसन्त्यपि ॥ २९ ॥ हसन्यप्यथनस्त्रीस्यादङ्गा
रेलातमुल्लुकम् । स्त्रीवेऽम्बरीषंम्राष्टेनाकन्दुर्वास्त्रेदिनीस्त्रियाम् ॥ ३० ॥
अलिञ्जरः स्यान्मणिकंकर्क्यर्था लूर्गलनिका । पिठरः स्याल्युखाकुण्डंक
लशस्तुत्रिषुदयोः ॥ ३१ ॥ घटः कुटनिपावस्त्रीशरवोवर्द्धमानकः । ऋ
जोषंपिष्टपचनंकंसेऽस्त्रीपानभाजनम् ॥ ३२ ॥ कुतूः कुत्रेः स्त्रेहपात्रे
सैवाल्पाकुतुपः पुमान् । सर्वमावपनंभाण्डंपात्रामत्रेचभाजनम् ॥ ३३ ॥
दर्विः कन्विः खजाकाचस्यातर्द्धदोरुहस्तकः । अस्त्रीशकंहरितकंशि
गुरस्यतुनाडिका ॥ ३४ ॥ कउम्बश्चकलम्बश्चवेसवारउपस्कारः । तिं
तिडीकश्च पुक्रश्चवृक्षास्तुमथवेह्नजम् ॥ ३५ ॥ मरिचंकोलकंकुछ
मूषणंधर्मपत्तनम् । जोरकोजरणोऽजाजीकणाकृञ्जेतुजोरके ॥ ३६ ॥

अमर
वै ७

सुषवीकारवीपृथ्वीपृथुः कालोपकुञ्चिका । आर्द्रकंमृङ्गवेरंस्यादऽथछ
त्रावितुन्नकम् ॥ ३७ ॥ कुल्लुमुहचधन्याकमथमुग्रीमहौषधम् । स्त्री
मपुंसकयोर्विम्बनागरंविम्बभेषजम् ॥ ३८ ॥ आरनालकसौवीरकु
ल्लाषाभिषुतानिव । अवन्तिसेमधान्यास्तुज्जलानिचकाञ्जिके ॥ ३९ ॥
सहस्रवेधिजतुकंवाह्लोकिंरुद्रमठम् । तत्पत्रीकारवीपृथ्वीवाष्पिकाक
वरीपृथुः ॥ ४० ॥ निशाह्वाकाञ्चनोपीताहरिद्रावरवर्णिनी । सामुद्र्य
तुलवणमक्षीबंवशिरञ्चतत् ॥ ४१ ॥ सैन्धवेऽस्त्रीशीतशिवंमाणि
मन्यञ्चसिन्धुजे । ऐमकेवस्तुकंपाक्यंविडञ्चकृतकेदयम् ॥ ४२ ॥ सौव
र्चलेऽश्चरुचकेतिलकंतत्रमेचके । मत्स्यण्डीफाणितंखण्डविकारैशर्क
रसिता ॥ ४३ ॥ कूर्चिकाक्षीरविकृतिः स्याद्रसालातुमार्जिता । स्यान्नेम
नंतुनिष्ठानंचिलिङ्गावासितावधेः ॥ ४४ ॥ शूलाकृतंभटिचंस्याच्छूल्यमू
ख्यन्तुपैठरम् । प्रणीतमुपसम्पन्नप्रयस्तंस्यात्सुसंस्कृतम् ॥ ४५ ॥ स्यात्पि
च्छिजन्तुविजिलंसंमृष्टंशोधितंसमे । चिकूणंमसृणंस्निग्धंतुल्येभावितवासि
ते ॥ ४६ ॥ आपक्वंपैलिरभ्यूषेलाजाः पुंभूमिचाश्रुताः । पृथुकः स्याच्चि
पिठकोधानाभृष्टयवेस्त्रियाम् ॥ ४७ ॥ पूषोऽपूपः पिष्टकः स्यात्कारभोदधि
सक्तवः । मिस्तास्त्रीभक्तमन्धोऽन्नमोदनोऽस्त्रीसदीदिविः ॥ ४८ ॥
मिस्तटादधिकसर्वरसाग्रेमण्डमस्त्रियाम् । मासरचामनिस्तावामण्डे
भक्तसमृद्धवे ॥ ४९ ॥ यवागूरुक्षिकाश्राणाविलेपीतरलाचसा । गव्यं

त्रिषुगवां सर्वे गोविज्ञा मयमस्त्रियाम् ॥ ५० ॥ तनुष्णं करीषोऽस्त्रीदु
 ग्धं शीरं पयः समम् । पयस्य माज्यदध्यादितक्रंदधिघृतेतरत् ॥ ५१ ॥
 घृतमाज्यं हविः सर्पिर्नवनोतं नवोद्धृतम् । तनुह्यैयंगवीनयत् ह्योगोदो
 होद्भवं घृतम् ॥ ५२ ॥ दण्डाहतं कालशेयमरिष्टमपि गोरसः । तक्रं ह्यु
 दम्बिन्मथितं पादाम्बुर्द्धाम्बुनिर्जलम् ॥ ५३ ॥ मण्डं दधिभवं मस्तुपेयूषो
 ऽभिनवं पयः । अशनायावुमुश्नाश्नुज्ज्ञासस्तु कवलार्थकः ॥ ५४ ॥ सपीतिः
 स्त्रीतुल्यपानं सग्निः स्त्रीसहभोजनम् । उदन्यातुपिपासातृत्तर्षा जग्धिस्तु
 भोजनम् ॥ ५५ ॥ जेमनं लेह आहारे विघ्नो न्याद इत्यपि । सौहि
 त्यं तर्पणं तृप्तिः फेलाभुक्तसमुज्जितम् ॥ ५६ ॥ कामं प्रकामं पर्य्याप्तं निका मेष्टं य
 धेप्सितम् । गोपे गोपालगोसंख्यगोधुगाभीरवह्नवाः ॥ ५७ ॥ गोमहिष्यादि
 कं पादबन्धनं दोगवीश्वरे । गोमान्गोमीगोकुलानुगोधनं स्याद्गवां व्रजः
 ॥ ५८ ॥ त्रिष्वशितंगवीनं तद्गावो यत्राशिताः पुरा । उक्षाभद्रो बली
 बर्हः ऋषभो वृषभो वृषः ॥ ५९ ॥ अनङ्गान्सौरभेये गौरुक्ष्णं संहतिरै
 क्षकम् । गव्यागोत्रागवां वत्सधेन्वेर्वात्सकधेनुके ॥ ६० ॥ वृषो महान्
 महोक्षः स्याद्वृद्धोक्षस्तुजरद्भवः । उत्पन्नउक्षाजातोक्षः सद्यो जातस्तु
 तर्क्षकः ॥ ६१ ॥ शकृत्करिस्तु वत्सः स्याद्दम्यवत्सतैरै समौ । आर्षभ्यः
 षण्डतायोग्यः षण्डो गोपतिरिदं चरः ॥ ६२ ॥ स्कन्धप्रदेशस्तु व
 ह्नः सास्त्रातुगलकम्बलः । स्यान्नस्ति तस्तु न स्योतः प्रथवा उयुगपार्श्व

अमर
वै ७

अमर
वै ए

गः ॥ ६३ ॥ युगादीनाञ्चबोणरेयुग्यप्रासंग्यशकटाः । खनित्तिनेन
तदोणस्येदंहालिकसैरिक्कौ ॥ ६४ ॥ धुर्वहेधुर्द्यधौरेयधुरीणाः सधु
रन्धराः । उभावेकधुरीणैकधुरवेकधुरवहे ॥ ६५ ॥ सतुसर्वधुरीणा
योभावेत्सर्वधुरवहः । माहेयीसैरभेयीगौरुस्वामाताचमृद्धिणी ॥ ६६ ॥
अर्जुन्यघ्नारेहिणीस्यादुत्तमागोपुनैचिकी । वर्णादिभेदात्संज्ञाः स्युः श व
लोधवलादयः ॥ ६७ ॥ दिहायनीद्विर्वर्गौरेकाद्वात्विकहायनी । वशाव
ध्याऽवतोकातुस्त्रवद्गर्भाऽथसन्धिनी ॥ ६८ ॥ आक्रान्तावृषभेणाऽथवे
हद्गर्भापघातिनी । काल्योपसर्थाप्रजनेप्रष्टौहीवालगर्भिणी ॥ ६९ ॥
स्यादचण्डीतुसुकरवज्रसूतिः परेष्टुका । चिरप्रसूतावस्कायनीधेनुस्स्या
न्नवसूतिका ॥ ७० ॥ सुव्रतासुखसंदोह्यापीनाधीपीवरस्तनी । द्रोण
क्षीरद्रोणदुग्धाधेनुष्याबन्धकेस्थिता ॥ ७१ ॥ समांसमीनासायैवप्रतिवर्ष
प्रसूयते । ऊधस्तुक्लोवमापीनंसमौशिवककीलकौ ॥ ७२ ॥ नपुं
सिदामसद्दानंप्रप्पुरज्जुसुदामनी । वैशाखमंथमन्या नमन्यामन्यनदण्ड
के ॥ ७३ ॥ कुठरेदण्डविष्कम्भोमन्यनीगर्गरीसमे । उष्ट्रेक्रमेल
कमयमहाङ्गाः करभः शिष्टः ॥ ७४ ॥ करभाः स्युः मृङ्खलकादारवैः
पादबन्धनैः । अजाक्षागीतुभच्छागवस्तच्छगलकाअजे ॥ ७५ ॥
मेढोरभोरणोर्षायुमेषवृक्षयण्डके । उष्ट्रारभ्राजबृन्देस्यादौष्ट्रकौ
रभ्रकाजकम् ॥ ७६ ॥ चक्रीवन्तस्तुवालेयासभागर्द्भाः खणः ।

वैदेहकः सार्धवाहेनैगमोवाणिजोवाणिक् ॥ ७७ ॥ पण्या जीवाह्या अमर
पणिकः क्रायविक्रायिकश्चसः । विक्रोतास्याद्विक्रायिकः क्रायकः क्रायि वे ए
कः समौ ॥ ७८ ॥ वाणिज्यंतुवाणिज्यास्यान्मूल्यं वस्तोप्यवक्रयः ।
जीवोपरिपणंमूलधनंलाभोऽधिकम्फलम् ॥ ७९ ॥ परिदानं प
रीवर्त्तनैमेयनिमयावपि । पुमानुपनिधिर्न्यासः प्रतिदानं नन्दर्पणम्
॥ ८० ॥ क्रयेप्रसारितं क्रय्यं क्रयं क्रेतव्यमाचके । विक्रेये पणितव्यञ्च
पण्यं क्रय्यादयस्त्रिषु ॥ ८१ ॥ स्त्रीवे सत्यापनं सत्यंकारः सत्यावृत्तिः स्त्रि
याम् । विपणो विक्रायः संख्याः संख्येयेष्वादशचिषु ॥ ८२ ॥ विंशत्याद्याः
सदैकत्वे सर्वाः संख्येयसंख्ययोः । संख्या र्थे द्विबहुत्वस्तु सप्तानवतेः स्त्रि
यः ॥ ८३ ॥ पङ्क्तैः शतसहस्रादिक्रमाद्दशगुणोत्तरम् । यौतवंदुव
यंप्राप्यमितिमानार्थकत्रयम् ॥ ८४ ॥ मानंतुलंगुलिप्रस्थैर्गुञ्जाः पञ्चा
शमाचकः । तेषोऽशशः कर्षाऽस्त्रीपलं कर्षचतुष्टयम् ॥ ८५ ॥ सुवर्ण
विसौह्रन्मोऽक्षे कुरुविसस्तुतत्पले । तुलास्त्रियाम्पलशतम्भारः स्याद्वि
ंशतिस्तुलाः ॥ ८६ ॥ आचितंदशभारः स्युः शाकटो भार आचितः । कार्षा
पणः कार्षिकः स्यात्कार्षिकेताम्रिकेपणः ॥ ८७ ॥ अस्त्रियामाळकद्रेणौखा
रीवाहेनिकुञ्चकः । कुडवप्रस्थइत्याद्याः परिमाणार्थकाः पृथक् ॥ ८८ ॥
अंससुरीयः पादः स्याद्दशभागैस्तु वटकः । द्रव्यं विजितं स्वायतेयं रिक्थमृ
त्तयधनं बहु ॥ ८९ ॥ हिरण्यन्दुविषांद्युन्नमर्थैरेविभवा अपि । स्यात्का

अमर

वै ७

मञ्जुहिरण्यञ्च हेमरूपेकतावृते ॥ ९० ॥ ताभ्यां यदन्यत्र कुप्यं रू
 प्यं तद्द्वयमाहृतम् । गारुत्मतं मरकतमश्मगर्भो हरिः ॥ ९१ ॥
 शोणरत्नलोहितकः पद्मरङ्गोऽथ भौतिकम् । मुक्ताऽथ विद्रुमः पुंसि प्रका
 लं पुनः पुंसकम् ॥ ९२ ॥ रत्नमणिर्दयोरश्मज्जातौ मुक्तादिकेपि च । स्वर्णं सु
 वर्णं कनकं हिरण्यं च मण्डकम् ॥ ९३ ॥ तपनीयं शातकुम्भं गां गेयं धर्मकवु
 रम् । चामीकरं जातरूपं महारजतकाञ्चने ॥ ९४ ॥ रुक्मङ्कात्तस्त्र
 रंजाम्बूनदमकापदेऽस्त्रियाम् । अलङ्कारसु वर्णयच्छृङ्गी कनकमि
 त्यदः ॥ ९५ ॥ दुर्वर्णं रजतरूप्यं ह्वर्जूरं श्वेतमित्यपि । रीतिः स्त्रिया
 मारकूटो न स्त्रियामथ तास्रकम् ॥ ९६ ॥ शुक्लं लेच्छं मुखं द्युष्टवरिष्टा
 दुम्बरणिच । लोहोऽस्त्री शस्त्रकं तीक्ष्णं पिण्डकालायसायसी ॥ ९७ ॥
 अश्मसारेऽथ मण्डूरं सिंहाणमपि तन्मले । सर्वस्यानैजसं लोहं त्रिका
 रस्त्रयसः कुशी ॥ ९८ ॥ क्षारः काचोऽथ च पलोरसः सूतश्च पारदे
 । गवलं माहिषं शृङ्गमधकं गिरिजामले ॥ ९९ ॥ सीतोञ्जनमु
 सौवीरं कापोताञ्जनयामुनम् । तुष्याञ्जनं शिखिग्रीवं विनुन्नकमयूरके
 ॥ १०० ॥ कर्परीदारिका कृष्याथोद्भवं तुष्यं रसाञ्जनम् । रसगर्भताश्च शैलं
 गन्धश्मनितुगन्धिकः ॥ १०१ ॥ सौगन्धिकश्च क्षुब्धकुलात् सौकुलो
 थिका । रीतिपुष्पं पुष्पकेतुपौष्पकं कुसुमाञ्जनम् ॥ १०२ ॥ पिञ्जरं पीत
 कान्तालमालं च हरितालके । गैरेयमर्थगिरिजमश्मजश्च शिलाजतु

॥ १०३ ॥ बालगन्धरसप्राणपिण्डगोपरसाः समाः । हिरण्योरेऽधिक
 कः फेनः सिन्दूरं नागसम्भवम् ॥ १०४ ॥ नागसीसकयोगेष्टवप्राणि
 वपुपिचटम् । रङ्गवज्रेष्वपिषुखलोऽथकमलोत्तरम् ॥ १०५ ॥
 स्यात्कुसुमं बह्विधं खंमहारजनमित्यपि । मेघकमलजर्णायुःश
 शेर्णंशलोमनि ॥ १०६ ॥ मधुक्षौद्रं माक्षिकादिमधुच्छिष्टं तु सिक्क
 कम् । मनःशिलामनोगुप्तामनोह्वानागजिह्विका ॥ १०७ ॥ नैपालीकुन
 टीगोलायवक्षारेयवाग्रजः । पाक्योऽथ सर्जिकाक्षारः कापोतः सुख
 र्वकः ॥ १०८ ॥ सेवर्चलं स्याद्दुचकं चक्षुःशरीरवंशरेचना । शिग्रुजं श्वे
 तमरिचं मोरटं मूलमैश्वर्यम् ॥ १०९ ॥ ग्रन्थिकं पिप्पलीमूलं चटिकाशि
 रइत्यपि । गोलोमीभूतकेशेनापचाङ्गरक्तवद्नम् ॥ ११० ॥ चिक

कामर
 वै ७

दुश्रुषणं व्योषं चिफला तु फलचिकम् ।

इति वैश्यवर्गः

शूद्राश्चावरवरणीश्च वृषलाश्च जघन्यजाः । आचण्डालानुसंकीर्णाश्च
 मूढाश्च कर्णदयः ॥ १ ॥ शूद्राविशेषस्तु करणोऽम्बुष्ठे वैश्यादिजान्म
 नोः । शूद्राश्च त्रिययोर्ह्यग्रेमागधः क्षत्रियाविशेषः ॥ २ ॥ माहिष्योऽ
 र्यश्च त्रिययोः क्षत्रार्यश्च शूद्रयोः सुतः । ब्राह्मण्यांश्च त्रियात्सूतसंस्थो
 वैदेहकोविशः ॥ ३ ॥ रथकारस्तु माहिष्यात्करण्यायस्यसम्भवः । स्या

शू१०

अमर

२९

चाण्डालस्तु जनिता ब्राह्मण्यां वृषले नयः ॥ ४ ॥ कारुः शिल्पी संहतै
 सैर्दयोः श्रेणिः सजातिभिः । कुलकः स्यात्कुलश्रेणीमालाकारस्तुमालिकः
 ॥ ५ ॥ कुम्भकारः कुलालः स्यात्पुल्लगण्डस्तुलेपकः । तन्नुवायः कुम्भि
 न्दः स्यात्तुन्नवायस्तुसौचिकः ॥ ६ ॥ रङ्गाजी वस्त्रिचकरः शस्त्रमार्जो
 ऽसिधावकः । पादूकश्चर्मकारः स्याद्दोकारे लोहकारकः ॥ ७ ॥ नाडी
 न्धमः स्वर्णकारः कलादोरु कमकारके । स्याच्छाखिकः काम्बविकः शैलिक
 कस्ताम्बुकुट्टकः ॥ ८ ॥ तक्षतुवर्द्धकिस्त्वहारश्चकारश्चकाष्ठतट् ।
 ग्रामाधीनोग्रामतक्षः कौटतक्षोऽनधीनकः ॥ ९ ॥ क्षुरिमुण्डिदिवा
 कोर्त्तिचापिकान्तावसायिनः । निर्णेजकः स्याद्द्रुजकः शैशिडिको मण्डहा
 रकः ॥ १० ॥ जावालः स्याद्जाजीवो देवाजीवो तु देवलः । स्यान्माया
 शम्बरीमायाकारस्तुप्रातिहारिकः ॥ ११ ॥ शैलालिनस्तुशैलूषाजाया
 जीवाः कृशास्त्रिनः । भरताइत्यपिनटाश्चरणास्तुकुशीलवाः ॥ १२ ॥
 मार्हङ्गिकामौरजिकपाणिवादास्तुपाणिघाः । वेणुध्याः स्युर्वेणविकावीणा
 वादास्तुवेणिकाः ॥ १३ ॥ जीवानाकः शाकुनिको द्वावागुरिकजालको ।
 वेतंसिकः कौटिकश्चमंसिकश्चसमन्त्रयम् ॥ १४ ॥ भृत्को भृतिवृत्कर्मक
 रो वेतनिकोऽपिसः ॥ वान्नीवहोवैवधिको भारवाहस्तुभारिकः ॥ १५ ॥
 विवर्णः पामरेनीचः प्राकृतश्चपृथग्जनः । निहीनोऽपसदो जाल्मः
 क्षुल्लकश्चेतरश्चसः ॥ १६ ॥ भृत्येदासेरदासेयदासगोप्यकचेठकाः ।

नियुज्यकिंकरप्रेष्यभुजिष्यपरिचारकाः ॥ १७ ॥ परचितपरिस्त
 न्दपरजातपरैधिताः । मन्दसुन्दःपरिमृजआलस्यःशीतकोऽल
 सेतुध्नः ॥ १८ ॥ दक्षेतुचतुरपेशलपटवःसूत्यानउछाश्च । च
 र्णालस्रवमातङ्गदिवाकीर्तिजनङ्गमाः ॥ १९ ॥ निषादश्वपचाव
 नेवासिचार्णालपुक्कसाः । मेदाःकिरतशवरपुलिन्दालेच्छजातयः
 ॥ २० ॥ व्याधेमृगवधाजीविमृगयुर्लुब्धकोऽपिसः । कौलेयकःसारमेयः
 कुक्करोमृगदंशकः ॥ २१ ॥ मुनकोमषकाःश्वास्यादलकस्तुसयोगितः
 । श्वाविश्वकटुर्मृगयाकुशलःसरमशुनी ॥ २२ ॥ विहचरःशूकरे
 ग्राम्येवर्करस्तृणःपशुः । आच्छेदनमृगव्यंस्यादाखेटोमृगयास्त्रियाम्
 ॥ २३ ॥ दक्षिणारुर्लुब्धयोगोत्तदक्षिणेर्माकुरङ्गकः । चैरैकागारिक
 सेनदस्युत्तरस्करमोषकाः ॥ २४ ॥ प्रतिरोधिपरस्कन्दिपाटश्चरमलि
 सुवाः । चैरिकालेन्यचैर्येवस्तेयंलोपुंतुनद्धनम् ॥ २५ ॥ वीतसह
 षकरां वन्धनेमृगप्रक्षिणाम् । उन्माथःकूटयन्त्रस्यादागुणमृगबन्धि
 नी ॥ २६ ॥ मूलवराटकश्चीतुरङ्गुलिषुवटीगुणः । उद्धाटनघटी
 यन्त्रसलिलोदाहर्नप्रहेः ॥ २७ ॥ पुंसिवेमावायदण्डःसूत्राणिनरि
 तन्तवः । वाणिर्व्यूतिःस्त्रियौतुल्येपुस्तलिप्यादिकर्मणि ॥ २८ ॥ पञ्चा
 लिकापुत्रिकास्यादस्त्रदन्तादिभिःकृता । पिठकःपेटकःपेडामञ्जूषाऽथ
 विहङ्गिका ॥ २९ ॥ भारयष्टिस्तदालम्बिशिख्यकाचोऽथपाटुका । पा

अमर

शू१९

अमर

५९

दूरूपानन्त्री सैवानुपदीनापदायता ॥ ३० ॥ न धीवर्द्धी वरचास्याद
 म्बादेस्ताउनीकशा । चाण्डालिकानुकण्डोलवीणाचण्डालवस्त्रकी ॥ ३१ ॥
 नाएचीस्यादेवशिकाशा गस्तुनिकषः कषः । ब्रम्हणः पचपरशुरीषिकातू
 लिकासमे ॥ ३२ ॥ तैजसावर्तनीमूषाभस्त्राचर्मप्रसेविका । आस्फोठ
 नीवेधनिकाकृपाणीकर्तरीसमे ॥ ३३ ॥ वृश्चादनेवृक्षभेदीटङ्कः पाषा
 णदारणः । क्रकचः करपचंस्यादराचर्मप्रभेदिका ॥ ३४ ॥ शूर्प
 मूलीलोहप्रतिमाशिल्पकर्मकलादिकम् । प्रतिमानप्रतिबिम्बप्रतिमाप्र
 तियातनाप्रतिच्छाया ॥ ३५ ॥ प्रतिकृतिरर्चापुंसिप्रतिनिधिरूपमोपमा
 नस्यात् । वाच्यलिङ्गाः समस्तुल्यस्सदृशस्सदृक् ॥ ३६ ॥ सा
 धारणस्समानश्चस्युत्तरपदेत्वमी । निभसङ्काशनीकाशप्रतीकाशो
 पमादयः ॥ ३७ ॥ कर्मण्यानुविधाभृत्याभृतयोभर्मवेतनम् । भरण्यभ
 रणमूल्यनिर्वेशः पण इत्यपि ॥ ३८ ॥ सुरहलिप्रियाहलापरिसु
 द्धरुणात्मजा । गन्धोत्तमाप्रसन्नेरकादम्बय्यः परिसुताः ॥ ३९ ॥ म
 दिराकश्यमद्येवाप्यवदंश्चुभक्षणम् । मण्डापानं मदस्थानं मधुवा
 रमधुक्रमाः ॥ ४० ॥ मध्वासवोमाधवकोमधुमाध्वीकमदयोः । मैर
 यमासवः सोधुर्मेदकोजगलः समौ ॥ ४१ ॥ सन्धानंस्यादभिषवः किरणं
 पुंसितुनग्रहः । कारेत्तरः सुरमण्डापानं पानगोष्ठिका ॥ ४२ ॥
 चषकोऽस्त्रीपानपात्रं सरकोऽप्यनुतर्षणम् । धूर्ताऽक्षदेवीकितवोऽक्ष

धूर्तशूतकृत्तमाः ॥ ४३ ॥ स्युर्लंगकाः प्रतिभुवः सभिकादूतकारकाः ।
 शूतोऽस्त्रियामश्चवती कैतवं पण इत्यपि ॥ ४४ ॥ पयोऽक्षेपुग्लहो
 ऽश्वास्तुदेवनाः पाशकाश्चते । परिणायस्तुशरीणां समन्तान्नयनेऽ
 स्त्रियाम् ॥ ४५ ॥ अष्टापदं शारिफलंप्राणिदूतं समाह्वयः । उक्ताभूरि
 प्रयोगत्वादेकस्मिन्नेऽत्रयौगिकाः ॥ ४६ ॥ ताद्धर्म्यादन्यतोवृत्ताव्यूह्या
 लिङ्गाक्षरेऽपि ॥ इत्यमरसिंहकृतौष्टवर्गः ॥ इत्यमरसिंहक
 तौनामलिङ्गानुशासने । द्वितीयोभूकाण्डनामासाङ्ग एव समन्वितः ॥ ४७ ॥

॥ इति द्वितीयकाण्डः समाप्तः ॥ २ ॥

विशेष्यनिघ्नैः संकीर्णैर्नानार्थैरव्ययैरपि । लिङ्गादिसंग्रहैर्वर्गाः सामान्येव
 र्गसंश्रयाः ॥ १ ॥ स्त्रीदारद्वैर्यद्विशेष्ययादृशैः प्रस्तुतं पदैः । गुणद्रव्य
 क्रियाशब्दास्तथास्युस्तस्यभेदकाः ॥ २ ॥ सुकृतीपुण्यबान्धन्योमहेच्छ
 स्तुमहाशयः । हृदयालुः सुहृदयोमहेत्साहेमहेद्युमः ॥ ३ ॥ प्र
 वेणेनिपुणाभिज्ञविज्ञनिष्णातशिष्टिताः । वैज्ञानिकः कृतमुखः कृतीकु
 शल इत्यपि ॥ ४ ॥ पूज्यः प्रतीक्ष्यः संशयिकः संशयापन्नमानसः ।
 दक्षिणीयोदक्षिणार्धस्तत्रदक्षिण इत्यपि ॥ ५ ॥ स्युर्वदान्यस्यूल
 लक्ष्यदानशैराडावऊप्रदे । जैवानृतकः स्यादायुष्मानन्तर्वाणिस्तुशास्त्रवि
 त् ॥ ६ ॥ परीक्षकः कारणिको वरदस्तुसमर्द्धकः । हर्षमाणो विकुर्वा

अम २

प्र १०

अम ३

वि १२

अम३

वि१

णः प्रमत्ताहृष्टमानसः ॥ ७ ॥ दुर्मना विमना अन्तर्मनाः स्यादुक्तं च
नाः । दक्षिणे सरलोदारौ सुकलोदात्तभोक्तारि ॥ ८ ॥ तत्परे प्रसिद्धा
सक्तौ इष्टार्थोद्युक्तं उक्तुकः । प्रतीतिप्रथितख्यातवित्तविज्ञातविश्रुता
॥ ९ ॥ गुणैः प्रतीतेतु कृतलक्षणा हतलक्षणा । इभ्य आढ्या धनी स्वा
मीत्वीश्वरः पतिरीशिता ॥ १० ॥ अधिभूर्नायको नेता प्रभुः परिवृजेऽधि
पः । अधिकर्द्धिः समृद्धः स्यात्कुटुम्बव्यापृतस्तुयः ॥ ११ ॥ स्यादभ्याग
रिकस्तस्मिन्नुपाधिस्त्वपुमानयम् । वरज्ज रूपेणेतेयः सिंहसंहननो
हिसः ॥ १२ ॥ निर्द्धार्यः कार्यकर्त्तायः सम्पन्नः सत्त्व सम्पदा । अवा
विमूकोऽथ मनोजवः सपितृसन्निभः ॥ १३ ॥ सत्कृत्यालंकृतांकन्यायो
दक्षानि सक्कुदः । सक्ष्मी वा ह्यक्ष्मणः श्रीलः श्रीमान्स्निग्धस्तु वत्सलः
॥ १४ ॥ स्याद्व्यालुः कारुणिकः कृपालुः सुरतः समाः ॥ स्वतन्त्रोपावृत्तः
स्वैरी स्वच्छन्दो निरवग्रहः ॥ १५ ॥ परतन्त्रः परधीनः परवान्नाथ
वानपि । अधीनो निघ्न आयत्तोऽस्त्रच्छन्दो गृह्यकोऽप्यसौ ॥ १६ ॥
खलूः स्यादङ्कुरो दीर्घस्तु नश्चिरक्रियः । जालोऽसमीक्ष्यकारी स्या
त्कुण्डो मन्दः क्रियास्तुयः ॥ १७ ॥ कर्मक्षमोऽलंकर्मीणः क्रियावान्क
र्मस्तुद्यतः । सकर्मः कर्मशीलोयः कर्मशूरस्तु कर्मठः ॥ १८ ॥ कर्मण्य
भुक्कर्मकरः कर्मकारस्तु तत्क्रियः । अपस्तानो मृतस्तान्ता आमिषाशी तुशै
क्किलः ॥ १९ ॥ वुमुक्षितः स्यात्क्षुधितो जिह्वसुरशनायितः । परतन्त्रः पर

इमं

११

पिण्डादोभक्षको घस्मरेऽद्वारः ॥ २० ॥ आद्यूनः स्यादौदरि कैविजिगी अम३
 षाविवर्जिते । उभौचात्मभरिः कुक्षिं भरिः स्वेदरपूरके ॥ २१ ॥ सर्वा वि ९
 न्नोनस्तु सर्वान्नभोजोगृध्रस्तु गर्जनः । लुब्धोऽभिलाषुकस्तु ह्यक्समौलो
 लुपलोलुभो ॥ २२ ॥ सेन्मादस्तु न्मदिष्णुः स्याद्विनीतः समुद्धतः । म
 नैशैण्डोत्कठक्षीवाः कामुकेकमितानुकः ॥ २३ ॥ कम्पः कामयिताऽभी
 कः कामनः कामनोभिकः । विधेयो विनयग्राही वचने स्थित आश्रवः ॥ २४ ॥
 वश्यः प्रणयेनो निभृत विनीत प्रसूताः समाः । धृष्टे धृष्टुर्वियातश्च प्रगल्भः प्रति
 भान्वितः ॥ २५ ॥ स्यादधृष्टे तु शालीनो विलक्षो विस्मयान्विते । अधीरेका
 तरः च स्त्रौभीरुभीरु कभीलुकाः ॥ २६ ॥ आशंसु रणंसितरिग्रहया लुग्रं
 होतरि । श्रद्धालुः श्रद्धया युक्ते पतया लुस्तु पातुके ॥ २७ ॥ लज्जाशीलेऽ
 पत्रपिष्णुर्वृद्धारुरभिवादके । शररुर्घातुको हिंस्रः स्याद्बुद्धिष्णुस्तु बर्द्धनः
 ॥ २८ ॥ उच्यते षण्मत्पतिताऽलङ्कुरिष्णुस्तु मण्डनः । भूष्णुर्भविष्णुर्भ
 वितावर्तिष्णुर्वर्त्तनः समौ ॥ २९ ॥ निरकरिष्णुः क्षिप्रः स्यात्सान्द्रस्निग्ध
 स्तु मेदुरः । ज्ञाता तु विदुरे बिन्दुर्विकासी तु विकस्वरः ॥ ३० ॥ विस्तृत्वरे
 विस्तृमरः प्रसारी च विसारिणि । सहिष्णुः सहनः शान्ताति तिष्ठुः
 क्षमिताक्षमो ॥ ३१ ॥ क्रोधनो मर्षणः कोपी च गडस्तु न्नकोपनः ।
 जागरूको जागरिताघूर्णितः प्रचलायितः ॥ ३२ ॥ स्वप्नक्षया लुर्नि
 द्रा लुर्निद्राण शयितौ समौ । परङ्मुखः परचीनः स्यादवाङ्मयधोमुखः

अम३
वि १

॥ ३३ ॥ देवान् अतिदेवद्रुष्वद्रुष्वग अति । यः सहा अतिस
धुस्मतिर्युग्युस्तिरेऽ अति ॥ ३४ ॥ वदो वदा वदो वक्ता वागीशो वाक्प
तिः समौ । वाचोयुक्तिपटुर्वाग्मी वा वदू कोऽतिवक्तरि ॥ ३५ ॥ स्याज्ज
ल्पा कस्तुवाचलो वाचाटो वज्रगर्ह्यवाक् । दुर्मखे मुखरऽबद्धमुखौ शक्रः
प्रियंवदे ॥ ३६ ॥ लोहलः स्यादस्फुटवाक् गर्ह्यवादी तु कद्वदः । समौ
कुवादकुचरैरस्यादसौ म्यस्वरऽस्वरः ॥ ३७ ॥ रवणः शब्दो नानादी
वादी नान्दीकरः समौ । जडोऽज्ञोऽनेडमूकस्तु वक्तुं श्रोतुमशिक्षिते ॥ ३८ ॥
तुष्णीं शीलस्तु तुष्णीको नग्नोऽवासादिगम्बरः । निःकासितोऽवकृष्टस्थ
दपव्वस्तु सुधिकृतः ॥ ३९ ॥ आत्तर्गर्भाभिभूतः स्याद्वपितः साधितः स
मौ । प्रत्यादिष्टो निरस्तः स्यात्प्रत्याख्यातो निरकृतः ॥ ४० ॥ निवृत्तः स्या
द्विप्रकृतो विप्रलभस्तु वञ्चितः । मनोहतः प्रतिहतः प्रतिबद्धो हतश्च
सः ॥ ४१ ॥ अधिक्षिप्तः प्रतिक्षिप्तो बद्धे कोलितसंयतो । आपन्न आप
न्नापः स्यात्कान्दिशीको भयदुतः ॥ ४२ ॥ आक्षारितः क्षारितोऽभिज्ञस्ते
संकस्तुकोऽस्थिरे । व्यसनार्त्ता परतौ दौ विहस्तव्याकुलौ समौ ॥ ४३ ॥
विक्षुब्धो विह्वलः स्यात्तु विवशोऽरिष्टदुष्टधीः । काश्यः कर्णार्हसन्नद्धे त्वा
नतायी बधोद्यते ॥ ४४ ॥ दैव्ये त्वक्षिगतो बध्यः शीर्षच्छेद्य इमौ समौ
। विष्यो विवेण्यो बध्यो मुसल्यो मुसलेन यः ॥ ४५ ॥ शिञ्चिदानः कृ
त्स्नकर्मा च पलम्बिकुरः समौ । दोषैकदृक्पुणे भागी निवृत्तस्तु नृजुः शठः

॥ ४६ ॥ कर्णे जपः सूचकः स्यात्पिप्पुनोदुर्जनः खलः । नृशंसाघातुकः
 क्रूरः पापोधूर्तस्तु वञ्चकः ॥ ४७ ॥ अज्ञमूढयथाजातमूर्खवैधेयबालि
 शाः । कदर्यैकपणशुद्रकिम्पचानमितम्पचाः ॥ ४८ ॥ निस्त्रस्तु
 दुर्विधादीनोदरिद्रोदुर्गतेऽपि सः । वनीयकोयाचनकोमार्गणोयाच
 कार्थिनौ ॥ ४९ ॥ अहङ्कारवानहंयुः स्याच्छुभंयुस्तु शुभान्वितः । दि
 व्योपपादुकादेवान्दगवाद्या जगयुजाः ॥ ५० ॥ स्वेदजाः कृमिदंशाद्याः
 पक्षिस्पर्पादयोऽण्डजाः । उद्भिदस्तरुगुल्माद्या उद्भिदुद्भिज्जमुद्भि
 दम् ॥ ५१ ॥ सुन्दरंरुविरंवारु सुषमंसाधुशोभनम् । कान्तं मनोर
 मंरुच्यं मनोज्ञं मञ्जुमञ्जुलम् ॥ ५२ ॥ तदसेचनकंतृप्तेर्नात्यनोयस्य
 दर्शनात् । अभीष्टेऽभीक्षितं हृद्यंदयितं बह्वर्भप्रियम् ॥ ५३ ॥ निकृष्ट
 प्रतिकृष्टावरेफयाप्यावमाधमाः । कुपूपकुत्सिताऽवद्व्यखेटगर्ह्यणकाः
 समाः ॥ ५४ ॥ मलीमसन्तुमलिनंकच्चरंमलदूषितम् । पूतंपविचंमे
 ध्यञ्चवीधनुविमलात्मकम् ॥ ५५ ॥ निर्णिक्तंशोधितंमृष्टंनिःशोध्यं
 वनवस्तरम् । असारंफलान्मूत्यनुवशिकंतुच्छरिक्तकम् ॥ ५६ ॥
 स्त्रीवेप्रधानं प्रमुखप्रवेकानुत्तमोत्तमाः । मुख्यवर्यवरण्याश्चप्रवर्होऽन
 वरर्ह्यवत् ॥ ५७ ॥ परर्ह्याग्रप्राग्रहरप्राग्याग्याग्रीयमग्रियम् । श्रेया
 वश्रेष्ठः पुष्कलः स्यात्सत्तमश्चातिशोभने ॥ ५८ ॥ स्युरुत्तरपदेव्याघ्र
 पुङ्गवर्षभकुञ्जरः । सिंहशार्ङ्गलनागाद्याः पुंसि श्रेष्ठार्थे गोचराः ॥ ५९ ॥

अमर
वि

अम३
वि १

अप्राग्यंदयहीनेदेअप्रधानोपसर्जने । विशंकटंपृथुवृहद्विशालंपृथु
लंमहत् ॥ ६० ॥ वज्राहविपुलंपीनपीव्रोतस्थूलपीवरे । स्तोकाल्पशु
ह्नकाःसूक्ष्मंशुशृणंदभंशंतनु ॥ ६१ ॥ स्त्रियांमात्रात्रुटीपुंसिलवले
शकणाणवः । अत्यल्पोऽल्पिष्ठमल्पीयः क्लीयोऽणीयइत्यपि ॥ ६२ ॥ प्र
भूतंप्रचुरंप्राज्यमदभंवज्जलंवज्ज । पुरुहंपुरुभूयिष्ठंस्फिरंभूयश्चभू
रिच ॥ ६३ ॥ परःशताद्यास्तेषांपरसंख्याशतादिकात् । गणनीये
तुगाण्यंसंख्यातेगणितमथसमंसर्वम् ॥ ६४ ॥ विम्बमशेषंहृत्तंसम
स्तनिखिलाखिलानिनिःशेषम् । समग्रंसकलाखण्डपूर्णादीनप्यनून
के ॥ ६५ ॥ घनंनिरन्तरंसान्द्रपेलवंविरलंतनु । समीपेनिकटासन्न
सन्निकृष्टसनीडवत् ॥ ६६ ॥ सदेशाभ्याससविधसमर्थोदसदेश
वत् । उपकण्ठान्तिकाभ्यर्णाभ्यग्राअप्यभितोऽव्ययम् ॥ ६७ ॥ सं
सक्तेत्वव्यवहितमपदान्तरमित्यपि । नेदिष्ठमन्निकतमंस्याहूरंविप्र
कृष्टकम् ॥ ६८ ॥ दवीयश्चदविष्ठश्चसुदूरंदीर्घमायतम् । वर्तुलंनि
स्तलंवृत्तंबन्धुरंतून्नतानतम् ॥ ६९ ॥ उच्चप्रांश्मून्नतोदगोच्छ्रितास्तुङ्गे
ऽथवामने । न्यङ्नीचखर्वह्रस्वाःस्युरवाग्रेऽवनतानतम् ॥ ७० ॥ अ
शलंवृजिनंजिह्वामूर्मिमत्कुञ्चितानतम् । अविद्धंकुटिलंभुग्रंवेद्भितंवक्र
मित्यपि ॥ ७१ ॥ ऋजावजिह्वप्रगुणौव्यसेत्वप्रगुणाकुलौ । शाश्व
तस्तुध्रुवनित्यसदातनसनातनाः ॥ ७२ ॥ स्यास्तुःस्थिरतरःस्थेयाने

करूपतयातुयः । कालव्यापीसकूटस्थःस्थावरोजङ्गमेतरः ॥ ७३ ॥
 चरिष्णुर्जङ्गमचरंचसमिज्जंचरचरम् । चलनंकम्पनंकम्पंचलंलोलं
 चलाचलम् ॥ ७४ ॥ चञ्चलंतरलंचैवपारिल्लवपरिल्लवे । अतिरि
 क्तःसमधिकोदृढसन्धिलुसंहतः ॥ ७५ ॥ ककषटंकठिनंकूरंकठा
 रंनिष्ठुरंदृढम् । जठरंमूर्तिमनूर्त्तप्रबृद्धं प्रौढमेधितम् ॥ ७६ ॥ पु
 रणोप्रतनंप्रत्नपुरतनविरत्तनाः । प्रत्यग्राऽभिनवोनव्योनवीनोनूतनो
 नवः ॥ ७७ ॥ नूतनश्चकुमारनुकोमलंमृदुलंमृदु । अन्वगन्वक्ष
 मनुगेऽनुपदंक्लीवमव्ययम् ॥ ७८ ॥ प्रत्यक्षंस्यादैन्द्रियकमप्रत्यक्ष
 मतीन्द्रियम् । एकतानोऽनन्यवृत्तिरेकाग्रैकायनावपि ॥ ७९ ॥ अथे
 कसर्गएकाग्राऽप्येकायनगताऽपिच । पुंस्यादिपूर्वपौरस्यप्रथमाद्याअ
 थास्त्रियाम् ॥ ८० ॥ अतो जघन्यंचरममन्यपाश्चात्यपश्चिमाः । मो
 घनिरर्थकंस्पष्टंस्फुटंप्रव्यक्तमुल्लणम् ॥ ८१ ॥ साधारणनुसामान्यमे
 काकीत्तिकएककः । भिन्नार्थकाअन्यतरएकत्वान्येतरवपि ॥ ८२ ॥ उ
 च्चावचंनैकभेदमुच्चण्डमविलम्बितम् । अरुनुदस्तुमर्मस्पृगबाधनु
 निरर्गलम् ॥ ८३ ॥ प्रसव्यंप्रतिकूलंस्यादपसव्यमपछुच । वामंश
 रीरंसव्यंस्यादपसव्यनुदक्षिणम् ॥ ८४ ॥ संकटंनानुसम्बाधःकलिलं
 गहनंसमम् । संकोर्णसंकुलाकीर्णमुण्डितंपरिवापितम् ॥ ८५ ॥ ग्रन्थि
 तंगुफितंदृढंविस्तृतंविस्तृतंततम् । अन्तर्गतंविस्मृतंस्यात्प्राप्तप्रणिहितेस

अम३
 वि १

अम३
वि ९

मे ॥ ८६ ॥ वेह्निताप्रेखिताधूतचलिताकम्पिताधुते । प्रेखोलितस्तरलिते
स्नासितान्दोलितावपि ॥ ८७ ॥ वृत्तनुनासुनिष्कृताविद्धक्षिप्रेरिताः स
माः । परिक्षिप्तं तु निवृत्तं मूषितं मुषितार्थकम् । प्रबृद्धप्रसूतेन्यस्तनिष्ठे गु
णिताहते ॥ ८८ ॥ निदिग्धोपचिते गूठगुप्ते गुण्डितरूपिते । द्रुतावदी
र्णा उद्गूर्णाद्युतेकाचितशिविते ॥ ८९ ॥ घातघ्राणेदिग्धलिप्ते समुदक्तोद्धृ
ते समे । वेष्टितं स्याद्वलयितं संवीतं रुद्धमावृतम् ॥ ९० ॥ रुग्रं मुग्धेऽथ
निशितक्षुण्णतशातानितेजिते । स्याद्विनाशे नुखम्यक्वंह्रीणह्रीनौ च ल
ज्जिते ॥ ९१ ॥ वृतेतुवृत्तवावृत्तौ संयोजित उपाहितः । प्राप्यङ्गम्यं स
मासाद्यं स्यन्नं रीणं स्तुतं सुतम् ॥ ९२ ॥ सङ्गूढः स्यात्संकलितोऽवगीतः
ख्यातगर्हणः । विविधः स्याद्वङ्गविधोनानारूपः पृथग्विधः ॥ ९३ ॥
अवरीणोधिकृतश्चाप्यबभ्रस्तोऽवचूर्णितः । अनायासकृतं फारणं स्वनि
तं ध्वनितं समे ॥ ९४ ॥ बद्धे संदानितं मूतं मुदितं संदितं सितम् । निष्प
क्वंकथितम्पाकेशीरज्यपयसं श्रुतम् ॥ ९५ ॥ निर्वाणो मुनिवह्न्यादैर्नि
र्वातस्तुगतेऽनिले । पक्वं परिणते गूढं हन्नेमीढनुमूचिते ॥ ९६ ॥ पु
ष्टे तु पुषितं सोढे शान्तमुदान्तमुद्गते । दान्तस्तुदमितेशान्तः शमिते प्रार्थि
तेऽर्हितः ॥ ९७ ॥ सप्तस्तु सपिते छन्नश्चादिते पूजिते चितः । पूर्ण
स्तु पूरिते क्लिष्टः क्लिशिते वसिते सितः ॥ ९८ ॥ पुष्टपुष्टे पितादग्धेतष्ट
त्वष्टे तनूकृते । वेधितच्छिद्रितौ विद्धे विन्नतौ विचारिते ॥ ९९ ॥ निःप्र

भेविगतारेकौविलीनेविदुतद्रुतौ । सिद्धेनिर्वृत्तनिष्पन्नैदारितेभिन्नभेदि
 तौ ॥ १०० ॥ दुतंस्यूतमुतञ्चेतिचितयनानुसन्तते । स्यादर्हितेनम
 स्थितनमसितमपचायितार्चितापचितम् ॥ १०१ ॥ वरिवसितेवस्थि
 तमुपासितमुपचरितञ्च । सन्नापितस्तुसन्नाधूपितधूपायितौचटू
 नञ्च ॥ १०२ ॥ हृष्टेमत्तस्तुप्रःप्रहृन्नःप्रमुदितःप्रीतः । छिन्नंछातंलूनं
 कृतंदातंदितांछितंवृक्कणम् ॥ १०३ ॥ स्वस्तंस्वस्तंभृष्टंस्वस्तंपन्नंचुतंगलितम् ।
 लब्धंप्राप्तंविन्नंभावितमासादितञ्चभूतञ्च ॥ १०४ ॥ अन्वेषितंगवेषितम
 न्विष्टंमार्गितंमृगितम् । आर्द्रंसादंक्लिन्नन्तिमितंस्तिमितंसमुन्नमुत्तञ्च
 ॥ १०५ ॥ चातंचाणंरक्षितमवितंगोपायितंगुप्तम् । अवगणितमवम
 तावज्ञातेऽवमानितञ्चपरिभूते ॥ १०६ ॥ त्यक्तंहीनंविधुतंसमुन्निभ
 तंधूतमुत्सृष्टम् । उत्तंभाषितमुदितञ्जल्पितमाख्यातमभिहितंलपित
 म् ॥ १०७ ॥ बुद्धंबुधितंमनितंविदितंप्रतिपन्नमवसितावगते । ऊरी
 कृतमुररीकृतमङ्गीकृतमाश्रुतंप्रतिज्ञातम् ॥ १०८ ॥ संगीर्णंसंविदितं
 संश्रुतंसमाहितोपश्रुतोपगतम् । ईलितशस्तपणायितपनायितप्रणु
 तपणितपनितानि ॥ १०९ ॥ अपिगीर्णवर्णिताभिष्टुतेडितानिस्तुतार्था
 नि । भक्षितचर्वितलिप्तप्रत्यवसितगिलितखादितप्तातम् ॥ ११० ॥
 अभ्यवहृतान्नजग्धग्रस्तग्लस्ताशितंभुक्ते । क्षेपिष्ठक्षेदिष्ठप्रेष्ठवरि
 ष्ठस्थविष्ठवंहिष्ठाः ॥ १११ ॥ क्षिप्रश्चुद्राभीक्षितपृथुपीववऊलप्रक

अमर

वि१

अम३

वि १

र्षार्थाः । साधिविषयविषयस्फेकगिरिच्छसिष्ठबृद्धिः ॥ ११२ ॥

वाढव्यापतवङ्गगुरुवामनवृद्धारकातिशये ।

इतिविशेष्यनिघ्नवर्गः

सं २

प्रकृतिप्रत्ययार्थाद्वैः संकीर्णलिङ्गमुन्नयेत् । कर्मक्रियातत्सातत्येगम्येस्य
रपरस्परः ॥ १ ॥ साकल्यासंगवचनेपाणयणपणयणे । यदृच्छासै
रिताहेतुष्पून्यात्वास्याविलक्षणम् ॥ २ ॥ शमथस्तुशमः शान्तिर्दानि
सुदमथोदमः । अवदानं कर्मवृत्तं काम्यदानं प्रवारणम् ॥ ३ ॥ वश
क्रियासंबदनं मूलकर्मतु कर्मणम् । विधूननं विधुवनं तर्पणं प्रीणनं वन
म् ॥ ४ ॥ पर्याप्तिः स्यात्परिचरणं हस्तवारणमित्यपि । सेवनं सीवनं स्यू
तिर्विदरः स्फुटनं भिदा ॥ ५ ॥ आक्रोश नमभीषङ्गः संवेदो वेदनान
ना । सम्मूर्च्छनमभिव्याप्तिर्याज्जाभिष्टार्थनार्हना ॥ ६ ॥ बर्द्धनं छेद
नेऽथ वेदानन्दनसमाजने । आपच्छन्नमथास्नायः शम्पदायः शु
येक्षिया ॥ ७ ॥ ग्रहेग्राहो वशः कानौ रक्षणस्त्राणेरणः वृणे । व्यधो वि
धेपचापाकेहवो हूतौ वरेवृत्तौ ॥ ८ ॥ ओषः श्लेषेन योनायेज्यानिर्जी
णा भ्रमो भ्रमौ । स्फातिर्वृद्धौ प्रथाख्यातौ स्पृष्टिः पृत्तौ स्त्रवः स्त्रवे ॥ ९ ॥
एधा समृद्धौ स्फुरणं स्फुरणे प्रमितौ प्रमा । प्रसूतिः प्रसवे श्लोते प्राघारः
क्षमथः क्षमे ॥ १० ॥ उत्कर्षोऽतिशये सन्धिः श्लेषे विषय आशये ।

॥ ८७ ॥

क्षिपायाश्चेपणं गीर्णं गिरौ गूरुणमुद्यमे ॥ ११ ॥ उन्नाय उन्नयेऽश्रयः अमर
अयणे जयने जयः । निगादो निगदे मादो मदे उद्देग उद्गमे ॥ १२ ॥ सं २
विमर्दनं परिमलेऽभ्युपपत्तिरनुग्रहः । निग्रहस्तद्विरुद्धः स्यादभि
योगस्त्वभिग्रहः ॥ १३ ॥ मुष्टिबन्धस्तु संग्राहोऽभिघ्नेऽमरविघ्नौ ।
बन्धनं प्रसितिश्चारः स्पशः प्रष्टोपतप्ररि ॥ १४ ॥ निकारे विप्रकारः स्या
दाकारस्त्वङ्गदङ्गितं । परिणामो विकारे द्वे समे विवृतिविक्रिये ॥ १५ ॥
अपहारस्त्वपचयः समाहारः समुच्चयः । प्रत्याहार उपादानं विहार
स्तु परिक्रमः ॥ १६ ॥ अभिहारेऽभिग्रहं निर्हारेऽभ्यवकर्षणम् ।
अनुहारेऽनुकारः स्यादर्थस्यापगमे व्ययः ॥ १७ ॥ प्रवाहस्तु प्रवृत्तिः
स्यात्प्रवहो गमनं वहिः । वियामो वियमो यामो यमः संयाम संयमौ ॥ १८ ॥
हिंसा कर्माभिचारः स्याज्जागर्या जागरद्वयोः । विघ्नोऽन्तरयः प्रत्यूहः
स्यादुपघ्नोऽन्तिकाश्रये ॥ १९ ॥ निर्वेश उपभोगः स्यात्परिसर्प्यः परि
क्रिया । विधुरन्तु प्रविश्लेषोऽभिप्रायश्छन्द आशयः ॥ २० ॥ संक्षेपणं
समसनं पर्यवस्था विरोधनम् । परिसर्प्या परीसारः स्यादा स्यात्वासना
स्थितिः ॥ २१ ॥ विस्तारे विग्रहो व्यासः स च शब्दस्य विस्तरः । स्यान्म
र्दनं सम्बाहनं विनाशः स्याददर्शनम् ॥ २२ ॥ संस्तवः स्यात्परिचयः प्र
सरस्तु विसर्पणम् । नीवाकस्तु प्रयामः स्यात्सन्निधिः सन्निवर्षणम् ॥ २३ ॥
लवोऽभिलावो लवने निष्पावः पवने पवः । प्रस्तावः स्यादवसरः वसरः

अम३
सं २

सूत्रवेष्टनम् ॥ २४ ॥ प्रजनः स्यादुपसरः प्रश्रयप्रणयौ समौ । धीशक्ति
निष्क्रमाऽस्त्रीतुसंक्रमोदुर्गसञ्चरः ॥ २५ ॥ प्रत्युत्क्रमः प्रयोगार्थः प्र
क्रमः स्यादुपक्रमः । स्यादभ्यादानमुद्धातआरम्भः संभ्रमस्वर ॥ २६ ॥
प्रतिबन्धः प्रतिघ्नोऽवनायस्तुनिपातनम् । उपलम्भस्त्वनुभवः स
मालम्भो विलेपनम् ॥ २७ ॥ विप्रलम्भे विप्रयोगे विलम्भस्त्वतिसर्ज
नम् । विश्रावस्तुप्रविख्यातिरवेष्टाप्रतिजागरः ॥ २८ ॥ निपाठनि
पठौ पाठेतेमस्तेमौ समुद्ने । आदीनवास्वैवाक्लेशे मेलके सङ्गसङ्गमौ
॥ २९ ॥ संवीक्षणं विचलनं मार्गं मृगणामृगः । परिरम्भः परिष्व
ङ्गः संश्लेष उपगूहनम् ॥ ३० ॥ निर्वर्णनं तु निर्ध्यानं दर्शनालोकनेक्षण
म् । प्रत्याख्यानं निरसनं प्रत्यादेशो निरकृतिः ॥ ३१ ॥ उपशयो वि
शयश्च पर्यायशयनार्थकौ । अर्त्तनञ्च तृतीया च द्वितीया च दृशा
र्थके ॥ ३२ ॥ स्याद्यत्यासो विपर्यासो व्यत्ययश्च विपर्यये । पर्ययो
ऽतिक्रमस्तस्मिन्नतिपातउपात्ययः ॥ ३३ ॥ प्रेषणं यत्समाहूयत
च त्यागतिशयसमम् । समं स्तावः क्रतुषु यास्तुतिभूमिर्दिजन्मनाम् ॥ ३४ ॥
निधाय तक्ष्यते यत्र काष्ठे काष्ठं स उद्धूतः । सम्वधुस्तु इत्सम्वधनः स्त
म्भायेन निवृत्त्यते ॥ ३५ ॥ आविधो विध्यते येन तत्र विष्वक् समे निधः ।
उत्कारश्चनिकारश्च दौधान्योऽक्षेपणार्थकौ ॥ ३६ ॥ निगारेद्गारविष्टा
बोद्गाहस्तु गरादिषु । आरत्यवरतिविरतय उपरमेऽथ निष्ठेवः

॥ ७९ ॥

॥ ३७ ॥ निष्ठूतिर्निष्ठेवनंनिष्ठीवनमित्यभिन्नानि । जवनेजूतिस्सां
तिल्ववसानेस्यादथज्वरेजूर्तिः ॥ ३८ ॥ उद्गस्तुषश्चप्रेरणमक
रशिरित्यादयःशपे । गोत्रानेभ्यस्तस्यबृद्धमित्योपगवकादिकम् ॥ ३९ ॥
आपूपिकंशाष्कुलिकमेवमाद्यमचेतसाम् । मानवानानुमानव्यं सहा
यानां सहायता ॥ ४० ॥ हल्याहलानां ब्राह्मण्यवा उव्येतुद्विजन्मनाम्
। दपश्चुत्तानां पृष्ठानां पार्श्वपृष्ठमनुक्रमात् ॥ ४१ ॥ खलानां खलिनी
खल्याप्यथमानुष्यकं दृशाम् । ग्रामताजनताधूम्यापाश्यागल्यापृथक्पृ
थक् ॥ ४२ ॥ अपिसाहस्रकारीषचार्मणाथर्वणादिकम् ।

॥ इतिसंकीर्णवर्गः ॥

नानार्थाः केऽपिकान्तादिर्वर्गेष्वेवाचकीर्तिताः । भूरिप्रयोगायेयेषु पर्याये
ष्वपि ते पुनः ॥ १ ॥ आकाशेचिदिवेनाकोलोकस्तुभुवनेजने । पट्टेयशसिच
म्लोकः शरेखज्जेवशायकः ॥ २ ॥ जम्बुकैक्रोष्टृवरुणौपृथुकौविपिटार्भ
कौ । आलेकौदर्शनेद्यौतौभेरीपटहमानकौ ॥ ३ ॥ उत्सङ्गचिह्नयो
रङ्गः कलङ्कोक्तापवादयोः । तक्षुकोनागबर्द्धक्योरर्कः स्फटिकसूय्य
योः ॥ ४ ॥ माहूतेवेधसिबध्रेपुंसिकः कंशिरेऽम्बुनोः । स्यात्पुलाकस्तुच्छ
धान्येसंक्षेपेभक्तसिक्थके ॥ ५ ॥ उलूकेकरिणः पुच्छमूलोपानेषपेचकः
। कमण्डलौचकरकः सुगतिचविनायकः ॥ ६ ॥ किष्कुर्हस्तेनितस्तौच

अमर
सं २

ना ३

अम३
ना ३

शूककीटे चतुश्चिकः । प्रतिकूलेप्रतीकस्त्रिष्वेकदेशेचपुंस्ययम् ॥ ७ ॥
स्याद्भूतिकन्तुभूनिम्बेकतृणेभूस्तृणेऽपिच । ज्योत्स्निकायाश्च घेषेचको
षाशातक्यथकट्फले ॥ ८ ॥ सितेचखदिरेसोमबल्कः स्यादथसि
ह्लके । तिलकल्केचपिण्याकोवाह्लीकंरमठेऽपिच ॥ ९ ॥ महेन्द्र
गुगुलूकव्यालग्राहिषुकौशिकः । रुक्तापशंकास्वातङ्कः स्वल्पेऽपिष्टुल्ल
कस्त्रिषु ॥ १० ॥ जैवातृकः शशाङ्केऽपिखुरेऽप्यम्बस्यवर्तकः । व्याघ्रेऽपि
पुण्डरीकोनायमान्यामपिदीपकः ॥ ११ ॥ शालावृकाः कपिक्रोष्टुश्चान्न
स्वर्णेऽपिगैरिकम् । पीडार्थेऽपिव्यालीकंस्यादलीकंत्वप्रियेऽन्दते ॥ १२ ॥
शीलान्वयावनूकेदेशल्लेशकलबल्कले । साष्टेशतेसुवर्णानांहेम्यु
रेभूषणेपले ॥ १३ ॥ दोनारेऽपिचनिष्कोऽस्त्रीकल्कोऽस्त्रीसमलैनसोः
। दम्भेऽप्यथपिनाकोऽस्त्रीशूलशंकरधन्वनाः ॥ १४ ॥ धेनुकातुकरे
खवाचमेघजालेचकालिका । कारिकायातनावृत्त्याः कर्णिकाकर्णभूषणे
॥ १५ ॥ करिहस्ताङ्गुलौपद्मबीजकोश्याञ्चिषूतरे । बृन्दारकौरूपिमुख्यौ
एकेमुख्यान्यकेवलाः ॥ १६ ॥ स्याद्दाम्भिकः कौकुटिकोयश्चादूरेरितेश
णः । लासाटिकः प्रभोर्भालदर्शिकार्थाक्षमश्चयः ॥ १७ ॥ भूमृन्नि
म्बवलयचक्रेषुकटकोऽस्त्रियाम् । शूच्यग्रेष्टुद्रश्चैचलोमहर्षेचक
ण्टकः ॥ १८ ॥ पाकौपत्तिशिश्नूमध्यरत्नेनेतरिनायकः । पर्य्य
ङ्कः स्यात्परिकरेष्याद्रायामपिलुम्भकः ॥ १९ ॥ पेटकस्त्रिषुबृन्देऽपिगु

रैदेश्येचदेशिकः । खेटकौग्रामफलकौधीवरेऽपिचजालिकः ॥ २० ॥
 पुष्परेणौचकिंजल्कः शुल्कोऽस्त्रीस्त्रीधनेऽपिच । स्यात्कल्लोलेपुत्क
 लिकाबार्द्धकंभाववृन्दयोः ॥ २१ ॥ करिण्याच्चापिगणिकादारकौबाल
 भेदकौ । अन्धेऽप्यनेउमूकः स्यात्तटं कौदय्याश्मदारकौ ॥ २२ ॥ इति
 कान्ताः ॥ मयुखस्त्रिद्वकरज्वालास्त्रिलिबाणेशिलीमुखौ । शंखेनि
 धौलालटास्थिकम्बौनस्त्रीन्द्रियेऽपिखम् ॥ २३ ॥ घृणिज्वालेअपिशिखे
 उपलेपेचगोमुखम् । ॥ इतिखान्ताः ॥ भुजङ्गः पन्नगेषिज्ञैश्चैलवृक्षौ
 मगावगौ ॥ २४ ॥ आशुगौवायुविशिखौ शर्कराविहगाः खगाः । पतङ्गौ
 पक्षित्कृत्यैचपूगः क्रमुकवृन्दयोः ॥ २५ ॥ पशवोऽपिमृगावेगः प्रवाह
 जवयोरपि । परगः कौसुमेरेणौस्तानीयादौरजस्यपि ॥ २६ ॥ गजेऽ
 पिनागमातङ्गावपाङ्गस्तिलकेऽपिच । सर्गः स्वभावनिर्माकनिश्चयाध्या
 यस्तृष्टिषु ॥ २७ ॥ योगः सन्नहनोपायध्यानसंगतियुक्तिषु । भोगः सु
 खेच्छादिभृतावहेष्वफणकाययोः ॥ २८ ॥ चातकेहरिणेषुसिसार
 ङ्गः वशलेत्रिषु । कौपौचस्रवगः शपेत्वभिषङ्गः परभवे ॥ २९ ॥ यानाद्य
 ज्ञेयुगः पुंसियुगंयुग्मेकतादिषु । स्वर्गेषुपशुवाग्वज्रदिग्नेत्रघृणिभूजले
 ॥ ३० ॥ लक्ष्यदृष्ट्यास्त्रियांपुंसिगैर्लिङ्गंचिह्नशेफसाः । शृङ्गस्याधान्य
 सान्वेष्ववरङ्गंमूर्द्धगुह्ययोः ॥ ३१ ॥ भगंश्रीकाममाहात्म्यवीर्ययत्नार्क
 कीर्तिषु । ॥ इतिगान्ताः ॥ परिघः परिघातेऽस्त्रेष्योद्योवृन्देऽम्भसारये

अम३

ना ३

अमर
ना ३

॥ ३२ ॥ मूल्ये पूजाविधावर्घाऽंघोदुःखव्यसनेष्वधम् । त्रिष्विष्टेऽल्पे
लघुः ॥ इति चान्ताः ॥ काचाः शिष्यमृद्धेद दृगुजः ॥ ३३ ॥ विपर्यया
सेविस्तरैव प्रपञ्चः पावकेषु चिः । मास्यमात्ये वात्युपधेपुंसि मेध्येसि ते त्रिषु
॥ ३४ ॥ अभिषङ्गे स्पृहायाञ्च गभस्तौ च रुचिः स्त्रियाम् ॥ इति चान्ताः ॥
केकिताश्चर्यावहिर्भुजौ दन्तविप्राण्डजादिजाः ॥ ३५ ॥ अजाविष्णुह
रच्छागागोष्ठावनिवहावजाः । धर्मराजौ जिनयमौ कुञ्जोदनेऽपि न
स्त्रियाम् ॥ ३६ ॥ बलजेश्चेन्नपूर्वरे बलजावग्लुदर्शना । समेक्षं शेरशे
ऽप्याजिः प्रजास्यान्ततौ जने ॥ ३७ ॥ अजौ शंखशशाङ्कौ च स्व
केनित्येति जं त्रिषु ॥ इति चान्ताः ॥ पुंस्यान्मनिप्रवीणे चक्षे च शोवा च्यलि
ङ्गकः ॥ ३८ ॥ संज्ञास्याच्चेतनानामहस्ताद्यैश्चार्थसूचना ॥ इति चान्ताः
॥ काके भगण्डौ करटौ गजगण्डकटीकटौ ॥ ३९ ॥ शिपिविष्टस्तु
खलौ दुश्चर्मणि महेश्वरे । देवशिल्पिन्यपि त्वष्टादिष्टं दैवेऽपि न द्वयोः
॥ ४० ॥ रसेकदुःकद्वकार्ये त्रिषु मत्सरतीक्ष्णयोः । रिष्टं क्षेमाम्बुभाभावे
ष्वरिष्टे तु शुभाशुभे ॥ ४१ ॥ मायानिष्कलयन्त्रेषु कैतवान्तराणि त्रिषु । अयो
घने गैलम्बुङ्गे सोरङ्गे कूटमस्त्रियाम् ॥ ४२ ॥ सूक्ष्मैलायां चुटिः स्त्रीस्यात्का
लेऽल्पे संशयेऽपि सा । अत्युत्कर्षाश्रयः कोट्यो मूले लग्नकचे जटा ॥ ४३ ॥
व्युष्टिः फले समृद्धौ च दृष्टिर्ज्ञानेऽक्षिणदर्शने । इष्टिर्यागे च्छयोः सृष्टनिश्चि
ते वज्रले त्रिषु ॥ ४४ ॥ कष्टे तु कृच्छ्रगघने दक्षामन्दागदेषु तु । पटुर्दौर्वा

॥ ६५ ॥

चलिङ्गैच ॥ इतिठान्ताः ॥ । नीलकण्ठःशिवेऽपिच ॥ ४५ ॥ पुंसिक्वा
छोऽन्तर्जठरंकुम्भूलोऽन्तर्गृहंतथा । निष्ठानिष्पत्तिनाशान्ताःकाष्ठोक्त
स्थितौदिशि ॥ ४६ ॥ त्रिषुज्येष्ठोऽतिशस्तेऽपिकनिष्ठोऽतियुवाल्पयोः ।
॥ इतिठान्ताः ॥ दण्डोऽस्त्रीलगुडेऽपिस्याद्गुडेगोलेक्षुपाकयोः ॥ ४७ ॥
सर्पमांसान्यम्बूयाडोगोभूवाचस्त्रिडाइलाः । श्वेडावंशशलाकापिनाडीकाले
ऽपिषट्क्षणे ॥ ४८ ॥ काण्डोऽस्त्रीदण्डवाणार्बवर्गावसरवारिषु । स्या
द्दण्डमम्बाभरणेऽमत्रेमूलवणिग्धने ॥ ४९ ॥ इतिठान्ताः ॥ भृशप्रतिज्ञ
योर्वाळंप्रगाळंभृशकृच्छ्रयोः । शक्तस्थूलोत्रिषुदृढैर्व्यूढैर्विन्ध्यस्तसंहतौ
॥ ५० ॥ इतिठान्ताः ॥ भ्रूणोऽर्भकेस्त्रैणगर्भेवाणोवलिस्तुतेशरे । कणोऽति
सूक्ष्मेभ्रान्यांशेसंघातेप्रमथेगणः ॥ ५१ ॥ पणोद्यूतादिषूस्मृष्टेभृतौमूल्येधने
ऽपिच । मैव्याद्रव्याश्रितेसत्त्वशुक्लसन्धादिकेगुणः ॥ ५२ ॥ निर्व्यापार
स्थितौकालविशेषोन्सवयोःक्षणः । वर्णोदिजादौशुक्लादौस्तुतौवर्णनुवा
क्षरे ॥ ५३ ॥ अहणोभास्करेऽपिस्याद्वर्णभेदेऽपिचत्रिषु । स्थाणुःश
र्वेऽप्यथद्रोणःकाकेऽपिचरवेरणः ॥ ५४ ॥ ग्रामणीर्नापितेपुंसिश्चेष्टेग्रा
माधिपेत्रिषु । ऊर्णमेषादिलोमिस्थ्यादावर्तचान्तरभुवौ ॥ ५५ ॥ हरि
णीस्यानृगोहेमप्रतिमाहरिताचया । त्रिषुपाण्डौचहरिणःस्थूणास्तम्भे
ऽपिवेश्मनः ॥ ५६ ॥ तृष्णेस्पृहापिपासेदेजुगुप्ताकरुणेघृणे । वणि
क्यथेऽपिविपणिःसुरप्रत्यक्कावारुणी ॥ ५७ ॥ करेणुरिभ्यांस्त्रीने

अमर

ना ३

अम३

ना ३

भेदविणुबलन्धेनम् । शरणं गृह्यरक्षित्रीः श्रीपणिकमलेऽपि च
 ॥ ५८ ॥ विषाभि मरलोहेषु तीक्ष्णं क्लीबे खरेचिषु । प्रमाणं हेतुम
 र्यादाशस्त्रेयत्ताप्रमातृषु ॥ ५९ ॥ करणं साधकतमं क्षेत्रे च गात्रेन्द्रिये
 ष्वपि । प्राण्युत्पादे संसरणमसम्बाधचमूगतौ ॥ ६० ॥ घण्टापथे
 ऽथवान्तात्रे समुद्धरणमुन्नये । अतस्त्रिषु विषाणं स्यात्प्रमुष्मृज्जे भदना
 योः ॥ ६१ ॥ प्रवणः क्रमनिम्नोर्वा प्रहेनातुचतुष्पथे । संकीर्णो निचिता
 मुद्धैर्द्विरिणं प्रून्यमूषरम् ॥ ६२ ॥ इति णान्ताः ॥ देवसूयैर्वि
 वस्वनौ सरस्वनौ नदार्णवौ । पश्चिनाश्चैर्गर्भान्मनौ शकुनौ भास
 पश्चिणौ ॥ ६३ ॥ अग्न्युत्पातौ धूमकेतूजौ मूतौ मेघपर्वतौ । हस्तौ तु पा
 णिनश्च वेमरूतौ पवनामरौ ॥ ६४ ॥ यन्ताहस्तिपके सूते भर्ता धात
 रिपो हरि । यानपावेशिणौ पोतः प्रेतः प्राण्यन्तरे मृते ॥ ६५ ॥ ग्रहभे
 देष्वजे केतुः पार्थिवे तनये सुतः । स्यपतिः कारुभेदेऽपि भूभृद्भूमिधरे नृ
 पे ॥ ६६ ॥ मूर्द्धाभिषिक्तो भूपेऽपि ऋतुः स्त्रीकुसुमेऽपि च । विष्णावप्य
 जिताव्यक्तौ सूतस्त्वष्टरिसारथौ ॥ ६७ ॥ व्यक्तः प्राज्ञेऽपि दृष्टान्तावुभेशा
 स्त्रनिदर्शने । क्षत्रास्यात्सारथौ द्वाः स्थेक्षत्रियायाश्च भूद्रजे ॥ ६८ ॥
 वृत्तान्तः स्यात्प्रकरणे प्रकारे कात्स्न्यवार्तयोः । आमर्त्तः समरे नृत्यस्थान
 नीवृद्धि शेषयोः ॥ ६९ ॥ कृतान्तो यमसिद्धान्तदैवाकुशलकर्मसु । श्लेषा
 दिरसरक्तादिमहाभूतानि तद्गुणाः ॥ ७० ॥ इन्द्रियाण्यश्मविकृतिः शब्द

ध्यानिस्वधातवः । कक्षा न्तरेऽपि शुद्धानो नृपस्या सर्वगोचरे ॥ ७१ ॥
 कास्तु सामर्थ्ययोः शक्तिर्मूर्तिः काठिन्यकाययोः । विस्तारवल्यावृततिर्व
 सतो रत्रिवेश्मनोः ॥ ७२ ॥ क्षयार्चयोरपचितिः सान्तिर्दानावसानयोः ।
 आर्त्तिः पीडाधनुः कोट्योर्जातिः सामान्यजन्मनोः ॥ ७३ ॥ प्रचारस्यन्द
 योरोतिरोतिर्दिम्बप्रवासयोः । उदयेऽधिगमे प्राप्तिस्तेता त्वग्निचये युगे
 ॥ ७४ ॥ वीणाभेदेऽपि महती भूतिर्भस्मनिसम्पदि । नदीनगर्योर्नागा
 नंभोगवत्पथसंगरे ॥ ७५ ॥ संगे सभायां समितिः क्षयवासावपि
 क्षिती । रवेरर्चिश्च शस्त्रं च वह्निज्वाला च हेतयः ॥ ७६ ॥ जगतोज
 गतिच्छन्दोविशेषेऽपि क्षितावपि । पंक्तिश्छन्दोऽपि दशमस्या त्वभावेऽ
 पि चायतिः ॥ ७७ ॥ पत्तिर्गतौ च मूले तु पक्षतिः पक्षभेदयोः । प्रकृति
 र्योनिलिङ्गे च कौशिक्याद्याश्च वृत्तयः ॥ ७८ ॥ सिकताः स्युर्बालुकापिवेदे
 अवसिचश्रुतिः । वनिता जनिता त्वर्थानुरागायाश्च योषितिः ॥ ७९ ॥
 गुप्तिः क्षितिर्व्युदासेऽपि धृतिर्धारणधैर्ययोः । वृहती क्षुद्रवार्त्ता कीर्त्तुः
 भेदे महत्यपि ॥ ८० ॥ वासितास्त्री करेणैवाश्च वार्त्ता वृत्तौ जनश्रुतौ । वा
 र्त्तफलान्यरेगे च त्रिष्वप्युच्यन्ते ॥ ८१ ॥ कलधौतं रूप्यहेमोर्नि
 मित्तं हेतुलक्ष्मणोः । श्रुतं शास्त्रावधृतयो र्युगपर्थो प्रयोः कृतम् ॥ ८२ ॥
 अत्याहितं महाभोतिः कर्मजीवानपेक्षिच । युक्ते क्षमादावृते भूतं प्राण्यतीते
 समे त्रिषु ॥ ८३ ॥ वृत्तं पद्ये च रिचे त्रिष्वतीते दृढनिस्तले । महद्राज्यं चा

अमर
 ना ३

अम३

ना ३

वगीतं जन्मस्यार्द्रहिंते विषु ॥ ८४ ॥ श्वेतं रूपेऽपि रजतं हेमि रूपे
सिते विषु । विष्वतो जगदिङ्गेऽपि रक्तं नील्यादिरगि च ॥ ८५ ॥ अवदा
तः सिते पीते शुद्धे बद्धार्जुनैः सितैः । युक्तेऽति संस्कृते मर्षिण्यभिनीतो
ऽथ संस्कृतम् ॥ ८६ ॥ कृचि मेलक्षणे पीतेऽप्यननोऽनवधा वपि ।
ख्याते हृष्टे प्रतीतोऽभिजातस्तु कुलजे बुधे ॥ ८७ ॥ विविक्तौ पूतविजनौ मू
र्च्छितौ मूढौ सोच्छ्रयौ । दौघास्तपस्वौ श्रुतौ शिती धवलमेचवौ ॥ ८८ ॥
सत्ये साधौ विद्यमाने प्रशस्ते भर्हि ते च सत् । पुरस्कृतः पूजितेऽरात्यभियु
क्तेऽग्रतः कृते ॥ ८९ ॥ निवाता बाश्रया वातौ शस्त्राभेद्यश्च वर्मयत् । जा
तो नृद्वप्रबृद्धाः स्युर्च्छ्रिता उन्धिता स्त्वमी ॥ ९० ॥ बृद्धिमत्प्रोद्यतोऽप्य
न्ना आदृतौ सादरार्चितौ ॥ ९१ ॥ इति तान्ताः ॥ अर्थोऽभिधेयैरेव स्तु प्रयो
जननिवृत्तिषु ॥ ९२ ॥ निदानागमयोः स्तीर्थमृषिजुष्टजले गुरौ । सम
र्थस्त्रिषु शक्तिषु सम्बद्धार्थे हि तेऽपि च ॥ ९३ ॥ दशमी स्थौक्षीणरग
बृद्धौ वीथीपदव्यपि । आस्थानीयत्नयो रस्था प्रस्थोऽस्त्री सानुमानयोः
॥ ९४ ॥ इति थान्ताः ॥ अभिप्रायवशौ कृत्वा बद्धौ जीमूतवत्सरौ ।
अववादैः तु निन्दा शोदायादौ स्तुतबान्धवौ ॥ ९५ ॥ पादारश्म्यङ्घ्रितू
र्य्यां शास्त्रान्द्राग्न्यर्कास्तमो नृदः । निर्ववादो जनवादेऽपि शादो जम्बालश
य्ययोः ॥ ९६ ॥ आश्वे रूदिते भ्रातृर्य्यां क्रंदोदारुणे रणे । स्यात्प्रसा
दोऽनु रोधेऽपि स्तुतः स्याद्यज्ञनेऽपि च ॥ ९७ ॥ गोष्ठाध्यक्षेऽपि गोवि

॥ ॐ ॥

॥ १०० ॥ अविदूरेऽप्यवष्टभः प्रसिद्धौख्यातभूषितौ । ॥ इतिधा

अमर
ना ३

अम३
ना ३

नाः ॥ सूर्य्यरहोचित्रभानूभानूरश्मिदिवाकरौ ॥ ११० ॥ भूतात्मानौधा
तृदेहौमूर्खनीचौपृथग्जनौ । ग्रावाणौशैलपाषाणौपत्रिणौशरपक्षिणौ
॥ १११ ॥ तरुशैलौशिखरिणौशिखिनौवह्निवर्हिणौ । प्रतियन्नावुभौ
लिप्तेपग्रहावयसादिनौ ॥ ११२ ॥ द्वासारथिहयारेहौवाजिनोऽश्वेषु
पक्षिणः । कुलेऽप्यभिजनोजन्मभूम्यामप्यथहायनाः ॥ ११३ ॥ व
र्धार्चिर्वीहिभेदास्युश्चन्द्राग्न्यर्क्षाविरेचनाः । केशेऽपिवृजिनाविष्कर्म
र्क्षुरशिल्पिनोः ॥ ११४ ॥ आत्मायन्तोधृतिर्बुद्धिः स्वभावोब्रह्मवर्ष
च । शक्रघातुकमत्तेभावर्षुकाद्येघनाघनाः ॥ ११५ ॥ अभिमानोऽर्थादि
दर्पेज्ञानेप्रणयहिंसयोः । घनोमेघमूर्तिगुणेषुमूर्तेनिरन्तरे ॥ ११६ ॥
इनःसूर्य्यप्रभौराजामृगाङ्केश्चित्रेन्द्रे । वाणिन्यौनर्तकीमत्तेस्त्रवन्या
मपिवाहिनी ॥ ११७ ॥ द्वादिन्यौवज्रतडितौवन्द्यायामपिकामिनी ।
त्वद्देहयोरपितनुःसूनाधोजिह्विकापिच ॥ ११८ ॥ क्रतुविस्तारयोर
स्त्रीवितानंविषुतुच्छके । मन्देऽथकेतनंकृत्येकेतावुपनिमंत्रणे ॥ ११९ ॥
वेदस्तत्त्वंतपोब्रह्मब्रह्माविप्रःप्रजापतिः । उत्साहनेचहिंसायांसूच
नेचापिगन्धनम् ॥ १२० ॥ आतञ्चनंप्रतीवापजवनाप्यायनार्थकम् ।
व्यञ्जनंलाञ्छनंशुमश्रुनिष्ठानावयवेष्वपि ॥ १२१ ॥ स्यात्कौलीनंलोकवादे
युद्धेपञ्चहिपक्षिणाम् । स्यादुद्यानंनिःसरणैवनभेदेप्रयोजने ॥ १२२ ॥
अवकाशेस्थितौस्थानंक्रोडादावपिदेवनम् । उत्थानंपौरुषेतन्त्रेसन्नि

॥ १०९ ॥

विष्टोद्गमेऽपि च ॥ १२३ ॥ व्युत्थानं प्रतिरोधे च विरोधाचरणेऽपि च । मा
रणे मृतसंस्कारे गतौ द्रव्योपपादने ॥ १२४ ॥ निवर्तनेनोपकरणानुव
ज्या सुचसाधनम् । निर्यातनं वै रश्मुद्धौ दानेन्यासार्पणेऽपि च ॥ १२५ ॥
व्यसनं विपदि भ्रंशे दोषे कामजकोपजे । पक्ष्माक्षिलो म्नि किञ्जल्के तं त्वा
द्यं रेऽप्यणीयसि ॥ १२६ ॥ तिथिभेदे क्षणे पर्ववर्त्मने च च्छदे ध्वनि ।
अकार्यगुह्ये कौपीने मिथुनं सङ्गतैरते ॥ १२७ ॥ प्रधानं परमात्माधीः प्र
ज्ञानं बुद्धिचिह्नयोः । प्रसूनं पुष्पफलयोर्निधनं कुलनाशयोः ॥ १२८ ॥
क्रान्तेरेदनाह्वाने वर्षादेहप्रमाणयोः । गृहदेहत्विद् प्रभावधामान्य
ऽथ च तुष्यथे ॥ १२९ ॥ सन्निवेशे च संस्थानं लक्ष्मचिह्नप्रधानयोः । आ
च्छादने सम्प्रधानं पवारणमित्युभे ॥ १३० ॥ आरधनं साधने स्याद
वाप्रातोषणेऽपि च । अधिष्ठानं चक्रपुरप्रभावाध्यासनेऽपि च ॥ १३१ ॥
रत्नं स्वजातिश्रेष्ठेऽपि बने सलिलकानने । तलिनं विरले स्तोके वाच्यलि
ङ्गास्तथोत्तरे ॥ १३२ ॥ समानाः सत्समैकेभ्यः पिशुनौ खलस्तूचकौ ।
। हो न न्यूना वून गह्वी वेगिष्मूरे तरस्विनौ ॥ १३३ ॥ अभिपन्नोऽपरा
द्धोऽपि ग्रस्तव्यापद्गता वपि । ॥ इति नान्ताः ॥ कलापो भूषणो वर्हेतूणीरे
संहतेऽपि च ॥ १३४ ॥ परिच्छदे परीवापः पर्युप्रासलिलस्थितौ । गा
धुगोष्ठपती गोपौ हरविष्णुवृषाकपी ॥ १३५ ॥ वाष्पमूष्माशुकशिपुस्त्वन्न
माच्छादनं दयम् । तल्पं शय्यादृदारेषु स्तम्भेऽपि विटपोऽस्त्रियाम्

अम३
ना ३

अम३
ना ३

॥ १३६ ॥ प्राप्तरूपस्वरूपाभिरूपाबुधमनो ज्ञयोः । भेद्यलिङ्गां अमीकू
मीवीणाभेदश्चकच्छपो ॥ इतिपान्ताः ॥ १३७ ॥ रवोर्णुंसिरेफः स्यात्कु
स्मितेवाच्यलिङ्गकः । ॥ इतिपान्ताः ॥ अन्तरभवसत्त्वेऽश्वेगन्धर्वो
दिव्यगायने ॥ १३८ ॥ कम्बुर्नावलये शंखेदिजिह्वेसर्प्यसूचकौ । पूर्वा
ऽन्यलिङ्गः प्रागाहपुंव ऊत्वेऽपि पूर्वजान् ॥ १३९ ॥ ॥ इतिपान्ताः ॥ कु
म्भौघटेममूर्द्धाशौ डिम्भौ तु शिष्टमुवालिशौ । स्तम्भौ स्थूराजडी भवौ शंभूवह्ना
विलोचनौ ॥ १४० ॥ कुक्षिभूणां भकागर्भाः विश्रम्भः प्रणयेऽपि च । स्याद्दे
व्यादुन्दुभिः पुंसि स्यादक्षेदुन्दुभिः स्त्रियाम् ॥ १४१ ॥ स्यान्महारजनेक्षीवं
कुसुम्भं करकेपुमान् । क्षत्रियेऽपि च नाभिर्नासुरभिर्गवि च स्त्रियाम्
॥ १४२ ॥ सभासंसदिसन्धेवविष्वध्यक्षेऽपि ब्रह्मभः । ॥ इतिपान्ताः ॥
किरणप्रग्रहैरश्मीकपिभेकौ क्षवङ्गमौ ॥ १४३ ॥ इच्छामनोभक्ते
कामौ शौर्यौ द्यौगौ परक्रमौ । धर्माः पुण्ययमन्यायस्वभावाचारसोमपाः
॥ १४४ ॥ उपायपूर्व आरम्भ उपधाचाष्टुपक्रमः । वणिकपथः पुरं वेदो वि
गतेनागरे वणिक ॥ १४५ ॥ नैगमौ दैवलेखमो नीलचारुसिते त्रिषु । शृष्टा
दिपूर्वो वृद्धेऽपि ग्रामः क्रान्तौ च विक्रमः ॥ १४६ ॥ गुल्मारुक्स्तम्बसेनाश्च
यामिः स्वस्तकुलस्त्रियोः । क्षितिष्ठान्त्योः क्षमायुक्तेक्षमंशकैश्चिते त्रिषु
॥ १४७ ॥ त्रिषु श्यामौ हरित्कृष्णौ श्यामास्याच्छारिवानिशा । ललामंपुच्छ
पुंड्राश्च भूषा प्राधान्यकेतुषु ॥ १४८ ॥ सूक्ष्ममध्यात्ममप्यादौ प्रधाने प्रब

॥ १०३ ॥

मस्त्रिषु । वामौ वल्गुप्रती पौद्गवधमौ न्यूनकुत्सितौ ॥ १४९ ॥ जीर्णञ्चपरि
भुक्तञ्चयातयाममिदं दयम् । ॥ इतिमान्ताः ॥ तुरङ्गगरुडैताश्चैर्या निल
यापचयौश्चयौ ॥ १५० ॥ श्वप्सुर्द्यौर्देवरश्यालौ भ्रातृव्यौ भ्रातृजद्वि
धौ । पर्जन्यौरसदद्वेन्द्रेऽस्यादर्थः स्वामिवैश्ययोः ॥ १५१ ॥ तिथ्यः पु
ष्येकलियुगे पर्यायोऽवसरेक्रमे । प्रत्ययोऽधीनश्च पथज्ञानविम्बास
हेतुषु ॥ १५२ ॥ रंघ्रेण ह्येऽथानुशयोदोर्घद्वेषानुतापयोः । स्थूलोच्चय
स्त्वसा कल्येगजानां मध्यमेगते ॥ १५३ ॥ समयाः शपथाचारकाल
सिद्धान्तसंविदः । व्यसना न्यप्सुर्भद्रैवविपदित्यनयास्त्वयः ॥ १५४ ॥
अत्ययोऽतिक्रमेकच्छेदोपेदण्डेऽप्यथापदि । युद्धायत्योः संपरयः पू
ज्यस्तु श्वप्सुरेऽपि च ॥ १५५ ॥ पश्चादवस्थायिबलं समवायश्च सन्न
यौ । संपाते सन्निवेशे च संस्त्यायः प्रणयास्त्वमी ॥ १५६ ॥ विस्त्रंभयाज्जा
घेमाणो विरेधेऽपि समुच्छ्रयः । विषयो यस्य यो ज्ञातस्तत्र शब्दादिकेष्वपि
॥ १५७ ॥ निर्यासेऽपि कषायोऽस्त्री सभायाञ्च प्रतिश्रयः । प्रायोभू
म्यन्तगमने मन्युर्देन्ये क्रतोक्रुधि ॥ १५८ ॥ रहस्योपस्थयोर्गुह्यं स
त्यं शपथतथ्ययोः । वीर्यबले प्रभावे च द्रव्यं भव्ये गुणाश्रये ॥ १५९ ॥
धिष्णंस्थाने गृहे भोगौ भाग्यं कर्म श्रुभाश्रुभम् । कशेरुहे न्नोर्गाङ्गे यं वि
शल्यादन्ति कापि च ॥ १६० ॥ वृषा कपायोश्चो गौर्योरभिख्यानामशो
भयोः । आरम्भो निष्कृतिश्चिन्ता पूजनं सम्प्रधारणम् ॥ १६१ ॥

अम३
ना ३

अमर
ना ३

उपायः कर्मचेष्टा च चिकित्सा च न व क्रियाः । छायासूत्यप्रियाकान्तिः प्र
तिविम्बमनातपः ॥ १६२ ॥ कक्ष्याप्रकोष्ठे हर्म्यादेः कांक्षां मध्ये भव न्ध
ने । कृत्या क्रियादेव तयोस्त्रिषु भेदो धनादिभिः ॥ १६३ ॥ जन्यः स्याज्ज
नवादेऽपि जघन्योऽन्योऽधमेऽपि च । गर्ह्याधीनौ च वक्तव्यौ कल्यौ स
ज्जनिरमयौ ॥ १६४ ॥ आत्मवाननपेतोर्धादर्थ्यापुण्यं तु चार्धपि ।
रूप्यं प्रशस्तरूपेऽपि वदान्ये वलुवागपि ॥ १६५ ॥ न्याय्येऽपि मध्यः
सौम्यलुप्तद्वरे सोमदैवते । ॥ इत्यानाः ॥ निवहावशरैवारैसं
स्तरैप्रस्तरध्वरै ॥ १६६ ॥ गुरुगीष्पतिपित्राद्यौ द्वापरैर्युगसंशयौ । प्र
कारेभेदसादृश्ये आकारविज्ञिताकृती ॥ १६७ ॥ किंशारूधान्यश्रूकेषु
मरूधन्वधरधरै । अद्रयेऽद्रुमशैलार्काः स्त्रीस्तनाद्वैपयोधरै ॥ १६८ ॥
ध्वान्ता रिदानवा वृत्रा बलिहस्तांशवः करः । प्रदरभंगनारीरुग्वाणा अ
स्ताः कचा अपि ॥ १६९ ॥ अजातशत्रुर्जैः कालेऽप्यश्रमश्रुर्नचतूवरः
। स्वर्णेऽपि रः परिकरः पर्यङ्कपरिवारयोः ॥ १७० ॥ मुक्ताश्रुद्धौ च ता
रः स्याच्छारे वा यौ सतुत्रिषु । कर्बूरेष्वप्रतिज्ञाजिसंविदापत्सु संगरः
॥ १७१ ॥ वेदभेदे गुप्तिवादे मन्त्रो मित्रो रवावपि । मखेषु यूपखण्डेऽपि
स्वरुर्गृह्येऽप्यवस्करः ॥ १७२ ॥ आउम्बरसूत्यरवे गजेन्द्राणां
च गर्जिते । अभिहारेऽभियोगे च चौत्ये सन्नहनेऽपि च ॥ १७३ ॥ स्या
ज्जङ्गमेऽपि रीवारः खड्गकोशेऽपि च्छदे । विष्टरे विटपीदर्भमुष्टिः पीठ

॥ १०५ ॥

दुमासनम् ॥ १७४ ॥ दारिद्र्यः स्थेप्रतीहारः प्रतीहार्यप्यनन्तरे । वि
पुलेनकुलेविष्णोवभुः स्यात्पिङ्गलेत्रिषु ॥ १७५ ॥ सारोबलेस्थिरंशेच
न्याय्येक्कीवंवरेत्रिषु । दुरेदरेदूतकारेपणेदूतेदुरेदरम् ॥ १७६ ॥
महारण्येदुर्गपथेकान्तारः पुनपुंसकम् । मत्सरेऽन्यम्भदेपेतद्वत्कृ
पण्योस्त्रिषु ॥ १७७ ॥ देवादृतेवरः श्रेष्ठेत्रिषुक्कीवेमनाक्प्रिये । वं
शङ्करेकरीरेऽस्त्रीतरुभेदेघटेचना ॥ १७८ ॥ नाचमूजघनेहस्त
सूत्रेप्रतिसरेऽस्त्रियाम् । यमानिलेन्द्रचन्द्रार्कविष्णुसिंहं शुवाजिषु
॥ १७९ ॥ शुक्लकपिभेकेषुहरिर्त्रैकपिलेत्रिषु । शर्कराकर्ण्यंशेऽ
पियात्रास्याद्यापनेगतौ ॥ १८० ॥ इरभूवाक्सुरासुस्यात्तन्द्रीनि
द्राप्रमोलयोः । धात्रीस्यादुपमातापिक्षितिरप्यामलक्यपि ॥ १८१ ॥
क्षुद्राव्यङ्गानटीविश्यासरघाकण्ठकारिका । त्रिषुक्रूरेऽधमेऽल्लेऽपि
क्षुद्रोमात्रापरिच्छदे ॥ १८२ ॥ अल्लेचपरिमाणेसामात्रंकात्स्न्येऽवधा
रणी । आलेख्याश्चर्ययोश्चित्रकलत्रंशोभिभार्ययोः ॥ १८३ ॥ योग्यभा
जनयोः पात्रं पत्रं वाहनपक्षयोः । निदेशग्रन्थयोः शास्त्रं शस्त्रमायुधलोहयोः
॥ १८४ ॥ स्याज्जटाश्रुकयोर्त्रैत्रंक्षेत्रं पत्नीशरीरयोः । मुखाग्रेक्रोडहल
योः पोत्रं गोत्रं नुनान्निच ॥ १८५ ॥ सत्रमाच्छादनेयज्ञेसदादानेधनेऽपि
च । अजिरंविषयेकायेऽप्यम्बरं व्योम्निवाससि ॥ १८६ ॥ चक्रंरष्ट्रेऽप्यक्ष
रनुमोक्षेऽपिक्षीरमशुच । स्वर्गेऽपिभूरिचन्द्रौदौदारमात्रेऽपिगोप

अम३
ना ३

अमर
ना ३

रम् ॥ १८७ ॥ गुहादभौगह्वरेदेरहोऽनिकमुपह्वरे । पुणेधिकमुच
र्यग्राण्यागारेनगरेपुरम् ॥ १८८ ॥ मन्दिरञ्चाथराष्टोऽस्त्रीविषयेस्या
दुपद्रवे । दरेऽस्त्रियांभयेम्भवेवज्जोऽस्त्रीहीरकेपवै ॥ १८९ ॥ तन्त्र
म्प्रधानेसिद्धानेस्तूत्रवायेपरिच्छदे । औशीरञ्चामरेदण्डेऽप्यौशीरं
शयनासने ॥ १९० ॥ पुष्करंकरिहस्ताग्रेवाद्यभाण्डमुखेजले । व्यो
म्निखङ्गफलेपद्मोर्ध्वविधिविशेषयोः ॥ १९१ ॥ अन्तरमवकाशा
वधिपरिधानानर्द्धिभेदतादर्थ्यं । छिद्रात्मीयविनावहिरवसरमध्येऽ
न्तरात्मनिच ॥ १९२ ॥ मुलेऽपिपिठरंराजकशेरूण्यपिनागरम् ।
शर्वरत्नन्धतमसेघातुकेभेद्यलिङ्गकः ॥ १९३ ॥ गैरेऽरूणेसितेपीते
वृणकार्येऽप्यरूष्करः । जठरःकठिनेऽपिस्थादधस्तादपिचाधरः
॥ १९४ ॥ अनाकुलेऽपिचैकाग्रोव्यग्राव्यासक्तआवुले । उपर्युदीच
श्रेष्ठेष्वप्युत्तरःस्यादनुत्तरः ॥ १९५ ॥ एषांविपर्ययेश्रेष्ठेदूरनाम्ने
त्तमाःपरः । स्वादुप्रियैतुमधुरैकूरेकठिननिर्द्वयो ॥ १९६ ॥ उदर
रेदातृमहत्तोरितरत्नन्यनीचयोः । मन्दःस्वच्छन्दयोःस्त्रैःशुभ्र
मुद्दीप्तमुक्तायोः ॥ १९७ ॥ इतिरन्ताः ॥ चूडाकिरीटंकेशाश्चसय्यंता
मौलयस्त्रयः । द्रुमप्रभेदमातङ्गकाण्डपुष्पाणिपीलवः ॥ १९८ ॥
कुतान्तानेहसोःकालश्चतुर्थेऽपियुगेकलिः । स्यात्कुरङ्गेऽपिकमलःप्रा
वारिऽपिचकम्बलः ॥ १९९ ॥ करेपहारयोःपुंसिबलिःप्राण्यङ्गजे

स्त्रियाम् । स्यौ ल्यसामर्थ्यं सैन्येषु बलं नाकाकसीरिणोः ॥ २०० ॥ वातू
लः पुंसिवात्याया मपिवातासहेचिषु । भेद्यलिङ्गः शठेव्यालः पुंसिश्चाप
दसर्पयोः ॥ २०१ ॥ मलोऽस्त्रीपापविद्विष्टान्यस्त्रीभूलंरुगायुधम् । शं
कावपि द्वयोः कीलः पालिरश्चङ्कपङ्क्तिषु ॥ २०२ ॥ कलाशिल्पकालभे
देप्याली सख्या वली अपि । अक्ष्यम्बुविकृतौ वेलाकालमर्थ्यादयोरपि
॥ २०३ ॥ बङ्गलाकृतिकागावो बङ्गलोऽग्नौ शितौ चिषु । लीलाविलास
क्रियोरूपलाशर्करापिव ॥ २०४ ॥ शोणितेऽम्भसिकीलालंमूलमाद्य
शिफार्थयोः । जालं समूह आनायोगवाक्षस्तारकावपि ॥ २०५ ॥ शो
लंस्वभावे सदृते शस्ये हेतुकृते फलम् । छदिर्नैव रजोः स्त्रीवं समूहे पट
लं नना ॥ २०६ ॥ अधः स्वरूपयोरस्त्रीतलः स्याच्चा मिषे पलम् । और्वा
नलेऽपि पातालं चेलं वस्त्रेऽधमे चिषु ॥ २०७ ॥ कुकूलं शङ्कुभिः कीर्णैश्च
नानुतुषानले । निर्णीते केवलमिति चिलिङ्गं त्वेककृत्ययोः ॥ २०८ ॥
पर्याप्रिश्ने मण्डपेषु कुशलं शिष्टिते चिषु । प्रबालमङ्कुरेऽप्यस्त्रीचिषु लू
लं जडेऽपि च ॥ २०९ ॥ करलोदन्तुरेतुङ्गे चारौ दक्षे च पेशलः । मूर्खे
ऽर्भकेऽपि बालः स्याद्भोलश्चलसतृष्णयोः ॥ २१० ॥ इतिलान्ताः ॥
दवदौ वनारण्यवह्नी जन्महरौ भवौ । मन्त्री सहायः सचिवौ पति
शखिनरधवाः ॥ २११ ॥ अवयः शैलमेषाकी आज्ञाह्वानाध्वराहवाः ।
भावः सत्त्वस्वभावाभिप्रायचेष्टात्मजन्म ॥ २१२ ॥ स्यादुत्पादे फले

अमर
ना ३

अम३

ना ३

पुष्ये प्रसवे गर्भमोचने । अविश्वासेऽपह्वरेऽपि निष्कृता वपि निह्वः
॥ २१३ ॥ उत्सेकामर्षयोरिच्छा प्रसवे महत्सवः । अनुभावः प्रभावे
स्यात्सताञ्च मतिनिश्चये ॥ २१४ ॥ स्याज्जन्महेतुः प्रभवः स्थानञ्चाद्यौ
पलब्धये । शूद्रायां विप्रतनये शस्त्रे पारशवः पुमान् ॥ २१५ ॥ धुबो भ
भेदे क्लीबन्तु निश्चितेशां भवेत्त्रिषु । स्त्रो ज्ञाता वा तन्म निस्त्वं त्रिधा त्मीये स्त्रोऽ
स्त्रियां धने ॥ २१६ ॥ स्त्री कटी वस्त्र बन्धेऽपि नीवी परिपण्डेऽपि च । शि
वा गौरी फेरवयोर्द्वन्द्वं लहयुग्मयोः ॥ २१७ ॥ द्रव्यास्तु व्यवसायेषु
सत्त्वमस्त्रोत्तु जन्तुषु । क्लीबं नपुंसकेश शब्दे वाच्यलिङ्गमविक्रमे ॥ २१८ ॥
इति वान्ताः ॥ दैविशैवैश्यमनुजैर्द्वौ चरभिमरैस्पर्शौ । दौ राशीषु ज्ञ
मेषाद्यौ दैवं शौकुलमस्करौ ॥ २१९ ॥ रक्षः प्रकाशौ व्रीकाशौ निर्वेशौ भृति
भागयोः । कृतान्ते पुंसिकीनाशः क्षुद्र कर्षकयोस्त्रिषु ॥ २२० ॥ पदे लक्ष्ये
निमित्तेऽपदेशः स्यात्कुशमपुच । दशा वस्थाने कविधाप्याशा तृह्णापि
चायता ॥ २२१ ॥ वशास्त्री करिणी वेश्या दृग्ज्ञाने ज्ञातरि त्रिषु । स्यात्का
र्कशः साहसिकः कठोरमस्त्रणावपि ॥ २२२ ॥ प्रकाशोऽतिप्रसिद्धेऽ
पिशिशवज्ञे च वालिशः । ॥ इति शान्ताः ॥ सुरमत्या वनिमिषौ पुह
षावा त्ममानौ ॥ २२३ ॥ काकमत्या त्वगौ ध्वंक्षौ कक्षौ तु तृणवीरुधौ
। अभीष्टः प्रग्रहे रश्मिप्रेषः प्रेषणमर्दने ॥ २२४ ॥ पक्षः सहायेऽप्यु
ल्लोषः शिरे वेष्टकिरीटयोः । शुक्रले मूषिके श्रेष्ठे सुकृते वृषभे वृषः ॥ २२५ ॥

॥ १०७ ॥

कोषोऽस्त्रोकुड्मलेखङ्गपिधानेऽर्थो घटिव्ययोः । द्यूतेऽक्षेसारिफलके
ऽप्याकर्षोऽथाक्षमिन्द्रिये ॥ २२६ ॥ नाद्यूताङ्गे कर्षचक्रव्यवहारे कलि
द्रुमे । कर्षूर्वाङ्गाकरीषाग्निः कर्षूः कुल्याभिधायिनी ॥ २२७ ॥ पुम्भावेतत्क्रि
यायाञ्चैपौरुषं विषममुच । उपादानेऽप्यामिषं स्यादपरधेऽपि किस्विषम्
॥ २२८ ॥ स्याद्वृष्टौ लोकधातुं शेवत्सरे वर्षमस्त्रियाम् । प्रेक्षान्तयेक्षणं
प्रज्ञाभिज्ञासेवार्थनाभृतिः ॥ २२९ ॥ त्विदृशोभापि त्रिषु परे न्यक्षं कान्त्यं
निकृष्टयोः । प्रत्यक्षेऽधिकृतेऽध्यक्षे रक्षस्त्वप्रेमयचिक्कणे ॥ २३० ॥
॥ इति षान्ताः ॥ रविश्चेतच्छदैहं सौ सूर्यवह्नी विभावस्तु । वत्सौ तर्ण
कवैर्षादौ सारङ्गाश्च दिवौ कसः ॥ २३१ ॥ शृङ्गारदौ विषे बीर्ये गुणेश्वरे
द्वे रसः । पुंस्युन्नंसावतं सौ दौ कर्णपूरेऽपि शेखरे ॥ २३२ ॥ देवभेदेऽन
ले रश्मौ वस्तुरत्ने धने वस्तु । विष्णौ च वेधाः स्त्रीत्वा शीर्हि ता शंसाऽहिदं
ष्टयोः ॥ २३३ ॥ लालसे प्रार्थनैः सुक्ये हिंसा चैर्यादिकर्म च । प्रस्तु
रम्बापि भूद्यावैरेदस्यैरेदसी च ते ॥ २३४ ॥ ज्वालाभासे न पुंस्यर्चिर्ज्यो
तिर्भद्योतदृष्टिषु । पापापराधयो रगः खगवाल्यादि नोर्वयः ॥ २३५ ॥
तेजःपुरीषयोर्वर्चामहस्तु त्सवतेजसोः । रजोगुणेश्वी पुष्ये च रश्मौ ध्वान्ते
गुणेतमः ॥ २३६ ॥ छन्दः पद्येऽभिलाषे च तपः कृच्छ्रादिकर्म च । स
हो बलं सहो मार्गे नभः संश्रावणे नभाः ॥ २३७ ॥ ओकः सद्भांशयश्चो
काः पयः क्षीरं पयोऽमुच । ओजो दीप्तौ बले स्रोत इन्द्रिये निम्नगार

अमर

ना ३

अम३
ना ३

ये ॥ २३८ ॥ तेजःप्रभावेदो प्रौ चबलेऽमुक्तेऽप्यतस्त्रिषु । विद्वान्बिदंश्च
बीभत्सेहिंसेऽप्यतिशयेत्वमी ॥ २३९ ॥ बृद्धप्रशस्ययोज्यायान्कनी
यास्तुयुवाल्पयोः । वरीयास्तुखरयोः साधोयान्साधुवाढयोः ॥ २४० ॥
इतिसान्ताः ॥ दलेऽपिबर्हिर्निबन्धोपरगार्क्कादयोग्रहाः । दार्ढ्यापीडेक्वा
थरसेनिर्यूहोनागदन्तके ॥ २४१ ॥ तुलास्तुत्रेऽम्बादिरश्मौप्रग्राहः प्र
ग्रहेऽपिच । पत्नीपरिजनादानमूलशपाः परिग्रहाः ॥ २४२ ॥ दा
रेष्वपिगृहाः श्रेण्यामप्यारेहोवरस्त्रियाः । व्यूहोबृद्धेऽप्यहिर्वृत्रेऽप्य
ग्रीन्धर्कास्तमोऽपहाः ॥ २४३ ॥ परिच्छेदेन्यपार्हेऽर्थेपरिवर्हे । ॥
इतिहान्ताः ॥ ऽव्ययाः परे ॥ आडोषदर्थेऽभिव्याप्तौसीमार्थेधातुयोगजे
॥ २४४ ॥ आप्रगृह्याः स्मृतौवाक्येऽप्यस्तुस्यात्कोपपीडयोः । पापकुत्से
षदर्थेकुड्मिर्द्विर्भर्त्सननिन्दयोः ॥ २४५ ॥ चान्वाचयेसमहारेतरेतर
समुच्चये । स्वल्याशोः श्लेमपुण्यादौप्रकर्षलघनेऽप्यति ॥ २४६ ॥ स्त्रि
त्यम्नेचवितर्केचतुस्याद्देदेऽवधारणे । सकृत्सहैकवारेस्यादारहूरसमी
पयोः ॥ २४७ ॥ प्रतीच्याच्चरमेपश्चादुताप्यर्थविकल्पयोः । पुनःसदा
र्थयोः शश्वत्साक्षात्प्रत्यक्षतुल्ययोः ॥ २४८ ॥ खेदानुकम्पासन्नोषवि
स्मयामन्त्रणेवत । हन्तर्हर्षेऽनुकम्पायावाक्यारम्भविषादयोः ॥ २४९ ॥
प्रतिप्रतिनिधौवीप्सालक्षणादौप्रयोगतः । इतिहेतुप्रकरणप्रकर्षादिसमा
प्तिषु ॥ २५० ॥ प्राच्यापुरस्तात्प्रथमेपुरर्थेऽग्रतइत्यपि । यावन्ताव

॥ १११ ॥

चसाकल्येऽवधौमानेऽवधारणे ॥ २५१ ॥ मंगलानन्तररम्भप्रश्नका
न्त्येऽथे। अथ । वृथानिरर्थकाविध्योर्नानानेकोभयार्थयोः ॥ २५२ ॥
नुपृच्छायांवितर्कैश्चपश्चात्सादृश्ययोरनु । प्रश्नावधारणानुज्ञाऽनुन
यामन्त्रणेननु ॥ २५३ ॥ गर्हासमुच्चयप्रश्नशङ्कासम्भावनास्तपि । उ
पमायां विकल्पेबासामित्वर्द्धजुगुप्सने ॥ २५४ ॥ अमासहसमीपेचक्रं
वारिणिचमूर्द्धिच । इवेत्यमर्थयोरेवंनूनंतर्कोऽर्थनिश्चये ॥ २५५ ॥ तू
ष्ठीमर्थेस्तुखेजोर्षकिंपृच्छायांजुगुप्सने । नामप्राकाश्यसंभावबोधोपग
मकुत्सने ॥ २५६ ॥ अलंभूषणपर्याप्तिशक्तिवारणवाचकम् । हूँवित
र्केपरिप्रश्नेसमयान्तिकमध्ययोः ॥ २५७ ॥ पुनरप्रथमेभेदेनिर्निश्चय
निषेधयोः । स्यात्प्रबन्धेचिरंतीतेनिकटागामिकेपुरा ॥ २५८ ॥ डुरय्यु
रोचाररोचविस्तारेऽङ्गीकृतौत्रयम् । स्वर्गपरेचलोकेस्त्वर्वात्तासंभावयोः
किल ॥ २५९ ॥ निषेधवाक्यालङ्कारजिज्ञासानुनयेखलु । समीपेभ
यतःशेषसाकल्याभिमुखेऽभितः ॥ २६० ॥ नामप्राकाश्ययोःप्रादुर्मिथोऽ
न्योऽन्यंरहस्यपि । तिरेऽन्तर्द्धातिर्यगर्थेहाविषादशुगर्तिषु ॥ २६१ ॥

अहहेत्यद्गुतेखेदेहिहेताववधारणे ।

इतिनानार्थवर्गः

विणयचिरञ्चायचिरस्याद्याश्चिरार्थकाः । मुहुःपुनःपुनःशब्दभीक्ष्णम्

अमश

ना ३

अ ४

अम३

अ ४

सकृत्समाः ॥ १ ॥ स्वाकृष्टित्यञ्जसाऽह्वायद्राकमंशुसपदिद्रुते । बल
वत्सुष्टुकिमुतस्वऽत्यतीवचनिर्भरे ॥ २ ॥ पृथग्विनान्तरेणार्तेहिरुङ्गा
नाचवर्ज्जने । यत्तद्युतस्ततोहेतावसाकल्येनुचिच्चन ॥ ३ ॥ कदा
विज्जातुसार्द्धनुसाकंसचंसमंसह । आनुकूल्यार्थकम्पाध्वंव्यर्थकेतुवृथा
मुधा ॥ ४ ॥ आहोउताहोकिमुतविकल्पेकिङ्किमूतच । तुहिचस्मह
वैपादपूरणेपूजनेस्वति ॥ ५ ॥ दिवाह्नीत्यथदोषाचनक्तश्चरजनावि
ति । तिर्य्यगर्थेसाचितिरेऽप्यथसम्बोधनार्थकाः ॥ ६ ॥ स्युःप्याट्पाउ
ङ्गहैहेभाःसमयानिकषाहिरुक् । अर्तार्कितेतुसहसास्यात्पुरःपुरतोऽग्र
तः ॥ ७ ॥ स्वाहादेवहविर्दानेष्टौषट्बौषट्बषट्स्वधा । किञ्चिदीष
न्मनागल्पेप्रेत्यामुचभवान्तरे ॥ ८ ॥ वदायथातथैवैवंसाम्येहोहीच
विस्मये । मैनेनुतूष्णींतूष्णीकांसद्युःसपदितक्षणे ॥ ९ ॥ दिष्ट्यासमु
पयोषच्चेत्यानन्देऽथान्तरेऽन्तर । अन्तरेणचमध्येस्युःप्रसह्यन्तु
हठार्थकम् ॥ १० ॥ युक्तेदेसाम्युतंस्थानेऽभीक्ष्णंशब्दनारते । अभावे
नह्युनोनापिमास्मालञ्चकारणे ॥ ११ ॥ पश्चान्तरेचेद्यादिचतत्त्व
द्धाऽञ्जसाद्वयम् । प्राकाश्येप्रादुरविःस्यादोमेवम्यरमंमते ॥ १२ ॥ स
मन्ततस्तुपरितःसर्वतोविष्वगित्यपि । अकामानुमतौकाममस्तूयो
पगमेऽस्तुच ॥ १३ ॥ ननुचस्यादिरेधोक्तौकञ्चित्कामप्रवेदने । निःष
मंदुःषमंगर्ह्ययथास्वन्तुयथायथम् ॥ १४ ॥ मृषामिथ्याचवितथेयथार्थे

अमर
लिं ५

तल्लुन्देयेनिकड्यत्रावेरमैथुनकादिवुन् । स्त्रीभावादावनिक्तिवुसचक्य
पयुजिन्नङ्गुशाः ॥ ४ ॥ उणादिषुनिरूरीचङ्गावूङ्गं चलं स्थिरम् । त
न्नीडायां प्रहरणं चेन्मौष्टापाह्नवाणदिक् ॥ ५ ॥ घञोऽनः साक्रियास्यां
चेद्वाण्डपाताहिफालुनी । श्यैनंपाता हिमृगयतैलंपातास्त्वधितिदिक् ॥ ६ ॥
स्त्रीस्यात्काचिन्मृणाल्यादिविवक्षाऽपचयेयदि । लंकाशेफालिकाटीकाधा
तकीपञ्जिकाढकी ॥ ७ ॥ सिध्कासारिकाहिक्काप्राचिकोस्कापिपीलिका
। तिदुकीकणिकाभंगिः सुरङ्गास्तुचिमाटयः ॥ ८ ॥ पिच्छावितंडाका
किण्यसूर्यः शणीदुणीदरन् । सातिः कंथानथासन्दीनाभीरजसभापि
च ॥ ९ ॥ भस्मरीचर्चरीपारीहोएलङ्गाचसिध्मला । लाक्षादिक्षा
चगण्डूपागृध्रसीचमसीमसी ॥ १० ॥ इतिस्त्रीलिङ्गसंग्रहः ॥ पुंस्त्वे
समेदानुचरः सपर्यायाः सुरसुरः । स्वर्गयागाद्रिमेघाभिदुकालासिण
ररयः ॥ ११ ॥ करगण्डौष्ठदोर्दनकण्ठकेशमखस्तनाः । अह्वाहा
नाः क्ष्वेडभेदाः रचान्ताः प्रागसंख्यकाः ॥ १२ ॥ श्रीवेष्टाद्याश्चनिर्यासाअ
सन्नन्ताअवाधिताः । कशेरुजतुवस्तुनिहित्वातुरुविरमकाः ॥ १३ ॥
कषणभमरेपान्तायद्यदन्ताअमीअथ । पथनयसटोपान्तागोत्राख्या
स्वरणाह्वयाः ॥ १४ ॥ नाम्न्यकर्तृरिभावेचघञजपनङ्गाघाथुच । ल्युः
कर्तृरीमनिज्भावेकोघाः किः प्रादिताऽन्यतः ॥ १५ ॥ द्वंद्वेऽश्ववडका
वश्ववडवानसमाहृते । कान्तः सूर्येन्दुपर्यायः पूर्वोऽपिच

॥ ११५ ॥

॥ १६ ॥ वटकश्चानुवाकश्चरह्न कश्चकुटूङ्गकः । पुङ्खीन्युखः समुद्रश्च
विटपट्टचटाः खटः ॥ १७ ॥ कोट्टारघट्टहट्टाश्चपिण्डगोण्डपिचिण्ड
कत् । गडुः करण्डो लण्डो वरण्डश्चकिणो घुणः ॥ १८ ॥ दृतिः सीमन्त
हरितो रेमन्योद्गीथबुद्धदाः । कासमर्द्दोऽर्बुदः स्कुन्दस्फेनस्त्वपैसपूष
कौ ॥ १९ ॥ आतपेक्षत्रियेनाभिः कुणपश्चुरकेदयः । पूरश्चुरप्रचुक्रा
स्वगोलहिङ्गुलुपुङ्गलाः ॥ २० ॥ वेतालमह्नभह्नाश्चपुरेडाशोऽपिप
ट्टिसः । कुल्माषोरभसश्चैवसकटाहः पतङ्गहः ॥ २१ ॥ इतिपुंछिङ्गसंग्र
हः ॥ द्विहोनेऽन्यश्चखारण्यपर्णश्चभ्रहिमोदकम् । शीतोष्णमांसरुधिर
सुखाक्षिद्रविणंबलम् ॥ २२ ॥ फलहेमशुल्बलोहसुखदुःखशुभाशु
भम् । जलपुष्पाणिलवणं व्यञ्जनान्यनुलेपनम् ॥ २३ ॥ कोट्याः शता
दिसंख्यान्यावालक्षानियुतं चतत् । द्यवूमसिंसुसन्नान्यदनात्तम
कर्त्तरि ॥ २४ ॥ चान्तंसलोपधंशिष्टं रचंपाक्संख्ययान्वितम् । पात्राद्यद
नैरेकार्थोद्विगुलक्ष्यानुसारतः ॥ २५ ॥ द्वंद्वैकत्वाव्ययीभावौपथः संख्या
व्ययात्परः । षष्ठ्याम्हायावहूनां चेद्विच्छायांसंहतौसभा ॥ २६ ॥ शाला
र्थपिपरा राजाऽमनुष्यार्थादराजकात् । दासीसभन्तपसभंरक्षः सभमिमा
दिशः ॥ २७ ॥ उपज्ञापक्रमान्तश्चतदादित्वप्रकाशने । कोपज्ञङ्कोप
क्रमादिकंथोशीतरनामसु ॥ २८ ॥ भावेनणकचिद्भोऽन्येसमूहेभा
वकर्मणोः । अदन्तप्रत्ययाः पुण्यसुदिनाभ्यां लङ् परः ॥ २९ ॥ क्रि

अमर
लि ५

अम३
लि ५

वाव्यानां भेदकान्ये कवेऽप्युक्त्यतो टके । चोचवर्हगृहस्थूतिरीटं भ
र्मयोजने ॥ ३० ॥ राजसूयं वाजपेयं गद्यपद्योक्तौ कवेः । माणिक्यभाष्य
सिन्दूरचौरचोवरपञ्जरम् ॥ ३१ ॥ लोकायतं हरितालं विदलं स्थालबा
ह्ववम् ॥ इति नपुंसकलिङ्गसंग्रहः ॥ पुंनपुंसकयोः शेषोऽर्द्धचैपि
गयाककंठकाः ॥ ३२ ॥ मोदकस्तुण्डकष्टङ्कशृणोटकः कर्पटोऽर्बुदः ।
पातकोद्योगचरकतमालामलकोनडः ॥ ३३ ॥ कुष्ठमुण्डं शीधुवुस्तंश्चे
डितं श्लेमकुट्टिमम् । संगमं शतमानार्मशं बलाव्ययताण्डवम् ॥ ३४ ॥ क
विपंकट् कर्प्यासंपाणवारं युगंधरम् । यूपं प्रग्रीवपात्रीवेयूषश्च मसचि
कसौ ॥ ३५ ॥ अर्द्धचैदौ घृतादीनां पुंस्त्वाद्यं वैदिकंधुवम् । तन्मोक्तमि
हलोकेऽपि तच्चैदस्त्यस्तु शेषवत् ॥ ३६ ॥ इति पुंनपुंसकलिङ्गसंग्रहः ॥
स्त्रीपुंसयोरपत्यान्ताद्विचतुः षट्पदोरगाः । जातिभेदाः पुमाख्याश्च स्त्री
योगैः सह मल्लकः ॥ ३७ ॥ मुनिर्वण्टकः स्वातिर्वर्णको जाटलिर्मनुः ।
मूषास्तृपाटी कर्कन्मूर्यष्टिः शाटीकुटीकटि ॥ ३८ ॥ इति स्त्रीपुंससंग्रहः ॥
स्त्रीनपुंसकयोर्भावक्रिययोः व्यञ्जकचिच्चबुज् । औचित्यमौचितीमैत्रीमै
त्र्यंबुज्पागुदाहृतः ॥ ३९ ॥ षष्ठ्यन्तप्राक्पदासेनाच्छायाशालासुरनि
शाः । स्याद्वान्तसेनंश्च निशंगोशालमितरे च दिक् ॥ ४० ॥ आवन्नन्तो
न्नरपदो द्विगुश्चापुंसिनश्चलुक् । दिक्त्रिखट्वं त्रिखट्तीचत्रितक्षं च त्रितक्ष्य
पि ॥ ४१ ॥ इति स्त्रीनपुंसकलिङ्गसंग्रहः ॥ त्रिषुपात्रीपुटीवाटीपेटीकुब

॥ ११७ ॥

लदाडिमौ । ॥ इतित्रिलिङ्गसंग्रहः ॥ परंलिङ्गंस्वप्रधानेदंदेतत्तुष्टे अम३
ऽपितत् ॥ ४२ ॥ अर्थान्ताःप्राद्यलंप्राप्तापन्नपूर्वाःपरपगाः । तद्धिता लिं ५
र्थेदिगुःसंख्यासर्वनामतदन्तकाः ॥ ४३ ॥ वज्रवीहिरदिङ्गान्नामुने
यन्तदुदाहृतम् । गुणद्रव्यक्रियायोगोपाधिभिःपरगामिनः ॥ ४४ ॥
कृतःकर्तव्यसंज्ञायांकृत्याःकर्तरिकर्मणि । अणाद्यन्तास्तेनरक्ताद्यर्थे
नानार्थभेदकाः ॥ ४५ ॥ षट्संज्ञकास्त्रिषुसमायुष्मदस्मत्तिडव्ययम् ।

परंविरोधेशेषंतुज्ञेयंशिष्टप्रयोगतः ॥ ४६ ॥

इतिलिङ्गादिसंग्रहवर्गः

इत्यमरसिंहकृतौनामलिङ्गानुशासने

सामान्यकाण्डसूतीयःसाङ्गएवसमर्थितः

॥ अथ त्रिकाण्डशुचीनामसंख्याश्लोकक्रमेण ॥

नाम संख्या	श्लोक	नाम संख्या	श्लोक
सर्गस्य १० स्वर्लोकादि	४	वज्रटीकस्य ८ हेरमादि	२३
देवस्य ७ साहाभुगादि	५	भाविवुद्धस्य ३ मैत्रेयादि	२४
अदित्याः ३ कृतामादि	६	बुद्धमिश्रकस्य ५ चीवर्यादि	२४
पितृणाम् ५ पूर्वजादि	६	मिश्रशिष्यस्य ५ चेलुकादि	२४
पितृभेदस्य १ कव्यवालेति	७	ब्रह्मणः १७ हंसरथादि	२५
दैत्यस्य ५ दैत्यादि	७	सरस्वत्याः ७ ब्राह्मीत्यादि	२७
दितेः ३ दैत्यमातादि	७	विष्णोः ६६ हर्यादि	२८
बुद्धस्य ३७ बुद्धादि	८	विष्णुपितुः २ भूकश्यपादि	३३
शाक्यमुनेः ४ सर्वार्थसिद्धादि ११		विष्णुमातुः १ क्षित्यदितीति	३३
शाक्यमुनिस्तस्य २ या	} १२	विष्णुरथस्य १ शतानन्देति	३४
शोधरेयादि		विष्णुसारथेः १ दारुकेति	३४
शाक्यमुनिभ्रातुः १ देवदत्तेति १२		विष्णुनुरंगाणामेकैकं ४ शैब्येति	३४
शाक्यमुनिशिष्याणां १ आवकेति १२		विष्णुध्वजस्य १ ध्वजेति	३५
मायादेव्याः ७ मारीत्यादि	१३	कृष्णमन्त्रिणः २ पवनव्याध्यादि	३५
बुद्धभेदस्य २३ लोकनाथादि १४		शाक्यकेः ४ शैनेयादि	३५
नारायाः २१ नारादि	१७	बलभद्रस्य १० बलभद्रादि ३६	
पूर्वयक्षस्य ४ मणिभद्रादि १७		प्रद्युम्नस्य २१ प्रद्युम्नादि	३७
पूर्वजिनस्य २५ मंजुश्रीत्यादि २०		रतेः ४ रगलतादि	३७

वि०सं०	नाम संख्या	श्लोक
	प्रद्युम्नवाणानामेकैकं ५ मोहनेति ४०	
	प्रद्युम्नसुतस्य ३ अनिरुद्धादि ४१	
	लक्ष्म्याः ८ श्रीत्यादि ४१	
	स्यमन्तकस्य १ मणिरिति ४२	
	कौस्तुभस्य १ उरसीति ४२	
	गरुडस्य १४ तार्क्ष्यादि ४२	
	शिवस्य ६४ शंभादि ४४	
	शिवखट्वाङ्गस्य २ खट्वाङ्गादि ४८	
	शिवधनुषः २ अजीकवादि ४७	
	शिववृषस्य २ वृषादि ४७	
	भृङ्गिणः ६ भृङ्गरीटादि ४७	
	महाकालस्य ४ महाकालादि ५०	
	शिवदाःस्यस्य ४ नन्द्यादि ५०	
	पार्वत्याः ३७ आर्यादि ५१	
	देवीसिंहस्य १ सिंहेति ५४	
	देवीसख्योरेकैकं २ सख्याविति ५४	
	मणेशस्य ७ वज्रतुण्डादि ५५	
	कार्तिकेयस्य ६ कुमारदि ५६	
	इन्द्रस्य २६ देवराजादि ५७	
	इन्द्रस्त्रियः ३ चारुधादि ५७	

नाम संख्या	श्लोक
इन्द्रसुतायाः १ सुनेति ५७	
इन्द्रसारथेः १ मानलिस्त्रिति ५७	
इन्द्राश्वस्य ३ उच्चैःश्रवसादि ६०	
इन्द्रपुत्र्याः ३ अमरावत्यादि ६०	
इन्द्रवनस्य ४ वृषणवस्तादि ६१	
इन्द्रहस्तिनः ६ हस्तिमस्तादि ६१	
वज्रस्य १२ वज्रादि ६२	
चामुण्डायाः ४ मार्ज्जारकर्ण्यादि ६३	
विद्याधरस्य ४ विद्याधरादि ६४	
अक्षरसः ४ स्पर्शनंदादि ६४	
देवोद्यानानामेकैकं ४ वैभ्राजेति ६५	
स्वैर्वैद्ययोः ४ नासिक्यादि ६५	
अग्नेः २५ शुष्मादि ६६	
वडवाग्नेः ८ वडवाग्न्यादि ६८	
करीषाग्नेः २ छागणादि ६७	
तृणाग्नेः २ तृणाग्न्यादि ६७	
तुषाग्नेः ३ तुषाग्न्यादि ६७	
अग्निकणायाः ३ अग्निकुक्कुटादि ६७	
अंगारस्य ३ अंगारादि ७०	
धूमस्य ७ धूमादि ७०	

नाम संख्या	श्लोक
अग्निस्त्रियः ३ स्वाहादि	७१
यमस्य ५ जीवितेशादि	७१
यमपत्न्याः १ धूमोर्णेति	७२
चित्रगुप्तस्य १ चित्रगुप्तेति	७२
यमभृत्ययोरेकैकं २ भृत्याविति	७२
विचारभुवः १ कालीचीति	७२
पंजिकायाः २ पंजिकादि	७३
यमदूतस्य १३ नृचक्षादि	७३
पिशाचस्य ३ कापिशेयादि	७४
वरुणस्य ५ मेघनादादि	७५
वायोः १३ वातादि	७५
वातगुल्मस्य २ वानुत्तादि	७७
निदाघवायोः १ चारवाय्विति	७७
प्रावृद्धायोः १ जंजानितेति	७७
वसन्तवायोः १ वासनेति	७७
कुवेरस्य १२ श्रीदादि	७८
निधिभेदानामेकैकं ७ अस्तीति ७७	
कुवेरसूतोः ३ मायुरजादि	८०
वातभ्रमेः ४ आसंगिन्यादि	८०
आकाशस्य ६ कुन्तभ्यादि	८१

नाम संख्या	श्लोक	वि० सू० १
मेघस्य ११ पायोदादि	८१	
करकायाः ७ करकादि	८३	
विद्युतः ६ सौदाम्नीत्यादि	८४	
चन्द्रस्य ३४ तिथिप्रण्यादि	८४	
ज्योत्स्नायाः २ चन्द्रिकादि	८७	
नीहारस्य २ नीहारदि	८७	
शीतस्य २ शीतादि	८८	
हिमदुर्द्दिनस्य २ पत्रहिमादि	८८	
कुहेलिकायाः ६ कुज्ज्मत्यादि	८८	
अगस्त्यस्य ७ अगस्त्यादि	८९	
अगस्त्यपत्न्याः ३ कौशीतक्यादि	९०	
वृहस्पतेः ७ प्राक्फाल्गुनेयादि ९१		
शुक्रस्य ७ शुक्रादि	९२	
मङ्गलस्य ४ नवार्च्यादि	९२	
बुधस्य १० बुधादि	९३	
शनेः ५ शनैश्चरादि	९४	
रहोः ३ राह्यादि	९४	
ध्रुवस्य ५ अहिकादि	९४	
सूर्य्यव्यक्तदिशः १ तदिनि	९५	
निकटसूर्य्यास्तदिशः १ आसन्नेति ९६		

वि०सू०	नाम संख्या	श्लोक
	ध्रुवमातुः १ सुनीतीति	७६
	दक्षमातुः १ मारिषेति	७६
	देवपथस्य ४ छायापथादि	७७
	रवेः ३८ दिनमस्यादि	७७
	शनिमातुः ५ छायादि	१००
	यममातुः १४ संज्ञादि	१००
	अनूरोः ३ आश्वनादि	१०२
	जटायोः २ जटायादि	१०२
	काजस्य ८ कालादि	१०२
	दिनस्य ४ वासादि	१०३
	प्रभातस्य २ उषादि	१०३
	विकालस्य ३ गोसर्गादि	१०३
	रात्रेः १७ रात्र्यादि	१०४
	श्वनिशयाः २ श्वनिशादि	१०५
	अर्द्धरात्रस्य ३ निःसंपातादि	१०६
	अपररात्रस्य २ उच्चंद्रादि	१०६
	अमावस्याः ३ दर्शादि	१०६
	कृष्णचतुर्दश्याः १ भूतेति	१०७
	पौर्णमास्याः २ पौर्णम्यादि	१०७
	शुक्लोत्सवस्य २ शुक्लोत्वादि	१०७

नाम संख्या	श्लोक
कोजागरायाः ५ शरद्यादि	१०७
दीपाल्याः २ यक्षरात्र्यादि	१०८
चैत्रावल्याः ६ चैत्रावल्यादि	१०८
सासस्य ३ श्रामादि	१०९
वर्धस्य ६ वत्सरादि	१०९
शरदृतोः २ कालप्रभातादि	११०
वर्षर्तौः २ प्रावृषादि	११०
कार्तिकस्य २ कौमुदादि	१११
फाल्गुनस्य २ फाल्गुनाब्जादि	१११
ज्येष्ठस्य १ ज्येष्ठामूलीयेति	१११
सत्ययुगस्य २ कृतादि	११२
त्रेतायुगस्य २ त्रेतादि	११२
द्वापरस्य २ द्वापरादि	११२
कलेः ३ कल्यादि	११२
पापस्य ५ पापादि	११२
शुभस्य ५ भद्रादि	११३
आत्मनः ६ आत्मादि	११३
मनसः ३ अनाःकरणादि	११४
बुद्धेः ४ बुद्ध्यादि	११४
विचारस्य ५ विचारादि	११४

नाम संख्या	श्लोक
सिद्धान्तस्य ४ सिद्धान्तादि ११५	
प्रश्नस्य २ पूर्वपक्षादि ११५	
वचसः ४ गीत्यादि ११५	
निगमस्य २ छंदस्तदि ११६	
साम्नः ३ सामादि ११६	
ओंकारस्य २ ब्रह्माक्षरादि ११६	
प्रहेलिकायाः २ प्रश्नवृत्त्यादि ११६	
नाम्नः ६ संज्ञादि ११७	
प्रसिद्धेः २ प्रसिद्ध्यादि ११७	
स्तुतेः २ नवादि ११७	
ध्वनेः ८ शब्दादि ११८	
गद्गदध्वनेः २ मन्मनादि ११८	
ताडितपटहादेः २ तूरादि ११९	
करताल्याः २ करज्यादि ११९	
काहलायाः २ ध्वनिनालादि ११९	
मृदंगस्य ३ मडुकादि १२०	
विजयढक्कायाः २ ढक्कादि १२०	
झगडस्य २ झगडादि १२०	
डमरोः २ डमर्वादि १२०	
हण्डढक्कायाः ६ नाल्यादि १२१	

नाम संख्या	श्लोक	वि.सू. १
मानरंध्रायाः ३ नाम्नीत्यादि १२१		
प्रेतपटहस्य ३ भवरुदादि १२२		
रणवाद्यस्य ३ रणनूर्यादि १२२		
भक्तनूर्यस्य २ भक्तनूर्यादि १२३		
मल्लनूर्यस्य २ मल्लनूर्यादि १२३		
मुखवाद्यस्य २ मुखवाद्यादि १२३		
वंश्याः २ वेणवादि १२३		
वंशीवादकस्य १ वारवाणिरिति १२४		
कथकस्य २ कथकादि १२४		
नटस्य ४ सर्ववेश्यादि १२४		
नट्याः ३ लयपुच्छादि १२५		
नर्तकभेदस्य २ प्लवकादि १२५		
भण्डस्य २ भण्डादि १२५		
गायनस्य २ गायनादि १२६		
स्त्रीसहनर्तनस्य २ हल्लीषेति १२६		
रसभेदयोरेकैः २ वात्सल्येति १२६		
मृङ्गारस्य २ मृङ्गारादि १२६		
मृङ्गारभेदयोरेकैः २ संभोगेति १२७		
मस्याः ३ वर्णिकादि १२७		
व्यामस्य २ व्यामनादि १२७		

वि०सू०	नाम संख्या	श्लोक
	अवज्ञायाः २ अवज्ञादि	१२७
	चमत्कारस्य २ डमर्वादि	१२८
	प्राढेः २ प्राढ्यादि	१२८
	स्नेहस्य ३ स्नेहादि	१२८
	लज्जायाः २ व्रीडादि	१२८
	कोधस्य २ भामादि	१२९
	शोकस्य २ निःशमादि	१२९
	वीर्यस्य २ वीर्यादि	१२९
	हलस्य २ हलादि	१२९
	भंग्याः ३ वैदग्ध्यादि	१२९
	चिन्तायाः २ चिन्तादि	१३०
	विवाहस्य २ उद्वाहनादि	१३०
	परिहासस्य २ परिहासादि	१३०
	केलेः ३ केल्यादि	१३०
	पुलकस्य ४ रोमोद्भेदादि	१३१
	स्वदोषगूहनस्य २ स्वदोषगूहनादि	१३१
	गृध्रुतायाः ३ रगादि	१३१
	सपापकथनस्य १ काप्यकारेति	१३२
	कुक्ष्यस्य २ कौक्ष्यादि	१३२
	विवाधायाः २ विवाधादि	१३२

नाम संख्या	श्लोक
संसारस्य ४ दुःखलोकादि	१३३
मोक्षस्य ६ निर्वाणादि	१३३

॥ इति स्वर्गवर्गः ॥

पातालस्य २ अधसादि	१
श्वभ्रस्य २ विरेकादि	१
अन्धकारस्य ८ तमसादि	१
डुण्डुसर्पस्य २ नागभृदादि	२
अजगरस्य २ उलूतादि	२
ब्रह्मसर्पस्य ३ हलाहलादि	२
द्विमुखाहेः ३ द्विमुखाद्यादि	३
कालसर्पस्य ३ अलगर्ज्जादि	३
भाण्डपुष्पस्य २ भाण्डपुष्पादि	४
विषस्य ३ हालाहलादि	४
सर्पस्य ६ अभक्षादि	५
जांगलविषस्य १ गरलेति	५
नागराजानामेकैकं ८ अनन्नेति	६
नागपुण्याः १ पुरीति	७

१.२.

नाम संख्या	श्लोक
मागकन्यानां २ भोगिन्यादि	७
बापस्य ३ अकादि	७
अलक्ष्याः ३ ऐंद्यादि	७
समुद्रस्य २१ पायोध्यादि	८
जलस्य ७ कमलादि	१०
अगाधस्य २ अस्थाघादि	१०
जलभ्रमस्य २ नालूरादि	१०
घनजंवालस्य २ चुलुकादि	१२
पंककर्वटस्य २ दलाढ्यादि	१२
भेलकस्य २ तरणादि	१२
मौकायाः ४ वारिरथादि	१२
होडस्य ३ होडादि	१३
बहित्रस्य २ बहित्रादि	१३
पादारकस्य २ पादारकादि	१३
पत्रबालस्य २ पत्रबालादि	१३
समुद्रफेनस्य ४ समुद्रकपादि	१४
कैवर्त्तस्य ४ कैवर्त्तादि	१४
पंजरखेटस्य ३ प्लवादि	१४
जलेशयस्य ५ करंड्यादि	१५
मत्स्यस्य ३ अनिमिषादि	१५

नाम संख्या	श्लोक
बदालस्य २ बदालादि	१६
रोहितस्य ३ मत्स्यराजादि	१६
कुलिशस्य २ कुलिशादि	१६
फलक्याः २ फलक्यादि	१७
मत्स्यभेदस्य २ राजग्रीवादि	१७
कवय्याः २ कवय्यादि	१७
मत्स्यविशेषस्य २ कंकत्रेटादि	१७
शफरस्य २ शफरादि	१८
खलेशयस्य २ खेटकादि	१८
इल्लिशस्य ५ इल्लिशादि	१८
मत्स्यभेदस्य २ चलत्पूर्णिमादि	१९
इंचकस्य २ जलवृश्चिकादि	१९
गंगादेयस्य २ गंगादेयादि	१९
शालस्य २ शालादि	२०
अन्धाचेः २ अन्धाह्यादि	२०
पंकगडस्य २ ब्रह्मौन्यादि	२०
त्रिकण्टकस्य २ लघुगर्गादि	२०
कुलीरस्य ५ निर्यग्यानादि	२१
जलाण्डकस्य २ पोताधानादि	२१
मकरस्य ५ जलरूपादि	२२

वि०सू०	नाम संख्या	श्लोक
	ग्राहस्य ३ तंतुनागादि	२२
	नक्रस्य ४ नक्रादि	२३
	जलशूकरस्य ४ जलशूकरादि	२३
	शिशुमारस्य ४ जलकूर्मादि	२४
	उद्रस्य ५ उद्रादि	२४
	घुघुर्घ्याः २ मृत्किरादि	२५
	जलकृमेः २ वारिकृम्यादि	२५
	जलौकायाः ४ पटलुकादि	२५
	भेकस्य ७ व्यंगादि	२६
	कक्षपस्य ३ पंचांगमुष्मादि	२६
	किंचुलुकस्य २ गङ्गादि	२७
	कूपस्य ६ अंधादि	२७
	अंधकूपस्य २ अंधकूपादि	२७
	वाष्पाः ५ पल्लवादि	२८
	गर्तस्य २ अवघट्टादि	२८
	आलवालस्य ५ तन्त्रादि	२९
	क्षेत्रस्य २ केदारदि	२९
	नद्याः ९ नाद्यादि	२९
	गंगायाः ७ अध्वगादि	३०
	यमुनायाः ३ नाद्यादि	३१

नाम संख्या	श्लोक
रेवायाः २ रेवादि	३१
नदीभेदस्य २ मुरलादि	३१
कावेर्याः २ अर्जुंगादि	३२
गोमत्याः २ वासिष्ठादि	३२
गोदावर्याः २ गोदावर्यादि	३२
उत्पलस्य ३ कुवलादि	३२
कुमुदस्य ६ कैरवादि	३३
रत्नोत्पलस्य ४ रत्नोत्पलादि	३३
शालूकस्य २ शालूकादि	३४
कुम्भिकायाः ६ पृष्णीत्यादि	३४
शैवलस्य ४ अंबुनालादि	३५
पद्मस्य ३ पद्मादि	३६
पुटकिन्याः ३ विसनाभ्यादि	३६
पुटकिनीभेदयोरेकैकं २ कं } दिनीति	३६
विसस्य ३ विसादि	३७
शृङ्गाटस्य २ शृङ्गाटादि	३७
॥ इति पातालवर्गः ॥	
॥ प्रथमकाण्डः समाप्तः ॥	

नाम संख्या

श्लोक

नाम संख्या

श्लोक

नि.सू. २.१

२.१ पृथिव्याः १६ भेदादि	१
हिमवत्खण्डस्य २ भारतादि	२
भूखण्डानामेकैकं ७ भारतेति	३
द्वीपानामेकैकं ७ जंघिति	४
समुद्राणामेकैकं ७ अथेति	५
ऊषरस्य ३ ऊषरादि	६
ब्रह्मावर्तस्य २ ब्रह्मावर्तादि	६
मध्यदेशस्य १ कुरुक्षेत्रेति	६
गौडस्य ३ गुड्रादि	७
प्रभासस्य २ प्रभासादि	७
अनर्बदस्य २ अनर्बदादि	७
कामरूपस्य २ प्राग्ज्योतिषादि	८
नीरभुक्तेः ३ नीरभुक्तादि	८
कश्मीरस्य ३ कश्मीरादि	८
देशभेदानामेकैकं ७ तुरुष्कोति	७
चेदिदेशस्य ३ डाहलादि	१०
कारुषस्य २ कारुषादि	१०
दशार्द्धदेशस्य ४ यक्षादि	१०

ओड्रस्य २ ओड्रादि	११
मगधस्य २ मगधादि	११
नामलिप्तस्य ४ वेलाकूलादि	११
मुन्मपुर्ण्याः ३ एकचक्रादि	१२
पूर्वदेशस्य २ वर्तन्यादि	१२
अयोध्यायाः ३ साकेतादि	१२
कान्यकुब्जस्य २ कुशस्थलादि	१३
हस्तिनापुरस्य ४ नागाह्वादि	१३
धर्मपुर्ण्याः २ श्रावण्यादि	१३
कुरुक्षेत्रस्य २ कुरुक्षेत्रादि	१४
कौशांब्याः २ कौशांब्यादि	१४
प्रयागस्य २ प्राजापत्यादि	१४
द्वारकायाः ४ द्वारकादि	१४
मिथिलाएजधान्याः २ विदेहादि	१५
मथुरायाः २ मथुरादि	१५
काश्याः ४ जित्वर्यादि	१५
उज्जयिन्याः २ विशालादि	१६
कर्णपुर्ण्याः ३ चम्पादि	१६
पाटलिपुत्रस्य २ पुरादि	१६
शेरितपुरस्य ५ देवीकोटादि	१७

वि० सं०	नाम संख्या	श्लोक
	योजनस्य २ योजनादि	१७
	बल्लोकस्य ३ क्रिमिशैलादि	१८
	सेतोः ४ संचरदि	१९
	मार्गस्य ६ पन्थादि	१८
	उर्ध्वगपुरस्य १ खपुरेति	१७
	शोभपुरस्य २ हरिचन्द्रपुरादि	१७
	प्रतिमार्गस्य ४ प्रतिमार्गादि	१७
	परयाजीवस्य ३ निर्मुटादि	२०
	हृदस्य ४ हृदादि	२०

॥ इति भूमिवर्गः ॥

शाखानगरस्य २ अभिस्थंदिमणादि	१
राजशासनस्य २ शासनादि	१
भूदशासनस्य २ मकुत्यादि	१
व्यवस्थापत्रस्य २ पट्टोलिकादि	२
अनामपट्टोलिकायाः १ पंभुकूलेति	२
अंगुष्ठस्य १ वद्विरिति	२
वितस्तेः १ एतैरिति	२

नाम संख्या	श्लोक
हस्तस्य १ अतइति	३
हस्तचतुष्टयस्य २ दण्डादि	३
कोशस्य १ अन्तरमिति	३
गव्यूतेः १ ताभ्यामिति	४
योजनस्य १ तदिति	४
ग्रामभेदयोरेकैकं २ चतुरिति	४
गर्भागारस्य २ गर्भागारादि	५
वास्तुनः २ वास्तवादि	५
गृहस्य २ ओकसादि	५
चालस्य २ पिटादि	५
वडभ्याः ३ वडभ्यादि	५
कयशीर्षस्य ३ कपिशोर्षादि	६
नापितगृहस्य २ खरकुट्यादि	६
पक्षिशालायाः २ कुलायिकादि	७
कारगृहस्य २ कारवेश्मादि	७
नृणांकादिनगृहस्य २ कायमानादि	७
निभूतगृहस्य १ दर्भटेति	७
गृहभेदस्य ३ कुट्टंगादि	८
मंचस्य २ इन्द्रकोषादि	८
वासगृहस्य ५ वासागारादि	८

नाम संख्या	श्लोक
शिववृषभगृहस्य ३ शिवस्येति ७	
गवाक्षस्य ३ वानायनादि ७	
ग्रामान्तस्य २ उपशल्यादि १०	
कपाटस्य ४ कपाटादि १०	
प्रावरणस्य २ कन्यावाटादि १०	

॥ इति पूरवर्गः ॥

नाम संख्या	श्लोक
शिलापुत्रस्य २ घर्घनालादि ५	
शिलापट्टस्य २ गृहाश्लादि ५	
गैरिकस्य ६ गैरिकादि ६	
शिलाधानोः ३ शिलाधानादि ६	
खटिकायाः ४ वर्णलेखादि ७	

॥ इति शैलवर्गः ॥

२३. शैलस्य १४ शैलादि १	
हिमालयस्य ४ हिमालयादि १	
कैलासस्य ४ कैलासादि १	
मैनाकस्य ३ हिरण्यनाभादि २	
शिखरस्य ५ शैलाद्यादि २	
उदयाचलस्य २ पूर्वाद्यादि ३	
अस्ताचलस्य २ अस्ताद्यादि ३	
सलयगिरेः २ चन्दनाद्यादि ३	
मान्यवतः ३ कौच्यादि ३	
कुलाचलानामेकैकं ७ महेन्द्रेति ४	
प्रजारस्य ६ अश्लादि ५	

वनस्य ७ वार्क्षादि १	
लीलोद्यानस्य २ लीलोद्यानादि १	
पंक्तेः ३ विज्ञोल्यादि १	
वृक्षस्य ६ वृक्षादि २	
चैत्यस्य ५ चैत्यादि २	
कायातरोः २ कायातर्वादि २	
वन्दायाः २ वन्दादि ३	
अपुष्पवृक्षस्य २ वनस्यत्यादि ३	
फुल्लितवृक्षस्य ५ फुल्लादि ३	
सूक्ष्मदारेः २ किलिञ्जादि ४	
पल्लवस्य ३ पल्लवादि ४	

वि.सं. २.३

२.४.

वि०सू०	नाम संख्या	श्लोक
	उत्कलिकायाः २ उत्कलिकादि ४	
	गुच्छायाः ३ गुच्छादि ५	
	मंजर्याः ३ चमर्यादि ५	
	कंटकस्य ४ कंटकादि ५	
	पिप्पलस्य ५ पिप्पलादि ६	
	पिप्पलफलस्य १ यक्षेति ६	
	सप्तपर्णस्य २ ग्रहनाशनादि ६	
	जम्बीरस्य ४ दन्तहर्षणादि ७	
	वरुणस्य २ वरुणादि ८	
	अम्रातकस्य ४ अव्यगभोग्यादि ८	
	अम्रातकपुष्पस्य २ अस्येति ८	
	आम्रस्य ६ पिकबन्धादि ९	
	महाकालस्य २ महाकालादि ९	
	शेभांजनस्य ४ शेभांजनादि १०	
	विल्वस्य ४ प्राचीनपनसादि ११	
	बदर्याः ४ कोल्यादि ११	
	नागरंगकस्य ७ नागरंगकादि ११	
	धवस्य ४ धवादि १२	
	शाखोटस्य २ शकोटादि १३	
	भस्मानक्याः ३ अर्शेहिनादि १३	

नाम संख्या	श्लोक
शाल्मल्याः २ शाल्मल्यादि १३	
पिण्डीतगरस्य २ पिण्डीतगरादि १४	
काकचिंच्याः २ काकचिंच्यादि १४	
खदिरस्य ४ खदिरादि १४	
करंजस्य २ करंजादि १५	
हरीतक्याः ४ रसायनफलादि १५	
सरलस्य २ सरलादि १६	
शोणकस्य २ शोणकादि १६	
पनसस्य ३ चंपकोल्यादि १६	
लकुचस्य २ डह्यादि १७	
निम्बस्य ४ निंबुलादि १७	
चम्पकस्य ४ पुण्यगंधादि १७	
वकुलस्य ३ वकुलादि १८	
अशोकस्य ४ कंकोल्यादि १८	
दाडिमस्य ८ पिण्डपुष्पादि १९	
नागकेशरस्य ५ सुपर्णादि २०	
नागकेशरचूर्णस्य १ हरिद्रवेति २०	
शेफाल्याः २ निशिपुष्पादि २१	
कुटजस्य २ कुटजादि २१	
सालस्य २ लताशंकादि २१	

नाम संख्या	श्लोक
धराकदम्बस्य २ नीपादि २१	
हरिद्रायाः २ कटंकटेय्यादि २२	
शिशपायाः २ शिशपादि २२	
पटोलस्य २ पटोलादि २२	
पटोलमूलस्य १ तस्येति २२	
कर्पासवृक्षस्य २ सूत्रपुष्पादि २३	
कदम्बस्य २ जीर्णपर्णादि २३	
यूथ्याः २ प्रहसंथादि २३	
दमनस्य २ दमनादि २३	
मालतीकलिकायाः १ मालतीति २४	
कुन्दस्य २ कुन्दादि २४	
नवमालिकायाः २ ग्रैष्मीत्यादि २४	
ओड्रपुष्पस्य २ रक्तपिंडादि २५	
कुरुगृकस्य २ अम्बानादि २५	
शिलींध्रपुष्पस्य २ कन्दलादि २५	
त्रिपुरमल्लिकायाः २ श्लेषघ्रादि २५	
एरण्डस्य २ एरण्डादि २६	
प्राचीनामलकस्य २ प्रा } २६	
चीनामलकादि	
धूलरस्य २ वृहत्याटल्यादि २६	

नाम संख्या	श्लोक
कदल्याः ५ कदल्यादि २६	
बार्ताकोः ७ वानिङ्गणादि २७	
कुष्ठस्य २ कुष्ठादि २८	
पुष्करमूलस्य १ मूलेति २८	
अगस्तिद्रोः ६ वङ्गसेनादि २९	
पुत्रंजीवस्य २ पुत्रंजीवादि २९	
कुत्रायाः २ कुत्रकादि ३०	
कुञ्जकस्य २ कुञ्जकादि ३०	
वास्तुकस्य २ वास्तुकादि ३०	
पुनर्नवायाः ३ शाकवीरादि ३०	
कालशाकस्य २ गरहादि ३१	
कटुरेहिण्याः ५ महौषध्यादि ३१	
जलब्रह्म्याः ३ मत्स्याध्यादि ३१	
शालिंचायाः ३ शालिंचादि ३२	
पेचुकस्य ५ केचुकादि ३२	
केशराजस्य ४ केशराजादि ३३	
सुनिषण्डस्य २ सुनिषण्डादि ३३	
स्थलपद्मस्य ३ कुत्रपत्रादि ३३	
मध्वालोः २ देवपन्थादि ३४	
वरगुडालोः २ फलपुञ्जादि ३४	

वि०सू०	नाम संख्या	श्लोक
	रंगेछालोः ३ रङ्गेछालुकादि ३४	
	रसेनस्य २ रसहृच्छिष्टादि ३५	
	कुष्माण्डस्य ४ कुष्माण्डादि ३५	
	कर्कट्याः ५ वालुंकादि ३५	
	सुखाशस्य ७ चेलालादि ३६	
	कारवेक्षस्य ५ ऊर्द्धासितादि ३७	
	गोडुम्बायाः २ गोडुम्बादि ३७	
	वंशस्य २ मृत्युवीजादि ३८	
	केतकस्य २ केतकादि ३८	
	बहुमूलस्य २ दृक्कटादि ३८	
	करीरस्य २ करीरादि ३८	
	काशस्य ५ काशादि ३९	
	इक्षोः ४ गुडदूर्वादि ३९	
	नारिकेलस्य ४ खानोदकादि ४०	
	पूगवृक्षस्य ८ सुरंजनादि ४०	
	रामपूगस्य ४ रामपूगादि ४१	
	हिंतालस्य २ पूगवोटादि ४१	
	हिंतालफलस्य १ क्लीवेति ४२	
	खर्जूरस्य २ घनामयादि ४२	
	देवकुलोद्भूतद्रोः २ काचिमादि ४२	

नाम संख्या	श्लोक
दूर्वायाः २ दूर्वादि ४३	

इतिवनौषधिवर्गः

सिंहस्य ९ सिंहादि १	
सिंहनादस्य २ बुक्कादि २	
शरभस्य ४ उत्पादकादि २	
हिंस्रपशोः ४ हिंस्रपश्यादि ३	
गरुडकस्य ४ वाङ्मूर्तिनादि ३	
व्याघ्रस्य ३ हिंसावादि ४	
महिषस्य ६ महिषादि ४	
शूकरस्य १० शूकरादि ५	
कुरंगस्य ५ एणादि ६	
वानरस्य ५ गोलांगूलादि ६	
शृगालस्य ६ हूरवादि ७	
शृगालिकायाः ५ शृगालिकादि ७	
विडालस्य ५ विडालादि ८	
शशकस्य २ शशकादि ९	
खट्वाश्याः २ खट्वाश्यादि ९	

२.५५

नाम संख्या	श्लोक
गवयस्य २ गवयादि	७
एडकस्य ३ एडकादि	७
खडाशस्य ३ गन्धोत्वादि	१०
उन्दुरोः ३ उन्दुर्वादि	१०
भूषिकायाः २ दीनादि	१०
कुकुन्दर्याः ४ चिक्रादि	११
कुकलाशस्य ५ वेदादि	११
पल्याः ३ अञ्जनादि	१२
कर्णजलौकसः २ कार	} १२
स्कारटिकादि	
उपपादिकायाः २ वट्यादि	१२
अष्टपादः २ अष्टपादादि	१३
पारवतस्य ४ प्रासादकुकुटादि	१३
उलूकस्य १० शक्राख्यादि	१४
खंजनस्य ८ कणाटीनादि	१५
काष्ठकुडस्य ४ काष्ठकुडादि	१६
कंकस्य २ दीर्घपादादि	१६
गलगंडपक्षिणः २ गलेगण्डादि	१६
चानकस्य ६ चानकादि	१७
कीरस्य ४ मेधाव्यादि	१७

नाम संख्या	श्लोक
कुकुटस्य ५ कुकुटादि	१८
कोकिलस्य ७ नाम्नाक्षादि	१८
काकस्य १७ काकादि	१७
गृध्रस्य २ गृध्रादि	२१
दाव्यूहस्य ४ शितिकंठादि	२१
चिल्लस्य ४ चिरंभणादि	२२
शारिकायाः ५ सूक्तादि	२२
गृहगोधायाः ५ शकुनशादि	२३
वकस्य ८ दीर्घजंघादि	२३
बलाकायाः २ वकेरुकादि	२४
कुररस्य २ कुररादि	२४
चक्रवाकस्य २ द्दन्वचार्यादि	२५
सारसस्य ३ सारसादि	२५
नित्तिरेः ४ चित्रपक्षादि	२५
मयूरस्य ८ मयूरादि	२६
निलमयूरस्य २ निलमयूरादि	२७
मीनरंकस्य २ मत्स्याशनादि	२७
पूरिकायाः २ नासाक्षिण्यादि	२७
पिपीलिकायाः २ पिपीलिकादि	२८
घुर्घुरस्य २ यमकीटादि	२८

त्रि०सू०	नाम संख्या	श्लोक
	शलकस्य २ मर्कटादि	२८
	मर्कटजालस्य १ आशवंधेति २८	
	भारत्याः ४ फलखेलादि	२९
	कारंडवस्य ३ चंचुसूच्यादि	२९
	हापुत्रिकायाः ५ सर्षपादि	२९
	धनव्योः २ करेद्वादि	३०
	बागुदस्य २ तरुकूण्यादि	३०
	वर्तिकायाः २ वर्तिकादि	३१
	लावकस्य २ लावकादि	३१
	हंसस्य ४ सरःकाकादि	३१
	जलकुक्षुभस्य २ गोभंडीरदि	३२
	जीवंजीवस्य ३ जीवंजीवादि	३२
	मक्षिकायाः ३ मक्षिकादि	३२
	दंशस्य ३ दंशादि	३३
	चर्मचट्याः ३ चर्मचट्यादि	३३
	भृङ्गरेलस्य ४ विषसूक्तादि	३४
	वरट्याः ३ वरट्यादि	३४
	खद्योतस्य ५ तमोमण्यादि	३५
	भ्रमरस्य ९ भ्रमरादि	३५
	मशकस्य ३ मशकादि	३६

नाम संख्या	श्लोक
पक्षिणः ८ पक्ष्यादि	३७
युग्मस्य ६ युगलादि	३८
॥ इति सिंहवर्गः ॥	
स्त्रियः ६ स्त्र्यादि	
कन्यकायाः २ कन्यकादि	१
अदूषितायाः २ धर्मचारिण्यादि	१
तरुण्याः ३ तरुण्यादि	२
उच्चललाटायाः २ मरुण्डादि	२
सशम्योः २ सशम्यादि	२
सुधायाः २ सुधादि	३
मधुरस्वनायाः २ मधुरनिम्बनादि	३
क्रोधनायाः ३ क्रोधनादि	३
शालभंजिकायाः २ दारुख्यादि	३
द्रुमगायाः २ विरतादि	४
सप्तपुत्रायाः २ सप्तपुत्रादि	४
पतिव्रतायाः २ पतिव्रतादि	४
विधवायाः ३ विधवादि	४

नाम संख्या	श्लोक
बांछिन्याः ३ बांछिन्यादि	५
वेश्यायाः ४ वेश्यादि	५
कुट्टिन्याः ५ कुट्टिन्यादि	५
स्नानांग्याः २ मलिठादि	६
द्वैमानुरस्य २ घाणमानुरादि	६
दुहितुः २ समद्वदि	७
पुत्रस्य ३ पुत्रादि	७
पितुः ३ पित्रादि	७
बालस्य ४ शिशुकादि	८
श्यालिकायाः २ श्यालिकादि	८
देवरस्य २ नागरादि	८
श्यालस्य २ श्यालादि	८
श्वश्र्वाः २ साश्रुध्यादि	८
वृद्धस्य ३ वृद्धादि	९
ज्ञानेः ४ अंशकादि	९
मानुलस्य २ मानुलादि	९
भर्तुः ७ भर्त्रादि	१०
जारस्य २ जारादि	१०
गर्भिणीचर्यायाः ३ कुमारभृत्यादि ११	
गर्भाष्टमस्य २ गर्भाष्टमादि ११	

नाम संख्या	श्लोक
नाभिनालायाः २ नाभिनालादि ११	
संस्काराणामेकैकं ३ आधानिकेति १२	
खल्लीटस्य २ खल्लीटादि १२	
वधिरस्य २ कल्लादि १२	
खंजस्य २ खोरादि १२	
वाङ्मुकस्य २ दोग्गद्वादि १३	
औषधस्य २ औषधादि १३	
किलासस्य २ त्वक्पुष्पिकादि १३	
स्त्रीपदस्य २ स्त्रीपदादि १३	
योन्यर्शस्य ४ योन्यर्शसादि १४	
अजीर्णस्य ४ अजीर्णादि १४	
वसंतव्रणस्य ३ पापरोगादि १५	
बल्मीकस्य २ तनुव्रणादि १५	
अतिसारस्य ३ अतिसारादि १५	
कुरण्डस्य ३ कुरण्डवृद्धादि १६	
रेचनस्य २ स्कंदनादि १६	
नाभिगुडस्य २ गर्भगुडादि १६	
नेत्रामयस्य २ अभिमंथादि १६	
अवगण्डस्य २ युवगंडादि १७	
पित्तस्य ३ पितादि १७	

वि०सू०	नाम संख्या	श्लोक	नाम संख्या	श्लोक
	श्लेषणः २ श्लेषादि	१७	स्तनस्य २ कुचादि	२६
	मांसस्य २ मांसादि	१७	हस्तपुच्छस्य २ हस्तपुच्छादि २६	
	शोणितस्य २ शोणितादि	१७	नखानां ६ नखादि	२७
	मस्तिष्कस्य २ मस्तिष्कादि	१८	अंगुलिमोटनस्य २ पुच्छाद्यादि २७	
	वस्त्रस्यायाः २ वस्त्रादि	१८	कंठमणैः २ काकलादि	२८
	अधरमधुनः २ अधरमध्वादि १८		नासिकायाः ५ नसादि	२८
	जिह्वामलस्य २ जिह्वामलादि १९		ओष्ठस्य २ बाग्दलादि	२८
	दन्तमलस्य १ पिप्पिकेति	१९	दन्तानां ६ दन्तादि	२९
	शरीरस्य ३ पिण्डादि	१९	भालस्य ३ गोध्यादि	२९
	प्रशस्तशरीरस्य १ शस्तेति	२०	लोचनस्य ३ दैवदीपादि	२९
	कौमलाङ्गस्य १ अंगेति	२०	नेत्रजलस्य ३ नेत्रावादि	३०
	पायोः ३ पाद्यादि	२०	कटाक्षस्य २ कटाक्षादि	३०
	विष्ठायाः २ उच्चारदि	२०	जिह्वायाः ४ काक्तादि	३०
	भगस्य १७ भगादि	२१	कर्णयोः ४ कर्णादि	३१
	नितंबस्य २ नितंबादि	२३	कवर्ण्याः ४ कवरादि	३१
	लिंगस्य ९ लिंगादि	२३	जटायाः ३ कोटिरादि	३२
	अण्डकोषस्य २ अण्डकोषादि २४		अंगुलीयकस्य २ करारेटादि ३२	
	नाभ्याः ४ नाभ्यादि	२५	नाटकस्य २ नाडंकादि	३२
	भुजायाः ३ भुजादि	२६	पादकटकस्य २ अंदुकादि ३३	
	भुजादलस्य ३ कुल्यादि	२६	स्तनस्य २ अभिषेकादि	३३

नाम संख्या	श्लोक
जीर्णवस्त्रस्य २ पटचरुदि ३३	
शाटकस्य ३ सिचयादि ३३	
वस्त्रगृहस्य ५ पटवासादि ३४	
खरगृहस्य २ खरग्रहादि ३४	
सुगहनावृतेः २ कुम्भादि ३४	
शिरोवेष्टस्य २ चेलौढादि ३५	
निरस्तरिण्याः ४ निरिङ्गिण्यादि ३५	
कुङ्कुमस्य ७ स्वर्यरक्तसंज्ञादि ३५	
लाक्षायाः २ रंगमानुकादि ३६	
अगुरुकाष्ठस्य २ गंधकाष्ठादि ३६	
सिंहस्य ३ कपिचंचलादि ३७	
सरलद्रवस्य ४ सरलद्रवादि ३७	
धूनकस्य २ धूनकादि ३७	
शालवेष्टस्य २ शालवेष्टादि ३८	
कस्तूर्याः ३ कस्तूर्यादि ३८	
धूपस्य ३ संचार्यादि ३८	
कर्पूरस्य ५ रेणुसारदि ३९	
स्रोखण्डस्य ३ मालयादि ३९	
कषायस्य ३ विच्छिन्नादि ४०	
ललाटिकायाः २ ललाटिकादि ४०	

नाम संख्या	श्लोक	निम्न २७
पीठस्य २ विष्टरादि ४०		
खट्वायाः ३ निषद्यादि ४१		
उपवर्हस्य २ चानुरादि ४१		
रचनायाः २ प्रतियन्त्रादि ४१		
पतङ्गहस्य ३ कटकोलादि ४१		
दीपस्य ६ दीपादि ४२		
दीपवृक्षस्य ३ शिखानर्वादि ४२		
कज्जलस्य २ लोचकादि ४२		
कन्दुकस्य ३ हिरिपकादि ४२		
दन्तशणस्य २ निस्तुकरादि ४४		
पटवासकस्य २ पिष्टानादि ४४		

॥ इति मनुष्यवर्गः ॥

वंशस्य ३ वंश्यादि १	
ब्रह्मचारिणः २ ब्रह्मचार्यादि १	
उपनयनस्य २ वटूकरणादि १	
गृहिनः ३ गृहमेध्यादि २	
वानप्रस्थस्य ३ वानप्रस्थादि २	

२७

वि०सू०	नाम संख्या	श्लोक
	विप्रस्य ८ वक्त्रजादि	२
	मुद्गकुलोत्पन्नविप्रस्य १ } ब्राह्मणायनेति	३
	श्रौत्रस्य २ श्रौत्रादि	३
	शिक्षिताक्षरस्य ४ अक्षरमुखादि ४	
	पाठनिश्चयस्य ३ भविष्यादि ४	
	नवच्छात्रस्य २ क्रियाकारादि ५	
	कार्पटिकस्य २ कार्पटिकादि ५	
	परिषद्स्य ३ पार्षदादि ५	
	राजसूयस्य ३ राजसूयादि ५	
	चान्द्रायणस्य २ चान्द्रायणादि ६	
	होमकुण्डस्य २ हवण्यादि ६	
	मखानलस्य २ महावीरादि ६	
	होमधूमस्य २ होमधूमादि ६	
	होमभस्मनः २ होमभस्मादि ७	
	पितृकार्यस्य १ आर्य्यकेति ७	
	हविषः ४ हविषादि ७	
	पाठकस्य २ पाठकादि ८	
	सभ्यानां २ सभ्यादि ८	
	देवयन्त्रायाः १ देवद्रोशोनि ८	

नाम संख्या	श्लोक
यागखातादिकर्मणः १ इष्टापूर्तमिति ७	
यज्ञद्रव्यस्य २ यज्ञद्रव्यादि ७	
अतियेः २ प्राघुणादि ७	
कुशलप्रश्नस्य २ कौशल्यादि १०	
वन्दनायाः २ समीचादि १०	
उपवासस्य २ उपोषणादि १०	
रोगोपवासस्य १ रोगाद्यैरिति १०	
द्यन्नरचन्नरभुक्तस्य ३ घ } छालुकालकादि	११
मासोपवासिन्याः २ चारुव्रतादि ११	
गायत्र्याः २ गायत्र्यादि १२	
वेदपाठभुवः २ ब्रह्मारण्यादि १२	
यज्ञोपवीतस्य ४ पवित्रादि १२	
कौपीनस्य ५ कच्छादि १२	
कृद्भनपस्विन ३ वैडालव्रतिकादि १३	
क्रमण्डलोः २ क्रमण्डल्लादि १४	
उरस्कटस्य ५ जोडिंगादि १४	
त्रिपुङ्गकस्य १ भालेति १४	
वृद्धीणां ३ वृद्ध्यादि १५	
महर्षीणां १ व्यासेति १५	

नाम संख्या	श्लोक
परमर्षीणां १ परमर्षयेति	१६
देवर्षीणां १ देवर्षयेति	१६
ब्रह्मर्षीणां १ ब्रह्मर्षयेति	१६
श्रुतर्षीणां १ श्रुतेति	१६
सजर्षीणां १ सजर्षयेति	१७
काण्डर्षीणां १ काण्डर्षयेति	१७
नारदस्य ३ नारदादि	१७
देवलस्य २ देवब्रह्मादि	१८
दुर्वाससः २ दुर्वाससादि	१८
वाल्मीकेः ६ प्राचेतसादि	१८
काश्यपस्य २ कृतकोट्यादि	१९
व्यासस्य ७ कृष्णक्षैपायनादि	१९
वसिष्ठस्य २ वसिष्ठादि	२०
विश्वामित्रस्य २ विश्वामित्रादि	२०
जौतमस्य २ जौतमादि	२१
कणादस्य २ कणादादि	२१
धन्वन्तर्यादीनां प्रत्येकं द्वयं } द्वयं ८ धन्वन्तरीनि	२१
कौण्डिन्यस्य २ विष्णुगुप्तादि	२२
चाणक्यस्य ३ चाणक्यादि	२२

नाम संख्या	श्लोक
वात्स्यायनस्य ४ वात्स्यायनादि	२३
उपवर्धस्य ४ उपवर्धादि	२३
पाणिनेः ६ पाणिन्यादि	२४
व्याडेः ४ व्याड्यादि	२४
कात्यायनस्य ३ मेघाजिदादि	२५
वररुचेः २ पुनर्वस्तादि	२५
पतंजलेः ४ गोनर्दीयादि	२५
भर्तृहरेः २ हर्यादि	२६
कालिदासस्य ४ रघुकण्ठादि	२६
भारवेः २ भारव्यादि	२७
भवभूतेः ३ भवभूत्यादि	२७
प्रातःस्मर्यस्य १ अथेति	२७
भैक्षजीविकायाः २ पैण्डिन्यादि	२८
पाखण्डस्य २ पाखण्डादि	२८
यतिगोप्यरतेः २ खंजनरतादि	२८
नुरगब्रह्मचर्यस्य १ अमावेति	२९
मुखघंटायाः २ मुखघंटादि	२९
नागवीटस्य ४ नागवीटादि	२९
विवाहस्य ४ दारकर्मादि	३०
विवाहपुष्पादेः २ कुहल्यादि	३०

वि०सू०	नाम संख्या	श्लोक
	मंगलस्तंभस्य २ नेणादि	३१
	सुरतस्य १० सुरतादि	३१

॥ इति ब्रह्मवर्गः ॥

२. ८.

क्षत्रियस्य ४ द्विजलिङ्गादि	१
राज्ञः ३ प्रजेश्वरादि	१
मण्डलेशस्य ३ मण्डलेशादि	१
सेनायाः २ स्कन्धावारादि	२
सेनास्थानस्य २ शिविरादि	२
पृथोः ३ आदिराजादि	२
काकुत्स्थस्य २ काकुत्स्थादि	२
मान्धातुः २ यौवनाम्बादि	३
दिलीपस्य २ कद्वङ्गादि	३
रामस्य ४ रामादि	३
सीतायाः ५ मैथिल्यादि	४
रामपुत्रयोरेकैकं २ रामेति	४
रामपुत्रयोः १ राकेति	४
लक्ष्मणस्य ३ सौमित्रादि	५

नाम संख्या	श्लोक
रावणस्य ७ रावणादि	५
मेघनादस्य २ मेघनादादि	६
हनूमतः ८ हनूमानादि	६
वाल्मीकिः ३ ऐंद्यादि	७
सुग्रीवस्य २ सुग्रीवादि	७
पुरूरवसः ४ ऐलादि	८
ययानेः २ ययात्यादि	८
भरतस्य ४ शाकुन्तलेयादि	८
कार्तवीर्यस्य ४ अर्जुनादि	९
मलस्य ५ पुण्यश्लोकादि	९
शान्तनोः ३ महाभीष्मादि	१०
सत्यवत्याः ८ कात्यादि	११
भीष्मस्य १० गङ्गेयादि	११
धृतराष्ट्रस्य २ धृतराष्ट्रादि	१३
पांडोः ३ पांडवादि	१३
दुर्योधनस्य ४ दुर्योधनादि	१३
युधिष्ठिरस्य ६ धर्मपुत्रादि	१४
भीमसेनस्य ११ भीमसेनादि	१४
अर्जुनस्य १६ पार्थादि	१६
द्रौपद्याः ८ द्रौपद्यादि	१७

नाम संख्या	श्लोक
कर्णस्य ७ रघेयादि	१८
द्रोणस्य ३ द्रोणादि	१९
अश्वत्थाम्नः ३ अश्वत्थामादि	१९
जनमेजयस्य ३ राजर्थादि	२०
जरत्कारेः २ जरत्कारादि	२०
जरत्कारुप्रियायाः २ मनसादेव्यादि	२१
आस्तीकस्य १ अथेति	२१
वलेः २ विरोचनसुतादि	२१
वाणस्य २ वाणादि	२२
वृत्रस्य ३ त्वाष्ट्रादि	२२
शिमुपालस्य ४ दमघोषसुतादि	२२
जरसंधस्य २ बर्हद्रथ्यादि	२३
कंसस्य ६ कंसादि	२३
अमात्यस्य ३ मंच्यादि	२४
द्धाःस्थितस्य ६ द्धाःस्थितादि	२४
वयस्यस्य ३ सहपांशुकिलादि	२५
प्रवृत्तिज्ञस्य ३ वार्त्तिकादि	२५
गणकस्य २ भौहूर्तादि	२५
आकाशवाण्याः ४ चित्तोक्त्यादि	२६
लेखकस्य ४ लेखकादि	२६

नाम संख्या	श्लोक
मसिधान्याः ४ मसीधान्यादि	२७
मसीजलस्य २ मसीजलादि	२७
कज्जल्याः २ पराञ्जनादि	२७
कलमस्य २ लेखन्यादि	२८
लेखस्य ४ लेखादि	२८
पत्रीनिबंधस्य १ कचेलेति	२८
लेख्यस्थानस्य २ लेख्यस्थानादि	२९
मुद्रायाः २ मुद्रादि	२९
पथिकस्य ३ यात्रादि	२९
पथिकसंघस्य २ हार्यादि	२९
सन्देशस्य ३ सन्देशादि	३०
उत्कोचस्य २ उत्कोचादि	३०
अप्रकाशस्य २ जनान्तिकादि	३०
न्यायसारिण्याः २ लुंड्यादि	३०
ताम्बूलदस्य २ ताम्बूलदादि	३१
अंगमर्दकस्य २ संवाहकादि	३१
चामरस्य ४ चामरादि	३१
चामरवानस्य २ कुठेर्वादि	३२
कृत्रस्य ४ प्रोतोत्सादनादि	३२
स्वर्णदंडकृत्रस्य २ राजमृङ्गादि	३२

त्रि०सू०	नाम संख्या	श्लोक
	हस्तिनः २२ हस्त्यादि	३३
	करिण्याः २ करिण्यादि	३५
	अंकुशावेत्तुः ४ गंभीरवेद्यादि	३५
	विजयकुञ्जरस्य २ राजवाह्यादि	३५
	कर्णास्फालस्य २ कर्णास्फादि	३६
	गजदन्तस्य २ ईशादनादि	३६
	मदप्रयोगस्य २ मदप्रयोगादि	३६
	करिशावकस्य २ विक्रादि	३६
	कुम्भसंधेः २ आरक्षादि	३७
	संदानस्य १ संदानेति	३७
	नासापूर्वस्य १ नासापूर्वेति	३७
	अनमूलस्य २ दन्तमूलादि	३७
	दन्तमध्यस्य ३ शंखादि	३८
	पृष्ठतल्पनस्य २ प्रवेष्टादि	३८
	प्रजंघाग्रस्य २ आयस्कारादि	३८
	चरणपर्वणः २ प्रोहादि	३८
	गात्रावरयोरेकैकं २ ननेति	३९
	कर्णवेधिन्याः ५ नाल्यादि	३९
	गजबंधनसुम्भस्य ३ अक्षोभादि	३९
	मृङ्खलायाः ३ पार्यादि	४०

नाम संख्या	श्लोक
अंकुशस्य ३ अंकुशादि	४०
हस्तिपालकस्य २ कूटपूर्वादि	४०
अश्वस्य १२ अश्वादि	४१
पंचभद्रस्य ३ सेति	४२
सूर्याश्वस्य २ वाताटादि	४२
अश्वमेधीयस्य २ यायावरादि	४३
पारसीकाश्वस्य ३ पारसीकादि	४३
सिंधुदेशाश्वस्य २ चोस्कादि	४३
कुलीनाश्वस्य २ हयोत्तमादि	४३
अश्वतरस्य ३ वेशरादि	४४
अश्वहृदावर्त्तस्य २ श्रीवृक्षकादि	४४
अश्वगलावर्त्तस्य १ रोचमानेति	४४
ऊर्द्धावर्त्तस्य १ ऊर्द्धेति	४५
अश्वगतेः २ विक्रांत्यादि	४५
सन्नाहस्य ३ पुलादि	४५
कविकायाः २ कवियादि	४५
ग्रीवाघंटायाः २ ग्रीवाघंटादि	४६
प्रतोदस्य ३ रशीत्यादि	४६
खुरस्य ३ खुरादि	४६
लुण्ठनस्य २ लुण्ठनादि	४६

नाम संख्या	श्लोक
बलायाः ३ वलादि	४७
पर्याणस्य २ पर्याणादि	४७
अश्वपालस्य २ अश्ववारदि	४७
अर्जुनरथस्य १ नंदिघोषेति	४८
बृहस्पतिरथस्य १ नीतिघोषेति	४८
धानमात्रस्य २ चंकुरादि	४८
चक्रस्य २ चक्रादि	४८
लघुरथस्य ३ लघ्वीत्यादि	४९
वर्मणः ३ कालवलनादि	४९
इक्षिपस्य ३ मेठादि	४९
जंघात्राणस्य २ जंघात्राणादि	४९
नायकस्य २ नायकादि	५०
दर्पस्य ३ नासीरादि	५०
शस्त्रस्य ३ शस्त्रादि	५०
अनुषः ७ स्थावरदि	५०
अनुर्गुणस्य ६ व्यध्यादि	५१
शस्त्राभ्यासस्य २ शस्त्राभ्यासादि	५२
वाणस्य ९ वाणादि	५२
स्त्रायकस्य ३ तीरादि	५३
भारचस्य ४ लोहनालादि	५३

नाम संख्या	श्लोक
खड्गस्य ७ वदद्यादि	५४
न्युजखड्गस्य २ न्युजखड्गादि	५४
चक्रफलस्य २ अहनादि	५५
पशोः २ पर्श्यादि	५५
कुलस्य ६ दीर्घायुधादि	५५
शूलस्य २ शूलादि	५६
स्तुतिव्रतस्य ३ लग्नादि	५६
स्तुतिग्रंथस्य २ भोगावल्यादि	५६
याचकस्य २ वस्तुकीटादि	५६
पांशोः ४ वानकेत्यादि	५७
संभारस्य २ संभारादि	५७
पताकायाः ५ पताकादि	५७
मल्लभुवः २ अक्षवाटादि	५८
भीरोः ४ भीर्वादि	५८
अपयानस्य २ विद्रवादि	५९
बधस्थल्याः २ आघातादि	५९
मारणस्य ३ कदनादि	५९
शत्रुमारणस्य २ सौप्तिकादि	५९
मृत्योः ३ निपानादि	६०
मारकस्य ४ मारकादि	६०

नं०	नाम संख्या	श्लोक
	शवस्य ५ शवादि	६०
	शमशानस्य ४ शमशानादि	६१
	संस्कारस्य २ संस्क्रियादि	६१
	चितायाः ५ चितादि	६२
	शवरयस्य ३ अनशय्यादि	६२
	पंड्याः ४ उपग्रहादि	६३
	॥ इति क्षत्रियवर्गः ॥	
	॥ इति क्षत्रियवर्गः ॥	
	॥ इति क्षत्रियवर्गः ॥	
	॥ इति क्षत्रियवर्गः ॥	
२. १०.	नृत्त्यायाः २ नृत्त्यादि	१
	वार्जुयस्य २ वार्जुयादि	१
	वदणस्य २ प्राभीत्यादि	१
	अर्थप्रयोगस्य १ अर्थेति	४
	वदणमुक्तेः २ वदणमुक्त्यादि	२
	क्षेत्रस्य २ क्षेत्रादि	२
	वृहज्जलस्य २ हल्यादि	२
	मुद्गस्य ४ मुद्गादि	२
	मसूरस्य ४ मसूरादि	३
	सर्वपस्य ४ सर्वपादि	३

नाम संख्या	श्लोक
यवस्य २ प्रवेटादि	४
गोधूमस्य २ गोधूमादि	४
कुलत्थस्य २ नाम्रवृत्तादि	४
अतस्याः ३ निःसेहादि	४
माघस्य ३ मूर्खादि	५
राजमाघस्य २ राजमाघादि	५
शूर्पवातस्य २ फुल्लफालादि	५
चालन्याः २ तितउड्यादि	५
उदूखलस्य २ कखन्यादि	६
पाल्याः ४ प्रस्थादि	६
कुसूलस्य २ कुसूलादि	६
कंदोः २ कंद्यादि	६
वृहज्जलाधारस्य २ आलिंजरदि	७
भाण्डभेदस्य २ मृत्तनाभाण्डकादि	७
जलाधारस्य २ वारसनादि	७
हण्डिकासुतस्य २ कणनादि	७
कलस्याः २ कलस्यादि	७
शरवस्य ५ शरवादि	७
लोहपात्रस्य ३ लोहिकादि	७
काषपात्रस्य २ शिङ्गाणादि	७

नाम संख्या	श्लोक
काष्ठलोह्याः २ काष्ठलोह्यादि १८	
जीरस्य २ जीरकादि १८	
मुञ्ज्याः २ कटुभंगादि १९	
कांजिकस्य ८ कांजिकादि १९	
हिंगुनः ३ हिंग्वादि १९	
घृतिद्रायाः ४ घर्घण्यादि १९	
गुडस्य ३ गंडोलादि १२	
शर्करायाः २ पिष्टादि १२	
सितायाः २ महाश्वेतादि १२	
तैलसंस्कृतस्य २ प्रयस्तादि १२	
चिपिटस्य २ चिपिटादि १३	
पूषविशेषस्य २ चित्रापूषादि १३	
तृप्तेः २ आलिंपनादि १३	
मण्डोदकस्य २ दीपनादि १३	
वटकस्य २ वटकादि १४	
वायनस्य ३ वनोपायनादि १४	
पेल्याः ३ पेल्यादि १४	
स्तक्तोः २ सक्तादि १५	
अक्तस्य ४ आपूषादि १५	
अण्डस्य २ मण्डादि १५	

नाम संख्या	श्लोक
लाजानां २ खदिकादि १५	
दोहन्याः ७ पार्यादि १५	
गव्यस्य ४ गव्यादि १६	
दुग्धस्य ३ अवदोहादि १७	
अघनदध्नः १ प्रायादेति १७	
दधिसेहस्य २ कद्धरादि १७	
भोजनस्य ७ जग्ध्यादि १७	
प्रातर्भोजनस्य ३ कल्पवर्त्तुदि १८	
वृषस्य ७ अनङ्गनादि १९	
कंठालायाः २ कंठालादि १९	
वत्सस्य ३ दोग्धादि १९	
वत्सगनेः १ तेषामिति २०	
जीवधनस्य १ गवादिकेति २०	
बालगर्भियाः २ पलिक्र्यादि २०	
गोमयकृकस्य २ कृकादि २१	
मुष्कगोमयस्य २ गोमय्यादि २१	
करीषस्य २ करीषादि २१	
गोध्वनेः २ हंभादि २१	
गोशिरोदेशस्य १ नैविकेति २२	
रोचनायाः २ वंदनीयादि २२	

वि०सू०	नाम संख्या	श्लोक
	मंधानस्य ३ मंधानादि	२२
	उष्ट्रस्य १० उष्ट्रादि	२२
	मेघस्य ५ मेघादि	२३
	मेघ्याः ३ मेघ्यादि	२४
	कागस्य १२ कर्करादि	२४
	काग्याः ३ काग्यादि	२६
	गर्दभस्य ७ शंकुकर्णादि	२६
	रत्नस्य ३ रत्नादि	२७
	पत्तनवणिजः २ स्वाध्याय्यादि	२७
	अश्वविक्रयिणः २ हेडावुक्तादि	२७
	कपर्दकस्य ६ सर्वमूल्यादि	२८
	स्फाटिकोपलस्य ४ भासुरादि	२८
	इन्द्रनीलस्य २ गल्वर्कादि	२९
	वैदूर्यस्य ३ वैदूर्यादि	२९
	विद्रुमस्य ४ रक्तकन्दलादि	३०
	विराटजस्य २ राजपट्टादि	३०
	पद्मरागस्य २ कुरुविल्लादि	३१
	ह्रीमकस्य २ दधीचस्थ्यादि	३१
	खर्णस्य ४ खर्णादि	३१
	रुथस्य ३ रुथादि	३२

नाम संख्या	श्लोक
चंद्रवर्णरुथस्य २ इकान्दुतादि	३२
भासस्य ४ नात्रकादि	३२
कांस्यस्य ४ कांसादि	३३
मौक्तिकस्य ३ मौक्तिकादि	३३
सिन्दूरस्य २ सिन्दूरादि	३३
पारदस्य ४ पारदादि	३४
रङ्गस्य ३ रंगादि	३४
कुसुमस्य २ कुसुमादि	३४
हरितालस्य २ हरितालादि	३५
गोदानस्य २ गोदानादि	३५
हिंगुलोः ४ दासादि	३५
रसगंधस्य ४ रसगंधादि	३६
बवक्षारस्य ४ क्षारादि	३६
शिलाजमुनः २ शिलाज्वादि	३७
त्रिफलायाः २ तृफलादि	३७

॥ इतिवैश्यवर्गः ॥

मूडस्य ३ मूडादि

नाम संख्या	श्लोक
महत्तरस्य २ ग्रामकूटादि	१
मालिकस्य २ मालिकादि	१
कुम्भकारस्य ३ कुम्भकारादि	१
लेपकस्य ३ पलंगडादि	२
कायस्थस्य ३ कायस्थादि	२
चित्रकरस्य २ चित्रकरादि	२
चर्मकारस्य ३ चर्मवादि	३
स्वर्णकारस्य ४ कलादादि	३
नापितस्य ४ वात्सीपुत्रादि	३
रजकस्य २ रजकादि	४
कन्यापालस्य २ कन्यापालादि	४
देवलस्य २ देवलादि	४
अजाजीवस्य २ अजाजीवादि	५
काण्डालस्य २ निष्कादि	५
कुक्कुरस्य ११ कुक्कुरादि	५
मुनीसंघस्य ३ मुन्यादि	७
चौरस्य ४ चौरादि	७
वधचौरस्य ३ कुजंभिरादि	७
प्रसह्यचौरस्य ४ वन्दीकारादि	८
स्त्रीचौरस्य २ स्त्रीचौरादि	८

नाम संख्या	श्लोक
काव्यचौरस्य २ काव्यचौरादि	७
संधेः २ कुञ्जच्छेद्यादि	७
संधिभेदयोरेकैकं २ तदिति	७
नर्कीः २ कपालनालिकादि	१०
नर्कुशाणस्य २ नर्कुशाणादि	१०
नर्कुपीठ्याः २ वर्तन्यादि	१०
नूलधनुषः २ पिंजनादि	१०
नूलस्य ३ नूलादि	११
पिंजिकायाः २ पिंजिकादि	११
तुर्ग्याः २ तंत्रकाष्ठादि	११
इन्द्रनूलस्य २ ग्रीष्महासादि	११
पादुकायाः ४ पत्रंध्यादि	१२
नृणादिछत्रस्य ३ कावार्यादि	१२
जलत्रायाः ४ खर्परादि	१२
तक्षण्याः २ वास्यादि	१३
ककचस्य २ ककचादि	१३
मद्यस्य १५ मद्यादि	१४
गौड्याः २ गौड्यादि	१५
पुष्पमद्यस्य २ मध्वासवादि	१५
नारिकेरसुरयाः १ नलिनीति	१६

नं०	नाम संख्या	श्लोक
	नालसुरयाः ३ नालेति	१६
	पानभाजनस्य २ पाय्यादि	१६
	मदस्थानस्य २ मृगडापानादि	१७
	द्युतकृतः २ द्युतकृदादि	१७
	देवसभ्यस्य २ देवसभ्यादि	१७
	लग्नकस्य ३ लग्नकादि	१७
	द्युतस्य ३ चुचुर्यादि	१८
	शारिमृङ्गलायाः २ पंचास्यादि	१८
	नयपीठ्याः २ अष्टकांगादि	१८
	नयस्य २ नयादि	१८
	॥ इति मूद्रवर्गः ॥	
	॥ इति द्वितीयः काण्डः ॥	
	क्षेमंकरस्य ४ क्षेमंकरादि	१९
	विज्ञानस्य २ आमृष्यायणादि	१९
	पुत्रात्रादस्य २ पुत्रात्रादादि	१९
	विषमसंचारजीवितः १ स्थपुटेति २	

नाम संख्या	श्लोक
शरणार्थिनः ३ शरणार्थकादि	२
अलक्षणस्य २ पांडुपृष्ठादि	२
उद्भटस्य ३ उद्भटादि	३
प्रेतवाहितस्य २ आविष्टादि	३
तरलितस्य २ प्रेङ्खोलितादि	३
तृषितस्य ३ तृषितादि	३
ऊर्ध्वस्य २ ऊर्ध्वस्यादि	४
ग्राम्यस्य २ ग्राम्यादि	४
प्रतीपस्य २ पराचीनादि	४
समीचीनस्य २ समीचीनादि	४
गोष्ठस्य १ स्वस्थानेति	५
दातुः ३ दातादि	५
विदग्धस्य २ विदग्धादि	५
त्रिङ्गस्य १० पिङ्गादि	६
मेधाविनः २ मेधाव्यादि	६
शास्त्रगण्डस्य २ प्रघटाविदादि	६
युक्तस्य २ युक्तादि	७
भीमस्य २ भीमादि	७
शिथिलस्य ३ प्रञ्चयादि	७
वार्दस्य २ वेदादि	८

नाम संख्या	श्लोक
भायकस्य २ चिरस्थादि	८
नीक्षणकर्मणः २ आयःमूलिकादि	८
अनहंकृतेः २ अशेचादि	८
संघिजीवकस्य १ कुसृत्येति	९
वाक्याभिधायिनः १ वाक्येति	९
अत्रार्थस्वस्वीदानुः १ भाव्यादेति	१०
दूषकस्य २ दूषकादि	१०
धृष्टस्य ४ धृष्ट्यादि	१०
सुप्तघातकस्य २ दशेरदि	१०
शासितुः ३ देशकादि	११
अव्यवसायिनः २ शिक्तादि	११
भीतस्य ३ चकितादि	११
प्रयत्नवतः २ प्रतियत्नादि	११
अधार्मिकस्य २ आधार्मिकादि	१२
अनारितस्य २ प्रमृतादि	१२
कृपणस्य २ कृपणादि	१२
धार्मिकस्य ३ देव्यादि	१२
प्रियदर्शनस्य ९ मनआपादि	१३
भट्टारस्य २ भट्टारदि	१३
प्रतिबलस्य २ शक्तादि	१४

नाम संख्या	श्लोक	वि०सं०
धूर्तस्य ४ पद्मादि	१४	३१
नीक्षणस्य २ नीक्षणादि	१४	
संबन्धिनः ३ संबन्धादि	१५	
मित्रवत्सलस्य २ मित्रव्यादि	१५	
घट्टप्रज्ञस्य १ धर्मेति	१५	
मध्यस्थस्य २ मध्यस्थादि	१६	
समुखस्य २ भग्नपृष्ठादि	१६	
प्रष्टुः २ कथंकथिकादि	१७	
विमनसः २ विचक्षादि	१७	
प्रतारितस्य २ प्रतारितादि	१७	
प्रथितस्य २ प्रोथादि	१७	
प्रतिघेदुः २ माशदिकादि	१८	
जडस्य २ जडादि	१८	
पुण्यस्य २ प्रीणादि	१८	
विरहितस्य ५ भिन्नादि	१९	
व्यक्तस्य २ व्यक्तादि	१९	
सुगन्धेः ३ तिक्तादि	१९	
दृढस्य ५ ककषटादि	१९	
शोधितस्य २ संमूढादि	२०	
आगंतुकस्य २ आगंतुकादि	२०	

वि०	नाम संख्या	श्लोक
	पत्तिमस्य २ पत्तिमादि	२०
	कोमलस्य २ कोमलादि	२१
	पापिष्ठस्य ४ पापादि	२१
	रोमांचितस्य २ रोमांचितादि	२१
	निर्मयस्य ३ अजानेयादि	२१
	साधारणस्य ३ अन्यसाधारणादि	२२
	बौद्धस्य ५ भिन्नकादि	२२
	बैवस्य २ और्द्धभानसिकादि	२३
	कौलस्य २ कौलादि	२३
	सामुपनस्य ४ पाञ्चार्थिकादि	२३
	प्राज्ञायाः २ प्राज्ञादि	२४
	सुभयोः ३ सुभ्यादि	२४
	गौरवितस्य २ गौरवितादि	२४
	स्वाध्याक्तेः १ स्वाध्यायेनेति	२४
	क्षेपोक्तेः १ स्वादेवेति	२५
	बन्धुदग्धस्य २ हनकादि	२५
	अणोः ३ अणादि	२५
	गुणितस्य ३ पिण्डितादि	२५
	अविनीतस्य २ खट्वाखटादि	२६
	मस्तरणस्य २ मस्तरादि	२६

नाम संख्या	श्लोक
जिह्वास्य ३ प्राञ्जलादि	२६
साधोः ३ प्रणय्यादि	२६
भिन्नस्य ४ त्वादि	२७
अपकुलस्य २ अपकुलादि	२७
खचितस्य ४ करंवितादि	२७
पात्रसमितस्य १ सेति	२८

॥ इति विशेष्यनिघ्नवर्गः ॥

कर्मणः ६ विध्यादि	२९
साधनस्य २ व्याप्यादि	२९
संगतस्य १ कर्मयुतेति	२९
पलाशकलिकोद्धमस्य १ अंगारितादि	२९
जलयन्त्रगृहस्य २ जलयन्त्रगृहादि	२९
स्वल्पजलयन्त्रस्य १ जलहेति	२९
कुसुमाकरस्य २ समाल्यादि	२९
स्तनभरस्य २ स्तनाभोगादि	२९
सुसंपदः २ परभागादि	२९
आलिङ्गनस्य ३ आलिङ्गनादि	३०

३.
२.

नाम संख्या	श्लोक
असङ्गस्य २ अखट्यादि	४
अन्धसः २ अन्धसादि	४
सहभोजनस्य २ सगंध्यादि	४
धार्मिकसहभोजनस्य १ धार्मिकेति	५
कीडा कीडकसेवासेव कानां १ कीडेति	५
दानस्य २ दानेति	६
असमंजसस्य ३ दुर्जानादि	६
कलंजस्य १ कलंजाविति	६
वक्रभणितस्य २ हेकोक्त्यादि	७
लेपनस्य २ गोमुखादि	७
वार्द्धायनाप्तस्य २ पूर्णपात्रादि	७
बुद्धद्रव्यस्य २ बुद्धद्रव्यादि	८
द्रव्यस्य ३ सत्त्वादि	८
लेशस्य ५ लेशादि	८
खण्डस्य २ छेदादि	९
गालेः २ गाल्यादि	९
शमनस्य २ शमनादि	९
क्षेत्रस्य २ वप्रादि	९
भक्षणस्य ३ शादि	९

नाम संख्या	श्लोक
मित्रयुद्धस्य २ मैत्रेयिकादि	१०
पर्यंकस्य २ पर्यंकादि	१०
हेतोः २ हेत्वादि	१०
सहकारिणां २ प्रत्ययादि	१०
अनुमानस्य २ अनुमादि	११
व्याप्यस्य ३ व्याप्यादि	११
प्रत्यक्षस्य ३ प्रत्यक्षादि	११
धन्वायाः ३ धंधादि	११
बोधस्य २ बोधादि	१२
समंताज्ज्ञानस्य १ समंतेति	१२
वृधेः ३ वृध्यादि	१२
शास्त्रस्य ३ शास्त्रादि	१२
संख्यस्य २ सांख्यादि	१३
उपयाचितस्य २ दिव्यदेहादि	१३
मज्जकर्णास्फालस्य १ करीति	१३
रमायणस्य १ रामेति	१४
निब्याः ३ उच्चयादि	१४
रतकूजितस्य २ मणिनादि	१४
गर्तस्य २ श्वभ्रादि	१५
तर्कस्य २ हृल्लेखादि	१५

क्रि.सू०	नाम संख्या	श्लोक
	शीलितस्य २ चीणादि	१५
	सहायानां ४ एकीयादि	१५
	कर्कटशिरोः २ कुलीरदादि	१६
	गृष्टनिवासिनां २ जानपदादि	१६
	साक्षिणः २ प्रत्यध्यादि	१६
	नर्कुटस्य २ कर्तनादि	१६
	चिरकालस्य २ चिरकालादि	१७
	आमिक्षायाः ३ आमिक्षादि	१७
	तदात्वस्य २ तदात्वादिति	१७
	उद्धतस्य ३ राजमह्लादि	१७
	विवादस्य २ द्वैधादि	१८
	आरंभस्य ३ आरंभादि	१८
	रभसस्य २ रभसादि	१८
	कार्तिकोत्सवस्य २ कौमुद्यादि	१८
	संरम्भस्य ३ आवेशादि	१९
	प्रियवाचः २ चद्वादि	१९
	प्रतिहन्दस्य २ प्रतिरूपादि	१९
	रतिक्रियायाः २ संवेशनादि	१९
	शस्त्राभ्यासस्य ३ अभ्यासादि	२०
	दर्शनस्य २ निमालनादि	२०

नाम संख्या	श्लोक
न्यग्भावनस्य २ शालिनीकरणादि	२०
स्वप्नस्य २ गंधनादि	२०
वस्तुनः ६ भावादि	२१
संदर्भस्य २ संदर्भादि	२१
ग्रन्थस्य २ ग्रन्थादि	२१
महाकाव्यस्य २ सर्गबंधादि	२२
नाटकस्य २ महारूपकादि	२२
वाङ्मयभेदानामेकैकं ५ संज्ञिति	२२
निलकस्य २ कलापकादि	२३
हाम्नः २ संदानादि	२३
चामरस्य २ प्रकीर्णादि	२३
कथापरिच्छेदानामेकैकं ६ सर्गिति	२४
ग्रंथसंघीनामेकैकं ६ पटलेति	२५
संकेतस्य ५ प्रज्ञायादि	२५
प्रतिवचनस्य २ प्रतिवाण्यादि	२६
अभिप्रायस्य २ समुदाचारादि	२६
अप्रतिरूपकथायाः १ अप्रतीति	२६
परित्यागस्य २ च्छोरणादि	२६
अनर्हासस्य २ उद्धर्तनादि	२७
आहारस्य २ पिण्डादि	२७

नाम संख्या	श्लोक
प्राकाम्यस्य ३ अवसर्गादि २७	
चिन्ताकर्मणः ३ आकल्पकादि २८	
अक्षेपस्य ३ अस्त्यानादि २८	
साध्यायस्य २ साध्यायादि २८	
हर्षस्वनस्य २ हर्षस्वनादि २९	
निस्यन्दस्य २ सदृशस्यन्दनादि २९	
अवसानस्य ३ अवसानादि २९	
चक्रस्य २ मण्डलादि २९	
प्रस्तावनायाः ३ आरंभादि ३०	

॥ इतिसंकीर्णवर्गः ॥

३४. आनन्दार्थस्य ३ अस्त्वादि १	
अङ्गुतार्थस्य २ कटादि १	
त्रिभुवनस्य १ भूर्भुवःस्वरिति १	
इषदर्थस्य १ मनागिति १	

नाम संख्या	श्लोक
अभ्युपगमार्थस्य १ आमण्डेति २	
केवलार्थकस्य १ नवरेति २	
प्रातरर्थकस्य १ अनपयतीति २	
क्षणमात्रस्य १ क्षणक्षणेति २	
पुण्यार्थस्य २ क्षेमादि ३	
उच्चैरर्थस्य २ उच्चैरित्यादि ३	
शब्दार्थस्य २ वारंवारदि ३	
विकल्पार्थस्य ६ उताहवादि ४	
किंत्वर्थस्य २ किंत्वादि ४	
पद्यर्थस्य २ पद्ययादि ४	
कालसामान्यस्य १ अस्त्याहेति ५	
सहार्थस्य १ सज्जेति ५	
निषेधार्थस्य १ नेत्याहेति ५	
विकल्पार्थस्य ३ विभाषादि ६	
त्वयेत्यर्थस्य १ तेइति ६	
मयेत्यर्थस्य १ मयेति ६	
॥ ॐ ॥ इत्यव्ययवर्गः ॥ ॐ ॥	

चिंख ३.४.

॥ ३७ ॥ श्रीगणेशाय नमः ॥ जयनिसनाकुशलप्रजानानमोमुनीन्द्रा
यसुरःसृताःस्य । सृतासिवाग्देविदयस्वमातर्विधेद्विघ्नाधिपमङ्ग
लानि ॥ १ ॥ असौकिकत्वाद्मरःस्वकोषेनयानिनामानिसमुद्भिन्नेलेख
। विलोक्यतैरप्यधुनाप्रचारमयंप्रयत्नःपुरुषोत्तमस्य ॥ २ ॥ वर्गक्रम
स्तथानामलिङ्गयोस्तूपदेशता । परिभाषादिकंसर्वमचाप्यमरकोषवत्
॥ ३ ॥ स्वर्लोकोदेवलोकास्त्यादवसेहःफलोदयः । मंदरःसैरिभःश
क्रमवतंखंदिवंनभः ॥ ४ ॥ स्वर्धामुजस्तुवस्तुलाःपूजिताश्चविरयुषः
। शैभानिलिंपादुषदःस्वर्गिणश्चनभःसदः ॥ ५ ॥ च्छनामात्वदिति
देवमातास्यादथपूर्वजाः । पितरश्चन्द्रगोलस्थान्यस्तशस्त्राःस्वधामु
जः ॥ ६ ॥ कव्यबालादयस्तेचदैत्यास्तुप्रघसाःखणः । क्रतुद्विषश्चेष्टिमुषा
दैत्यमातादितिर्दनुः ॥ ७ ॥ बुद्धोकनिष्ठगमहामुनिधर्मचक्ररगाश
निविशरणाःखसमेदशर्हः । तापीगुणाकरमहासुखवज्रिणश्चमेचीव

वि० १

स्व १

त्रि० १ लासमजितारिसमन्तभद्राः ॥ ८ ॥ महाबोधिधर्मधातुः श्वेतकेतुर्जिनः
 स्व १ खजित् । त्रिमूर्तिर्दशभूमीशः पञ्चज्ञानो बह्वक्षमः ॥ ९ ॥ संबुद्धः क
 रूणोऽकूर्चः सर्वदर्शी महाबलः । विम्बबोधो धर्मकायः संगुप्तेर्हन्सुनि
 श्वितः ॥ १० ॥ व्योमभेदादशाख्यश्च वीतरागः सुभाषितः । सर्वार्थसिद्ध
 सुमहाश्रमणः कुलिशासनः ॥ ११ ॥ मेपेशश्चाथास्ययशोधरेयोवाङ्मलः
 हुतः । देवदत्तोऽनुजो यस्युः श्रावकाः शिष्यसंज्ञिनः ॥ १२ ॥ प्रत्येक
 बुद्धाः खड्गाः स्युः सुदन्ताश्चैकचारिणः । स्वयंभुवो यमारीचो विमुखा वज्र
 कालिका ॥ १३ ॥ विकटो वज्रवारहो गौरीपो चिरथाचसा । लोकनाथ
 सुलोकेष्टः सुरेजो गुणसागरः ॥ १४ ॥ लोकेश्वरः कृपादैतः सुधावर्षी
 हलाहलः । सुखायतो श्वरः कन्या एमोऽसिताभशेखरः ॥ १५ ॥ वि
 ज्ञामणिः पद्मपाणिर्वज्ररूपः खसर्पणः । अनीचिदर्शी कारण्डव्यूहः पि
 तृलोकप्रियः ॥ १६ ॥ जटाधरो महावीर्यो वज्रसूर्योऽवलोकितः ।
 तारामहाश्रीरेङ्कास्त्राद्याश्च मनेरमा ॥ १७ ॥ तारिणी च जयानन्ता
 शिवालोकेश्वरतमजा । खट्वरवासिनी भद्रा वैश्यानीलसरस्वती ॥ १८ ॥
 शंखिनी च महातारा वसुधाधनन्ददा । चिलोचनालोचनास्याम्निभद्र
 सुजंभलः ॥ १९ ॥ पूर्वयक्षोजलेन्द्रो यमंजुः श्रीशानदर्पणः । मंजुभ
 द्रो मंजुघोषः कुमारिहारचक्रवान् ॥ २० ॥ स्थिरचक्रो वज्रधरः प्रज्ञाका
 यश्च वदिराट् । नीलोत्पली महारजो नीलः शार्ङ्गलवाहनः ॥ २१ ॥ धि

योपतिःपूर्वजिनःखड्गीदण्डीविभूषणः । बालव्रतःपञ्चवीरःसिंह
 केलिःशिखाधरः ॥ २२ ॥ वागीश्वरोऽथहेरम्बोहेरुकश्चक्रसंवरः ।
 देवोवज्रकपालीचनिष्कुम्भोश्शिशेखरः ॥ २३ ॥ वज्रटीकोऽथमैत्रेयोयु
 वराजोऽजितश्वसः । चीवरीश्रमणोभिस्तुर्वल्यश्चैत्रोऽथचेलुकः ॥ २४ ॥
 श्रामणेरःप्रव्रजितोमहापासकगोमिनौ । अथहंसरथोब्रह्माविरिञ्चो
 ऽष्टश्रवाःसनत् ॥ २५ ॥ कञ्जःप्राणश्चबेदीशवेदगर्भपुराणगाः । अञ्ज
 जोविश्वरेताश्चकमलःप्रपितामहः ॥ २६ ॥ नाभिजन्माशतधृतिर्बाह्मी
 तुब्रह्मकन्यका । वाग्देवीशारदाशुक्लामहाश्वेतासरस्वती ॥ २७ ॥ अ
 थहरिशशविन्दुश्रीकरश्रीवरहाजितपरपुरुषश्रीगर्भषड्विंदननाः । न
 रकजिह्वनधामाकेरवोजन्मकीलःक्रतुपुरुषमृदसिंहश्रम्यजह्वचदेवाः
 ॥ २८ ॥ कोकःपुराणपुरुषो नलिनेशयश्ववासुर्नरयणपुनर्वसुवि
 श्वरूपाः । अःश्रीनिवासधरशीधरवामनैकशृङ्गाश्ववृद्धिबृषश्चतु
 दशावतारः ॥ २९ ॥ सोमगर्भादिदेवादिवरहस्वर्णविन्दवः । ग
 राग्रजोमुञ्जकेरोसदायोगोसनातनः ॥ ३० ॥ रन्तिदेवशिवकीर्त्तनै
 विपातसोमसिन्धुरपिरङ्गमूर्द्धभित् । कालनेमियवनारिपांडवाभीलसि
 न्धुवृषकृष्णकेशिनः ॥ ३१ ॥ हेमशङ्खःशतावर्त्तमानुसात्वतवारि
 णः । वर्द्धमानःशतानंदो जगन्नाथःसुयामुनः ॥ ३२ ॥ पूतनाधेनुका
 रिष्टकेशिचानूरसूदनः । भूकश्यपस्त्वस्यपितादुन्दुःशित्यदितिः

वि० १

सू १

सूः ॥ ३३ ॥ स्यन्दनस्तुशतानन्दः सारथिश्चास्यदारुकः । तुरङ्गाः
 शैव्यसुग्रीवमेघपुष्पवलाहकाः ॥ ३४ ॥ ध्वजोभुजंगहामन्त्रीषवनव्या
 धिरुद्धवः । शैनेयस्तुशिनेर्नप्रायुयुधानश्चसात्यकिः ॥ ३५ ॥ बलभ
 द्रस्तुहालः स्यात्सैनन्दीहलतालभृत् । सवृत्तकीगुप्तचरोरुकिन्दार्यैक
 कुण्डलः ॥ ३६ ॥ मधुप्रियोऽथप्रद्युम्नोजरभीरुः शमान्तकः । प्रसू
 नासमपञ्चेषुः कञ्जनेमधुसारथिः ॥ ३७ ॥ रगरज्जुः कलाकेलिम
 धुदीपवरीषवः । ईः कर्तुर्मकरङ्कः संकल्पभर्वागजश्चरूपास्रः ॥ ३८ ॥
 रणरणकोरतिरमणः संसारगुहर्मनोजन्मा । कार्त्तिकेश्यास्यप्रियारग
 लताकेलिकिलावती ॥ ३९ ॥ सेः केनतीचास्यवाणामोहनेन्मादनस्त
 था । संतापनः शेषणश्चनिश्चेष्टाकरशोपिच ॥ ४० ॥ सुतोऽनिरुद्धः
 स्याद्विश्वकेतुः प्रीतितृषः सुतः । श्रीचलक्ष्मीचलासामारमाजलधिर्ज
 दिर ॥ ४१ ॥ मणिः स्यमन्तकोहस्तेविष्णोरुरसिकौस्तुभः । तार्क्ष्यः
 शिलौकाः कामायुररूणावरजश्चिरत् ॥ ४२ ॥ पक्षिसिंहउन्नतीशेव
 ज्रतुण्डः सुधाहरः । स्वर्णपक्षः सुमुखस्तुः शाल्मलीभुजगाशनः ॥ ४३ ॥
 शम्भुर्भगालीकपिशो जनश्चहीरः कटपुर्भरुरेरिहाणौ । पुररिपञ्चा
 ननभैरवावृहासप्रहासाश्चखकुन्तलश्च ॥ ४४ ॥ कण्ठेकालजयंत
 गुह्यगुरवोजोडिंगगोपालकौपिंगाक्षः कठमर्दरैवतजटाटंकाव्ययाः
 कूटकृत् । चन्द्रापीडमहानटौ चशमिरेहः शैलधन्वा जटापीरेऽ

शर्वणनंदिवर्द्धनगुडकेशोग्रकालंजरः ॥ ४५ ॥ मिहिरणोजगद्यो
 निष्ठकटीकोजवाहनः । कृष्णरोवरवृद्धश्चसुप्रसादोद्भूतश्चनः
 ॥ ४६ ॥ उःस्थानुःशिपिविष्ठश्चमःकीलोधर्मवाहनः । विरूपविष
 मन्त्रक्षःसंध्यानाटीवृषाञ्चनः ॥ ४७ ॥ एकपाद्भौजिभोभद्रोऽर्द्धरे
 तःपांशुचंद्रनाः । चस्थिमालीशिवश्चास्यखड्गस्तुसुखंदुणः ॥ ४८ ॥
 अजोकरोऽजकारश्चवृषाभृङ्गेरिटिल्वसौ । भृङ्गरीटःशलोभृङ्गीनाडीदेहे
 स्थिविग्रहः ॥ ४९ ॥ महाकालोमहाभोमिमहाकायोवृषाणकः । द्वा
 स्थस्तुनंशोशलंकायनस्ताण्डवतालिकः ॥ ५० ॥ स्यान्नंदिकेश्वरोथा
 र्याहिण्डीशिखरवासिनी । शक्तिःसिंहरथागोलासिनीवालीदृषदती
 ॥ ५१ ॥ सोंःकृष्णपिंगलालम्बाशैलेयोगणनायिका । वारालिकैकानंशा
 चरित्रदूतोयमस्वसा ॥ ५२ ॥ कोट्टुवोवाभुवो कैठभीकैठभायादवीकर्तुरी
 चेश्वरवेश्वर । भामरोदक्षकन्याचवर्हिध्वजीनन्दपुत्रीचमारीचकालञ्ज
 री ॥ ५३ ॥ गौतमोत्तमसीषष्ठोजयन्तीभूलधृक्सती । सिंहस्तस्यामनस्ता
 लःसख्योचविजयाजये ॥ ५४ ॥ वज्रतुण्डःकरिमुखःपृष्णिभृङ्गेगणा
 ग्रणी । विधातुरेकदन्तश्चदिदेहोमूषिकाञ्चनः ॥ ५५ ॥ विघ्नहारीकुमा
 रस्तुस्वामोदादशलोचनः । बालचर्यःसिद्धसेनःकृकवाकुध्वजश्च
 सः ॥ ५६ ॥ देवराजस्तुलःकौशिकोऽसन्महावाङ्मदनेयदाल्मीवर
 षोऽद्रिभित् । वज्रपाणिर्महेन्द्रःसुरग्रामणोर्यामनेमिर्वृषानाकनाथोह

वि० ९

स्व ९

त्रि० १ रिः ॥ ५७ ॥ प्राचीनवर्हिः खदिरः कपिलाश्वो वरक्रतुः । प्राचीपतिस्त
 स्व १ पस्तङ्कः पुलोमारिश्चमाहिरः ॥ ५८ ॥ पृतनाप्रादृ प्रियात्वस्य चारुधार
 शतावरी । शचीसुतादेवसेनामातलिस्तुहयंकषः ॥ ५९ ॥ उच्चैः श्रवाः
 श्वितहयो वृषणश्चोऽमरवती । वृषभासासुरपुरोधनमैन्द्रं वृषणवसु
 ॥ ६० ॥ नन्दनंकन्दसारं स्यान्मिश्रकावनमित्यपि । हस्तिमह्यश्चतुर्दन्ताभ
 द्दरेणुर्मदांवरः ॥ ६१ ॥ श्वेतद्विपः सुदामाऽथ वज्रोऽस्त्रीगिरिकण्ठकः
 । वज्राणनिर्मिदुर्भिद्रो जंभारिस्त्रिदशायुधं ॥ ६२ ॥ शतधारं शतारं चामो
 स्थंभिदिरमन्वुजं । माज्जोरकर्णोचामुगडाकर्णमोर्टश्च चर्चिका ॥ ६३ ॥
 विद्याधरः कामरूपी खेचरः स्थिरयौवनः । स्पर्शनन्दारतिमदाश्वरसः सु
 मदात्मजाः ॥ ६४ ॥ देवोद्यानानि वैभ्राजन्मिश्रकंसिध्वकारणं । चैत्ररथं च
 नासिक्यैयुजौ दस्रौ गदागदौ ॥ ६५ ॥ शुभ्रवासि सधयोऽश्रुतिर्जुहू
 वाणैर्विरतुषग्रहाशिरः । छागवाहनस्तृदाकुवर्हिषः स्वर्णसप्रधृतमं
 चदो धितिः ॥ ६६ ॥ पर्परीकहसनी मणिपीथाः सप्रजिह्वसमिधावसिता
 र्चिः । नाविकैतुभुजिभारतविश्वम्भाः शुचिः पत्तिसमन्तभुजौ च ॥ ६७ ॥
 वडवाग्नौ तु सलिलेन्धनः स्याद्वडवामुखम् । काकध्वजो वाणिजः स्वस्वदा
 ग्निः स्तृणकाष्ठधक् ॥ ६८ ॥ कृगलस्तु करीषाग्नस्तृणाग्निः स्यात्तु वत्सलः
 । तुषानलः कुकूलः स्यान्मुर्मुरेऽथाग्निकुकुटे ॥ ६९ ॥ संकिलोदहनोल्का
 स्यादङ्गारेको किलाज्जलौ । धूमभम्भमरुद्वाहस्तमालशिखिध्व

॥ ७ ॥

जाः ॥ ७० ॥ अग्निवाहसूरीः स्वाहा त्वग्रायीदहनप्रिया । जीविते वि० १
शोयमः शीर्षपादश्च महिषध्वजः ॥ ७१ ॥ मंदोऽस्यकांताधूमोर्णाचि ख १
अगुप्रस्तुलेखकः । भृत्यौ चण्डमहाचण्डौ कालीचीतुविचारभूः ॥ ७२ ॥
पंजिका त्वग्रसंधानी नृचक्षुस्तुखसात्मजः । कीलालपाः यलाशी चक्षुपाटो
नरविष्वणः ॥ ७३ ॥ संध्याबलोरचिमटो हनूषः शमनीषदः । पला
शोविशुरः शंकुः कापिशेयस्तुपिण्डकः ॥ ७४ ॥ पिशाचमेघनादस्तुव
रुणोवः परंजपः । दैत्यदेवश्च वातस्तु नभः प्राणोजगद्धलः ॥ ७५ ॥
भोगिकांतः कमलक्ष्मापश्चधारवनिश्चरः । खम्बासः क्षिपणुर्धूलिध्वजः
सरयुरंकतिः ॥ ७६ ॥ वातुलोवातगुल्मः स्याच्चारवायुर्निदाघजः । भू
भानिलः प्रावृषिजो वासन्तो मलयानिलः ॥ ७७ ॥ श्रीदधनकेलिमनुर
दृष्ट्वेतोदररत्नगर्भनिधिनाथाः । कुतनुकुक्षेच्छावसवः पिशाचकीसत्यसंग
रस्त्रिशिरः ॥ ७८ ॥ अस्त्रीपद्मो महापद्मः शंखो मरकत्कक्षपौ । भु
कुन्दनन्दनीलाश्च चर्चाः स्युर्निधयो नव ॥ ७९ ॥ सुतोऽस्यमायुराजः स्या
त्तथावर्णकविर्निधौ । आसंगिनी च वाताली स्याद्वात्यावातमंडली ॥ ८० ॥
कुनाभिः स्याद्विहायस्तु खं मरुन्मोघवर्त्मच । अक्षरं चाथपथोदः खतमा
लोगदांबरः ॥ ८१ ॥ मदयितुर्वायुदारुर्व्यामधूमोनभोगजः । गाडवः कं
धरेवातरथोवारिमसिः स्त्रियाम् ॥ ८२ ॥ करकास्यादू नककोवीजोदक
मिरचरं । मेघास्थिवर्षणंतु स्याद्द्रोघृतञ्च परमृतं ॥ ८३ ॥ सौदाम्नी

वि० १

सू १

त्वशनिविद्युदणुभावाचिरद्युतिः । तिथिप्रणीर्दशविपन्निशमणिस्त्रिनेत्र
 चूडामणिरविनेत्रभूः ॥ ८४ ॥ सुधांगमौदौमृगपिप्पुपक्षजौदशम्व
 सिप्रप्रहणेमिचंद्रिणः । क्वायामृगधरेणजामाःपरिज्ञावलक्षगुः ॥ ८५ ॥
 द्विजदाक्षायणोतुङ्गीरेहिणीयज्वनांपतिः । उडुपःपर्वधिःक्लेदुर्जयंत
 सुपसेहरिः ॥ ८६ ॥ तारपीडःखचमसेविकसःसिन्धुनन्दनः । चन्द्र
 काचंद्रशालास्याम्रीहारःखनिशजलं ॥ ८७ ॥ शीतंतुशीतलंपत्रहि
 मंतुहिमदुर्दिनम् । कुज्जरटिर्धूममहिषोरतांध्रीचकुक्षेलिका ॥ ८८ ॥
 धूमिकाचनभारेणुरथागस्त्याग्रिमारुती । सत्याग्रिर्वारुणिर्विध्यकूटेवा
 मापिरुदनः ॥ ८९ ॥ दीप्राग्रिरैर्वशेयश्चसमुद्रचुलुकोस्तु । प्रियाकौ
 शेतकीलोपामुद्राख्याचविदर्भजा ॥ ९० ॥ प्राक्फल्गुनेयस्तुतथ्यानुजः
 पारुष्यगोरथै । दीर्घविर्वादशकरश्चक्षाःसुरगुरुर्गुरुः ॥ ९१ ॥
 शुक्रोभाशतपर्वणेशमघाभूर्भगुरस्फुजित् । षोडशार्चिर्नवार्चिस्तुमंगलः
 खोस्तुकःकुजः ॥ ९२ ॥ बुधोद्धेमारजपुत्रएकदेहःप्रहर्षणः । स्यात्पञ्चा
 र्चिःअविष्टाजःश्यामंगैकाङ्गरेधनाः ॥ ९३ ॥ शनैश्चरेनीलवासामंदम्भ
 यात्मजःशनिः । रजस्तुप्रहकल्लोलोऽभपिशाचोऽप्यथाहिकः ॥ ९४ ॥
 केतुर्ज्योतीरथस्तुस्याद्गहाधारेधुवश्चसः । ततश्चण्डूर्यमुक्तादिर्बुधैरंगा
 रिणीस्तुता ॥ ९५ ॥ आसन्नास्तमयोधोरैरुच्यतेचोपधूपितः । सुनी
 तिर्धुवमातास्यान्मातादक्षस्यमारिषा ॥ ९६ ॥ क्वायापथोदेवपथःसोमधा

॥ ७ ॥

शनभःसरित् । दिनप्रणीस्त्वव्यथिषोभानेमिरवरव्रतः ॥ ७७ ॥
गभस्तिहस्तोऽमुधरः खसंश्रुर्भारविर्भगः । वेदोदयःप्रतिदिवाभानुः
धीतुस्तमोपहः ॥ ७८ ॥ दिनमणिहरिहैलिबध्नाकोषभास्तदर
थिखगपतङ्गेनाद्रयःसप्रसप्तिः । मिहिरमहिरपीथाःकालकृत्यद्वा
पाणिःखमणिररुणश्चूणवंशुमानंशुमाली ॥ ७९ ॥ छायास्यात्तप
तीमन्दजननीभूमयीवरी । संज्ञातुयमकालिन्दीरेवन्तमनुदस्तस्तुः
॥ १०० ॥ चसरेणुर्महावीर्यास्वातिःसूर्यास्तुवर्चला । स्वरेणुर्दुर्मयो
त्वाष्टीप्रियेचैतेविवस्वतः ॥ १०१ ॥ आश्विनोरमणोऽनूरुर्जटायुस्त्व
रुणात्मजः । कालस्त्वपष्टुर्जहकोभसन्नोभसदित्यपि ॥ १०२ ॥ पी
थःपीयुस्तिथश्चाथवासोव्युष्टांशकेदिनं । उषाप्रभातंगोसर्गःसायो
त्सवैविकालके ॥ १०३ ॥ शचीरक्षोजननीशत्वरीचक्रभेदिनीधारा
। श्यामायाम्यादोषातुङ्गीभैतीशताक्षीच ॥ १०४ ॥ वास्तवोषानिशा
ख्याचवासतेयीतमानिशै । यस्यामत्तानिशि श्वानःश्वनिशंश्वनिश
चसा ॥ १०५ ॥ निःसम्पातोऽर्द्धश्चःस्यात्सर्वावसरइत्यपि । तच्च
न्द्रापरश्चैद्वैदर्शोऽमाऽमावसीचसा ॥ १०६ ॥ भूतःकृष्णचतुर्द
श्यांपौर्णम्यान्धर्मवासरः । शक्रोत्सवोऽध्वजोऽनंशरदीद्युतपूर्णमा
॥ १०७ ॥ कोजागरःशरत्पूर्वकौमुदीचारमस्त्रियां । यक्षरचिस्तुदी
पालीचैत्रावल्यामधूत्सवः ॥ १०८ ॥ सुवसन्तःकाममहोवासनीकई

चि० १

ख १

त्रि० १ नोस्त्रियै । आमस्तुमासेवर्षाशेवत्सरस्तुयुगांशकः ॥ १०७ ॥ ॐ
 स्व १ तुवृत्तिर्मासमानः स्यात्कालग्रन्थिर्वटः । कालप्रभातंशरदाष्टावृषातु
 जलार्णवः ॥ ११० ॥ कैमुदः कार्तिकेमासः फाल्गुनालस्तुफाल्गुनः ।
 ज्येष्ठामूलीयमिक्किन्निमासमाषाढपूर्वजं ॥ १११ ॥ कृतं सत्ययुगं चेता
 ग्रायीद्वापरयज्ञियै । कलिर्गर्जरकः कर्मयुगं पापनुपातकं ॥ ११२ ॥
 शल्यंतूस्तं च कल्कोऽथ भद्रं भस्मं शिव नथा । शंभुं चाव्ययेऽथात्मा जी
 वः पुरुषमुद्गलौ ॥ ११३ ॥ अन्तर्यामी श्वरश्चान्तःकरणं मनोनिगुः ।
 बुद्धिः पण्डाविदः चार्वाविचारेतर्कनिर्णयौ ॥ ११४ ॥ गुञ्जा चर्चाथसिद्धा
 नोत्तरपक्षसमाधयः । कृतान्तः पूर्वपक्षस्तु चेद्वंगीर्भणिर्निर्गिर ॥ ११५ ॥
 वाचा कृद्स्तुनिगमः सान्ध्युक्तं स्वरपत्तनं । ब्रह्माक्षरं स्यादौकारः प्रश्न
 दूतो ग्रहेलिका ॥ ११६ ॥ संज्ञाधिवचनं सद्यः कृतं लक्षणनामनी । व्य
 पदेशः प्रसिद्धिस्तुटङ्कारेऽथ नवस्तवः ॥ ११७ ॥ शब्दाभिलाषौ
 त्वभिधाऽभिधानं वाचको ध्वनिः । ह्रासः कुहरितं चाथ मन्मनोगद्गदध्व
 नौ ॥ ११८ ॥ तूरन्तूर्य्यस्यात्ताड्यमानास्तु पटहादयः । करर्द्धिः क
 रताली स्याद्वनिनाला तुकाहला ॥ ११९ ॥ मडुको मर्द्दलो मन्द्रेऽङ्कावि
 जयमर्द्दलः । द्रगडः प्रतिपन्नूर्य्यडमरुः स्तूत्रकोणकः ॥ १२० ॥ नाली
 घटो यामनाली दण्डङ्कायमेरुका । यामघोषोऽथताम्री स्यान्मानरं
 घ्राविकालिका ॥ १२१ ॥ भवरूपेतपटहोमृत्युभङ्गुरकश्चसः । र

॥ ११ ॥

शतूर्यन्तुसंग्रामपटहेऽभयडिण्डिमः ॥ १२२ ॥ भक्ततूर्यन्तपमानंगन्ध

वि० १

तूर्यमहास्वनः । मुखवाद्यं वक्रनालं वेणौ विवरनालिका ॥ १२३ ॥

ख १

बारवाणिः प्रणेतास्याः कथकैकनटैः समैः । सर्ववेशी नयारम्भः स्यात्ता

सावचरेनटः ॥ १२४ ॥ लयपुत्रो नटी नर्तुः खड्गधारदिनर्तके । स

वकः केलकश्चाथ भण्डश्चाटुवटुः समैः ॥ १२५ ॥ गायने गायकस्त्रीणां च

स्त्रीषंसह नर्तनं । वात्सल्यशान्तौ तुरसौ शृंगारः कौशिकस्मृतः ॥ १२६ ॥

सम्भोगो विप्रलम्भश्च तद्भेदौ वर्णिकामसौ । मसिर्नाव्यामनंतु स्याद्द्वामो

ऽवज्ञातुपांसनं ॥ १२७ ॥ उमरुस्तु च मत्कारः प्रौढिस्तु कियदेहिका

। स्वेदः प्रस्रवणं सिप्रोदयोर्बीडो नटान्धिका ॥ १२८ ॥ भामः क्रोधो निः

शमस्तु शोके वीर्यं श्रुटी रता । कलमिधं च वैदग्ध्यं भङ्गिश्चैभनिमीलिका

॥ १२९ ॥ स्याच्चिन्ता विनयाद्योदाहनं रणरणं च तत् । परिहासः

केलिमुखः केलिर्हं वननर्मणी ॥ १३० ॥ रेमोद्भेदस्तु पुलकस्तु कपुष्पं

चत्वारङ्कुरः । स्वदोषगूहनं म्रक्षो रगसंगौ तु गृधुता ॥ १३१ ॥ काप्यका

रः सयच्चित्ते पापमाधाय शंसनं । कौतूह्यं विप्रतीसारो विवाधा तु विहेठनं

॥ १३२ ॥ दुःखं लोको भवश्चैव संसारः कष्टकारकः । निर्वीणं मस्तु कोमो

द्विजः शीतो भावः शमोऽमृतं ॥ १३३ ॥

॥ १३४ ॥ ॥ इति स्वर्गवर्गः ॥

वि० १ अधोव्ययं स्यात्पाताले विरेकं श्वभ्रमस्त्रियौ । तमसन्तु निशाचर्मनी लपं
पा २ कं रजो बलं ॥ १ ॥ दिनान्तको वियद्भूतिः खलु गृध्रोऽथ नागभृत् । उ
शुः स्त्री स्यादुलूता जगरवथ हलाहलः ॥ २ ॥ ब्रह्मसर्पोऽश्वलालाच
दिमुखा हिरहीरणिः । राजा हिरलगर्जस्तु कालसर्पो महाविषः ॥ ३ ॥
भाण्डपुष्पस्तु भुजगा भवेत्कौकुटिकन्दलः । गोनासगोनसौ हालाहलं
हालहलं विषं ॥ ४ ॥ अथाब्धक्षोदिरसनः समकोलश्च भेकभुक् ।
कुम्भी न सोमण्डली च गरलं जंगलं विषं ॥ ५ ॥ अननो वासुकिः पद्मो
महापद्मो पितृशुकः । कर्कोटः कुलिकः शङ्ख इत्यष्टौ नागनायकाः ॥ ६ ॥
पुरीभोगवती चैषां भोगिन्यो नागकन्यकाः । अकन्दुः खमघञ्चैन्द्रीत्व
लक्ष्मीः कालकर्णिका ॥ ७ ॥ पाथो धिसिन्धुमकरलयवारिराशिगङ्गा
धरेन्दुजनकास्तिमिरुर्मिमाली । वार्द्धिर्मितद्रुतिमिको घमहाशयाश्च
क्षीवं च शैलशिविरंधरणीप्लवश्च ॥ ८ ॥ पुमान् कचङ्गलो वाङ्कः कूल
ङ्कषपराङ्गवै । तरनोदारदः पेरुर्मही प्राचीरमदयोः ॥ ९ ॥ नदी
नश्चाथ कमलं नीरं नारस्त्रियामिर । कन्दकं जलमस्थाय मगाधिऽथाम्भ
संभ्रमः ॥ १० ॥ तानूरो वायुगुल्मश्च कणलाभः कलङ्कुरः । पुरेष्टिः पत्र
भङ्गारे वदालः कूलहण्डकः ॥ ११ ॥ पुलको घनजम्बालेदलाढ्ये
पङ्ककर्वटः । तरणो भेलके वारिरथेनैस्तुरिकः प्लवः ॥ १२ ॥ होउस्त
रन्मुर्वहनं वच्चित्रं वार्वटः पुमान् । पादारकः स्यात्पोलिन्दः पत्रबालेतु

लाधठः ॥ १३ ॥ समुद्रकफहिण्डीरजलहासास्तुफेनके । कैवर्त्तजा
 लिकच्छोटीकुपिनीस्यादथलवः ॥ १४ ॥ पलवः पञ्जरखेटः करण्डी
 तुजलेशयः । आत्माशीशम्बरेमूकोऽनिमेषो वल्कवानपि ॥ १५ ॥ मी
 नेवदालः पाठीनेमन्त्यरजस्तुरेहितः । भालाङ्गश्चाथकुलिशंकण्टका
 छीलइत्यपि ॥ १६ ॥ फलकीस्याच्चित्रफलीरजग्रीवोमदार्मदः । क
 वयीक्रकचपृष्ठीकङ्कत्रोटोजलव्यधः ॥ १७ ॥ शफरः श्वेतकोलः स्या
 त्वशेटस्तुखलेशयः । इक्षिशेवारिकर्पूरगाङ्गेयशफरधिपाः ॥ १८ ॥
 जलतालोप्यथचलतूर्णिमाचन्द्रचञ्चलौ । जलवृश्चिकइच्चाकेगङ्गाटे
 योगलानिलः ॥ १९ ॥ शालः शकुलगण्डः स्यादन्धाहिः कुचिकादयोः ।
 ब्रह्मोत्पङ्कगडकोलघुगर्गस्त्रिकण्टकः ॥ २० ॥ तिर्य्यग्यानः कुली
 रः स्यान्मुखास्रोहरिलोचनः । वह्निः कुटीचरः पोताधानंतुस्याज्जलाण्ड
 कं ॥ २१ ॥ जलरूपस्तुमकरेमरेलिरसिर्दृष्टकः । मीनरष्टस्तुनाग
 स्तुनक्रवाडवहारकः ॥ २२ ॥ नक्रस्तुवार्भटः स्यादम्बुकिण्टोऽम्बुक
 ण्टकः । जलश्रूकरमायादृषाशनहृदग्रहाः ॥ २३ ॥ जलकूर्म
 स्त्वम्बुकीशोवसाढ्यः शिशुकम्बसः । उद्रस्तुजलमार्जारजलाशुनकु
 ललवाः ॥ २४ ॥ मृत्किणघुर्धुरीवारिक्रिमिस्तुजलमक्षिका । पटालु
 काजलौकाम्बुसर्पिणीवेशिवेधनी ॥ २५ ॥ व्यङ्गस्तुनन्दकोभेकोगूढवर्चाः
 कृतालयः । रेकोऽजिह्वाऽथपञ्चाङ्गगुप्तेक्रोडाङ्घ्रिकच्छपौ ॥ २६ ॥

वि० १
 पा २

वि० १
पा २

गडुः किञ्चलुकोऽथान्धर्विकिरश्मूडकम्पसः । चुण्टाचुण्ठी च चूडाऽथान्ध
कूपः कर्करन्धुकः ॥ २७ ॥ पल्लवंदीर्घिकावापीयष्टिकामी न गोधिका ।
अव घट्टो वटौ तुल्यौ तद्धनं विह्नन्न लञ्चतत् ॥ २८ ॥ दिजप्रपालवा
लस्यात्केदारः पांशुमर्दनः । नदीनिर्जरिणी रेधा वक्रा सागर गामिनी
॥ २९ ॥ तलोदाचा म्पिला सिन्धुर्द्वेषिकुल्या बहा चसा । अश्वगागान्धि
नी गंगा हैमवत्युग्र शेखरा ॥ ३० ॥ धर्मद्रवी सिद्ध सिन्धुस्तापोनु यमु
ना यमी । रेवानुपूर्वगंगा स्यात्सुरला तु सुरन्दला ॥ ३१ ॥ स्यादर्द्धग
ङ्गा कावेरी वाशिष्ठी गौतमी समे । अथ गोदावरी गोला कुवलंतूत्यलंकुर्व
॥ ३२ ॥ कैरवङ्गन्धसेमं स्यात्कन्दोतस्वनिशहसः । श्री करं कृष्णकच्छ
च्चरत्तोत्पलमलिप्रियं ॥ ३३ ॥ लक्ष्मीगृहं कुमुच्चाथ शालूकः पङ्क
स्तरणः । प्रप्सीतुकुम्भिकावारिमूली पर्णेयमूलिका ॥ ३४ ॥ स्याद्वा
रिचत्वरेऽथान्धुतालः सलिलकुन्तलः । शैबलो हठपर्णी स्त्रीका वारं वा
रिचामरं ॥ ३५ ॥ पद्मेकवारं पङ्के जं विसनाभिस्तु पद्मिनी । पुटकित्ये
व मेवान्याः कुट्टिन्यस्तानि नीमुखाः ॥ ३६ ॥ विसन्तुतनुल विसंश्रु
ता गाढा वारिकुञ्जकाः । इति पातालवर्गः समाप्तः

॥ १५ ॥

भूर्भूतधात्रीगिरिकर्णिकाभिदीपासमुद्राम्बरमेखलाकूः । क्षमाऽद्रिकी
लाचजगद्धहाचपुंसिस्थितौ मध्यमलोकमर्त्या ॥ १ ॥ महाकान्ताग
न्धवतीरत्नगर्भाचमेदिनी । खस्तनीभारताख्यन्तुवर्षहैमवतंविदुः
॥ २ ॥ भारतंनरभूःकिंपूर्वंपरिवर्षततः । भद्राश्वमुत्तरकुरुर्हिरण्य
यमिलावृतं ॥ ३ ॥ केतुमालममूनिस्तुर्भुवोवर्षाणिवैनव । जम्बुद्वीपकु
शक्रौञ्चशकशाल्मलिपुष्करैः ॥ ४ ॥ द्वीपाःसप्ताथसप्तैवसमुद्रापि
कीर्तिताः । लवणेशुङ्गरसर्पिर्दधिदुग्धजलानकाः ॥ ५ ॥ ऊषरन्तू
षवानूषोब्रह्मावर्तस्तपोवटः । कुरुक्षेत्रम्ययागश्चहिमाद्रिविंध्यम
न्तर ॥ ६ ॥ मध्यदेशेयपुण्ड्राःसुर्वरेन्द्रीगौडनीवृत्ति । प्रभासःसोम
तीर्थस्यादन्तर्वदीशस्यली ॥ ७ ॥ प्रागूज्योतिषःकामरूपेतीरभुक्ति
स्तुनिच्छविः । विदेहाश्चाथकश्मोरेकीरःस्युःशस्त्रशिल्पिनः ॥ ८ ॥
तुरुष्काःखशयष्टस्कावाह्नीकाश्चित्रिगर्तकाः । दाशेरकामरुभुवोमा
लवाःसुरवन्तयः ॥ ९ ॥ इहलाश्वेदयश्चैद्याःकारुषास्तुवृहद्गुहाः
। यदवस्तुदशार्हाःस्युःसात्वताःकुकुरश्चते ॥ १० ॥ ओड्राउत्कलना
मानोमगधाःकीकटामताः । वेलाकूलनामलिपूनामलिप्रीतमालिका
॥ ११ ॥ एकचक्रंहरिगृहंशुम्भपुण्यथवर्तनिः । पूर्वदेशेयसाकेतम
योध्योत्तरकोशला ॥ १२ ॥ कुशस्थलंकान्यकुञ्जनागाहंहरिनापुरं ।
गजाहंहास्तिनश्चाथश्रावनीधर्मपत्तनं ॥ १३ ॥ कुरुक्षेत्रंविनशतं

त्रि० २

मू० १

वि० २

मू० १

कौशाम्बीवत्सपत्नं । प्राजापत्यः प्रयागः स्यात्द्वारकावनमालिनी ॥ १४ ॥

द्वारवत्यभिनगरोविदेहामिथिलेसमे । मथुरातुमधूपघ्नञ्जित्वरीतुत

पः स्थली ॥ १५ ॥ वाराणसीतीर्थरजोविशालोच्चयनीसमे । चम्पातु

मालिनीपुष्पापुरं पाठलिपुत्रकं ॥ १६ ॥ देवीकोटोवाणपुरंकोटीवर्षमुषा

वनं । स्यात्शोणितपुरं चाथयोजनंमार्गधेनुकं ॥ १७ ॥ क्रिमिशैलस्तु

बल्लोकः शक्रमूर्द्धाथसंवरः । धरणः पिण्डिलः सेतुः पन्थास्तुखल्लमो

बहः ॥ १८ ॥ बाटः पथश्चमाथश्चखपुरंतूर्द्धगंपुरं । हरिश्चन्द्रपुरं शौ

भसुद्रङ्गः प्रतिमार्गकः ॥ १९ ॥ चङ्गाचङ्गेनिर्मटस्तुपण्याजिरकच

ङ्गने । पुंसिहट्टक्रयारेहौजन्यंग्राममुखञ्चतत् ॥ २० ॥

इतिभूमिवर्गः

पू० २

स्यादभिस्यन्दिरमणंशखानगरमित्यपि । शासनंधर्मकीलः स्यान्मुक्तिः शु

द्रशासनं ॥ १ ॥ पट्टालिकाकृष्णकीलापांशुकूलंनकस्यचित् । षड्विध्य

वैः स्यादङ्गुष्ठएतैर्द्वादशभिर्भवेत् ॥ २ ॥ वितस्तिः स्यादतिदाम्याहस्तः

स्यात्तच्चतुष्टयं । दण्डोधन्वन्तरंतस्यसहस्रद्वितयेनतु ॥ ३ ॥ त्रौ

शस्ताभ्यानुगव्यूतिस्तद्वयंयोजनंमतं । चतुरष्टशतग्रामानर्द्वाणमुख

कर्वटौ ॥ ४ ॥ गर्भागारऽपवरकेवास्तुस्याद्गृहपोतकः । ओकोगृहं

पिटंचालोवडभीचन्द्रशालिका ॥ ५ ॥ कूटागारंचाथकपिशोर्षखोडक

॥ १७ ॥

शीर्षकं । क्रयशीर्षकाय खरकुटीनापि तशालिका ॥ ६ ॥ कुलायिकाप
क्षिशालाकारवेष्टमबधाङ्गकं । कायमानंतृणकुटीदर्भटंनिभृतंगृहं ॥ ७ ॥
कुद्रङ्गेद्वाटपिठरुद्रकोषस्तुमञ्चकः । वासागारभोगगृहङ्कन्याप
त्याटनिष्कुटाः ॥ ८ ॥ शिवस्यवृषमण्डप्यांबुधैर्गोपुटिकंस्मृतं । वाता
यनंगृहाक्षःस्यादधूटशयनंतथा ॥ ९ ॥ उपश्लोपकण्डेदेकपाटो
द्वारकण्टकः । कवाटश्चाररङ्कन्यावाटः प्राकारइत्यपि ॥ १० ॥

वि० २

पृ० २

इतिपूरवर्गः

शैलस्यावरधातुभृद्धरकुकीलोव्यङ्गकः सानुमान्जीमूतः पृथुशेखरश्च
कटकीदन्तीनगोनिर्गरी । कुट्टारेऽथहिमालयो नगपतिर्मनाध
वोमागुरूकैलासोगणपर्वतश्चरजतप्रस्थः कुबेरचलः ॥ १ ॥ हि
रण्यनाभमैनाकस्वनाभाहिमवसुते । शैलाग्रेशिखरंश्चङ्कनः प्रा
ग्भारइत्यपि ॥ २ ॥ पूर्वाद्विर्दिनमूर्द्धास्यादस्ताद्रिश्चरमाचलः । चन्द्र
नाद्रिस्तुमलयः कौञ्चः क्रौञ्चश्चमाल्यवान् ॥ ३ ॥ महेन्द्रौमलयः स
ह्याः शुक्तिमान्गन्धमादनः । विन्ध्यश्चपारिपाचश्चसपैतेचकुलाचलाः
॥ ४ ॥ अश्मापवारुकः काठः पारटीटश्चमृन्मरुः । घर्षणासः शिलापु
त्रोगृहाश्मागृहकच्छपः ॥ ५ ॥ गैरिकन्तुवनालक्तारक्तधातुर्गवेरुकं
। प्रत्यश्मागिरिमृच्छायशिलाधातुः सितोपलः ॥ ६ ॥ मक्कोलोवर्णले

शै ३

त्रि० २

是

खाचकठिनी क कखटी खटी ।

॥ इति शैलवर्गः ॥

४ ४

वार्ध्वं वनंतलंतलंकं गुहिनं समजं च सं । लीलोद्यानं देवनं स्याद्विज्ञोलीपं
 तिरवली ॥ १ ॥ वृक्षः कारस्करोगच्छः पलाशी विष्टरः स्थिरः । चैत्यो दे
 वतर्हर्देवो वामे करिभकुञ्जरे ॥ २ ॥ छायातर्हः स्थिरच्छायो वन्दाका कर्ह
 हास्तृता । वनस्पतिर्निर्मृष्टः स्यात् फुल्लो म्रिद्र विकस्वरः ॥ ३ ॥ स्मि
 तो न्युद्रो किलिञ्जस्तु कूक्ष्मदारवैथपल्लवः । विसलं किमलं चाथोत्कलि
 काङ्गारिते समे ॥ ४ ॥ गुच्छो गुलुच्छः क्षेपः स्याच्चमरी मञ्जरं नना । मञ्जि
 श्वकण्टके पत्रस्तु चिद्रुनखवङ्किलाः ॥ ५ ॥ पिप्पलो वाटरङ्गः स्या
 च्चैत्यद्रुः केशवालयः । यक्षो दुम्बरकांतस्य फलेथग्रहनाशनः ॥ ६ ॥
 देववृक्षो दले गन्धिः सप्तपर्णः शिरोरुजा । दन्तहर्षणजम्बीरैकतको
 ऽम्बुप्रसादने ॥ ७ ॥ बरुणस्त्वश्मरीघ्नो ऽथाश्वगभोग्यो मधुद्रुमः ।
 कपिचूतो ऽम्रातको ऽस्य फले पशुहरीतकी ॥ ८ ॥ पिकबन्धुस्तु चूतः
 स्यात्स्त्रीप्रियः षट्पदातिथिः । मधुदूतो वसन्तद्रुर्महाकालो रूकालकौ
 ॥ ९ ॥ शोभाञ्जनस्तु स्त्रीचित्तहारी विद्रधिनाशनः । प्रभाञ्जनो ऽथ
 प्राचीनपत्रसेनो हरीतकी ॥ १० ॥ महाकपित्थो बिल्वश्च कोलिर्गृध्रन
 खी स्मृता । स्यात्पिच्छलदलास्वादुफलश्चानागरङ्गके ॥ ११ ॥ चक्राधिवा

सीनारङ्गः किर्मीरत्वकुसुगन्धकः । स्यादर्मणः पिक्विलत्वकधवस्तुम
धुरत्वचः ॥ १२ ॥ पिशाचद्रुः पीतफलः शाकोटः कर्कशच्छदः । अर्शो
हितस्तुरक्षोघ्रो भक्ष्मातक्यथशाल्मली ॥ १३ ॥ दुररेहः स्मृतापिण्डीत
गरः कफवर्द्धनः । काकचिञ्चोतुलाबीजं खदिरो बालपत्रकः ॥ १४ ॥
यूपद्रुः कुष्ठहृच्छाथकरञ्जो घृतपूर्णकः । रसायनफलापथ्याशक्रस्त
हासुधेद्रुः ॥ १५ ॥ सरलोधूपवृक्षः स्यात्शोणकोन्यडुभूरुहः । च
म्पकोत्वस्तुमुरजफलः स्यात्पनसश्चसः ॥ १६ ॥ उज्जः शुद्राम्बुपन
सैनितुलारक्तमञ्जरः । निम्बोऽर्कपादपः पुण्यगन्धस्तुकुसुमाधिरु
॥ १७ ॥ चम्पकोवरलक्ष्मश्चकुलः सिंहकेशरः । शीधुगन्धोऽथक
ङ्गेक्ष्मिर्नटः कान्ताघ्रिदोहदः ॥ १८ ॥ अशोकः पिण्डपुष्पस्तुदाडिमः
फलशाडवः । दाडिम्बः पर्वरुद्रस्यात्स्नादस्तः शुकवल्गुमः ॥ १९ ॥
पिण्डीरेऽथस्तुपर्णे मनागा ख्योनागकेसरः । स्यात्पुष्परेचनश्चापिचू
र्णत्वस्य हरिद्रवः ॥ २० ॥ निशिपुष्पातुशेफालीकुटजः पाण्डुरद्रुमः ।
स्तनाशङ्कुतरुः सालोनीपोधारकदम्बकः ॥ २१ ॥ कटंकटेरीहरिद्राशिंश
पायुगपत्रिका । पटोलस्याद्राजफलंतस्यमूलेतुरम्यकं ॥ २२ ॥ स्तुत्र
पुष्पस्तुकार्पासेजोर्णपर्णकदम्बकं । प्रहसन्तीतुयूथीस्याद्दमनः पुष्पचाम
रः ॥ २३ ॥ मालतीपुष्पकलिकांसौ मनस्यायनीं विटुः । कुन्देस्याद्वारटः
पुंसिग्रेभीतुनवमालिका ॥ २४ ॥ रक्तपिण्डस्तोडपुष्पस्यादस्नानः कुरु

वि० २

क ४

चि० २

ब ४

शकः । कटुलंशिलौ धपुष्पेष्मेष्मघ्नाचिपुरमस्त्रिकाप्रोक्ता ॥ २५ ॥ ए
रगडहस्तिकोर्णो प्राचीनामलकवारिवदरेदे । वृहत्पाटलिधूसूरैकदली
त्वायतच्छदा ॥ २६ ॥ स्यात्तनुविग्रहामञ्जिफलावारणवह्नभा । वानि
ङ्गणस्तुवार्त्ताकुर्वार्त्ताकः शाकविद्रकः ॥ २७ ॥ क्लीवेवङ्गश्च वार्त्तासी
स्यान्महावृहतीत्यपि । कुष्ठंगदाह्वयमूलं त्वस्य पुष्परमूलकं ॥ २८ ॥
वङ्कसेनस्त्वगस्तिद्रुः शुकनासेमुनिद्रुमः । अनलिः कुनलीपुत्रजीवस्तु
म्होपदापहः ॥ २९ ॥ कचकोमस्त्रिपत्रं स्यात्कुञ्जकोवारिकशकः
। वास्तुकष्टकदेशीयः शाकवीरेघनामलः ॥ ३० ॥ शेषजिह्वावृहत्वा
लशकोप्यथमहौषधी । महीविषधीचक्राङ्गीमन्थाङ्गीहिलमोचिका
॥ ३१ ॥ जलब्रह्मोतुशालिञ्चेपतूरेलोहमारकः । केचुकंपेचुलीपेचुना
डीचोविष्मरेचनः ॥ ३२ ॥ केशरजोनागमारः पवरुर्भृङ्गसेदरः । सु
निषसंयुचूः पुंसिष्ठत्रपचंतमालकं ॥ ३३ ॥ स्थलपद्ममथोदेवपत्नीम
ध्वालुकंविद्रुः । फलपुच्छोवरगडालुः स्याद्रङ्गेष्टालुकनुयत् ॥ ३४ ॥
श्रीमस्तकः स्वस्तिकः स्याद्राहूच्छिष्टारसेनकः । कुष्माण्डस्तुष्टृणावा
सस्तिमिषोग्राम्यकर्कटी ॥ ३५ ॥ बालुङ्गीकर्कटीवार्मूचलारेमशाच
सा । स्याच्चेलालश्चित्रफलः सुखाशेरजतेमिषः ॥ ३६ ॥ लतापनस
नाटाम्रैसेदुरुद्धासितस्तुयः । पवारुः कारवेह्नेसौगाडुम्बागजचि
भिठः ॥ ३७ ॥ मृत्युबीजस्तुवंशः स्यात्केतकः क्राकचच्छदः । इ

॥ २१ ॥

कूटोवज्रमूलः स्यात्करीरेवेणुकर्करः ॥ ३८ ॥ काशोऽश्ववालः का वि० २
केशुर्वनहासश्च जन्तुला । गुडदारुर्मधुतृणं स्यादिष्टुरसिपचकः व ४
॥ ३९ ॥ खानोदकोनारिकेलः करकाम्भाः शिरःफलः । सुरञ्जनेगोप
दलोणजतालम्बुटाफलः ॥ ४० ॥ करमट्टस्तनुसारोगुवाकोऽकोटइत्य
पि । रामपूगस्तुकामीनोमुनिपूगः सुरेवटः ॥ ४१ ॥ पूगवोटस्तुहिना
सः स्त्रीवङ्किरिटितत्फलं । घनामयः स्यात्खर्जूरेदौतुकाचिमभञ्जरु
॥ ४२ ॥ तैरेदेवकुलोद्भूतेदूर्वातुहरितालिका ।
इतिवनौषधिवर्गः

सिंहः कण्ठीरवोभीमविक्रान्तः करिमाचलः । पञ्चशिखश्चैलाटः पा सिं ५
रीन्द्रः श्वेतपिङ्गलः ॥ १ ॥ मरुतल्लवश्चनादोऽस्यचुक्कारः श्वेडितश्च
तत् । उत्पादकस्तुशरभः शार्ङ्गलोऽष्टापदश्चसः ॥ २ ॥ अथहिंस्र
पशुर्व्याडः श्वापदः शिविरित्यपि । बाद्धीनसल्लेकचरेगणोत्साहश्चग
ण्डकः ॥ ३ ॥ हिंसारूः श्वापदोव्याघ्रेमहिषस्तुरजस्वलः । दंशभी
रुर्जरन्तश्चनलिकोयमवाहनः ॥ ४ ॥ अथशूकरेवनाहिरदन्तायुध
चक्रवज्रदीर्घरदाः । सूचीरेमावज्रसुरखनिकस्थूलनासिकोभूक्षित्
॥ ५ ॥ एणः कुरंगमेरिशयः स्याद्दृश्यश्चारुलोचनः । गोलाङ्गुलेकपि
त्योऽस्यदधिरोणनगादनाः ॥ ६ ॥ किखिस्तुक्रूरवस्तुस्यात्पूगालोघो

वि० २

सिं ५

ररसनः । लोपाकोमृतमनश्चवनश्चाथशृगालिका ॥ ७ ॥ लोमासि
कादीप्रजिह्वाकिखिरुल्कामुखीचसा । विडालःकुन्दमेनक्तश्चारीदी
प्राक्षजाह्वै ॥ ८ ॥ शशकस्तुवनासुःस्यात्खट्वाशीपूतिशारिजा ।
गवयस्तुगवालूकशुकःशिशुवाह्वकः ॥ ९ ॥ वनछागोथगन्धैतुः
खट्वाशेवनवासनः । उन्दुरुस्तुटुमोरंधवमुदीनातुमूषिका ॥ १० ॥
स्याच्चिकोवेशमनकुलःपुंवृषोगन्धमूषिकः । स्याच्चेदारःक्रकचपात्कृकलाश
स्तृणाञ्जनः ॥ ११ ॥ प्रतिसूर्य्याऽर्जिनामातुचित्रकोलोहलाहलः । का
रस्करटिकाकर्णजलौकास्यादथोवटिः ॥ १२ ॥ उपादिकोदेहिका
स्यादृष्टपादस्तकिन्ननुः । प्रासादःकुक्कुटोभिल्लीकरणेगृहकपोतकः
॥ १३ ॥ प्राणवतोऽथशक्राख्योदिवान्धोवक्रनासिकः । हरिनेत्रोदि
वाभीतो नखाशीपोयुधधरै ॥ १४ ॥ काकभीरुर्नक्तचारीकणाटीनस्तुख
ञ्जनः । काकच्छर्दिःखञ्जखेलस्तातनेमुनिपुत्रकः ॥ १५ ॥ भद्रनामार
त्तनिधिःकाष्ठकुट्टःशतच्छर्दे । दीर्घपादस्तुकङ्कःस्याद्गलेगण्डस्तुमर्क
टः ॥ १६ ॥ घातकेवमुवापीहघनतोलत्रिशङ्खवः । वर्षप्रियोऽथमेधा
वीचिरिःकोरःफलाशनः ॥ १७ ॥ कुक्कुटस्तुविवृताक्षोरचिवेदीकला
विकः । उषाकलोथताम्राक्षःकाकपुष्टःकुहूमुखः ॥ १८ ॥ मधुकरणे
घोषयित्तुःकामतालस्तुतर्हिनः । काकोरतज्वरःस्तुत्रीश्रावकीगूढमैथु
नः ॥ १९ ॥ कारवःपरमृत्पुष्पलुण्ठकोमौद्गलिर्द्विकः । शक्रजःसत्य

५ जी

॥ २३ ॥

वाक्काणोऽपकृष्टो नगरीवकः ॥ २० ॥ ऐन्द्रिश्चनाडी जङ्घेयगृध्रः स्या
दूरदर्शिनि । शितिकण्ठस्तुदात्यूहः काकमद्गुः कषाटुरः ॥ २१ ॥ वि
रम्भणस्तुचिह्नः स्यात्खभानिः कण्ठनीउकः । सूक्तामदनशलाका
वित्राश्चोशारिका वचण्डा च ॥ २२ ॥ शकुनज्ञानुज्येष्ठागृहेलिका टट्ट
नीमूली । दीर्घजङ्घेयनिशैतः स्याद्दकोटः शुक्लवायसः ॥ २३ ॥ कङ्के
रुर्दारवलिभुविशखी चन्द्रविहङ्गमः । वकेरुका वलाका स्यात्कुररेम
न्यानाशनः ॥ २४ ॥ दन्धचारी चक्रवाकः सारसस्तुकलाङ्कुरः । गोन
र्दंश्चिचपक्षस्तुतिर्तिरिः स्यात्कपिञ्जलः ॥ २५ ॥ लघुमांसोमयूरस्तुच
न्द्रकीचिचमेखलः । प्रचलाकीसितापाङ्गशिखाचलगलवताः ॥ २६ ॥
माज्जीरकश्चाथतिलमयूरः स्याद्गुरुण्डकः । मत्स्याशनोमीनरङ्केना
साखिनीतुपूर्णिका ॥ २७ ॥ पिपीलिका तुहोरस्याद्यमकीटस्तुघुर्धुरः ।
स्यान्मर्कटस्तुशलकआशाबन्धोस्यजालके ॥ २८ ॥ फणिलेखेलागुरुद्वी
धीभारतीव्योमनासिका । चञ्चुस्तुचिस्तुगृहः पीततुण्डोऽथसर्षपी
॥ २९ ॥ ह्यापुत्रिकाखञ्जनिकानुलिकास्कोटिकेसमे । करेटव्याधनच्छूः
स्यात्तर्हकुण्ठिस्तुवागुदः ॥ ३० ॥ वर्तिकाविष्णुलिङ्गीस्याद्भावकोलघुज
ङ्गलः । सरःकाकस्तुहंसः स्याज्जालपातुर्हृदंशकः ॥ ३१ ॥ गोभण्डो
रः पङ्ककीरः कोयटिर्जलकुक्कुभः । जीवञ्जीवोविषमृत्युर्जीवजीवोऽथ
मक्षिका ॥ ३२ ॥ माचिकाभम्भरली चदंशः स्याद्भम्भरलिका । भङ्गारी

वि० २

सिं ५

वि० २

सिं ५

धर्मवर्त्यानुजतुनीगृहमाचिका ॥ ३३ ॥ विषसूक्ताभृङ्गरेलोवरेलसू
णषट्पदः । वरटीतुवरेलीस्याद्वाह्मण्ययतमोमणिः ॥ ३४ ॥ धा
नोन्मेषश्चद्योतो ज्योतिर्वीजनिमेषरूक् । भ्रमरश्चञ्चरीकः स्याद्रोल
म्बोमधुसूदनः ॥ ३५ ॥ इद्विद्विरः पुष्पकोटोमधुद्रोमधुकेशटः । रे
णुवासेऽथमशकोघोषोरणरणश्चसः ॥ ३६ ॥ पक्षीतुनाडीचरणः स्याच्च
श्रुभृदनेकजः । स्युः खगोत्पतवारङ्ककण्ठाग्रिव्योमचारिणः ॥ ३७ ॥

युगलद्वन्द्वद्वालियुगमंयमलयामले ।

इतिसिंहवर्गः

म ६

स्त्रीवधूर्योषितामामण्डयन्तीवधूजनः । कन्यकाऽलकनन्दासामूषि
ताधर्मकारिणी ॥ १ ॥ सस्वेदाचायतरुणीद्विकरीधनिकाचसा । मरु
ण्डोच्चललाटास्यात्सश्मश्रुर्नरमानिनी ॥ २ ॥ सुषावधूटीमधुरनिख
नाहंसगद्गदा । क्रोधनाभामिनीचण्डीदारुस्त्रीशालभञ्जिका ॥ ३ ॥
विरक्तादुर्भगासप्तपुत्रसूतवस्करा । पतिव्रतैकपत्नीस्याद्विधवाजा
लिकामता ॥ ४ ॥ विश्वस्तावाञ्छिनीतुस्याह्मञ्जिकाकलतूलिका । वेश्या
श्रुलावारवाणिर्जैरप्यशकुहिनी ॥ ५ ॥ इज्यास्याद्रततालीचघटदा
स्यांगणेरुका । मलिष्ठासरजाः पाणमातुरदैमातुरैरुमौ ॥ ६ ॥ समर्द्ध
द्विचितापुत्रोद्वितीयः कुलधारकः । पिताजनयितावप्राशिष्मुकः क्षीरक

शठकः ॥ ७ ॥ बालोमुष्टिन्मयश्चाथश्यालिकाकेलितुञ्जिका । नागरेदे
 वरः श्यालोवारकीरेऽथसाश्रुधीः ॥ ८ ॥ श्वश्रुर्वेद्धः शतानीकोजरक्तः
 स्यादथांशकः । सगन्धजातिदायादासातलोमानुकेशदः ॥ ९ ॥ भर्त्ता
 भरुर्नर्मकीलः प्राणनाथः सुखोत्सवः । हृदयेशोरतगुरुर्जारः पापपतिः
 समौ ॥ १० ॥ कुमारभृत्यास्याद्वास्तवतन्त्रगर्भिण्यवेश्यां । गर्भाष्टमोदेव
 मासेनाभिनालाऽमलास्मृता ॥ ११ ॥ आधानिकंपुंसवनंसीमन्तोन्नयन
 चतत् । खल्लोठः खलतिः कल्लोवधिरः खोरखञ्जकौ ॥ १२ ॥ दोर्ग
 दुर्वाहृदण्डः स्यादौषधनुभिषगिजतं । त्वक्पुष्पिकाकिलासंस्यात्स्त्रीपदं
 पादगण्डरः ॥ १३ ॥ योन्यर्शः कन्दसंज्ञस्यान्किणः शुष्कब्रणोपित्त
 । अजीर्णवायुगण्डोत्तर्वमिष्यपलताशयः ॥ १४ ॥ पापरेगोरक्तवटी
 मसूर्य्यथतनुवणः । वल्मीकोऽथानिसारेऽन्नगन्धिः स्यादुदरमयः
 ॥ १५ ॥ कुरण्डबृद्धीसिद्धाणशेटास्कन्दनरेचने । गर्भण्डोनाभिगु
 डकोऽभिमन्योलोचनामये ॥ १६ ॥ अवगण्डोवरण्डः स्यात्पित्तमा
 यूपलङ्करः । श्लेष्मावलाशोमासनुजख्यमथशिशितं ॥ १७ ॥
 पलंशारेऽथमस्तिस्कोमसुलुङ्गोप्यथस्तसा । वस्तसाथोधरमधु
 स्त्रीवेवत्क्रासवः पुमान् ॥ १८ ॥ जिह्वामलानुकुलुकिपिप्पिकादन्तजे
 मले । पिण्डोऽस्त्रियांकुलंक्षेत्रंशरीरंस्कन्दपञ्जरै ॥ १९ ॥ शस्तं व
 पुः प्रकुलंस्यादङ्गमङ्गलुकोमलं । पाण्डुस्तनुद्वेदोमार्गञ्चचारस्तपुरीष

चि० २

म ६

वि० २

अ ६

शः ॥ २० ॥ भगंगुह्यं ववाङ्गं च कलत्रं जन्म वर्त्म च । स्मरणार्तरतिगृह
मधोऽधस्यादिहाऽव्यये ॥ २१ ॥ नासन्धिरधरेऽवाच्यदेशश्चस्मरकू
षकः । संसारमार्गश्चरतिकुहरंप्रकृतिः स्त्रियां ॥ २२ ॥ पुष्पापत्यपथौ
षाथनितम्बः स्यात्कटीरकः । लिङ्गं तुलाङ्गलं शेफः साधनं मदनाङ्कुशः
॥ २३ ॥ स्मरस्तम्भश्च कर्पुमुसलोच्चजइत्यपि । स्त्रियां नागलता
षाण्डकोषस्तु फलकोषकः ॥ २४ ॥ नाभिर्द्वयोस्तु च कूपी तु च स्तुटिक
रः पुमान् । अधोमर्मश कृदारमुखश्चिचजाघनी ॥ २५ ॥ भुजा
वाह्याचवाह्यौ स्यात्कुलिर्हस्तो भुजादलः । कुचौ वक्षोरुहौ प्रोक्तौ हस्तपुच्छ
स्तु कल्मषं ॥ २६ ॥ मखः पुनर्भवः कामाङ्कुशः स्यात्करकण्ठकः । करे
ठः करश्च कश्चपुच्छक्यङ्गुलिमोटनं ॥ २७ ॥ स्यात्काकलंकणमणि
र्मसानस्याचनासिका । गन्धनालीचनासिक्यं वा गटलंदनवाससि ॥ २८ ॥
दन्तः खर्बुमुखो जम्भो हानुर्द्विजस्तथा । गोधिभासौ महाशङ्खद्वैव
दीपस्तुलोचनं ॥ २९ ॥ अम्बकं चाथने चाम्बुकास्योनालेतमस्त्रियां । क
याश्च काक्षौ काकुत्तुजिह्वा स्यात्प्रतिजिह्विका ॥ ३० ॥ सुधाश्रवाचकर्णौ
स्तु श्रोतः क्लीबे ध्वनिग्रहः । स्यात्शृङ्गाधिष्ठानमथ कवरः केशगर्भकः
॥ ३१ ॥ कवरीकूटकश्चाथकोटिरः स्याज्जटासटा । कसरेटोऽङ्गुली
कः स्यात्ताडङ्गः कर्णदर्पणः ॥ ३२ ॥ अन्दुकः पादकटकोऽभिषेकः स्त्रा
नमित्यपि । पटश्चरंजीर्णवस्त्रं सचयप्रोथशाटकाः ॥ ३३ ॥ पट

बापः पठमयंदूष्यं वस्त्रगृहं स्थलं । खरग्रहः खरगृहं कुम्भांतुस्थूलशा
 ठकः ॥ ३४ ॥ चोलो गडुकः शिरोवेष्टे निरिङ्गि न्यवगुण्ठिका । पटीयव
 निकासूर्यरक्तसंज्ञन्तुकुङ्कुमं ॥ ३५ ॥ जागुडं दीपजं घस्रं सौरभं घुस्र
 णञ्च तत् । स्याद्भ्रूमातृकालाक्षागन्धकाष्ठन्तुजोङ्गकं ॥ ३६ ॥ क
 पिचञ्चलतैलाख्यः सिंहोऽथ सरलद्रवः । दधिक्षीरघृणाह्वः स्यात्तधू
 नकोवह्निवह्नभः ॥ ३७ ॥ शालवेष्टः सर्जमणिः कस्तूरोगन्धचेलि
 का । मदाह्वश्चाथ सञ्चारी धूपोगन्धपिशाचिका ॥ ३८ ॥ रेणुसारस्तु
 कर्पूरश्चन्द्रमसहिमाह्वयः । वेधकोमालयस्तु स्यात्तश्रीखण्डोरैहिण
 श्वसः ॥ ३९ ॥ विच्छिन्तिस्तुकषायः स्यात्समालम्भनमित्यपि । ल
 लाटिकाशङ्खचरीविष्टरः पीठमस्त्रियां ॥ ४० ॥ निषट्ठाखट्टिकासन्दी
 पानुरस्तुमस्तूरकः । प्रतियत्नस्तुरचनाकटकोलः पतङ्गहः ॥ ४१ ॥
 पूगपीठचंदीपस्तुस्नेहाशः कज्जलखजः । दशेन्धनोगृहमणिर्दीपानि
 लकइत्यपि ॥ ४२ ॥ शिखातरुर्दीपवृक्षेज्योत्स्नावृक्षोऽथलोचकः
 । कज्जलेस्यादिरिपकेकटुकश्चोदनागुडः ॥ ४३ ॥ निम्बुकुण्डनशर
 णंपिष्टानोधूलिगुच्छकः ॥ ४४ ॥ इति मनुष्यवर्गः ॥

वैश्यः कुल्यश्च वीज्यः स्याद्ब्रह्मचारी बटुः समौ । स्याद्बटूकरणनूपन

वि० २
 म ६

ब ७

वि० २

ब ७

यनंगृहमेधिनि ॥ १ ॥ ज्येष्ठाश्रमीगृहीवानं प्रस्योवैखानसोऽग्रहः ।
 वभुजस्त्व नमोविप्रोवर्णज्येष्ठः कठोद्विजः ॥ २ ॥ मैत्रः पुनरुक्तजन्मा
 स्यादंशब्राह्मणायनः । शुद्धसन्तानजोविप्रः श्रावश्चैत्रियतांविदुः
 ॥ ३ ॥ स्यादक्षरमुखः कालाक्षरिः शिष्टिताक्षरः । काव्यस्य कर्ताभ
 विनोगुणनीशीलनंस्मृतं ॥ ४ ॥ क्रियाकारेणवच्छात्रः कार्पटिकः सममै
 वित् । पार्षत्परिषदोगोष्ठीराजसूयोन्मपाध्वरः ॥ ५ ॥ क्रतून्तुमश्वा
 यचान्द्रायणमिदुब्रतंस्मृतं । हवनोहोमकुण्डंस्यान्महावीरेमखानलः
 ॥ ६ ॥ होमधूपस्तुनिगणोहोमभस्मनुवैष्टुभं । आर्यकंपिण्डपात्रादि
 पितृकार्यमथोहविः ॥ ७ ॥ होत्रं हविष्यं सान्नाय्यं पाठको धर्मभागकः
 । सभ्यास्तुपाश्विकादेवद्वेणीयात्रादिवैकसां ॥ ८ ॥ इष्टापूर्तं तदेको
 त्तयायागखानादिकर्मयत् । यज्ञद्रव्यनुपाचीयंप्राघुणस्त्वतिथिर्दयोः
 ॥ ९ ॥ कौशलीकुशलप्रश्नः समीचीवद्नामता । उपोषणंतूपवासे
 रोगादेर्लङ्घनञ्चतत् ॥ १० ॥ ह्यन्तरेच्यन्तरेभुक्तमाहुः षष्ठालुकाल
 कं । शृद्धंसिद्धमथोचारुब्रतामासेपवासिनी ॥ ११ ॥ स्याद्वायवीतुसा
 विचीब्रह्मारण्यनुपाठभूः । पवित्रं यज्ञोपवितं ब्रह्मसूत्रं द्विजायनी
 ॥ १२ ॥ कच्छाकच्छटिकाकक्षाधटौ कौपीनमित्यपि । वैडालव्रतिकः सर्वा
 भिसन्धीकृत्वा तापसः ॥ १३ ॥ कमण्डलुश्चैत्यमुखिजोऽष्टिङ्गस्तुमहाव्रती
 । उरुस्कटः पञ्चवटो बालियज्ञोपवीतकं ॥ १४ ॥ भालेतिस्त्रोभस्मरे

॥ २९ ॥

खास्त्रिपुरङ्गकमथर्षयः । शापास्त्राः सत्यवचसेव्यासाद्यास्तुमहर्षयः
॥ १५ ॥ परमर्षयस्तुभेलाद्याः देवर्षयः कणादयः । ब्रह्मर्षयो वशिष्ठा
द्याः शुश्रूताद्याः श्रुतर्षयः ॥ १६ ॥ ऋतपर्णादयो राजर्षयः काण्डर्षय
स्त्वमी । जैमिन्याद्यानारदस्तु कपिवक्त्रो विधातृभूः ॥ १७ ॥ देवब्रह्मा
देव लक्ष्मणुर्वासास्तु कुशारणिः । प्राचेतसस्तु वाल्मीकिः कविज्येष्ठः कुशी
वशः ॥ १८ ॥ अपि वल्मीकवाल्मीकौ कृतकोटिस्तु काश्यपः । कृष्टदे
पायने वेदव्यासः स्यात् सत्यभारतः ॥ १९ ॥ पारशरिः सत्यवतो माठ
रेवादरायणः । वशिष्ठोऽरुन्धतीनाथो विष्णुमित्रश्च गणधिजः ॥ २० ॥
गौतमस्तु शतानन्दः कणादः काश्यपः समौ । धन्वन्तरिर्दिवोदासः
काशिरजः सुधोद्भवः ॥ २१ ॥ पालकाख्यागणवतीकरेणुरुचिरस्तु
तः । विष्णुगुप्तस्तु कौण्डिन्यश्चाणक्यो द्रोमिर्गोमूलः ॥ २२ ॥ वात्स्या
यनो मन्दनागः पश्चिमस्त्रामिना वपि । उपवर्धहलभृतिः कृतकोटि
रयाचितः ॥ २३ ॥ पाणिनिस्तु हि केदाशीपुत्रः शालङ्किपाणिनौ । शा
णोत्तरीयोऽथ व्याडिर्विन्ध्यस्थो नन्दिनीस्तुतः ॥ २४ ॥ मेधावीचायमेधा
जित्कात्यः कात्यायनश्च सः । पुनर्वसुर्वररुचिर्गोनदीयः पतञ्जलिः
॥ २५ ॥ चूर्णिकृद्वायकारश्च हरिर्भर्तृहरिः स्मृतः । रघुकारः कालिदा
सो मेधारुद्रश्च कोटिजित् ॥ २६ ॥ भारविः शतपुष्पः स्यात्भवभूतिस्तु वि
स्तुतः । भृगुर्भाष्यथयः प्रातः सूर्यते शुभकाम्यया ॥ २७ ॥ सखगृही

वि० २

ब ७

रूर्वेशीवल्लभश्चसः । ययातिर्नाऊषिःशाकुन्तलेयोभरतःस्मृतः ॥
 दौस्सन्तिःसर्वदमनोऽर्जुनोवाऊसहस्रभृत् । हैहयःकार्तवीर्यश्चपु
 ण्यश्लोकस्तुवाऊकः ॥ ९ ॥ नलोऽश्वविनैषधश्चमहाभीष्मस्तुशान
 नुः । प्रातोपोऽस्यप्रियाकालीदासेयीचक्रोदरी ॥ १० ॥ विचित्रवीर्य
 चित्राङ्गदसूर्यो जनगन्धिका । व्यासमातासत्यवतीगाङ्गेयोगादि
 नीस्तुतः ॥ ११ ॥ देवव्रतःशान्तनवोगाङ्गेगाङ्गायनिश्चसः । भीष्मः
 कौणपदन्तश्चलेच्छामृत्युःपुरवस्तुः ॥ १२ ॥ धृतरष्ट्रस्त्वाम्बिकेयःपा
 र्शुर्माद्रीपृथापतिः । दुर्योधनस्तुवुरुराट्गान्धारेयःसुयोधनः ॥ १३ ॥
 धर्मपुत्रोऽजमोघःस्यात्कर्णानुजयुधिष्ठिरै । अजातशत्रुःकङ्कोऽथभी
 मसेनःकटव्रणः ॥ १४ ॥ वीरवेणुर्नागवलोगान्धारश्चवृकोदरः । व
 ककीचककिर्मीरजरसन्धर्हिडिम्बजित् ॥ १५ ॥ पार्थःकिरीटीगाण्डी
 वीगुडाकेशोवृहन्नलः । अर्जुनःफाल्गुनोजिह्मूर्विजयश्चधनञ्जयः ॥ १६ ॥
 सव्यसाचीसुभद्रेशःशङ्खमेदीकपिष्वजः । बार्चाघ्नश्चापिवीभत्सुर्द्वि
 षदीपाण्डुशर्मिला ॥ १७ ॥ पाञ्चालीपार्वतीकृष्णावेदिजानित्ययौवना
 । याज्ञसेन्यथरुधेयोवस्तुषेणोऽर्कनन्दनः ॥ १८ ॥ घटोत्कचान्तकः
 कर्णश्चमेषःसूतपुत्रकः । द्रोणस्तुगुरुराचार्योऽश्वत्थामातुकृपीस्तु
 तः ॥ १९ ॥ द्रोणायनोऽथराजर्षिर्जनमेजयसंज्ञकः । पारीक्षितो
 पथजरत्कारुर्यायावरेमतः ॥ २० ॥ प्रियास्यमनसादेवीजारत्कारुर

त्रि० २

क्ष ८

वि० २
क्ष ८

धैतयोः । आस्तीकनामातनयोविरेचनस्तुतोबलिः ॥ २१ ॥ वाणोवि
ध्याबलीपुत्रस्त्वाष्ट्रावृत्रोप्यहिम्नसः । दमघोषस्तुतश्चैद्यश्चेदिशदशि
श्रुपालकः ॥ २२ ॥ बार्हद्वाथिर्जरसन्धः कंसः स्यादुग्रसेनजः । कर्णी
स्तुतोमूलदेवामूलभद्रः कलाङ्कुरः ॥ २३ ॥ मन्त्रीग्रन्थिहरेमातृयोद्धा
स्थितोवेत्रधारकः । दौःसाधिकोवर्त्तरूकोगर्वाटोदण्डवासिनि ॥ २४ ॥
सहपांश्रुकिलः स्नेहवयस्योप्यथवार्त्तिकः । वार्त्तायनः प्रवृत्तज्ञोमुहू
र्त्तिदेवलेखकः ॥ २५ ॥ चित्तेक्तिः पुष्पशकटीदैवप्रश्नज्ञपश्रुतिः । ले
खकोमसिपण्यः स्याद्वारकः किरकोपिसः ॥ २६ ॥ मसीधानीमसिमणिर्म
लान्धुर्वर्णकूपिका । मसीजलजुमेलास्यात्परश्वन्नमसिर्दयोः ॥ २७ ॥
लेखनीवर्णतूलीस्याह्निखेवाचिकहारकः । वर्णदूतः स्वस्तिमुखः कचेल
न्तन्निबन्धनं ॥ २८ ॥ लेख्यस्थानग्रन्थकूटीमुद्राप्रत्ययकारिणी ।
आतुर्गनुष्वपथिकोहारिः पथिकसज्जतिः ॥ २९ ॥ सद्देशः प्रामृतङ्को
श्लुकोचस्त्रपदानकं । जनान्तिकं त्वप्रकाशोलुण्ठीस्थान्यायसारिणी
॥ ३० ॥ ताम्बूलदोवागुलिकः सम्बाहकोऽङ्गमर्दकः । चामरं रोमगुत्सञ्चके
शरश्चावबूलकं ॥ ३१ ॥ कुठेरुर्मन्यरुः प्रेतितादादनं वस्त्रकुट्टिमं । कचंपु
टोठजं राजशृङ्गं कनकदण्डके ॥ ३२ ॥ हस्तीमहामृगः पीलुः सिन्धुरेदी
र्धमारुतः । राजीवोजलकांश्चश्चनिर्मरः करटीकटी ॥ ३३ ॥ विलो
मजिह्वान्तः स्वेदपिण्डपादलतालकाः । वरङ्गः पुष्करीश्रूर्पकर्णसामजये

॥ ३३ ॥

चिलाः ॥ ३४ ॥ करिणीवासितागम्भीरवेद्यङ्कुशदुर्द्धरः । चालकव्यास
कौरजवाह्योविजयकुञ्जरः ॥ ३५ ॥ ईशाद नोमहादन्तःकर्णस्फालेन
लज्जला । मदप्रयोगोव्यस्तारंविक्लुप्तकरिशवकः ॥ ३६ ॥ आरक्षः
कुम्भसन्धिःस्यात्सन्दानोऽष्टीवतोरधः । नासापूर्वस्थूलहस्तंदन्तमूले
करीरिका ॥ ३७ ॥ शङ्खकटौदन्तमध्यप्रवेष्टःपृष्ठतल्पने । आय
स्कारःप्रजङ्घाग्रेप्रोहश्चरणपर्वणि ॥ ३८ ॥ ननागात्रावरेनालीकर्णरे
कानुवेधनी । आलानंशङ्कुरक्षोभप्रारब्धिर्गजबन्धनी ॥ ३९ ॥ पारी
तुम्पङ्गुलाहिञ्जीरेऽस्त्रीस्यादङ्कुशश्चसः । पित्तज्वरःपाकलोऽस्यकूटपू
र्वस्त्रिदोषजः ॥ ४० ॥ अश्वःकिल्कीहरिक्रान्तःशालिहोत्रश्चमुद्गभुक् ।
श्रीपुत्रश्चामरीहेपीरजस्कन्धोमरुद्ग्रथः ॥ ४१ ॥ वातायनश्चैकश
फोयस्तुपञ्चाङ्गपुष्पितः । सपञ्चभद्रःसूर्याश्वेवाताठहरितौसमौ
॥ ४२ ॥ यायावरेऽश्वमेधीयःपारसीकःपरदन्तः । आवट्टजश्चोक्ता
स्तुतिन्धुवारेह्योत्तमः ॥ ४३ ॥ वाताश्वजात्याऽजानेयावेशरेऽश्वतरः
खरः । श्रीवृक्षकोहृदावर्तीरेचमानोगलोद्भवः ॥ ४४ ॥ ऊर्द्धस्थि
तिःपुरुषकंविक्रान्तिस्तुपुलायितं । पुलासन्नाहप्रखरैकवियङ्कुविको
च्यते ॥ ४५ ॥ ग्रीवाघण्टाघर्घरस्याद्रिभिःप्रवयणंचतत् । प्रतो
दोऽथसुरेविंशःपुटोलुठनवेह्मने ॥ ४६ ॥ वलादनालिकापल्यय
नम्पर्याणमस्यतु । वङ्काग्रभागःस्यादश्ववारेवह्मभपालकः ॥ ४७ ॥

वि० २
क्ष ५

त्रि० २
श्रु ८

अन्दिघोघोऽर्जुनरथानीतिघोषस्तुगीष्मतेः । चंकुरन्धिराण्यनमात्रे च
क्रान्तरिः स्मृतं ॥ ४८ ॥ लघ्वीत्वाष्टीरथीकालवलनं त्वक्त्रवर्मणी । मे
ठेमेण्डोहसिपकेजङ्घाचाणानुमंशुणं ॥ ४९ ॥ स्यान्नायकाग्रेसरिकाना
सीरंदर्पजम्बुणि । शस्त्रमायुधमुद्घातः स्यान्नरनुधनुर्गुणी ॥ ५० ॥
शरवापोधनुः स्त्रीस्यान्नृणांचिणतापिच । व्यध्यस्तुप्रतिकायः स्याज्जी
वाज्याभारवंगुणः ॥ ५१ ॥ शस्त्राभ्यासश्चक्षुरलीवाणः स्यादस्त्रकण्टकः
। स्थूलक्षेडेमविपाठश्चित्रपुङ्खः शरः सरः ॥ ५२ ॥ पञ्चवाहोविकर्षो
ऽथतीरं विज्जलशायके । लोहनालस्तुनाणचः प्रसरः काण्डगोचरः
॥ ५३ ॥ ऋष्टिः खड्गस्तरवारिः शस्त्रोभद्रान्तमजम्बुसः । धारविषोवि
शसैनोन्मुञ्जखड्गः कठीतलः ॥ ५४ ॥ स्यादद्वुनंचक्रफलंपर्शुः पर
श्रुरित्यपि । दीर्घायुधः शूलः कुन्तः शल्यः शङ्कुर्विषाङ्कुरः ॥ ५५ ॥ शू
लोऽस्त्रीसीसकंलग्नाः प्रातर्गैयाः स्तुतिवताः । भोगावलीवन्दिषाठोवस्तु
कीटस्तुयाचकः ॥ ५६ ॥ वातकेतुः क्षितिकणः स्यात्पांशुर्मेदिनी
द्रवः । सम्भारः सर्वपूर्णत्वंपताकाव्योममञ्जरं ॥ ५७ ॥ कदलीकच्छ
लीचीनमक्षवाटस्तुमल्लभूः । भोरुस्तुभेलोहरिणहृदयः स्यात्पल
ङ्कटः ॥ ५८ ॥ विद्रवस्तुशृगालीस्यादाघातस्तुबधस्थली । कदनमा
रणं मन्यः सैप्रिकंरचिमारणं ॥ ५९ ॥ निपातोभूमिलाभश्चमृत्युरप्यथ
मारकः । मरकोमारिरुत्यातः श्वस्तुक्षितिबर्द्धनः ॥ ६० ॥ पञ्चाव

स्थः कटः स्यागः प्रमशाननुशतानकं । रुद्राक्रीडेदाहसरः संस्क्रियास
क्रियासमे ॥ ६१ ॥ चिताकाष्ठमठी चैत्यं चिताचूडकमिष्यते । चित्तं
चाथान्तशय्यायाञ्च द्विर्वारूठ इत्यपि ॥ ६२ ॥ उपग्रहस्तुग्राहः स्या
दन्दीकरमरीत्यपि ।

वि० २
क्ष ८

इति क्षत्रियवर्गः

नृञ्माधनपिशचीस्याद्वाहुष्यन्धान्यबद्धने । प्राणीत्यमृणमर्थानाम्पयो
गः स्यात्कलाम्बिका ॥ १ ॥ ऋणयुक्तिर्विगणनं क्षत्रं च वारटमुच्यते । ह
लिर्वृहद्धने मुद्गे हरिनामा वनालुकः ॥ २ ॥ वासनश्चाथमसुरे मसू
रे व्रीहिकाञ्चनः । सर्पपः स्यात्सरिषपः कटुस्त्रेहश्चतन्तुभः ॥ ३ ॥ प्र
वेष्टः शितम्बूकः स्याद्गोधूमे स्त्रेच्छभोजनः । ताम्रवृत्तः कुलत्पः स्यान्निःस्त्रे
हश्चण्डिकातसी ॥ ४ ॥ मूर्खः पुरीषमोमाघोरजमाघस्तुवर्वटः । फु
ल्लफालः शूर्पवातेन स्त्रीतित उचालनी ॥ ५ ॥ कण्डन्यदूखलम्पस्थः
पालिः सूदः प्रचेलुकः । कुसूलो व्रीह्यगारं स्यात्कन्दुरग्निरुच्यते
॥ ६ ॥ आलिङ्गरेनानन्दास्त्रीमृत्नाभाण्डकमुष्टिका । वारसनं वाः स
दनं कण्ठो नो हण्डिकास्तुतः ॥ ७ ॥ कलसीगर्गरी तुल्या स्याच्छरवस्तु
मार्त्तिकः । शालाजिरः पार्थिवश्चमृत्कांश्यमथलोहिका ॥ ८ ॥ खर
सेन्दः खरपात्रं शिङ्गाण्डकाचभाजनं । काष्ठलोहीतुवातर्हिर्जीवको

वै ९

वि० २
वे ९

दीप्यकः स्मृतः ॥ ९ ॥ कटुभङ्गस्तुम्बुलीस्यान्काञ्जिकन्तुषोदकं । गृ
ह्वासंसिद्धसलिलं रक्षोघ्नं धातुनाशनं ॥ १० ॥ गृह्णी मधुरहिङ्गु
लहृत्सूपधूपनं । घर्षणीहेमरगिण्योहरिद्रापीतवालुका ॥ ११ ॥ ग
ण्डोलं स्याद्गुडः स्वादुः पर्यङ्गुडशर्करा । महाश्वेतानुमधुजाप्रयत्नं स्या
त्सुसंस्कृतं ॥ १२ ॥ विपिटो धान्यचमसश्चित्रापूपश्चरुव्रणः । आलि
म्पनातर्पणादीपनं मण्डोदकञ्च तत् ॥ १३ ॥ वटकः पिष्टपूरः स्याच्च
तोपायनवाचने । ग्रहेण कंवाथपोलीपूपाली चर्पटी च सा ॥ १४ ॥ स
कुम्भूर्णक आपूप्योभक्तं क्रूरः प्रसादनः । मण्डोज्येष्ठाम्बुखदिकालाजाः
पारीतुदोहनी ॥ १५ ॥ निपातं स्त्रीगवीतुम्बानिलिम्पारेहिणी च सा । ग
व्यंश्रेष्ठं पुंसवनं स्याद्दोहापनयः पुमान् ॥ १६ ॥ अवदोहः पयः क्षी
रं प्राग्राटञ्चाघनदधि । कद्वरन्तुदधिस्लेहोजग्धिर्भाजनमक्षणे
॥ १७ ॥ देहयात्रा विष्वग्नं भुक्तं प्रत्यवसानवत् । कल्यवर्तः प्रातरा
शः प्रातर्भाजनमित्यपि ॥ १८ ॥ अनङ्गान्शङ्कुरोगन्धमैथुनः शक्क
रिर्वृषः । ककुद्धान्युङ्गवस्त्राथ कण्ठलाजालगोशिका ॥ १९ ॥ दोग्धा
शक्कलरिर्वत्सलेषामाटीकनंक्रमः । गवादिकं जीवधनमालिक्रीवाल
गर्भिनी ॥ २० ॥ करकंगोमयच्छ्वेगोग्रन्थिः शुष्कगोमयं । करीषश्च
गलोहम्भारेभणं च गवां ध्वनौ ॥ २१ ॥ नैचिकङ्गाः शिरोदेशो वन्दनीया
तुरेचना । मन्या न मन्यत क्राटाः स्यादुष्टः कण्ठकाशनः ॥ २२ ॥ ल

॥ ३७ ॥

मौलाध्वगवासनाकुलनाशमरुदिपाः । भोलिर्वज्रकरेवक्रग्रीवोभेव
स्तुरेमशः ॥ २३ ॥ शस्फालज्जतभद्राश्वमेधोस्याज्जालकिन्यविः । व
र्करस्तुलम्बकर्णशृङ्गागोबस्तः शिवाप्रियः ॥ २४ ॥ अल्पायुर्लघुकायश्च
मेनादः पर्णभोजनः । परिक्रमसहोबुक्कोदेवानाप्रियइत्यपि ॥ २५ ॥
छागोमज्जाचुलुम्पास्यात्शंकुकर्णस्तुगर्दभः । स्मरस्मर्यश्चिरस्नेहीग्रा
म्याश्वारेणुरूपितः ॥ २६ ॥ पशुश्चरिः शुद्धजंघोरतन्त्राहशिलाम
णिः । स्वाध्यायीपन्ननवणिकुक्षेडाबुक्कोऽश्मविक्रयी ॥ २७ ॥ सर्व
मूल्यं द्यूतबीजं हिरण्यं च कपर्दके । वराटकः पणास्थिस्यात्तमासुरः स्फा
टिकोपलः ॥ २८ ॥ शालिपिष्टन्धौतशिलज्जन्धर्वश्च सुसारवत् ।
अश्मसारस्त्रिन्दुनीलोवैटूर्यबालवायजं ॥ २९ ॥ बालसूर्यमथो
रक्तकल्मलोविट्टुमश्वसः । सतामणिः प्रवालः स्याद्राजपट्टे विराटजः
॥ ३० ॥ कुरुविह्वः पद्मगोदधीचास्थितुहीरकं । स्वर्णलोहवरं चाग्नि
बीजं चाप्येयमित्यपि ॥ ३१ ॥ रूप्ये श्वेतरज्जबीजमिन्दुकान्तेमणीचकं
। ताम्रकन्तुलोहितायः सूर्य्याह्वं मुनिपित्तलं ॥ ३२ ॥ कंसेतुकास्यकं स
स्थिताम्राद्धमथमौक्तिकं । रसेपलं शुक्तिबीजं सिन्दूरं रक्तवालुकं ॥ ३३ ॥
धारदः सिद्धधातुः स्याद्धरबीजं च सूतकं । रज्जं सुरिभं मृदज्जं कुसुमंग्राम्य
कुङ्कुमं ॥ ३४ ॥ हरितालेतुकर्वूरज्जोदन्तौ नटसंज्ञकः । दारदमुद्दिङ्ग
लः स्याद्धिङ्गुलं रक्तपारदं ॥ ३५ ॥ रसगन्धोगन्धरसोगान्धारमं चिन्द

वि० ३
दे ६

७७

वि० २
बै ६

नं । क्षारमुस्याद्यवक्षारैजवम्भूकश्चरेचकः ॥ ३६ ॥ शिलाजतुशि
लाव्याधिस्तफलात्रिफलापिच । इतिवैश्यवर्गः

श्रु० १०

श्रुद्रः स्यात्पादजोदासोग्रामकूटो महत्तरः । मालिकः पुष्पलावः स्यात्कु
म्भकारस्तुम्भकारः ॥ १ ॥ दण्डभृत्यलगण्डस्तु सुधाजीवीचलेपकः ।
कायस्थेकूटकृत्यञ्जीकरैचित्रकरेकृणुः ॥ २ ॥ चर्मरुः कुरटः पादुक
त्कलादस्तुगौञ्जिकः । नाडिन्धमः स्पर्शकारेवात्सीपुत्रस्तुनापितः ॥ ३ ॥
चन्द्रिलोनखकुट्टश्चरजकः कर्मकीलकः । कन्यापालः पालवणिकदेव
लस्त्वमरदिजः ॥ ४ ॥ अजांजीवस्तुजावालोनिष्कश्चाण्डालउच्यते
। कुक्करोदीर्घसुरतवान्नादरसनालिहः ॥ ५ ॥ रतबणोग्राममृगस्तथे
न्द्रमहकामुकः । कपिलोवक्रपुच्छश्चशयालुररतचपः ॥ ६ ॥ श्रुन्याः
श्रुन्यंश्रुनोरः स्याच्चौरः शङ्कितवर्णकः । स्यात्कुम्भिलश्चप्रचुरपुरुषोऽ
थकुजम्भिरः ॥ ७ ॥ सुरुङ्गाहिबधश्चैरेवन्दीकारस्तुमाचलः । प्र
सह्यचौरश्चिह्नाभः स्त्रीचौरैरतहिण्डकः ॥ ८ ॥ काव्यचौरश्चन्द्ररेणुः
कुड्यक्रेद्यनुखानिकं । सन्धिः सुरुङ्गातद्देदाः श्रीवत्सगोमुखादयः
॥ ९ ॥ कपालनालिकातर्कुस्तर्कुशानस्तुसामकः । वर्तनीतर्कुपीठीस्या
त्पिञ्जलंतूलकार्मुकं ॥ १० ॥ तूलः पितुः पितुतूलंपिञ्जिकातूलनालिका

|| 卷 ||

१ तन्त्रकाष्ठंतुरीस्त्रीस्याङ्गीमहासेन्द्रतूलके ॥ ११ ॥ पन्नंधीपादुकाप्राणि
हितापादरथीत्यपि । कावारीजङ्गमकुटीभिमन्कुट्यथखर्परः ॥ १२ ॥
वारिचामूर्द्धखोलश्चसैवपत्रपिशाचिका । वासीतुतक्षिणीनस्त्रीक्रक
चःपत्रदारकः ॥ १३ ॥ मद्यन्तरिष्टंमैरेयंकत्तोयंकापिशयनं । माथ्वी
चमधुमाथ्वीकंकपिशीकात्रमालिका ॥ १४ ॥ वीरदैत्याप्रसन्नाचमाध
वीगन्धमादनी । गौडीचवाल्कलीमध्वासवयश्चरसौनरि ॥ १५ ॥ न
लिनीनारिकेरस्यसुरतालस्यतालती । स्मरसवोमुखसुरंपारिस्यात्
षानभाजनं ॥ १६ ॥ शुण्डापानंमदस्थानंद्यूतकृतकृष्णकोहलः ।
देवसभ्यस्तुसभिकोलग्रकस्तृणमत्कृष्णः ॥ १७ ॥ पुञ्चुरीतिनिडीद्यूते
पञ्चालीशारिशृङ्खला । अष्टकाङ्गनयपीठिनयस्तुजतुपुत्रकः ॥ १८ ॥

इति श्रुद्धवर्गः

इति द्वितीयकाण्डः

क्षेमं करिष्यतातिः स्यान्मद्रङ्करशङ्करै । आमुष्यायणविज्ञातौ पुत्रा
 न्नादः कुटीचकः ॥ १ ॥ स्थपुठं विषमं सञ्चारजीवी शरणार्थकः । अ
 भिपन्नः शरणार्थी पाण्डुपृष्ठस्त्वलक्षणः ॥ २ ॥ उद्गटोद्गामरेत्तल
 माविष्टः प्रेतवाहितः । प्रेङ्खलितस्तरलितस्त्वधितस्तरधितः सतृट् ॥ ३ ॥
 ऊर्द्धस्थोर्द्धन्दूमौ तुल्यौ ग्राम्यौ ग्रामेयकः स्मृतः । परचीनं प्रतीपं स्यात्तमी

वि० २
अ० १०

त्रि० ३
वि १

वि० ३
वि १

पीनं समञ्जसं ॥ ४ ॥ स्वस्थानस्थः परन्द्देष्टियः सगोष्ठं च उच्यते
। दानातुदारुर्मुचिरः स्याद्विदग्धस्तुनागरः ॥ ५ ॥ विज्ञो व्यलोकः षट्
प्रज्ञः कामकेलिर्विदूषकः । पीठकेलिः पीठमर्द्दो भविलम्बितुरेविठः
॥ ६ ॥ प्रघटाविच्छास्रगण्डो मेधावी मेधिरः समौ । युक्तं परिमिते भीमं
त्वभीले प्रसूयः स्रूयः ॥ ७ ॥ शिथिलो विदार्द्रः स्याच्चिरस्थो नायकः
स्मृतः । स्यादायः मूलिकंतीक्ष्णः कर्माशेषोऽनहंकृतिः ॥ ८ ॥ कुह
त्यविमवान्वेषो पार्श्वकः सन्धिजीवकः । वाक्याभिधायो पुरुषः पृष्ठमांसा
द उच्यते ॥ ९ ॥ भार्याटः स्वस्त्रियो दाताऽन्नार्थं दूषकपांसनौ । धृष्ट
धृष्टगदधृष्टोदशेरः सुप्रघातकः ॥ १० ॥ देशकः शासिताशास्त्राशि
कुरव्यवसायवान् । चकितः शङ्कितेभीतः प्रतियत्नः प्रयत्नवान् ॥ ११ ॥
आधार्मिकोऽधार्मिकः स्यात्प्रसूताऽनरितौ समौ । कृपणो दृढमुष्टिः
स्याद्देवयुद्धार्मिकः सुकृत् ॥ १२ ॥ मनआपो मनोज्ञः स्याच्चक्षुष्यः
प्रियदर्शनः । लगुडं भद्रकं न्युङ्क्तं लगुडं चारुबन्धुरः ॥ १३ ॥ भट्टारि
भगवान्पूज्यः शक्तप्रतिबलौ समौ । पटुः पाटविको धूर्तः स्यगस्तीक्ष्ण
सुरजघः ॥ १४ ॥ सम्बन्धोगुणवान्संयुक्तिचयुज्जिबवत्सलः । धर्मा
र्थकाममोक्षेषु लोकतत्त्वार्थयोरपि ॥ १५ ॥ षट्खः प्रज्ञास्त्रियस्योच्चैः स
षट्प्रज्ञइति स्मृतः । मध्यस्थस्तु निस्तुष्टः स्याद्भृगुपृष्ठस्तु समुखः
॥ १६ ॥ स्यात्कथङ्कथिकः प्रष्टाविचक्षुर्विमताः स्मृतः । प्रतारितो व्यसि

५० नि
१ नि

॥ ४९ ॥

तः स्यात्प्रोथस्तु प्रथितो मतः ॥ १७ ॥ प्रीणं पुराणं भिन्नं नु व्यवच्छिन्नं
विशेषितं । माशुद्धिकः प्रतिषेद्धा ज उमातृमुखौ समौ ॥ १८ ॥ विना
कृतं विरचितं न्यक्तं निर्व्यूह्यते । तिक्तः कषायः सुरभिः ककषटो नि
र्वहो दृढः ॥ १९ ॥ निःसन्धिश्च निवातश्च समूहं शोधितं समे । स्यादा
गनु कमाहार्यं समे पक्तिमपाकिमे ॥ २० ॥ कोमलमे लवं पापे त्वधमाप
सदधुवाः । रेमाञ्चितो हृष्टरेमा अजानेयास्तु निर्भयाः ॥ २१ ॥ अन्या
साधारणं त्ववेशिकं प्रातिष्ठितं च तत् । भिन्नकः क्षपणोऽहोको बौद्धे वै
नायिकः स्मृतः ॥ २२ ॥ और्द्ध्वश्रोतसिकः शैवः कौल आन्वयिकः स्मृतः ।
पाञ्चार्थिकः पाशुपतश्चिद्रूपः स्फूर्तिमान्मतः ॥ २३ ॥ प्राज्ञा उद्धाटित
ज्ञास्यात्शंयुशम्भुभयवः । गौरवितात्वाचार्यमिश्राः स्नाय्यास्तत्र भ
वन्मुखाः ॥ २४ ॥ स्याद्देवानां प्रियः क्षेपेक्षतको बन्धुदग्धवत् । अणुः क
नीयानलिपिष्ठः पिण्डितं गुणितं हतं ॥ २५ ॥ खड्गारूढोऽविनीतः स्यान्म
रालमस्तु शेषमे । प्राञ्जलः प्रगुणो जिह्मः प्रणाय्यः साध्वनिन्दितः ॥ २६ ॥
त्वत्तद्विन्नं चान्यतरदपक्षुलमपक्षुच । करम्बितश्च खचितं रुषितं गुरु
गुणितं ॥ २७ ॥ सपात्रे समितोऽन्यत्र भोजनान्मिलितानयः ।

॥ इति विशेष्यनिघ्नवर्गः ॥

विधिर्विधानङ्कमास्त्रीक्रियाक्रियाविधाकृतिः । व्याप्यनुसाधनं कर्ममृता

चि० ३
वि १

सं २

वि० ३
सं २

जीर्येतुसंगतं ॥ १ ॥ अङ्गारितम्पलाशानां कलिकोद्गमनेमतं । जलय
न्मृगहंधीरैः समुद्रगृहमुच्यते ॥ २ ॥ जलहनुविदुः स्वल्पे समानीकु
सुमाकरे । सुनाभोगः सुनभरः परभागः सुसम्पदि ॥ ३ ॥ आलि
ङ्गनन्त्यङ्गपालिः श्लिषाऽखट्टिस्त्वसङ्ग्रहः । स्यादन्धेनंदकंसग्धिः स
हभोजनमित्यपि ॥ ४ ॥ धार्मिकाणानुसम्भूयभोजनेगणचक्रकं । क्री
डाक्रीडकयोर्द्वास्थः सेवायां सेवकेचसः ॥ ५ ॥ दानन्दायोऽथदुर्जातंदुः
समश्वासमञ्जसं । कलञ्जैतौ विषास्त्रेण हतौ यौ मृगपक्षिणौ ॥ ६ ॥
छेकोक्तिर्वक्रमणितङ्गे मुखनूपलेपनं । बार्द्ध्यायनाप्रयत्नपूर्णपाचं पूर्णाल
कश्चतत् ॥ ७ ॥ बुद्धद्रव्यसौपिकस्यात्सत्त्वं न्द्रव्यश्च वस्तुच । लेश
स्त्वपपदङ्गन्धोऽनुबन्धेषत्करवपि ॥ ८ ॥ छेदः खण्डोऽस्त्रियाङ्गा
लिः शपनं शमनं शमः । वप्रस्तुधूलिकेदारः प्रावीतिर्भक्ष्यं च सा ॥ ९ ॥
मेवेयिका मित्रयुद्धं पर्य्यकस्त्ववसविधका । अथ हेतुरूपादानमुत्पत्त्याः
सहकारिणः ॥ १० ॥ अनुमात्वनुमानं स्याद्वाप्यलिङ्गश्च साधनं । प्रत्य
क्षोऽपश्चमध्यश्चन्धन्धध्याध्यमपाठव ॥ ११ ॥ बोधो बोधिः समन्तानु
ज्ञानं स्यात्समुदागमः । ऋषिः शास्त्रकृदाचार्यः शास्त्रानुस्मृतिरागमः
॥ १२ ॥ सांख्यं समीक्षं स्याद्विद्यदेहद नूपयाचितं । करिणोरूपमिच्छ
निस्यादास्फाले जलज्ज्वला ॥ १३ ॥ रामेण रावणबधोरमायणमथोच्च
यः । वस्त्रमग्निश्च नीवी स्यान्मणितं रत्नकूजितं ॥ १४ ॥ श्वधोऽवपाते

हृदये खस्तर्कशीर्णनुशीलितं । एकीया एकपक्षाः स्युः सहायाः सह
भाविनः ॥ १५ ॥ कुलीसत्येगविर्जनिपदारष्ट्रनिवासिनः । प्रत्यक्षीव्य
क्तदृष्टार्थश्चाथकर्तनतर्कुटे ॥ १६ ॥ विरकालंदीर्घरात्रमामिश्रामस्तुवा
जिनं । तदात्वंप्रमुखंरजमह्मउत्सिक्तउद्धनः ॥ १७ ॥ द्वेधंविवादे
आरम्भआदसउन्मथार्थकः । रभसोगमकारित्वङ्कौमुदीकार्तिर्कोत्सवे
॥ १८ ॥ आवेशाटोपसंरम्भाः प्रियावाक्कुटुचाटुनी । प्रतिरूपम्युति
च्छन्दःसन्देशनरतिक्रिये ॥ १९ ॥ अभ्यासः सुरलीयोग्यानिर्वर्णननिभा
लने । शालिनीकरणंन्यग्भावनंगन्धनस्तूचने ॥ २० ॥ भावः पदार्थोधि
र्मः स्यात्सत्त्वतत्त्वञ्चवस्तुष । सन्दर्भस्तुप्रबन्धः स्याद्भूयोदात्तिंशदक्ष
री ॥ २१ ॥ सर्गबन्धोमहाकाव्यमहारूपकनाटके । अथवाङ्मयभे
दाः स्युश्चम्पूः खण्डकथाकथा ॥ २२ ॥ आख्यायिकापरिकथाकलाप्रकवि
शेषकौ । सन्दानमनिरुद्धंचप्रकीर्णगुत्सकादिच ॥ २३ ॥ सर्गावर्गप
रिच्छेदोद्घाताध्यायाङ्कसंग्रहाः । उच्छ्वासः परिवर्तस्त्रपटलः काण्ड
सत्त्वियां ॥ २४ ॥ स्थानम्यकरणंपर्वाहिकञ्चग्रन्थसन्धयः । प्रज्ञप्तिः
परिभाषाशैलीसङ्केतसमयकारश्च ॥ २५ ॥ प्रतिवाणिप्रतिवचनंसमुदा
चारास्त्वभिप्रायाः । अप्रतिरूपकथास्यात्सङ्गणिकाक्कोरणंपरित्यागः
॥ २६ ॥ स्यादुच्चद्वनमन्तर्हसस्त्रिपुपिण्डमाहारः । अवसर्गः प्राकाम्यं
स्वाङ्कंशानुमननमित्यपिच ॥ २७ ॥ आकल्पकउत्करणाचिन्ताकर्मण्य

वि० ३

सं २

वि० ३
सं २

थास्त्यानं । आश्चोपेत्याकारः स्वाध्यायः स्यान्निरन्तराभ्यासः ॥ २८ ॥ ह
र्षस्वनः किलकिलासदृशस्पन्दनंतुनिस्पन्दः । अवसानन्तुविरामो मध्य
मथोमण्डलञ्चक्रं ॥ २९ ॥ स्यादारम्भः प्रस्तावना तदामुखमपि ज्ञेयं ।

इति संकीर्णवर्गः

ना ३

स्वरकाद्यादिकाद्युक्तक्रमान्नानार्थसंग्रहं । विद्यायामरकोषोक्तमकार्षी
त्पुरुषोत्तमः ॥ १ ॥ शक्रार्कपर्णयोश्चार्कोऽभीकस्त्वभयकामिनोः । रू
पकान्तिकयोश्चाङ्कोऽलिमकौभेककोकिलौ ॥ २ ॥ अतिकंनिकटं बुद्धि
र्नाट्योक्तौ चाग्रजान्तिका । अनीकोऽस्त्रीरशेसैत्ये गौर्यामातरि चाम्बिका
॥ ३ ॥ स्यादश्मन्तकमुद्धानेमल्लिका छदनेपि च । आह्विकं दिननिर्व
र्त्य तत्क्षीवं नित्यकर्मणि ॥ ४ ॥ स्यादाकुरितकं ह्रासविशेषे च नखश्च
ते । उदकं गृह्यत्कालीयफले मदनकण्ठके ॥ ५ ॥ स्त्रियामुत्कलिकाहे
लोत्कण्ठसलिलवीचिषु । कोषाङ्गे कौशिको विश्वामित्रे गौर्या च कौशि
की ॥ ६ ॥ कृष्णत्वे च हिमान्यां च गौरी काल्योश्च कालिका । वर्ष्मापलेस्त्री
करकाकरङ्गे करकोऽस्त्रियां ॥ ७ ॥ कुसुम्भे दाडिमे पश्चिमे देवकारकः पु
मान् । करमध्याङ्गुलौ च स्यात्कार्शिका यद्रुमानरे ॥ ८ ॥ द्विके धृष्टे च
काकस्यात्कौतुकं मङ्गलेच्छयोः । भोग्येऽप्यथ स्यात्कुलकं श्लोकैकार्थपटोल
योः ॥ ९ ॥ कुलकौ नाककार्केदूक आत्मा च सुखञ्चकं । पेचकस्त्रीजि

तौकाकरूकौकौलेयकः शुनि ॥ १० ॥ कुलीनेचाथकनकंधुस्त्ररेनागके
 सरे । चम्पकेकिंसुकेहेमि कृषकौफालकर्षकौ ॥ ११ ॥ रेमाञ्चेशुद्र
 शत्रौचद्रुमाङ्गेकण्टकोऽस्त्रियां । राजधान्यांनितम्बेऽद्वैतलयेकटको
 ऽस्त्रियाम् ॥ १२ ॥ वैशौनाकार्मुकञ्चापेगुणवृक्षेपिकूपकः । कल्कोविभी
 तकेतैलादिशेषेचाथकंचुकः ॥ १३ ॥ निर्माकेचोलकेबारबाणेऽथकुशि
 कोमुनौ । शालेकिष्कुः प्रकोष्ठेपिव्याख्याम्बोकेपिकारिका ॥ १४ ॥ खगे
 यमेकद्वयविप्रेकंकः स्त्रुचांचकुर्चिका । क्रमुकोभद्रमुस्तेपिकोकम्बुकेव
 केपिच ॥ १५ ॥ पुनर्नवाकारवेह्नपर्णाशेषुकठिह्नकः । कृकवाकुर्मयु
 रेपिवंशोदैत्येचकीचकः ॥ १६ ॥ नीचेपिष्टुह्नुकोमूर्द्धचाणेनाकौचको
 लकः । चौरेंदुरूचखनकौगोलकौमणिजारजौ ॥ १७ ॥ खगेल
 ग्रेचगोरंकुः संख्याभेदेपिगण्डकः । शृंग्याञ्चग्रामयुद्धेचग्राममहुरि
 कास्त्रियां ॥ १८ ॥ गान्धिकेखेलकेपिस्याद्गुह्यकम्बेकनिघ्नयोः । वे
 श्यायूथोम्बगणिकाचखकंसरकेपिच ॥ १९ ॥ ग्रन्थिकौपार्थदैवज्ञौ
 ग्रन्थिपर्णेचनद्योः । कण्ठलङ्कारखद्योतविद्युत्सुचनिभालिका
 ॥ २० ॥ वारकोभोजकेबन्धेनाटकांगेपिचूलिका । चिचकञ्चिचकञ्चिव
 व्याघ्रैरण्डौचचिचकौ ॥ २१ ॥ गृहासक्तेपश्चिमृगेछेकोनागरकेचिषु । कं
 बोजलकरंकः स्थान्नारिकेलफलेपिच ॥ २२ ॥ जैवातृकः कृशेचन्द्रेदी
 र्घायुषिचसचिषु । जालिकावस्त्रभित्कूटकृतैवर्त्ताचजालिकौ ॥ २३ ॥

चि०३

ना ३

चि० ३ जंघायामद्रिभिन्नैवखनित्रेगावदारणे । कपित्थेचास्त्रियां टङ्कपुण्ड्रकाव
 ना ३ रूपेणैकौ ॥ २४ ॥ तिलकंचित्रकेल्लोमिनातैतिलकालके । गृह्णदा
 रैदण्डकोस्त्रीसमासप्रायवाचिच ॥ २५ ॥ तुरुष्कःसिंहकेदेशेप्राण्य
 ज्जेचितयेचिकं । कूपाङ्गेस्त्रीतिक्तशकः खदिरेवरुणदुमे ॥ २६ ॥ दै
 त्येनाकर्णधारेचतारकंदृशिभेनना । द्विकौकाकचक्रवाकौपृष्ठाकुन्देदला
 ङके ॥ २७ ॥ नरकेनिरयेदैत्येनोवाहेस्यान्नियामकः । सभ्येगुरौचन
 वफलिकानवरजस्यपि ॥ २८ ॥ नालीकौपद्मनारचैद्वंदेपिपेट
 कौस्त्रियां । सौभाग्येपिपताकास्यात्पङ्केस्त्रीकर्हमांघसोः ॥ २९ ॥ पञ्चा
 लिकावस्त्रकृतपुत्रिकागीतभेदयोः । मण्दिदोषेशिलाभेदेपुलकोलोम
 हर्षणे ॥ ३० ॥ पर्यस्त्यामपिपल्यङ्कःप्रियकोमृगनीपयोः । पुष्पकंकक
 णेपिस्त्यात्परकोवतखङ्गयोः ॥ ३१ ॥ चामरेग्रंथभेदेचविस्तारेऽपिप्र
 कीर्णकं । सितच्छत्राजयोःपुण्डरीकंपुंसितुदिगजे ॥ ३२ ॥ व्याघ्रेच
 कोषकारेचपाकौपचनशावकौ । पुष्कलकोगंधमृगेकीलकेरूपणेपिच
 ॥ ३३ ॥ कपर्दरज्जुगजव्रीजकोषेवरटकः । बृन्दारकौसुरश्रेष्ठैगिरि
 मेघौबलाहकौ ॥ ३४ ॥ पिङ्गेनासिकताकर्णभूषाकन्याचबालिका । शि
 वमल्यावकःकह्लेशिभट्टारकःसुरे ॥ ३५ ॥ भूमिकारचनायांचमू
 र्त्यंतरपरग्रहे । मधुकोवस्त्रिभेदेचवर्हिचन्द्रेचमेचकः ॥ ३६ ॥ हार
 भेदेमाणवकोबालेकुपरूपेवटौ । मयूरकोपामार्गेचहंसभेदेपिमल्लिका

॥ ३७ ॥ युतकं वस्त्रभेदे च यौतुके संशयेऽपि च । यमकं संयमैश्चालंका
 रेयमजे विषु ॥ ३८ ॥ याज्ञिको याजके दर्भे बिले रेकं चैव पुमान् । रका
 दृष्टरजः कन्या कच्छपूर्णे च पूर्णिमाः ॥ ३९ ॥ नीलवस्त्रेऽक्षिता रयां लो
 चको निर्मि तौ विषु । नगरी शाखयोर्लंका करिण्या मपि बन्धकी ॥ ४० ॥
 गुणवनाये गरुडे जिने विघ्ने विनायकः । वृषां कौशिव भस्मा तौ वञ्चकौ धू
 र्तिफेरवौ ॥ ४१ ॥ वैदेह्ये को वाणिजके वैश्यायामपि शूद्रजे । वैलक्ष्या
 कार्ययोः स्त्री वं व्यलीकं विषु नागरे ॥ ४२ ॥ बाह्वीकं बाल्हीकं न्धीरहिं गुना
 नी श्वदेशयोः । विपाकः परिणामेऽपि तिलकोऽपि विशेषकः ॥ ४३ ॥ शं
 कुः को लक संख्या स जलजन्त्रिषु दृश्यते । शिशुकः शिशुमारेऽपि शुकं
 ग्रन्थि शिरीषयोः ॥ ४४ ॥ स्त्रीवेणवणपात्रे नावचापि शतपर्विका । श
 र्क शूर्णेऽपि शुकस्तस्यादनुक्रोश शूद्रयोः ॥ ४५ ॥ शिलाढको विलेवेष्टे
 शुको यौतुकदानयोः । श्वा विद्वक्षौ च शस्त्रकौ मणौ खड्गे च सस्यकः
 ॥ ४६ ॥ शोघो च शोधो पाने च सरकोऽथ जन्मनि । सूतकं पारदेऽप्यस्त्री
 सूचको खलकुक्कुरौ ॥ ४७ ॥ युग्मे संघाटिका कुट्टिन्या च गद्येऽपि हारकः
 । वाद्यभेदे ऊडुकः स्याद्वाद्यूहे च मदोत्कटे ॥ ४८ ॥ इतिकान्ताः ॥
 इन्दुलेखा गुडूच्या च धीः सुखं स्वर्नमश्च खं । गोमुखं लेपने वाद्यभाण्डे सर्पेऽपि
 दुर्मुखः ॥ ४९ ॥ विशिखं स्यात्त्रिभूलेऽपि न्युङ्खः सान्निभनोरमे । न
 खं शुकौ काररूहे कूर्मेऽप्यनखे गजे ॥ ५० ॥ अदौ प्रधाने प्रमुखं वैश्व

वि० ३
 ना ३

वि० ३

ना ३

खोमंथमासयोः । काण्डेनाविशिखारथ्याविशाखाभेगुहेपुमान् ॥ ५१ ॥
 लेखोदेवेपिपंतौस्त्रीशिखाचूडाग्रयोरपि । शाखावेदविभागेपिसखामित्र
 सहाययोः ॥ ५२ ॥ सुमुखस्तार्क्ष्यपुत्रेचापवर्गस्त्यागमोक्षयोः । ॥ इ
 तिखान्ताः ॥ शरीरेपायप्रधानेष्वङ्गमुष्मन्निनीवृत्ति ॥ ५३ ॥ सं
 बोधनेऽङ्गाव्ययस्यादयोगोविधुरेपिच । शपथेष्वभिषंगःस्यादनंगःखे
 स्मरेपुमान् ॥ ५४ ॥ पूर्णत्वयत्नावाभोगावायोगोव्यापृतावपि । जंगमेगि
 तयोरिङ्गेनाट्यईहामृगोवृके ॥ ५५ ॥ फलंपूगस्यचोद्वेगमुत्सर्गान्याय
 दानयोः । सामान्येषुपरगस्तुग्रस्तार्कंदोश्चदुर्नये ॥ ५६ ॥ हस्तच्छे
 देतुसस्यानांकठभंगोनृपात्यये । कथाप्रसंगोवातूलेविषवैद्येपिवाच्यव
 त् ॥ ५७ ॥ देशेकलिङ्गेधूम्याटेकपिङ्गःकौटजेफले । त्रिषुदक्षेविद
 ग्धेचखड्गेनिस्त्रिंशगण्डकौ ॥ ५८ ॥ सर्गवज्रेचरश्मौचबलीवर्द्धचगौःपु
 मान् । स्त्रीबाणरेहिणीदृग्दिग्वाग्भूमिष्वसुभूमिच ॥ ५९ ॥ वैधव्येनृप
 नाशेचक्रत्रभंगःप्रकीर्तितः । अश्वगन्धापितुरगीतुङ्गैपुन्नागसोच्छ्रयौ
 ॥ ६० ॥ दीर्घाश्वगःस्यादुष्टेपिनिषंगःसंगतूणयोः । नागःश्रेष्ठेभसर्पेषु
 क्लोवंसीसकरङ्गयोः ॥ ६१ ॥ वृक्षेस्यात्पुंसिपुन्नागःपतंगःशलभेरवौ ।
 काकोदुम्बरिकायांस्त्रीफल्गुस्त्रिषुनिरर्थके ॥ ६२ ॥ पालनेभ्यवहारेचनि
 र्वेशेपण्ययोषिता । भागःसुखेधनेचाहेःशरीरफणयोरपि ॥ ६३ ॥ भ
 गं वैरग्ययोनोक्ताज्ञानैश्वर्येषुचेष्यते । तरङ्गभेदयोर्भङ्गैर्भङ्गासस्येण

ह्वये ॥ ६४ ॥ एकदेशं शयोर्भागो भृङ्गो धूम्याटकेपिच । भुजङ्गो भुजगे
 विङ्गेजामदग्न्यतटौ भृगू ॥ ६५ ॥ मृगो न्विष्टौ च मार्गस्तु मासान्वेषणवर्त्मसु
 । योगश्चारेऽपूर्वलाभे स्तुत्रे वि श्रद्धघातिनि ॥ ६६ ॥ उपाये सङ्गौ तौ ध्या
 नौ षधसन्नाहयुक्तिषु । नृत्ये रणे खले रगे रंगः स्त्रीवे च पुण्यपि ॥ ६७ ॥ र
 गः श्लेशादिके रक्ते मात्सर्व्ये लोहितादिषु । चक्रे रथांगं कोके नारक्ताङ्गो म
 ङ्गलेपिच ॥ ६८ ॥ व्यक्ते सांख्योदिते लिङ्गं स्यात् शौशे फसिलक्षणे । पुंस्त्वा
 दौ च वरंगन्तु गुडत्वचि गजे पुमान् ॥ ६९ ॥ वलुङ्गगेपि वेगस्तु महाका
 लफलेपिच । जलोक्षेपे समुत्सर्गे मृङ्गमुत्कर्षचिह्नयोः ॥ ७० ॥ शा
 र्ङ्गधनुर्विष्णुधनुः सम्भोगारतभोगयोः । ॥ इति गान्ताः ॥ ओघः स्या
 द्द्रुतनृत्ये च काचिघ्नो काचनौदुरु ॥ ७१ ॥ निदाघौ स्वेदनापौ च प्रतिघो
 रोपघातयोः । परिघो योगभेदेपि मेघो वारिदमुस्तयोः ॥ ७२ ॥ महा
 र्धस्तु महामूल्ये पुंसि नावकपक्षिणि । पृक्कायां स्त्री लघुः स्त्रीवंशी घ्रे कृष्णा
 गुरुण्यपि ॥ ७३ ॥ इति घान्ताः ॥ प्रतिमा पूजयोरर्चा क्रौंचः पश्यद्वि
 भेदयोः । कूर्चमस्त्री भुवोर्मध्ये श्मश्रुकैतवयोरपि ॥ ७४ ॥ इभ्यां स्त्री गु
 रूपुत्रे नाकेशे शुष्कब्रशे कचः । देशभेदेपि कांची स्यादथ स्यात्कतर्कयोः
 ॥ ७५ ॥ चर्चिकायां च चर्च्चा स्यात्त्वक्स्त्री चर्मगुडत्वचाः । वामनेपामरे
 नीचो नमुचिर्दि तिजे स्मरे ॥ ७६ ॥ मरीचिर्मुनिभेदेपि चारवल्ली मलिमु
 चै । ककुलेपि च मारीचो मोचा शात्मलिरंभयोः ॥ ७७ ॥ कुकुरेरतना

वि० ३

ना ३

चि० ३

भा ३

रीचः शीत्कारे वरयोषितां । केतुग्रहे तु विकचो नीचिः सुखतरङ्गयोः
 ॥ ७८ ॥ स्वल्पेपिसारिकायां च वचाग्रीष्मानलौष्ण्ये । सुचीन्दत्य
 प्रभेदे च व्यधनी शिखयोरपि ॥ ७९ ॥ इति चान्ताः ॥ वारहीचीरि
 का कच्छा कच्छोऽमूषेद्रुमांतरे । पिच्छास्त्रीभक्तमण्डेपिलांगूलेपिच्छ
 मस्त्रियां ॥ ८० ॥ इति चान्ताः ॥ पद्मधन्वंतरीचाञ्जावण्डजः खगमी
 नयोः । निचुलेप्यंबुजोऽजस्तुबह्मविष्णुस्मरेष्वपि ॥ ८१ ॥ खनौ सु
 शगृहे गङ्गा गुञ्जे पटह्म कृष्णले । जघन्यजो नुजे शूद्रे जलजं शंखपद्मयोः
 ॥ ८२ ॥ स्यादंगजः स्मरे केशे पुचेरक्ते न पुंसकं । उत्साहकार्तिका वृजौ
 कंबोजो देशशङ्खयोः ॥ ८३ ॥ नखे करंजे करजः कुञ्जो न्युञ्जोऽद्रुमांत
 रे । चिह्नशेषपताका सुखदाज्ञेपिध्वजोस्त्रियां ॥ ८४ ॥ नीरजं कमले
 कुष्ठेपिञ्जा हिंसा हरिद्रयोः । भारद्वाजो गुणेः पुचे व्याघ्राटाख्ये च पक्षिणि
 ॥ ८५ ॥ बुधैः ख्याते भारद्वाजो द्रोणाचार्ये मुनावपि । भृङ्गरजः खगौष
 ध्योर्लघने मुनिभेषजं ॥ ८६ ॥ अगस्त्ये च हरीतक्यां रूजा स्याद्दोगभ
 ङ्गयोः । गुल्मेपि वनजो बीजं रेतस्तत्त्वार्थहेतुषु ॥ ८७ ॥ व्याजः शाळी
 ऽपदेशे च स्वेदरक्तात्मजाः स्वजाः । निसर्गसहजः पुंसि स होत्येवाच्यलि
 ङ्गकः ॥ ८८ ॥ सन्नद्धसंभृतौ सञ्जौ हिमजा पार्वतीशची । ॥ इति जा
 न्ताः ॥ अशस्त्रिषु जडे मुखे कृतज्ञः कुकुरेपि च ॥ ८९ ॥ सञ्ज्ञासूर्य
 प्रियायां च सर्वज्ञः शङ्करे जिने ॥ इति जान्ताः ॥ अरिष्टं सूतिकागारेत

क्रेपिचपुमांस्त्वयं ॥ ९० ॥ काकेनिम्बेचलमुनेगर्जेकूपेखलेऽवटः । अ
 त्थर्थक्षोभयोरद्वः कृताविष्टं प्रियेचिषु ॥ ९१ ॥ केशटः शेषकेविष्टौ
 कृपोटमुदरेजले । पुंश्चलेकृण्डकीटः स्याज्जगत्त्रयवाहणीसुते ॥ ९२ ॥
 सपथेचक्रियाकारेकिलिंजशरयोः कटः । कोटिः संख्यापिकरटोवाद्य
 भाण्डकुविप्रयोः ॥ ९३ ॥ कुलीरेककटोरशौकृष्टिः कर्षेबुधेपुमान् ।
 अप्रियेपिकटुः कुम्भेकुटोनाभवनेद्वयोः ॥ ९४ ॥ सुरयांस्त्रीकीकटस्तु
 निस्वेदेशेमितम्पचे । खेटः सिंघाणकेहीनेगृष्टिर्धनैषधीभिदोः ॥ ९५ ॥
 स्तूकरेपुंसिघृष्टिः स्यात्स्पृष्टार्धर्षणयोः स्त्रियाम् । घोरयातुवदरेपूगेदेहं
 शेवर्णनेचटुः ॥ ९६ ॥ निम्बासेदशनेच्छिष्टमुन्नेदन्तच्छिदेपिच ।
 परिमाणमुदेर्दिष्टिर्दिष्टः कालोपदिष्टयोः ॥ ९७ ॥ धारटौचातक
 ह्यौकपाटेपिचनिष्कटः । कोटरेप्यथपट्टः स्यात्फलकेनृपशास
 ने ॥ ९८ ॥ प्रत्याख्यातेप्रेषितेचप्रतिशिष्टं चिलिङ्गकं । पर्कटीसुक्ष्व
 क्षेचपूगादेश्वनवेफले ॥ ९९ ॥ बटीचिषुगुणेपुंसिन्धग्राधेचकपर्दके
 । वर्वट्यौबोहिभिद्वेष्यौनटोभरतकामुकौ ॥ १०० ॥ मोरटङ्गेनवेक्षी
 रेऽकोटपुष्पेप्रमूलयोः । स्निष्टंस्तानेकुवचनेमर्कटीशूकशिंख्यपि ॥ १०१ ॥
 स्ताटोऽशुकेचदेशेचव्युष्टंकल्पेचिषूषिते । पथिवास्तुनिषाटः स्याद्विकटंवि
 कृतंवृहत् ॥ १०२ ॥ वर्कण्टः कटाक्षेचस्त्रीणांस्तननखक्षते । भद्र
 प्रेक्षणेयोर्विष्टिर्वर्णाटौकामिगायनौ ॥ १०३ ॥ विटोद्विलवशेषिङ्गेमू

वि० ३
 ना ३

त्रि० ३
ना ३

विकेखदिरेपिच । प्रांचल्लोहेश्रुतिकटः प्रायश्चित्तभुजङ्गयोः ॥ १०४ ॥ स्फु
टिः स्फोटे च कर्कट्यां हृष्टः प्रतिहतेपिच । ॥ इतिठान्ताः ॥ वैश्यादि
जन्मजेऽम्बष्ठः पाठायूथिकयोः स्त्रियां ॥ १०५ ॥ काष्ठाकालेपिकोष्ठस्तु
स्वकीयेऽथस्तु कथ्येनौ । ग्रीवादेशेपिकण्ठः स्यात्कुष्ठरेगौषधीभिदोः
॥ १०६ ॥ दात्यूहेकालकण्ठः स्याच्छिवखञ्जनयोरपि । ज्येष्ठेमासि
चबृद्धे च ज्येष्ठा च गृह्णगोधिका ॥ १०७ ॥ अस्त्रलोण्यादन्तशठानाज
म्बीरकपित्तयोः । प्रकोष्ठैवाङ्गुगेहंसौवरिष्ठं मरिचेपिच ॥ १०८ ॥
ताम्रैचारुतरेचाथमध्यस्थखलयोः शठः । शोठाऽलसे च मूर्खे च सूत्र
कण्ठेदिजन्मनि ॥ १०९ ॥ कपोतविहगेपि स्यात्पृष्ण्यां च प्रसमेहठः
। ॥ इतिठान्ताः ॥ प्राण्यंगकोषयोरण्डं कुष्माण्डौ फलभिद्गणौ ॥ ११० ॥
कुण्डं खानोत्थयोर्ज्जारजेनाकुण्डीकमण्डलौ । सिंहेनौस्त्रीविषेक्षेडः प
शौक्रोडेननोरसि ॥ १११ ॥ षण्डोस्त्रीसकलेनेष्टुविकारमणिदोष
योः । गण्डः कपोलेपिटकेष्टुगण्डकयोः पुमान् ॥ ११२ ॥ चण्डौष
धिः खरश्चण्डोदण्डौ सैन्यार्कपार्श्वगौ । व्यथाकृपाचपीडेदेषाण्डः कुन्ती
पतैसिते ॥ ११३ ॥ पिण्डः सांद्रेगृह्णां शेङ्गेपण्डः शंठे सतौ स्त्रियां । स्त
म्बेशस्तेप्रकाण्डोऽस्त्रीवरण्डो वदनामये ॥ ११४ ॥ समूहेचान्तरवे
द्यां मण्डः स्यात्सारपिच्छयोः । एरण्डेमस्तुनिक्लीवेमार्त्तण्डौ खगदंष्ट्र
णौ ॥ ११५ ॥ रक्षैर्दैत्यान्तरेमुण्डो मूर्ध्निस्त्रीमुण्डितेचिषु । रण्डास्यादि

धवौषधोर्वितण्डाशाकमिदृपि ॥ ११६ ॥ शिखण्डौतुशिखावर्हेऽम्बु
 गडाकरिकरः सुग ॥ इतिजान्ताः ॥ अषाढेवृत्तिनांदण्डेमासेमलय
 पर्वते ॥ ११७ ॥ विचेष्टवालिशैर्मूढैरणस्याद्दीप्तिदेशयोः । पण्डकं
 चुकिनैशण्डैसमूढःपुञ्जितेनवे ॥ ११८ ॥ भुग्नेनुपसुतेष्वेववाचलि
 ङ्ग उदीर्यते । ॥ इतिजान्ताः ॥ अरुणोभास्करेसूतेमञ्जिष्ठातिवि
 षारुणा ॥ ११९ ॥ विष्वारक्तेव्याकुलेयसूक्ष्मेव्रीह्यन्तरेष्यणुः । कील
 प्राग्याग्रीसीमासुस्यादाशिवदण्डिर्दयोः ॥ १२० ॥ अभीक्ष्णंतुभृशेनि
 त्येस्यादिन्द्राणीन्द्रयोषिति । स्त्रीबन्धेसिन्धुवारेचचक्षुर्दर्शनमीक्ष्णं
 ॥ १२१ ॥ उन्मूलनेषुद्धरणमुच्छंदक्षेपिनातपे । स्यात्साधनेगीतनृत्य
 भेदेकायस्य कर्मणि ॥ १२२ ॥ करणंपुंसिसंकीर्णकल्याणंकाञ्चनेष्पुमे ।
 कृष्णोवर्णैरैव्यासेकृष्णंमरिचलोहयोः ॥ १२३ ॥ पिप्पलीद्रौपदी
 कृष्णाहस्तसूत्रेपिकङ्कणं । श्रुतिरधेययोःकर्णःपिप्पल्यांजीरकेकणा
 ॥ १२४ ॥ कोणोऽश्रौवाद्यलगुडेबधेहेतौचकारणं । ग्रहणंस्त्रीकृतौह
 स्तेगुणःस्याद्रज्जुसूदयोः ॥ १२५ ॥ अङ्गष्ठानामिकोन्मानेगोर्कर्णोऽ
 ह्यैमृगेपिव । नासिकाघ्रातयोर्घ्राणंपूर्णगंधयुतावपि ॥ १२६ ॥ वेदांशेव
 ह्युचादौचबध्नेपादेपिचास्त्रियां । चरणस्थीर्णपर्णस्तुखर्जूरपिचुमर्दयोः
 ॥ १२७ ॥ जेतरीन्द्रेर्जुनेजिह्वुर्भूषिःकठिनपूगयोः । तरुणःकुञ्ज
 पुष्पेपित्राणंरक्षितरक्षयोः ॥ १२८ ॥ दुर्वर्णंरजतेपिस्याद्रोणोऽलिक

चि० ३

ना ३

वि० ३
ना ३

च्छपीद्रुणी । द्युमशौतरणिः पुंसिकुमारी नैकयोः स्त्रियां ॥ १२९ ॥ का
छागारेंबुवाहिन्यां शैलसन्धौ चयोषिति । द्रोणी नस्त्रीमानभेदे द्रोणः का
केद्वपीपतौ ॥ १३० ॥ दक्षिणादिशिदाने च दक्षिणः सरलेपि च । अ
सती स्याद्धर्षणी च धर्षणानि कृतौ रते ॥ १३१ ॥ बुद्धमंत्रेनाडिकायां धा
रणार्थं च मञ्जने । निर्वाणं निर्वृ तौ मोक्षे प्रघणे ऽस्त्रगृहं शयोः ॥ १३२ ॥
बालेवाते बले प्राणः पूर्णो पुम्भूम्नि चास्तुषु । पर्णपक्षे च पत्रे च प्रोक्ष्णं से च
निबधे ॥ १३३ ॥ ग्रन्थे कार्पापणे चास्त्रीपुराण म न वेत्तिषु । पाहिर्निःपादे
व्यूहपृष्ठे वाणी व्यूतिश्च भारती ॥ १३४ ॥ मंत्राश्च वेद विप्रौ घेक्ली वं ना ब्रा
ह्मणे द्विजे । लिंगाग्रे ऽलिंजरे मौक्तिकादौ स्त्रीपुंसयोर्मणिः ॥ १३५ ॥
अजागल स्थले चापि मस्तृणौ मृदु कर्कशौ । निश्मश्रु पुरुषाङ्गिणौ मत्कुणा
वथ रेहिणी ॥ १३६ ॥ नक्षत्रे रेहितायां चरणः कृणन युद्धयोः । लक्ष्म
णासारसीदाशरथिः श्रीमांश्च लक्ष्मणः ॥ १३७ ॥ छागे पिलं वकर्णः स्या
द्वेणुर्वशेन्द्रपांतरे । बाणाभिरगृह्यांशरे वाणो वृष्टिर्याद वमेषयोः ॥ १३८ ॥
कर्णे श्रुतौ च अवशंशरणं मारणे पि च । श्रिणिः पङ्क्तौ से कपाचे न क्लीवका
रुसंहतौ ॥ १३९ ॥ कर्षमास चतुष्के च शणः शोणो न दे ऽरुणे । प
क्वे श्राणं यवाग्वां स्त्री श्रीपर्णं गणिकारिका ॥ १४० ॥ पद्मञ्च अमणाभिस्तु
क्यां मुण्डोऽय्यं च दृश्यते । सुवर्णं मानभेदे च स्थूणा श्रुर्मि च दारु च ॥ १४१ ॥
स्थाणूश्च कुशिवैविह्यौ सुधेणः कर मर्द्दके । कपिवैद्ये चाथ हतौ हरणं यौ न

केपिच ॥ १४२ ॥ इति शांताः ॥ मोक्षः सुधायज्ञशेषोऽयाचितं वारिचामृतं
 । अमृतानुगुडूची स्याद्भूरीतक्यामलक्यपि ॥ १४३ ॥ शेषे विष्णावननोना
 गुडूचीदूर्वयोः स्त्रियां । क्लोवं खेचिष्वनवधावश्मंतं मरणेऽश्रुभे ॥ १४४ ॥
 चुल्ल्यांच पूर्णिमाभेदेऽनुमतिः संमतावपि । स्वरूपेऽनं विनाशे नानस्त्रीशे
 षेऽतिकेचिषु ॥ १४५ ॥ गते ज्ञातेऽप्यवसितमर्वन्तावश्चकुम्भितौ । अर्वतीकु
 म्भदास्याच्चाथार्दितम्यार्थिते हते ॥ १४६ ॥ क्षिप्राचिभेदयोरस्तः स्यान्मा
 जेष्वपि चाश्रुतं । कृषावत्येप्यनृतमासकृतिर्जातिरूपयोः ॥ १४७ ॥
 आप्रौ लब्धचित्तौ दैर्घ्यभाविकालेपि चायतिः । आचितः शकटोन्मेयेप्या
 वर्त्तश्चिन्ननेपिच ॥ १४८ ॥ आयस्तस्तेजितेक्षिप्रेऽथाख्यातं तिडिभा
 षिते । भंशेतदात्वेचापात आहतं गुणिते हते ॥ १४९ ॥ मृषोक्तेचाथद
 ग्धे स्यादुषितं स्थितवत्यपि । व्यसनार्त्तेचोपरक्त उदितम्योक्त उद्गते
 ॥ १५० ॥ स्याद्भुक्त्वेपि चोन्मत्तः क्षिप्रेमृष्टेपि चोद्धतं । उत्तप्रंशुष्कमां
 सेपि बह्युत्पातेप्युपाहितः ॥ १५१ ॥ उदास्थितश्चरेद्वाः स्थे स्यादृतिः सु
 तिरक्षयोः । ऋतमुच्छशिले सत्येऽगतावागतकर्बुरै ॥ १५२ ॥ ऐराव
 तानागरङ्गेऽथकांतिद्युतोच्छयोः । किरणैस्तेऽभूनिन्धौकांतस्तुप्रियरम्य
 योः ॥ १५३ ॥ केतुर्ग्रहेत्यातचिह्ने कलितं विदितात्ययोः । कपोतः पक्षि
 मात्रेपि गुप्तरक्षितगूढयोः ॥ १५४ ॥ गतिर्यात्रादृशोपायः शरणः सू
 र्यश्च गोपतिः । गृहीसत्री गृहपतिर्गीतं शब्दितगानयोः ॥ १५५ ॥ ग

त्रिं३
 ना ३

चि० ३

ना ३

जितं सुनिते लोभग्रस्तं वाग्भेदभुक्तयोः । चर्मण्वत्यौ नदीरमो जातं व्यक्तौ घ
जन्मसु ॥ १५६ ॥ सूर्यावर्त्तेऽपि जामातानावाते पिष्टपेजगत् । जाति
म्हृदसि मालत्यां चुह्या ज्ञातीफलेकुले ॥ १५७ ॥ व्याप्रविस्तृतवाद्येषु
मत्तं तिक्तं सुगन्ध्यपि । चापे तृणत्वे तृणतामातः पिबनुकंपयोः ॥ १५८ ॥
दुर्गतिर्नरकेनैस्त्वेदुर्जातं व्यसनेपि च । दिवा भीत उलूके स्यात्कुम्भिले कु
मुदाकरे ॥ १५९ ॥ विस्तृष्टे रक्षिते दत्तं द्रुतं शीघ्रविलीनयोः । दशने
शैलशृङ्गे च दन्तः स्यादौषधौ स्त्रियां ॥ १६० ॥ दिती खण्डनदैत्या म्बधृति
स्तुष्टौ क्रतावपि । रशौ च धातुर्निर्वाणे सुस्थितत्विचनिर्वृतिः ॥ १६१ ॥ अ
म्बाध्याये कुरूपे च प्रत्युक्तौ स्त्रीनिराकृतिः । जम्बां स्त्रीना नदीकान्तः सि
न्धुवारे जलाब्धिषु ॥ १६२ ॥ निमित्तं हेतुचिह्ना गन्तुदेवादेशपर्वसु ।
प्रसृतः कुञ्जिते पाणौ जंघायां स्त्रीगते त्रिषु ॥ १६३ ॥ प्रकृतिर्गुणसाम्ये स्यात्
स्वभावामात्ययोरपि । प्रतीकारे प्रतिकृतिः प्रतिविम्बेऽथ पद्धतिः ॥ १६४ ॥
पङ्क्तौ मार्गेऽपि पूतं तु पवित्रे वज्रलीकृते । श्रेणिर्दशचपंक्तिः स्यात्प्रसूति
जन्मतोक्तयोः ॥ १६५ ॥ प्रतिपत्तिश्चिन्त्यवृत्तिः प्राप्तिः प्रागल्भ्यगौरवे ।
पाणवती गोपगीतिलवलीकलयोरपि ॥ १६६ ॥ पलितङ्कूर्दमेपि स्याद्वि
धौ भूपे प्रजापतिः । शक्ते निवारणे तृप्ता पर्याप्तस्याद्यथेप्सिते ॥ १६७ ॥
प्रेतो मृते प्राणिभेदेऽपि त्वन्याते च्छुपक्षिणोः । स्त्रीवन्निन्द्यौ पृषन्नैरेपृष
तोऽप्यनयोर्नरि ॥ १६८ ॥ खातादौ पूरिते पूर्णपातो भ्रंशे च रक्षिते । प्रेषि

॥ ५७ ॥

तेपिप्रतिक्षिप्रं प्रतीतः सादरेपि च ॥ १६९ ॥ धृतः स्वरैवाभियुक्तः
तौ च प्रार्थितौ समौ । दिष्टेपि च प्रतिहृतः पिण्डितं गुणिते घने ॥ १७० ॥
प्राप्तेयाते परिगतं प्रपातौ भृगुनिर्भरैः । लोकायते कच्छपे च पञ्च गुप्तः स्मृ
तो बुधैः ॥ १७१ ॥ लब्धे समञ्जसे प्राप्तां पङ्क्तिं रवपाकयोः । पारिजातो
देवतं रैमन्दारे पारिजातके ॥ १७२ ॥ वृत्तिर्वार्त्ता प्रवाहेषु प्रवृत्तिरथ घा
ठके । पाने च पीतिः शक्ते तु प्रोक्षितं निहनेऽपि च ॥ १७३ ॥ रमानुजेना
म्य एणस्त्रेदौष्मणौ भरतो नटे । जिने पूज्ये च भगवान् भोगवान्नाट्यगानयोः
॥ १७४ ॥ सेवाविभागयोर्भक्तिर्भवान्युष्मत्सदर्थयोः । पक्षिण्यां वाचिबु
त्ता च भारती भारतं पुनः ॥ १७५ ॥ जम्बुद्वीपे व्यासकृतौ भृतिर्भरणमू
ल्ययोः । कुड्यभेद नयोर्भित्तिर्भास्वनौ स्तूर्यभास्वरौ ॥ १७६ ॥ पृथि
वी जननी गवो ब्रह्माण्याद्याश्च मातरः । मूर्द्धाभिषिक्तौऽमात्येपि मुक्तौ
निर्वृतमोचितौ ॥ १७७ ॥ मूर्त्तस्याचिषु मूर्च्छा लेका च ने मूर्त्तिमत्यपि ।
मतिरिच्छाप्यथयतिः पाठके देमुनौ पुमान् ॥ १७८ ॥ न्याययोजनयो
र्युक्तिः पाश्यध्वीयादसां पती । रेवती हलिपत्न्याम्भे स्मरपत्न्याश्च रेवतिः
॥ १७९ ॥ रिक्तं वनेऽपि रीतिस्तुलोहकिट्टारकूटयोः । लोहितं मृजु
शक्रास्त्रे रक्तेनामृगमीनयोः ॥ १८० ॥ शैलभेदे सुवर्णालौ शङ्करेपि
च रैवतः । स्वर्णाभ्यक्तेपिरसितं कस्तूरीपृक्कयोर्ह्मता ॥ १८१ ॥ वर्तुला
धीतयोर्वृत्तं वार्त्तं कुशलनीरुजोः । वासेपि वसतिर्वृक्षमात्रेपि च वनस्पतिः

त्रि० ३
ना ३

वि० ३

ला ३

॥ १८२ ॥ वर्तनेविवृतौवृत्तिर्वर्तिर्दीपदशास्त्रपि । लाभसम्बन्धयोर्व्या
 प्रिविम्बस्ताविधवापिच ॥ १८३ ॥ छेदेविनाशेविच्छिन्तिर्विगतौवीत
 निष्प्रभौ । असारश्चेतयोर्वीतंवीतमङ्कुशकर्मणि ॥ १८४ ॥ अभ्युद्य
 तिविकसितेवेष्टितेचविजृम्भितं । विवृतौरेगिवीभत्सौवित्तंस्थितेधनेऽपि
 च ॥ १८५ ॥ दृढेपिव्यायतंश्रुतिर्मुक्तास्फोटाश्चलक्ष्मणोः । अस्त्रभेदे
 पिशक्तिःस्याच्छान्तिःस्यान्मङ्गलेसमे ॥ १८६ ॥ वेतसेपिचशीतोना
 म्मुक्तम्पूतास्त्रनिष्ठुरम् । शितिर्भूर्जेसितेकृच्छेऽश्रीमनौतिलकेऽश्वरे
 ॥ १८७ ॥ ब्रह्मशक्रौशतधृतीवार्तायांश्रवणेश्रुतिः । दुर्बलेनिशिते
 स्थातांशितशान्तावधोवचः ॥ १८८ ॥ सरस्वतीसरिङ्गाश्चसूतोव
 द्दिनिपारदे । स्मृतिःस्याद्धर्मशास्त्रेऽपिप्रवाहेपिचसंस्तुतिः ॥ १८९ ॥
 बनेसभायांसमितिस्तिमितौक्लिन्ननिष्पलौ । स्थपतिःकंचुकीकारभेदेगी
 म्पतिजागृह्णत् ॥ १९० ॥ सम्बन्धेपिचसम्बन्धिर्मर्यादायामपिस्थितिः ।
 सीतालाङ्गलरेखास्यान्वयमगङ्गाचजानकी ॥ १९१ ॥ सुन्दतंकुशले
 सत्येऽदोहगौश्चसुब्रता । शर्करापिसिताऽथोर्द्ध्वसत्यतिष्ठेपिचस्थितिः
 ॥ १९२ ॥ सतीकात्यायनीसाध्व्योःसंघातो नरकेचये । हरीतकोहैमव
 तीगौरीष्पुङ्गवचापिच ॥ १९३ ॥ स्त्रीहरिद्विशिर्वर्णेनादूर्वापिहरि
 तामता ॥ ॥ इतिताम्राः ॥ अतिथिःकुशपुत्रेपिहरीतव्यपिचाव्यथा
 ॥ १९४ ॥ अपेक्षालम्बनश्चास्यास्यादर्थाविवयेपिच । भटेपुंस्यप्रति

रथं यात्रामङ्गलसाम्नि च ॥ १९५ ॥ उन्माथः कूटयन्त्रेपिकथः कम्बलवर्हि
 षोः । काशेक्षुते चक्षुवथुर्ग्रन्थोद्वात्रिंश दक्षरी ॥ १९६ ॥ धनञ्जयग्रन्थ
 नाचापितीर्थनूपाययोगयोः । कट्यंशघोणयोः प्रोथोवीथीपङ्क्तौगृहंश
 के ॥ १९७ ॥ वानप्रस्थोमधूकेपिस्थातृतीयेपिचाश्रमे । काकोल्यामला
 कीबाह्योवयस्यातरुणेचिष्ठ ॥ १९८ ॥ सूर्यमन्यानयोर्मन्यः स
 नरेप्यथमन्मथः । कपित्थेकामदेवेपिरथः पौरुषदेहयोः ॥ १९९ ॥
 पुंसिस्त्रियां च षड्ग्रन्थः करञ्जवचयोः क्रमात् । सिद्धार्थः सर्वपेवृद्धसंस्था
 स्थितिर्विनाशयोः ॥ २०० ॥ संस्थासमाप्तिः क्रतुषुवरूथोविजराष्टकः ।
 सिक्थोमक्तपुलाकेनामधूच्छिष्टेनपुंसकम् ॥ २०१ ॥ ॥ इतिशान्ताः ॥
 अष्टापदंशरिफलेषु वर्णेस्त्रीपशौपुमान् । वामनेभ्यांस्त्रियांस्त्रीवकेयूरे
 नाङ्गदः कौपो ॥ २०२ ॥ अर्बुदोर्हजिसंख्यायामामोदोगन्धर्वयोः ।
 रहस्येस्यादुपनिषत्समीपेमदनेऽपि च ॥ २०३ ॥ कन्दोऽस्त्रीशूरयोमू
 लेरजलिङ्गविषाणयोः । स्त्रीककुत्कटुकन्दस्तुभृङ्गवेररसोमयोः
 ॥ २०४ ॥ स्त्रीगन्धार्थोस्त्रीवमञ्जेदिग्रागेकुमुदः कौपो । पुष्पेस्त्रीवधमौ
 कुन्दः क्षोदोरजसिपेषणे ॥ २०५ ॥ शिवजूटेवशटेऽपिकपर्दोऽथाम
 वेगदः । विष्णोर्धत्तरिचास्त्रेस्त्रीपलाशेगरुतिच्छदः ॥ २०६ ॥ देशेज
 नेजनपदेनिषादौम्वपचस्त्रौ । वाक्येश्वरेपदेशेऽपिपदम्यादस्तुनद
 योः ॥ २०७ ॥ मूलेप्रत्यनशैलेचप्रमादस्वनुरोधने । स्वच्छेकाव्यगु

चिं ३
 ना ३

चि० ३
ना ३

शेवाथ प्रतिपत्तिथिसम्बिदोः ॥ २०८ ॥ विप्रुड्ज्ञाताचविंदुःस्यान्मन्दौ
स्त्रैरशनैश्चरै । हस्तिभेदश्चाथमदःस्यात्कस्तुरीभदानयोः ॥ २०९ ॥
गर्भेषुक्त्रेऽथमाकंड्यामलक्यां नम्रपादपे । मर्यादाधारणासीमोम
हानादोगजेऽपिच ॥ २१० ॥ मेनादास्तुत्रयश्चागमाज्जोरकशिख
शिडनः । विशदःपाण्डरेव्यक्तेशारदोजलदेऽपिच ॥ २११ ॥ स्त्रियाञ्च
शारदीतोयपिप्पलीसप्तपर्णयोः । सम्बित्सङ्केतकेपिस्यात्समर्यादोऽ
निकेस्थिरे ॥ २१२ ॥ व्यंजनेरूपकारेचसूदःसूपवदिष्यते । धर्मस्त्रे
दनयोःस्वेदःसंपल्लक्ष्यां समुच्चये ॥ २१३ ॥ इतिदान्ताः ॥ खण्डे
नासमभागेऽर्द्धमवधिःसीमकालयोः । आविद्धं प्रहृतं वक्रमानद्धं वा
द्यबद्धयोः ॥ २१४ ॥ अलङ्कारेऽपिचाबद्धः प्रत्याशाप्याधिरुच्यते ।
कुटुम्बव्यापृतेधर्मचिन्तायांचविशेषणे ॥ २१५ ॥ उपाधिरुग्रगन्धेतु
वचाश्चेचयमानिके । उपलब्धिर्मतिप्राप्तौ त्रैद्विःसंपदिचौषधे ॥ २१६ ॥
रक्षैशिरःशून्यकायेकबन्धःस्त्रीवमम्बुनि । गोधातलेनिहाकायांगन्धे
गर्भबलेऽपिच ॥ २१७ ॥ दोग्धामोपेकवौ वत्सेदुग्धंक्षीरेप्रपूरिते । दि
ग्धलिपेविषाक्तेचदुर्विधौखलदुर्गतौ ॥ २१८ ॥ रेधोनिरेधेनाशेचबुद्धे
ज्ञातेजिनेबुधे । निखेधदुःखयोर्वाधोरैहिणेयेकवौबुधः ॥ २१९ ॥ दैत्य
चैत्रवसन्तेषुक्रमभेदेचनामधुः । सिद्धंचित्ताभिसंक्षेपेनिद्रायांचाथमा
गधी ॥ २२० ॥ पिप्पल्यायूथिकायां नालग्रेमगधजेचिषु । लघुनेऽति

विषायाश्च शृण्वामपिमहैषधम् ॥ २२१ ॥ सीतायोजनगन्धास्यात्कस्तु
 रोव्यासस्तुरपि । विधिर्ब्रह्मणिकालेचप्रकारेबेधनेविधा ॥ २२२ ॥ पृक्का
 महिलाचबधूर्विश्रब्धेननुद्गृह्यविश्रब्धः । विश्रब्धंवाढार्थंशुद्धंविषुपूतकेव
 लयोः ॥ २२३ ॥ श्राद्धंनिवापेश्रद्धालौचिषुसाधुर्द्धनित्यपि । स्कन्धः
 संघेऽपिसिद्धस्तुनित्यनिष्पन्ननादिषु ॥ २२४ ॥ सन्धिःपुमान्स्तु
 रुद्रायामेदेसंघट्टनेभगे । ॥ इतिधान्ताः ॥ कुलेख्यातेचाभिजनःस्याद्
 व्याकालवर्त्मनोः ॥ २२५ ॥ इतिवृत्तेऽवदानंस्यात्कर्मखण्डनयोरपि
 । अग्रजन्माग्रजेविप्रेस्यादन्नंभक्तमुक्तयोः ॥ २२६ ॥ विनीतेविप्रभेदेचा
 नूवानोऽर्थीविवाद्यपि । अन्नावसायीचाण्डालेमुनिभेदेचनापिते
 ॥ २२७ ॥ अश्वकुक्षितयोरर्वावजेविद्युतिचाशनिः । वर्णमात्रेविसर्गेचा
 भिनिष्ठानोऽथहैहये ॥ २२८ ॥ पार्थिवमेमयूरेनाअर्जुनस्त्रिषुपाण्डरे ।
 अर्जुनो गव्यपायाश्च शृङ्गवृश्चिकयोरली ॥ २२९ ॥ आत्मा मनेष्या
 कलनंविबन्धपरिसंख्ययोः । आवेशनंशिल्पगेहभूतावेशेऽथगैटुके
 ॥ २३० ॥ विशेषेचापदानंस्याच्चुल्ल्यामुद्धानमुद्गमे । अगम्भीरेऽपिचा
 त्तानःशरभ्यासेषुपासनम् ॥ २३१ ॥ स्यात्कात्यायन्यर्द्धबृद्धगौर्योर्वर
 रुचौनरि । शिरीषाघातकाश्चर्यगर्द्धभाण्डेकपीतनः ॥ २३२ ॥ चीरे
 ऽपिकौपीनमश्वपुत्रागेऽपिचकेसरी । कुलीनत्वेचगुह्येचकौलीनमथकंचु
 की ॥ २३३ ॥ स्यात्पत्नेनिर्मितेसर्पकुपौखेदेचकल्पनम् । कामिनौखे

वि० ३
 ना ३

चि० ३ ण चन्द्रौ च कृतिनौ योग्यपण्डितौ ॥ २३४ ॥ काञ्चन नुहे मिनागकेस
 न ३ रेकाञ्चनीनिशा । धातुबादरतेकांस्यकारेकारन्धमीनरि ॥ २३५ ॥ च
 र्विकाचिह्नदयितेखकामिन्यौ प्रकीर्त्यते । विषदिग्धपशोर्मिसेगञ्जनना
 रसेनके ॥ २३६ ॥ गहनंगह्वरेदः खेवनेऽथाम्बुदमुस्तयोः । घनः पुं
 सिघनं वाद्यं चर्मस्यात्फलकत्वचो ॥ २३७ ॥ चीनो वस्त्रवीहिभेदेचि
 ह्नं लक्ष्मपताकयोः । चक्रिणो विष्णुभुजगकुलालग्रामयाजिनः ॥ २३८ ॥
 कम्पेनाचलनं कम्पेचलनो वस्त्रधरी । भूर्जफलकप्राणौ च चर्मयाल
 म्बुवेपुमान् ॥ २३९ ॥ निम्बेऽपि छर्दनं वा तेजवनेदेशवेगिनोः । बु
 द्धेजिनोजित्वरेचजीवनं वर्तनाम्भसोः ॥ २४० ॥ प्ररेदातरिचत्वागो
 व्रतिशोच्यौ तपस्विनौ । तपनेनरकेभानौ विरसेऽल्पेकशेतनुः ॥ २४१ ॥
 क्रीडादौ देवनं नाऽक्षेदिजन्मा दन्तविप्रयोः । दानंगजमदेत्यागेखण्ड
 नेचक्षणेपिच ॥ २४२ ॥ दर्शनं वर्णमुकुरचक्षुःशास्त्रोपलब्धिषु । स्त्री
 दोर्घकोप्यादुर्नामाऽर्शसिद्युम्बलेधने ॥ २४३ ॥ धन्वामरैधन्वचापेधा
 वनंगतिशौचयोः । निर्भर्त्सनं खलीकासरक्तयोरथ नन्दनम् ॥ २४४ ॥
 देवोद्याने सुतेपुंसिनग्राक्षपणवद्विनौ । श्रुतौ दृष्ट्यानिशमनं खगंगापिन
 लिन्यथ ॥ २४५ ॥ ग्रन्थिप्रस्तावयोः पर्वविषुवत्प्रभृतिष्वपि । प्रतिमा
 नं प्रतिच्छायागजदन्तानरलयोः ॥ २४६ ॥ पाकस्थाने कुलालस्य वाने
 चपवनः पुमान् । हरीतकीरक्षसौ च पूतनाऽथ वदानके ॥ २४७ ॥ पा

ठीनोगुगुलुद्रौ च रक्षोवृक्षौ पलाशिनौ । फाल्गुनो मासि पार्थे च स्त्रीविद
 ग्धाचवाणिनी ॥ २४८ ॥ बर्द्धमानः प्रह्लादभेदशरैर्वैरगडविष्णुषु ।
 सेना नदी च वाहिन्यौ छेदे बृद्धौ च बर्द्धनम् ॥ २४९ ॥ भुवनम्पिष्टपे
 तोयेभिन्नद्वीर्णविशेषिते । जन्माश्रयश्च भवनं भाजनं पाचयोग्ययोः
 ॥ २५० ॥ भृतिकाश्च नयोर्भर्ममलिनं भूषितेऽसिते । मानं प्रमायेतौ लब्धे च
 मीनो रश्यन्तरे भूषे ॥ २५१ ॥ मदनाः सिक्थधूसूरतनुभेदमनोभवाः
 । मुनिर्वाचं यमे बुद्धे कृच्छ्रम्पाचमालिनी ॥ २५२ ॥ मातुलानीतु भङ्गायां
 मातृभ्रातृस्त्रियामपि । राशौ युगे च मिथुनं विच्छ्वली मधुसूदनौ ॥ २५३ ॥
 व्यापनं स्यान्निरसने कालक्षेपे च वर्तने । चतुःक्रोश्याश्च योगे च योजनं
 स्यात्तुवाहने ॥ २५४ ॥ गतौ च यानं यो निस्तुत्यतिस्थाने भगेपि च । रस
 नंतु ध्वनौ स्वादे रसज्ञा रसयोः स्त्रियाम् ॥ २५५ ॥ यक्षे चन्द्रे च राजा स्या
 द्रक्तः कामी च रगिणौ । गोपि त्रेरे च नाकूटशाल्मलौ रेचनः पुमान्
 ॥ २५६ ॥ निशाहरिद्वारजनी छेदे भूर्जे च लेखनम् । राशीनामुदयो
 लग्नशक्तलज्जितयोस्त्रिषु ॥ २५७ ॥ योषिज्जिह्वा चललनालक्ष्यं
 नाम विच्छयोः । रिक्ते वितानमुल्लोचे विलग्नं मध्यलग्नयोः ॥ २५८ ॥
 दैवानिष्टफलेशक्तौ व्यसनं निष्फलोद्यमे । स्वतन्त्रता च व्युत्थानं वामनौ
 विष्णुदिगजौ ॥ २५९ ॥ खर्बश्चाथ फलेष्मुष्केवानः स्यूते कटे गतौ ।
 वृषपर्वशिबे दैत्ये वेष्टनं मुकुटे गतौ ॥ २६० ॥ वेशकारेऽपि विषयी

वि० ३
ना ३

कामिनिहोवमिन्द्रिये । वृष्टादनीस्याद्वन्दायांस्त्रियां चटुनिकेपुमान्
॥ २६१ ॥ समालब्धेविभक्तेचविच्छिन्नवाच्यलिङ्गकम् । लब्धेज्ञातेस्थि
तेविन्नवेदनाज्ञानपीडयोः ॥ २६२ ॥ वर्तनीतर्कुपीठेऽपिस्त्रियां वर्तनव
र्त्तनोः । वनम्बाजम्बुकेव्याघ्रेविपन्नोहौविपद्गते ॥ २६३ ॥ दैवशंसिनि
मित्तचशकुनं पुंसिपक्षिणि । चूडावान्मुकुटश्चापिशिखीशृङ्गारिशौचि
मौ ॥ २६४ ॥ क्रमुकश्चश्ववेशश्चपार्थेदोः श्वेतवाहनः । मयूरेभीष्मशै
वशिखंज्यत्रविह्वलनम् ॥ २६५ ॥ विहिंसायांविडम्बेचयमेनासमनंबधे
। श्येनःशुक्लेपक्षिभेदेशकुनिःसौवलेखगे ॥ २६६ ॥ धान्यभेदेपुमान्
ष्टिहायनःकुञ्जरेऽपिच । नासाधौसञ्जनंक्षुप्तौसाधनंसिद्धमेकयोः
॥ २६७ ॥ समानोदेहबायौचसंस्थानंमृत्युरूपयोः । सन्तानःसंततौदे
ववृक्षेचापत्यगोचयोः ॥ २६८ ॥ कृतौस्त्रानेचसवनंमरणेऽपिसमा
पनम् । स्यन्दनंश्रवणेऽनन्तेरथेतिनिशपादपे ॥ २६९ ॥ सुसंज्ञानेच
शयनेस्वप्नेऽथस्पर्शदानयोः । स्पर्शनंस्पर्शनेवातःसूतनंपुष्पेफलेपि
च ॥ २७० ॥ सेवनंसीवनापान्त्योःशान्मताजौसदातनौ । पुत्रैरवैच
सूनुःस्यान्मातय्यपिकनीयसि ॥ २७१ ॥ सीमावाटेस्थितौक्षेत्रेस्वामी
भर्तारिषण्मुखे । धूमवंशशरमर्त्याःसुपद्मानःप्रकीर्तिताः ॥ २७२ ॥
हनुर्हृद्विलासिन्यांकपोलावयवेऽपिच । ॥ इतिनान्ताः ॥ सजलेम
हिषेऽनूपेऽवलेपःसङ्गवर्गयोः ॥ २७३ ॥ आक्षेपोभर्त्सनाकृष्ट्योरक

लौवेशकेल्पने । तृणभिद्रुल्लिख्युपपंचदेनासुडुपःपुत्रे ॥ १७४ ॥ क
 ल्पःशस्त्रेविधौन्यायेसर्वैर्नैब्रह्मणोदिते । धान्येकुशेऽष्टमांशेऽहःकुत
 पम्हागकम्बले ॥ १७५ ॥ गुणवृक्षेऽपिकूर्पोविट्शय्यास्त्रीकुणपःशवे ।
 जिह्वापःमुनिमार्ज्जारेचपुसोसकरङ्गयोः ॥ १७६ ॥ पादुकायांस्त्रियांवृक्षे
 पादपीठेचपादपः । पिण्डपुष्पौजरशेकौपुष्पंकुसुमार्त्तवे ॥ १७७ ॥
 ग्रंथावृत्तौपशौशद्येस्वभावेनाटकादिषु । रूपमाकारसौन्दर्यमानकेष्वपि
 दृश्यते ॥ १७८ ॥ शररेपनयोरेपोलेपैलेपनजेमने । विटपःपद्म
 वेस्तम्बेविज्ञेमेदेविलम्बपा ॥ १७९ ॥ आक्रोशेशपथेशापःस्त्रापःश
 यननिद्रयोः । ॥ इतिपान्ताः ॥ त्रिषुस्यात्कुम्भितेरेपोरवर्णेत्तुपुमानयम्
 ॥ १८० ॥ इतिफान्ताः ॥ गजेग्रीवाबिलेकम्बुःकलम्बःशरनालयोः
 । वृन्देकदम्बोनीपेनाकादम्बौशरपक्षिणौ ॥ १८१ ॥ स्त्रीहविस्त्वयो
 र्दम्बःप्रलम्बोदैत्यशाखयोः । विम्बंविम्बफलरूपेसम्बन्धमुषलानले
 ॥ १८२ ॥ कल्याणवतिवज्रेचहरेम्बोमहिषेऽपिच । ॥ इतिबान्ताः ॥
 स्वर्णारम्भोवरष्टम्बौवाणीकुन्दोऽप्यनुष्टुभौ ॥ १८३ ॥ आरम्भउ
 द्यमेदर्पेकामेब्रह्मणिचात्मभूः । ऋषभौश्रेष्ठवृषभौकरम्भोऽधःकरोष्ट
 योः ॥ १८४ ॥ कुम्भोवारस्त्रियाःकान्तेरक्षोरशिप्रभेदयोः । वीणाप्रसेवके
 कुम्भोनगभेदेऽर्जुनद्रुमे ॥ १८५ ॥ गर्हभःशुक्रकुमुदेखरेपुंस्यथदान
 वे । जम्बीरेव्यवहारेचजम्भोदन्तेऽपिचेष्टते ॥ १८६ ॥ दुन्दुभिर्देत्य

चि०३
ना ३

वि० ३

भा ३

भेदेपिदम्भः कैतवकल्कयोः । दुर्लभः कर्बुरकाम्ये सदृशव्याजयोर्निभः
 ॥ २८७ ॥ मुख्यगुह्यत्रयोः पुंसिनाभिः प्राणयज्ञकेदयोः । चक्रमध्ये
 प्रधाने वस्त्रियां कस्तूरिकामदे ॥ २८८ ॥ भूर्भूमौ स्थानमावेचममृष्टे
 भृगुजेपुमान् । रम्भाकदल्यम्बरसोर्विभुः स्यात्स्वामिभृत्ययोः ॥ २८९ ॥
 पुनर्नवायां वर्षाभूः स्त्रीनाकिञ्चुलुकेक्षवे । विस्त्रम्भः केलिकलहेविश्वा
 सेप्रणयेऽपिच ॥ २९० ॥ सुरभिः स्यादसन्नेपिसभाद्युतालयेपिच ।
 ॥ इतिभान्ताः ॥ अभ्यागमो विरेधेचशास्त्रमायातमागमः ॥ २९१ ॥ मठादौ
 ब्रह्मवर्षादिचतुष्कोवाश्रमोऽस्त्रियाम् । अङ्गीकृतावुपगमः समीपगमनेऽ
 पिच ॥ २९२ ॥ उमादुर्गासतीचाथपीडायांवीचिवेगयोः । वस्त्रस्त्रक्ष्मेच
 रेखासुचोर्भिः स्त्रीपुंसयोर्मतः ॥ २९३ ॥ कुसुमं स्त्रीरजः पुष्पं क्षेमं कल्या
 णरक्षयोः । क्षेमाचण्डाथकलमालेखनीचौरशालयः ॥ २९४ ॥ रेतो
 निकामकाम्येषुकामं पुंसिस्मरेच्छयोः । क्षौमपट्टेदुकूलेचश्रामः सव्वंसथेस्वरे
 ॥ २९५ ॥ गुल्मः स्तम्बेघट्टभेदेघर्मः स्नेदातपोष्मसु । जिह्वाः स्यात्कुटिले
 मन्देतलिमंतल्पकुट्टिमे ॥ २९६ ॥ तोकमंकरांमलेपुंसिहरितेचहरिद्वये ।
 द्रुमेयक्षेप्त्वेवृक्षेदमोदमथुदण्डयोः ॥ २९७ ॥ धर्मोऽहिंसोपमायोगो
 पनिषत्सुधनुष्यपि । कटेलुण्ठ्यांचनिगमोनियमोनिष्पद्येवते ॥ २९८ ॥
 यन्त्रणाबन्धयोश्चाथपञ्चमः स्वरसंख्ययोः । पद्मोऽस्त्रीविन्दुजालेऽ
 श्वेव्यूहेसंख्यान्तरेनिधौ ॥ २९९ ॥ गजानांदकाबन्धेऽपिप्रतिमाऽनु

कृतावपि । भूमिः स्थानेऽपि कुन्दा मुनिर्गमभ्रान्तिषु भ्रमः ॥ ३०० ॥ गी
 गेयभीषणौभीष्मौभीमः शम्भौ च पाण्डवे । नरके मङ्गले भौमः स्वरे मध्ये
 च मध्यमः ॥ ३०१ ॥ यमः संयमकीनाशयुग्मजेष्वाथ राघवे । रामः पशौ
 भार्गवे च रुक्मलोह सुवर्णयोः ॥ ३०२ ॥ संपत्कमलयोर्लक्ष्मीर्विभ्रमो भ्र
 महावयोः । श्यामा गुन्ट्रा कोकिला च श्रामो मण्डपकालयोः ॥ ३०३ ॥
 सार्वभौमो गजे रश्मि संभ्रमो साध्वसे दारैः । ॥ इति मान्ताः ॥ भिन्ना समा
 नयोरन्यः स्यादभिख्या यशश्चपि ॥ ३०४ ॥ आचैयी पुष्पवत्यां स्यान्नदी
 भेदे च नामुनौ । आश्रयस्तन्म आधारे आदित्यो भास्करे स्वरैः ॥ ३०५ ॥
 वेदोपदेशावन्नायौ हृषीकेशे तसोन्द्रियम् । इज्या स्यात्सङ्गमेदानेयागोऽर्चा
 यां गुरौ पुमान् ॥ ३०६ ॥ उदयो द्रावुन्नतौ च कषायः सुरभौरसे । कायः
 स्वभावे लक्ष्णे च संघे मूर्त्तौ कदैव ते ॥ ३०७ ॥ कौमुद्यमनुतापे स्यादयुक्त
 करणेऽपि च । कश्यपकशार्हमेद्ये च काद्रवेयोऽहिरङ्गयोः ॥ ३०८ ॥ का
 व्यं प्रबंधे शुक्रो नाकुलायः स्थाननीडयोः । गव्यं गोहितदुग्धादौ ज्ञायां गव्या
 तु गोकुले ॥ ३०९ ॥ भीष्मेनाहेन्निगंगेयङ्गो प्यैगो प्रव्यचेठकौ । गात
 व्यगायनैर्गेयौ गृह्यमस्त्रैरिपक्षयोः ॥ ३१० ॥ चैत्यमायतने बुद्धवि
 प्रोद्देशकवृक्षयोः । चक्षुष्यं सुभगे चक्षुर्हिते स्त्रीकेतकेऽपि च ॥ ३११ ॥
 युद्धे हृद्वे च जन्यं स्याज्ज्या स्यान्नौर्व्याक्षितावपि । कूटायुर्गुर्गुलुद्रौ च त्रिवे
 द्यां चितये च यौ ॥ ३१२ ॥ निन्देवस्त्रगृहे दूष्यं दस्यूतस्कारवैरिणौ । भेष

वि० ३
ना ३

वि० ३
ना ३

जेदुविकारेचद्रव्यंभवेचपित्तले ॥ ३१३ ॥ द्वितीयातिथिभित्तयोः पा
र्थेऽग्नौचधनंजयः । निकायौसंघनिलयौनित्येसततशाश्वते ॥ ३१४ ॥
पथ्यायःस्यात्प्रकारेपिप्रयोनाभूमतुल्ययोः । पथ्यंहितेऽभयापथ्या
धानीयम्येयनोरयोः ॥ ३१५ ॥ पौलस्त्यौरवशाश्रीदौस्वर्गलाभौफलो
दयो । बाह्याण्यंबह्मसंचेऽपिबालेयौमृदुगर्दभौ ॥ ३१६ ॥ वीर्य्यं
धानधौतौचभयंभीकुञ्जपुष्पयोः । अनधीनेसहायेचभुजियोहस्तसू
त्रयोः ॥ ३१७ ॥ स्यान्मायाशाम्बरीबुद्धौर्दित्यशिल्पुष्टयोर्मयः । मयूरे
ऽश्वेक्रतुहयेरूप्यन्निषुसुरूपके ॥ ३१८ ॥ आहृतस्वर्णरजतेरज
नेचनपुंसकं । वत्सेबलेबुधेरेहिणेयोऽथश्लेषवाद्ययोः ॥ ३१९ ॥ ल
योयुक्तेचलभ्यस्यादिषयौदेशगेचरौ । वर्गप्रस्थानयोर्बज्यावदान्यस्या
गवान्नुवाक् ॥ ३२० ॥ स्त्रीनल्यानिर्जनेऽन्यंशौर्य्यचारभटोबलम्
। शाण्डिल्यौमुनिमालूगैसौरभ्यश्चारुतापिच ॥ ३२१ ॥ साध्यादेवाःफ
लंसाध्यंस्थेयौनेतृपुणेहितौ । नाशैलेसह्यमारोग्येसामर्थ्यशक्तियोग्यते
॥ ३२२ ॥ एकत्वादौविचारेचसंख्याक्लीबेचसंयुगे । हिरण्यरेतसिस्त्र
र्णेमानभेदवरणयोः ॥ ३२३ ॥ उरस्यपिचबुक्कायांहृदयमानसेऽपि
च । ॥ इतियान्ताः ॥ अङ्कुरेरेन्निरुधिरेवारिण्यमिनवाद्भिदि
॥ ३२४ ॥ अमरनाभिनालायांगुडूच्यामप्यथाम्बरम् । नागभिद्रुन्ध
द्रव्यश्चस्यादभंरुधिरश्रुणोः ॥ ३२५ ॥ प्रस्तावेऽवसरेवर्षेचोष्ठेनीचे

पिवाधरः । अष्टेऽप्यग्रेऽवतारस्तुतीर्थेऽवतरणेऽपिच ॥ ३२६ ॥ गल
हस्तेऽप्यर्द्धचंद्रोऽक्षुपारः कमठेऽम्बुधौ । अलातेऽस्त्रीकुजेङ्गारः श्रेष्ठावा
घ्यावनुत्तरै ॥ ३२७ ॥ नक्रैचौरेचावहारः स्यादभ्रं व्योममेघयोः । ह
विर्वह्नीचाग्निहोत्रौ वृक्षे लघुनिषागुरुः ॥ ३२८ ॥ शक्रोऽपिषण्ड
स्वाण्डीरवद्विः स्यात्पादमूलयोः । आसारः प्रसरणे स्याद्देगवृक्षौ सुहृद्
ले ॥ ३२९ ॥ आरः शनैश्चरेभौ मेघेन्द्र आत्मनिवासरे । गौरीश्वर
शिवास्वामिकन्दर्पेऽपीश्वरः पुमान् ॥ ३३० ॥ उदरैदक्षिणस्तु गौद्रु
मेमेद्रेऽप्युडम्बरः । उग्रोऽन्यजेशिवेऽन्युच्चेत्तस्मादी प्रौगविस्त्रियाम्
॥ ३३१ ॥ सिंहसटास्तु पुत्रागेवकुलेनागकेसरे । केसरः पुंसिकिञ्जल्के
नखीहिङ्गुनिनदयोः ॥ ३३२ ॥ मक्षिकायामपिष्टुद्राष्टुद्रः स्यात्कृपणे
त्रिषु । कटुस्त्रिषुकडारे स्यात्कटुः स्त्रीनागमातरि ॥ ३३३ ॥ नापितस्यो
षकरणे कोकिलाक्षेपिचक्षरः । भस्मकाचरसाः क्षारः कारुः कारकशिल्पि
नाः ॥ ३३४ ॥ कर्बुरेणश्चसेपापे कर्बुरं शरलेजने । कारपीडाबन्धशाले
क्रूरैकठिनभीषणौ ॥ ३३५ ॥ जम्बुदीपसहाकन्याः कुमार्योऽथाम्बुवारके
। बालकेकार्त्तिकेयेषकुमारे भर्तृदारके ॥ ३३६ ॥ कलिकारस्तु धूम्याटेकर
श्चेपीतमस्तके । सिद्धस्यानेऽपिचक्षेत्रङ्गैरैदृढदर्पणौ ॥ ३३७ ॥ शिं
शपायां कृष्णसारस्तु ह्यात्राथेत्यलेऽपिच । कर्णपूरः कुबेरस्तु नदीवृक्षैक
पिङ्गयोः ॥ ३३८ ॥ कुशरीरेचशट्याश्च कच्छु रणामरेचिषु । कंदरः

चि० ३
ना ३

त्रि० ३

मा ३

स्याद्गुहासृणयोः कोट्टारैकूपनागै ॥ ३३९ ॥ क्रकरः क्रकचेरेगेकदरः ख
दिरेसिते । कङ्करं कुम्भिते तत्रोकिर्मी रैश्वलासुरै ॥ ३४० ॥ कपोलेचकटा
हेवशस्त्रभेदेचकर्परः । भिक्षापात्रेकपालेचखर्परस्तस्करेऽपिच ॥ ३४१ ॥
देवताडेखरस्त्रीस्यात्खरेगर्दभतीक्ष्णयोः । भद्रमुस्तेगुवाकेचखपुरेऽथद्रु
मेपुमान् ॥ ३४२ ॥ रूप्येखलेचखर्जूरं खुरः कोलदलेशफे । खरुरम्बे
हरेर्दपेदनेश्वेतुवाच्यवत् ॥ ३४३ ॥ गुरुस्थिलिङ्ग्यामहतिदुर्जालघु
नोरपि । गायत्रीखदिरेस्त्रीस्यात्खन्दस्यथषडक्षरे ॥ ३४४ ॥ गुन्द्रस्ते
जनकेगुन्द्रात्रिलिङ्ग्यभद्रमुस्तके । गह्वरेदेगुहागुञ्जेपूर्वद्वारिद्वारिगोपुरम्
॥ ३४५ ॥ नग्नकन्यामयोगैरीगौरः स्यादुज्ज्वलेऽपिच । गोत्रं नाम्निकुलेपुं
सिरेलेभूगव्ययोः स्त्रियाम् ॥ ३४६ ॥ खरेरश्वेचगान्धारोगृध्रः स्याह्नाभिप
क्षिणोः । कर्बुरेतिलकेचित्रं सुभद्रातारयोः स्त्रियाम् ॥ ३४७ ॥ चन्द्रः
शरितिकर्पूरेचारेबन्धापसर्पयोः । मृतदेवकुलेचैत्रं नामभृन्मासभेदयोः
॥ ३४८ ॥ सर्पेविष्णोचक्रधरश्चिकुरैवृक्षभित्तकौ । चक्रः कोकेवृजेपुं
सिक्कोवैसैन्यरथाङ्गयोः ॥ ३४९ ॥ ग्रामजालेकुम्भकारभागडेरष्टेचट्ट
श्यते । नदप्रभेदेवाद्येचभर्भरेऽथगुणध्वनौ ॥ ३५० ॥ प्रसिद्धावपि
टङ्कारस्तारेऽत्युच्चस्वरेत्रिषु । तारिण्यङ्गदमात्रोः स्त्रीननात्रक्ष्माक्षिम
ध्ययोः ॥ ३५१ ॥ ताम्रेऽनेतिमिरं ध्वान्तेतोत्रेप्राजनवैणुके । धन्याकेतु
मुरीशुन्याताम्रमुक्तेऽरुणेत्रिषु ॥ ३५२ ॥ पेटकेनाविचतरीतुषारः शी

करेहिमे । इतिकर्तव्यतातन्त्रमुपायस्त्रिसाधकः ॥ ३५३ ॥ तीव्रकटुनि
 तान्त्रदुर्दुरःशैलभुग्नयोः । उपायेनिर्गमेद्वारंदाहस्याद्देवदारुच
 ॥ ३५४ ॥ दासीसुतोष्ट्रैदासेरैदेह्याचाशनेमृतौ । दिगम्बरेऽन्धकारे
 चवाद्यमेघौचदुर्दुरै ॥ ३५५ ॥ धात्रीभुव्यामलक्याश्चहरिशैलौधरा
 धरै । धाराहरिद्राम्बगतिनिशामुसृतिरजिषु ॥ ३५६ ॥ धाराधरैखङ्ग
 मेघौधीरःपण्डितमन्दयोः । धीरंचकुङ्कुममथोधारपृथ्वीधरेगिरिः
 ॥ ३५७ ॥ नेत्रेनेतरिनेत्रश्चगुणमूलेविलोचने । नारंशुशब्दानरैधेचन
 रेऽजेमानवेऽर्जुने ॥ ३५८ ॥ नरेन्द्रैराजिकेरतिविषवैद्येऽपिदृ
 श्यते । धान्योक्षेपेनिकारःस्याद्गुडूच्यामपिनिर्जरा ॥ ३५९ ॥ नभश्च
 रैपक्षिदेवौपांशुलाचनिशाचरी । बलीकरणयोर्नीवंपूरःखाद्येपयश्चये
 ॥ ३६० ॥ महारमौपरिकरैखङ्गेफलेऽपिपुष्करम् । नद्यन्तरलेपात्रं
 स्याद्भाण्डेचाथनिशापतौ ॥ ३६१ ॥ पृथक्चरोगजेयूथभष्टेपक्षचरः
 स्मृतः । स्यात्स्यामन्येपिपिठरंपवित्रंकुशमेध्ययोः ॥ ३६२ ॥ देहे
 पाठलिपुत्रेचपुरंस्याद्गुलौपुरः । वरेजामातरिवृतेकुङ्कुमेचनपुंसकम्
 ॥ ३६३ ॥ वक्रःशनैश्चरेक्रूरेपुठभेदेतथान्दजौ । कुञ्जवृक्षेहरेवारे
 बन्धुरंरम्यनम्रयोः ॥ ३६४ ॥ भ्रमरःकामुकेभृङ्गेभरेऽतिशयभार
 योः । विषेस्त्रादौचमधुरंमल्लिकायांचमाधुरं ॥ ३६५ ॥ मखाग्रौचम
 ह्वावीरेमक्षिकायांचमत्सरः । महेन्द्रोभूधरेशक्रेमन्देवक्रौचमन्यरः

त्रि० ३
 ना ३

चि० ३ ॥ ३६६ ॥ विघ्नमन्मथयोर्मारेम करेण शियाद सोः । गमनेत्सवयोर्था
 मा ३ चारुधिरंकुङ्कुमेपिच ॥ ३६७ ॥ वृक्षभित्तापयोरेधोदैत्यभेदेमृगेह
 रुः । लम्बोदरः स्यादुद्धाने गणानामधिपेपिच ॥ ३६८ ॥ लक्ष्मी
 पुत्रैस्सरद्यौर्विस्तारैस्तम्भविस्तृती । वप्रस्तानेस्त्रियांश्चेचयेरेणौ
 चरेधसि ॥ ३६९ ॥ स्यादुश्चरेचनश्चवेवह्नूरंगहनेपिच । वह्नू
 रचिषुसंश्रुष्कमांसश्रुकरमांसयोः ॥ ३७० ॥ वैकल्येपिचविश्लेषेवि
 धुरंविकलेचिषु । विकारेविकृतौरेगेविश्वकटुःश्वभित्खलौ ॥ ३७१ ॥
 वेरेङ्गेकुङ्कुमेवेरंवठरःशठमन्द्योः । अथव्यतिकरःपुंसिव्यसनव्य
 तिषंगयोः ॥ ३७२ ॥ पर्याशेऽक्षोपकरणेशारिःशकुनिकान्तरे । श्रीर्ल
 क्ष्मीवेशसंपत्सुभारतीशोभयोरपि ॥ ३७३ ॥ शिखरंशैलवृक्षाग्रक
 क्षापुलककोटिषु । पक्वदाडिमबीजाभमाणिक्यसकलेपिच ॥ ३७४ ॥
 श्रुक्रंरेतोश्चिरुक्श्रुक्रंनाकाव्यज्यैष्ठवह्निषु । गजभूषाचश्रुङ्गारःश्रु
 पिरङ्गर्तवाद्ययोः ॥ ३७५ ॥ कुटजेवासवेशक्रोवरीशच्योःशतावरी ।
 शक्करीमेखलाकुन्दःसवरःसलिलेशिवे ॥ ३७६ ॥ स्थिरमहीशालप
 र्ण्योःशम्बरसंयमेजले । शंबरैदैत्यहरिणौशचंस्यात्कैतवेबले ॥ ३७७ ॥
 स्तोतोऽञ्जनेचसौवीरङ्काञ्जिकेवदरेपिच । हलतिग्मकरैसीरैसांद्रंमृ
 दौघनेवने ॥ ३७८ ॥ तत्त्वाद्यग्रंथयोःसूचङ्कारणेपिचदृश्यते ।
 ॥ इतिरत्नाः ॥ शैलेऽचलोऽचलाभूमावरलःसर्जवक्रयोः ॥ ३७९ ॥

अलिःसुरपुष्पलिहोःकह्लोलेप्याकुलंविषु । आलुर्गलंतिक्कायांस्त्रीक्लीबंमू
 लेचभेलके ॥ ३८० ॥ आलिःसेतुःसखीयज्वाशौशिकेशाश्वतीबलः ।
 आभीलंभीषणोक्कृच्छ्रेइलाभूवाक्बुधाङ्गनाः ॥ ३८१ ॥ आर्द्रस्फुरणयो
 रेलःकालःस्यान्मृत्युकृच्छयोः । अंशेबृद्धावपिकलाकदलीध्वजरम्भ
 योः ॥ ३८२ ॥ कफोशिघ्रातेज्वालेचकीलावत्कीलइष्यते । शिरसेस्थि
 कपालोऽस्त्रीघटादेःसकलेव्रजे ॥ ३८३ ॥ काकोविषं चकाकोलौसास्त्रा
 थामपिकम्वलः । धूनकोपिकलकलःकामलःकामुकेमधौ ॥ ३८४ ॥
 कुलङ्गेविगणोदेहेननाज्ञानेचकेवलं । कपिलाशिशपाकौत्थोःकपिलोग्रौ
 मुनौश्रुमि ॥ ३८५ ॥ कोलोऽङ्कपालाबुत्सङ्गेवरहेभेलकेपिच । पिप्पल्य
 पिचकोलास्यात्कोलञ्चवदरीफले ॥ ३८६ ॥ मृगेजलेचकमलंकुवर्ल
 वदरेत्यले । कह्लोलौशात्रवोह्लोलौकर्पट्याचकमण्डलुः ॥ ३८७ ॥
 कर्मरंगतरैकर्मफलंदुःखेस्तुखेपिच । करलोधूर्णतैलेपिदेशेकेशेचकुन्त
 लः ॥ ३८८ ॥ कौतूहलम्यश्लेषिखल्लश्चर्मणिचातके । वस्त्रेनि
 म्बेचाथखलंशंस्थस्थानेशठेविषु ॥ ३८९ ॥ मण्डलेमणिकेगोलङ्गे
 लागोदावरीसखी । गोपोभूपश्चगोपालौचपलःपारदेपिच ॥ ३९० ॥ च
 पलाःपिप्पलीलक्ष्मीपुंश्चलीविद्युतःस्मृताः । कूलंछद्मस्वलितयोर्जंबा
 लौपंकशैवलौ ॥ ३९१ ॥ जङ्गलोनिर्जनेदेशेचिलिंगःपिशितेऽस्त्रिया ।
 जालंदम्भेपिजंबोरेदेवभेदेपिजंभलः ॥ ३९२ ॥ भालातपोर्मिर्दुष्टि

वि०३

ना ३

वि० ३ तातिलमूलवपेटयोः । तालो गीतक्रियामाने हरिताले दृमानरे ॥ ३९३ ॥
 ना ३ लोहेहारमणौ पुंसि यवाग्वा नरलास्त्रियां । ब्रह्मादगैपि चैतूलानुला
 सा दृश्ययोस्तुला ॥ ३९४ ॥ तमालो वरुणे खड्गे तापि स्तेतिलकेपि च ।
 गुवाकेपि च तांबूलं विडङ्गेपि च तण्डुलः ॥ ३९५ ॥ दुकूलं श्लक्ष्णवस्त्रेपि चा
 र्द्धेपत्रे ददलं । धवलागविनाशरुणे शुक्लमुदरयोस्त्रिषु ॥ ३९६ ॥
 परमाणौ च पीलुस्याद्देहे चात्मनि पुद्गलः । शस्त्राकारेऽप्यथ तरेपि प्य
 सः पिप्पलं जले ॥ ३९७ ॥ शाल्मली शिंशपा चैव पोतिका चापि पिच्छला ।
 सश्मश्रुयुवती पालिः पंक्तिः कर्णलतापि च ॥ ३९८ ॥ वीणादण्डे प्रवालोऽ
 स्त्री विद्रुमे नवपद्मवे । नलेकाशे पोटागलः पित्तयुक्ते च पित्तलः ॥ ३९९ ॥
 पिङ्गलः स्यात्कपावग्रा वा शुर्वी हिंस्वपाटलः । फलं जाती फलेलाभे वाणाग्रे
 फलकेपि च ॥ ४०० ॥ फेनिलं बदरेऽरिष्टे वालो ह्रीवरे केशयोः । वलिर्ज
 शश्च यत्वे स्त्री गृह्णदार्वं सुगैबली ॥ ४०१ ॥ बलंगन्धरसे रूपे स्त्री वंवाट्या
 लके स्त्रियाम् । बज्जलः कृष्णपक्षेपि मेला नन्दापि वार्दलः ॥ ४०२ ॥ दु
 र्दिनेऽप्यथ वेला स्यान्मिन्धोः कूले च भोजने । ऋषिभेदेऽप्येव पुंसि भेलं भीरुह
 दित्रिषु ॥ ४०३ ॥ मेखला द्विनितम्बेपि ग्रहे नामंगलं शुभे । निकटेपि च
 मूलं स्याद्दूस्वरेपि च मातुलः ॥ ४०४ ॥ मौलिः कङ्केऽस्त्रिवृक्षेपि मल्लः पात्रे क
 पालिनि । वलीयसि च मन्त्रे च मण्डलं परिधौ गणे ॥ ४०५ ॥ विन्धे देशे नाच
 शुनिरसालस्त्रिचूतयोः । जिह्वा कमलयोर्लोला शाला स्याद्गृह्णशा ख

योः ॥ ४०६ ॥ तरुजातौ मत्स्यभेदेशालोहलेन्टपेपिच । निगडेपुंस्कटी
 बद्धवस्त्रेचम्पुङ्खलंविषु ॥ ४०७ ॥ शालिर्गन्धमृगोधान्येशयालुःकुक्कुरेऽल
 से । सकलं वल्कलेखण्डेशीतलःशिशिरेऽनिले ॥ ४०८ ॥ षण्डालीतै
 लमानंस्यात्सारसीस्त्रीचकामुकी । सिध्मालाशुष्कमासेस्त्रीचिलिग्यातुविला
 सिनि ॥ ४०९ ॥ ऋजौवृक्षेचसरलःसालोवरणसर्जयोः । हस्तिम
 स्मोगजास्येचहेलाऽवज्ञाविलासयोः ॥ ४१० ॥ इतिलान्ताः ॥ योगेचम
 द्यसंधानेस्नानेवाभिषवःपुमान् । मृतावसत्त्वेचाजीवःस्याद्रजःपुष्पमार्त्तकं
 ॥ ४११ ॥ आश्रयोऽङ्गीकृतौ वश्येआह्वयौयागसंगरौ । उपसृष्टौवैरहू
 त्पतौकितौमत्तवंचकौ ॥ ४१२ ॥ खलीनेस्त्रीकविःपुंसिकाव्यक्तचक्र
 स्वरिषु । कैतवन्तुक्खलेद्युतेरजिकायांश्रुतिश्रवः ॥ ४१३ ॥ केशवःके
 शवान्बिह्नुर्गालवोमुनिलोध्रयोः । जीवोस्त्रीजीवितेपुंसिगुरुजंत्विःस्त्रि
 यांगुणे ॥ ४१४ ॥ तत्त्वंबिलंबितेन्दत्येस्वरूपेपरमात्मनि । मेघेरजिस्तु
 रेदेवेदिजिह्वाव्याउरूचकौ ॥ ४१५ ॥ ध्रुवोवटेसरणैचगीतिसुगभेद
 योर्ध्रुवा । ध्रुवोर्धूर्त्तप्यथनवनूतनेवायसेस्तुतौ ॥ ४१६ ॥ स्रवोनिषादेम
 कट्यांभेकेभेलेगतौकपौ । पद्मवोविस्तरेषिङ्गेकिसलेविठपेवने ॥ ४१७ ॥
 घटादौपार्थिवोरजिबह्नवःसूदगोपयोः । गजेधन्विनिशुक्लेचप
 र्मुण्मेचभार्गवः ॥ ४१८ ॥ दुर्वागौरीचभार्गव्यौसत्तासंसारयोर्भवः
 । भावोगौरवितेजनौपदार्थेऽभिनयान्तरे ॥ ४१९ ॥ माधवोहरिवैशा

वि० ३

वा ३

चि० ३

सा ३

खैराजीवामृगमीनयोः । रैरवैघोरनरकौलवश्चेदनलेशयोः ॥ ४२० ॥
करंजभित्फलैलङ्काऽवद्यपक्षिप्रभेदयोः । विष्णुंश्रुण्यां समस्तेचनि
र्वाणेनिर्भवेधने ॥ ४२१ ॥ अश्वौघेवाडवंनस्त्रीपातालेनादिजैर्वयोः ।
वडवाऽश्वकुम्भदास्योर्योगेकीलेहरेशिवः ॥ ४२२ ॥ सुखंक्षेमंशिवं
श्यामामलकीचामयाशिवा । षाडवस्तुरसेरगेसैन्धवलवणाश्वयोः
॥ ४२३ ॥ स्त्रोऽस्त्रियांज्ञातिधनयोः स्वमात्मनिनपुंसकम् । आधेयधार
णेसत्विमेलकेपिचसम्भवः ॥ ४२४ ॥ ॥ इतिवान्ताः ॥ अपभ्रंशोदुष्प
तनेभाषाभेदापशब्दयोः । टीकादर्पणावादर्शावाशातृह्णादिशोःस्त्रियां
॥ ४२५ ॥ प्रभुशङ्करयोरीशःस्त्रियांलाङ्गलदण्डके । दिगम्बरेक
पैकीशःकेशेबालप्रचेतसोः ॥ ४२६ ॥ जीवितेशोयमेनाथेदंशःसंह
जनेपिच । सर्पक्षतेऽथज्ञानेचलोचनेदर्शनेचदृक् ॥ ४२७ ॥ ना
शःपलायनेमृत्यौनिस्त्रिंशौखड्गनिर्द्वयो । निशाशत्रिह्रिद्राचमृगादौ
प्रथमेपशुः ॥ ४२८ ॥ पुरेडाशोहविर्भेदेचमस्यांपिष्टकस्यच । रसेसोम
लतायाश्चङ्गुतशेषेचकीर्त्यते ॥ ४२९ ॥ पाशःकचानेसङ्घार्थःकर्णान्ते
शोभनार्थकः । छत्राद्यन्तेचनिन्दार्थःपाशःपक्ष्यादिबन्धने ॥ ४३० ॥
वार्त्ताहरेपुरेगेचसहायेचप्रतिष्कशः । लोमशोमेक्युक्तेऽपिस्याद्विवशौ
वशविह्वलौ ॥ ४३१ ॥ वंशोवर्गेचपृष्ठांशेवशोविश्यागृहेपिच । आ
सत्तताप्रभुत्वेच्छेवशःपरवशेचिषु ॥ ४३२ ॥ दानेरेगेऽपिचस्पर्शः

सदृश नूचिते समे । ॥ इति शान्ताः ॥ भ्राष्ट्रेयुध्यम्बरीषं नाकिशोरहरि
 शम्भुषु ॥ ४३३ ॥ अभिलाषेऽनुतर्षः स्यात्पानेच्छाचाप्यथामिषं । सम्भो
 गोत्को च मांसेषु उषावाणात्मजानिशा ॥ ४३४ ॥ भस्मूकेशोऽथ केचर्क्षेन
 क्षत्रेपुत्रपुंसकं । ऋषिर्वदेपिकक्षस्तुदेर्मूलेऽमुष्ककानने ॥ ४३५ ॥ क
 क्षावरत्राप्रकोष्ठस्पर्द्धाद्वाहणिकास्तु च । कुल्माषं काञ्चिकेनातुयवकेस्या
 दथाविले ॥ ४३६ ॥ पापेचकलुषं घोषः शब्दाभीरनिवासयोः । शुचैदक्षे
 चमोक्षः स्यात्तर्षालिप्सापिपासयोः ॥ ४३७ ॥ दक्षः प्रजापतौताम्रचूडेह
 रवृषेपटौ । पौरुषं मानभेदेचपुत्रागेपुरुषेनरे ॥ ४३८ ॥ पक्षौमा
 सार्द्धपाश्चैवाचमहिषीरजपत्न्यपि । मूर्खेमानेफलेमाषोमेधौरशयंतरेर
 शौ ॥ ४३९ ॥ संख्यायां तु ननालक्षं स्त्रीव्याजशरव्ययोः । हरताक्षौ
 विशालाक्षौ शेषो नानन्तसीरिशोः ॥ ४४० ॥ उपयुक्तेतरेत्वस्त्रीशैलूषो
 नटविल्वयोः । शुश्रूषापरिचर्याचसहर्षः स्पर्द्धनेमुदि ॥ ४४१ ॥ इति
 शान्ताः ॥ योग्यायामन्तिकेऽभ्यासेऽधिवासौ स्यान्संस्क्रिये । आख्यायि
 कापरिच्छेदेचाभ्यासेनिर्वृतावपि ॥ ४४२ ॥ उदर्चिरुत्पमेवह्लावेनः
 प्रापापराधयोः । कनीयाननुजेऽल्पेचकंसेमानेऽसुरान्तरे ॥ ४४३ ॥ तैज
 सेतस्य पात्रेचगुह्यः स्रवकहारयोः । क्रुद्धः पट्यश्रुतीच्छास्तुतरेवेगेबले
 पिच ॥ ४४४ ॥ तमः शोकेप्यथहिमर्त्तानाधर्मेवतेतपः । पद्मेस्त्र्येताम
 रसंनिशादुर्गाचतामसी ॥ ४४५ ॥ मणिदोषेदरेचासेदासेविन्दार्थेच

चि० ३
 ना ३

वि० ३ टयोः । भिन्त्यां श्रदासीदीर्घायुर्कपिः का कश्चशाल्मलिः ॥ ४४६ ॥ यो
ना ३ क्तोचवसुख्यानेस्वतिसरसिमानसं । मासंद्रमासयोः पुंसिखर्जुरेक्ष्वामी
हारसः ॥ ४४७ ॥ राजहंसेन्द्रपात्रेचजिह्वाभूः शङ्खकीरसा । जलेशरी
रधातौचपारदस्वादयोरसः ॥ ४४८ ॥ भाषाशृङ्खलकेरसः क्रीडायाम
पिण्डोदुहाम् । रक्षोरतेचगुह्येचरभसोहर्षवेगयोः ॥ ४४९ ॥ विहायः श
कुनेपुंसिविहायः खेनपुंसकं । पुत्रादौतर्णकेवर्षवत्सः क्लीवन्नुवक्षसि
॥ ४५० ॥ रसेकूरेचविकृतौबोभत्सस्त्रिषुनाऽर्जुने । व्यासामुनौचविस्तारे
बर्हिर्नाकुशशृङ्गयोः ॥ ४५१ ॥ अग्रेप्रधानेचशिरः श्रीवासेविष्णुधू
प्रयोः । सुमनाः पुष्पमालत्योः स्त्रियांनादेवधीरयोः ॥ ४५२ ॥ वीणाभे
देसर्जरसेधूणकेप्यथसारसम् । प्रदोनापक्षिणीन्दौचसरेनीरतडागयोः
॥ ४५३ ॥ हविःसर्पिर्विह्व्येचहंसस्तुखगसूर्ययोः । निर्लोभेन्द्रपतौवि
ष्णवन्तरत्नमनिचेष्ट्यते ॥ ४५४ ॥ इतिसान्ताः ॥ अवग्रहः स्यात्पृथक्कृतिभाव
वृष्टिविबन्धयोः । अवरेहोऽवतरणेचिदेवेचलतोद्गमे ॥ ४५५ ॥ आरे
हस्तुनितम्बेस्याद्दीर्घत्वेचसमुच्छ्रये । शक्तौस्नेहेचाग्रहः स्यादोहातूद्यम
वाञ्छयोः ॥ ४५६ ॥ सूपेचपाकपात्रेचकटाहोमहिषीशिशौ । खड्गकोषे
चकलहोदात्यूहश्चातकेऽपिच ॥ ४५७ ॥ समारम्भेपिपटहो ब्रह्मण्यपि
पितामहः । प्रवाहो व्यवहारेचबहुर्विपुलसंख्ययोः ॥ ४५८ ॥ वर
हः सूकरेमेघेमुस्तकेप्यथमूर्च्छने । अविद्यायांचमोहः स्यादृक्षस्तंघेऽनि

॥ ७७ ॥

लेवहः ॥ ४५७ ॥ देहनिर्माणसैन्येषु व्यूहः स्यादथविग्रहः । संग्रामे प्रवि
भागे वदेहविस्तारयोरपि ॥ ४६० ॥ वैदेहीपिप्पलीसीतावशिकुस्त्रीरेचना
स्वपि । संक्षेपेपिसंग्रहः स्यात्सिंहौ वार्त्ताकुवासकौ ॥ ४६१ ॥ रश्मिभेदेह
रौसिंहः श्रेष्ठार्थे चोत्तरे स्थितः । सौहृदे घृततैलादौ स्यात्स्नेहोऽप्यव्य
याः परे ॥ ४६२ ॥ इतिहान्ताः ॥ अथाव्ययाः परेवाच्यानजभावेनिगद्य
ते । तद्विरुद्धेतदन्ये च निषेधेऽपि च दृश्यन्ते ॥ ४६३ ॥ सादृश्येष्व
दर्थे च हिरुगमध्यविलासयोः । पुनरर्थेऽङ्गभोर्ध्वे च सुकृत्यर्थप्रसंश
योः ॥ ४६४ ॥ चपादपूरणेऽप्युक्तान्तरे हेतौ विनिश्चये । हाविस्मये प्रमो
दे च ओमेवं प्रणवार्थयोः ॥ ४६५ ॥ युक्तार्थसाधनार्थश्च संप्रतंतदिदेवि
दुः । ऊं वितर्कवानुमतौ वार्त्तायामरुचौ किल ॥ ४६६ ॥ प्रातदिने च पूर्ववे
त्यर्थपूर्वद्वयं रिष्यते ।

इतिनानार्थवर्गः ॥

आनन्देऽस्तुभुवः कटवेकटचाद्रुते । भूर्भुवः स्वस्तिभुवनं मना
गर्थदलं स्मृतं ॥ १ ॥ आमण्डमभ्युपगमेन वरं केवलार्थकं । प्रातरर्थे
ऽनपयति क्षणमाचेक्ष्य क्षणं ॥ २ ॥ क्षेमपुण्ये स्वस्तिना स्यादुच्चैर
र्थेऽदृक्कीर्तितं । वारंवारं शम्भुदर्थे वारं वारेण चेष्यते ॥ ३ ॥ उता होय
दिवा यदा किम्बानेति समाहमे । किं त्वर्थेऽपि तु यद्वर्थे स चेत्प्राक्तादिवाचकं

वि० ३

ना ३

अ ४

वि० ३

अ ४

॥ ४ ॥ अस्याहकालसामान्येति उक्तप्रतिरूपकं । सञ्जः सहार्थेने
त्याहनिवेधेयदिशेषगोः ॥ ५ ॥ विभाषान्यतरस्यावाविकल्पार्थाः प्रकी
र्त्तिताः । ते इति स्यात्त्वयेत्यर्थे मयेत्यर्थे च मे इति ॥ ६ ॥

॥ इत्यव्ययवर्गः ॥

लिं ५

लिङ्गादिसंग्रहेऽनुक्तममरेणाभिदधाहे । स्त्रियामाजिर्दरञ्जातिपुं
रुद्राषासमाः शरत् ॥ १ ॥ सिकताद्यावज्ज्वलेपिविंशत्याद्येकवागपि । पुं
स्वेहाहाऊहूर्गृथिः पाणिः कलिर्दृतिर्मासिः ॥ २ ॥ अञ्जलिरंध्रिः कुक्षि
र्भारकलाकोत्तरसंगाः । यवकवातसङ्केतपोतकर्त्तृगुरुच्छदाः ॥ ३ ॥
श्वेभोष्मपापयक्ष्मास्यान्मोनोवतायनः स्तनः । फेनाभिजनकलापनि
काल्याहारेदारेपलकह्मोलाः ॥ ४ ॥ फालचषालकीलतंडुलशैवलखलवि
भवप्रसवाः । आनाऽपजननाडीभ्योयुगमङ्गपदंब्रणं ॥ ५ ॥ आनन्देदु
ष्टभिरथवज्ज्वलेप्यसवोगृहाः । सक्तवोवह्नजालाजादारः प्राणादशाद
ति ॥ ६ ॥ क्लीवेकलचविषवीजकटुस्वरत्नतल्पोक्तकुङ्कुमप्रवीडतृणा
क्षरणि । शृङ्गाटपीठगुदभेषजपृष्ठकिरणदैवाशुभाशुचिविकोडुपसा
हसानि ॥ ७ ॥ यकृत्कुहकलिध्मानितीरंकालश्वजानुच । धर्माद्ध
सारमित्राण्यंगदनन्याय्यबंधुषु ॥ ८ ॥ पुन्रपुंसकयोर्दार्हजीवानुस्था
णुसीधवः । स्यादासुहिंशुतितउसानुकम्बुकमण्डलु ॥ ९ ॥ गोमयकु

मुद विम्बकुविम्बशंखाश्रमस्तृणसुवर्णतोरणाः । नूपुरशिखरतूर्यनिर्याशगृ
 ह्नांकुशवर्हिपद्मवाः ॥ १० ॥ ब्रतदिनमासवर्षादलवल्कलकोटरसं
 शडवासवाः । चन्द्रनपद्मधर्मकोलाहलकिसलयदेहदोहदाः ॥ ११ ॥
 कुलिशव्यजकार्घ्यपणपिधानमुस्ताककीरुष्मृङ्गबलयाः । पटलप्रवाल
 चषकोपवासकासारकटकसज्जानाः ॥ १२ ॥ आकाशकुञ्जकुतपौदनवार
 बाणपुस्तावतंसनखमण्डपकच्छपुच्छाः ॥ कान्तारकङ्कणतडागकिरीट
 राष्ट्रतीर्थव्रणस्तवकसंक्रमपीठकानि ॥ १३ ॥ समरसरकरणविट
 पाङ्गनागैरिकदैवतकुटागराः । प्रोथमुहूर्त्तदिवसफलानिमासनिदाघ
 मुसलतिलकानि ॥ १४ ॥ बल्मीकवाह्लीकवृषणद्रोणगाण्डीवनिगडा
 निव । मुकुलादिचविज्ञेयशिष्टसंदर्भतीपरं ॥ १५ ॥ अथस्त्रीनपुंसयोः
 केलिर्मणिर्योनिर्मसिर्मुनिः । मरीचिःशल्मलिःस्वातिःश्रेणिर्मुष्टिस्तिथिः
 सृणिः ॥ १६ ॥ ऊर्मिर्गभस्तिरशनिवैपाह्नीषुधिरशयः । वस्तिश्चकि
 ष्कुःकंदुश्चवैश्वतन्निम्बवाहवः ॥ १७ ॥ गण्डूषगर्जजागरभुजकील
 ज्वालवर्त्तकबीडाः । उत्कण्ठसटवण्टकरभसाःस्त्रीत्वितुटावताः ॥ १८ ॥
 शस्त्रकोवृश्चिकःकीटःशरस्त्रगोघटःकटः । शफरेवेतसश्चामीस्त्रियांङ्गुनाः
 प्रकीर्त्तिताः ॥ १९ ॥ स्त्रीक्लीवयोरूडुर्दामाच्छर्दिर्ज्योतिस्सुदोर्द्धिषः । सु
 खंलक्षंबणिज्यञ्चवडिशक्रोउपाटलं ॥ २० ॥ तारकरसनंनीतमेतेटावं
 तकाःस्त्रियां । ङ्गुनास्तुनगरस्थानस्थलानिपुरपाटलं ॥ २१ ॥ त्रिलिङ्गां

त्रि० ३
 लि० ५

वि० ३

लिं ५

मुप्रजितरे सुलिङ्गन ख र गेलाः । कंदरं शृङ्खलं नालं बह्मूर फल मुसकाः

॥ २२ ॥ जंभश्वटावंतारुनेस्त्रियामथविभोतकः ॥ १ ॥ हरीतकाटकतटक

वाटाश्चगुणेवटः ॥ २३ ॥ मंडलंशलभंमहमातकंकलशकन्दलौ । मृणा

लामलकौदाडिमश्चङ्गनाः स्त्रियामिमे ॥ २४ ॥ करणेल्युट् त्रिषुयथातस्य

व्याख्यानमित्यदः । सूत्रकृद्वाच्यकृत्कोशाबनुमानइतीच्छति ॥ २५ ॥

इति लिंगादि संग्रहवर्गः समाप्तः

उत्तिष्ठतः प्रयोजयेश्वरः प्रायस्ते इह कीर्तिताः

वाजनी आमनी अ प्रयुक्तास्तु पाणिन्यादिषु दृष्ट्वा प्यपेक्षिताः

इति श्रीपुरुषोत्तम देवविरचितस्त्रिकांडशेषाभिधानकोषः समाप्तः ॥

॥ श्रीगणेशाय नमः ॥ श्रीगणेशाय नमः ॥ श्रीगणेशाय नमः ॥

कीर्तनी । अथ श्रीगुरुदेव कीर्तन मंत्रः ॥ ३१ ॥ गीत

॥ श्रीगणेशाय नमः ॥ १० ॥

॥ ८९ ॥ : नमो भगवते वासुदेवाय ॥ नमो भगवते वासुदेवाय ॥ नमो भगवते वासुदेवाय ॥

॥ अथ शिवसंज्ञायाः प्रमाणम् ॥

ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥ ५८ ॥ नमो नमो

ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥ १५ ॥ कृष्णार्जुनसंवादे श्रीकृष्ण उवाच ॥

गोपनीनी ॥ १५ ॥ अतापमुनीरुद्रागमपदयुक्तः । गोपनीनी ॥ १५ ॥

अथ हारावलीस्थितपर्यायशब्दसूची

नाम	संख्या	श्लोक	नाम	संख्या	श्लोक
शिवस्य	१६	८	आकाशउडुबी	६	२३
विष्णोः	८	९	मानसूत्रस्य		
गरुडस्य	८	१०	प्रदीपस्य	६	२४
सूर्यस्य	१५	११	गोमयच्छत्रिकायाः	६	२५
शनैश्चरस्य	९	१२	सप्तवर्षपर्वतानां	२६	
चन्द्रमसः	१६	१३	प्रत्येकमेकैकम्		
गजस्य	१४	१४	इति श्लोकावधिः		
सर्पस्य	१६	१५			
प्रत्युपकारार्थकृत	१	१६	व्याधस्य	५	२७
समंजसस्य			वैदूर्यस्य	२	२७
अन्ताक्षरक्रमेण	१	१७	सब्रंत्सरस्य	५	२८
श्लोकपाठस्य			मासस्य	५	२८
मेघस्य	८	१८	करिणां मदयोग	१	२९
हर्षवस्त्राद्याकर्षणस्य	२	१९	विधानस्य		
दंपत्योः शनैः कथनस्य	१	२०	गजपृष्ठमांसस्य	१	२९
इष्टार्थदेवेभ्यो दी	२	२१	गजकर्णवेधिन्याः	१	३०
यमानद्रव्यस्य			गजदन्तमांसस्य	१	३०
आकाशवाण्याः	२	२२	गर्भिणीपरिचर्यायाः	१	३१

हा०ख०

नाम	संख्या	श्लोक
नवोढावस्त्रस्य	२	३१
ग्रामप्रधानदेवतायाः	४	३२
ज्यैष्ठमासस्य	१	३२
नित्यकर्माशक्तायाः	१	३३
वैश्वानुबंधस्य	२	३३
दध्यादिच्छेदिन्याः	२	३४
दधिमथनदण्डस्य	४	३४
मङ्गलस्य	४	३५
बुधस्य	५	३५
वृहस्पतेः	४	३६
शुक्रस्य	४	३६
केतोः	५	३७
ध्रुवस्य	४	३७
राहोः	३	३८
धातुकस्य	४	३८
जातशृङ्गस्य	१	३९
हिंशीशिशोः		
हस्तेनसस्यैदस्य	१	३९
जलत्रायाः	४	४०
कुत्रस्य	४	४०

नाम	संख्या	श्लोक
मुनिचिताकुट्याः	२	४१
कूपस्य	४	४१
पुष्करिण्याः	४	४२
आसन्नास्तमथस्य	१	४२
तक्षणादित्यमु	१	४३
क्तदिशः		
पलाशकलिकायाः	१	४३
सिंदूरस्य	४	४४
पिप्पुनस्य	२	४४
दिवाचौरस्य	२	४५
नागकेसरचूर्णस्य	२	४५
वर्बरस्य	३	४६
अभावान्स्त्रीप	१	६४
रित्यागस्य		
यतीनांगोयमैथुनस्य	१	४७
पतङ्गहस्य	४	४७
मसिधान्याः	५	४८
बालकपरिधान	३	४८
वस्त्रस्य		
स्त्रीनृत्यस्य	१	४९

नाम	संख्या	श्लोक
रुजहस्तिनः	४	४७
अलंकारसुवर्णस्य	१	५०
मैथुनस्य	३	५०
पर्वतस्य	४	५१
पर्वतोच्चस्थलस्य	१	५१
हस्तिन्याः	४	५२
अश्वस्य	४	५२
नद्याः	६	५३
शरस्य	७	५३
लिखनपत्रस्य	४	५४
पत्रीबन्धनस्य	१	५४
सैन्धवलवणस्य	३	५५
मांसस्य	६	५५
समुद्रस्य	४	५६
पक्षिणः	४	५६
इन्द्रकीडासरसः	१	५७
थमस्य	३	५७
मेघप्रसरस्य	६	५८
विद्युतः	७	५८
नौकायाः	६	५९

नाम	संख्या	श्लोक	हा०ख०
शेषितक्षीरपिण्डस्य	२	५९	
लोहस्य	५	६०	
नवनीतसामान्यस्य	४	६०	
एकखुरयुक्तचर	३	६१	
एकबंधनस्य			
स्त्रीपुरुषचिह्नवेनुः	१	६१	
अस्थिभिर्वृतकीडायाः	२	६२	
ललाटस्थभस्मरेखायाः	३	६२	
सुरायाः	६	६३	
पानपात्रस्य	४	६३	
कमण्डलोः	४	६४	
असहायनर्तकस्य	१	६४	
दीपवृक्षस्य	३	६५	
नोजागरायाः	२	६५	
जलवंत्रार्थगृहस्य	२	६६	
प्रेतादिगृहीतस्य	१	६६	
हिमस्य	४	६७	
शिवालयोत्सृष्टवृषस्य	३	६७	
विघातास्त्राहतप.	१	६८	
मुमांसस्य			

शब्द	नाम	संख्या	श्लोक
कुहेलिकायाः	४	६८	
पोताच्छादनस्य	३	६९	
नन्त्रविमुक्तवाससः	१	६९	
हृदस्य	४	७०	
बहुनरसंकीर्णहृदस्य	२	७०	
काष्ठपुत्तलिकायाः	४	७१	
नूतनमेघजालस्य	३	७१	
ढक्कायाः	४	७२	
पटहस्य	३	७२	
वस्त्रांगरक्षिण्याः	४	७३	
शिरस्त्राणस्य	४	७३	
लौहवर्मणः	२	७४	
उपानहः	४	७४	
क्षारलवणस्य	३	७५	
खद्योतस्य	४	७५	
नक्रस्य	५	७६	
उद्रस्य	५	७६	
शिमुमारस्य	४	७७	
शाहस्य	४	७७	
शृगालस्य	७	७८	

नाम	संख्या	श्लोक
शूनः	५	७८
उल्कामुखीशृगाल्याः	१	७९
शकटादिवाह	५	७९
कवृषभस्य		
महिषस्य	४	८०
मेषस्य	४	८०
वृहद्भानरस्य	४	८१
उष्ट्रस्य	४	८१
वराहस्य	४	८२
सिंहस्य	४	८२
विडालस्य	४	८३
कुकुन्दर्याः	४	८३
दग्धकाकस्य	५	८४
हामुत्र्याख्यपक्षिणः	४	८४
गंगाचिह्न्याः	४	८५
विहस्रारिकायाः	४	८५
शेनस्य	४	८६
वनकुकुटस्य	४	८६
खंजरीटस्य	४	८७
कपोतस्य	३	८७

नाम	संख्या	श्लोक
कोकिलस्य	४	८८
मत्स्यरङ्गस्य	४	८८
फलविहङ्गस्य	४	८९
सारिकायाः	४	८९
ग्रामकुक्कुटस्य	४	९०
मयूरस्य	४	९०
नूतनपल्लवस्य	४	९१
वृक्षकंटकस्य	६	९१
केतकस्य	४	९२
धात्र्याः	६	९२
दूर्वायाः	५	९३
गन्धपलासिकायाः	४	९३
शिरीषस्य	४	९४
सूर्य्यावर्तस्य	२	९४
अस्थिसंहारस्य	४	९५
लोध्रस्य	३	९५
मधूकवृक्षस्य	४	९६
कदम्बस्य	४	९६
एलायाः	४	९७
कुष्माण्डस्य	४	९७

नाम	संख्या	श्लोक	हा०ख०
कासमर्दस्य	३	९८	
भिन्नेः	५	९८	
प्रातर्भोजनस्य	३	९९	
भीत्यापलायनस्य	४	९९	
नारिकेलस्य	४	१००	
इक्षोः	४	१००	
मूलस्य	४	१०१	
करंजस्य	४	१०१	
आम्ललोनिकायाः	४	१०२	
प्राचीनामलकस्य	३	१०२	
श्रीखण्डस्य	४	१०३	
कस्तूर्याः	३	१०३	
कर्पूरस्य	४	१०४	
अगुरुइतिख्यातस्य	५	१०४	
कदल्याः	४	१०५	
पटोलस्य	३	१०५	
कुङ्कुमस्य	४	१०६	
शैवस्य	४	१०६	
धूसरस्य	४	१०७	
पलासस्य	४	१०७	

हा०सू०	नाम	संख्या	श्लोक
	शरणस्य	५	१०८
	वंशस्य	६	१०८
	धूमस्य	५	१०९
	नगरान्तिकपुरस्य	१	१०९
	शंखस्य	३	११०
	उपजिह्विकायाः	५	११०
	नामस्य	५	१११
	पङ्कश्रुतेः	४	१११
	कुम्भिकायाः	४	११२
	शंबूकस्य	४	११२
	नर्णकक्रीडनस्य	१	११३
	शब्दवतीयष्ट्याः	१	११३
	लेखात्रयंकितभालस्य	१	११४
	मलेहस्ताधानस्य	३	११४
	कांजिकस्य	५	११५
	दिग्गम्बरयोगिनः	५	११५
	जलक्रीडायाः	४	११६
	शरपत्ररचनायाः	१	११६
	पंचकल्पाणघोटकस्य	१	११७
	अश्वचारकस्य	१	११७

नाम	संख्या	श्लोक
अश्वगलोद्देश	१	११८
स्थावर्तस्य		
अश्ववक्षःस्थावर्तस्य	१	११८
पलाशपत्राणां	१	११९
शीर्षेवन्धस्य		
मदनोत्सवस्य	२	११९
दिशतग्राममध्य	१	१२०
ग्रामस्य		
चतुःशतग्रामम	१	१२०
ध्यग्रामस्य		
यात्राकालेसामवे	१	१२१
दपाठस्य		
प्रासादशिखरस्य	१	१२१
शालायाः		

इत्यर्द्धश्लोकावधिः

तुच्छस्य	२	१२२
पेषणशिलायाः	२	१२२
सौधस्य	१	१२३
राजमार्गस्य	२	१२३

नाम	संख्या	श्लोक	नाम	संख्या	श्लोक	हा०ख०
कथकस्य	२	१२३	दण्डवादिना	२	१२८	
भण्डस्य	२	१२३	चौरस्य	२	१२८	
मक्षिकायाः	२	१२३	गजबन्धनसम्भस्य	२	१२८	
दंशस्य	२	१२३	कष्टस्थानस्य	२	१२८	
देवोद्यानस्य	२	१२४	बंदिपाठस्य	२	१२९	
दीपावल्याः	२	१२४	सेतोः	३	१२९	
कुमारस्य	२	१२४	देवयानायाः	२	१२९	
विषमस्य	२	१२४	उदूखलादिपंच	}	२	१२९
खड्गपिधानस्य	२	१२५	मूनायाः			
जलनिर्गममार्गस्य	२	१२५	सशश्रुस्त्रियाः	२	१३०	
यज्ञस्थानस्य	२	१२५	उच्चभ्रुस्त्रियाः	२	१३०	
लोभस्य	२	१२५	दृष्टरजःकन्यायाः	१	२३०	
इर्वारोः	२	१२६	पुंसलक्षणायाः	१	१३०	
स्फुटेः	२	१२६	महत्तरस्य	२	१३१	
नाटामस्य	३	१२६	अव्यक्तशब्दस्य	१	२३१	
जालिकायाः	२	१२६	श्लेषानस्य	२	१३१	
जीवनवृक्षस्य	२	१२७	चितायाः	३	१३१	
धनुषः	२	१२७	मंचस्य	२	१३२	
बलवत्पुरुषस्य	३	१२७	पक्षिणःपानीय	}	२	१३२
काचभाजनस्य	२	१२७	शलाकायाः			

नाम	संख्या	श्लोक
वसन्तकालस्य	२	१३२
ताम्बूलदानः	२	१३२
ताम्बूलगणस्य	२	१३३
खड्गस्य	२	१३३
कुशलप्रश्नस्य	२	१३३
सुतेः	२	१३३
संपुटस्य	२	१३४
हयस्कन्धस्य	२	१३४
महिषीपालस्य	२	१३४
बृहन्मखरस्य	२	१३४
तर्कण्याः	२	१३५
लेपनद्रव्यस्य	२	१३५
रोचनिकायाः	२	१३५
वृश्चिकायाः	२	१३५
क्षीरकौटस्य	२	१३६
मोहकस्य	१	१३६
खंजनघोटकस्य	२	१३६
बहुरोमयुक्तस्य	२	१३६
पूगपत्रस्य	२	१३७
कबन्धस्य	२	१३७

नाम	संख्या	श्लोक
चित्रलेखिन्याः	२	१३७
आलस्यस्य	२	१३७
पात्रस्य	२	१३८
नलराशः	२	१३८
गौरवस्य	२	१३८
पथिकश्रेण्याः	२	१३८
धार्मिकस्त्रियाः	२	१३९
जृम्भायाः	२	१३९
महाधूर्तस्य	३	१३९
निर्मात्यस्य	२	१३९
गाँजेतिप्रसिद्धस्य	२	१४०
गुलुच्चस्य	२	१४०
वासगृहस्य	२	१४०
हस्तिपकस्य	२	१४०
पित्तस्य	३	१४१
अन्नस्य	४	१४१
तृप्तेः	३	१४१
क्षुधायाः	३	१४१
जलवसन्ताख्य	२	१४२
व्रणस्य		

नाम	संख्या	श्लोक
कुम्भीरमक्षिकायाः	२	१४२
पोतस्य	३	१४२
नौकाजलोत्सारकस्य	२	१४२
बृहत्ढकायाः	२	१४३
मृदङ्गस्य	२	१४३
अरित्रस्य	२	१४३
मुलाधटस्य	२	१४३
यणचतुर्थ्यास्य	१	१४४
ज्वलदङ्गारस्य	१	१४४
स्वभावस्य	२	१४४
वेश्यायाः	२	१४४
नीलमणेः	२	१४५
गुञ्जायाः	२	१४५
भाट्यायाः	२	१४५
पट्टवस्त्रस्य	२	१४५
ग्रन्थनिर्माणस्य	१	१४६
नवीनसुषायाः	२	१४६
बन्दिचौरस्य	२	१४६
सन्धिहारकस्य	२	१४६
शेरव नदिगजपत्न्याः	१	१४७
कुमुद दिगजपत्न्याः	१	१४७

नाम	संख्या	श्लोक	हा०ख०
वामनदिगजस्त्रियः	१	१४७	
अंजनदिगजस्त्रियः	१	१४७	
पुण्डरीकदिगजस्त्रियः	१	१४८	
सुप्रतीकदिगजस्त्रियः	१	१४८	
पुष्पदन्तदिगजपत्न्याः	१	१४८	
सार्वभौमदिगजपत्न्याः	१	१४८	
सेवनस्य	३	१४९	
सकटस्य	२	१४९	
चिपिटस्य	२	१४९	
लाजानां	३	१४९	
अभ्यासस्य	२	१५०	
यत्रभङ्गस्य	२	१५०	
भूतसेवकस्य	२	१५०	
घनवृद्धिजीवकस्य	२	१५०	
गंगायाः	२	१५१	
कावेर्याः	२	१५१	
कार्तिकमासस्य	२	१५१	
इन्द्रजालिकस्य	२	१५१	
प्रहेलिकायाः	२	१५२	
विस्मिनस्य	२	१५२	
समूहस्य	३	१५२	

५०५०

नाम	संख्या	श्लोक
वीथ्याः	२	१५२
नटस्य	२	१५३
लज्जायाः	२	१५३
कुशाखौघधस्य	२	१५३
भेकस्य	३	१५३
खेदस्य	३	१५४
रोमाञ्चस्य	२	१५४
नवोदायाः	२	१५४
नवयौवनायाः	३	१५४
सौवर्चललवणस्य	२	१५५
हिङ्गुलस्य	२	१५५
गैरिकस्य	२	१५५
परदस्य	२	१५५
कंबलस्य	२	१५६
व्रणस्य	३	१५६
कटकस्य	२	१५६
ईर्ष्यायुक्तस्य	२	१५६
चदणमोक्षस्य	२	१५७
लग्नकस्य	२	१५७
पैशुन्यस्य	२	१५७
मण्डस्य	३	१५७

नाम	संख्या	श्लोक
धूलोः	२	१५७
आस्फालस्य	२	१५७
चौरनीतद्रव्यस्य	२	१५८
किञ्चित्प्राप्तेः		
शिवीरथस्य	२	१५८
मल्लयात्रायाः	२	१५९
निर्नर्तनस्य	२	१५९
प्रभृतकस्य	२	१५९
अट्टालिकायाः	२	१५९
खरोमाच्छादनस्य	२	१६०
चुल्हाः	२	१६०
वाताश्वस्य	२	१६०
विजयकुञ्जरस्य	२	१६०
प्रभातस्य	३	१६१
लोथकामिन्याः	२	१६१
संजातमदस्य हस्तितः	२	१६१
सिद्धस्य	२	१६१
अग्नेः	३	१६२
भस्मनः	३	१६२
उष्ट्रयुक्तरथस्य	२	१६२
लघुरथस्य	३	१६२

नाम	संख्या	श्लोक
सुमे	२	१६३
विठायाः	२	१६३
भारवाहस्य	२	१६३
वंशादिनिर्मित	२	१६३
शिक्षाधानस्य		
अजगरसर्पस्य	२	१६४
द्विमुखसर्पस्य	२	१६४
पुरसंस्कारस्य	२	१६४
कुड्महृदस्य	२	१६४
पुटकिच्याः	२	१६५
बुद्धस्य	२	१६५
विह्वलकरस्य	२	१६५
हस्तपुच्छस्य	२	१६५
उत्साहस्य	२	१६६
रसमूयस्य	२	१६६
भयशीलस्य	२	१६६
सन्देशवाक्यस्य	२	१६६
शरावस्य	२	१६७
कुसीदस्य	२	१६७
नलप्रहारस्य	२	१६७
सुहृदस्य	२	१६७

नाम	संख्या	श्लोक	हाण्ड
गोष्ठागारस्य	२	१६८	
मन्त्रणागृहस्य	२	१६८	
अपराधस्य	२	१६८	
गृहवाटिकायाः	२	१६८	
शैलनितम्बस्य	२	१६९	
प्रतिवासरस्य	२	१६९	
सूत्रस्य	२	१६९	
सतिलौदनस्य	२	१६९	
मदिरभेदस्य	२	१७०	
मद्यभाजनस्य	२	१७०	
दन्तशणस्य	२	१७०	
मुष्कगोमयस्य	२	१७०	
शारिफलस्य	२	१७१	
गुटिकायाः	२	१७१	
पाशकस्य	२	१७१	
शरिमृङ्खलायाः	२	१७१	
शय्यायाः	३	१७२	
चामरस्य	२	१७२	
मृगाख्याः	२	१७२	
कुक्कुरस्त्रियः	३	१७२	
नूपुरस्य	२	१७३	

नाम	संख्या	श्लोक
वेधस्य	२	१७३
नाटकस्य	२	१७३
अंगुलीयकस्य	२	१७३
परिखायाः	२	१७४
वाटमृङ्खलायाः	२	१७४
कंठ्याः	३	१७४
गलसूत्रस्य	२	२७४
राजशासनस्य	२	१७५
भूटशासनस्य	२	१७५
पट्टाख्यपत्रस्य	२	१७५
रक्तशासनस्य	२	१७५
गोपक्रीडायाः	२	१७६
गोपशिमुगीतस्य	२	१७६
वंशविशेषस्य	३	१७६
नवीनस्य	२	१७६
मुखवाद्यस्य	२	१७७
नलपट्टिकायाः	२	१७७
धराकदम्बस्य	२	१७७
वीरणस्य	२	१७७
बृहन्काशस्य	२	१७८
कीशङ्गस्य	२	१७८

नाम	संख्या	श्लोक
गण्डीरस्य	२	१७८
ह्रीवेरस्य	२	१७८
सीनोत्पलस्य	२	१७९
अनिमुक्तस्य	२	१७९
कर्कारुकस्य	२	१७९
मृङ्गाटस्य	२	१७९
हिलमोच्याः	२	१८०
काकमाच्याः	२	१८०
पुन्नागस्य	२	१८०
नागकेरस्य	२	१८०
हिंदोलिकायाः	२	१८१
सौन्दर्यस्य	२	१८१
सुखाशकस्य	२	१८१
राजसर्पस्य	२	१८१
सितमाषस्य	२	१८२
कुट्टमसूरस्य	२	१८२
खर्जूरस्य	२	१८२
सालवृक्षस्य	२	१८२
मुलस्य	२	१८३
रक्तचन्दनस्य	२	१८३
जलरङ्गस्य	२	१८३

नाम	संख्या	श्लोक
कारणवपक्षिणः	२	१८३
मूर्तिकायाः	२	१८४
शशस्य	२	१८४
नाम्रकृमेः	२	१८४
मुशल्याः	२	१८४
पेचकस्य	२	१८५
सारसयोधितः	२	१८५
सारसस्य	२	१८५
बाहुलेः	२	१८५
कङ्कपक्षिणः	२	१८६
गर्गाटमत्स्यस्य	२	१८६
मृग्याः	२	१८६
मद्गुरस्य	२	१८६
मकरस्य	२	१८७
शफरस्य	२	१८७
चिंगटस्य	२	१८७
रोहितादिशिरोः	२	१८७
फलक्याः	२	१८८
रोहितस्य	२	१८८
काकोचिकस्य	२	१८८
बकचिंचिकायाः	२	१८८

नाम	संख्या	श्लोक	वा०ख०
कवयीमत्स्यस्य	२	१८९	
खलेयशस्य	२	१८९	
इल्लिशस्य	२	१८९	
जलवृश्चिकस्य	२	१८९	
अर्द्धशफरस्य	२	१९०	
जलचयस्य	२	१९०	
त्रिकंटस्य	२	१९०	
बालुकागडस्य	२	१९०	
कनकपलस्य	२	१९१	
करिकवलस्य	२	१९१	
पङ्कगडकस्य	२	१९१	
शकुलस्य	२	१९१	
निचोलस्य	२	१९२	
अलिंजरस्य	२	१९२	
वेद्याः	२	१९२	
उपवनस्य	२	१९२	
खिक्खुरिकायाः	२	१९३	
पत्न्याटस्य	२	१९३	
अङ्गस्य	२	१९३	
उत्तानशयनस्य	२	१९३	
तकस्य	३	१९४	

नाम	संख्या	श्लोक
सिंहनादस्य	२	१७४
कर्णमलस्य	२	१७४
नासिकामलस्य	२	१७४
दन्तमलस्य	२	१७५
जिह्वामलस्य	२	१७५
स्वर्णकारस्य	२	१७५
हरिद्रस्य	२	१७५
विद्यायाः	२	१७६
पक्षद्वारस्य	२	१७६
आर्द्रवस्त्रस्य	२	१७६
दोषस्य	२	१७६
योजनस्य	२	१७७
नखस्य	२	१७७
कवचस्य	२	१७७
कूर्पासस्य	२	१७७
उरस्त्राणस्य	२	१७८
जंघात्राणस्य	२	१७८
देवप्रासादस्य	२	१७८
यज्ञस्थानभेदस्य	१	१७८
नृणामूल्याः	२	१७९
सपार्थस्य	२	१७९

नाम	संख्या	श्लोक
बधस्थानस्य	२	१७९
बन्धनवेषानः	२	१७९
काष्ठान्नेः	२	२००
नृणांनेः	२	२००
करीषान्नेः	२	२००
ज्वरान्नेः	२	२००
श्वशुरस्य	२	२०१
श्वश्रुः	२	२०१
कुटिलस्य	२	२०१
अश्वविक्रयिणः	२	२०१
गृहपतेः	२	२०२
तुम्बीपुष्पस्य	२	२०२
लोहपुष्पस्य	२	२०२
त्रिदशस्य	२	२०२
भूलतायाः	२	२०३
सुर्धुर्थाः	२	२०३
अंगुलीध्वनेः	२	२०३
लङ्घनस्य	२	२०३
गजदंकायाः	२	२०४
गजमृङ्गारस्य	२	२०४
रणकानरस्य	२	२०४

नाम	संख्या	श्लोक
अंकुशस्य	३	२०४
नरङ्गस्य	३	२०५
फेनाग्रस्य	२	२०५
जलकल्कस्य	२	२०५
आरणेः	२	२०५
विरहितस्य	२	२०६
गंडूषस्य	२	२०६
शवयानस्य	२	२०६
कषायस्य	२	२०६
अंगुलीपर्वणः	२	२०७
पिंडोलायाः	२	२०७
गोमयस्य	३	२०७
द्वारलगुडस्य	२	२०७
कर्करस्य	२	२०८
दधिस्रोः	२	२०८
स्पर्द्धायाः	२	२०८
कठोरस्य	२	२०८
कवर्थाः	२	२०९
लघुखट्वायाः	२	२०९
कुम्भस्य	२	२०९
कलश्याः	२	२०९

नाम	संख्या	श्लोक	हं
उत्पानस्य	२	२१०	
निर्वृतस्य	२	२१०	
गुणभ्रंशस्य	२	२१०	
कटशर्करायाः	२	२१०	
उल्कग्रेः	२	२११	
करताभ्याः	२	२११	
डमरुकस्य	२	२११	
सूत्रवीणायाः	२	२११	
मसिमणेः	२	२१२	
कलमस्य	२	२१२	
धनूपलस्य	२	२१२	
मसेः	३	२१२	
तर्जुन्याः	३	२१३	
तर्जुलासकस्य	२	२१३	
तर्जुपीठ्याः	२	२१३	
तूलतलिकायाः	२	२१३	
निर्वृष्टस्य	२	२१४	
दग्धेष्टकायाः	२	२१४	
दोलायाः	३	२१४	
जलस्थापितमञ्चस्य	२	२१४	
यज्ञपात्रविशेषस्य	२	२१५	

संख्या	नाम	संख्या	श्लोक
	चित्रपिष्टकस्य	२	२१५
	अपशब्दस्य	२	२१५
	लुण्टिकायाः	२	२१५
	नृणमणोः	२	२१६
	यदाद्यवेत्तुः	२	२१६
	कोशकृतेः	२	२१६
	धुणस्य	२	२१६
	विषमृज्जिनः	२	२१७
	नृणषट्पदस्य	२	२१७
	रंध्रवध्नोः	२	२१७
	दीनायाः	२	२१७
	क्रकचपादस्य	२	२१८
	वृश्चिकस्य	३	२१८
	पद्मबीजस्य	२	२१८
	पद्मकोषस्य	२	२१८
	लाक्षायाः	२	२१९
	दुहितुः	२	२१९
	सुचंचलस्य	२	२१९
	गर्भिण्यभिलाषस्य	२	२१९
	धौनांजल्याः	२	२२०
	दुग्धपाचनस्य	२	२२०

नाम	संख्या	श्लोक
धुद्रशकटस्य	२	२२०
अनृत्तिकृतः	२	२२०
कालरात्र्याः	२	२२१
अस्त्राध्यायस्य	२	२२१
ब्रह्मवादस्य	२	२२१
मृगयाकुशलमुनः	२	२२१
हिंसालुकमुनः	२	२२२
उन्मत्तमुनः	२	२२२
सूर्यविशेषस्य	२	२२२
आदर्शस्य	२	२२२
लसुनस्य	२	२२३
कोलनासिकायाः	२	२२३
नृणयुक्तहर्म्यस्य	२	२२३
शस्त्ररक्षार्थकुटीरस्य	२	२२३
पणग्रंथेः	२	२२४
कटिमुहूर्त्तनायाः	२	२२४
प्रसिद्धस्य	२	२२४
लक्ष्म्याः	३	२२४
इतिपादावधिः		
नानार्थ		२२५

श्रीगणेशाय नमः ॥ भुजगपतिविमुक्तस्वच्छनिर्मोकवल्लीविलसि
 तमनुकुर्वन्त्यस्य गङ्गाप्रवाहः । शिरसि सरसभास्वन्मालतीदामलक्ष्मीं
 लघयति हिर्मगौरस्तोऽस्तु वस्त्राध्यसिद्धौ ॥ १ ॥ कल्पावसानसमये
 स्थितयेकवीनान्द्रेक्षान्नरङ्गिमपियास्तुजतिप्रसन्ना । यस्याः प्रसादपर
 माणुपिप्रतिष्ठामभ्येतिकामपि नमामि सरस्वतीन्ताम् ॥ २ ॥ निर्म
 लसरसुकुतिनः खलुयेविविच्यकर्णे गुणस्य कणमप्यवतंसयन्ति । येषा
 म्मनो नरमते परदोषवादेते केचिदेव विरलाभुविसञ्चरन्ति ॥ ३ ॥ मु
 क्तमयातिमधुरमस्तुणावदातच्छायाधिगत रलामलसद्गुणश्रीः ।
 साध्वी सताम्भजतुकण्ठमसौ प्रियेव ह्यारवलीविरचिता पुरुषोत्तमेन
 ॥ ४ ॥ किन्नैव सन्ति सुधियामभिधानकोषाः किन्तु प्रसिद्धविषयव्यव
 हारभाजः । गोष्ठीषु वादपरमो ह्यफलास्तु केषां ह्यारवली न विदधाति वि
 दग्धिमानम् ॥ ५ ॥ एकन्तमेव गणयन्ति परं विदग्धावाचां विदग्धिम

हार०

पर्या०

हार०

पर्या०

प्रा०

गङ्गा

निमज्जनियस्यलोकः । गेष्ठीषुयःपरमशाष्टिकदुर्गमासुदुर्वेधशब्द
गतसंशयमुच्छिनत्ति ॥ ६ ॥ आव्याधशब्दतः श्लोकैरर्द्धैरतलिनात्त
तः । शब्दाःपादैर्विवेकाद्भव्याः प्रागनेकार्थतस्ततः ॥ ७ ॥ विषमनय
नशंकुचन्द्रमौलिर्भगालीवृषभगतिगणेशैरेरिहाणोवृषाङ्कः । त्रिपुरद
हनशूलिस्थाणुखट्वांगिहिशिङ्गप्रियतमशितिकण्ठभर्ग्यकल्माषकरौ
॥ ८ ॥ शतधामाचतुष्पाणिःपृष्ठिगर्भागदाग्रजः । गदीकौस्तुभवक्ष्वा
पञ्चाञ्चजन्यधरोऽच्युतः ॥ ९ ॥ वैनतेयःपक्षिसिंहःशाल्मलीहरि
वाहनः । अमृताहरणस्त्रार्थानागाशनखगेश्वरै ॥ १० ॥ खगपत
ङ्गवियन्मणिमानवोहरिभगेननिदाघकरद्वयः । किरणमालिविरे
चनहेलयोदिनमणिस्तरणिश्चदिनप्रणीः ॥ ११ ॥ श्रुतश्रवोऽनु
जःक्रोडामन्दश्रुयास्तुतश्शुनिः । सप्तार्चिर्नीलवसनःपातंगिःक्रूरलो
चनः ॥ १२ ॥ दाक्षायणीपतिबलक्षगुपक्षजन्मतुङ्गीशरविमणि
दर्शविपत्सुधाङ्गाः । राजासमुद्रनवनीततमोनूदैर्माग्लैरिन्दुरेणति
लकोहरिरेहिणोशै ॥ १३ ॥ महामृगःपुष्करिदीर्घमारुतौविलोम
जिह्वाजलकांक्षिसिन्धुरै । दिपायिस्तूर्पश्रुतिकुम्भिसामजामहामदः
प्रेचकिपद्मिणीलवः ॥ १४ ॥ दूर्वाकरेविषधरःश्वसनाशनोहिश्चक्री
फ्रणाभरविषायुधदीर्घपृष्ठाः । कुम्भीनसद्विरसनैसमकोलदंष्ट्रीगो
कर्णकुण्डलिलतारसनाविषास्यः ॥ १५ ॥ मयास्योपकृतंपूर्वमयञ्चोप

करिष्यति । इतियःक्रियतेसन्धिःप्रतीहारःस उच्यते ॥ १६ ॥ शेषम
 क्षरमादायप्रतिश्लोकक्रमेणयत् । अन्योन्यपठ्यतेश्लोकःप्रतिमालेति
 सामता ॥ १७ ॥ नभश्चरेवायुदारुर्वनदोगगनध्वजः । व्योमधूमो
 जलमसिःखतमालःपयोधरः ॥ १८ ॥ हर्षादुत्सवकालेयदलङ्कारम्बु
 दिकम् । आकृष्यगृह्यतेपूर्णपात्रंपूर्णालकंचतत् ॥ १९ ॥ सुरतेकर्णमूले
 ध्रुयच्चदेशीयभाषया । दम्पत्योर्जल्पितंमंदंमन्मनंतद्विदुर्बुधाः ॥ २० ॥
 यद्दीयतेतुदेवेभ्यो मनोराज्यस्यसिद्धये । उपयाचितकंदिव्यदेहदंतद्वि
 दुर्बुधाः ॥ २१ ॥ नक्तंनिर्गत्ययत्किञ्चिच्छुभाशुभकरं वचः । श्रूयतेत
 दिदुर्द्धारदैवप्रश्नमुपश्रुतिम् ॥ २२ ॥ बृद्धस्तूत्रकमित्या ऊरिन्द्रतूलंमनी
 षिणः । ग्रीष्महासंवंशकफंवाततूलंमरुध्वजम् ॥ २३ ॥ दशेन्धनेगृ
 ह्मणिःस्नेहाशःकज्जलध्वजः । जटाज्वालोदशाकर्षीकथितोवज्र
 दृश्वभिः ॥ २४ ॥ गोमयच्छविकामाऊर्दिलीरश्चशिलींध्रकम् । ऊ
 र्यङ्गश्चवशाश्चेद्गोलासमपरेविदुः ॥ २५ ॥ हिमवान्हेमकुटश्चनि
 षधोमेरुरेवच । चैत्रःकर्णीचश्रृङ्गीचसंप्रैतेवर्षपर्वताः ॥ २६ ॥ इतिश्लो
 कावधिः ॥ व्याधोमृगबधाजीवोनिषादःपुष्कशःस्रवः । बालवायजमिच्छं
 तिवैदूर्यमणिमुत्तमाः ॥ २७ ॥ कालग्रन्थिःसमासवृन्मासमानो
 युगांसकः । मासोवर्षांसकःश्रावोवर्षाङ्गःस्यादहर्गणः ॥ २८ ॥ मदयो
 गविधानंतुव्यस्तारंकरिणांविदुः । पृष्ठवंशस्ययन्मांसंतल्पनंतत्प्रचक्षते

हारं
पर्या

हाश०

पर्या०

॥ २९ ॥ कर्णवेधनिकाप्रोक्ता नालिकेतिविषाणिनाम् । प्रवेष्टमन्तःस्वेदानां
दन्तमांसंविदुर्बुधाः ॥ ३० ॥ कुमारभृत्यागर्भिण्याः परिचर्याभिधीय
ते । नवोत्तवस्त्रमानन्दपटमिच्छन्तिस्त्रयः ॥ ३१ ॥ कर्णीसुतोमू
लदेवोमूलभद्रः कलाङ्कुरः । ज्येष्ठामूलीयमिच्छन्तिमासमाषाढपूर्वजम्
॥ ३२ ॥ नित्यकर्मसमाचारनिष्ठुरत्वेकदुङ्कता । वैशुवन्धोधीम
द्रिरूपनाहोभिधीयते ॥ ३३ ॥ स्यात्पालिकाकुन्तलिकादध्यादिच्छे
दनीतुया । वैशाखेदधिचारस्तथातक्राटः करघर्षणः ॥ ३४ ॥ स्यादाषा
ढभवेभौमोनवार्चिर्गागनेलुकः । पञ्चार्चिश्चश्रविष्ठाजोऽष्टकांगः
प्रहर्षणः ॥ ३५ ॥ दीदिविद्वादशर्चिः स्याज्जीवः प्राक्पल्लुनीभवः ।
काव्योदैत्यपुरेधाः स्यात्तपोऽशार्चिर्मघाभवः ॥ ३६ ॥ उपप्लवोऽकचः केतु
रम्बेष्वाभवआहिकः । ज्योतीरथोग्रहाधारेधुवज्जन्तानपादजः ॥ ३७ ॥
स्वर्भानुग्रहकक्ष्मोलंविदुरभ्रपिशाचकम् । वनीयकोयाचनकोवस्तुकी
टोमुखंपचः ॥ ३८ ॥ जायमानविषाणग्रेकटाहोमहिषीशिरो । छेदो
हस्तेनशस्यानांकटभंगउदाहृतः ॥ ३९ ॥ जनत्राजंगमकुटीकावा
रीमूर्द्धकर्परी । उच्चवारणमुक्लूटश्चक्रांगश्चपुटोऽटजम् ॥ ४० ॥ मु
नीनाञ्चविताकुट्यांपर्लाटजसहेटजौ । कारेत्तरश्चवीनाहीप्रहिरंधू
र्जलाम्बिका ॥ ४१ ॥ जलकूपीजलाष्ठीलीतलकंपुष्करिण्यपि । आ
सन्नास्तमयः कश्चिदुपधूपितइष्यते ॥ ४२ ॥ तक्षणादित्यमुक्तां तुवदंत्य

झारिणीदिशम् । अङ्गारितंपलाशानाङ्गुलिका निर्गमो भवेत् ॥ ४३ ॥ गा
 न्धारं रक्तवूर्णं नुसिन्दूरं रक्तवालुकम् । कुस्तुत्या विभवान्वेषी पार्श्विकस्तु
 न्धिवजो वकः ॥ ४४ ॥ अधश्चरे भवेच्चैरः कुस्तुमालः कुजम्भलः । प्रोक्तः
 करिकुस्तुम्भस्तुनागकेसरवूर्णके ॥ ४५ ॥ वर्ब्वरं वर्ब्वरी कंच वर्ब्वरीत्यपि चेष्टते ।
 अभावात्स्त्रीपरित्यागस्तुरगब्रह्मचर्य्यकम् ॥ ४६ ॥ यमिनां यद्रुतंगोप्यं
 तत्त्वञ्जनरतं विदुः । स्यादाचामनकः प्रोक्ताः कटकोलः पतङ्गहः
 ॥ ४७ ॥ मेलामन्दामसिमणिर्मसिधानीमसिप्रस्तुः । वालोपरीतनु
 विदुः पञ्चावटमुरस्कटम् ॥ ४८ ॥ नारीणां मण्डलीन्दत्यंबुधाहल्लीश
 कं विदुः । मारीचोयाजकगजोराजहस्तीमदोक्तः ॥ ४९ ॥ अलं
 कारस्तुवर्णयत्तच्छृङ्गीकनकं मतम् । रतिलक्ष्मिनिधुवनं नियोजनमि
 ति स्मृतम् ॥ ५० ॥ जीमूतकुटकुट्टीरकुट्टारः कन्दरकरः । उद्देशे गण्ड
 कूपस्तुपर्व्वतस्याभिधीयते ॥ ५१ ॥ वासिताधेनुकाचैव वशाचकरिणी
 मता । ब्रह्माग्रभूः क्रतुपशुः सिंहविक्रान्तवाजिनौ ॥ ५२ ॥ समुद्र
 गानिर्भरिणी तलोदाजम्बालिनी शैबलिनी तरङ्गिणी । विपाटकादम्ब
 कपचवाहाः पञ्चीखगोवीरतरेस्वकण्टकः ॥ ५३ ॥ वर्णदूतः स्वस्ति
 मुखो लेखो वाचिकहारकः । लेखो निबध्यते येन तत्र काचनकाभिधा
 ॥ ५४ ॥ क्षारकं माणिमन्यञ्च विदुस्सिन्धूपलंबुधाः । पिशितं पललं मां
 संक्रव्यमामिषमुद्धुसम् ॥ ५५ ॥ पारवारमहाकच्छौमही प्राचीर

हारं
 पर्यां

हारा०

पर्या०

दारदौ । जिह्वारदःकीकशास्यम्वुमत्तरुशायिनौ ॥ ५६ ॥ इन्द्रक्री
डासरःप्रज्ञैर्नन्दीसरइतिस्मृतम् । धूमोर्णापतिरुद्दिष्टोयमोमहिषवा
हनः ॥ ५७ ॥ पयोघनेमेघकफोघनोपलोमेघास्थिवीजादकतोय
डिम्भाः । शंपाचिरभाचपलाकटाभाह्रादिन्यधीरघनवस्त्रिकाच ॥ ५८ ॥
पादालिंदीतरण्डानौसरणिस्तारणिस्तरिः । किलाटःशोधितक्षीरपिण्ड
स्मूरिभिरिष्यते ॥ ५९ ॥ कालायसमयस्तीक्ष्णज्जिरिसरश्चशस्तकम्
। हैयङ्गवीनंसरजंमन्यजश्चकलमुटम् ॥ ६० ॥ एकशफांघ्रिकंबन्ध
माऊर्दामाञ्चलंबुधाः । वेत्तास्त्रीपुंसयोश्चिह्नंसामुद्रिकउदाहृतः ॥ ६१ ॥
तिंतिलीकास्थिभिर्द्युतक्रीडायाञ्चुचुलिर्भवेत् । वक्राललाटगास्तिस्त्रोभ
स्मरेवास्त्रिपुण्ड्रकम् ॥ ६२ ॥ हालाकामालिकामण्डाधीरस्यान्मदनीचमा
ध्वीच । आऊश्चकन्नुपानपात्रंपारीमप्यनुकर्षणंकवीन्द्राः ॥ ६३ ॥ कु
शुम्भःकरकश्चैत्यमुखःकमण्डलुःस्मृतः । असहायो नर्तकश्चतालावचर
इष्यते ॥ ६४ ॥ कथितःकौमुदीवृक्षोदीपवृक्षःशिखातरुः । कोजागरेतथा
सद्भिःकौमुदीचारइष्यते ॥ ६५ ॥ समुद्रगृहमित्याऊर्ज्जलयन्त्रनिकेत
नम् । प्रेतादिभिर्गृहीतोयस्सआविष्टोभमन्वहिः ॥ ६६ ॥ हिममिन्द्रा
ग्निधूमश्चखवाघ्योरजनीजलम् । येशिवायतनोत्कृष्टास्तेसंध्याबलयोवृषाः
॥ ६७ ॥ विषाक्तास्त्रहृतस्याऊःपशोर्मांसनुगृञ्जनम् । धूमिकाधूममहि
षोहिमभरिष्टःकुहेलिका ॥ ६८ ॥ पोताच्छादनमाहुस्तुवरकमथवस्त्र

कुट्टिमंकवयः । तन्त्रविमुक्तं वा से निष्प्रवशिं निष्प्रवाशिं च ॥ ६९ ॥ म
 हाघोषं क्रया रोहं हृदम्पण्याजिरं विदुः । वज्रमानुषसङ्कीर्णनिर्घटं च
 करङ्गणम् ॥ ७० ॥ शालभञ्जीदारुगर्भाकुरुण्डीदारुपुत्रिका । का
 दम्बिनी नवोमेघः कालीस्यात्कालिकापि च ॥ ७१ ॥ क्रोशध्वनिः क्रोश
 तालोऽङ्काविजयमर्द्दलः । स्यात्प्रतिपत्तिः पटहोलम्पापटहृत्पि
 ॥ ७२ ॥ कुकूलङ्कायवलनननुचन्दंशनं विदुः । शिरस्त्रंशीर्षरक्षश्च
 शीर्षण्यंशीर्षकश्चतत् ॥ ७३ ॥ स्याज्जालिकालोहमयीजालप्रायाङ्गर
 क्षिणी । पन्नं धीपादविरजाः कोशीपादरथी भवेत् ॥ ७४ ॥ रुचकं ल
 वणं क्षारं तीक्ष्णं जलरसं विदुः । ज्योतिर्वीजश्च खट्वातं ध्वानोन्मेघं तमो
 मणिः ॥ ७५ ॥ जलशूकरजलजिह्वैजलकंठकवार्भटौ तथा नक्रौ ।
 जलनकुलजलविडालौ नीरखुजलस्रवावुद्रे ॥ ७६ ॥ शिष्मुमारेज
 लकपिम्बपलाङ्गैः सिपुच्छकः । ग्राहो जलकिण्टश्च नक्ररजोजलांठ
 कः ॥ ७७ ॥ मृतकान्तकश्चभीरुर्वृकधूर्तश्यालुवश्च काभरुजः ।
 शालामृगोस्थिभक्षो ग्राममृगो मण्डलः कपिलः ॥ ७८ ॥ उल्का मुखी
 मृगालीयादी प्रजिह्वेतिसामता । स्कन्धवाहस्तु शङ्खश्च मृङ्गी गौरश्च धू
 र्त्तिलः ॥ ७९ ॥ हेरम्बः कासरश्चैव रक्ताक्षः सैरिभस्तथा । रोमशो व
 ऊरेमास्यादुरणश्च पृथूदरः ॥ ८० ॥ इडिक्कस्तुवानरश्चोवनकागा
 तिरेमशः । वरणोधूमशूकः स्यादुष्टः शृङ्खलकस्तथा ॥ ८१ ॥ चक्र

हारं
पर्यां

हारा
पर्या

मुखःसूचिरेमावरहःस्थूलनासिकः । कण्ठीरवस्तुपारीन्द्रःकिसरीगजमा
चलः ॥ ८२ ॥ नेत्रपिण्डोवृषाहारेमेनादःकुन्दमस्मृतः । गन्धाखुर्ग
न्धनकुलशुश्रुःपुंवृषउच्यते ॥ ८३ ॥ द्रोणोरिष्टेनालिजङ्घा
त्मघोषस्तुमौद्गलिः । गोभण्डोरःपङ्ककोरेहापुत्रीरजभट्टिका ॥ ८४ ॥
गङ्गाचिह्नोतुदेवद्वीविश्वकाजलकुक्कुटी । विटसारिकानुकुणपीगोरटी
गोकिण्टिका ॥ ८५ ॥ मृगेन्द्रचटकोघातिपक्षीग्राहकमारकौ । कुला
लंकुकुटम्पाङ्गःकुक्कुभंकुहकस्वरम् ॥ ८६ ॥ कर्करक्षःकलाटीनःख
ञ्जलेखस्तुखञ्जनः । प्रासादकुक्कुटोभस्त्रकण्ठोगृहकपोतकः ॥ ८७ ॥
ध्वंक्षपुष्टःकलकण्ठोमधुकण्ठःकुहमुखः । भस्त्राशीमन्थरङ्गःस्या
ञ्जलमद्गुर्मणीचकः ॥ ८८ ॥ कलविङ्कश्चित्रपृष्ठोगृहनीडोवृषाय
णः । बरण्डापित्रपादाचचित्रनेत्राचसारिका ॥ ८९ ॥ मयूरचटको
दक्षःकुकवाकुर्निशाकरः । शतपत्रःशितापाङ्गःप्रचलाकीचचन्द्र
की ॥ ९० ॥ किसलयमपितरुगंविदुर्लतायावकम्पवालञ्च । क
ण्ठकसंज्ञास्तरुनखसिताग्रदलसूचिरङ्गलद्रुमरः ॥ ९१ ॥ द्रो
णोदलःसूचिपुष्पोजम्बूलःक्रकचच्छदः । मण्डातिष्यफलाधात्रीव
ह्यापञ्चरसाशिव ॥ ९२ ॥ सहस्रवीर्याविरजाभार्गवीमण्डली
रुहा । प्रहर्षिणीनिशाह्वाचलसागन्धपलाशिका ॥ ९३ ॥ मृदुपुष्पः
श्रूकतरुःशिरोघोविघ्ननाशनः । वरहकालीकथितःसूर्य्यावर्तस्तुशा

॥ ९ ॥

द्विकैः ॥ ९४ ॥ वज्रवह्न्यस्थिसंहारेहस्तिशृङ्गीवनालिका । वनतिक्त
स्त्रियांग्रीष्मातिरीटः पक्षसुन्दरः ॥ ९५ ॥ मधुपुष्पोमधूकश्चगुडपुष्पो
मधुद्रुमः । वृत्तपुष्पः प्रावृषेण्योहारिद्रुहलिप्रियः ॥ ९६ ॥ एलात्त
विमुगन्धाचपुटिकाचर्मसम्भवा । कुष्माण्डकः पुष्पफलो घनवासश्चवेष्ट
कः ॥ ९७ ॥ वैषणः कासमर्द्दश्चपत्रोपस्करइत्यपि । ओकोदशा
लीप्राचीरमोघोलिरवहालिका ॥ ९८ ॥ कल्यवर्त्तः प्रातराशः प्रातर्भाज
नमिष्यते । शृगालिकाचडिम्बश्चउमरंविद्रुवोपिच ॥ ९९ ॥ स्कन्ध
फलस्तुङ्गश्चनारिकेलः पुटोदकः । गुडदारुर्मधुतृणमसिपत्रोमहा
रसः ॥ १०० ॥ राजालुकोमहाकन्दोमूलकोहस्तिदनकः । क्षुद्ररसाति
क्तगुञ्जासरघाविद्धपर्कटी ॥ १०१ ॥ क्षुद्रपत्राचचाङ्गेरीक्षुद्राम्नाचाम्ल
लोणिका । प्राचीनामलकंरक्तं वदरमलकान्तरा ॥ १०२ ॥ पिष्टसौरभ
मेकाङ्गं श्रीखण्डेमालयंविदुः । मृगनाभिर्मृगमदोगन्धशेखरमित्यपि
॥ १०३ ॥ सिताभ्रन्नरुसारश्चवेरकंरसकेसरम् । कालेयवंशकंजोङ्गङ्गा
लीयंवरचन्दनम् ॥ १०४ ॥ तृणसारमृत्युफलारम्भाचकदलीभवेत् ।
ऊर्द्धासितः पररुस्यान्तराजपटोलकः ॥ १०५ ॥ कुङ्कुमम्पीतकाबेरं
घुस्त्रणंकुसुमात्मकम् । अरकोजलकेशश्चकावारंशैवलंविदुः ॥ १०६ ॥
उन्मत्तः काहलापुष्पोवृहत्याटलिघाण्टिकौ । किंशुकः करकः पर्णीलाक्षा
वृक्षः सुभीरवः ॥ १०७ ॥ अमण्डपञ्चांगुलवर्द्धमानागन्धर्वहस्तस्त्रि

हारा
पर्या

हारा
पर्या

पुटीफलम् । रेणुस्तलीलस्तणकेतुमृत्युबीजौ किलाटी च ततस्तु पद्मा
॥ १०८ ॥ कचमालोमरुदाहो धूमो भम्भः शिखिध्वजः । शाखानगरमाङ्ग
स्तद्यदभ्यर्णपुरानरम् ॥ १०९ ॥ आऊर्जलकरङ्कञ्चजलजंस्तु चि
कामुखम् । उपजिह्विकोत्पादिका च वटिरुद्देहिका दिवी ॥ ११० ॥ शु
ल्वमैदुम्बरं रक्तस्रेच्छास्यन्ताम्रकं विदुः । दुर्न्नामादीर्घकोषी स्यात्पङ्कशु
क्तिः सितालिका ॥ १११ ॥ आकाशमूली कुतूणं कुम्भिका जलवल्कलम् ।
शम्भूको जलडिम्बः स्याद्दुम्बरः पंकमण्डुकः ॥ ११२ ॥ आटीलकं तर्क्षकानां
स्थली सुक्रीडनं मतम् । यष्टिः शङ्खवती धीरैः खेखीरक इति स्मृता ॥ ११३ ॥
लेखा त्रयाङ्गुलतन्मालन्त्रिपताकं विदुर्बुधाः । अर्द्धचन्द्रङ्कर्वीरेण विदुर
जुलितोरणम् ॥ ११४ ॥ सिद्धजलञ्चगृहास्तमवन्ति सोमनुषोदकं
शुक्तम् । नग्राटकनिर्ग्रन्थकभट्टनदिगम्बरकानग्रे ॥ ११५ ॥ कर
पात्रञ्जलक्रीडाव्यात्युक्षीकरपत्रिका । शरणाभ्यञ्जरचना पत्रणा परिकी
र्तिता ॥ ११६ ॥ पञ्चभद्राहयास्ते ये पञ्चस्वाङ्गे बुपुष्पिताः । यश्चास्को
मुद्रभुजां सस्याद्वल्लभपालकः ॥ ११७ ॥ निगलस्थो य आवर्तः सहि
देवमणिः स्मृतः । तथा वक्षसि वाहस्य श्रीवृक्षक उदाहृतः ॥ ११८ ॥ व
न्धः पलाशपत्राणां शीर्षे पत्रपिण्डिका । सुवसन्तकशद्वेन उच्यते म
दनोत्सवः ॥ ११९ ॥ कर्वटं दिशतग्राममध्ये ग्राममनोहरम् । तथा
चतुःशतग्राममध्ये द्रोणमुखं विदुः ॥ १२० ॥ यद्यात्रामङ्गलं साम

तदप्रतिरथेविदुः । शालाप्रसादशिखरेचन्द्रशालेतिकीर्तिता ॥ १२१ ॥
 इत्यर्द्धश्लोकावधिः ॥ तलिननुच्छमित्याङ्गुर्हाशमागृहकच्छपः । खस
 चारिपुरं सौभर्य्यापांशुकुलीभवेत् ॥ १२२ ॥ एकनटः स्यात्कथकोभण्ड
 च्चाटुपटुस्मृतः । मक्षिकाभभणलीस्यात्पांशुरेदंशकस्मृतः ॥ १२३ ॥ दे
 वाद्याननुवैभ्राजदीपालीदीपशृङ्खला । सुकुमारेपिसेमालंविषमेस्थ
 पुटंविदुः ॥ १२४ ॥ दृणहः खड्गपिधानंसारिणीचप्रणालिका । यज्ञस्था
 नयज्ञवाटस्तृणाधनपिशाचिका ॥ १२५ ॥ स्मृताबाल्वज्रिर्बिर्बारुः स्फुटि
 रिर्बारुश्रुक्तिका । नाटाम्रस्तिमिषः सेटुः कोमासिकानुजालिका ॥ १२६ ॥
 पुञ्जातुकः फलेलांकुस्तृणाधनुरिष्यते । कैरोतोदोर्ग्रहक्षामाः सिंघाशंका
 चभाजनम् ॥ १२७ ॥ दर्वटोदण्डवादीस्यात्स्तेनः शंकितवर्णकः ।
 प्ररभिः करिबंधस्यात्कष्टस्थाननुवारकम् ॥ १२८ ॥ भोगावलीवन्दि
 षाठस्तेतुः पूरणपिण्डलौ । देवद्रेणीदेवयाचाश्रूनाधोजिह्विकामता
 ॥ १२९ ॥ पालिस्तमुत्थितश्मश्रुस्फुरण्डोच्चतरलिका । शकादृष्टरजाः क
 न्यापोटास्त्रीपुंसलक्षणा ॥ १३० ॥ महत्तरेग्रामकूटोमर्मरेऽव्यक्तनिः
 स्वनः । शिवालयः पितृवनञ्चिताकाष्ठमठीचितिः ॥ १३१ ॥ कर्णवंशो
 भवेन्मञ्चः श्रेष्ठः शकुनिप्रपा । ताम्बूलदोवागुलिकः सुरभिः फाल्गुनानु
 जः ॥ १३२ ॥ ताम्बूलरगोमसुरस्तरवारिः कृपाणकः । स्वागतंकुशल
 प्रश्नः सामीचीवन्दनामता ॥ १३३ ॥ समुद्रस्समुटोक्षेयोहयस्कन्धोह

हारा०
 पर्या०

हारा०

पर्या०

यच्छटा । पिण्डारे महिषीपालेमसूरेचगभोलिकः ॥ १३४ ॥ काह
लीतरुणीप्रोक्ताकुरातुकथितामुधा । काम्पिह्निकारेचनिकाकालिकावस्क
शटिका ॥ १३५ ॥ कालिकाश्रीरकीटस्यात्वरण्डपालस्तुखागिडकः ।
पांशुरःपीठसर्पीस्याद्दुह्नलोरेमशःस्मृतः ॥ १३६ ॥ पूगपात्रैफरुव
कङ्कवन्धोरुण्डमुच्यते । तूलिकास्यान्नवतिकास्त्यानमालस्यमुच्यते
॥ १३७ ॥ भाजनेकमठम्योक्तमृण्यम्लोकोनलोमतः । गौरवेप्रतिप
त्तिस्त्याद्धारिःपथिकसंहतिः ॥ १३८ ॥ यामकिन्चपियामिस्त्रीहाफि
काचोपपुष्पिका । वातपुत्रेविटधरैर्निर्माल्यनिर्मलम्मतम् ॥ १३९ ॥
इन्द्रासनेमतागुञ्जागुलुञ्चोगुच्छकोमतः । भागावासेवासगृहमेण्डोह
स्तिपकःस्मृतः ॥ १४० ॥ मायुःपलाग्निःपललज्वरस्त्यादजीर्णमन्त्रंधमि
रमयश्च । तृप्तिश्चसैहित्यमुदन्तिकास्याक्षुक्षारिकाभोगपिशाचिकाच
॥ १४१ ॥ भोगोजलवरंटस्त्यात्कणाकुम्भीरमक्षिका । वहलंवावृष्टःपो
तस्तरुलुश्चाहिपुत्रकः ॥ १४२ ॥ काहलस्तुमहानादोमार्द्धङ्गमपत्तनंवि
दुः । स्यादरिचंतरिरथःपात्रपालस्तुलाधटः ॥ १४३ ॥ काकिनीपण
तुर्व्यासेज्वलदङ्गारउल्लुकम् । अयानञ्चस्वभावस्त्यान्मञ्जिकावार
मुद्दरी ॥ १४४ ॥ नीलमणिर्मसारस्त्याद्गुञ्जापाटहिकामता । भार्यापा
णिगृहीतीचदुकूलंक्षौममुच्यते ॥ १४५ ॥ ग्रंथस्यनिर्मितौशय्याबधूटी
बधूटीजनी । वन्दिचौरेमाचलस्त्यात्कुम्भिलःसंधिहारकः ॥ १४६ ॥

॥ १३ ॥

अधमुल्लभनागस्यकुमुदस्यतुपिङ्गला । अङ्गनावामनस्यस्याद
ञ्जनस्याञ्जनावती ॥ १४७ ॥ कपिलापुण्डरीकस्यानुपमासुप्रतीकस्य
। शेषस्यताम्रकर्णीचम्बुधदनीसार्वभौमस्य ॥ १४८ ॥ सेवाचाटू
क्तिरलोकोमठोगंचीरथःस्मृतः । चिपिटोधान्यचमसःखाजिकोलाजउ
नुषः ॥ १४९ ॥ अभ्यासोगुणनीयस्यान्माढिःपञ्चशिरमता । भैतोदै
वलकःख्यातःखेटकंवसुनन्दके ॥ १५० ॥ पुरन्दरतुसुरलाकावेरी
चाङ्गजाह्नवी । कौमुदःकार्तिकोमाससौभिकस्त्रिन्दुजालिकः ॥ १५१ ॥
ग्रहेलकंवाचनकंवीक्षापन्नस्त्रविस्मयः । कुटलम्पटलन्नीचंवीथीगृह
तटीमता ॥ १५२ ॥ सर्ववेशीनटःप्रेक्तोमन्दाक्षेतुनटान्तिका । मृत्फली
कुठिकःप्रेक्तशूलूरेवृष्टिभूःस्रवः ॥ १५३ ॥ स्वेदःसिप्रस्तनुरसस्त्वक्पु
ष्पनुत्वगङ्गुरः । नबोजनववरिकादिक्करीनवयौवना ॥ १५४ ॥ सौव
र्चलेचरुचकंहिंगुलेरक्तपारदम् । रक्तोपलंगैरिकेचपारदेस्तुतकंवि
दुः ॥ १५५ ॥ साम्भूकःकम्बलःख्यातईर्मात्वक्कण्डुरेव्रणः । कटकःपा
रिहार्यस्यादीर्घ्यालुःकुह्नःस्मृतः ॥ १५६ ॥ ऋणमोक्षेविगणनंल
ग्नकेऋणमार्गीणः । भिक्षाशित्वनुपैश्वन्यमण्डःपिच्छान्धसस्तथा
॥ १५७ ॥ वायुकेतुःक्षितिकणःस्यादास्फालेभलज्ज्मला । नष्टाप्रिस्तु
त्रेलाप्रंस्याद्याप्ययानंशिवीरथः ॥ १५८ ॥ मल्लयात्रामाल्लवीस्यान्निर्भ
र्त्सनमलक्तकः । कौशलिकाप्राभृतकमट्टकंलासकंविदुः ॥ १५९ ॥

हारा
पर्या०

हारा० स्वदोषाच्छादनंमक्षसूस्त्रीस्यान्मूलकारिका । वाताम्बोभूमिपक्षस्त्यादा
 पर्या० रूर्विजयकुञ्जरः ॥ १६० ॥ प्रभातेगोसगोसर्गावञ्जनीलेषकामिनी । उ
 क्कटोगण्डकुसुमंसिद्धसैमेधिकोमतः ॥ १६१ ॥ वृषाकपिःशिखीशुभा
 भस्मपाघटमघटम् । उष्ट्रवामीरथोध्युष्ट्रागन्त्रीलघ्वीद्विवेशर ॥ १६२ ॥
 कृकणःकृमिरुद्दिष्टःशकृत्कीटेऽन्यकारुका । भारवाहोभारिकस्त्यात्
 स्कन्धवापोविहङ्गिका ॥ १६३ ॥ उन्नतोऽजगरःप्रोक्तोद्विमुखाहिरही
 रणिः । पुरेष्टिःपुरसंस्कारेहृदीपुरतटीमता ॥ १६४ ॥ मृणालिनीपुट
 किनीस्यासकोबुद्बुदोभवेत् । कलाचीतुप्रकोष्ठस्त्याद्धस्तपुच्छस्तुकन्यु
 षम् ॥ १६५ ॥ उत्साहसूत्रतनुस्त्यात्पिण्डीरेनीरसःस्मृतः । हरिण
 हृदयोभीरुस्सन्देशेक्तिस्तुवाचिकम् ॥ १६६ ॥ शालाजिरेबद्धमानंकु
 शीदनुकलाम्बिका । चर्वातलप्रहारस्त्यात्कर्करंमुद्गरंविदुः ॥ १६७ ॥
 गोष्ठागारेऽपिगञ्जःस्याच्चिन्तावेशमनिदार्बटम् । मानग्रंथिर्भवेन्मनु
 निष्कुटोगृहवाटिका ॥ १६८ ॥ शैलस्यकटकेदन्तस्तद्विनम्यतिवास
 रे । सूत्रमेवसूत्रतनुःकृशरपितिलौदने ॥ १६९ ॥ स्यादासवोपिकु
 रसःसरकंमद्यभाजने । निष्कुण्डनशण्डोग्रन्थिःशुष्कगोभ
 ये ॥ १७० ॥ अष्टापदमयपीठीनयस्तुजतुपुत्रकः । विन्दुतन्त्रोभ
 वेदक्षःपाञ्चालीशारिशृङ्खला ॥ १७१ ॥ प्रसारस्तलिनंशय्यारेमगु
 च्छःप्रकीर्णकम् । शिवालोपाशिकाज्ञेयासरमानुम्वरीशुनी ॥ १७२ ॥

पादाङ्गदीहं सकस्यात्प्रतिकर्मप्रसाधनम् । कर्णपालीतुर्कर्णान्दूरंगुली
यकमूर्मिका ॥ १७३ ॥ खातभूःप्रतिकूपस्याह्नम्भास्यादाटम्पृङ्खला ।
कन्धरतो रणं कण्ठीस्तृचालीगलमेखला ॥ १७४ ॥ शासनन्धर्मकी
लस्यात्सकृतंभूदृशासनम् । पट्टालिकाक्षुप्रकीलासिन्दूरंरक्तशा
सनम् ॥ १७५ ॥ रसस्तुगोदुहंक्रोडागीतिःपारवतीतथा । वेणुर्व्यव
फलोवंशेनवीनेनवकालिका ॥ १७६ ॥ मुखघंटाङ्गलङ्गलीतलाची
नलपट्टिका । नीपोधरकदम्बस्यादीरभद्रस्तुवीरणम् ॥ १७७ ॥
खड्गटस्तुवृहत्काशंकोशाङ्गमित्कटंविदुः । गरुडीरस्तुसमण्ठस्यात्
ह्रीवेरंवारिवालकम् ॥ १७८ ॥ शितोत्पलङ्गन्धसेमंहरिमन्थेतिमु
क्तकः । कर्क्कारुकस्तुकालिङ्गःभृङ्गाटोजलकंटकः ॥ १७९ ॥ हिल
मेचीजलब्रह्मीवायसीकाकमाचिका । पुन्नागःकेसरश्चैवचाम्पेयोनागके
सरः ॥ १८० ॥ स्याद्दोलिकाचहिंदोलाल्यावणंलवणममतम् । सुखा
शोरजतिमिषःकटुकोरजसर्षपः ॥ १८१ ॥ सितमाघोरजमाघाम
स्तुरेबीहिकाञ्चनः । मधुक्षीरस्तुखर्जूरश्शालश्शंकुतरुर्मतः ॥ १८२ ॥
मुस्तोरजकशेरुस्याद्रौहिणश्चन्द्रनद्रुमः । काकमद्गुर्जलरंकःकोय
ष्टिर्जलकुक्कुभः ॥ १८३ ॥ वर्तिकाविष्णुलिङ्गीस्याद्वनासुःशशकःसृ
तः । ताम्रकमिरिन्द्रगेपोगृहगोधागृहालिका ॥ १८४ ॥ दिवान्धोह
रिनेत्रस्याद्देवान्दीलक्ष्मणमता । कुरंकुरःपुष्करहोवातुलिस्तरुतू

हार
पर्या

हार
पर्या

लिका ॥ १८५ ॥ कोलपुच्छस्तुकङ्कस्थाङ्गर्गाटोयोगनाविकः । ग्रा
म्यमङ्गुरिकाश्मृङ्गीरजश्मृङ्गस्तुमङ्गुरः ॥ १८६ ॥ पङ्कग्राहस्तुमकरः
शफरः श्वेतकोलकः । चिङ्गटस्तुमहाशल्कः पोताधानञ्जलाण्डकम्
॥ १८७ ॥ फलकीतुचित्रफलीमत्स्यरजस्तुरेहितः । काकोचिकस्तु
काकोचीवकाचीवकचित्रिका ॥ १८८ ॥ कवयीक्रकचपृष्ठीखलेश
स्तुखलेशयः । इक्षिशोरजशफरइच्छुकोजलवृश्चिकः ॥ १८९ ॥
दण्डपालोऽर्द्धशफरः कङ्कत्रोटोजलव्यथः । लघुगर्गस्त्रिकंठस्था
स्त्रिताङ्कोवासुकागडः ॥ १९० ॥ कनकपलः कुरुविस्तः करिकबलोविधा
नस्यात् । ब्राह्मीतुपंकगडकः शकुलोदण्डपालकः ॥ १९१ ॥ निचोल
कंनिचुलकंमन्दामणिरलिञ्जरः । वेदिः स्थण्डिलसितकंपत्त्याटोनिष्कु
टः स्मृतः ॥ १९२ ॥ लोपासिकाखिङ्गिरीस्यात्पत्त्याटोनिष्कुटः स्मृतः ।
अङ्गेखेवाङ्कमङ्गानिस्मृतमुत्तानमुत्कुटम् ॥ १९३ ॥ स्यान्मार्ज्जितार
सालाचबुक्कारः सिंहनादकः । कर्णगूथङ्कर्मलंसिंहाणंनसिकामलम्
॥ १९४ ॥ दन्तमलंपुष्पिकास्यात्कुलकंसनामलम् । कारन्धमीधातु
बादीदरिद्रोदुर्विधः स्मृतः ॥ १९५ ॥ स्यान्मन्त्रगण्डकोविद्यापक्षदारं
खड्गिका । आर्द्रवस्त्रञ्जलार्द्रः स्याद्दोषश्चादीनवोमतः ॥ १९६ ॥ यो
जनंमार्गधेनुः स्यान्नल्लः किष्कुचतुश्शतम् । चोलकोवाणवारः स्यात्कुर्पा
सल्लर्द्धचोलकः ॥ १९७ ॥ नगोदरमुरस्त्राणञ्जव्वात्राणानुमंश्चणम् ।

॥ १७ ॥

स्यान्वासादेदेवकुल ननु वैत्यं विना मुखम् ॥ १९८ ॥ तृणपूलीतु चञ्चा
स्याद्यथार्थनुयथा तथम् । आघातनं वधस्या नङ्कारवन्धनवेश्मनि
॥ १९९ ॥ स्कन्धाग्निः स्थूलकाष्ठाग्निस्तृणाग्निस्तु भवेत्समः । इङ्ग
लस्तु करीषाग्निर्ज्वराग्निस्त्वाधिमन्यवः ॥ २०० ॥ श्वशुरः स्वामिजनकः
साधुधीर्ब्रह्मवत्सला । भङ्गसार्थलया विद्धो हेलानुको ऽश्वविक्रयी ॥ २०१ ॥
गृहविज्ञो गृहपतिस्तु म्वीपुष्पं लताम्बुजम् । लोहिका खरसेनिः स्यान्नि
लिम्पस्त्रिदशः स्मृतः ॥ २०२ ॥ गण्डूपदीभूलता स्यान्मण्डरी घुघुरी मता
। स्वच्छद्यङ्गुलिसन्देशे लङ्घनञ्चापतर्पणम् ॥ २०३ ॥ गजजङ्घा
मदाम्नातः शृङ्गारे गजमण्डनं । प्रतिमोरणरङ्कः स्यात्तुल्यकः कदरः शृ
णिः ॥ २०४ ॥ वीची जललताभृण्डिः फेणाग्रं बुद्धुदं विदुः । जम्बालोज
लकल्कः स्यादरणिः कुलहण्डकः ॥ २०५ ॥ विना कृतं विरहितङ्गण्डू
खो मुखपूरणे । काष्ठमह्नश्शवयानङ्कषायस्तु वरेरसः ॥ २०६ ॥
यद्वा वधिः परग्रन्थिः पिञ्जोलापत्रकाहला । गोहृन्मङ्गलङ्गे वि
दपरिघोदारकंठकः ॥ २०७ ॥ कर्करं चूर्णखण्डे स्यात्कर्कसारङ्करम्भ
कम् । स्पृष्ट्वा यामपि संहर्षः कठोरं कर्करं विदुः ॥ २०८ ॥ वंदीं कवरकी
माङ्गरसदी लघुखट्विका । घटगजः स्मृतः कुम्भोगर्गरी कलशिर्मता
॥ २०९ ॥ विदुरज न्यमुत्पातं निर्धाते व्योममुद्गरः । पर्यन्तिका गुणभ्रं
शो गाङ्गेष्ठी कठशर्करा ॥ २१० ॥ उक्ता कुलुकगुञ्जा स्यात्कुलकस्ताल

हारं
पर्यां

हारा०

पर्या०

मईलः । स्तुत्रकोशे उमरु कंस्तुत्रवीणा चलावुकी ॥ २११ ॥ मेलानंदो
मसिमणिलेखनो घर्षतूलिका । धातूपलः कठिनिकामेलापचाञ्जनं म
सिः ॥ २१२ ॥ तर्कुटीस्तुत्रला तर्कुर्भस्त्रोलस्तर्कुलासकः । वर्तुला त
र्कुपाठी स्यात्पञ्जिका तूलनालिका ॥ २१३ ॥ निर्वष्टनं नाडिची रंदग्धेष्ठा
स्याज्जामकम् । दोलाप्रेखापुमान्प्रेखावारसंनवास्तदनम् ॥ २१४ ॥ पिष्ट
वर्तिसुचमसश्चित्रापूपः स्वरुब्रणः । स्लेच्छितम्परभाषायां लुण्ठिकान्याय
सारिणी ॥ २१५ ॥ श्रूकापूटस्तुणमणिश्चात्रगण्डः पदाघवित् । कोस्त
कारः काष्ठतनुर्धुणस्त्यात्काष्ठलेखकः ॥ २१६ ॥ विषशृङ्गीभृङ्गरेलोवरे
लस्तुणषट्पदः । तुटुमेरंध्रवधुस्त्याहीनालिङ्गालिका स्मृता ॥ २१७ ॥
विदारुक्रकचपादोदुणश्चालिश्चवृश्चिकः । पद्माक्षम्पद्मबीजश्च क
र्णिकाबीजमातृका ॥ २१८ ॥ रङ्गमाता भवेद्भाक्षाधीलटिर्दुहितामता ।
चाटुलोलश्चटुल्लोलोजेङ्गटोदोहदः स्मृतः ॥ २१९ ॥ धौताञ्जलीधौत
बली वज्रकंदुग्धपाचनम् । विवेक्तिः पुष्पशकटी चासेचनमनृपिकृत्
॥ २२० ॥ कालरात्रिर्भीमरथी अस्वाध्यायेनिरुद्धतिः । ब्रह्मवादः श्रुता
दानं विश्वकद्रुरखेटिकः ॥ २२१ ॥ हिंसालुकः खादुकः श्वायोगितोऽल
केड्यते । द्रुगडस्तुर्गण्डस्त्यादादर्शमुकुरः स्मृतः ॥ २२२ ॥ एह
तुष्टोरसेनस्त्यादङ्गरीकोलनासिका । मयटस्तुणहर्म्यस्त्यात्कुचङ्गी
मञ्चमण्डपः ॥ २२३ ॥ स्रवद्रङ्गः पणग्रंथिश्चितिका कटिश्चुल्ला ।

विशारदः प्रसिद्धे स्याच्छ्रीलक्ष्मीरिन्दिरमता ॥ २२४ ॥ पादावधिः सम्पूर्णः ॥ प्राक्शालावृकशब्दादूर्ध्वः पादैरतः परं शब्दाः । नानार्था अपिशब्दैर्गजशब्दात्प्रभृतिविज्ञेयाः ॥ २२५ ॥ अथ नानार्थः ॥ क्षीरदारैर्गुडक्षोदे गुजमधुनि चेष्यते । कृपीठपानमिच्छन्तिके निपाते च वारिधौ ॥ २२६ ॥ रसालारसनायास्यान्मथिते दधिपाणिना । पाञ्चलोद्देश्युतिकठः प्रायश्चित्ते सरोस्तूपे ॥ २२७ ॥ विटोद्वैलवणे विज्ञेयमूषिके खदिरेपि च । वितण्डाकरवीर्याश्च दर्विवादप्रभेदयोः ॥ २२८ ॥ कारण्डवे कारण्डस्यान्मधुके घेदलाढके । खटः श्लेष्मण्यन्धकूपे प्रहारान्नरटङ्कयोः ॥ २२९ ॥ पिच्छापूगच्छटाको घेचोलिकाफणिलालयोः । पिच्छलास्फोटिकावात्यागमावातासुपांशवः ॥ २३० ॥ धरं कुरे वायुफलेनासीरेशी करेपि च । कोट्टारेनागरे कूपे पुष्करिण्याश्च पाटके ॥ २३१ ॥ नागाञ्जना नागयष्टिः करिस्तुन्दरिका क्वचित् । पूत्यण्डः पूतिकीटे च गन्धकीटे च दृश्यते ॥ २३२ ॥ कटुकायाङ्कश्चटके कथिताश्च कुलादनी । क्रौञ्चादनस्तुघेऽत्रुल्याश्चिञ्चोटकमृणालयोः ॥ २३३ ॥ सन्नानिकाक्षीरसरे तथा मर्कटजालके । खड्गधेनुफले फेने परञ्जसैल यंचके ॥ २३४ ॥ भालाङ्को लोहिते दृष्टः करपत्रे च कच्छपे । सङ्कुरेऽग्निचटत्कारे सम्मार्ज्जन्यपसारिते ॥ २३५ ॥ गोधाकलं विकादन्ति बधूपुचकटम्भरा । पङ्कारः शैबले सेतौ सोपाने जलकुञ्जके ॥ २३६ ॥ पृष्ठम्पृङ्गीतिशब्देऽयं दंशभीरैपृ

हारा०
पर्या०
नाना०

हाण०

नाना०

पाना०

शूदरे । मेघपुष्पनुनादेयेपिण्डाभेसलिलेविदुः ॥ २३७ ॥ पित्तज्व
रेकुलालस्य पवनेकूटपालकः । स्तनवृत्तेपिप्पलकन्तथासीवनसू
त्रके ॥ २३८ ॥ पाटलिकोन्यमर्मज्ञेक्षात्रेस्यात्कालदेशिनि । जिह्वापो
वृषदंशेवस्यादिन्द्रमहकर्मणि ॥ २३९ ॥ लाभेकामगुणेरूपेआमिषा
ख्यातुभोजने । छायापथेचदूर्वायांहरितालीध्वनिर्मतः ॥ २४० ॥ मालु
धानश्चित्रसर्पेमहापद्मेपिदृश्यते । उन्मत्तेश्चपण्डनर्थकरेकार्थ
पुटध्वनिः ॥ २४१ ॥ सांघाटिकांविदुर्युग्मेकुट्टन्याञ्जलकण्ठके । श
रहतेचसर्पेचप्रचलाकम्पचक्षते ॥ २४२ ॥ चन्द्रिकायामजधूलैर
क्ताङ्गेहरिचन्दनम् । स्त्रीरत्नेचहरिद्रायांलाक्षायांवरवर्णिनी ॥ २४३ ॥
कृकलासेचित्रकोलेतृणगोधाध्वनिंविदुः । डिम्बभयेचकललेफुफ्फुसेच
प्रचक्षते ॥ २४४ ॥ धुन्धुमारःशक्रगोपेगृहधूमेगृहालिके । तिक्तपर्वाहि
लमेचीगुडूचीमधुयष्टिषु ॥ २४५ ॥ जलविल्वःकर्कटकेपञ्चाङ्गेजल
बल्कले । चालकीनागरङ्गेचकरीरेकिष्कुपर्बणि ॥ २४६ ॥ कुलाल
चक्रेवाहनेदण्डारःशरयंत्रके । दिग्जयेवरयात्रायान्दण्डयात्रांविदुर्बु
धाः ॥ २४७ ॥ उष्ट्रेदासीमुतेचैवदासेरकइतिस्मृतः । जलगुल्मोज
लावर्त्तकच्छपेजलचत्तरे ॥ २४८ ॥ काहलवेणुवीणादिध्वनिना
ध्वनिंविदुः । घोड्मेकारुण्डिकायाञ्चजाह्नकध्वनिरिष्यते ॥ २४९ ॥ वि
द्यादुत्कलिकाशब्दमुत्कारवाचिवाचकम् । दृष्टिविषेस्तुचकेचद्विजि

ह्यः परिकीर्तितः ॥ २५० ॥ मदमत्ताविदग्धस्त्रीनर्तकीषुचबाणिनी ।
 शेमावलीमेघमालाकरटीषुचकालिका ॥ २५१ ॥ मंजुलोमधुरेकुञ्जेज
 लरङ्गेजलाञ्चले । अनुकंथस्तरस्त्रीस्यात्तपस्वीचधृतव्रतः ॥ २५२ ॥
 इत्यर्द्धश्लोकावधिः ॥ शालावृकोकपिम्बानैनिष्ठुरः कठिनेऽत्रपे ।
 छर्दनेलंबुषेनिवेव्युष्टङ्कल्येतथोषिते ॥ २५३ ॥ इक्षौकरीरेकोषाङ्गेव
 णचिह्नेघुणेकिणः । नर्मठश्चचुकेपिङ्गेकेकः षडङ्घ्रिवक्रयोः ॥ २५४ ॥
 धारटश्चातकेवाहेलज्जस्स्यात्पंगुकच्छयोः । नर्मटः खर्परेस्तूर्येगा
 कोलोमुशलेहले ॥ २५५ ॥ भुण्डिरीर्वारुकुष्माण्डौफाणिर्गुडकलम्बयोः
 । तण्डकः खञ्जनेफेनेलङ्काशिन्याङ्गगानरे ॥ २५६ ॥ गजेपिनागमा
 तङ्गैर्विशेषस्तिलकेपिच । निष्पारस्सूर्यवातेपिस्तूत्रकण्ठेद्विजेपिच
 ॥ २५७ ॥ विदुष्यपिस्मृतेवेधाः पुरंदेहेपिदृश्यते । स्वरेपिकण्ठआख्या
 तश्शरत्संवत्सरेपिच ॥ २५८ ॥ लाक्षापिजनुकाप्रोक्तालग्नाचार्येपिहि
 ण्डिकः । नैसेचनेपिवारुण्डः पादालिंदेपिपङ्किलः ॥ २५९ ॥ कचा
 गोष्यतिपुत्रेपिकुन्देपिभ्रमरेवटौ । भाण्डंभूषणमात्रेपिरुधिरंकुङ्कुमेपि
 च ॥ २६० ॥ गोमेदकेपिगंगालः कटाहानिरयेपिच । मरीचेपिभवेत्कु
 छः श्रूनांगेगुणिकाभवेत् ॥ २६१ ॥ शस्यामपिखड्गधेनुर्निस्त्रिंशोऽक
 रणेपिच । स्कन्धावरिपिकटकोविन्दुस्तुविदुरेपिच ॥ २६२ ॥ जलस्तू
 चिर्जलौकापिवेश्यायामपिपिङ्गला । अहिरप्युदरवर्त्तविशिखापिखनिचि

हारा०

नाना०

हाश०

नाना०

का ॥ २६३ ॥ भ्रमरः कामुकेपि स्यादङ्गीकारेपि चाथकिम् । महासवेपि तीर्थः
स्याद्भोजनेपि तथा हिकम् ॥ २६४ ॥ बलिश्चामरदण्डेपि पादपीठेपि
पादपः । गोदन्तो हरितालेपि वानीरश्चित्रकेऽपि च ॥ २६५ ॥ आधारे
प्याश्रयः प्रोक्तो गजसङ्घेऽप्यवग्रहः । कथिता प्राजटायाश्च मार्गशेपि मृगः
क्वचित् ॥ २६६ ॥ मूषिकापि भेद्वीनाजटाटङ्कोहरेपि च । अश्रमकृतेपि
फाण्डं मृद्गाण्डेऽप्युष्टिका भवेत् ॥ २६७ ॥ अङ्गसादेपि सदनं वनदावेपि
किंकिमः । दन्तमांसेपि वेलास्यात्शुल्कं नारीधनेपि च ॥ २६८ ॥
निवेपि हि गुनिर्यथासेमेलानन्देपि वा हंसम् । लेखन्याङ्कशिकापि स्यात्
कठिन्यामपि वर्णिका ॥ २६९ ॥ पटलेपिका समर्द्धादिष्टद्वैवेपि कीर्ति
तम् । दाडिमेपि च हिण्डीरवंशे वैशौकुलेपि च ॥ २७० ॥ काव्यादीना
मनन्तत्वाच्छब्दादीनां विशेषतः । क्वकदाकिनि क्वदृष्टमिति कोवेदितुं श्च
मः ॥ २७१ ॥ अतः शब्दः क्वदृष्टोऽयमर्थतश्चापि कीदृशः । इति काव्य
मलीकां स्यान्मात्सर्यमलिनात्मनाम् ॥ २७२ ॥ शब्दार्णव उत्पालनीसं
सारवर्तइत्यपि । कौषावाचस्पतिव्याडिविक्रमादित्यनिर्भिताः ॥ २७३ ॥
आदायसारमेतेषामन्येषाञ्च विशेषतः । हारवली निर्मितेयं मया द्वाद
शवत्सरैः ॥ २७४ ॥ उपास्य सर्वज्ञमनन्तमीशं भूत्वा तिथिः श्रीधृति सिं
हवाचाम् । हारवली द्वादशमासमानैर्विनिर्मितेयम्युष्मन्नेन
॥ २७५ ॥ नानाकाव्यपुष्पाणां ककथाकोषेति ह्यसंस्मृतिर्ज्यातिशयः

॥ २३ ॥

स्रगजाश्वमानवभिषक्कोषान्प्रयत्नादियम् । दृष्टान्यानिचशाष्टिकैस्त
हृताह्वारवलीयत्नतः कर्तव्योऽचनसंशयस्तुमनसश्शब्दार्थलिंगेष्व
तः ॥ २७६ ॥ सुधियाजनमेजयेनयत्नाद्धृतिसिंहेनसमन्निरूपि
तेयम् । विदितोवज्रदृष्टभिः कवीन्द्रैर्भुविकोषानुमतः श्रमोमदीयः
॥ २७७ ॥ हित्वा महाशाष्टिकताभिमानंमात्सर्यमन्यत्रमुज्जनिधाय
। ह्वारवलीयः प्रकरोतिकरणेविदग्धगोष्ठीषुपरं सभाति ॥ २७८ ॥
इतिश्रीशाष्टिकमहामहोपाध्यायपुरुषोत्तमदेवप्रणीताह्वारवलीपर्य
वसिता

ह्वार०

नाना०

सम्पूर्णम्

अथ मेदिन्याः सूचीपत्रम्

शब्द	पत्र	पंक्ति	शब्द	पत्र	पंक्ति
कैकम्	२	६	गचतुः	२४	५
कदिः	२	७	गपंच	२४	१४
कत्रिः	४	५	इतिगान्तवर्गः		
कचतुः	१४	५			
कपंच	१७	१७	कैक	२४	१७
कषड्	१८	१३	चदिः	२४	१७
इतिकान्तवर्गः			चत्रिः	२५	७
			इतिघान्तवर्गः		
खैक	१९	१३			
खदिः	१९	२	डैक	२५	१७
खत्रिः	१९	१०	इतिडान्तवर्गः		
खचतुः	१९	१७			
खपंच	२०	७३	चैक	२६	१
इतिखान्तवर्गः			चदिः	२६	१
			चत्रिः	२६	१६
गैक	२०	११	चचतुः	२७	१०
गदिः	२०	१२	इतिचान्तवर्गः		
गत्रिः	२२	१०			

संख

शब्द	पत्र	पंक्ति
ऐकं	२७	१४
द्विः	२७	१४
चतुः	२८	३
इति छान्नवर्गः		
त्रैकं	२८	६
चद्विः	२८	८
चत्रिः	२९	१३
चचतुः	३०	११
चपंच	३१	१
इति ज्ञानवर्गः		
त्रैकं	३१	५
चद्विः	३१	५
इति ज्ञानवर्गः		
त्रैकं	३१	९
चद्विः	३१	१०
चत्रिः	३१	१३
इति ज्ञानवर्गः		

शब्द	पत्र	पंक्ति
टैकं	३२	१
टद्विः	३२	१
टत्रिः	३४	८
टचतुः	३६	५
टपंच	३६	१८
इति टान्नवर्गः		
ठैकं	३७	२
ठद्विः	३७	२
ठत्रिः	३७	१४
ठचतुः	३८	७
इति ठान्नवर्गः		
डैकं	३८	१५
डद्विः	३८	१५
डत्रिः	४०	१५
डचतुः	४१	१२
इति डान्नवर्गः		
डैकं	४२	१

शब्द	पत्र	पंक्ति
ढदिः	४२	१
ढत्रिः	४२	७
ढचतुः	४२	१४

इति ढान्तवर्गः

शैकं	४३	१
णदिः	४३	२
णत्रिः	४५	५
णचतुः	४७	११
णपंच	५१	६
णषट्	५१	१३

इति णान्तवर्गः

नैकं	५१	१६
नदिः	५१	१७
नत्रिः	५७	१०
नचतुः	६५	२
नपंच	६७	२
नषट्	६७	७

इति नान्तवर्गः

शब्द	पत्र	पंक्ति	मे.ख.
------	------	--------	-------

यैकं	६७	१२	
यदिः	६७	१३	
यत्रिः	७०	१२	
यचतुः	७१	७	

इति यान्तवर्गः

दैकं	७१	१७	
ददिः	७२	१	
दत्रिः	७३	४	
दचतुः	७५	३	
दपंच	७६	१	

इति दान्तवर्गः

घैकं	७६	५	
घदिः	७६	७	
घत्रिः	७८	३	
घचतुः	७७	२	
घपंच	७७	१५	

इति घान्तवर्गः

मे.ख.

शब्द	पत्र	पंक्ति
वैकं	७७	१७
नद्धिः	७७	१७
नद्धिः	८१	१६
नचतुः	७१	१२
नपंच	७६	१२
नषड्	७८	७
इति नाना वर्गः		
पैकं	७८	१४
प्रद्धिः	७८	१५
प्रत्रिः	७७	१३
पचतुः	१००	८
पपंच	१००	१८
इति पाना वर्गः		
पैकं	१०१	३
फद्धिः	१०१	४
इति फाना वर्गः		

शब्द	पत्र	पंक्ति
वैकं	१०१	१०
वद्धिः	१०१	११
वत्रिः	१०२	२
वचतुः	१०२	१०
वपंच	१०२	१२
इति वाना वर्गः		
भैकं	१०२	१६
भद्धिः	१०२	१७
भत्रिः	१०३	१०
भचतुः	१०४	७
इति भाना वर्गः		
मैकं	१०४	१३
मद्धिः	१०४	१४
मत्रिः	१०७	७
मचतुः	१०८	१६
मपंच	१०७	५
इति माना वर्गः		

शब्द	पत्र	पंक्ति
वैकं	१०७	८
वद्विः	१०७	११
वद्विः	११४	५
वचनुः	११७	१७
वपंच	११७	४
ववइ	११७	६
इतिषान्तवर्गः		
—		
वैकं	११७	१०
वद्विः	११७	१२
वद्विः	१२६	१७
वचनुः	१३७	१
वपंच	१४१	७
इतिषान्तवर्गः		
—		
वैकं	१४२	१
वद्विः	१४२	२
वद्विः	१४६	३
वचनुः	१५२	१४
वपंच	१५४	६

शब्द	पत्र	पंक्ति
वैकं	१५४	१२
वद्विः	१५४	१५
वद्विः	१५६	१६
वचनुः	१५८	११
वपंच	१५७	७
इतिषान्तवर्गः		
—		
वैकं	१५७	१०
वद्विः	१६०	११
वचनुः	१६१	१४
इतिषान्तवर्गः		
—		
वैकं	१६२	८
वद्विः	१६२	१०
वद्विः	१६४	१०
वचनुः	१६५	१५
इतिषान्तवर्गः		
—		

मे० सू०

शब्द	पत्र	पंक्ति
सद्धिः	१६६	१३
सत्रिः	१६७	१२
सचतुः	१७०	१
सपंच	१७१	६
सषड्	१७१	११

इति सान्तवर्गः

हैकं	१७१	१४
हद्धिः	१७१	१५
हत्रिः	१७२	१३
हचतुः	१७३	१३
हपंच	१७४	५

इति हान्तवर्गः

अथाव्ययवर्गस्य सूची

स्वरान्ताः	१७४	१०
कैकं	१७५	४
कद्धिः	१७५	४
कत्रिः	१७५	५
गद्धिः	१७५	६

शब्द	पत्र	पंक्ति
उद्धिः	१७५	७
चैकं	१७५	८
चद्धिः	१७५	९
चत्रिः	१७५	११
जद्धिः	१७५	१२
ठद्धिः	१७५	१३
ठत्रिः	१७५	१४
णचतुः	१७५	१५
नैकं	१७५	१६
नद्धिः	१७५	१७
नत्रिः	१७६	१०
तचतुः	१७६	१८
यद्धिः	१७७	१
यत्रिः	१७७	४
दद्धिः	१७७	५
धद्धिः	१७७	७
नैकं	१७७	८
नद्धिः	१७७	११
पद्धिः	१७७	१६
भद्धिः	१७८	२

शब्द	पत्र	पंक्ति
मैकं	१७८	३
मद्धिः	१७८	४
मत्रिः	१७८	१२
मचतुः	१७८	१८
यद्धिः	१७९	३
यत्रिः	१७९	५
रैकं	१७९	६
रद्धिः	१७९	६
रत्रिः	१७९	१२
लद्धिः	१७९	१६
वैकं	१७९	१८
वद्धिः	१८०	३

शब्द	पत्र	पंक्ति
षद्धिः	१८०	४
षत्रिः	१८०	५
सैकं	१८०	६
सद्धिः	१८०	७
सत्रिः	१८०	९
सचतुः	१८०	१२
हैकं	१८०	१३
हद्धिः	१८१	१
हत्रिः	१८१	६

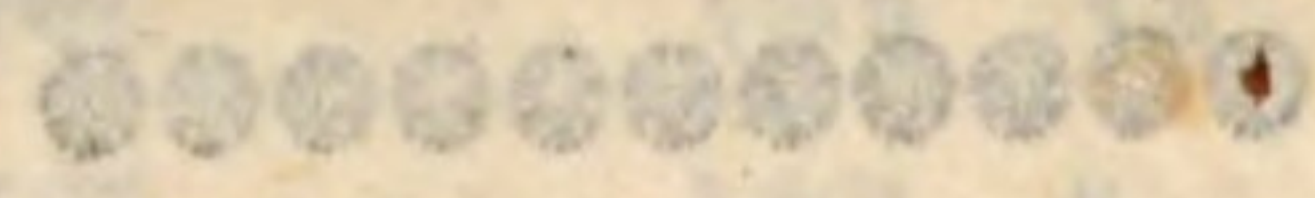
इत्यवयवनेकार्थवर्गः

ॐ नमो

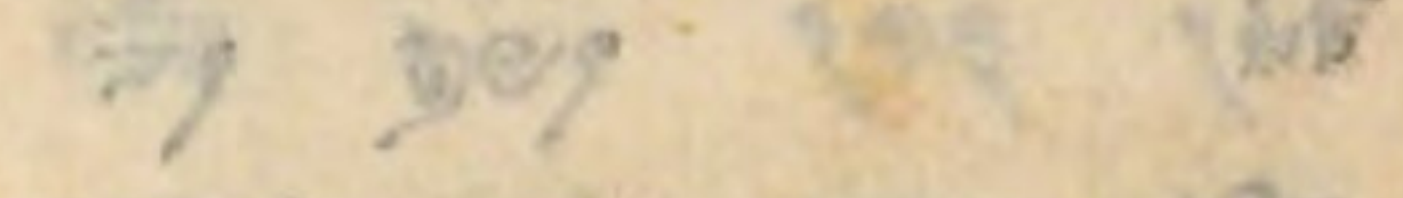
नमो	ॐ	ॐ
ॐ	ॐ	ॐ
ॐ	ॐ	ॐ
ॐ	ॐ	ॐ
ॐ	ॐ	ॐ
ॐ	ॐ	ॐ
ॐ	ॐ	ॐ
ॐ	ॐ	ॐ
ॐ	ॐ	ॐ
ॐ	ॐ	ॐ

ॐ नमो भगवते वासुदेवाय

नमो	ॐ	ॐ
ॐ	ॐ	ॐ
ॐ	ॐ	ॐ
ॐ	ॐ	ॐ
ॐ	ॐ	ॐ
ॐ	ॐ	ॐ
ॐ	ॐ	ॐ
ॐ	ॐ	ॐ
ॐ	ॐ	ॐ
ॐ	ॐ	ॐ

ॐ नमो भगवते वासुदेवाय

॥ ३७ ॥ श्रीगणेशानयमः ॥ वृषाङ्काय नमस्तस्मै यस्य मौलिविलम्बिनी
 । जटावेष्टनजांशोभां विभावयति जाह्नवी ॥ १ ॥ पूर्वाचार्यकृतीर्वीक्ष्य शब्द
 शास्त्रं निरूप्य च । नानार्थशब्दकोषाय लिङ्गभेदेन कथ्यते ॥ २ ॥ प्राय
 शोरूपभेदेन विशेषणवशात् क्वचित् । स्त्रीपुंनपुंसकं ज्ञेयं विशेषात्तेऽप्युक्तं
 चित् ॥ ३ ॥ त्रिलिङ्गां त्रिविधं पदं मिथुने च दयोरिति । निषिद्धलिङ्गं शेष
 वार्थत्वात् नाथादिनपूर्वभाक् ॥ ४ ॥ रूपाद्यन्तलिङ्गमुक्तं लिपिभ्रान्तिच्छिदे
 क्वचित् । विशेष्यनिघ्नेऽनुक्तेऽपि विज्ञेयावाच्यलिङ्गता ॥ ५ ॥ गुणेषु क्त्वादिक
 ङाद्याः पुंसि स्युस्तदिति त्रिषु । तीक्ष्णाद्याश्च गुणेषु स्त्रीवंगुणिलिङ्गास्तु तदिति
 ॥ ६ ॥ स्त्रीवपुंसोरपि स्त्रीत्वं क्वाप्यस्य त्वविवक्षया । जानिवाचकशब्दाना
 मपि तत्स्त्रीविवक्षया ॥ ७ ॥ उद्भिदः प्रसवे स्त्रीवेहरीतक्यादयः स्त्रिया
 म् । पुष्पे जातीप्रभृतयः स्त्रिलिङ्गाव्युत्पन्नः फले ॥ ८ ॥ प्राङ्गानां नार्थान्न तस्मि
 ङ्गदयोर्द्वेनैकता । शब्दावृत्तिर्न लिङ्गैक्येऽप्रमीनविशेषणे ॥ ९ ॥ स्त्री

मेदि०
 काना०

मेदि०

कान्त०

वेनपुंसकेपुंसिस्त्रियांयोषितिचदयोः । त्रिषुचेत्यादियद्रूपनास्मिन्नस्यैव
 वाचकम् ॥ १० ॥ नानार्थप्रथमं तोत्र सर्वत्रादौ प्रदर्शितः । सप्तम्यन्ताभि
 धेयेषु वर्तमानो विनिश्चितः ॥ ११ ॥ एकद्वित्रिचतुःपञ्चषड्गणानुक्रमात्कृ
 तः । स्वरकाद्यादिकाद्यान्तवर्गेर्नानार्थसंग्रहः ॥ १२ ॥ नानार्थकोष
 पुस्तकभारज्जनदुःखहानयेकृतिनः । मेदिनिकरकृतकोषो विष्णुद्व
 लिङ्गोभिलिख्यतामेकः ॥ १३ ॥ कैकम् ॥ कोब्रह्मणिसमीरत्नयम
 दक्षेष्वास्करे । कामग्रन्थौ च क्रिणिचपतत्रिपार्थिवेतथा ॥ १४ ॥ म
 यूरैऽग्नौ च पुंसि स्यात्सुखशीर्षजलेषुकम् ॥ कदि ॥ अर्कोऽर्कपरे स्फ
 टिकेरवैतामेदिवस्पतौ ॥ १५ ॥ अङ्कोरूपकभेदाऽगचिह्नरेखाजिभु
 षणे । रूपकांशान्निकोत्सङ्गस्थानेऽकंपापदुःखयोः ॥ १६ ॥ एकसं
 ख्यानन्तरे श्रेष्ठे केवलेतरयोस्त्रिषु । कर्कः कर्कतिले वह्नीमुक्ताभेदप्ये
 षटे ॥ १७ ॥ कङ्कशूद्रादिजेख्यातो लोहपृष्ठकृतान्तयोः । कल्कोऽ
 स्त्रो घृततैलादिशेषेदम्भे विभीतके ॥ १८ ॥ विद्विद्वयोऽप्यपापे च त्रिषु
 पापाशये पुनः । काकः स्याद्वायसेवृक्षप्रभेदे पीठसर्पिणि ॥ १९ ॥
 शिरोऽवक्षालने मानप्रभेदद्वीपभेदयोः । काका स्यात्काकनासायां
 काकोलीका कजङ्गयोः ॥ २० ॥ रक्तिकायां मलप्लाञ्चकाकमाच्याञ्च
 योषिति । काकं सुरतबन्धे स्यात्काकानामपि संहतौ ॥ २१ ॥ किष्कु
 र्दयोर्वित्तसौ च प्रकोष्ठेपिकरेपि च । कोकश्चक्रैव कोज्येष्ठ्यां खज्जुरीद्रुम

दृढरे ॥ २२ ॥ छेकोगृहाश्रितमृगपक्षिणोर्नागरेत्रिषु । टङ्कनील
 कपिथिचखनित्रे टङ्कनेऽस्त्रियाम् ॥ २३ ॥ जङ्घायांस्त्रीपुमान्कोपेकोषा
 सिग्रावदारणे । तर्क्कःकांक्षावितर्क्कोहचेतुशास्त्रेषुकथ्यते ॥ २४ ॥ त्रि
 काकूपस्यनेमौस्यात्त्रिकंपृष्ठाधरेत्रये । तोकंपुत्रेस्तुतायाश्चदिकःस्यात्काक
 कोकयोः ॥ २५ ॥ न्यङ्कुर्मुनौमृगेपुंसिनाकस्तुत्रिदिवेऽम्बरे । नाकुर्मु
 न्यन्तरेपृथ्वीधरबल्मीकयोःपुमान् ॥ २६ ॥ निष्कमस्त्रीसाष्टहेमश
 तेदीनावकर्षयोः । वक्षोऽलङ्कारणेहेमपात्रेहेमपलेपिच ॥ २७ ॥ प
 ङ्केऽस्त्रीकर्हमेपापेपाकःपरिणतौशिशौ । केशस्यजरसाशौक्ल्येस्थाल्या
 दौपचनेपिच ॥ २८ ॥ बकस्तुवकपुष्पेस्यात्कक्षेत्रीदेचरक्षसि । भू
 कंछिद्रेचकालेचभेकोमंगडूकमेघयोः ॥ २९ ॥ मुष्कोमोक्षकवृक्षेस्था
 त्संहतिवृषणेपिच । मूकस्तुवाचिनादन्येरङ्कःकृपणमन्दयोः ॥ ३० ॥
 एकानद्यन्तरेकच्छूनावजातरजःस्त्रियाम् । सम्पूर्णेदुतिथौरेकःश
 ङ्कानोचविरेचने ॥ ३१ ॥ रेकस्तुक्रयभिहीष्टोरेकंनाविचलेबिले ।
 लङ्कारक्षःपुरीशाखाशकिनीकुलटासुच ॥ ३२ ॥ लोकोजनेपिभु
 वनेवल्कंवल्कलशल्कयोः । वङ्कःपट्याणभागेनानदीपात्रेचभंगुरे
 ॥ ३३ ॥ शल्कंतुशकलेवल्केशकोजात्यन्तरेन्द्रे । शङ्कःसंख्याऽस्त्रिया
 दौभित्कीलांशकलुषेषुना ॥ ३४ ॥ शङ्कात्रासेवितर्केचशकोदीपान्तरे
 पिच । शनौद्रुमविशेषेचपुमान्हरितकेऽस्त्रियां ॥ ३५ ॥ शुकोव्यास

मेदि०

कान्त०

मेदि० सुतेकोरेणवणस्यचमंचिणि । शिरीषपादपेपुंसिग्रंथिपणनपुंसकम्
 कान्त० ॥ ३६ ॥ शुल्कंघट्टादिदेयेस्यादरदर्थग्रहेऽस्त्रियाम् । श्रूकोऽस्त्रीश्रु
 ज्जदययोःश्लोकःपद्येयशस्यपि ॥ ३७ ॥ शैकंश्रुकगणेश्वीणांकरणे
 स्तूकइत्यपि । वाणवातोत्पलेस्तोकस्त्रिष्वल्पेचातकेपुमान् ॥ ३८ ॥
 कविः ॥ अशोकस्त्रिषुनिःशेकेपुंसिकङ्केक्षिपादपे । स्त्रीयांतुकटुरेहिण्यं
 पारदेस्यान्नपुंसकम् ॥ ३९ ॥ अलकाकुवेरपुर्ण्यामस्त्रियांचूर्णकुन्तले ।
 अभीकःकामुकेक्रूरेनिर्भयेत्रिषुनाकवौ ॥ ४० ॥ अनीकोऽस्त्रीरशेसैन्ये
 प्यणुकोनिपुणाल्पयोः । अलोकमप्रियेपिस्याद्विष्यसत्येनपुंसकम्
 ॥ ४१ ॥ अनूकंतुकुलेशीलेपुंसिस्याद्भूतजन्मनि । अंशुकंश्रुक्षणावस्त्रे
 स्यादस्त्रमात्रोत्तरीययोः ॥ ४२ ॥ अन्निकंनिकटेवाच्यलिङ्गंस्त्रीशातलौष
 धौ । चुल्ल्यांज्येष्ठभगिन्यांचनाट्योत्तयाकथ्यतेऽन्निका ॥ ४३ ॥ अलङ्काध
 वलङ्कास्याद्योगिन्मादितकुक्कुरे । अम्बिकापार्वतीमात्रोर्ध्वतराष्ट्रस्यमातरि
 ॥ ४४ ॥ अम्बिकाद्युतभेदेचरजन्यामपियोषिति । अस्त्रिकातिनिडी
 कास्त्रोद्गारचाङ्गेरिकामुच ॥ ४५ ॥ अर्भकःकथितोवालेमूर्खेपिचकृशेपि
 च । आनकःपठहेभेर्यमृदङ्गेध्वनदम्बुदे ॥ ४६ ॥ आढकीतुतुवर्य्या
 स्त्रीपरिमाणान्तरेत्रिषु । अलोकस्तुपुमान्दोतिदर्शनेवंदिभाषणे ॥ ४७ ॥
 आह्निकंदिननिर्वर्त्येचिलिङ्गमथनद्वयोः । नित्यक्रियाभोजनयोर्बृद्धे
 प्रकरणस्यच ॥ ४८ ॥ आतङ्कैरेगसंतापशङ्कासुमुरजध्वनौ । इक्ष्वा

कुःकटुतुंब्यांस्त्रीस्तु व्यंशन्पुमान् ॥ ४९ ॥ उलूकःपुंसिकाकारवि
न्द्रेभारतयोधिनि । उदर्कगुण्यकालीनफलेमदनकंठके ॥ ५० ॥
उल्लकस्तुनिदाघेस्यादानुरेक्षिप्रकारिणि । उष्ट्रिकामृत्तिकाभाण्डभेदेपि
करभस्त्रियां ॥ ५१ ॥ ऊर्मिकाचाङ्गुरीयेस्याद्विभङ्गतरङ्गयोः । कनकंछे
न्निपुंसिस्थान्किंशुकेनागकेसरे ॥ ५२ ॥ धूसूरिकाञ्चनालेचकालीयेच
म्यकेपिच । करकस्तुपुमान्पक्षिविशेषेदाडिमेपिच ॥ ५३ ॥ द्योर्मिघो
पलेनस्त्रीकरङ्केचकमण्डलौ । क्रमुकस्तुपुमान्भद्रमुस्तुकेब्रह्मदारुणि
॥ ५४ ॥ फलेकार्पासिकायाश्चपट्टिकालोघ्रपूगयोः । कण्टकोऽस्त्रीनितम्बे
ऽद्रेर्दन्तिनान्दनमण्डले ॥ ५५ ॥ सामुद्रलवणेरजधानीबलययो
रपि । कटुकाकटुरेहिण्यांस्त्रियांव्योषेनपुंसकं ॥ ५६ ॥ कण्टकोनस्त्रि
यांश्चुद्रश्चैमन्त्यादिकीकसे । नैयोगिकादिदोषैकौस्याद्रामाञ्चतुमा
ङ्गयोः ॥ ५७ ॥ करङ्कोमस्तकेऽशस्यनारिकेलफलास्थनि । कल
ङ्कोऽङ्कोऽपवादेचकालायसमलेपिच ॥ ५८ ॥ कर्णिकाकरिहस्ताग्रे
करमध्यांगुलावपि । क्रमुकादिच्छटांशेज्वरटेकर्णभूषणे ॥ ५९ ॥ कणि
काकथ्यतेऽत्यन्तसूक्ष्मवस्त्वग्निमन्थयोः । कचाकुस्तुटुरधर्षटुःशी
लेचविलेशये ॥ ६० ॥ कञ्चुकोवारवाणेश्यान्निर्माकेकरभेपिच । बद्धा
पकगृहीताङ्गस्थितवस्त्रेचचोसके ॥ ६१ ॥ कञ्चुकोषधिभेदेऽथकारि
कानठयोषिति । कृतौविवरणश्चोकेशिल्पयातनयोरपि ॥ ६२ ॥ न ॥

मेदि

कान्त

मेदि०

कान्त०

पुंसकन्तुकर्मादौकारकङ्कर्तैरिचिषु । कामुकः कामनेऽशोकपादपेचानि
मुक्तके ॥ ६३ ॥ कार्मुकन्धनुषिस्थान्नावेशौ कर्मक्षमेऽन्यवत् । काशूकः
कृकवाकौस्यात्पीतमस्तककोकयोः ॥ ६४ ॥ क्षारकः पश्चिमत्यादिपि
ठकेजालकेपिच । कालिकाचण्डिकाभेदेकात्स्न्यवृश्चिकपत्रयोः ॥ ६५ ॥
क्रमदेयवस्तुमूल्यधूसरीनवमेघयोः । पटोलशाखारेमालीमांसीकाकी
शिवास्तुच ॥ ६६ ॥ मेघावलौचकिम्पाकोमहाकालफलाज्ञयोः । की
चकोदैत्यभिदातहतसस्वनवंशयोः ॥ ६७ ॥ कीटकः क्रिमिजातौना
निष्ठुरेपुनरन्यवत् । कुलकन्तुपटोलेस्यात्सम्बद्धश्लोकसंहतौ ॥ ६८ ॥
पुंसिवल्मीककाकेन्दुकुलश्रेष्ठेषुकथ्यते । शुष्मकस्त्रिपुनीचेऽल्पेकुशिको
मुनिसर्जयोः ॥ ६९ ॥ कुवाकः कपिवह्न्यर्केनापरोक्षपिनिचिषु । कुलि
कोनागभेदेस्याद्भुभेदेकुलसत्तमे ॥ ७० ॥ क्षुरकः कोकिलाक्षेस्याद्देक्षुरेति
लकद्रुमे । कूपकोगुणवृक्षेस्यात्तैलपात्रेकुकुन्दरे ॥ ७१ ॥ उदपानेऽच्युता
यानुकूपिकाऽम्भोगतोपले । कुलकंनस्त्रियांस्त्वपेपुंसिस्थात्कामिपर्वते
॥ ७२ ॥ कूर्चिकास्तुचिकायाञ्चतूलिकायाञ्चकुड्मले । कपाटंकुडकेक्षी
रविकृतावपियोषिति ॥ ७३ ॥ कृषकः पुंसिफालेस्यात्कर्षकोत्वभिधेयव
त् । कोरकोऽस्त्रीकुड्मलेस्यात्कक्कोलकमृणालयोः ॥ ७४ ॥ कौतुकंत्व
भिलाषेस्यादुत्सवेनर्महर्षयोः । तथापरम्परयातमङ्गलेचकुतूहले
॥ ७५ ॥ विवाहस्तुत्रगीतादिभोगयोरपिनन्दयोः । कौशिको नकुलेव्या

लग्राहेगुगुलुश क्रयोः ॥ ७६ ॥ कोषजेलूकयोश्चस्यादिश्वामिचमुना
 यपि । कौशिकी चण्डिकायाश्च नदीभेदे चयोषिति ॥ ७७ ॥ खनकोना
 द्युगैसन्धिचैरेत्रिष्ववदारके । खड्गिको महिषीक्षीरफेणशैनिकयोरपि
 ॥ ७८ ॥ स्यात्खोलकस्तुपाकेशिरस्त्रबल्मीकपूगकोषेषु । गणिकायूथी
 वैश्येभोतर्कासेषुनातुदैवजे ॥ ७९ ॥ ग्रन्थिकम्पिप्लीमूलेगुगुलुग्र
 न्थिपर्णयोः । करीरेपुंसिदैवजेसहदेवाख्यपाण्डवे ॥ ८० ॥ गण्ड
 कःपुंसिखड्गेस्यात्संख्याविद्याप्रभेदयोः । अवच्छेदेऽनरायेचगण्डकीस
 रिदन्तरे ॥ ८१ ॥ ग्राहकोघातिविहगेधान्यानाञ्चगृहीतरि । गान्धि
 कोलेखकेपिस्यात्सुगन्धिव्यवहारिणि ॥ ८२ ॥ गुण्डकोमलनेधूलौक
 लोक्तिस्त्रेहपात्रयोः । गृह्यकोनिघ्नकेछेकेगैरिकन्धातुरूकमणोः ॥ ८३ ॥
 गोलकोविधवापुत्रेजारत्स्यान्मलिकेगुडे । गोरंकुःस्यात्पुमान्पक्षिभेदे
 लग्नकवन्दिनोः ॥ ८४ ॥ चषकोऽस्त्रीसुरपात्रेमधुमद्यप्रभेदयोः ।
 चलुकः प्रसूतौभाण्डभेदेचलुकवत्पुमान् ॥ ८५ ॥ चतुष्कीमसकह
 र्य्यपुष्करिण्यन्तरेपिच । चारकःपालकेऽम्बादेःस्यात्सञ्चालकवन्ध
 योः ॥ ८६ ॥ चिचकंतिलकेनातुव्याघ्रमिच्चञ्चुपाठिषु । चुम्बकस्तुम्ब
 नपरेधूर्तायस्कान्तयोरपि ॥ ८७ ॥ वज्रग्रन्थैकदेशशेधटस्योर्ध्वाव
 लम्बने । चुल्लकीशिम्भुमारपिकुण्डोभेदेकुलान्तरे ॥ ८८ ॥ चूलिका
 नाटकस्याङ्गेकर्णमूलेचहस्तिनां । चूतकःकूपकेप्यामेजनकःपितृभूष

मेदि०

कान्त०

भेदि०

कान्त०

जोः ॥ ८९ ॥ जम्बूकः फेरवेनी चेपश्चिमाशापतावपि । जतुकाजिन
पत्रायां जतुकं हिं गुलाक्षयोः ॥ ९० ॥ जाहको घोड्वमार्जारखट्वाकार
गिडकास्तु च । जालकं कोरके दम्भे कुलायानाययोरपि ॥ ९१ ॥ नपुंसि
मोचकफले स्त्रिया नुवसनान्तरे । गिरिसारजलौकायामपि स्याद्विधवा
स्त्रियां ॥ ९२ ॥ भटानामश्मरचिताङ्ग रश्मिण्याञ्च जालिका । जालि
कोवाच्यवज्जामजालिजालोपजीविनोः ॥ ९३ ॥ जीवकः प्राणकेपीतण
लकपणयोरपि । कूर्चशीर्षेपि पुंसि स्यादाजीवे जीविकामता ॥ ९४ ॥ त्रि
पुरेभिर्निवृद्ध्याश्च जीविनो रहितुगिडके । रुद्धिको दन्तनपटे स्त्रियां द्यो
ते च रुद्धिका ॥ ९५ ॥ आतपस्यरुचौ गिड्यां दुर्गुकः शोणकाल्ययोः
॥ ९६ ॥ त्रिगुणकः खञ्ज
ने फेणे समासप्रायवाचि च । गृहदारुतरुस्कन्धमायावज्जलकेष्वपि
॥ ९७ ॥ तक्षकस्तु पुमान्नागरजभेदे च बर्द्धकौ । तारको दैत्यभित्कर्ण
धारयोर्नन्दयोर्दृशि ॥ ९८ ॥ कनीनिकायामृक्षे च नपुमांस्त्रानरिचिषु
। तिलकोद्रुमरेणाम्भेदे च तिलकालके ॥ ९९ ॥ क्लीवसौवर्चल्लो
लोर्नस्त्रियानुविशेषके । त्रिशंकुर्नारजभेदेशलमेवृषदंशके ॥ १०० ॥ तु
रुष्कः सिंहकेलेच्छजितो देशान्तरेऽपि च । तूलिका कूर्चिकायाञ्च शय्यो
पकारणेपि च ॥ १०१ ॥ दर्शकः स्यात्प्रतीक्षारे दर्शयितृ प्रवीणयोः । दा
रुको बालकोपि स्याद्देहकेष्वभिधेयक ॥ १०२ ॥ द्रावको ग्रावभेदे स्याद्विद

ग्धेमाषकेपिच । दीपकंवागलङ्कारेवाच्यवहीप्रिकारके ॥ ९०३ ॥ दी
 प्यकञ्चाजमोदायांयमानीवर्हिचूडयोः । दुच्छकोगन्धकुट्यास्यादिहा
 रस्यवकाशके ॥ ९०४ ॥ दूषिकानूलिकायाञ्चमलेस्याह्मोचनस्यच ।
 धनिकासाधुनाय्यानाधन्याकेचिषुसाधुधनिनोश्च ॥ ९०५ ॥ स्याद्धेनुका
 करिण्याधेनावपिनातुदानवविशेषे । धेनुकंकरणेस्त्रीणां धेनूनामपिसंहिता
 ॥ ९०६ ॥ नर्तकःकेवलेपोटगलचारणयोर्नटे । नर्तकीलासिकायाञ्च
 करेणवामपियोधिति ॥ ९०७ ॥ नग्निकापिकुमार्यास्यात्युमान्क्षपण
 बन्दिनोः । नरकःपुंसिनिरयदेवारतिप्रभेदयोः ॥ ९०८ ॥ नन्दको
 हरिखड्गेवहर्षकेकुलपालके । नालीकःशरशल्यङ्गेष्वज्जघण्डेनपुं
 स्तकं ॥ ९०९ ॥ नायकोनेतरिश्रेष्ठेद्वारमध्यमणावपि । निर्माको
 मोचनेव्योमिसन्नाहैसर्पकञ्चुके ॥ ९१० ॥ नीलिकानीलिनीधुद्रारेग
 शेफालिकास्तुच । परकस्तुवनेखड्गेप्रसेकःसेचनेश्रुतौ ॥ ९११ ॥ प्र
 तीकोऽवयवेपिस्यात्प्रतिकूलबिलोमयोः । पद्मकांस्यात्पद्मकाष्ठवि
 न्दुजालकयोरपि ॥ ९१२ ॥ पक्षकस्तुपुमान्पार्श्वदारेचपार्श्वमात्र
 के । पल्यङ्गोमञ्चपर्यङ्कवृषीपर्यङ्गस्थिकास्तुच ॥ ९१३ ॥ पताकावै
 जयन्त्याञ्चसैभाग्यनाटकाङ्गयोः । पातुकःपतयालौस्यात्प्रपातजल
 हस्तिनोः ॥ ९१४ ॥ प्राणकःसत्त्वजातीयेजीवकट्टमचोलयोः । पाठ
 कःस्यान्महाकिष्कौकठकान्तरवाद्ययोः ॥ ९१५ ॥ अश्वादिचोलनेमू

मेदि०

कान्त०

मेदि०

कान्त०

लद्रव्यापचयरोधसोः । पालङ्कः शस्त्रकीशकभेदयोः प्राजिपक्षिणि
 ॥ ११६ ॥ पावको ग्रीसदाचारे बह्निमन्ये च चित्रके । भस्मातके विउङ्गेऽ
 यप्रियकः पीतशालके ॥ ११७ ॥ नीपेचित्रमृगे चालैप्रियङ्गैः कुङ्कुमेपि
 च । पिण्याकोऽस्त्रीतिलकल्के हिङ्गुवाह्नी कसिह्नुके ॥ ११८ ॥ पिना
 कोऽस्त्रीरुद्रचापेपांशुवर्धचिष्मूलयोः । पिठकस्त्रिषु विस्फोटे मञ्जूषा
 यां पुनः पुमान् ॥ ११९ ॥ पिष्टको घृतपूषादौ नेत्ररोगांतरेपि च । पुल
 कः कृमिप्रभेदे प्रस्तरभेदे च मणिदेपि ॥ १२० ॥ रोमांचिह्नरिताले गजान्नापि
 गडिचगन्धर्व । पुलाकस्तुक्कधान्ये स्यात्संक्षेपे भक्तसिक्थके ॥ १२१ ॥ पु
 ष्यकं रीतिपुष्पे च विमाने धनदस्य च । नेत्ररोगे तथा रत्नकङ्कशे च रसाञ्ज
 ने ॥ १२२ ॥ लोहकांस्ते मृदाङ्गारशकट्याश्च न पुंसकम् । स्यात्पुत्रिका
 पुत्रलिका दुहित्रे चार्यावतूलके ॥ १२३ ॥ नापुचेसरभेधूर्तेशैलवृक्षप्रभेद
 योः । पूर्णकः स्त्र्यर्णचूडे स्यान्नासाच्छिन्नानुपूर्णिका ॥ १२४ ॥ पृदाकुर्वृ
 ष्विके व्याघ्रे सर्पचित्रकयोः पुमान् । पृथुकः पुंसि चिपिटेशि शैस्य दभिधेय
 वत् ॥ १२५ ॥ पेचको गजलाङ्गूलमूलोऽपान्ते च कौशिके । पेटकं पुस्तका
 दीनां मञ्जूषायां कदम्बके ॥ १२६ ॥ बल्मीको रोगभेदे च नाकौ च पुंनपुं
 सकं । बन्धूकं बन्धुजीवे स्याद्बन्धूकः पीतशालके ॥ १२७ ॥ बन्धकः स्या
 द्विनिमये पुंश्चल्यां स्याच्च बन्धकी । बाहुकः कर्कटे चार्कैदात्युह्ये जलखा
 तके ॥ १२८ ॥ बरकः शङ्करे पुंसि शोचनीयेऽभिधेयवत् । बालकस्तु

शिखावन्निवालधौहयहस्तिनोः ॥ १२९ ॥ अङ्गुरीयकह्रीवेरवलयेपु
 सिवालिका । बालायांबालुकापत्रकाहलाकर्णभूषणे ॥ १३० ॥ बारको
 ऽम्बुगौपुंसिवाच्यवत्स्यान्निषेधके । बालुकासिकतास्तस्याद्बालुकांचिलबालु
 के ॥ १३१ ॥ भर्मकरेगभेदेस्यादिडङ्ककलधौतयोः । धामकोजम्बुकेधूर्तः
 सूर्य्यावर्ताश्रमभेदयोः ॥ १३२ ॥ भालाङ्कः करपत्रेस्याच्छाकभेदेचरे
 हिते । महालक्षणसम्पन्नपुरुषेकच्छपेहरे ॥ १३३ ॥ धूमिकारच
 नायास्याद्देशान्तरपरिग्रहे । भूतीकमपिभूनिम्बेदीप्यकर्पूरकेतुशे
 ॥ १३४ ॥ मधुका मधुपर्ण्यास्यान्मधुकंस्त्रीतकेखगे । बह्व्यन्तरेनामश
 कोरोगकोटप्रभेदयोः ॥ १३५ ॥ मण्डूकः शोणकेमुन्यन्तरेस्याद्गुणवर्च
 सि । मण्डूकपर्ण्यामण्डूकीमस्त्रिकोहंसभिद्यपि ॥ १३६ ॥ मस्त्रिकानृ
 णम्पून्धेपिमो नमृत्पात्रभेदयोः । मामकंस्यामदीयार्थेचिषुपुंसितुमातुले
 ॥ १३७ ॥ मातृकाधातृकामात्रेर्देवीभिर्दर्शमालयोः । मालिकासप्रला
 पुत्रीग्रीवालङ्कुरणेषु च ॥ १३८ ॥ पुष्पमाल्येनदीभेदेपक्षिभेदेतुमालि
 काः । मेचकस्तुमयूरस्यचन्द्रकेश्यामलेपुमान् ॥ १३९ ॥ तद्युक्तेवा
 च्यमर्कौ वंस्त्रोतेज्जनान्धकारयोः । मोचकः कदलीशिगुनिर्माचकविरगि
 पु ॥ १४० ॥ मोदकः खाद्यभेदेऽस्त्रीसर्पुकेपुनरन्यवत् । यमकंयमजे
 शद्वालङ्कारेपुंसिसंयमे ॥ १४१ ॥ याजकस्तुगजेरशोयाशिकेऽप्यथ
 याशिकः । याजकेचकुशेचाथयुतकंसंशयेयुगे ॥ १४२ ॥ नारीवस्त्रा

मेदि०

कान्त०

मेदि० अलेयुक्तेचलनाग्रेऽपियौतके । यूथिकास्नानकेपुष्पविशेषेपिचयोषिति
 ज्ञान० ॥ १४३ ॥ रसिकास्त्रोरसालेश्वरसयोःसरसेचिषु । रक्तकोऽस्नानवन्धू
 कारक्तवस्त्रानुरगिषु ॥ १४४ ॥ रजिकापिचकेदारैरजसर्षपरेखयोः । स
 चकंपञ्चरत्नेनावेश्यावेश्माहवासिनि ॥ १४५ ॥ रुचकोबीजपूरेचनिष्के
 दन्तकोपोतयोः । नद्योःसर्जिकाक्षारेप्यम्बाभरणमाल्ययोः ॥ १४६ ॥
 सौवर्चलेपिमाङ्गल्यद्रव्येचाप्युत्कटेपिच । रुण्डिकादारपिण्ड्याञ्चदूति
 कायांरणक्षितौ ॥ १४७ ॥ रूपकं नाटकेमूर्तेकाव्यालङ्कारणेपिच ।
 रेणुकापिहरेणौचजामदग्न्यस्यमातरि ॥ १४८ ॥ रेहकःप्रेतभेदेनारे
 णरिचिषुविश्रुतः । लम्पाकोलम्पटेदेशेलासकोलास्यकारिणि ॥ १४९ ॥
 मयूरेलसकेवाथलूनकोभेदिनेपणौ । लोचकोमांसपिण्डेऽक्षितारका
 याञ्चकज्जले ॥ १५० ॥ ललाटाभरणेस्त्रीणांकदलीनीलवस्त्रयोः । निर्बु
 द्धाकर्णपूरेचमूर्त्यभूषण्यचर्मणि ॥ १५१ ॥ वस्तुकौमकेपुंसिशिवमह्य
 केपर्णयोः । वर्णकश्चारणेस्त्रीतुचन्दनेचविलेपने ॥ १५२ ॥ द्योनी
 ल्यादिपुत्रीस्यादुत्कर्षकाञ्चनस्यच । वर्तकस्तुपुरेऽश्वस्यविहगेवर्तकी
 द्योः ॥ १५३ ॥ वञ्चकस्तुखलेधूर्तगृहवधौचजम्बुके । व्यलीकमप्रि
 याकार्येवैलक्ष्येष्वपिपीडने ॥ १५४ ॥ नानागरेऽथवाह्लीकंवाह्लिकं
 धीरहिङ्गुनैः । द्वावेतौपुंसिदेशस्यप्रभेदेतुरगान्तरे ॥ १५५ ॥ बार्द्धकं
 वृद्धसंघातेवृद्धस्यभावकर्मणोः । वार्षिकंचायमाणायाम्नीवंवर्षाभवेभि

॥ १३ ॥

धु ॥ १५६ ॥ बालकोऽस्त्रीपारिहार्यं त्रिषु स्यादङ्गुरीयके । वितर्कस्तु
पुमानूहे संशये च निगद्यते ॥ १५७ ॥ विपाकः पचने ष्वेदे कर्मणो विस
हृक्फले । विवेकः स्याज्जलद्रोण्यां पृथग्भावविचारयोः ॥ १५८ ॥
वृश्चिकश्चटुणो रौशोऽम्बूककीटौ वधीभिदोः । वृषाङ्कः शङ्करे सधौ भस्मान्न
कमहत्त्वयोः ॥ १५९ ॥ वैजिकं शिगुतैले स्याद्धेतौ सद्योऽङ्गुरेतुना । श
लाका शल्यमदनशारिका शल्लकीषु च ॥ १६० ॥ कृत्वादिकाष्ठी शरयोः
शल्लकीषु पशुपशुयोः । शम्बूतो गजकुम्भान्ते घोर्जे च ष्मूद्रतापसे ॥ १६१ ॥
जलजन्तुविशेषे च शम्बूकान्नपुंसकम् । शङ्खकम्बलये कम्बावस्त्रीपुं
सि शिरोरुजि ॥ १६२ ॥ शार्ककः स्याद्दुग्धफेनशर्करापिण्डयोः पुमान् ।
शिम्बुकः शिम्बुमारस्यादालको लूपिनोरपि ॥ १६३ ॥ शीतकः शीतका
ले च सुस्थिते दीर्घस्तु त्रिणि । ष्मूककः प्रावटे पि स्याद्रसे पि परिकीर्तितः
॥ १६४ ॥ सस्यको मणिभेदेऽसौ सम्पर्कामेलकरेतौ । सम्पाकस्तर्कके धृष्टे
त्रिषु नाचतुरङ्गुले ॥ १६५ ॥ स्यमो कानोलिकायां स्त्रीस्यमीको नाकुवृक्षयोः
। स्वस्तिको मङ्गलद्रव्ये चतुष्कगृहभेदयोः ॥ १६६ ॥ सवकोऽस्त्री
सोधुपाने सोधुपात्रेषु सोधुनाः । अहिना ध्वगपङ्क्तौ च सायकः शरखङ्ग
योः ॥ १६७ ॥ स्यासकः पुंसि चार्चिके जलादेरपि बुद्धे । सूच
कः सोवनद्रव्ये बोधके पि मुने मुनि ॥ १६८ ॥ औतौ काके सूतको स्त्रीपा
रदेन द्वयोर्जनौ । सूदाकुर्नानिले वज्रे ज्वलने प्रति सूर्य्यके ॥ १६९ ॥ सेव

मेदि०

कान्त०

भेदि • कस्तुपसेवेनावाच्यलिङ्गेनुजीविनि । सेचकः स्यात्पुमान्मेघेवाच्यलिङ्ग
 कान्त • स्तुसेत्कारि ॥ १७० ॥ सैनिकः सैन्यरक्षेच स्यात्सेनासमवेतके । हा
 रकः कितवेचारेगद्यविज्ञानभेदयोः ॥ १७१ ॥ ऊडुकोवाद्यभेदेचम
 न्नदान्यूहपक्षिणि । हेरुकोबुद्धभेदेस्यान्महाकालगणेष्वपिच ॥ १७२ ॥
 कचतुः ॥ भवेदनिमकोभेकेपिकेऽलौपद्यकेशरे । मधूकेऽप्यथालिपकोभृ
 ङ्गकोकिलकुक्कुरे ॥ १७३ ॥ अङ्गारकः कुजेपिस्यादुल्लुकांशेकुरुगटके
 । भवेदङ्गारिकावेशुकाण्डेकिंशुककोरके ॥ १७४ ॥ स्यादश्मन्तकमु
 द्दानेमह्लिकाकृदनेपिच । आकल्यकस्तमेमोहग्रन्थावुत्कलिकामुदेः
 ॥ १७५ ॥ आक्षेपकोऽनिलव्याधौव्याधेनिन्दाकरेपिच । भवेदाखनि
 कश्चैरेशूकरेमूषिकेपिच ॥ १७६ ॥ कथितोत्कलिकोत्कण्ठाहेलासलि
 लवीचिषु । एडमूकोऽन्यलिङ्गः स्याच्छठेवाक्श्रुतिवर्जिते ॥ १७७ ॥
 कठिह्नकस्तुपर्णासेवर्षाभूकारविह्नयोः । कपर्देकोवरटेस्याज्जटाजूटे
 चधूर्जटेः ॥ १७८ ॥ कर्कोटकः स्यान्मालूरकाद्रवेयप्रभेदयोः । कलवि
 ङ्गः पुमान्ग्रामचटकेपिकलिङ्गके ॥ १७९ ॥ कनीनिवातारकेक्ष्णः स्या
 त्कनिष्ठाङ्गलावपि । कापटिकोऽन्यमर्मक्षेष्ठात्रेपुंसिष्ठेचिषु ॥ १८० ॥
 काकुरुकोनग्रदम्भस्त्रीजितोलूकभीरुषु । निम्बेकुरुवकः शोणाम्लानभि
 र्गद्यप्रभेदयोः ॥ १८१ ॥ कुरुगटकः पीतपुष्पास्नानभिरिहकयोः पुमान् ।
 कृकवाकुर्मयूरेपिसरटेचरणायुधे ॥ १८२ ॥ कोषातकः कठेपुंसिपटो

स्याद्योषकेस्त्रियां । अथकौकुटिकोऽदूरपेरिताक्षेचदाभिके ॥ १८३ ॥
 कौलेयकः सारमेयेकुलीनेऽथ खरलिकः । ग्रामशोभशिङ्गनाचेषुपधा
 नेचपुंस्ययं ॥ १८४ ॥ भवेद्गुणनिकानृत्येष्मूच्याङ्केपाठनिश्चितौ । गोक
 र्णकोगोक्षुरकेस्थपुटेचगवांसुरे ॥ १८५ ॥ गोमेदकंपीतमशौकाकोलेप
 षकेपिच । स्याद्गोकुलिकोवल्लिरेपङ्कस्यगव्यपेक्षके ॥ १८६ ॥ अथघ
 र्घरिकाक्षुद्रघण्टावादिचदण्डयोः । चर्चरीकोमहाकालेकेशविन्यास
 शाकयोः ॥ १८७ ॥ चण्डालिकाकिन्नरायामुमायामोषधीभिदि । अथचा
 तुरकश्चक्रगण्डोपुंस्यभिधेयवत् ॥ १८८ ॥ गोचरेलोचनस्यापिचाटुका
 रेनियन्तरि । जर्जरीकंवज्रच्छिद्रेजरतरेपिवाच्यवत् ॥ १८९ ॥ जीव
 न्तिकागुडूच्याञ्चजीवाख्यशाकवन्दयोः । जैवानृतकः पुमान्सेमेदीर्घाटुः कृ
 शयोस्त्रिषु ॥ १९० ॥ तर्तरीकंवहिवेस्यान्नदयोः पारगेचिषु । तिक्तशा
 कस्तुखदिरेवरुणेपचमुन्दरे ॥ १९१ ॥ त्रिवर्णकगोक्षुरकेचिफला
 यांकटुचिके । दलाढकः स्वयंयाततिलेपृश्न्याञ्चगैरिके ॥ १९२ ॥ फेन
 खातकयोर्नागकेसरेचमहत्तरे । दन्दश्चकस्तुपुलिङ्गोरक्षसेचसरीसृ
 पे ॥ १९३ ॥ दासेरकस्तुकरभेदासीपुत्रेचधीवरे । नियामकः कर्णधा
 रेपोतवाहेनियन्तरि ॥ १९४ ॥ निम्बारकः पुरीषस्यक्षयेस्त्रैरेसमीरणे
 । निर्ग्रन्थकः स्यात्क्षपणेनिष्फलप्यपरिच्छदे ॥ १९५ ॥ प्रचलाकः शरणा
 तिशिखण्डेचभुजङ्गमे । प्रकीर्णकंचामरेस्याद्विस्तारेनानुरङ्गमे ॥ १९६ ॥

भेदि०

कान्त०

मेदि० पञ्चालिकास्त्रियां वस्त्रपुत्रिकागीतिभेदयोः । स्यात्पिप्लकं वंक्षोजबृनेसी
 कान्त० वनसूत्रके ॥ १९७ ॥ पिण्डीतकः स्यात्तगरेमदनाख्यमहीरुहे । अ
 थपुष्पलकोगन्धमृगेश्वपणकीलयोः ॥ १९८ ॥ पुण्डरीकंसिताम्भोजेसि
 तछत्रेचमेवजे । पुंसिआघ्रेऽग्निदिङ्नागेकोषकारान्तरेपिच ॥ १९९ ॥
 भवेत्पूर्णा लकंबद्धा पणेषपटहेपिच । फर्फरीकश्चपेटेस्यात्फर्फरीकं
 तुमार्दवे ॥ २०० ॥ वलाहकोगिरौमेघेदैत्यनागविशेषयोः । वरटकः प
 द्मबीजेकोषेरज्जौकपर्दके ॥ २०१ ॥ वकेरुकावलाकाभिदातावर्जितशा
 खयोः । वरण्डकस्तुमातङ्गवेद्यायौवनकण्टके ॥ २०२ ॥ वर्तुलेऽथो
 वाणिजकोवाडवाग्नौवणिज्यपि । बृन्दारकः सुरेपुंसिमनोज्ञश्रेष्ठयोस्त्रिषु
 ॥ २०३ ॥ अथममरकोभृङ्गेगिरिकेचालकान्तरे । भृन्दारकोनृपेनाट्यवा
 चादेवेतपोधने ॥ २०४ ॥ भयानकः स्मृताव्याघ्रेरसेरहैभयङ्करे । भार्या
 टिकः पुमान्भार्यानिर्जितेहरिणान्तरे ॥ २०५ ॥ भवेन्मरुवकः पुष्पविशे
 पेमदनद्रुमे । मण्डोदकंचित्तरागेल्लीवमातर्पणेपिच ॥ २०६ ॥ भवेन्मण्डल
 कंचिन्नेकुष्ठभेदेचदर्पणे ॥ अथमर्कटकः शस्यभेदेवानरलूतयोः ॥ २०७ ॥
 मयूरकोप्यपामार्गेल्लीवतुल्याञ्जनेपुनः । माणवकोच्चारभेदेवालेकुपुरुषे
 पिच ॥ २०८ ॥ मृष्टेरुकोवदान्येपिमिष्टाशिन्यतिथिद्विषि । रतर्द्धि
 कंस्यादिवसेसुखस्तानेष्टमङ्गले ॥ २०९ ॥ राधरङ्गः पुमान्सीरेसीरकेच
 घनेपले । लालाटिकः प्रभोर्भावदर्शिन्याम्बेषणान्तरे ॥ २१० ॥ का

र्याक्षमेलेखनिकः कथितोलेखहारके । लेखेषुपरहस्तेनस्वहस्तस्य
 चलेखके ॥ २११ ॥ वर्तुलकोनदीभेदेकाकनीडेजलावटे । विनायक
 स्तुहेरन्वेतार्थ्यविघ्नेजिनेगुरै ॥ २१२ ॥ वितुन्नकस्तुधन्याकोजाटामल
 मयूरके । विशेषकोऽस्त्रोतिलकेविशेषयितरिचिषु ॥ २१३ ॥ विदूषक
 स्थाटुवटौपरनिन्दाकरेपिच । वैनाशिकः स्यात्क्षणिकेपरतन्त्रोर्णनाभयोः
 ॥ २१४ ॥ वैदेहकोवाणिजकेऽमूद्राद्वैश्यास्तुतेपिच । वैतालिकः पुमान्
 खेदितालेबोधकरेचिषु ॥ २१५ ॥ शतानीकस्तुबृन्देस्यान्मणिगजप्रभे
 दयोः । शालवृकः शृगालेस्यात्सारमेयेबलीमुखे ॥ २१६ ॥ शिलाटकः
 पुमानद्वैविलेपेपरिकीर्तितः । शृगालिकाशिवायांस्यान्नासादपिपला
 यने ॥ २१७ ॥ शृङ्गाटकंभवेद्वारिकण्टकेचचतुष्पथे । सन्नानिकापि
 क्षीरदिसारेमर्कटजालके ॥ २१८ ॥ सन्दंशिकापिस्तुपुटीलोहयन्त्र
 विशेषयोः । सञ्चारिकातुयुगलेकुट्टनीघ्राणयोरपि ॥ २१९ ॥ सङ्घा
 टिकास्त्रियांयुग्मेकुट्टन्यांजलकण्टके । सुप्रतीकः शोभनाङ्गेभवेदीशान
 दिगजे ॥ २२० ॥ अथसैकतिकंमातृयात्रामङ्गलस्तुत्रके । नासन्ध
 स्तेक्षपणकेचिषुसन्देहजीविनि ॥ २२१ ॥ सोमवल्कस्तुधबलखदिरे
 कङ्कलेपिच । सौगन्धिकस्तुकल्लारेपद्वारगेपिकतृणे ॥ २२२ ॥ पुंलि
 ङ्गेगन्धपाषाणेस्तुगन्धव्यवहारिणि । ॥ कपञ्च ॥ अनेउमूकउद्दिष्टः श
 ठेवाकृश्रुतिवर्जिते ॥ २२३ ॥ स्यादाच्छुरितकंहासनखगघातभेदयोः ।

मेदि०

कान्त०

मेदि० उपकारिकोपकर्त्र्यापिष्टभेदेनृपालये ॥ २२४ ॥ कक्ष्यावेक्षकइत्ये
 कान्त० षष्ठ्युद्धान्नोद्यानपालयोः । रङ्गाजोवेकशेषेदेदाःस्थेऽथ कटखादकः
 ॥ २२५ ॥ खादकेकाचकलशेबलिपुष्टेचजम्बुके । कृमिकण्ठकनुचिञ्चा
 ङ्गविडङ्गाडुम्बरेषुच ॥ २२६ ॥ गोजागरिकंमङ्गलेपुंसि स्यात्कण्ठकारके ।
 चिलमीलिकातुकण्ठीभेदेखद्योतविद्युतोः ॥ २२७ ॥ अथोजलकरङ्गस्या
 न्नारिकेलफलेष्वुजे । शङ्खेजललतायाश्चवारिबाहेचकीर्तितः ॥ २२८ ॥
 जलतापिकइल्लीसकाकेचीत्रदषयोश्चपुंसि स्यात् । नवफलिकास्त्रीनव्ये
 नवजातरजोऽङ्गनायाश्च ॥ २२९ ॥ नागवारिकउद्दिष्टेणजकुञ्जर
 हस्तिपे । गणस्थणजगरुडेचित्रमेखलकेपिच ॥ २३० ॥ स्याद्वोहिर
 जिकःकङ्गुधान्यचीनकधान्ययोः । व्यवहारिकास्याह्मोकयात्रासंमार्ज
 नीङ्गदे ॥ २३१ ॥ शतपर्विकानुटूर्वायावचायामपियोषिति । शीतच
 म्पकइत्येषस्यादातर्पणदीपयोः ॥ २३२ ॥ सुवसन्नकउद्दिष्टेवासन्ध्या
 मदनेत्सवे । स्याद्धेमपुष्पिकायूथ्याचम्पकेहेमपुष्पकः ॥ २३३ ॥ कषट् ॥
 ग्राममङ्गुरिकाग्रामयुद्धमृङ्गीभरषेस्त्रियां । मदनशलाकाकामोहीपक
 भेषज्यसारिकयोः ॥ २३४ ॥ मातुलपुत्रकइत्यपिमामकतनयेफले
 चधूर्तस्य । वर्णविलोडकण्ठश्लोकस्तेमेचसन्धिवैरेच ॥ २३५ ॥ सिन्दूर
 रतिलकउक्तोमतङ्गजेस्त्रीतुकामिन्यां ।
 इतिकान्तवर्गः

मेदि

खान

॥ खैकं ॥ खमिन्द्रियेपुरेक्षेत्रेभूत्येविद्वैविहायसि । संवेदनेदेवलोके
 कर्मण्यपिनपुंसकं ॥ १ ॥ खदि ॥ नखीस्त्रीस्त्रीवयोःश्रुक्तौ न खरेपुन
 पुंसकं । न्युङ्क्षुःसम्यङ्मनो जेवसाम्नः षट्प्रणवेपुच ॥ २ ॥ प्रेङ्क्षापर्यट
 नेयम्भगतौसंवेशनांतरे । मुखनिःसरणेवत्त्रोप्रारम्भोपाययोरपि ॥ ३ ॥
 संध्यन्तरेनाटकादेःशब्देपिचनपुसके । लेखेलेख्येसुरेलेखालिपिर
 जिकयोर्मता ॥ ४ ॥ रिङ्क्षाभगतिभेदेपिभूकशिंब्याञ्चनर्त्तने । शङ्क्षः
 कन्वैानयोविम्वभालास्थितिभिन्नखे ॥ ५ ॥ शाखापश्चान्तरेबाह्वै
 वेदभागद्रुमाङ्गयोः । शिखाशाखावर्हिचूडालाङ्गलिक्यग्रमात्रके ॥ ६ ॥
 चूडामात्रेशिखायाञ्चज्वालायांप्रपदेपिच । सखामित्रेसहायेनावयस्या
 यांसखीमता ॥ ७ ॥ सुखंशर्मणिनाकेचसुखापुर्ण्याप्रचेतसः । खत्रि ॥
 गोमुखंकुटिलागारेवाद्यभाण्डेचलेपने ॥ ८ ॥ पुंसिमातलिपुत्रेचमह्य
 देवगणान्तरे । त्रिशिखेणक्षसेस्त्रीवंत्रिभूलेमण्डलान्तरे ॥ ९ ॥ दुर्मुखः
 कपिभिन्नागभिदोर्नामुखरेत्रिषु । प्रमुखःप्रथमेश्रेष्ठेमयूखःकिरणेपिच
 ॥ १० ॥ ज्वालायामपिशोभायांविशिखस्तोमरेशरे । विशिखानुखनि
 व्याञ्चरथ्यानलिकयोरपि ॥ ११ ॥ विशाखस्तर्ककेस्काद्वैस्त्रियामृक्षेक
 ठिल्लके । वैशाखेमासभेदेपिमन्यानेचप्रकीर्तितः ॥ १२ ॥ सुमुखस्ता
 र्क्ष्यनयेशकनागप्रभेदयोः । ॥ खचतुः ॥ भवेदग्निमुखेदेवेविप्रेमह्य

॥ ११ ॥

मंदि०
खान्त०

तकेखियां ॥ १३ ॥ अयागिशिखमुद्दिष्टं कुमुम्भेकुङ्कुमेपिच । लाङ्गुलि
क्याख्योपधौचविशल्यायाञ्चयोपिति ॥ १४ ॥ इन्दुलेखाऽमृतासोमलताश
शिकलास्तुच । अथबद्धशिखास्त्रीस्यादुच्चटायांशिशैविषु ॥ १५ ॥ म
हाशङ्खोमानुषास्थिसंख्याभेदालिकेषुच । भवेद्याघ्रनखंकन्दगन्धद्रव्य
विशेषयोः ॥ १६ ॥ नखक्षतान्तरेक्कीवंशिलीमुखोऽलिकाण्डयोः ।
शशिलेखाकलाभागेगुडूचीवृत्तभेदयोः ॥ १७ ॥ भवेत्स्वस्तिमुखोलेखे
ब्राह्मणेवदिनिविषु । ॥ खपञ्च ॥ मलिनमुखोऽग्नौगोलाङ्गुलेपुंसिचिषु
क्रूरे ॥ १८ ॥ शीतमयूखश्चन्द्रेवनसारेचापिपुंलिङ्गः । सर्वतोमुखउग्रे
चक्षेत्रज्ञब्रह्मणोःपुमान् ॥ १९ ॥ नपुंसकनुपानीयेसुरवर्त्मण्यपिस्मृतं
॥ इतिखान्तवर्गः ॥

गान्त०

॥ गैकं ॥ गैःसर्गेवबलीवर्द्धैरश्मौचकुलिशेपुमान् । स्त्रीसैरभेयोदृग्वाण
दिग्वाग्भूषणभूम्निच । १ ॥ गद्वि ॥ अगःस्यान्नगवत्पृथ्वीधरपादपयोःपु
मान् । अङ्गं गात्रेप्रतोकोपाययोःपुंभूम्निनीवृत्ति ॥ २ ॥ क्लीवैकत्वेत्वप्रधा
निचिष्वङ्गवत्तिचानिके । इङ्गःस्यादद्भुतेज्ञानेजङ्गमेङ्गितयोरपि ॥ ३ ॥
खगःसूर्य्यग्रहेदेवेमार्गणेचविहङ्गमे । खङ्गो गण्डकशृङ्गासिबुद्धभेदेषु
गण्डके ॥ ४ ॥ गाङ्गस्तुगङ्गासम्भूतेचिषुभीष्मेगुहेपुमान् । चङ्गस्तुशो
भनेदक्षेष्टङ्गोऽस्त्रीस्यात्खनित्रके ॥ ५ ॥ खङ्गभेदेचजङ्गायांत्यागेदा

नेचवर्जने । तुङ्गीनिशावर्चवयोः पुन्नागनगयोः पुमान् ॥ ६ ॥ उन्नतेचिषु
दुर्गोमानोल्योः स्त्रीदुर्गमेचिषु । नागंनपुंसकंरङ्गेसीसकेकरणान्तरे ॥ ७ ॥
नागः पन्नगमातङ्गकूराचारिषुतोयदे । नागकेसरपुन्नागनागदन्तकमुस्त
के ॥ ८ ॥ देहानिलप्रभेदे चश्रेष्ठेस्यादुन्नरस्थितः । पिङ्गागोरेचनाहि
ङ्गनालिकाचण्डिकासुच ॥ ९ ॥ पिङ्गीशम्यापिशङ्गेनाबालकेतुनपुंसकं ।
पूगस्तुक्रमुकेवृन्देफलवसारेऽभिधेयवत् ॥ १० ॥ नदीभेदे मलप्लांस्त्रीभङ्गे
जयविपर्यये । भेदरेगतरङ्गेषुभङ्गाशस्यान्तरेस्त्रियां ॥ ११ ॥ भगंश्री
योनिवीर्येकाज्ञानवैरग्यकीर्तिषु । माहान्यैश्वर्ययत्नेषुधर्ममोक्षेचना
रैवा ॥ १२ ॥ भागोरूपार्द्धकेभाग्यैकदेशयोर्भृगुः पुमान् । मुनौहरेतटे
शुक्रेभृङ्गेधूम्याठपिङ्गयोः ॥ १३ ॥ मधुवतेभृङ्गएजेपुंसिभृङ्गेगुडत्वचि
। भागः सुखेधनेचाहेः शरीरफणयोरपि ॥ १४ ॥ पालनेव्यवहारेच
योषिदादिभृतावपि । मार्गामृगमदेमासप्रभेदेऽन्वेषणाध्वनौ ॥ १५ ॥
मृगः पशौकुरङ्गेच करिनश्चभेदयोः । अन्वेषणेचयात्रायांमृगीतुवनि
तान्तरे ॥ १६ ॥ युगो रथहलाद्यङ्गे नद्योस्तुक्तादिषु । युग्मेहस्तचतु
ष्केपिबृद्धिनमौषधेपिच ॥ १७ ॥ योगोऽपूर्वार्थसम्प्राप्तौसङ्गतिध्या
नयुक्तिषु । वपुःस्थैर्येप्रयोगेचविष्कम्भादिषुभेषजे ॥ १८ ॥ विस्रम्भ
घातकेद्रव्योपायसन्नहनेष्वपि । कार्मणेपिचरङ्गेनागगेन्द्येरण्यधि
नौ ॥ १९ ॥ अस्त्रीचपुण्ड्रगस्तुमात्सर्येलाहितादिषु । क्षेपादाव

भेदि
गान्

मेदि० नुरगेचगाम्धारदैनृपेपिच ॥ २० ॥ रोगःकुष्ठैषधेव्याधौलङ्गस्तुसङ्गपि
गान्० ज्ञयोः । लिंगंविह्वेऽनुमानेचसाङ्गोक्तप्रकृतावपि ॥ २१ ॥ शिवमूर्ति
विशेषेपिमेहनेपिनपुंसकं । व्यङ्ग्येभेकेचहीनाङ्गेरङ्गंसीसकरङ्गयोः
॥ २२ ॥ वार्त्ताकेपिचकार्पासेपुंभूमिनीवृद्धनरे । बलुःस्याच्छगलेपुंसि
सुन्दरेचभिधेयवत् ॥ २३ ॥ वेगोजवेप्रवाहेचमहाकालफलेपिच ।
शङ्गःकार्मुकमात्रेपिविष्णोरपिशरसने ॥ २४ ॥ शृङ्गोवटाम्रातकयोः
पर्कट्यामपिचास्त्रियां । शृङ्गप्रभुत्वेशिखरेचिह्नक्रीडामुयन्त्रके ॥ २५ ॥
विषणोत्कर्षयोश्चाथशृङ्गःस्यात्कूर्चशीर्षके । स्त्रीविषायांस्वर्णमीनभेद
योर्ऋषभौषधे ॥ २६ ॥ सर्गस्तुनिश्चयाध्यायमोहोत्साहात्मसृष्टिषु ।
॥ गत्रि ॥ अयोगोविधुरेकूटेविश्लेषेकठिनोद्यमे ॥ २७ ॥ अनङ्गोम
दनेनङ्गमाकाशमनसोरपि । अपाङ्गस्त्वङ्गहीनेस्यान्नेत्रानेतिलकेपि
च ॥ २८ ॥ आभोगोवरुणकृत्रेपूर्णतायत्तयोरपि । आयोगोव्यापृतैग
न्धमाल्योपहारबोधयोः ॥ २९ ॥ आश्रुगोमारुतेवाणेषुदेगंक्रमुकी
फले । उद्देगेषुद्वाङ्गलकोद्देजनेद्रमनेषुच ॥ ३० ॥ उत्सर्गःपुंसि
सामान्येन्यायेचत्यागदानयोः । कलिङ्गःपूतिकरजेधूम्याटेभूमिनीवृ
त्ति ॥ ३१ ॥ नदयोःकौटजफलेमहिलायांतुयोषिति । कालिङ्गोभूमि
कर्कोरैदन्ताबलभुजङ्गयोः ॥ ३२ ॥ कालिङ्गीरजकर्कट्यांचक्राङ्गोमा
नसौकसि । चक्राङ्गीकटुरेहिण्यांजिह्मगोहौचमन्दगे ॥ ३३ ॥ त

डागेऽस्त्रीजलाधारविशेषेयन्त्रकूटके । तातगुःक्षुद्रतातेनाजनकस्य हि
 तेचिषु ॥ ३४ ॥ त्रिवर्गो धर्मकामार्थः त्रिफलायां कटुचिके । बृद्धिस्था
 नक्षये सत्त्वरजस्तमसि चेष्यते ॥ ३५ ॥ तुरगीचां श्वगन्धायां तुरगश्चित्त
 वाजिनोः । धारङ्गेऽसौ चतुर्थे च नरङ्गस्तुवरण्डके ॥ ३६ ॥ मेहनेन द्रव्यो
 श्चाथ नारङ्गः पिप्पलीरसे । यमजप्राणिनि विटेनागरङ्गद्वयेऽपि च ॥ ३७ ॥
 निषङ्गः सङ्गते तूणे निसर्गो रूपसर्गयोः । नीलाङ्गुः स्यात्कृमौ पुंसि भ
 म्भरल्यानुयोषिति ॥ ३८ ॥ पञ्चाङ्गं न द्वयोर्भूर्जे पद्मकेरक्तचन्दने
 । पन्नगश्चौषधीभेदे तथैव पवनाशने ॥ ३९ ॥ स्रवगोवा नरेभेके सार
 थौ चोष्णदीधितिः । परगः सुमनोरेणौ धूलिस्तानीययोरपि ॥ ४० ॥ गि
 रिप्रभेदे विख्याता बुपरगे च चन्दने । प्रयागस्तीर्थभेदे स्यादयज्ञेश तमखा
 श्वयोः ॥ ४१ ॥ प्रयोगः कार्मणेऽपि स्यात्प्रयुक्तौ च निदर्शने । पतङ्गः स
 लभेणालिप्रभेदे पक्षिस्तूर्ययोः ॥ ४२ ॥ क्लीवं सुते प्रियङ्गुः स्त्रीरजिष्ठा
 कणयोरपि । फलिन्यां कङ्गुसस्ये च पुन्नागस्तुसितोत्पले ॥ ४३ ॥ जाती
 फलेन रश्मिपाण्डुनागेद्रुमान्तरे । वराङ्गं योनिमातङ्गमस्तकेषु गुडत्वं
 चि ॥ ४४ ॥ भुजङ्गेऽहौ च पिङ्गे च मातङ्गः श्वपचे गजे । मृदङ्गः पट
 ह्निघोषेरक्ताङ्गस्तु महीसुते ॥ ४५ ॥ कम्पिल्ले स्त्रीतुजीवन्त्यां क्लीवं विद्रु
 मधीरयोः । रथाङ्गं न द्रव्योश्चक्रो नाचक्राङ्गविहङ्गमे ॥ ४६ ॥ वाति
 गः पुंसि भण्डाक्यां धातुवादिनिचान्यवत् । विडङ्गः त्रिष्वभिज्ञे स्यात्कृमि

मेदि०

गान्त०

मेदि० घ्रेपुन्नपुंसकं ॥ ४७ ॥ विसर्गस्तुपुमान्दानेत्यागेचमलनिर्गमे । विस
गान्त० र्जनोयेष्ययनभेदेपिचविभावसोः ॥ ४८ ॥ विडङ्गस्तुत्रिलिङ्गः स्या
दाश्रुगेचविहङ्गमे । सर्वगंसलिलेक्षीवंसर्वगः शङ्करेविभौ ॥ ४९ ॥
सम्भोगस्तुपुमान्भोगेसुरतेजिनशासने । सारङ्गःपुंसिहरिणेचातके
चमतङ्गजे ॥ ५० ॥ शरलेत्रिपुहेमाङ्गेगर्ह उपरमेष्ठिनि । ॥ गचतुः ॥
स्यादपवर्गस्त्यागेमोक्षेकार्य्यावसानसाफल्ये ॥ ५१ ॥ अभिषङ्गेनपुं
लिङ्गः परमवाक्रोशशपथेषु । ईहामृगस्तुपुंसिस्त्यात्कोकरूपकभेदयोः
॥ ५२ ॥ उपरगस्तुपुंसिस्त्याद्राज्यस्तार्कचन्द्रयोः । दुर्नयेग्रहकल्पो
लेव्यसनेपिनिगद्यते ॥ ५३ ॥ उपसर्गःपुमान्नागभेदोपलवयोरपि
। कटभङ्गस्तुशस्यानाहस्तकेदेवपात्यये ॥ ५४ ॥ दचभङ्गेपिवैध
व्येस्वातन्त्र्यदपनाशयोः । दीर्घाध्वगःपुमानुष्टेलेख्यहारेतुभेदवत् ॥ ५५ ॥
महन्नगोभ्रमातङ्गेवाक्यायनमुनावपि । समायोगस्तुसंयोगेसमवा
येप्रयोजने ॥ ५६ ॥ सम्ययोगोरतेपिस्त्यादन्वितैकार्मणेपिच । गप
ञ्च ॥ कथाप्रसङ्गेवातूलेविषवैद्येचवाच्यवत् ॥ ५७ ॥ नाडीतरङ्गः
उपसर्गः । काकोलेहिण्डकेरतहिण्डके ।

तिष्ठ ॥ ३४ ॥ इतिगान्तवर्गः ॥

घान्त० ॥ घैकं ॥ घोघण्टायांघर्घरेनास्त्रियानुकाञ्चिघातयोः । घद्वि ॥ अघः

॥ २५ ॥

स्तुव्यं सनेदुःखेदुरिते च न पुंसकं ॥ १ ॥ अर्घः पूजाविधौ मूल्येषु द्वुः
स्याद्देहजानिले । अगौहस्तपुटेशस्तेऽप्योघोवेगे जलस्य च ॥ २ ॥ वृ
द्धे परम्पण्याश्च द्रुतन्त्योपदेशयोः । मघामघी च न क्षत्रेधान्यभेदे
यथाक्रमं ॥ ३ ॥ मघोदीपान्तरे मेघो मुस्ता जलदयोः पुमान् । मोघा
स्त्रीपाठलायां स्याद्धीननिष्फलयोस्त्रिषु ॥ ४ ॥ लघुरगुरै च मनोज्ञेभिः
सारैवाच्यवत्स्त्रीव । शीघ्रे च कृष्णा गुरुणि पृक्कानमौषधौ तु स्त्री ॥ ५ ॥
स्त्राघास्त्रियां प्रशंसायां परिचर्याभिलाषयोः । ॥ घञि ॥ अनघो निर्म
लापापमनोज्ञेष्वभिधेयवत् ॥ ६ ॥ अमोघं सफलेवाच्यवत्स्त्रीपथ्याविड
ङ्गयोः । उह्नाघोऽपि शुचौ कृष्णे दक्षनीरे गयोस्त्रिषु ॥ ७ ॥ काचिघः का
श्चनेपि स्याच्छे मण्डिमूषिकेपि च । निदाघोग्रीष्मकाले स्यादुह्मस्वेदाम्बु
नोरपि ॥ ८ ॥ पलिघः काचकलसे घटे प्राकारगोपुरे । परिघो योगभे
देऽसुविशेषेऽर्गलघातयोः ॥ ९ ॥ प्रतिघः प्रतिघाते स्यात्क्रोधेऽपि प
रिकीर्तितः । महार्घस्तु महामूल्येषु स्यान्नारके पुमान् ॥ १० ॥ सर्वैघो
गुरुभेदे च सर्वसन्नहने पुमान् ।

॥ इति घान्तवर्गः ॥

॥ डैकं ॥ डः पुमान् विषये ख्यातः स्पृहायां विषयस्य च ।

॥ इति डान्तवर्गः ॥

मेदि०

घान्त०

डान्त०

भेदि०

चान्त०

॥ चैकं ॥ चम्पुण्डेशेपुमानुक्तः कच्छपेचन्द्रचैरयोः । ॥ चदि ॥ अ
र्चापूजाप्रतिमयोः कचः केशेगुरेः सुते ॥ १ ॥ बन्धुष्कवशेषुसिक
रिण्यानुकचास्त्रियां । काचः शिक्ये मशौनेत्ररोगभेदे मृदन्नरे ॥ २ ॥ का
ञ्चीस्यान्मेखलादाम्निप्रभेदेनगरस्य च । कूर्चमस्त्रीभुवोर्मध्ये कठिनश्म
श्रुकैतवे ॥ ३ ॥ क्रौञ्चोद्दीपविशेषे स्यात्पक्षिष्वतभेदयोः । चर्द्धाधि
न्नास्यास कयोश्चर्चिकायानुयोषिति ॥ ४ ॥ चञ्चातुनलनिर्माणेतृणनि
र्मितपूरुषे । चञ्चूस्त्रोठ्यांस्त्रियां पुंसि गोनाडीके व्युत्सवे ॥ ५ ॥ त्वक्
स्त्रीचर्मणिबल्के च गुडत्वचिविशेषतः । न्यङ्गीचनिम्नयोर्नीचः पामरेषा
मनेपि च ॥ ६ ॥ प्राच्छद्देशेदिशिदेशे च काले च वाच्यलिङ्गकः । पिचुर्ना
कुष्ठभेदे च कर्षितूलेऽसुरान्तरे ॥ ७ ॥ मोचः शोभाञ्जने पुंसि मोचाशाल्म
लिरम्भयोः । रुचिस्त्रीदीपैः शोभायामभिष्वङ्गाभिलाषयोः ॥ ८ ॥
रूक्स्त्रीशोभाद्युतीक्षासुवचः कीरे वचौषधौ । शारिकायाञ्चवाग्वाचेभा
रत्यां वचने स्त्रियौ ॥ ९ ॥ वीचिः स्वल्पतरङ्गे स्यादवकाशे मुखे द्वयोः ।
शचीन्द्राण्यां शतावर्था तथा स्त्रीकरणान्तरे ॥ १० ॥ मुचिर्ग्रीष्माग्निमृ
ज्जरिष्वाषाढेष्पुद्गमन्निशि । ज्येष्ठे च पुंसि धवले मृद्धेऽनुपहते चिषु
॥ ११ ॥ रूचीतुसीवनद्रव्ये प्याङ्गिकाभिनयान्तरे । ॥ चत्रि ॥ उद
गिदग्देशकालेषु वाच्यवर्जितयेऽव्ययं ॥ १२ ॥ कणीचीपुष्पितलतागु

अयोः सकटेस्त्रियां । कवचो गर्दभाण्डे च सन्नाह्ये पटहेपि च ॥ १३ ॥
 क्रकचः करपत्रेऽस्त्रीग्रन्थिलाख्यतरौ पुमान् । नमुचिस्तु पुमान् दैत्यभेदे कु
 सुमकार्मुके ॥ १४ ॥ नारच्येषणिकायां नालौहवाणामुहस्तिनाः । प्रप
 च्चः स च येपि स्याद्विस्तारे च प्रतारणे ॥ १५ ॥ प्रत्यग्दिग्देशकालेषु वा
 च्यवचितयेऽव्ययं । मरीचिर्मुनिभेदे नागभस्तावनपुंसकं ॥ १६ ॥ मा
 रीचो रक्षसेभेदे कक्कोलेयाजकद्विजे । मारीची देवताभेदे विपश्ची केलिणी
 णयोः ॥ १७ ॥ विकचः क्षपणे केतौ नाऽकेशे स्फुटितेऽन्यवत् । विरि
 त्विर्नाविरिचश्चैकुण्ठे परमेष्ठिनि ॥ १८ ॥ सङ्कोचो मीनभेदे स्याद्वन्धे
 क्षीवन्तुकुङ्कुमे । सम्यक् स्याद्वाच्यलिङ्गन्तुमनो ज्ञे सङ्गतेपि च ॥ १९ ॥
 ॥ चचतुः ॥ जलसूचिः कङ्कचोऽटिमत्स्यशृङ्गाटयोरपि । शिशुमारे
 चपुलिङ्गे जलौकायानुयोषिति ॥ २० ॥ मलिस्तु चोमासभेदे चौरज्वल
 नयोः पुमान् ॥ चपञ्च ॥ रतनारीचो नारीणां शीत्कारे च मुनिस्मरे ॥ २१ ॥

भेदि०

चान्त०

॥ इति चान्तवर्गः ॥

॥ कैकं ॥ क्काक्कादनेस्त्रियां ख्याता निर्मलेऽन्यवदिष्यते । ॥ क्वदि ॥ अक्कः
 स्फटिकभङ्गूकनिर्मलेष्वक्कमव्ययम् ॥ १ ॥ आभिमुख्येऽथ कक्कः स्याद
 नूपेतुन्नकद्रुमे । नौकाङ्गे पुंसि वा गृहां चौरिकाया च योषिति ॥ २ ॥ स्या
 दुक्कः स्रवकेस्तम्बे हारभेदकलापयोः । पिक्कापूगक्कटाकोषमोचाश्च

क्कान्त०

मेदि० लमलिवेष्टके ॥ ३ ॥ भक्तसंभूतमण्डेचपङ्गावश्वपदामये । स्त्रियांपुंसि
छान्न० तुलाङ्गुलेनदयोर्वर्हचूडयोः ॥ ४ ॥ पुच्छः पश्चात्प्रदेशे स्यात्तुलाङ्गुलेपुच्छ
मिष्यते । स्नेच्छः पामरभेदे च पापरक्तेऽपभाषणे ॥ ५ ॥ ॥ छचतुः ॥ म
हाकच्छस्तुपुंसि स्यात्समुद्रेचप्रचेतसि ।

॥ इति छान्नवर्गः ॥

जान्न० ॥ जैकं ॥ जोनामृत्युञ्जये जन्त्यां तातमाचे जनार्द्दने । जूस्वरगमने प्रो
क्तासामान्यगमने स्त्रियां ॥ १ ॥ जूकाश सरस्वत्यां पिशाच्यां जवने स्त्रि
यां । ॥ जदि ॥ अजम्भगे हरिब्रह्मविधुस्मरन्पेहरे ॥ २ ॥ अजो
ऽस्त्री शङ्खेनानिचुले धन्वन्तरौ च हिमकिरणे । स्त्रीवंपदोऽथाजिः स्त्री स
मभूमौ च संग्रामे ॥ ३ ॥ अर्जस्तु कार्तिकोत्साहबलेषु प्राणनेपि च । कञ्जः
केशे विरिञ्चे च कञ्जं पीयूषपद्मयोः ॥ ४ ॥ कुजाकात्यायनी देव्यां कुजो न
रकभौमयोः । कुजो वृक्षप्रभेदेनान्युजो स्याद्वाच्यलिङ्गकः ॥ ५ ॥ कु
जोऽस्त्रियां निकुञ्जे पिह नौदने पिह स्तिनां । खञ्जा कन्दः प्रभेदे स्त्री कुठि
लाङ्घौ तु वाच्यवत् ॥ ६ ॥ खजामन्ये प्रहस्तेऽथ खर्जुः कीटान्तरे स्मृ
ता । खर्जूरी पादपे कङ्कांगजो माने स तङ्गजे ॥ ७ ॥ वास्तुनः स्थान
भेदे पिगञ्जा खनौ सुरगृहे । गञ्जः स्यात्पुंसि रीठायां भाण्डागारे तु न स्त्रि
यां ॥ ८ ॥ गुञ्जा तु काकविश्रायां पठहे च कलध्वनौ । दिजः स्याद्वा

॥ २७ ॥

ह्यगश्च वैश्यदनाण्डजेषुना ॥ ९ ॥ दिजाभाग्याहरेणौचध्वजः मेदि०
स्याच्छैशिडकेपुमान् । नस्त्रियानुपताकायांखड्वाङ्गेमेकचिह्नयोः ॥ १० ॥ जान०
निजंस्त्रीयेचनित्येचन्युजोदर्भमयस्त्रुचि । कर्मरङ्गफलेस्त्रीवंकुजाधामुख
योस्त्रिषु ॥ ११ ॥ प्रजालोकेचसन्नानेपिज्जातूलहरिद्रयोः । बलेस्त्री
बंधेपुंसिव्याकुलेचिष्वथोभुजा ॥ १२ ॥ दयोर्वाहौकरेमर्ज्जुःस्त्रीमुद्धौ
धावकेपिच । रजोरेणौपरगेस्यादार्त्तवेचगुणानरे ॥ १३ ॥ रज्जुर्व
श्यांगुणेयोषिद्राजिःस्त्रीपङ्क्तिरेखयोः । रुजारोगेचभङ्गेऽथलाजःस्या
दार्द्धतण्डुले ॥ १४ ॥ नपुंसकमुशीरेऽथस्त्रियांपुंभूमिचाक्षते । ब्रजोगोष्ठा
ध्वबृन्देषुवाजोनिस्त्रनपक्षयोः ॥ १५ ॥ वेगेपुमानथस्त्रीवेघृतयज्ञान्न
वारिषु । व्याजःशाळोऽपदेशेऽथबीजमङ्कुरकारणे ॥ १६ ॥ हेतुत
त्वाधानमुक्तेसर्जुर्वणिजिविदुति । स्त्रियांस्वञ्जोविधौरुदेस्वजःप्रस्ते
दपुत्रयोः ॥ १७ ॥ स्त्रीवंरक्तेऽथसञ्जःस्यात्सन्नद्धेसभृतेचिषु ।
॥ जत्रि ॥ अण्डजामृगनभौस्यात्सरटेऽहौखगेरूपे ॥ १८ ॥ अङ्ग
जंरुधिरेऽनङ्गकेशपुत्रगदेषुना । अम्बुजोनिचुलेपुंसिकमलेतुनपुंसकं
॥ १९ ॥ अहकस्याद्योगभेदेनारक्तेपिस्थान्नपुंसकं । कम्बोजोहस्तिभेदे
पिशङ्गदेशविशेषयोः ॥ २० ॥ करजंस्याद्याघ्नखेकरञ्जनखयोः
पुमान् । कारुजःशिल्पिनांचिचेवामलूरेगजार्धके ॥ २१ ॥ काम्बोजोऽ
म्बानरेसोमवल्केपुन्नागपादपे । काम्बोजीमाषपर्याञ्चबलक्षखदि

मैदि०

जान्त०

रेखियां ॥ २२ ॥ कुठजोवृक्षभेदेस्यादगस्त्यद्रोणयोरपि । गिरिजंत्व
 भकेपि स्याच्छिलाजनुनिशैलजे ॥ २३ ॥ लोहेपि गिरिजांगौरीमा
 तुलुङ्गोऽप्येषा पिति । जलजं कमलेशङ्खेनीरजंकुष्ठपद्मयोः ॥ २४ ॥
 परञ्जलैल्यन्त्रे स्याच्छुरिकाफलफेनयोः । बलजं गोपुरक्षेत्रेशसङ्ग
 रयोरपि ॥ २५ ॥ बलजावरयोषायां दूष्यामथ वणिकस्त्रियां । वणि
 ज्यायं पुमान्वाणिजकेचकरणांतरे ॥ २६ ॥ बाहुजः क्षत्रियेकीरे
 स्वयंजाततिलेपिच । भूमिजो नरकेऽङ्गारेसीतादेव्यानुभूमिजा ॥ २७ ॥
 वनजामुद्गपर्यानामुस्तकेक्लीवमम्बुजे । सहजस्तुनिसर्गेनासहो
 त्येपुनरन्यवत् ॥ २८ ॥ समजः पशुवृद्धेनाविपिनेतुनपुंसकं । सा
 मजस्तुगजेपुसिसामोत्येपुनरन्यवत् ॥ २९ ॥ हिमजानुशचीगौर्य्याः
 पुंसिमैनाकपर्वते । ॥ जचतुः ॥ अहिभूगवर्हिणेताश्चैपुंसिकाशमीरजं
 पुनः ॥ ३० ॥ कुष्ठकुङ्कुमयोः क्लीवेऽतिविषायानुयोषिति । क्षीरभिज
 नुसामुद्गलवणेमौक्तिकेपिच ॥ ३१ ॥ पुमांस्तुषारकिरणेकमलायानु
 योषिति । ग्रहणजोरवौचन्द्रेजघन्यजः कनीयसि ॥ ३२ ॥ वृषले
 द्विजराजस्तुचन्द्रेऽननेगरुत्मति । धर्मराजोयमेबुद्धेयुधिष्ठिरन्दपेपु
 मान् ॥ ३३ ॥ भारद्वाजो गुरोः पुत्रेव्याघ्राटाख्यविहङ्गमे । भारद्वाजीव
 नकार्पास्यानाद्रोणचक्रभिभेदयोः ॥ ३४ ॥ अथभृङ्गरजउक्तः पक्षि
 त्रिशेषेचमार्करेभ्रमरे । यक्षराट्पुंसिधनदेमह्मनारङ्गचत्वरैः ॥ ३५ ॥

॥ ३१ ॥

राजराजः कुबेरे पित्तार्धं भोमे सुधाकरे । ॥ जपञ्च ॥ ऋषभध्वजए

मेदि०

ध्यापिशङ्कुरे चार्द्धं दन्तरे ॥ ३६ ॥ मुनिभेषजमागस्त्यहरीतक्याञ्च

जान्ति०

लङ्घने ।

० नाड

॥ इति जानवर्गः ॥

॥ जैकं ॥ भोजगण्यो शेषुरगुणैर्देत्यराजध्वनावपि । ॥ भूदिः ॥ गज्ज्मा

जान्ति०

बतितारवायौ नष्टेपिकीर्त्यते बुधेः ॥ १ ॥ गज्ज्माध्वनिविशेषे च स्यादम्बु

कणवर्षणे ।

॥ इति जानवर्गः ॥

॥ जैकं ॥ अः पुमान् स्यादलीवर्द्धं शुक्रे वा ममता वपि । शोबह्मबुधवि

जान्ति०

द्वत्सु स्यादज्ञो ज उमुख्योः ॥ १ ॥ प्रज्ञस्तु पण्डिते वाच्यलिङ्गो बुद्धौ च यो

षिति । राज्ञो राजप्रियायाश्च भार्यायां भास्करस्य च ॥ २ ॥ संज्ञानाम

निगायत्र्यां चेतनारवियोषितोः । अर्थस्य सूचनायाश्च हस्ताद्यैरपियो

षिति ॥ ३ ॥ ॥ जवि ॥ कृतज्ञः कुक्कुरे पुंसि मर्यादित्यभिधेयवत् । श्वेच

ज्ञ आत्मनि च्छेके देवज्ञो गणके पुमान् ॥ ४ ॥ देवज्ञे शृणिकायां स्त्री सर्व

ज्ञः शिवबुद्धयोः ।

॥ इति जानवर्गः ॥

भेदि०

टान०

० नाना

० नाना

॥ टैर्क ॥ टः पुमान्बामनेपादेनिस्वनेपिक्वचिन्मतः । ॥ टद्धि ॥ अष्टु
भक्तेचमुष्केनाक्षौमेऽत्यर्थेगृहान्तरे ॥ १ ॥ इष्टमाशंसितेपि स्यात्तपूजि
तेप्रेयसिचिषु । सप्ततनौपुमान्स्त्रीविसंस्कारेक्रतुकर्मणि ॥ २ ॥ इष्टि
र्मताभिलाषेपिसंग्रहश्चोक्तयागयोः । कटः श्रौणौ द्वयोः पुंसिकिलिञ्जेऽ
तिशयेशरे ॥ ३ ॥ समयेगजगण्डेचपिप्लव्यानुकटीमता । कटुः
स्त्रीकटुरेहिण्यां लतारजिकयोरपि ॥ ४ ॥ नपुंसकमकार्येस्यात्पुंसि
ङ्गेरसमाचके । त्रिषुतद्वत्सुगंध्याश्चमत्सरेपिखरेपिच ॥ ५ ॥ कष्टनु
गहनेकृच्छ्रेकृष्टंरेदनरावयोः । कुटः कोटपुमानस्त्रीघटेस्त्रीपुंसयोगे
हे ॥ ६ ॥ कुटीस्यात्कुम्भदास्याश्चमुरयांचित्रगुच्छके । कूटोऽस्त्रीनि
श्चलेणशैलोहमुद्गरदम्भयोः ॥ ७ ॥ मायाद्रिश्चुङ्गयोस्तुच्छेसीरावयवय
न्त्रयोः । अन्तेचाथकृष्टिः स्यादाकर्षस्त्रीबुधेपुमान् ॥ ८ ॥ कोटिः स्त्री
धनुषोऽग्रेऽश्रौसंख्याभेदप्रकर्षयोः । खटोऽन्धकूपकफयोः प्रहारान्त
रटङ्कयोः ॥ ९ ॥ खाटिस्त्वसङ्गहेपि स्यात्किणेशवरथेस्त्रियां । खे
टः कफोग्रामभेदेचर्मण्यस्त्वर्बतित्रिषु ॥ १० ॥ अथगृष्टिः सकृत्सूत
गवोबदरयोः स्त्रियां । घटः समाधिभेदेभशिरः कूटकुटेषुच ॥ ११ ॥
घटाघटनगोष्ठीभघटनास्तुचयोषिति । घृष्टिः स्त्रीघर्षणस्पृद्धावि
ष्णुक्रान्तास्तुनाकिरै ॥ १२ ॥ घोरान्तुबदरीपूगवृक्षयोरपियोषिति ।

चटुश्चाटौपिचिण्डेचवृत्तिनामासनेपुमान् ॥ १३ ॥ जटालग्रकचेमूले
मांस्यांलक्ष्येपुनर्जटी । जुष्टनुक्तीवमुच्छिष्टेसेवितेवाच्यलिङ्गकं ॥ १४ ॥
गाटोनिकुञ्जेकान्तारेवृणादीनाञ्चमार्ज्जने । तठंनपुंसकंक्षेत्रेप्रतीरेतुतठी
त्रिषु ॥ १५ ॥ त्वष्टापुमान्देवशिल्पितक्षोरदित्यभिद्रुपि । चुटिःस्त्री
संशयेस्वल्पेस्त्रक्षैलाकालमानयोः ॥ १६ ॥ चोष्टिःस्त्रीकट्फलेचञ्चा
खगेमीनान्तरेपिच । दिष्टंदैवेपुमान्कालेदिष्टिर्मुत्परिमाणयोः ॥ १७ ॥
स्त्रियांदृष्टिःस्त्रियांबुद्धौलोचनेदर्शनेपिच । धटोदिव्यतुलायांस्याद्ध
टीचीरेचवाससः ॥ १८ ॥ नटीनल्लौषधौस्त्रीस्याच्छैलूषाशोकयोःपु
मान् । पटश्चिचपटेवस्त्रेऽस्त्रीप्रियालद्रुमेपुमान् ॥ १९ ॥ पटुर्दृष्टे
चनीरेगेचतुरेप्यभिधेयवत् । पटोलेतुपुमान्क्लीवेच्छालवणयोरपि
॥ २० ॥ पटुःपेषणपाषाणेवृणादीनाञ्चबन्धने । चतुष्पथेचराजादिशा
सनान्तरपीठयोः ॥ २१ ॥ पटिःस्त्रीपटभेदेस्याद्वागुलौकुम्भिकाद्रुमे
। पुष्टिःस्त्रीपोषणेबुद्धौफटातुफणदन्तयोः ॥ २२ ॥ वटीत्रिषुगुणेषु
सिस्थान्यग्रेधकपर्दयोः । भठःस्यात्पुंसिवीरेचविशेषेपामरस्यच
॥ २३ ॥ भृष्टिःस्याद्भर्जनेऽन्यवाटिकायाश्चयोषिति । स्निष्टंत्रिष्वव्य
क्तवाचिस्लानेमुष्टिर्दयोःफले ॥ २४ ॥ बद्धपाणौत्स्रैयष्टिःपुंसिस्थाद्भुज
दण्डके । द्योर्हारलताभार्ग्यार्भधुकाशस्त्रभेदयोः ॥ २५ ॥ रिष्टंक्षेमा
श्रुभाभावेपुंसिखङ्गेचफेनिले । रिष्टिःखङ्गेनाश्रुभेस्त्रीलाटोदेशान्तरेऽ

मेदि०

टान्त०

भेदि०

शान्त०

श्रुके ॥ २६ ॥ वाटोमार्गेवृत्तिस्थानेस्यात्कुटीवास्तुनोःस्त्रियां । विटोद्वौ
लवणेपिङ्गेमूषिकेखदिरेपिच ॥ २७ ॥ विष्टिस्त्रिषुकर्मकरेस्थ्याजू
वेतनकर्मसु । व्युष्टिःफलेसमृद्धौस्त्रीव्युष्टं कल्योत्रिषूषिते ॥ २८ ॥
सटाजटाकेसरयोःस्फुटोव्यक्तप्रफुल्लयोः । व्याप्तिविषुस्फुटिर्योषित्
षादस्फोटा मयेपिच ॥ २९ ॥ निर्भिन्नकर्कटोशस्येऽपिस्थात्सूष्टनुनि
र्मिते । युक्तनिश्चितयोःप्राज्येविषुसूष्टिस्तुनिर्मितौ ॥ ३० ॥ स्वभावेचा
पिकथिताहृष्टोरेमाश्चितेपिच । जातहर्षप्रहसितेविस्मितेप्यभिधेयव
त् ॥ ३१ ॥ ॥ टत्रि ॥ अवटःस्यात्खिलेगर्तेकूपेकुहकजीविनि । अ
रिष्टो लभ्यनेनिम्बेफेनिलेकाककङ्कयोः ॥ ३२ ॥ अरिष्टमश्रुभेतक्रे
स्तुतिकागारआसवे । श्रुभेमरणचिह्नेचादिष्टमादेशितेविषु ॥ ३३ ॥
आज्ञप्ताच्छिष्टयोःक्षीवमुत्कटस्तीव्रमत्तयोः । उद्धटःकच्छपेऽश्रुर्ष्य
कर्कटोविहगान्तरे ॥ ३४ ॥ रशिभेदेकुलीरेचवालूक्यांशाल्मलीफले ।
कर्कटःकरहाटेस्यात्पङ्कपङ्कारयोरपि ॥ ३५ ॥ करटोगजगण्डेस्यात्
कुसुम्भेनिद्राजीवने । एकादशाहादिश्राद्धेदुर्दुरूटेपिवायसे ॥ ३६ ॥
करटोवाद्यभेदेऽथकार्पटोजन्तुकार्पणोः । वीकटःकृपणेनिःस्त्रेविषु
पुंभूम्निनीवृत्ति ॥ ३७ ॥ कुरूण्डेदारुपुत्र्यानागिर्योस्तानप्रभेदयोः
। कुकुट्यन्ततचर्यायांपुंसिस्थाच्चरणायुधे ॥ ३८ ॥ निषादश्रुद्वयोः
पुचिन्तृणोल्कायाच्चकुकुभे । कुनटीमनःशिलायानैपाख्यामपियोषिति

॥ ३७ ॥ कृपो ठमुदरेतोयेकेशटेहृद्यैजौकणे । चर्पटः स्फारविपुलेच मेदि ०
 घटेपर्पटेपिच ॥ ४० ॥ चक्राटेविषवैद्येविधूर्तदीनारयोरपि । चिपि यन्न ०
 टःखाद्यभेदेनाचिपुपिट्टिकविस्तृते ॥ ४१ ॥ चिरिगद्येतुसुवासिन्यांस्या
 द्वितीयवयःस्त्रियां । जकुटंवाताकुपुष्पेजकुटोमलयेषुनि ॥ ४२ ॥ अ
 ङ्कटंशिक्यभेदेपिधौताञ्जन्याञ्चनद्वयोः । चिकूटंसिन्धुलवणेचिकूटः
 पर्वतान्तरे ॥ ४३ ॥ चिपुटामस्त्रिकायाञ्चसूक्ष्मैलाचिवृताःस्त्रियां । स
 नीलकेचतोरेचचिपुटःसमुद्राहतः ॥ ४४ ॥ द्रोहाटःकथितोगाथाप्रभे
 देमृगलुब्धके । वैतालव्रतिकेचाथधारटश्चातकाश्चयोः ॥ ४५ ॥ निर्दट
 स्तुदयाश्चूत्येकथितोनिष्प्रयोजने । परापवादरक्तेचवाच्यलिङ्गेऽयमि
 ष्यते ॥ ४६ ॥ निष्कुटस्तुगृहेद्यानेस्यात्केदारकपाटयोः । पर्कटीनूत
 नफलेपूगादेःस्रक्षपादपे ॥ ४७ ॥ परीष्टिःपरिचर्यायांप्राकाम्येऽ
 न्वेषणेस्त्रियां । पर्पटंपिष्टभेदेस्यात्पर्पटोभेषजान्तरे ॥ ४८ ॥ पाचटः
 कर्परेपुंसिदेशेस्यादभिधेयवत् । पिच्चटेनेत्रेगेस्यात्क्लीवंसीसकरङ्ग
 योः ॥ ४९ ॥ वरटाद्ययोर्वरट्यांस्त्रीहंस्याञ्चतत्पतौपुमान् । बर्बटीप
 रणयोषायांब्रीहिभेदेचयोषिति ॥ ५० ॥ वेकटःस्याद्वैकटिकेमन्त्र्यभेदे
 चयूनिच । भावाटेभावकोसाधुनिवेशेकामुकेनटे ॥ ५१ ॥ भाकूटःशैल
 भाषयोर्भेदेस्यादथमर्कटी । करञ्जभिच्छूकशिंख्योःपुंसिवानरलूतयोः
 ॥ ५२ ॥ मोषाटःकृष्णजोरेचरभास्थिमलयोद्भवे । मोरटनुभके

मेदि० दिक्षुमूलाङ्कोष्ठप्रसूनयोः ॥ ५३ ॥ सप्रगचात्परक्षीरेमूर्बिकायान्तु
 टान्न० मेरटा । वर्णाटो गायनेचित्रकरेस्त्रीकृतजीवने ॥ ५४ ॥ विकटावज्र
 वारह्याचिषूरुविकरलयोः । शाकटंशकटस्येदमित्यर्थे तस्य बोढ
 रि ॥ ५५ ॥ शैलाटो देवलेसिंहेष्मुक्ताकाचकिरतयोः । संसृष्टं चिषुसं
 सर्गसंश्रुद्धेवसनादिना ॥ ५६ ॥ ॥ टचतुः ॥ उच्चिङ्गटस्तृणग
 डमत्स्येकोपनपुरुषे । करहाटः शिफास्कन्देपद्मस्यमदनटुमे ॥ ५७ ॥
 स्यात्कार्यपुटः कृपणे नमज्ज्ञानार्थकरेषुच । कामकूटस्तुवेश्यायाः प्रिय
 विभ्रमयोः पुमान् ॥ ५८ ॥ कुटन्नटनुकेवर्तीमुस्तकेपुंसिशोणके ।
 कुण्डकीटस्तुचार्वाकवचनाभिज्ञपुरुषे ॥ ५९ ॥ पतितबाह्याणीपुत्रदा
 सीकामुकयोरपि । खङ्गारीटस्तुफलकासिधारव्रतधारिणोः ॥ ६० ॥
 गण्डमुष्टिः कृपाणेनाकृपणेत्वभिधेयवत् । चक्रवाटः क्रियारेहेपट्यने
 चशिखातरौ ॥ ६१ ॥ चतुःषष्टिः कलासंख्याभेदयोर्वह्वृचिस्त्रिधा । नार
 कीटोऽश्मकीटस्यात्स्वदन्ताशविहन्तरि ॥ ६२ ॥ परपुष्टः परभृतेवा
 रनार्यान्तुयोषिति । प्रतिवृष्टं मतंगुह्येदिरवृत्त्याचकर्षिते ॥ ६३ ॥ प्र
 तिसृष्टः प्रेषितेस्यात्प्रत्याख्यातेचवाच्यवत् । वर्कण्टः कटाक्षेस्यात्तरुणादि
 त्यरेचिषि ॥ ६४ ॥ नारीपयोधरेत्सङ्गकान्तदन्तनखक्षते । शिपिविष्ट
 स्तुखलनौ शिवेदुश्चर्मणिस्मृतः ॥ ६५ ॥ अश्रुतिकटः प्राञ्चस्त्रीहेऽहौपाप
 शोधते ॥ ६६ ॥ दशनेच्छिष्टः पुंसिस्थान्निष्वासाधरचुम्बयोः ॥ ६६ ॥

॥ ३७ ॥

॥ इतिटान्तवर्गः ॥

मेदि०

० ॥

ठान्त०

॥ ठैकं ॥ ठामण्डलेचन्द्रविम्बेष्मन्त्येचलोकगोचरे । ॥ ठदि ॥ कठो
मुनौतदाख्यातवेदाध्येतृज्ञयोः स्वरः ॥ १ ॥ कण्ठोगलेसन्निधानेध्वनौम
दनपादपे । काष्ठादारुहरिद्रायांकालमानप्रकर्षयोः ॥ २ ॥ स्थान
मात्रेदिशिचस्त्रीदारुणिस्थान्नपुंसकं । कुष्ठंरोगेपुष्करेऽस्त्रीकुण्ठोकर्म
ण्यमूर्खयोः ॥ ३ ॥ कोष्ठःकुसूलेचान्मीयेमध्येकुक्षौगृहस्यच । गोष्ठं
गोस्थानकेगोष्ठीसभासंलापयोः स्त्रियां ॥ ४ ॥ ज्येष्ठःश्रेष्ठेऽतिबृद्धेचत्रि
षुमासान्तरेपुमान् । ज्येष्ठातुगृहगोधाख्यजन्तुनष्टचभेदयोः ॥ ५ ॥
निष्ठानिष्पत्तिनाशान्तयाज्ञानिवर्द्धनेषुच । प्रष्ठस्त्रिष्वग्रश्रेष्ठेपुंसिचा
ण्डालिकौषधौ ॥ ६ ॥ पाठश्चपठनेख्यातोविद्धपर्यान्तुयोषिति । पृष्ठं
चरममात्रेपिदेहस्यावयवान्तरे ॥ ७ ॥ वण्ठःस्यादृक्तोद्वाहेखर्बकु
न्नायुधेपिच । शठोमध्यस्थपुरुषेधूर्तधूसूरयोरपि ॥ ८ ॥ श्रेष्ठो
वरेकुबरेचशोठोमूर्खेऽलसेपिच । षष्ठीकात्यायनीतिथ्योस्त्रिषुषणाञ्च
पूरणे ॥ ९ ॥ हठःस्यात्प्रसभेपृच्छाहेठोवाधाविहेठयोः । ॥ ठचि ॥
अपठुःपुंसिकालेचवामेस्यादन्यलिङ्गकः ॥ १० ॥ अम्बष्ठोदेशभेदेपि
विप्राद्वैश्यास्तुतेपिच । अम्बष्ठाचास्रलोण्यास्यात्पाठायूथिकयोरपि
॥ ११ ॥ कम्पठःकच्छपेपुंसिभाण्डभेदेनपुंसकं । कनिष्ठोऽनियुवात्य

॥ ३८ ॥

मेदि • ल्पानुजेस्त्रेदुर्बलाङ्गुलौ ॥ १२ ॥ जरठः कर्कशेपाण्डौ कठिनेऽप्यभिधे
ठान • यवत् । नर्मठश्चिबुकेशिङ्गेप्रतिष्ठगौरवेक्षितौ ॥ १३ ॥ स्थानेचयाग
निष्पत्तिचतुरक्षरपद्ययोः । प्रकोष्ठोमणिबन्धस्य कुर्परस्यान्तरेपिच
॥ १४ ॥ भूपकक्ष्यान्तरेपिस्थाद्वरिष्ठं मरिचेपिच । ताम्रेष्ठीवंतिजिरे
नावरेरुतमयोस्त्रिषु ॥ १५ ॥ मकुष्ठोष्ठीहिभेदेनामन्यरेपुनरन्यवत्
। लघिष्ठोऽत्यल्पकेभेलेवैकुण्ठः कृष्णशक्रयोः ॥ १६ ॥ श्रीकण्ठोदेश
भिद्युग्नेसाधिष्ठोऽतिदृढार्थयोः । ॥ ठचतुः ॥ कालकण्ठः कालध्वानेहं
सेपाणवतेपिके ॥ १७ ॥ कालकण्ठश्चदात्यूहेकलविङ्केचखञ्जने । मयू
रेपीतशालेचस्यात्खण्डपरशौपुमान् ॥ १८ ॥ कालपृष्ठं कर्णचापेपुंसि
कङ्कविहङ्गमे । स्याद्वन्तशठोजम्बीरेकपित्येकर्मरङ्गके ॥ १९ ॥ ना
गरङ्गेपिचपुमान्स्याच्चाङ्गेय्यानुयोषिति । पूतिकाष्ठञ्चसरलदेवदा
रुमहीरुहोः ॥ २० ॥ सूत्रकण्ठः पुमान् विप्रेखञ्जरीठकपोतयोः ।
हारिकण्ठः पिकेपुंसिहारन्वितगलेत्रिषु ॥ २१ ॥

इति ठान्तवर्गः

डान्त • डैकं ॥ डः पुमान्वाडवाग्नौ स्याद्वाकिन्ध्यास्त्रीनिगद्यते । ॥ उद्धि ॥ अण्डं
मुष्केवपेश्यास्यादिडातुबुधयोषिति ॥ १ ॥ सौरभेय्याञ्चवचनेवसुमत्या
मपिस्त्रियां । काण्डः स्रम्भेतरुस्कन्धेवाणेऽवसरनीरयोः ॥ २ ॥ कुत्सि

नेवृक्षभिन्नाडीवृन्देरहसिनस्त्रियां । क्रीडाकेलिप्रकारेस्यात्खलावज्ञान मेदि०
 योरपि ॥ ३ ॥ कुण्डमग्न्यालयेमानभेदेदेवजलाशये । कुण्डीकम डान्त०
 गडलैजागत्पतिवन्नीसुतेपुमान् ॥ ४ ॥ पिठरेतुननाक्ष्वेडाध्वनौकर्णा
 मयेविषे । क्ष्वेडावंशशलाकायांसिंहनादेचयोषिति ॥ ५ ॥ लोहितार्क
 पर्णफलेघोषपुष्पेनपुंसकं । दुरसदेचकुटिलेवाच्यलिङ्गःप्रकीर्तितः
 ॥ ६ ॥ क्रोडःशनैश्चूकरेनानपुमानङ्कुरक्षसोः । खण्डोऽस्त्रीशकलेने
 क्षुविकारमणिदोषयोः ॥ ७ ॥ खडःपानान्तरेभेदेगण्डःस्यात्पुंसिख
 ङ्गिनि । ग्रहयोगप्रभेदेचबीज्यङ्गेपिठकेपिच ॥ ८ ॥ चिह्नवीरकपोले
 पुहयभूषणबुद्धे । गडुःपृष्ठगुडेकुञ्जेगडामीनान्तरययोः ॥ ९ ॥ गु
 डःस्याद्गोलकेहस्तिसन्नादेक्षुविकारयोः । गुडास्तुह्याश्चकथितागुडिका
 याश्चयोषिति ॥ १० ॥ गोण्डःपामरजातौचबृद्धनाभौचतद्वति । चण्डो
 नातिनिडीवृक्षेयमकिङ्कुरदैत्ययोः ॥ ११ ॥ चण्डोकात्यायनीदेव्यांहिं
 स्वकोपनयोषितोः । चण्डाधनहरीशङ्खपुष्प्यास्त्रिष्वतिकोपने ॥ १२ ॥
 तीव्रेपिचूडावडौशिखायांबाहुभूषणे । चोडःप्रावरणेभूस्त्रिदेशभेदेज
 डास्त्रियां ॥ १३ ॥ चूकशिंख्यांहिमग्रस्तमूकाप्रज्ञेषुतुचिषु । ताडस्तुता
 डनेघोषेमुष्टिमेयनृणादिषु ॥ १४ ॥ ताडीपचद्रुमेचाथदण्डोऽस्त्रीलगु
 डेपुमान् । व्यूहभेदेप्रकाण्डोऽम्बेकोणमग्न्यानयोरपि ॥ १५ ॥ सैन्येकाले
 माणभेदेचण्डाणोःपारिपार्श्वके । दमेयमेऽभिमानेचनाडीनालेब्रणा

मेदि० न्तरे ॥ १६ ॥ शिरयां गण्डदूर्वायां चर्यायां कुहनस्य च । तथाषट्क्ष
 डान्त० णकालेपिनी उंस्थानकुलाययोः ॥ १७ ॥ पण्डः षण्डेधियिस्त्रीस्यात्पा
 ण्डुर्नान्तपतैसिते । पिण्डेबिलेबलेसान्द्रेदेहागारैकदेशयोः ॥ १८ ॥
 देहमात्रेनिवापेचगोलसिंहकयोरपि । ओरुपुष्पेचपुंसिस्थात्स्त्रीवमा
 जीवनायसोः ॥ १९ ॥ पिण्डीतुपिण्डीतगरेऽलाबुखज्जूरभेदयोः । पी
 डाकृपाशिरोमालाऽपमर्दसरलद्रुषु ॥ २० ॥ भाण्डं पात्रेवणिङ्मूलधने
 भूषाश्चभूषयोः । मण्डः पञ्चाङ्गलेशकभेदेस्त्रीवन्तुमस्तुनि ॥ २१ ॥
 आमलक्यांस्त्रियां मण्डाऽथाऽस्त्रियांसारपिच्छयोः । मुण्डोदैत्यान्तरेण
 ऊग्रहेनामुण्डितेचिषु ॥ २२ ॥ मुण्डामुण्डीरिकायांस्यात्स्त्रियामस्त्रीतुमू
 र्द्धनि । रण्डामूषिकपर्याञ्चविधवायाञ्चयोषिति ॥ २३ ॥ रोडः क्षोदे
 भवेत्पुंसितृप्तेतुवाच्यलिङ्गकः । रण्डातुपांशुलायांस्त्रीचिषुहस्तादिब
 र्जिते ॥ २४ ॥ व्याडेहिंस्त्रपशौसर्पेश्चरण्डापानगृहेमता । अप्यमुह
 स्तिनीवेश्याहस्तिहस्तसुरसुच ॥ २५ ॥ शौण्डेमन्त्रेचविख्यातः पिप्प
 ल्याञ्चभवेत्स्त्रियां । षण्डंपद्मादिसङ्घातेनस्त्रीस्याद्गोपतौपुमान् ॥ २६ ॥
 डचि ॥ करण्डेमधुकोषासिकारण्डेषुदलाढके । कुष्माण्ड्युमायांस्त्रीपुंसि
 कर्कोरौचगणान्तरे ॥ २७ ॥ भूणान्तरेऽथकोदण्डंचापेनानीवृदन्तरे
 । भुव्ययोगारुडंक्षेत्रमन्त्रेमरकतेपिच ॥ २८ ॥ तरण्डोवडिशीसू
 चबद्धकाष्ठादिकेस्रवे । नौकायामपिनस्त्रीस्यात्तिन्निडीडिम्बचिञ्चयोः

२६

॥ ४१ ॥

॥ ३९ ॥ द्वाविडेदेश भिज्जातेसंख्याभिदधमुख्ययोः । निर्गुण्डीनील
शेफाल्यासिन्धुवारद्रुमेपिच ॥ ३० ॥ प्रचण्डोदुर्वहेम्बेतकरवीरेप्रतापिनि
। प्रकाण्डो नस्त्रीविठपेमूलशाखानरेतरेः ॥ ३१ ॥ शस्तेपिचिण्डउ
दरेपशोरवयवेपुमान् । पूत्यण्डोगन्धकीटेपितथाजन्तनरेपुमान्
॥ ३२ ॥ वरण्डोप्यनरेवेदीसमूहमुखरेगयोः । वारुण्डीद्वारपीण्ड्या
स्त्रीफणिनांरजकेपुमान् ॥ ३३ ॥ नस्त्रियांसेकपात्रेचमलेक्ष्णाः श्रवण
स्यच । मेरुण्डादेवताभेदयस्त्रिण्यनरयोःस्त्रियां ॥ ३४ ॥ भयानकै
वाच्यवस्यान्मार्तण्डःक्रोडसूर्ययोः । मारुण्डोऽण्डेभुजङ्गीनांमार्गिगाम
यमण्डले ॥ ३५ ॥ वरण्डासारिकावर्तिशस्त्रभेदेचयोषिति । वितण्डा
बादभेदेस्यात्कच्चीशकेशिलाह्वये ॥ ३६ ॥ करवीर्यामपिस्त्रीस्याच्छि
खण्डोवर्हचूडयोः । शरण्डस्तुपुमान्धूर्तेशरटेभूषणान्तरे ॥ ३७ ॥
उचतुः ॥ अपिगण्डस्तुबलिभेविकलाङ्गेशिशावपि । अतिगण्डोयोग
भेदेवृहद्गण्डेतुवाच्यवत् ॥ ३८ ॥ चक्रवाडोऽद्रिभेदेस्याच्चक्रवाडनु
मण्डले । जलरुण्डोजलावर्त्तपयोरेणौभुजङ्गमे ॥ ३९ ॥ देवताडः
सैहिकेयेजीमूतेचक्रताशने । अथवातक्रुडावात्याणजशोणितयोरपि
॥ ४० ॥ पिच्छिलस्फोटिकायाञ्चवामायामपियोषिति ।

[इति डान्तवर्गः]

मेदि०

जान्०

॥ कैकं ॥ जाणक्कायां पुमानुक्तः मुनितस्य च लाङ्गुले । ॥ णदि ॥ गूळं रह
 सिगुह्ये च न द्वयोः संवृते त्रिषु ॥ १ ॥ दृढं स्थूले निताने च प्रगाढे बलव
 न्यपि । माढिः स्त्री पत्रपङ्क्तौ च दैन्यस्यापि प्रकाशने ॥ २ ॥ मूळस्तु तन्त्रि
 ने बाले रणस्त्रीश्च शोभयोः । रूढं जाते प्रसिद्धे च बाढं दृढं प्रतिज्ञयोः
 ॥ ३ ॥ व्यूढः संहतविन्यस्तपृथुलेष्वभिधेयवत् । वेढानाभारिके स्तूत
 शण्डः स्यात्पुंसि गोपतौ ॥ ४ ॥ आकृष्टाण्डे वर्षदरे तृतीया प्रकृता वपि ।
 सोढा निति श्चासंयुक्ते शक्ते चाप्यभिधेयवत् ॥ ५ ॥ ॥ णचि ॥ अध्यूढा कृ
 तसापत्न्यनार्या मध्यूढ ईश्वरे । आषाढे वृत्तिनांदण्डे मासे मलयपर्व
 ने ॥ ६ ॥ स्त्री पूर्णिमायामालोढं पादन्यासे शिते त्रिषु । उदूढं जडे स्थूले
 स्यादुपोढे निकटोढयोः ॥ ७ ॥ प्रगाढः कृच्छ्रदृढयोः प्रमीढे मूचिते घ
 ने । प्ररूढे जठरे बद्धमूले वारूढ इत्ययं ॥ ८ ॥ वस्त्राञ्च लेकपाटेऽग्नौ
 पञ्जरे शम्बलेऽपि च । विरूढेऽङ्कुरिते जाते विगूढे गर्हितेऽपि च ॥ ९ ॥
 गुप्तेऽपि त्रिषु संरूढः प्रौढे चाङ्कुरिते त्रिषु । समूढः पुञ्जिते भुगे सद्यो जाते नुप
 षुते ॥ १० ॥ ॥ णचतुः ॥ अध्यारूढं समारूढेऽभ्यधिके चाभिधेयवत्
 । खड्गारूढः श्रिते खड्गामविनीते च वाच्यवत् ॥ ११ ॥ प्रत्यालीढनुच

रणन्यासभेदेऽशिते त्रिषु ।

इति जान्नवर्गः

॥ शैकं ॥ गः पुमान् विन्दुदेवे स्याद्दूषणे गुणवर्जिते । पानीयनिलयेपी
 तिकेचिद्बुविपश्चितः ॥ १ ॥ ॥ गदि ॥ अणुर्वीहिविशेषे स्यात्तुंसि
 सूक्ष्मेऽभिधेयवत् । अणिरणिवदक्षाग्रकीलाश्रिसीमसुदयोः ॥ २ ॥
 उल्लाग्रीमेपुमान्दक्षाशीतयोरन्यलिङ्गकः । ऊर्णाभेषादिलोमि
 स्यादन्तरवर्तकेभ्रुवोः ॥ ३ ॥ कर्णः पृथाज्येष्ठसुते सुवर्णालौश्रुतावपि
 । क्षणः पूर्वोत्सवव्यापारेषुमानेऽप्यनेहसः ॥ ४ ॥ कणाजीरककुम्भी
 रमक्षितापिप्लीषुच । कणोऽतिसूक्ष्मेधान्यांशेकाणः काकैकचक्षुषोः
 ॥ ५ ॥ कीर्णदत्तेचविक्षिप्तेहिंसितेऽप्यभिधेयवत् । कुणिसुन्नकवृक्षेना
 कुकरेत्वभिधेयवत् ॥ ६ ॥ कृष्णः सत्यवतीपुत्रेवायसेकेशवेऽर्जुने ।
 कृष्णस्यद्वैपदीनीलोकणाद्राक्षासुयोषिति ॥ ७ ॥ मेचकेवाच्यलि
 ङ्गः स्यात्क्लोवेमरिचलोहयोः । कोणोवाद्यप्रभेदे स्याद्वीणादीनाञ्चका
 दने ॥ ८ ॥ एकदेशेगृहादीनामश्रौचलगुडेपिच । गणः प्रमथसंख्यौ
 घेचण्डासैन्यप्रभेदयोः ॥ ९ ॥ गुणोमौर्व्यामप्रधानेरूपादौसूदइन्द्रि
 ये । त्यागशौर्यादिसत्त्वादिसंध्याद्यावृत्तिरञ्जुषु ॥ १० ॥ मृक्कादाव
 पिवद्व्याञ्चगेष्मर्नागायनेनटे । घ्राणंक्लोवंनासिकायांघ्रातेस्यादाच्यलि
 ङ्गकं ॥ ११ ॥ घृणाजुगुप्साकृपयोरथचूर्णिकपर्दके । चूर्णोधूलौक्षार
 भेदेचूर्णानिवासयुक्तिषु ॥ १२ ॥ जर्णुश्चन्द्रेचवृक्षेचजिष्मर्नावासवेऽ
 र्जुने । जित्वरेवाच्यवज्जोर्णपरिपक्वपुरणयोः ॥ १३ ॥ भूणिः क्रु

मेदि ०

शान्त ०

मेदि •
शान्

कभेदेपिदुष्टदैवश्रुतौस्त्रियां । चाणनुचायमाणायांरक्षणेरक्षितेचिषु
॥ १४ ॥ तीक्ष्णं सामुद्रलवणेविषलोहाजिमुष्कके । क्लीवंजवाग्रजेपुं
सितिग्मात्मन्यागिनेस्त्रिषु ॥ १५ ॥ तूणीनील्यानिषङ्गेनातृष्णास्यात्तर्ध
लिप्सयोः । दीर्घविदारितेभीतेद्रुणञ्चापेऽलिनिद्रुणः ॥ १६ ॥ द्रुण्य
मुद्रेणीकक्षयोर्देह्युर्दातरिदुर्गम । द्रोणेस्त्रियामाढकेस्यादाढवापचतु
ष्टये ॥ १७ ॥ पुमान्कृपीपतौदग्धकाकेस्त्रीनीवृदन्तरे । तथाकाष्ठाम्बु
बाहिन्यांगवादिन्यामपीष्यते ॥ १८ ॥ पणोवरटमानेस्यान्मूलेकाष्ठी
पणोग्रहे । क्रय्यशकाट्टिकाद्युतव्यवहारेभृतौधने ॥ १९ ॥ पर्णप
त्रेकिंशुकेनापार्छिः स्यादुन्मदस्त्रियां । स्त्रियां द्वयोः सैन्यपृष्ठेपादग्रं
थ्यधरेपिच ॥ २० ॥ प्राणोहन्मारुतेवोलेकाव्यजीवेऽनिलेऽबले । पुंलि
ङ्गः पूरितेवाच्यलिङ्गः पुंभून्निचासुषु ॥ २१ ॥ पूर्णः शक्तेसमग्रेनापूरिते
त्वभिधेयवत् । फाणिर्गुडेकरम्बेचस्त्रियां बाणीतुयोषिति ॥ २२ ॥ व्यूताव
पिसरस्त्रत्यांभूणः स्त्रीगर्भडिम्भयोः । मणिः स्त्रीपुंसयोरश्मजानौमुक्ता
दिकेपिच ॥ २३ ॥ कण्ठदेशेस्तनेजायालिङ्गाग्रेऽलिञ्जरेपिच ।
माणः शुष्कफलेनक्रमक्षिकाऽहिकरण्डयोः ॥ २४ ॥ रणः कोणेक्वणे
पुंसिसमरेपुन्नपुंसकं । रेणुः स्त्रीपुंसयोर्धूलौपुंलिङ्गः पर्पटेपुनः ॥ २५ ॥
वर्णेदिजादिशुक्लादियशोगुणकुशासुच । सुतौनानस्त्रियांभेदरूपा
क्षरविलेपने ॥ २६ ॥ बाणः स्याद्देस्तनेदैत्यभेदेकेवलकाण्डयोः । वा

शानुवाणमूलेस्त्रीनीलजिह्वापुनर्दयोः ॥ २७ ॥ वीणाविद्युतिवह्नक्यां
 वृद्धिः पाण्डवचन्द्रयोः । त्रिषुनायाद्वेमेवेवेणीकेशस्यबन्धने ॥ २८ ॥
 नद्यादेरन्तरेदेवतालेवेणुर्नृपान्तरे । त्वक्सारेपिचपुंसिस्थाच्छाणमा
 षचतुष्टये ॥ २९ ॥ लौहादीनाञ्चनिकपेशाणीप्रावरणान्तरे । आणप
 क्वेयवाग्वांस्त्रीशीर्णतनुविशीर्णयोः ॥ ३० ॥ श्रेणिः स्त्रीपुंसयोः पङ्क्तौ समा
 नशिल्पिसंहतौ । शोणः कृशानौ श्योनाकेलोहिता श्वेनदेपुमान् ॥ ३१ ॥
 त्रिषुकोकनदच्छायेत्याणुः कीलेहरेपुमान् । अस्त्रीध्रुवेऽथस्थूणास्यान्सू
 र्म्यास्तम्भेगृहस्यच ॥ ३२ ॥ ॥ शत्रि ॥ अरूणोऽव्यक्तगणेऽर्केसंध्याय
 गेर्कसारथौ । निःशब्देकपिलेकुष्ठभेदेनागुणिनिचिषु ॥ ३३ ॥ अरूणा
 तिविवाश्यामामञ्जिष्ठाचिवृतासुच । अरणिर्वह्निमन्येनादयोर्निर्मथ्य
 दारुणि ॥ ३४ ॥ अभीक्ष्णानुभृशेनित्येतदुक्तक्रिययोस्त्रिषु । इन्द्रा
 णीकरणेस्त्रीणंपैलोमीसिन्धुवारयोः ॥ ३५ ॥ ईरिणनूपरेऽन्येपीक्ष
 णंदर्शनेदृशि । उषणंमरिचेक्लीवंकणायामुषणास्त्रियां ॥ ३६ ॥ ए
 षणीब्रह्ममार्गानुसारिण्यांचतुलाभिदि । करुणस्तुरसेवृक्षेकपायांकरु
 णामता ॥ ३७ ॥ कतृणंतृणभित्पृष्ठोः करणंहेतुकर्मणोः । वणिजा
 दौहस्तलेपेन्दुगीतप्रभेदयोः ॥ ३८ ॥ क्रियाभेदेन्द्रियक्षेत्रकायसं
 वेशनेषुच । कायस्येसाधनेक्लीवंपुंसिऽमूद्राविशोऽसुते ॥ ३९ ॥ कल्या
 णमक्षयस्वर्गोमङ्गलेपिनपुंसकं । कङ्कणंकरभूषायांस्तु चमण्डनयो

मेदि •

णान् •

मेदि०

शान्त०

रपि ॥ ४० ॥ करेणुर्गजयोषायांस्त्रियां पुंसि मतङ्गजे । कार्मणं मन्त्रत
न्नादियो जने कर्मठेपि च ॥ ४१ ॥ काकिणी पणतुर्ग्याशे मानदण्डे च
दृश्यते । कृष्णैस्त्वण्ट्योः स्यादुन्मानस्यांशकेपि च ॥ ४२ ॥ कारणं क
रणे हेतुबधयोश्च न पुंसकं । स्त्रीजातनायां कुर्वाणोभृत्यकारकयोस्त्रिषु
॥ ४३ ॥ कृपाणः खड्गे कुरिका कर्तव्यैरपियोषिति । कृपणस्तु क्रमौ
पुंसि मन्दकुसितयोस्त्रिषु ॥ ४४ ॥ क्षेपणं प्रेरणेनौकादण्डजालभिदोः
स्त्रियां । ग्रहणं स्त्रीकारदरकरे परगोपलब्धिबन्दिषु ॥ ४५ ॥ स्याद्ग्रामणीः
प्रधानेऽधिपतौ त्रिषु नापिते पुंसि । ग्रामीणा नीलिकायां स्त्रीग्रामोद्भूतेऽभिधेय
वत् ॥ ४६ ॥ गोकर्णी श्वतरसर्पसारङ्गे च गणान्तरे । अङ्गुष्ठानामिके न्माने
गोकर्णी मूर्वि कौषधौ ॥ ४७ ॥ चरणेऽस्त्रीवह्वृचादौ मूले गोत्रेपि च । भ
मणे भक्षणे चापि न पुंसक उदाहृतः ॥ ४८ ॥ जरणं जीरकेऽजाजीहिङ्गु
सौवर्चलेपि च । तरुणं कुञ्जपुष्पेनारुवुकेयूनि तु त्रिषु ॥ ४९ ॥ तरणि
र्द्युमणौ पुंसिकुमारीनौ कयोः स्त्रियां । दक्षिणे दक्षिणेऽङ्गुतसरलच्छन्द
वर्त्तिषु ॥ ५० ॥ आरमे त्रिषु यज्ञादिविधिदाने दिशि स्त्रियां । द्विविणं न
द्वयोर्विज्ञेकाञ्चने च परक्रमे ॥ ५१ ॥ दारुणो रसभेदेनात्रिषु तस्याद्भ
यावहे । दुग्धणे मुद्गरेपि स्याद्दुहिणे च परश्वधे ॥ ५२ ॥ दुर्बणं त्रिष्व
सद्वर्णैस्त्रौवमैलेयरूप्ययोः । दौर्वीणं मृष्टपर्णे स्याद्दूर्वायां स्वरसेपि च
॥ ५३ ॥ धर्मणस्तु पुमान्बृक्षभेदसर्पप्रभेदयोः । धरणं मानभेदेपि

धारणेधरणीभुवि ॥ ५४ ॥ धर्वणं स्यात्परिभवेरतेऽसत्यानुधर्वणी । ध
रुणः सम्मतेनोरे स्खर्लोके परमेष्ठिनि ॥ ५५ ॥ धारणीनाडिकायां स्याद्बु
द्धेः क्तमन्त्रमिदं पि । धारणाऽङ्गे च योगस्य न पुंसि स्याद्विधारणे ॥ ५६ ॥
धिषणस्त्रिदशवाय्ये धिषणा धिययोषिति । निःश्रिणरधिरेहिण्यां ख
र्जुरोपादपेस्त्रियां ॥ ५७ ॥ निर्याणं वारणापाङ्गदेशे मोक्षेऽध्यनिर्गमे ।
निर्माणं निर्मितौ सारे समञ्जसे न पुंसकं ॥ ५८ ॥ निर्वाणमस्तङ्गमनेनि
र्वृतौ गजमञ्जने । सङ्गमेप्यपवर्गे च प्रवणेनाचतुष्पथे ॥ ५९ ॥ क्रम
निम्नमहीभागे दरप्रह्वेषु च त्रिषु । प्रघणस्ताम्रकुम्भे स्यादालिन्दे लोह
मुद्गरे ॥ ६० ॥ प्रमाणं नित्यमर्थ्यादाशस्त्रेषु सत्यवादिनि । इयत्ताया
ञ्चहेतौ च क्लीवैकत्वे प्रमातरि ॥ ६१ ॥ पञ्चार्णं धौतकौषेये क्लीवं स्याच्छ्रेण
केपुमान् । पक्षिणो पूर्णिमायां स्याद्विहग्यां शाकिनीभिदि ॥ ६२ ॥ आग
मिबर्त्तमाना हर्युक्तरात्रावपि स्त्रियां । प्रवेणिः स्त्रीकुशावेण्योः पुराणं पञ्च
लक्षणे ॥ ६३ ॥ पणे पुंसि त्रिषु प्रत्ने पूरणः पूरके त्रिषु । क्लीवं पिण्डप्रभे
दे च पूरणीशाल्मलिद्रुमे ॥ ६४ ॥ पटारम्भकस्तूत्रेषु प्रोक्षणं सेचने बधे
। वरुणस्तूरुभेदेऽसुपश्चिमाशापतावपि ॥ ६५ ॥ वरणस्तु पुमांस्ति
क्तशकप्राकारयोरपि । क्लीवं कन्यादिवरणे वेष्टने स्त्रीनदीभिदि ॥ ६६ ॥
वारणं प्रतिषेधे स्याद्धारणस्तु मतङ्गजे । ब्राह्मणं ब्रह्मसंघाते वेदभागे न
पुंसकं ॥ ६७ ॥ भूमिदेवतुपुलिङ्गस्फज्जिकापृक्कयोः स्त्रियां । वारुणीग

मेदि०

णान्त०

मेदि०

शान्त०

गडदूर्वायां प्रतीची सुरयोरपि ॥ ६८ ॥ भरणीघोषके चक्षुभरणं वै
तनेभृतौ । भ्रमणीकारुण्डिकायां क्रीडाट्यायामधीशितुः ॥ ६९ ॥ भी
षणोरसे शस्त्रक्यानागाढेदारुणे त्रिषु । मसृणोऽकर्कशे स्निग्धे त्रिषूमा
यान्तुयोषिति ॥ ७० ॥ मत्कुणोनिर्विषाणे भेनिःश्मश्रुपुरुषेऽपि च । उ
द्देशेनारिकेले च मार्गशोयाचकेशरे ॥ ७१ ॥ याज्जान्वेषणयोः क्लीबं यन्त्र
णं रक्षणेऽमृतं । बन्धने स्यान्नियमने वरुणः शब्देनेखरे ॥ ७२ ॥ र
मणं पटोलमूलेनार्य्यास्त्रीनाधवेऽस्मरे । रोषणः पारदेहे मघर्षणोऽपलयोः
पुमान् ॥ ७३ ॥ क्रोधनेवाच्यलिङ्गः स्याद्देहिणीकण्ठरुग्भिदि । तडित्
कटुभ्रमरसोमवल्केषु लोहितागवोः ॥ ७४ ॥ लवणं सैन्धवादौ नासि
न्धुरक्षोभिदोरसे । तद्युक्तेवाच्यलिङ्गः स्यान्नदीभेदद्विषोः स्त्रियां ॥ ७५ ॥
लक्ष्मणं नान्निविद्धे च सारस्यां लक्षणाक्वचित् । लक्ष्मणात्त्वोषधीभेदे सार
स्यामपियोषिति ॥ ७६ ॥ रामभ्रातरि पुंसि स्यात्सश्रिकेचाभिधेयवत् । विषा
णीक्षीरकाकोल्यामजशृङ्गाश्च योषिति ॥ ७७ ॥ कुष्ठनामौषधे क्ली
बं पशुशृङ्गे भेदन्तयोः । विपणिः पण्यवीथ्याश्च भवेदापण्यपण्ययोः
॥ ७८ ॥ शरणं गृहरक्षि त्रैर्बधिरक्षणे योरपि । अवणं च श्रुतौ कर्णे
नक्षत्रे न नपुंसकं ॥ ७९ ॥ अमणायतिभेदेनानिंद्यजीविनितुत्रिषु ।
स्त्रियां सुदर्शनामां स्योर्मुण्डीरीशवरीभेदोः ॥ ८० ॥ आवणो मासि पा
वण्डे दध्याल्यां आवणास्त्रियां । शिङ्गाणं काचपात्रे च लोहनासिकयोर्मले

॥ ८१ ॥ श्रीपर्णीकाशमरीकुम्भोः क्लीवंपद्माग्रिमन्ययोः । सङ्कीर्णनिधि
 तेपि स्यादशुद्धे चापि भेद्यवत् ॥ ८२ ॥ सरणिः पङ्क्तौ मार्गे च सारणो रश्म
 सान्तरे । रुग्मेदेनाप्रसारण्या स्वल्पनद्याश्च सारणी ॥ ८३ ॥ सुषे
 णः करमर्दे स्याद्विष्णुसुग्रीववैद्ययोः । सुवर्णेनास्वर्णकर्षे सुवर्णानुम
 खान्तरे ॥ ८४ ॥ श्रीकृष्णागुरुणि क्लीवेकाश्चने हरिचन्दने । सुपर्णः
 स्वर्णचूडे च गरुडे कृतमालके ॥ ८५ ॥ सुपर्णकेमलिन्याश्च वै न ते य
 स्य मातरि । हरेणुर्नासतीले स्त्रीरेणुकाकुलयोषितोः ॥ ८६ ॥ हरणं
 यौतुकादीनां द्रव्येभ्यो जेहृतावपि । हरिणः पुंसिसारङ्गे विषदे त्वभिधेयवत्
 ॥ ८७ ॥ हरिणी हरितायाश्च नारीभिर्दृत्तभेदयोः । सुवर्णप्रतिमाया
 च्चर्षणोऽक्षिरुगन्तरे ॥ ८८ ॥ हर्षके योगभेदे च श्राद्धदेवेऽपि च क्वचि
 त् । हिरण्यरेतसि स्वर्णवराटे च न पुंसकं ॥ ८९ ॥ ॥ शचतुः ॥ अङ्गा
 रिणी हसन्त्याश्च भास्करान्यत्तदिश्यपि । अथर्वणिर्नाऽथर्वशब्दाह्न
 ये वपुरेधसि ॥ ९० ॥ आतर्पणं प्रीणने स्यान्मङ्गलालेपनेऽपि च । आरेह
 णं स्यात्सोपाने समारेहे प्ररेहणे ॥ ९१ ॥ उत्क्षेपणं नुव्यजने धान्य
 मर्दनवस्तुनि । स्यादुद्धरणमुद्धारवान्ता न्नोन्मूलनेऽपि ॥ ९२ ॥ कार्षा
 पणोऽस्त्री कार्षिके पणघोऽशकेऽपि च । अथ कामगुणोऽग्रे विषयाभोगयो
 रपि ॥ ९३ ॥ चीर्णं पर्णं नुनिम्बेऽपि खर्जूरीभूरुहेऽप्युमान् । चूडामणिः
 शिरेरन्तेका कचिच्चाफलेऽप्युमान् ॥ ९४ ॥ जुहुवा योऽपि चाध्वर्यावपि स्या

मेदि •

णान्त •

वेदि •
शान्त०

ज्जातवेदसि । तण्डुवीणः कौटमात्रेवर्वरे तण्डुलोदके ॥ ९५ ॥ चाय
माणवार्षिकेस्त्रीरक्ष्यमाणोऽभिधेयवत् । तैलपर्णीमलयजेश्रीवासेसिंह
केपिच ॥ ९६ ॥ दाक्षायणीत्वपर्णायामश्विन्याद्युडुषुस्त्रियां । अथदे
वमणिर्भर्गोऽम्बावर्त्ते कौस्तुभेपिच ॥ ९७ ॥ नारयणोऽच्युतेभीरुगैर्त्यो
र्नारयणोमता । अथोनिगरणं क्लीवंभोजनेस्यात्कुलेपुमान् ॥ ९८ ॥
अथनिःसरणं मृत्यूयायमोक्षेषु निर्गमे । स्यान्निस्तारणमुपायेनिस्तारेत्त
रणेपिच ॥ ९९ ॥ निरूपणं स्यादालाके विचारेच निदर्शने । पर्परी
णश्च पर्णस्य शिरयां द्यूतकम्बले ॥ १०० ॥ पर्णचूर्णं रसेपि स्यात्पर्परीण
न्तु पर्बणि । प्रवारणं निवेधे स्यात्काम्यदानेच न द्वयोः ॥ १०१ ॥ परीर
णः स्यात्कमठेदण्डे च पट्टशठके । परयणमभीष्टे स्यात्तत्परश्रययोर
पि ॥ १०२ ॥ परवाणिः पुमान्धर्माध्यक्षवत्सरयोरपि । पाणयणं स
मासङ्गकात्स्न्यं पारगतावपि ॥ १०३ ॥ पीलुपर्णी विम्बिकायां मूर्वायामो
षधीभिदि । अथ पुष्करिणीवेभ्यां सरेजिन्यां जलाशये ॥ १०४ ॥ म
धुपर्णी तु गम्भाय्यानीली संज्ञौषधावपि । मीनाम्रीणस्तु पुंलिङ्गे ददुः
मे च खञ्जने ॥ १०५ ॥ रक्तरणुस्तु सिन्दूरपलाशकोरके पुमान् । श
गचूर्णः पुमान्दन्तधावने मकरध्वजे ॥ १०६ ॥ रेरिहाणस्तु पुंसि
स्यान्महादेवेऽम्बरेपिच । लम्बकर्णः स्मृतोऽङ्गोऽथ पादपिङ्गलेपिच
॥ १०७ ॥ विदारणं विडम्बे च भेदे क्लीवं रणे द्वयोः । अथ वैतरणी न

द्याप्रेतानां यातुमातरि ॥ १०८ ॥ शरवाणिः शरमुखे पापिष्ठे शरजी
विनि । पुमानथो शिखरिणी रसाला वृत्तभेदयोः ॥ १०९ ॥ नारीर
त्नेमस्त्रिकायां रेमा बह्व्यामपि स्त्रियां । अथ संसरणं क्लीवमसंवाधच
मूगतौ ॥ ११० ॥ घण्टापथे च संसारे रणारम्भे च कुञ्चित् । समीरणः
स्यात्पवने पथिके च फणिज्भूके ॥ १११ ॥ हस्तिकर्णश्चोरुवूके पला
शगणभेदयोः । ॥ एष च ॥ अबग्रहणमित्येतत्प्रतिरोधेऽप्यनादरे
॥ ११२ ॥ अवतारणं मृतादिग्रहे वस्त्राच्चलेऽर्चने । प्रविदारणमाख्या
तं सम्प्रणयेऽवतारणे ॥ ११३ ॥ परिभाषणं सनिन्दोपालम्भेन नियमेपि च ।
उक्तो मन्त्रवारणस्तु प्रक्षिन्नकटकुञ्जरे ॥ ११४ ॥ क्लीवंप्रासादवीथी
नांकुण्डवृक्षवृतावपि । मण्डूकपर्णीमञ्जिष्ठाबाह्याण्योर्नातुशोणके
॥ ११५ ॥ रेमहर्षणं रेमाश्चेनासूते च विभीतके । वातरयण उन्म
त्ते निष्प्रयोजनपूरुषे ॥ ११६ ॥ काण्डे च करपात्रे च कूटे च परसंक्रमे ।
॥ एष च ॥ दोहदलक्षणमुक्तं वयः सन्धौ च गर्भे च ॥ ११७ ॥ यौवन
लक्षणमप्याख्यातं लावण्यकुचयोश्च ।

इति णान्तवर्गः

॥ तैकं ॥ तस्मै रमृतपुच्छे पुक्रोडे ह्येच्छे च कुञ्चित् । अपुमस्तरणे पुण्ये
कथितः शब्देदिभिः ॥ १ ॥ तदि ॥ अस्तंश्चिप्रेयवसिने त्रिषुनापस्वि

मेदि०

मान्तर

तान्०

मेदि •

तान् •

माचले । अन्तं स्वरूपेनाशेना नस्त्रीशेषेऽन्तिकेचिषु ॥ २ ॥ अर्त्तिः पी
 डाधनुष्कोट्योः स्थापिते लब्धे स्व सत्ययोः । आप्तिः स्त्रीयोगसम्प्राप्तिरितं
 स्मृते गतेचिषु ॥ ३ ॥ ईतिर्दिम्बे प्रवासेऽतिवृष्ट्यादिषट् सुचस्त्रियां ।
 उक्तमेकाक्षरम्बुद्धस्युक्तस्याद्वापितेचिषु ॥ ४ ॥ कतिः स्त्रीरक्षणेसू
 तावृत्तिः कल्याणवर्त्मनोः । जुगुप्सास्पृहयोः स्त्रीस्यादृतमुञ्चशिले जले
 ॥ ५ ॥ सत्येदीप्ते पूजिते स्यादृतुर्वर्षादिषट् सुच । आर्त्तं वेभासिचपुमानेतः
 कर्बुरागते ॥ ६ ॥ क्षन्ताम्बूद्राक्षत्रियजे प्रतीहारे च सारथौ । भुजि
 यात नयेपि स्यान्नियुक्तवेधसोऽपुमान् ॥ ७ ॥ कर्त्ता तु कारकेवाच्यलि
 ङ्गेनापरमेष्ठिनि । क्रतुर्यज्ञे मुनौ पुंसि कान्तिः शोभेच्छयोः स्त्रियां ॥ ८ ॥
 कान्तानां य्याप्रियङ्गैः स्त्रीशोभनेचिषु नाधरे । लोहे च चन्द्रसूर्यायः प
 र्यायान्तः शिलासुच ॥ ९ ॥ क्षितिर्निर्वासे मेदिन्यां कालभेदे क्षये स्त्रियां
 । कीर्त्तिः प्रसादयशसोर्योषित् कुन्ती गवेधुकायां स्यात् ॥ १० ॥ प्रासायु
 धे च कुन्ती गुगुलूपृथयोश्च शालुकां । कृतं युगेऽलमर्थे स्याद्विहिते हिंसि
 तेचिषु ॥ ११ ॥ कृतुन्तुवेष्टिते किन्ने कृतिः करणहिंसयोः । कृत्ति
 श्चर्मत्वचोर्भुजे कृत्तिकायां दयं स्त्रियां ॥ १२ ॥ केतुर्नारुक्पताकाऽविग्र
 होत्पतिषु लक्ष्मणि । गर्तस्त्रिगर्तभेदे स्यादवटे च कुकुन्दरे ॥ १३ ॥ अ
 स्तंग्रासीकृतेपि स्याद्भुप्रवर्णं पदेपि च । गतिः स्त्रीमार्गदशयोर्ज्ञानेया चाभ्युपा
 ययोः ॥ १४ ॥ नाडी ब्रह्मसरण्याश्च गतं विज्ञातयातयोः । गतुर्नाकोकिले

मृङ्गेगन्धर्वेषुविषुषे ॥ १५ ॥ गीतिश्चन्द्रसिगानेस्त्रीगीतंशङ्खितगानयोः
 । गुप्तिःस्यवकरस्यानेकाशगारेचरश्च ॥ १६ ॥ गुप्तिःस्याद्रक्षितेगूढेघा
 तःकाण्डप्रहारयोः । घृतमाज्येजलेक्लीवंप्रदीपेत्वभिधेयवत् ॥ १७ ॥
 चितंछन्नेत्रिषुचिताचित्यायांसंहतौस्त्रियां । चितिश्चिन्त्यावृद्धयोःस्त्रीजातं
 व्यक्तौघजन्मसु ॥ १८ ॥ क्लीवंचिलिङ्गमुत्पन्नेजातिःस्त्रीगोचजन्म
 नाः । अश्मनिका म लकोश्वसामान्यच्छन्दसारपि ॥ १९ ॥ जातीफ
 लेचमालत्यांज्ञातिस्तातसंगोत्रयोः । पुमानथततंव्याप्रेविस्तृतेचचिलि
 ङ्गकं ॥ २० ॥ क्लीवंबीणादिवाद्येस्यात्पुंलिङ्गसुसमीरणे । तातोऽनुकं
 प्येजनकेतिकोरससुगन्धयोः ॥ २१ ॥ तित्कानुकटरेहिसयांपर्पटेतुन
 पुंसकं । तूस्तंरेणौचविख्यातंजटायाश्चनपुंसकं ॥ २२ ॥ चैतायुगेऽग्नि
 चितयेदत्तंविश्राणितेऽर्चिते । दत्तोऽद्रिकटकेकुञ्जेदशनेऽथौषधौस्त्रि
 यां ॥ २३ ॥ दानस्तुदमितेपिस्यात्तपःक्लेशसहेचिषु । दितिर्देत्यज
 नन्याश्चखण्डनेपिचयोषिति ॥ २४ ॥ दीपंनिर्भासितेदग्धेज्वलितेश्च
 द्रुतंचिषु । शीघ्रेविलीनेविद्राणेद्युतिःस्त्रीरश्मिशोभयोः ॥ २५ ॥ दूति
 श्वर्मपुटेमत्स्येनाधातुर्नेन्द्रियेषुच । शब्दयोनिमहाभूततद्गुणेषुरसादि
 शु ॥ २६ ॥ मनःशिलादौश्लेष्मादौविशेषाद्गैरिकेस्त्रिच । धाताहिर
 ण्यगर्भेनापालकेत्रिष्वथोधुतं ॥ २७ ॥ त्यक्तेविधूतेधूतानुकम्पितेभर्त्सि
 तेचिषु । धूर्तानुखण्डलवृण्णधूसूरेनाविटेचिषु ॥ २८ ॥ धृतिर्नेष्टौस्त्रि

भेदि

तान्

मेदिः ० यानुष्टौयोगभिद्वैर्यधारणे । नतंतगरपाद्यांस्यात्क्षीवंकुटिलनम्र
 तान् ० योः ॥ २९ ॥ त्रिषुनीतिर्नयेपि स्यात्प्रापणेपि च योषिति । पङ्क्तिस्त्रीगै
 रवेपाकेपत्तिर्नापदगेस्त्रियां ॥ ३० ॥ गतावेकरथैकेभ्यश्चपञ्चपदा
 तिके । पङ्क्तिर्दशाक्षरकन्दोदशसंज्ञासिषुस्त्रियां ॥ ३१ ॥ पतिर्धवेना
 त्रिष्वीशेषाप्रसङ्गेसमञ्जसे । पातोनिपातनेजातेचिषुप्राप्तिर्महेदये
 ॥ ३२ ॥ लाभेपिचस्त्रियांप्रातिःपूर्तिर्प्रादेशयोःस्त्रियां । पीतिर्नाम्नेस्त्रियां
 प्रातिप्रीतंहृषितनर्मणोः ॥ ३३ ॥ पीतंपानेहरिद्रायांस्त्रियांगौरेऽभिधे
 यवत् । पीतिर्योगान्तरेप्रेम्निस्मरपत्नीमुदोःस्त्रियां ॥ ३४ ॥ पुस्तंक्षीवंपु
 स्तुकेचलेप्यादिशि ल्पकर्मणि । सुतंतुरङ्गमगतौक्षीवंपुंसिचिमाचके
 ॥ ३५ ॥ पूतंचिषुपविचेवशटितेबहुलीकृते । पूर्वंचिषुपूरितेस्यात्क्षी
 वंखातादिकर्मणि ॥ ३६ ॥ पोतंनपुंसकंवस्त्रेखचितेवाच्यलिङ्गकम् ।
 प्रेतोभूतान्तरेपुंसिमृतेस्यादाच्यलिङ्गकः ॥ ३७ ॥ पोतःशिशौवह्निचेव
 गृहस्थानेचवाससि । वृत्तिस्तुवरणेपि स्यादेष्टनेपिचयोषिति ॥ ३८ ॥
 भर्तास्वामिनिपुंसि स्यात्त्रिषुधातरिपोष्टरि । भक्तिर्विभागेसेवायांस्त्रियांभा
 त्तिस्तुयोषिति ॥ ३९ ॥ मिथ्यामनौचभ्रमणेभित्तिःकुड्यप्रदेशयोः ।
 भीतिर्भयेस्त्रियांभीतंभयेऽथभीयुतेचिषु ॥ ४० ॥ भूतिर्मस्मनिसम्यत्तौ
 हस्तिष्मद्भारयोःस्त्रियां । भूतंक्ष्मादौपिशचादौजनौक्षीवंचिषूचिते
 ॥ ४१ ॥ प्राप्तेवित्तैसमेसत्येदेवयोन्यन्तरेतुना । कुमारपिभूतिःस्त्री

स्थानमूल्येपिभरणेपिच ॥ ४२ ॥ मतनुसन्मतेज्ञातेमतिःस्त्रीच्छाधि मेदि •
 यिःस्मृतौ । मनुःपुंस्यपरधेपिमनुष्येपिप्रजापतौ ॥ ४३ ॥ मातागौ तान्त •
 र्यादिजननीगोवाह्याण्यादिभूमिषु । मातिर्मानेप्यवच्छेदेमुक्ति
 र्माक्षेचमोक्षणे ॥ ४४ ॥ मात्रादयःस्त्रियानुक्तःप्राप्तमोक्षेचमोचिते । वि
 बुद्धीमौक्तिकेमूर्तिःकायकाठिन्ययोःस्त्रियां ॥ ४५ ॥ मूर्त्तस्यात्रिषुमू
 र्त्तिलेकठिनेमूर्त्तिमत्यपि । मृतनुयाचितेमृत्यौस्त्रीवमृतुमतित्रिषु
 ॥ ४६ ॥ यतिःस्त्रीपाठविच्छेदेनिकारयतिनोःपुमान् । यन्नामेठेचसूते
 नायुक्तिःस्त्रीन्याययोगयोः ॥ ४७ ॥ युतोयुक्ताऽपृथग्भूतेस्त्रीवहस्तचतुष्टये
 । रक्तोऽनुरक्तेनील्यादिरञ्जितेलोहितेचिषु ॥ ४८ ॥ स्त्रीवन्तुबुद्धमेतामे
 प्राचीनामलकेऽसृजि । रतिःस्त्रीस्मरदारेषुरगेशुरतगृह्ययोः ॥ ४९ ॥
 रत्नवर्त्मनिनद्यास्त्रीरतंसुरतगृह्ययोः । रित्प्रन्येवनेरीतिःस्त्रियंस्प
 द्प्रचारयोः ॥ ५० ॥ पित्तलेलोहकिट्टेचलताप्रियङ्गुशाकयोः । पृष्ठाज्यो
 तिष्मतीबह्वीलताकस्तूरिकासुच ॥ ५१ ॥ माधवीदूर्वयोर्लिप्पंवल्लिप्पं
 विषदिग्धयोः । भुक्तेलूतातूर्णनाभपिपीलिकागदान्तरे ॥ ५२ ॥ वप्रातु
 जनकेपुंसिवापकेष्यभिधेयवत् । वक्तातुपण्डितेपिस्थादाग्निन्यप्यन्यलि
 ङ्गकः ॥ ५३ ॥ व्यस्तनुव्याकुलेव्याप्रेव्यक्तःस्फुटमनीषिणोः । वस्तिर्द
 योर्निरूहेनाभ्यधोभूमिदशासुच ॥ ५४ ॥ वर्त्तिर्भेषजनिर्माणेन
 यनाञ्जनलेखयोः । गात्रानुलेपनीदीपदशदीपेषुयोषिति ॥ ५५ ॥

मेदि० वार्त्तानुवर्त्तनेवातिङ्गशेकृष्याद्युद नयोः । निःसाररेग्ययोः स्त्रीवृत्तिर्न
तान्० स्त्रीरुजोस्त्रियां ॥ ५६ ॥ व्याप्तंख्यातेसमाक्रान्तेव्याप्तिर्व्यापनरम्भयोः ।
स्त्रियां वित्तिर्विचारेचलाभसम्भावयोः स्त्रियां ॥ ५७ ॥ वित्तं स्त्रीबंधने
वाच्यलिङ्गंख्यातेविचारिते । वीतमसारगजेस्यादङ्कुश कर्मण्यसारतु
रगेच ॥ ५८ ॥ वीतिर्गतौ चदीपौ प्रजनाशनधावनेषु स्त्री । वृत्तिर्वि
वरणाजोवकौ शिष्यादिप्रवर्त्तने ॥ ५९ ॥ स्त्रीवृत्तं प्रसवबन्धे घटीधार
कुचाग्रयोः । वृत्तौ ऽधीतेप्यभीतेति वर्त्तुलेपिवृत्तेमृते ॥ ६० ॥ दृढे ऽन्य
लिङ्गं वा स्त्रीबंधं नृश्रारित्रवृत्तिषु । शक्तिरस्त्रान्तरे गौर्यामुत्साहदौ ब
लेस्त्रियां ॥ ६१ ॥ शस्तंक्षेमेप्रशस्तेचशान्तिः स्त्रीमङ्गलेशमे । शास्त्रास
मन्तभद्रेनाशासकेपुनरन्यवत् ॥ ६२ ॥ शान्तो ऽभियुक्तरसयोः पुंसि
त्रिषुशमन्विते । अव्ययं वारणेशानं शानं शितञ्च दुर्बले ॥ ६३ ॥ नि
शितेचशितिर्भूर्जेनासितासितयोस्त्रिषु । शीतं हिमगुणे स्त्रीवंशीतलालस
योस्त्रिषु ॥ ६४ ॥ वानीरेवज्ज्वारेनामुक्तं पूतास्तु निष्ठुरे । श्रुतिः श्रोत्रेच
तत्कर्मण्यान्नायवार्त्तयोः स्त्रियां ॥ ६५ ॥ श्रुक्तिः कपालशकलेशश्चेश
श्च नखेपिच । नख्यश्चावर्त्तदुर्नाममुक्तास्फोटेषु च स्त्रियां ॥ ६६ ॥ श्रु
तमाकर्णितेशस्त्रे श्वेतोद्दीपादिभेदयोः । श्वेतावरुटिकाकाष्ठपाटला
शङ्खनिषुच ॥ ६७ ॥ स्त्रीवंरूप्ये ऽन्यवच्छुक्ते सन्साधौ धीरशस्तयोः ।
मान्ये सत्ये विद्वामाने त्रिषु साध्युमयोः स्त्रियां ॥ ६८ ॥ सातिर्दाने ऽवसा

नैस्त्रीस्त्वान्तं चेतसि गह्वरे । स्थितं प्रतिज्ञातवति चोर्ध्वनिश्चलयोस्त्रिषु
 ॥ ६९ ॥ स्थितिः स्त्रियामवस्थाने मर्यादायाञ्च सीमनि । सितमवसिते च ब
 द्वेधवले त्रिषु शर्करयां स्त्री ॥ ७० ॥ सीतालाङ्गलपद्धतिवैदेही स्वर्ग
 गङ्गासु । सुतस्तु पार्थिवे पुत्रे स्त्र्यपत्ये तु सुता स्मृता ॥ ७१ ॥ सुप्रिः स्व
 र्णज्ञाना निद्रा विस्रम्भे यने स्त्रियां । सूतस्तु सारथौ तक्षिणश्च त्रिया द्वा ह्य
 णी सुते ॥ ७२ ॥ बन्दिपारदयोः पुंसि प्रसूते प्रेरिते त्रिषु । स्थितिः सीवज
 सन्तत्याः स्त्रियां स्यूतः प्रसेवके ॥ ७३ ॥ नात्रिषूते स्मृतिर्धर्मशास्त्रस्मरण
 योः स्त्रियां । स्थितिः स्त्री गमने मार्गसेतुर्नाऽलौकुमारके ॥ ७४ ॥ हस्तः क
 रे करि करे सप्रकोष्ठ करे पिच । ऋक्षे केशात्परे ब्रान्ते हितं पथ्ये गते धृते
 ॥ ७५ ॥ हेतिः स्यादायुधज्वाला स्तूर्यतेजः सुयोषिति । ॥ तत्रि ॥ अ
 मृतं यज्ञशेषे स्यात्पोयूषे सलिले घृते ॥ ७६ ॥ अयाचिते च मोक्षे च नाध
 न्वन्नरि देवयोः । अमृता मागधी पथ्या गुडूच्या मलकीषु च ॥ ७७ ॥
 अनृतं कृपावसत्ये प्यजितो नाहुरै त्रिषु । अनिर्जिते वाच्युतस्तु हरै पुंसि त्रि
 षु स्थिरे ॥ ७८ ॥ अर्दितं याचिते पि स्याद्वा तव्यधौ च हिंसिते । अक्षतं न
 द्ययोः पण्डेला जेषु त्रिष्वहिंसिते ॥ ७९ ॥ यवेपि क्वचिदव्यक्तो हरैस्मरह
 रे पुमान् । परमात्ममहदाद्याः स्त्री वंस्यादस्फुटे त्रिषु ॥ ८० ॥ अनन्तः
 केशवे शेषे पुमाननवधौ त्रिषु । अनन्ता च विशल्पायां शारिबादूर्ध्वयो रपि
 ॥ ८१ ॥ कणादु रलभा पथ्या पार्वत्या मलकीषु च । विम्बम्भरगुडूच्योः

मेदि०

नान्त०

मैदि०

तान्त०

स्यादननंसुरवर्त्मनि ॥ ८२ ॥ अश्मन्ममश्रुभेषुह्यमरणेऽनव
 धावपि । श्वेवेप्यथायतिः पुंसिहिमदीधितिकालयोः ॥ ८३ ॥ अर्ह
 स्तः क्षपणेबुद्धेपुंसिमान्येऽन्यलिङ्गकः । अर्हन्तश्चापि सुगतेक्षपणेपि
 च दृश्यते ॥ ८४ ॥ अगस्तिः कुम्भयेनौचवङ्कसेनतरेपुमान् । अर्वती
 कुम्भदास्याञ्चवडवायाञ्चयोषिति ॥ ८५ ॥ अङ्गतिः पुंस्यग्निहोतृब्रह्म
 बह्विष्यथादितिः । भूदेवमाचौरं हतिस्त्यागेरेगेष्टुभेस्त्रियौ ॥ ८६ ॥
 आपातः पुंसिपतनेतदात्वेचप्रकीर्तितः । आघ्रातं शिङ्घितेक्रान्तेऽप्या
 स्थातं भाषितेतिडि ॥ ८७ ॥ आघ्रातः शिङ्घितेदग्धेवातरुग्भेदसंयुते
 । आप्लुतः स्नातकेस्नातेऽप्यादृतः सादरेऽर्चिते ॥ ८८ ॥ आचितः श
 कटोन्मयेपलानामयुतद्वये । पुलिङ्गः संगृहीतेपि कुन्नेपि स्यात्त्रि
 लिङ्गकः ॥ ८९ ॥ आहूतंगुणितेचापिताडितेचमृषार्थके । स्यात्पुणत
 नवस्त्रेपिनववस्त्रेचनाऽनके ॥ ९० ॥ आनर्त्तादेशभेदेपिन्दत्यस्थाने
 जलेरणे । आवर्त्तश्चिन्तनेवारिभ्रमेचावर्त्तनेपुमान् ॥ ९१ ॥ आस्फो
 तन्तुपुमानर्कपर्येस्यात्कोविदारके । आस्फोतागिरिकर्ण्याञ्चवनमह्य्या
 च्ययोषिति ॥ ९२ ॥ आयस्तस्तेजितेक्षिप्रेक्षोशितेकुपितेहते । आ
 यत्तिस्तुस्त्रियांदैर्घ्यप्रभावागामिकालयोः ॥ ९३ ॥ आयत्तिस्तुस्त्रियां
 स्त्रेदेवशित्वेवासवेबले । आकृतिस्तुस्त्रियांरूपेसामान्यवपुषोरपि
 ॥ ९४ ॥ आसत्तिः सङ्गमेलाभेस्त्रियामापत्तिरपदि । प्रापणेपिचयोषि

व्यादुदन्तःसाधुवार्त्तयोः ॥ ९५ ॥ उचितं व्युचितं दग्धेषु दातुं स्व
 रन्तरे । दयात्यागादिसम्पन्नेकाव्यालङ्कारकृत्ययोः ॥ ९६ ॥ उन्न
 प्रंशुष्कमांसेऽथ त्रिषु तप्रे परिप्लुते । उचितं नु भवेत्तस्मै मिते ज्ञाते सम
 ज्ञाते ॥ ९७ ॥ उद्धृतं स्यात्त्रिषूत्क्षिप्तं परिभुक्तो जिहतेऽपि च । उचितं
 स्यात्त्रिषूत्पन्नेषोऽद्युते वृद्धिमत्यपि ॥ ९८ ॥ उद्धृतं स्युपमानपादस्व
 लने समुपक्रमे । पवनाभ्यासयोगस्य कालभेदे च कीर्तितः ॥ ९९ ॥
 उद्धृते मुद्गरेऽपि स्यादुदितं नुक्तं आगते । उच्छ्रितं त्रिषु सञ्जाते समुन्नद्ध
 प्रवृद्धयोः ॥ १०० ॥ उन्मत्त उन्मादवतिधूलू रमूचुकुन्दयोः । उद्धानो
 निर्मदगजेपुमानुद्धमिते त्रिषु ॥ १०१ ॥ एधतुः पुरुषेऽग्नौ नाकलितं
 विदिता प्रयोः । कपोतः स्याच्चिकण्ठपाशवतविहङ्गयोः ॥ १०२ ॥
 अथ क्रान्दितमाह्वाने रुदितेऽपि न पुंसकं । क्षारितः स्वावितेक्षारे रभिश्च
 स्तेऽपि च त्रिषु ॥ १०३ ॥ कापोतारूचकेल्लीवे कपोतौघेऽञ्जनान्तरे । कि
 रतोऽस्ते च्छभेदे स्याद्भूनिम्बेऽल्पतनावपि ॥ १०४ ॥ स्त्रियां चामरधा
 रिण्यां कुट्टिनीदुर्गे योरपि । कृतान्तो यमसिद्धान्तदैवाकुशलकर्मसु
 ॥ १०५ ॥ गर्जितं वारिवाहादिध्वनौ नाम त्रिकुञ्जरे । ग्रथितं गुंफिते क्रान्ते
 हिंसिते च त्रिलिङ्गकं ॥ १०६ ॥ गभस्तिः किरणैस्सूर्य्येनास्त्राहयानु
 योषिति । गर्भ्युत्सोऽस्त्रेण लतयोर्गोपतिः शिव षण्णयोः ॥ १०७ ॥
 नृपभास्करयोः पुंसि चेष्टितं गतिचेष्टयोः । जगत्स्यात्पिष्टपेक्षो वं वायौ नाज

मेदि०

तान्त०

मेदि०

तान्ता०

जमेविषु ॥ १०८ ॥ जगतीभुवनेक्ष्मायां कन्दोभेदे जनेपिच । जयनीवृ
क्षभिर्द्रौर्व्यारिन्द्रपुत्रीपताकयोः ॥ १०९ ॥ पुमानैन्द्रैर्हरेभीमेज्ज्वलितं
दग्धउज्ज्वले । जामातादुहितुः पत्न्यौ स्तूय्यावर्त्तधरेपुमान् ॥ ११० ॥
जीमूतोऽद्रौधृतिकरेदेवताउपयोधरे । जीवातुरस्त्रियां भक्ते जीविते जीव
नौषधे ॥ १११ ॥ जीवनीजीवनीशम्योर्गुडूचीबृन्दयोरपि । जृम्भितं
करणेस्त्रीणां मीहास्फोटितयोरपि ॥ ११२ ॥ त्वरितं प्रजवेशीघ्रेचिगर्त्ता
गणितान्तरे । देशेपि नाघ्रघुरिकाकामुकाङ्गनयोः स्त्रियां ॥ ११३ ॥ तृण
ताधनुषितृणत्वेदंशितमपि जातदंशितेपि स्यात् । कवचाचिते द्विजातिर्विष्वा
ण्डजयोश्च पुंलिङ्गः ॥ ११४ ॥ दुर्जितं व्यसने स्त्रीवेऽसम्यग्जातेऽन्यलि
ङ्गकं । दुर्गतिर्नरकेनैः स्त्रेस्त्रीदृष्टान्ता उदाहृतौ ॥ ११५ ॥ शास्त्रे च
मरणे धीमान् पण्डिते च वृद्धस्य तौ । निर्वृतिः स्यादलक्ष्म्यां स्त्रीदिशां
पालान्तरेपुमान् ॥ ११६ ॥ निकृतं विप्रलम्भे स्यान्नीचे विप्रकृतेपि च ।
निर्मुक्तस्य क्तसङ्गे स्यान्मुक्तकञ्चुकभेगिनि ॥ ११७ ॥ निरस्तस्त्रिषु
निष्ठयूते प्रेषिते घोटुतोदिते । संत्यक्ते च प्रतिहते निमित्तहेतुलक्ष्मणोः
॥ ११८ ॥ निवातो दृढसन्नाहे वा तस्म्यपि चाश्रये । निशान्तस्त्रिषु
शान्ते स्यात् स्त्रीवन्तु भवनोषसाः ॥ ११९ ॥ निकृतिर्भर्त्सने क्षेपे शठेश
छेपि च स्त्रियां । निर्वृतिः सुस्थितावस्तं मगने च सुखे स्त्रियां ॥ १२० ॥ नि
यतिर्नियमे दैवे स्त्रीपतनूपातुके खगे । प्रहृतं वितते क्षुण्णपर्यस्तः पतिते

हते ॥ १२१ ॥ प्रभूतमुद्गते प्राज्ये पण्डितः सिद्धके कवौ । पलितं शैल
जेता पेकेश पाके च कर्दमे ॥ १२२ ॥ प्रसृतः सुप्रसारे स्याद्विनीते वेगिते चि
षु । अर्द्धाञ्जलौ तु पुंलिङ्गो जङ्घायां प्रसृता मता ॥ १२३ ॥ प्रसृतं तु सु
मेक्ष्णो वं विपुसं जातसूतयोः । प्रणीतः संसृता ग्रीनाय स पात्रा नरे स्त्रि
यां ॥ १२४ ॥ विपुश्चिप्रो पसम्पन्नविहितेषु प्रवेशिते । प्रतीतः सादरे
ज्ञातिहृष्टप्रख्यातयोस्त्रिषु ॥ १२५ ॥ प्रमीतं वाच्यलिङ्गस्याप्योश्चितेपि
मृतेपि च । परेतो वाच्यलिङ्गस्यान्मृते भूता नरे पुमान् ॥ १२६ ॥ पद्धतः
पादपे पुंसि शाकमस्य प्रभेदयोः । देवमुन्य नरे शैले प्रपातो निर्जरे ऽत
टे ॥ १२७ ॥ पर्याप्तनुयथेष्टे स्यात्तृप्ता शक्ते निवारणे । पञ्चता पञ्च
भावे स्यान्मरणेपि च योषिति ॥ १२८ ॥ पक्षतिस्त्वभवेत्पक्षमूले च प्रतिपत्ति
थौ । प्रसूतिरुद्भवेपि स्यात्तनये दुहितर्यपि ॥ १२९ ॥ प्रततिर्विस्तृतौ
बह्व्याम्पद्धतिः पंक्तिवर्त्मनोः । प्रवृत्तिस्तु प्रवाहे स्यादुदने च प्रवर्त्तने
॥ १३० ॥ आवन्त्यादौ च पर्याप्तिः प्रकामप्राप्तिरक्षणे । प्रकृतिर्गुण
साम्ये स्यामादृत्यादिस्वभावयोः ॥ १३१ ॥ योनौ लिङ्गैर्यौ रवर्गे ऽमी पक्ष
न्यादयः स्त्रियां । पार्वतो शस्त्रकोदुर्गा गोपालपुत्रिका सुच ॥ १३२ ॥
प्रार्थितं याचिते शत्रुसंरुद्धे ऽभिते हि त्रिषु । पितृन्विहङ्गमे पुंसि पतने चैषु
नस्त्रिषु ॥ १३३ ॥ पिसितं मांसे मांस्यां स्त्रीपिण्डितं गलिते घने । पीडि
तं करणे स्त्रीणां यन्त्रिते बाधितेपि च ॥ १३४ ॥ पुटितं स्यादह्निपुटे पा

भेदि०

तान्ता०

मेदि० ठितस्यूतयोरपि । पृषन्मृगेपुमान्बिन्दौ नदयोः पृषतोपिना ॥ १३५ ॥ अन
 तान्न० योश्चित्रिषु श्वेतविन्दुयुक्तेषु भाविमौ । प्रोक्षितं निक्षते सिक्ते वृहती वसनांतरे
 ॥ १३६ ॥ कन्दो भिक्षुद्रवार्त्ताकी वारिधानीषु वाचिच । कण्ठकारी महत्योश्च
 भवदुष्मत्सतोस्त्रिषु ॥ १३७ ॥ स्त्रीवाणभेदे भरतो नाट्यशस्त्रे मुनौ मटे ।
 समानुजे च दौष्म नौ भास्वान्मास्त्ररसूय्ययोः ॥ १३८ ॥ भारतं ग्रंथभेदे
 स्याद्वर्षभेदेऽथ भारती । वचने च सरस्वत्यां पक्षिवृत्तिप्रभेदयोः ॥ १३९ ॥
 भासन्तः सुन्दरकारे त्रिषु नाभासपक्षिणि । भावितं वाशिते प्राप्ते भूभृन्नादौ
 महीपतौ ॥ १४० ॥ महती वल्लकी भेदे राज्ये स्यात्तु न पुंसकं । तत्त्वभे
 दे पुमान्वृद्धे वाच्यवन्मथितं पुनः ॥ १४१ ॥ क्लीवं निर्जलघोले स्याच्चिष्वा
 लोडितघृष्टयोः । मरुद्देवे समीरे नाग्रन्यिपर्णे न पुंसकम् ॥ १४२ ॥ सु
 पितं हृतखण्डितयोर्मूर्छितमपि सेच्छये च मूढे च । रजतत्रिषु शुक्ले स्या
 त्क्लीवं हारे च दुर्वर्णे ॥ १४३ ॥ रमतिर्नायकेनाके पुंसि स्याद्रसितं पुनः ।
 रूतस्तनितयोः क्लीवं स्त्र्यो दिखचिते त्रिषु ॥ १४४ ॥ रेवती हलिपत्यां
 चतारभिन्मातृभेदयोः । रैवतस्तु सुवर्णलौशैलभेदे च शङ्करे ॥ १४५ ॥
 रेहितं कुङ्कुमे रक्ते च जुशक्रशरसने । पुंसि स्यान्मो न मृगयोर्भेदे रेहित
 कटुमे ॥ १४६ ॥ रेहिन्मृग्यां लताभेदे स्त्रीनां केलिलितं त्रिषु । ललिते चेप्सि
 तेपि स्याद्धारभेदे तु नदयोः ॥ १४७ ॥ लोहितं रक्तगोशीर्षं कुङ्कुमे रक्तचन्द
 ने । पुमान्नदान्तरे भौमे वर्णे च त्रिषु तदति ॥ १४८ ॥ वर्द्धितं प्रसिते किन्नेपू

रितेवहतिर्गवि । सचिवेपुंसिवहनुः पथिकेवृषभेपुमान् ॥ १४९ ॥ वनि
ताजातरगस्त्रीस्त्रियोस्त्रीषुचयाचिते । सेवितेवापितंबोजाकृतमुण्डितयोस्त्रि
षु ॥ १५० ॥ वसतिः स्यात्स्त्रियांवासेयामिन्यांचनिकेतने । व्यायतंव्यापृते
दीर्घेदृढेचातिशयेन्यवत् ॥ १५१ ॥ व्याघातोयोगभेदे स्यादंतरायप्रहा
वारयोः । वासिताकरणीनार्योर्वासितंभावितेरुते ॥ १५२ ॥ वासनीमाधवी
यूथ्योरुष्टेनावहितेचिषु । विविक्तंचिष्वसंपृक्तेरहःपूतविवेकिषु ॥ १५३ ॥
वसुनन्देनाविहस्तः पण्डितेव्याकुलेचिषु । विनीतः सुवहाम्बेस्याद्व
शिज्यपिपुमान्स्त्रिषु ॥ १५४ ॥ जितेन्द्रियेऽपनीतेचनिभृतेविनयान्विते
। विम्बस्तोजातविम्बासेविम्बस्ताविधवस्त्रियाम् ॥ १५५ ॥ विद्युत्तजित
संध्यायांस्त्रियांचिषुतुनिष्प्रभे । विवृताक्षुद्ररुग्भेदेविस्तृतेत्वभिधेयवत्
॥ १५६ ॥ विनेतादेशकेरज्ञिनाविधातानुवेधसि । स्मरेनाविनताताश्चर्य
जनन्यांपिठकाभिदि ॥ १५७ ॥ विनतः प्रणतेभुग्रेशिश्चितेचाभिधेयव
त् । विवृतन्निषुवीभत्सेरेगितेसंस्कृतेपिच ॥ १५८ ॥ विच्छित्तिरङ्गरगे
विच्छेदेहारभेदेस्त्री । विदितंबुधितार्थितयोर्विपत्तिरपियातनापदोर्थापि
त् ॥ १५९ ॥ वृत्तान्तः प्रक्रियायांस्यात्कात्स्न्येवार्त्ताप्रभेदयोः । प्रस्तावेवेष्टितं
रुद्धेलासकेकरणान्तरे ॥ १६० ॥ वेष्टितंगमनेक्लीवकुटिलेविधुते
चिषु । विवर्त्तः समुदायेस्यादपवर्त्तनन्दत्ययोः ॥ १६१ ॥ शबुनः कीट
भेदेस्याद्भासपक्षिविहङ्गयोः । श्रीमांस्तिलकवृक्षेनामनोद्वेधनिकेचि

मेदि०

तान्ता०

मेदि० पु ॥ १६२ ॥ श्रीपतिः पुंसि पृथिवीनाथे च मधुसूदने । मुद्गार्जुनैः
तान् ० पुरेक्ष्माभृद्दहः कक्षान्तरेऽपि च ॥ १६३ ॥ स्रवन्ती तु तरङ्गिण्यां गुल्लस्था
नौषधीभिर्दोः । संवर्तः प्रलये मुन्यन्तरे कर्षफलेऽपि च ॥ १६४ ॥ सू
लितश्चलिते भेषे संहतं सङ्गते दृढे । संस्रुतः कृचिमेश स्तेभूषितेष्वन्य
लिङ्गकः ॥ १६५ ॥ क्लीवंतुलक्षणेऽपि तेऽस्य पतिः कंचुकिन्यपि । जीवेष्टि
या जकेऽश्लिष्ये भेदेनाऽसत्तमेऽपि ॥ १६६ ॥ सङ्घातः पुंसि घाते च संहतौ
नरकान्तरे । संवितिः प्रतिपन्नैः स्यादविवादे जनस्य च ॥ १६७ ॥ स
न्ततिः स्यात्पङ्क्तौ गोत्रे पारम्पर्ये पुत्रपौत्राणाम् । सङ्गतिः सङ्गमेशाने स
न्नतिः प्रणतौ ध्वनौ ॥ १६८ ॥ समितिः सम्पद्ये स्यान्नुभायां सङ्गमे
पि च । समाप्तिरवसाने स्यात्समर्थनेऽथ सम्मतिः ॥ १६९ ॥ अभिला
षेऽप्यनुज्ञायां सम्बित्याद्यास्तु योषिति । स्थापितं निश्चितं न्यस्तं सिमितं
चञ्चलार्द्रयोः ॥ १७० ॥ सिकतास्त्री सिकतिले बालुकायां नुभूमनि ।
सुरतं स्यान्निधुवने देवत्वे सुरतां स्मृता ॥ १७१ ॥ सुकृतं तु शुभे पुण्ये क्ली
वं सुविहितेऽपि । सुवता सुखसंदोह्याशोभनवतयोरपि ॥ १७२ ॥
सुनीतिः शोभननये ध्रुवमातरियोषिति । सूयतं मङ्गलेऽपि स्यान्निय
सत्ये वचस्यपि ॥ १७३ ॥ हरिर्द्विषिस्त्रियां पुंसि हयवर्णविशेषयोः ।
अस्त्रियां स्यात्तृणे चाद्यहर्मितं क्षिप्रदग्धयोः ॥ १७४ ॥ हरितास्त्री च दू
र्वीयां हरिदर्शयुते न्यवत् । हसत्यङ्गारधान्याश्च मल्लिकाशाकिनीभि

दोः ॥ १७५ ॥ हारीतः पक्षिभेदे स्यान्मुनिभेदे चकैतवे । हृषितं विस्मिते प्री
 ते प्रहृष्टे हृष्टलोमनि ॥ १७६ ॥ तचतुः ॥ अवसितमृद्धे ज्ञातेऽप्यवसान
 गते च वाच्यलिङ्गं स्यात् । अर्थपतिः पुद्गिज्ज्ञेयधनाधिनाथे च नरनाथे
 ॥ १७७ ॥ अवदातः सिते गौरे विष्णुद्धेऽप्यन्यलिङ्गकः । अवगीत
 मुनिर्वादे त्वष्टृगर्हितयोरपि ॥ १७८ ॥ अन्तर्गतं विस्तृते स्यान्मध्यप्राप्ते
 च वाच्यवत् । अङ्गारितं तु दग्धे स्यात्पलाशकालिकोद्गमे ॥ १७९ ॥
 हसंत्याच्चलतामात्रे नदीभेदे च योषिति । अपावृतस्तु पिहिते स्तनत्रेऽपि
 च वाच्यवत् ॥ १८० ॥ अत्याहितं महाभीतौ जीवनापेक्षकर्मणि ।
 अभिनीतस्त्रिषु न्याय्ये संस्कृता मर्षिणोरपि ॥ १८१ ॥ अभिजातः कु
 लीने स्यान्न्याय्यपण्डितयोस्त्रिषु । अभियुक्तः परैरुद्धेतत्परेऽप्यभिधेयवत्
 ॥ १८२ ॥ अतिमुक्तस्तु निःसङ्गे वा सन्त्यांति निशेषि च । अवधस्तः परि
 त्यक्ते निन्दितेऽप्यवचूर्णिते ॥ १८३ ॥ अधिक्षिप्तः प्रणिहिते कुत्सिते भर्त्सि
 ते त्रिषु । अंशुमान्भास्करेशालपण्यामंशुमती स्मृता ॥ १८४ ॥ भवेदप
 त्रितिः पूजाव्ययनिष्कृतिहानिषु । अथानुमतिरूनेन्दुपूर्णमानुष्ययो
 रपि ॥ १८५ ॥ अभिशस्तिः प्रार्थनापवादयोश्च त्रयं स्त्रियाम् । आयु
 यान्योगभेदे नावाच्यवच्चिरजीविनि ॥ १८६ ॥ उपाहितोऽनलोत्पा
 तेऽपुमानरेपिते त्रिषु । उपाकृतोऽध्वरहतपशौ नोपद्रुते त्रिषु ॥ १८७ ॥
 उदास्थितः प्रतीहारे प्रवज्यावसिते चरे । स्यादुस्मिखितमुत्कीर्णतनू

मेदि०

तान्०

मेदि० कृते च वाच्यवत् ॥ १८८ ॥ उद्गाहितमुदीर्णस्याद्द्वयाहितयोस्त्रिषु
 नान० । भवेदुपचितदग्धे समृद्धे चान्यलिङ्गकं ॥ १८९ ॥ उज्जृम्भितं विषूतं
 पुद्गे चैष्टायानुनपुंसकम् । उपरक्तो व्यसनीर्णरज्जुग्रस्तैर्दुस्त्ययोः
 ॥ १९० ॥ उपसत्तिः सङ्गमात्रे सेवायामपियोषिति । ऋष्यप्रोक्ता श
 तावर्त्यतिबलाश्रूकशिंविषु ॥ १९१ ॥ ऐरावतोऽधमातङ्गे नारङ्गे ल
 कुचद्रुमे । नागभेदे च पुंसि स्याद्विद्युत्तद्भेदयोः स्त्रियां ॥ १९२ ॥ नपुंस
 कं महेंद्रस्य ऋजुदीर्घशरसने । कलधौतं सुवर्णस्याद्रजते च नपुंसकम्
 ॥ १९३ ॥ भवेत्कुहरितं क्लीवंपिकालापेरतध्वनौ । कुमुदान् कुमुदप्रायदे
 शे स्यादाद्यलिङ्गकः ॥ १९४ ॥ कुमुदती कुमुदिन्यां कुशपत्न्यां च योषिति
 । कृष्णवृन्तापाठलायां मावषर्ण्यां च योषिति ॥ १९५ ॥ अथ गन्धव
 ती पृथ्वीपुरीभिद्यासमातृषु । सुरायां च गरुत्मांश्च पश्चिमात्रे खगाधिपे
 ॥ १९६ ॥ भवेद्गृहपतिः पुंसि गृहस्थेऽपि च मंत्रिणि । चन्द्रकान्तस्तु पुंसि
 स्यात्माग्निभेदे च कैतवे ॥ १९७ ॥ चर्मण्वती नदीभेदे कदलीपादपे स्त्रियाम् ।
 चित्रगुप्तस्तु पुंसि स्याद्यमेतस्य च लेखके ॥ १९८ ॥ दिवाभीतः कुम्भिले स्या
 दुलूके कुमुदाकरे । दिवाकीर्तिस्तु पुंसि स्यान्नापितांतावसायिनोः ॥ १९९ ॥
 द्वीपवान्सिंधुनदयोर्क्षीपवत्प्रापगाभुवोः । दृषद्वती नदीभेदे कात्याय
 न्यामपि स्त्रियाम् ॥ २०० ॥ स्याद्भूमकेतुस्त्यातभेदे वैश्वानरे पुमान् ।
 नद्यावर्तः पुमान्वेशसप्रभेदे भगवद्भुमे ॥ २०१ ॥ नदीकांतः समुद्रे स्यादिज्ज

लैसिंदुवारके । नदीकांतास्त्रियांजम्बाकाकजंघौषधावपि ॥ २०२ ॥
 नागदन्तोदिपरदेगृहानिर्गतदारुणि । नागदंतीतुकुम्भायांश्रीहस्तिन्या
 मपिस्त्रियां ॥ २०३ ॥ निष्कासितोनिर्गमितेऽप्याहितेऽधिकृतेपिच ।
 अथनिसुषितंत्यक्तेत्वग्विहीनेलघूकृते ॥ २०४ ॥ निरकृतिरनाकारे
 ऽस्त्राध्यायेवारणेचिषु । परिगतंचिषुप्राप्तेविस्मृतज्ञातचेष्टिते ॥ २०५ ॥
 अथप्रणिहितंन्यस्तेप्राप्तेपिचसमाहिते । अथपद्मवितंलाक्षारक्तेसप
 द्मवेतते ॥ २०६ ॥ भवेत्प्रणिहितंदिष्टेप्रतिस्वलितबद्धयोः । प्रति
 क्षिप्तंवारितेस्याप्येषितेपञ्चकंचिषु ॥ २०७ ॥ परिवर्त्ताविनिमयेकूर्मस
 जेप्रवर्त्तने । परिसुतास्त्रीवारुण्यां स्यन्नेस्यादभिधेयवत् ॥ २०८ ॥
 प्रधूपिताक्लेशितायांस्त्र्यगन्तव्यदिश्यपि । पञ्चगुप्त्रस्तुचार्वाकदर्श
 नेकमठेपुमान् ॥ २०९ ॥ प्रजापतिश्चदक्षादौमहीपालेविधातरि ।
 प्रतिपत्तिःप्रवृत्तौचप्रागल्भ्येगौरवेपिच ॥ २१० ॥ संप्राप्तौचप्रबोधेचप
 द्प्रप्राप्तौचयोषिति । अथप्रवजितामांसीमुण्डीरीतापसीषुच ॥ २११ ॥
 प्रतिकृतिरथार्चायांप्रतिनिधिप्रतीकारयोश्चस्त्री । पाशुपतोबकपुष्टेस्या
 त्पशुपत्यधिदैवतेचतद्भक्ते ॥ २१२ ॥ पारिजातःसुरतरैपारिभद्र
 तरवपि । पारवतीगोपगीतेनदीभिन्नवलीफले ॥ २१३ ॥ पारवतःक
 लरवेतथामर्कटतिंदुके । पुष्पदन्तस्तुदिग्गागभेदेविद्याधरन्तरे ॥ २१४ ॥
 पुरस्कृतोभिश्शस्त्रारिग्रस्ताग्रेकृतपूजिते । भगवान्नाजितेगौर्यास्त्रियां

मेदि०

ताका०

मेदि० पूज्येतुवा च वत् ॥ २१५ ॥ अथभोगवतीनागपुरीनद्योरहौपुमान्
 तान् ॥ २१६ ॥ लक्ष्मीपतिःपुमान्वा सु
 देवेनरपतावपि । व्यतीपातोमहोत्पातियोगभेदापयानयोः ॥ २१७ ॥
 वनस्पतिर्नाद्रुमात्रेविनापुष्पफलनिद्रुमे । विनिपातोनिपातिस्याद्देवादिव्य
 सनेपुमान् ॥ २१८ ॥ विजृम्भितंतुचेष्टायांक्लीवंचिषुविकस्वरे । विवस्त्रा
 न्विबुधेःसूर्य्येतन्नगय्याविवस्वती ॥ २१९ ॥ वैजयन्तो गृहेशक्रध्वजप्रासा
 दयोःपुमान् । वैजयन्तीपताकायांजयन्तीपादपेस्त्रियाम् ॥ २२० ॥ भवेच्छ
 तधृतिःपुंसिशक्रेचपरमेष्ठिनि । शुभदंतीसुदन्त्यास्यात्पुष्पदन्तेभयोपि
 ति ॥ २२१ ॥ समुद्धृतंसमुत्कीर्णेष्यपनीतेचवाच्यवत् । सदागतिर्नाक
 बातनिर्वाणेषुसदीश्वरे ॥ २२२ ॥ सरस्वांश्चनदेवाभ्योनान्यवद्रसिकेस्त्रि
 याम् । वाणीस्त्रीरत्नवाग्देवीगोनदीषुनदीभिदि ॥ २२३ ॥ मनुपत्न्या
 मपिसत्यवतीव्यासस्यमातरि । नारदर्चिकयोःपत्न्यांस्त्रियां पुंसिनृपान्त
 रे ॥ २२४ ॥ समुद्रान्तनुकार्पासीपृक्कादुरलभा सुच । समाहितःसमा
 धिस्थेपुक्तसिद्धांतआहिते ॥ २२५ ॥ निर्विवादीकृतेपिस्थान्यतिज्ञाने
 चवाच्यवत् । समाघातोबधेयुद्धेसंख्यावान्पंडितेपुमान् ॥ २२६ ॥ सं
 ख्यायुक्तेऽन्यलिङ्गेथ सुधाभृतिःपुमान्मखे । चंद्रे सुभाषितोबुद्धेपुमान्
 सूक्तेनपुंसकम् ॥ २२७ ॥ सूर्य्यभक्तस्तुबन्धूकेपुंसिचिष्वर्कपूजके
 । सेनापतिःकार्तिकेयेयनीकाधिकृतेपुमान् ॥ २२८ ॥ हिमारातिःपुमा

॥ ६९ ॥

न्वीतिहोत्रेकिरणमालिनि । हेमवत्प्रभयास्वर्णक्षीर्योः श्वेतवचामयोः

मेदि०

॥ २२९ ॥ तपश्च ॥ अवलोकिता नालोकनाद्येचिषु निरीक्षिते । अतरुजित

तान्ता०

ईशाऽजेष्ट्यन्तरेनाऽजितेचिषु ॥ २३० ॥ गिरिकर्णजयादुर्गाशालपर्णीषु

योषिति । उपधूपित आसन्नमरणेपरिधूपिते ॥ २३१ ॥ स्याद्गणाधिपतिः

पुंसि शंकरेपि गजानने । भवेत्पिपतिषन्पितृसौ चिषुपुंसिविहंगमे ॥ २३२ ॥

पृथिवीपतिस्तु भूपाले ऋषभाख्यौषधेपुमान् । मूर्द्धाभिषिक्तो भूपाले मञ्चि

णिष्ठत्रियेपि च ॥ २३३ ॥ यादसं पतिरभोधौ पश्चिमाशापतावपि ।

वसंतदूतश्चैवेत्यात्पिकपंचमरागयोः ॥ २३४ ॥ वसंतदूतीपाठल्याम

भियुक्ते च योषिति । ॥ तषट् ॥ अर्द्धपारवतश्चित्रकण्ठेति तिरिपक्षिणि

॥ २३५ ॥ तसप्र ॥ समुद्रनवनीतं स्यात्क्षीवं पीयूषचंद्रयोः ।

इति तान्ता वर्गः

॥ थैकं ॥ थंरक्षणे मङ्गले च साध्वसे च नपुंसकम् । शिलोच्चये पुमाने वक्त्रि

थान्ता०

नुभयरक्षके ॥ १ ॥ यदि ॥ अर्थो विषयार्थं न योर्द्धनकारणवस्तुषु । अभि

धेये च शब्दानां निवृत्तौ च प्रयोजने ॥ २ ॥ अस्यात्वालं वनास्थानयत्नापेक्षा

स्तु योषिति । कन्यामृन्मयभित्तौ च तथा प्रावरणांतरे ॥ ३ ॥ काथः स्या

दतिदुःखेपि निष्पाकेपि द्रवस्य च । कुथः स्त्रीपुंसयोर्वर्णकंबलेपुंसि वार्हिषि

॥ ४ ॥ कोथो नानेव रेगस्य भेदे च शठिते चिषु । ग्रन्थो ग्रथनाधनयोः स्याच्छा

मेदि० स्वाक्षरसंख्ययोः ॥ ५ ॥ ग्रन्थिस्तुग्रंथपर्णेनाबन्धेरुग्मेदपर्वणोः । गा
थाना० थास्त्रोकेसंस्कृतान्यभाषायांगेयवृत्तयोः ॥ ६ ॥ तीर्थशास्त्राखरक्षेत्रो
पायनारीरजःसुच । अवतारर्षिजुष्टांबुपात्रोपाध्यायमंत्रिषु ॥ ७ ॥ तु
थमञ्जनभेदेस्यान्नीलीसूक्ष्मैलयोःस्त्रियां । दुस्थः स्याद्दुर्गतेमुखेदुःखे
नतिष्ठतिचिषु ॥ ८ ॥ प्रस्थोस्त्रियांमानभेदेसानाबुन्मितवस्तुनि । पा
र्थोऽर्केऽग्नौजलेक्लीवंपृथुःस्यान्मरुतिचिषु ॥ ९ ॥ त्वक्पण्यां कृष्णजीरेऽ
स्त्रीपुमानग्नौ नृपान्तरे । प्रोथोस्त्रोह्यघोणायां नाकट्यामध्वगेचिषु ॥ १० ॥
मंथः स्यात्पुंसिमंथानेसाक्तवेचदिवाकरे । यूथंतिर्यक् समूहेऽस्त्रीषुष्पभेदेच
योषिति ॥ ११ ॥ रथः पुमानवयवेस्यंदनेवेतसेपिच । वोथीपंकौगृह्णागे
चरूपकांतरवर्त्मनोः ॥ १२ ॥ संस्थश्चरेऽवस्थितेस्त्रीस्थितौ सादृश्यना
शयोः । सार्थो वणिक् समूहे स्यादपि संघातमात्रके ॥ १३ ॥ सिक्थो भक्त
पुलाकेनामधूच्छिष्टेनपुंसकं । थचिः ॥ अतिथिः कुशपुत्रे स्यात्पुमानागतुकेचि
षु ॥ १४ ॥ अम्बथः पिप्पलद्रौ स्यादम्बथा पूर्णिमातिथौ । अव्यथो नि
र्व्यथे सर्पे चारटीपथ्ययोः स्त्रियाम् ॥ १५ ॥ उन्माथः कूटयंत्रे स्यान्मार
णेघातकेपुमान् । उपस्थः सेफसिक्रोडे तथा मदनमंदिरे ॥ १६ ॥ उ
द्घोरतकीले स्यात्ताम्रचूडाख्यपक्षिणि । क्षवथुर्नाक्षुतेकासेकायस्थः
परमात्मनि ॥ १७ ॥ नरजातिविशेषेनाहरीतक्यांतुयोषिति । कापथः
कुक्षितपथेऽशीरेक्लीवमिष्यते ॥ १८ ॥ गोग्रंथिर्नाकरीषे स्याद्गोष्ठगोजि

द्विकौषधौ । दमश्चस्तुपुमान्दंडेदमेवपरिकीर्तितः ॥ १९ ॥ निशीथ
स्तुपुमानर्द्धरवेत्याद्रात्रिमात्रके । निर्ग्रथेनग्नकेपिस्थान्निःस्वबालिश
योरपि ॥ २० ॥ प्रमथास्याद्धरीतक्यांहरपारिषदेपुमान् । बरूथोरथगु
प्तास्यादरूथंचर्मवेश्मनोः ॥ २१ ॥ मन्मथःकामचिंतायांकपित्येवस्तुमा
युधे । वयस्यातुस्त्रियांब्राह्मीगुडूच्यामलकीषुच ॥ २२ ॥ स्तुक्षैलायां
चकाकोल्पां पथ्यालीतरुणेत्रिषु । वमथुःपुंसिवमनेगजस्यकरशीकरे
॥ २३ ॥ विदथोयोगिकृतिनोःशमथःशान्तिमंत्रिणोः । घडग्रन्यातुवचा
यांस्त्रीस्यात्करंजांतरेपुमान् ॥ २४ ॥ समर्थस्तुहितेशक्तेसम्बंधेप्यन्यलि
ङ्गकः । सिद्धार्थस्तुपुमान्शक्येसिंहेचसितसर्पपे ॥ २५ ॥ यचतुः ॥ अ
नीकस्थोरणगतेहस्तिशिष्टाविचक्षणे । राजरक्षिणिचिह्नेचवीरमर्दन
केपिच ॥ २६ ॥ भवेदितिकथापार्थवाच्यश्रद्धेयनष्टयोः । चतुष्पथंचतुर्मा
र्गसंगमेब्राह्मणेपिना ॥ २७ ॥ अथचित्ररथःसूर्यगंधर्वांतरयोःपुमा
न् । दशमीस्थोनष्टवीर्यस्यविरेप्यन्यलिंगकः ॥ २८ ॥ प्राणनाथोय
मेनास्त्रान्निष्ठप्राणाधिपेमतः । वानप्रस्थोमधूकेऽपिस्थात्ततीयाश्रमेपुमा
न ॥ २९ ॥ भवेदुदरथिःपुंसिसमुद्रेचवियन्मणौ ।
॥ इतिथांतवर्गः ॥

॥ दैकं ॥ दःपुमानचलेदत्तेस्त्रियांशोधनदानयोः । क्तेदोपतापरश्चास्तु

मेदि०
थान्त०

दान०

मेदि० पुमांस्तुदातरिस्मृतः ॥ १ ॥ ॥ दधिः ॥ अद्दःसंवत्सरेवारिवाहमुस्त
दान० कयोःपुमान् । कुन्दोस्त्रीस्तरणेशस्यमूलेजलधरेपुमान् ॥ २ ॥ अद्दः
स्त्रियांस्यान्निगडेप्रभेदेभूषणस्यच । कुन्दोमाघ्येऽस्त्रीमुकुन्दभ्रमिनिध्यन्त
रेषुना ॥ ३ ॥ क्षोदःस्यात्पुंसिरजसिप्रेषणेचप्रकीर्तितः । गदोभातरि
विष्ठाःस्यादामयेनायुधेगदा ॥ ४ ॥ छदःपलाशेगह्निग्रन्थिपर्णतमा
लयोः । छन्दोवश्येयभिप्रायेधोदापुत्रीमनोषयोः ॥ ५ ॥ नन्दिर्द्यूताङ्ग
आनन्देऽस्त्रीनन्दिःकेश्वरेपुमान् । नदीसरितिशेणदौनानन्दास्या
दलिञ्जरे ॥ ६ ॥ गौर्यान्तिथिविशेषेस्त्रीनिधिरजभिदोःपुमान् । निन्दा
स्यादपत्रादेपिकुन्दायामपियोषिति ॥ ७ ॥ पदंश्चेचत्राक्येचव्यवसा
यप्रदेशयोः । पादतच्चिह्नयोःस्थानत्राणयोरंरुवस्तुनोः ॥ ८ ॥ स्त्री
कत्रादेपिचक्षुर्वंपुलिंगःकिरणेपुनः । पादेबुधेतुरीयांशेशैलप्रत्यंतय
र्वते ॥ ९ ॥ चरणेचमयूखेचवन्दालतान्तरेस्मृता । भिक्षुक्यामपिबद्धा
श्चविन्दुर्दन्तश्रुतान्तरे ॥ १० ॥ भुवोर्मध्येरूपकार्यप्रकृतौपृषतेपुमा
न् । वेदितर्क्यन्यलिङ्गःस्याद्भद्रङ्कल्याणशमणोः ॥ ११ ॥ भेदोद्वेधेवि
शेषेस्यादुपजापेविदारणे । मदेरितसिकस्तूर्यागर्ब्वर्धभदानयोः
॥ १२ ॥ मन्दोऽतीक्ष्णोचमूर्खोचस्त्रैरेचभाग्यरेगिणोः । अल्पेचचिषु
पुंसिस्याद्भस्तिजात्यंतरेशनौ ॥ १३ ॥ मृदुःस्यात्कोमलेऽतीक्ष्णेरदोदन्ते
विलेखने । विदाज्ञानेचनिर्दिष्टामनोषायाश्चयोषिति ॥ १४ ॥ वेदःश्रुतौ

चवृत्ते च वेदिः स्यात्पण्डिते पुमान् । स्त्रियामंगुलिमुद्रायां स्यात्परिस्फुटतम्
 तले ॥ १५ ॥ शब्दः स्यात्कर्द्धमेश्वरस्वादुर्मिष्टमनोज्ञयोः । स्फुटस्तुक
 थितः स्फुटपकारे च व्यञ्जनान्तरे ॥ १६ ॥ स्वेदस्तु स्वेदने घर्मे हृद् स्त्री वंबुक्
 चित्तयोः । ॥ दत्तिः ॥ अङ्गदः कपिभेदे नाकेयूरे तु नपुंसकम् ॥ १७ ॥
 अङ्गदायाम्यदि गृन्ति हस्तिन्यामपियोषिति । अर्द्धेन्दुरर्द्धचन्द्रे स्या
 द्गलहस्तनखाङ्कयोः ॥ १८ ॥ अर्द्धेन्दुः स्यादतिप्रौढस्त्रीयान्यङ्गुलि
 ये जने । अर्द्धेन्दो मांसकीले स्यात्पुरुषेदशकोटिषु ॥ १९ ॥ महीधर
 विशेषेणाथास्पदम्पदकृत्ययोः । आमन्दो वासुदेवे स्यात्स्वर्वाभेदे च
 योषिति ॥ २० ॥ आक्रन्दः क्रन्दने ह्वाने मित्रदारुणयुद्धयोः । भा
 तय्यपि च पुंसि स्यादामोदोगन्धर्वयोः ॥ २१ ॥ ककुद् स्त्री ककुदोऽप्य
 स्त्री वृषाङ्गेण्डुध्वजे वरे । क्षणदोगणकेण चैक्षणदाक्षणादंजले ॥ २२ ॥
 कपर्द्धः खण्डपरशौ जठजूठे वरगठके । कर्णेन्दुरुक्षिप्ति कायां कर्णपा
 ल्यामपि स्त्रियाम् ॥ २३ ॥ क्रव्यादक्षसिपुंसि स्यान्मांसाशिन्यन्यलिङ्ग
 कः । कामदा कामधेनौ स्त्री कामदातरि वाच्यवत् ॥ २४ ॥ कुमुदत्रिषु स्या
 त्कृपणे कौरवे तु नपुंसकम् । कुमुदं कैरवे रक्तपद्मे स्त्री कुम्भिकौ घघौ ॥ २५ ॥
 गम्भाय्यापुंसि दिग्गनागशाखामृगान्तरे । कुसीदं जीवने वृद्धा स्त्री वंविषु
 कुसीदिके ॥ २६ ॥ कौमुदः स्यात्कार्तिकके चन्द्रिकायां तु कौमुदी । गोष्पदं
 गोष्पदम्भेगवां च गतिगोचरे ॥ २७ ॥ गोविन्दो वासुदेवे स्याद्गवाध्य

मेदि •
 दान्त •

भेदि०

दान्त०

शेवृहस्यैतौ । गो नर्हमपिकैवर्त्तपुस्तकेपुंसिसारसे ॥ २८ ॥ जलदो
 मुस्तकेमेघेजीवदोवैद्यविद्विषोः । तरदस्त्रियां स्रवेपिस्यात्कारण्डेचविहं
 ममे ॥ २९ ॥ तोयदोमुस्तकेमेघेपुमानाज्येनपुंसकम् । दरदस्त्रियां प्र
 पातेपिभयपर्वतयोरपि ॥ ३० ॥ दारदोविषभेदेस्यात्पारदोहिङ्गुलेपु
 मान् । दायादस्तुभवेतपुंसिसपिण्डेतनयेपिच ॥ ३१ ॥ दृषदनिष्पे
 णशिलापट्टप्रसारयोःपुमान् । धनदस्तुकुवेरःस्यात्पुलिङ्गोदातरिचि
 षु ॥ ३२ ॥ नलदंस्त्रात्पुष्परसोशीरमांसीषुनदयोः । नर्मदःकेलिम्
 चिवेनर्मदासरिदन्तरे ॥ ३३ ॥ निर्वादःस्यात्त्रोक्वादेपरिनिष्ठित
 षादयोः । निषादःस्वरभेदेस्याच्चण्डालेधोवरान्तरे ॥ ३४ ॥ प्रम
 दःसंभवेमत्तैस्त्रियामुत्तमयोपिति । प्रसादोऽनुग्रहेकाव्यप्राणस्वास्थ्यप्र
 सक्तिषु ॥ ३५ ॥ प्रणादस्तुपुमांस्तारशब्देचश्रवणामये । प्रासादोदेव
 न्तपयोगृहेथवरदास्त्रियां ॥ ३६ ॥ कन्यायांवाच्यलिङ्गस्तुप्रसन्नेचस
 मर्द्धके । भसदस्त्रीभास्वरेयोनौमर्यादासीमनिस्थितौ ॥ ३७ ॥ माकन्दः
 सहकारेस्त्रीधात्रीनगरभेदयोः । मुकुन्दोनिधिभिदिष्णुरत्नभेदेचकुन्दु
 रौ ॥ ३८ ॥ मेनादस्तुपुमान्केकिमाञ्ज्जारकगलेषुच । विशदःपाण्ड
 रेव्यक्तेरदस्त्रीवत्सरेप्युतौ ॥ ३९ ॥ शारदोऽष्टेस्त्रियांतेयपिप्यलोसप्रप
 र्णयोः । सस्येस्त्रीवंशरज्जातनूतनाप्रतिभेचिषु ॥ ४० ॥ षड्विन्दुःस्यात्की
 र्णभेदपुण्डरीकाक्षयोःपुमान् । सम्पद्भूतौगुणोत्कर्षहारभेदेपिचस्त्रिया

॥ ४१ ॥ सन्निदस्त्रियां प्रतिज्ञायामाचारज्ञानसङ्गरे । सम्भाषणे क्रि
याकारे सङ्केतेनान्वितोपशे ॥ ४२ ॥ सम्भेदः स्फुटने सङ्गे सुनन्दारे च
नामयोः । ॥ दचतुः ॥ अभिष्यन्दोतिबृद्धौ स्यादास्त्रावेऽक्षिगदेपि च
॥ ४३ ॥ अष्टापदोऽस्त्रीकनकेशरीणां फलकेपि च । अष्टापदी चन्द्रम
ल्ल्यां शरभेमर्कटे पुमान् ॥ ४४ ॥ अववादस्तु निन्दायामाज्ञाविस्त्रंभयो
रपि । अभिमर्द्दस्तु पुंसि स्यादवमर्द्दसम्पराये च ॥ ४५ ॥ एकपदनात्का
लेन पुंसकंवर्त्मनि स्त्री स्यात् । कठुकन्दः पुमान् शिग्रौ मृङ्गवे रसे नयोः
॥ ४६ ॥ कुरुविन्दुरन्नभेदे मुस्ताकुलमाषयोः पुमान् । अथ कोकनदं र
क्तकुमुदे रक्तपङ्कजे ॥ ४७ ॥ चतुष्पदी तु पद्येनापशौचकरणा न्तरे ।
भवेज्जनपदो जानपदोपि जनदेशयोः ॥ ४८ ॥ तमोमुदग्रीं द्वर्केना
प्रतिपदस्त्रीतिथौ मतौ । परिवादोपवादे स्याद्दीणावादनवस्तुनि ॥ ४९ ॥
प्रियंवदः खेचरेनाप्रियवाचित्वाच्यवत् । पीठमर्द्दीति धृष्टे स्यान्नायकस्य
प्रियेपि च ॥ ५० ॥ पुठभेदो नदीवक्रोपत्तनातोद्ययोरपि । महाना
दः कुञ्जरे स्यात् वर्षकाद्वेमहास्वने ॥ ५१ ॥ मुञ्जकुन्दो वृक्षभेदे मान्धातुत
नयेपि च । मेघनादस्तु वरुणे तनये रावणस्य च ॥ ५२ ॥ विशारदः
परिणते च धृष्टे विष्णुपदनुखे । श्लोरेदे च स्त्रियां गङ्गारविसंक्रान्तिभेद
योः ॥ ५३ ॥ शशविन्दुः पुमान्वासुदेवेशान्तरेपि च । शतानन्दो मुने
र्भेदे देवकीनन्दनेपि च ॥ ५४ ॥ शतह्रदास्त्रियां वज्रैस्त्रैदामिन्याञ्चकै

मेदि •

दान •

क •

मेदि० त्रिता । समर्यादः समीपेनामर्यादासहिते त्रिषु ॥ ५५ ॥ दषञ्च ॥
 दान्त० भवेदुपनिषद्भर्मवेदान्तविजनेस्त्रियाम् । सहस्रपादः कारुण्डे मार्तण्डे
 यज्ञपूरुषे ॥ ५६ ॥

इति दान्तवर्गः

धान्त० ॥ धैकं ॥ धानाधर्मकुवेरे चक्लीवंतु वसुनिस्मृतं । धाधाचब्रह्माणि ख्याता धा
 तुस्याद्धारकेऽपि च ॥ १ ॥ धीर्ज्ञाने ज्ञानभेदेऽपि धूः स्मृता धूनने स्त्रियां ।
 ॥ धदिः ॥ अर्द्धसमांसे खण्डेनाऽधिर्नासरसि वारिधौ ॥ २ ॥ अन्धः
 स्यात्तिमिरेक्लीवं चक्षुर्हानेऽभिधेयवत् । आधिः पुमांश्चित्तपीडाप्रत्याशाव
 न्धकेषु च ॥ ३ ॥ व्यसने चाप्यधिष्ठाने विद्धमातपदी प्रयोः । ऋद्धं स
 मन्नाधान्ये वसुसमृद्धे च वाच्यवत् ॥ ४ ॥ ऋद्धिस्तु स्त्रौषधीभेदे समृद्धा
 वपियोषिति । गन्धः प्रतिवेश्यामोदलेशसम्बन्धगन्धके ॥ ५ ॥ गाधः स्ना
 ने च लिप्तायां गोधातलनिहाकयोः । दधिक्षीरे तत्र वस्थाभावे श्रीवासस
 र्जयोः ॥ ६ ॥ दग्धंप्रष्टेऽन्यलिङ्गं स्यात्स्थितार्कदिशि च स्त्रियाम् । दि
 ग्धाविषाक्तवासे स्यात्पुंसिलिप्तेऽन्यलिङ्गकः ॥ ७ ॥ दुग्धंप्रपूरितेक्षीरे दु
 ग्धीक्षीरे विकौषधौ । दोग्धार्थेऽपि जीविकैवोक्तस्य गोपालयोः पुमान् ॥ ८ ॥
 नद्धो बद्धेतथोद्धृते गन्धआधौ च बन्धने । बन्धुः स्यात्पुंसि बन्धूके मि
 चेभ्रातरि बान्धवे ॥ ९ ॥ बाधादुःखे निषेधे च बुधः सौम्ये च परिहृते । बुद्धो

जिनेलश्ववर्णेपुंसि स्यादुधितेन्यवत् ॥ १० ॥ बोधिःपुंसिसमाधेस्त्वभेदेपि
 प्ललपादपे । मधुःपुष्परसेक्षौद्रेमद्येनातुमधुदुमे ॥ ११ ॥ वसन्तदैत्य
 भिच्चैवेस्याज्जीवन्यानुयोषिति । मिद्धं चित्ताभिसंक्षेपेक्षीवमालस्यवि
 त्तयोः ॥ १२ ॥ सुधस्तु सुद्धरेमूढेमेधाबुद्धौ क्रतौ पुमान् । रधोमासान्त
 रे रधाविचभेदे च धन्विनां ॥ १३ ॥ गोपीविशाखा मलकी विष्णुक्रान्तास्तु
 निद्युति । सुभ्रआकांक्षिणि व्याधेवधूः स्त्रीशरिर्बोधो ॥ १४ ॥ सुपाशटी
 नबोढास्तु भार्यापृक्काङ्गनास्तु च । व्याधिः कुष्ठे च रेगेनाव्याधामृगयुदुष्टयोः
 ॥ १५ ॥ तारमयेखेचविधुर्नाकर्पूरेन्दुहारिषु । विद्धं स्याद्वेधितेक्षिप्तेसदृ
 शेवाधितेचिषु ॥ १६ ॥ विधिर्नानियतौ काले विधाने परमेष्ठिनि । विधाज
 सासने च बद्धौ प्रकारे वेतसेविधौ ॥ १७ ॥ वृद्धो जीर्णप्रबुद्धे जेचिपुस्त्रीवं
 तुशैलजे । वृद्धिस्तु बद्धने योगे पृष्टवैर्भाषधान्तरे ॥ १८ ॥ कालान्तरेचा
 भ्युदये समृद्धावपियोषिति । श्रद्धादरे च कांक्षायां श्रद्धं श्रद्धान्वितेचिषु
 ॥ १९ ॥ हव्यकव्यविधौ स्त्रीवंशुद्धं स्यात्त्रिषु केवले । निर्देवि च पवि
 त्रचसन्धास्थितिप्रतिज्ञयोः ॥ २० ॥ स्पृद्धासंहर्षणेपि स्यात्साम्येक्रमस
 मुन्नतौ । सन्धिः पुमान् स्तु रूपायां भगे संचट्टनेऽपि च ॥ २१ ॥ रूपका
 नां सुखाद्यङ्गैसावकाशेपिकीर्तितः । स्कन्धः स्यान्नृपतावंशे सम्परायसमू
 हयोः ॥ २२ ॥ कायेतरूपकाण्डे च भद्रादौ कन्दसोभिदि । साधुर्बाहुषिके
 चारैस्तज्जनेचाभिधेयवत् ॥ २३ ॥ सिद्धो नाव्यासदौ भेदे योगस्य देवयोनेश्च ।

मेदि •
 धान्त •

भेदि • विषुनिष्पन्नेस्त्रिगंधस्त्रेहयुतेचिक्कणेपि स्यात् ॥ २४ ॥ सिन्धुर्वमथुदेशाभित
 धान्न • देनासरिति स्त्रियाम् । सिद्धिः स्त्रीयोगनिष्पत्तिपादुकांतर्द्धिर्बृद्धिषु ॥ २५ ॥
 सुधास्त्रीलेपनेमूर्ध्यास्तुहीगङ्गेष्टकामृते । ॥ धञि ॥ अवधिस्तुवधानेस्यात्सी
 न्निकालेबिलेपुमान् ॥ २६ ॥ अगाधमतलस्पर्शेविषुश्वभेनपुंसकं । आनद्ध
 मुरजादौचक्लीवंस्यात्सन्दिनेविषु ॥ २७ ॥ आविद्धोवाच्यलिङ्गः स्यात्कुटि
 लेवपराहते । आबद्धोदृढबंधेस्यात्प्रेमालंकारयोर्दयोः ॥ २८ ॥ उत्सेधस्तु
 च्छयेनस्त्रीक्लीवंसन्नहनेपिच । उपाधिर्द्धर्मचिन्तायां कुटुम्बव्यापृतेकले
 ॥ २९ ॥ विशेषणेपुंस्युपाधिः पुंसिव्याजरथाङ्गयोः । कबन्धोऽस्त्रीक्रिया
 युक्तव्यपमूर्द्धकलेवरे ॥ ३० ॥ क्लीवंजलेपुंस्युदरेबाहु रक्षोविशेषयोः ।
 दुर्विधोवाच्यलिङ्गः स्याद्दुर्गतेपिखलेपिच ॥ ३१ ॥ न्यग्राधस्तुपुमान्व्याम
 बटयोश्चामीतरौ । न्यग्राधीतूपचिन्तायां निरोधोनाशरोधयोः ॥ ३२ ॥
 निषधः कठिनेदेशे तद्राजेपर्वतानरे । परिधिर्नायज्ञियद्रुशाखायामु
 पस्तूर्यके ॥ ३३ ॥ प्रसिद्धोभूषितेख्यातेप्रणिधिर्नाऽनुचरेचरे । माग
 धीस्त्रीकणायूथ्यावाच्यवन्मगधोद्भवे ॥ ३४ ॥ पुंसिवैश्याक्षत्रियाजेषु
 क्लृजीरकवन्दिनोः । विबधोवीबधश्चापिपर्याहारेऽध्वभावयोः ॥ ३५ ॥
 विस्रब्धोऽनुद्धटेपि स्याद्गाढविश्वस्तयोस्त्रिषु । विबुधोज्ञेसुरेवीरु
 स्मृताविठपयोः स्त्रियां ॥ ३६ ॥ सन्नद्धोवर्मितेव्यूढेसम्बाधः सङ्कटेभगे ।
 सन्निधिः सन्निधानेपिपुमानिन्द्रियगोचरे ॥ ३७ ॥ संसिद्धिः प्रकृतै

॥ ७९ ॥

सिद्धौ मदोग्रायामपिस्त्रियां । सम्बोधे बोधनेक्षेपे समाधिर्ज्ञासमर्थने मेदि •
॥ ३८ ॥ ध्याननीवाकनियमेकाव्यस्य च गुणान्तरे । ॥ धचतुः ॥ अवसे धान्त •
धस्तिरेधाने राजदारेषु तद्गृहे ॥ ३९ ॥ अवष्टब्धा विदूरे स्यादाक्रान्ते चावि
लम्बिते । अनुबन्धस्तु बन्धे स्याद्दोषोत्पादे विनश्वरे ॥ ४० ॥ मुख्यानुया
यि बाले च प्रवृत्तस्यानिवर्तने । अनुबन्धी तु हिक्कायां तृष्णायां मपियोषि
ति ॥ ४१ ॥ अनिरुद्ध उषानाथे पुंसि चानन्दनेऽन्यवत् । आशाबन्धः स
माश्वासे पुंसि मर्कटजालके ॥ ४२ ॥ इष्टगन्धः सुगन्धौ स्यात्त्रिषु ह्नी
वन्तु बालुके । इच्छुगन्धः किल कोक्षे क्रोश्यां काशे च गोक्षुरे ॥ ४३ ॥ उप
लब्धिर्मितैः प्राप्तावपि ज्ञाने च योषिति । उग्रगन्धाऽजमोदायां वचायां च्छि
क्कि कौषधा ॥ ४४ ॥ कालस्कन्धस्तु माले स्यात्तिन्दुके जीवकद्रुमे । ती
क्ष्णगन्धावचारजिकयोः शोभाञ्जने पुमान् ॥ ४५ ॥ तृणगोधाचि च को
लेहकलासेपियोषिति । परिव्याधस्तु पुंसि स्याद्देतसे चद्रुमे तपले ॥ ४६ ॥
ब्रह्मबन्धुरधिष्ठिप्रेनिर्देशे ब्राह्मणस्य ना । महौषधनुष्णं ग्रास्यादि
षायां लघुनेपि च ॥ ४७ ॥ समुन्नद्धः समुद्रूते पण्डितं मन्यगर्विते । ॥ ध
यञ्च ॥ योजनगन्धा कस्तूर्य्यासितायां व्यासमातरि ॥ ४८ ॥

इति धान्तवर्गः

॥ नैकं ॥ नः पुमान्नुगते वधे द्विरण्डे प्रसुतेऽपि च । ॥ नदिः ॥ अग्नि नान्त •

मेदि० वैश्वानरेपिस्याच्चिचकाख्यौषधापुमान् ॥ १ ॥ अन्नंभक्तेचभुक्तेस्यादिना
 नान्त० पत्यौनृपाकयोः । उन्नंक्लिन्नेचसुरतेकृत्स्नंसर्वाम्बुकुक्षिषु ॥ २ ॥ घनं
 स्यात्कांस्यतालादिवाद्यमध्यमनृत्ययोः । नामुस्ताभ्योघटाळ्येषुविस्तारेलो
 वमुद्गरे ॥ ३ ॥ त्रिषुसंदेहदृढेवाथचिह्नंलक्ष्मपताकयोः । चीनेदेशां
 शुक्लोहिमेदेतनौमृगान्तरे ॥ ४ ॥ छन्नंतुरहसिस्त्रीवंछादितेवाच्य
 लिङ्गकम् । छिन्नं कृत्तेचिलिङ्गंस्याद्गुडुचामपियोषिति ॥ ५ ॥ जनेलो
 केमहर्त्ताकोत्यरलोकेचपामरे । जनीसीमंतिनीबध्योरुत्पत्तावोषधी
 भिदि ॥ ६ ॥ जह्नुःस्यात्पुंसिरजर्षिभेदेचमधुसूदने । ज्यानिर्जीर्णे
 चहानौचतटिन्यामपियोषिति ॥ ७ ॥ जिनेर्हतिचबुद्धेचपुंसिस्याज्जि
 त्वरेत्रिषु । ज्योत्स्नाचन्द्रातपेपिस्याज्ज्योत्स्नायुक्तनिशिसृता ॥ ८ ॥
 ज्योत्स्नोपटोलिकायास्याज्ज्योत्स्नायुक्तनिशिस्रियां । तनुःकायेत्वचिस्त्री
 स्याच्चिष्वल्पेविरलेकृशे ॥ ९ ॥ दानंगजमदेत्यागेपालनछेदशुद्धि
 षु । दानुर्दातरिविक्रान्तेदीनास्त्रीमूषिकेस्त्रियां ॥ १० ॥ वाच्यवत्तु
 र्गतेभोतेद्युम्नंविन्नेबलेपिच । धनुःपुमान्पियालद्वैरशिभेदेसरशने
 ॥ ११ ॥ धनन्तुगोधनेविन्नेधानाभृष्टजवेऽपिच । धन्याकेमिनवाद्भिन्नेधेनी
 नद्यांनदेपुमान् ॥ १२ ॥ नग्रावन्दिक्षपणयोःपुंसित्रिषुविवाससि । न्यू
 नंगर्ह्यानयोःपानंपीतिभाजनरक्षणे ॥ १३ ॥ भानुर्नाकिरणेसूर्य्येभि
 न्नःस्यात्रिषुदारिते । संगतेऽन्यत्रफुल्लेचमानश्चिन्नेन्नैतौग्रहे ॥ १४ ॥

स्त्रीवं प्रमाणाप्रस्थादौमीनो रश्यन्तरे भवे । मुनिः पुंसि वशिष्ठादौ वंसेन
 तैरैजिने ॥ १५ ॥ मृत्स्नामृत्सातुवर्ज्याः स्त्रीयानं स्याद्वाहने गतौ । योनिः
 स्त्रीपुंसयोश्च स्यादाकरे स्मरमदिरे ॥ १६ ॥ रत्नं स्वजातिश्रेष्ठेपिमणावपि
 न पुंसकम् । रत्ना च स्याद्भुजंगाक्ष्यामेलापर्यामपि स्थियाम् ॥ १७ ॥ ल
 ग्रं रश्युदये स्त्रीवं सक्तलज्जितयोस्त्रिषु । वस्तुस्त्वविक्रये पुंसिवेतने स्या
 न्न पुंसकं ॥ १८ ॥ वनं न पुंसकं नीरे निवासा लयकानने । वह्निर्वैश्वान
 रेपि स्याच्चित्रकाख्यौ प्रधौ पुमान् ॥ १९ ॥ वानं शुष्कफले शुष्कसृत्तिकर्म
 कटे गतौ । विन्नं विचारिते लब्धे बध्नानामूलरुद्रयोः ॥ २० ॥ श्वापुमा
 नकुङ्कुरे ख्यातः स्थानभेदे च वास्तुनः । शीनो मूर्खे चाजगरे श्येनः पक्षिणि
 पांडुरे ॥ २१ ॥ स्वप्नः स्वापे प्रसुप्तस्य विज्ञाने दर्शने पुमान् । सानुरस्त्री
 वने प्रस्थे वात्या मार्गाग्रकोविदे ॥ २२ ॥ स्थानं सादृश्येऽवकाशे स्थितौ बृ
 ह्दिश्ये तरे । स्थानं स्तिग्धे प्रतिध्वाने घनत्वालस्य योरपि ॥ २३ ॥ स्ना
 नं स्नानीयेऽभिषेवे स्नानं प्रसवपुष्पयोः । स्नाना पुण्या बधस्थाने गलशुण्डि
 कयोः स्त्रियां ॥ २४ ॥ स्नानः पुत्रेऽनुजेऽर्केनास्नानः किरणसूर्ययोः । ह
 नुर्हृद्विलासिन्यां स्नानावज्जगदे स्त्रियाम् ॥ २५ ॥ द्वयोः कपोलावयवे
 स्त्रीनंगर्हो नयोस्त्रिषु । ॥ नविः ॥ अंजनं कज्जले चात्तौ सौवीरे चरसां
 जने ॥ २६ ॥ पुंसि ज्येष्ठादिगजयोरंजनावानरीभिदि । अंजनीले
 प्यनाय्याचावनं प्रोतौ चरक्षणे ॥ २७ ॥ अयनं पथि भानोरप्युदग्द

मेदि०

नाना०

भेदि •
मान्

क्षिणोत्तोगतौ । अपानंतुगुदेक्षीवंपुंसि स्यात्तस्यमारुते ॥ २८ ॥ अस
मंक्षेपणेक्षीवंपुंसि स्याज्जीवकद्रुमे । अंगनंपाङ्गनेयानिकामिन्ध्यामंगना
मता ॥ २९ ॥ अर्जुनः ककुभेपार्थेकार्त्तवीर्यमयूरयोः । मातुरेकसु
तेपि स्यात्पुष्पिङ्गो धवलेन्यवत् ॥ ३० ॥ नपुंसकंतृणेनेत्रगदेचाप्यर्जु
मोगवि । उषायांवाहुदानद्यां कुट्टिन्यामपि चकचित् ॥ ३१ ॥ अस्त्रा
मो महासहायानान्यलिङ्गसु निर्मले । अर्शोद्योतालमूल्या स्यादर्शोद्यः
सूरयेपि च ॥ ३२ ॥ असिक्ती स्यादबृद्धांतः पुरः प्रेष्या नदीभिदोः । अ
शनिः स्त्रीपुंसयोः स्याच्चंचलायाम्यवावपि ॥ ३३ ॥ अरन्निर्वा संप्रकोष्ठ
ततांगुलिकरेपि च । कफोणावप्यथाली स्यादृष्टिकेभ्रमरेपुमान् ॥ ३४ ॥
अर्थी पुमान्याचके स्यात्सेवके च विवादिनि । अध्वानापथिसंस्थाने स्यादव
स्कांधकालयोः ॥ ३५ ॥ अर्वातुरंगमेपुंसिकुत्सितेवाच्यलिङ्गकः । आ
सनंदिरदस्कांश्चोठेयाचानि वर्तने ॥ ३६ ॥ आसनीविपणौ स्थित्या
मासनेनानुजीरके । आदानंग्रहणेपि स्यादलंकारे च वाजिनं ॥ ३७ ॥
आपन्नः सविपन्नौ च प्राप्ते वाच्यवदीरितः । आत्मापुंसि स्वभावेपि प्रय
त्नमनसिरपि ॥ ३८ ॥ धृतावपिमनीषायां शरीरब्रह्मणोरपि । आ
लानं करिणो बंधस्तम्भेरज्जौ च न स्त्रियाम् ॥ ३९ ॥ ईशानं ज्योतिषिङ्गी
वपुस्त्रिङ्गः स्यात्त्रिलोचने । उत्तानमगभीरे स्यादूर्ध्वास्यश्रयिते विषु
॥ ४० ॥ उत्थानमुद्यमेतंच पौरुषेपुस्तके रणे । प्राङ्गणे ज्ञमर्धेषु मल

रेगेपितद्वयोः ॥ ४१ ॥ उद्यानं स्यान्निःसरणैवनेभेदे प्रयोजने । उद्याने
 प्युदणवर्तेवायुभेदे भुजंगमे ॥ ४२ ॥ उद्यानमुद्गतेवाच्यलिंगं बुद्ध्या न पुंसकं
 । ओदनं न स्त्रियां भक्तेवलायामेदनी स्त्रियां ॥ ४३ ॥ कमनः कामुके कामेऽ
 भिरूपेऽशोकपादपे । कम्पनं न द्वयोः कम्पे कम्पे स्यादभिधेयवत् ॥ ४४ ॥
 कठिनमपि निष्ठुरे स्यात्तथेपि त्रिषु न पुंसकं स्यात्स्यां । कठिनी खडिकाया म
 पिकठिना गुडशर्कराया च ॥ ४५ ॥ क्रान्दने रेदने पिस्यादाह्वाने प्यथ कल्प
 ना । करिणः सज्जनायां स्त्रीकुर्वन्नुपौ च कल्पने ॥ ४६ ॥ कर्त्तनं न द्वयोः
 स्त्रेदेनारीणां स्त्रु च निर्मितौ । कर्मास्त्री व्याप्य क्रिययोः कदनं मर्दपा
 ययोः ॥ ४७ ॥ काञ्चनः काञ्चनाले स्याच्चंपकेनागकेसरे । उदुम्बरे च धु
 नूरे च रिद्रायां च कांचने ॥ ४८ ॥ क्लीबेऽङ्गकेसरे हेमिका मिनी भीरुवं
 द्वयोः । कामीनु कामुके च क्रावाके पारवतेपि च ॥ ४९ ॥ कानीनः कान्यका
 ज्ञातजनये व्यासकर्णयोः । काकिनी पणपादे पिमानपादवराटके ॥ ५० ॥
 काननं विपिने गृहे परमेष्ठिमुखेपि च । कुहनं मृत्तिकाभाण्डविशेषे काच
 भाजने ॥ ५१ ॥ कुहनादभ्यर्थायामौर्ध्वलौ कुहनं त्रिषु । कृती स्या
 त्पण्डिते योग्ये कृतनं नु निमन्त्रणे ॥ ५२ ॥ गृहे केतौ च कृत्येऽथ केशी केश
 वति त्रिषु । दैत्येनापौरपुः प्यां स्त्री कौली नंगुहा जन्मयोः ॥ ५३ ॥ कुकर्म
 णिकुली न ज्येष्ठेऽप्युद्ग्रेष्ठेऽपि पश्चिणाम् । कौपीनं स्यादकार्ये च पीरुहा प्र
 दिष्टयोः ॥ ५४ ॥ खलिनोऽखलवृन्दे स्यात्तलपण्यामपि स्त्रियाम् । खंजः

मेदि०

नाना०

मेदि०

नान्त०

नखंजरीटेस्त्रीसर्षपां खंजनंगतौ ॥ ५५ ॥ खड्गीनागण्डकेमंजुधेधेखड्गध
रेत्रिषु । गर्जनंनिनदेकोपेगहनङ्कलिलेचिषु ॥ ५६ ॥ नपुंसकंगह्वरे
स्याद्दुःखकाननयोरपि । गन्धनमुत्सर्हस्यान्धकाशनेस्तूचनेऽपिहिं
सायाम् ॥ ५७ ॥ ग्रामीनःश्रुनिकाकेपुंसिचिषुसंभृतेग्रामैः । ग्रावातुप्रस
रेपृथ्वीधरेपुंस्यथगृञ्जनं ॥ ५८ ॥ विषदिग्धपशोर्मासेस्त्रीवंपुंसिरसेन
के । गोस्तनोहारभेदेनाद्राक्षायांगोस्तनीस्त्रियां ॥ ५९ ॥ गोमीश्रुगालेपुं
सिस्त्याचिषुगोमत्युपासके । घटनाचलनावृत्योश्चंदनीतुनदीभिदि ॥ ६० ॥
चन्दनोऽस्त्रीमलयजेभद्रकाल्यांनपुंसकम् । चलनमम्रमणौकम्पेकमेतुवाच्य
लिङ्गकम् ॥ ६१ ॥ चलनीवस्त्रयोधिन्यांवारीभेदेऽपिचकृचित् । च
क्रीजालिकभित्तोककुसालाऽज्जहिस्तूचके ॥ ६२ ॥ चर्मोफलकपाणौ
स्याद्भूर्जभृङ्गरिटावपि । चर्मकृतौचफलकेचेतनासम्बिदिस्त्रियाम्
॥ ६३ ॥ वाच्यचत्पाणयुक्तेऽथच्छद्मव्याजापदेशयोः । कूर्धमंबम
नेस्त्रीवंबिम्बालंबुषयोःपुमान् ॥ ६४ ॥ कूर्दनच्छदनपक्षेपिधानेच्छे
दनंभिदि । कर्तनेजगनुःपुंसिजनौवैम्बानरेपिच ॥ ६५ ॥ ॥ जवन
नुस्यदेवेगिह्येनावेगिनिचिषु । जननीतुदयामांजोर्जननवशजन्म
नोः ॥ ६६ ॥ जयनस्यानुरङ्गदिसंज्ञाहेविजयेपिच । जघनश्चस्त्रि
याःश्रोणिपुरेभागेकटावपि ॥ ६७ ॥ ज्ञानोस्यात्पुंसिदैवज्ञानयुक्तेन्य
सिङ्गकम् । जीवर्तवर्तनेनीरप्राणधारणयोरपि ॥ ६८ ॥ जीवनीजी

वनाचापिजीवन्तीभेदयोः क्रमात् । तपनोऽरुष्करेपिस्याद्वास्करेनिरया
 न्तरे ॥ ६९ ॥ तलूनः पवनेयू नियुवत्यान्तलुनीस्मृता । तलिनं विरले
 स्तोकेस्त्वच्छेपिवाच्यलिङ्गकम् ॥ ७० ॥ तमोघ्नः सूर्यवह्नीन्दुबुद्धश
 ङ्करविष्णुषु । त्यागीदातरिष्पूरेऽथ तेव नङ्केलिकानने ॥ ७१ ॥ क्रीडा
 यान्तेमनात्तार्दीकारणे व्यञ्जनेपिच । तेजनः पुंसिवंशेस्यान्तेजनीतृणपू
 लके ॥ ७२ ॥ तोदनं व्यथनेतोचेदंशं नदंशवर्मणोः । दर्शनं नयनस्त्व
 प्रबुद्धिधर्मीपलब्धिषु ॥ ७३ ॥ शास्त्रदर्पणयोश्चाथदमनः पुष्पधीर
 योः । दशनः शिखरेदनेकवचेतुनपुंसकं ॥ ७४ ॥ दहनश्चिचकेभक्ष्मातके
 ग्रादुष्टचेष्टिते । दृशानं ज्योतिषिक्कीवंपुंलिङ्गः स्याद्विरेचने ॥ ७५ ॥ देवनं
 व्यवहारे स्याज्जिगीषाक्रीडयोरपि । देवनोऽक्षेषुपुंसिस्याद्वज्रीतुपृथिवीध
 रे ॥ ७६ ॥ रथबन्धिष्वयोश्चापिभुजङ्गमतुरङ्गयोः । धन्वीधनुर्द्धरेपिस्या
 दिर्दण्डेककुम्भद्रुमे ॥ ७७ ॥ धन्वातुर्महदेशेनास्त्रीवंचापेस्थलेपिच । धमनो
 नाऽनलेभस्त्राध्यापकक्रूरयोः स्त्रिषु ॥ ७८ ॥ धमनीतुशिरहद्विविलासि
 न्योश्चयोषितिः । धावनं गमनेष्पुद्गैर्पृष्मिपण्यैतुर्धावनी ॥ ७९ ॥ धा
 सदेहो गृहे रश्मौ स्यान्ते जन्मप्रभावयोः । नंदनं वासवाद्यानेनंदनो हर्षके
 सुते ॥ ८० ॥ नंदीहरप्रतीहारे गर्दभांडे वानद्रुमे । नंदिन्युमायांगंगा
 यां ननंदधेनुभेदयोः ॥ ८१ ॥ नलिनीपद्मनीव्योमनिम्नगा कमला
 करे । नपुंसकं नीलिकायां नपुंसिसरसीरुहे ॥ ८२ ॥ निदानं कारणे

भेदि०

नाक०

मेदि०

नान०

वसदा मादिकारणक्षये । निधनं स्यात्कुलेनाशे प्रधानंदारणे रणे ॥ ८३ ॥
 एवमं कुम्भकारस्थपाकस्थानेन पुंसकम् । निष्पावमरुतोः पुंसि प्रज्ञानं बुद्धि
 चिह्नयोः ॥ ८४ ॥ प्रधानं स्यान्महामात्रे प्रकृतौ परमात्मनि । प्रज्ञायाम
 पि च क्लोवमेकत्वेन तमे सदा ॥ ८५ ॥ पविनी पद्मसंघाते स्त्रीविशेषे स
 रोहरे । प्रसन्ना स्त्री सुरयां स्यात्स्वच्छसंतुष्टयोः स्त्रिषु ॥ ८६ ॥ प्रसूना वा
 च्यवज्जाते क्लोवंतु फलपुष्पयोः । प्रतीयेने प्रचरयेकां डद्रु रथिका द्विषु
 ॥ ८७ ॥ पर्वक्लोवं महेग्रन्ये प्रस्तावे सक्षणा नरे । दर्शप्रतिपदोः स न्यौ
 विषुवत्प्रभृतिष्वपि ॥ ८८ ॥ पक्ष्मस्तु चादिस्तु पक्ष्मांशे किंजल्के नेत्रलोम
 नि । पाठीने मोनमे देस्यात्पाठके गुग्गुलुद्रुमे ॥ ८९ ॥ पावनं तु जले कृच्छ्रे
 माव्यासे पावकेऽपि च । पाचनं दशमूल्याऽदौ प्रायश्चित्ते च त्वाऽनले ॥ ९० ॥
 प्राच्यवत्या च यितरिहरीतक्यां तु योषिति । प्राणी व्याधौ च बहूनि विष्णुनं कु
 ङ्कुमेऽपि च ॥ ९१ ॥ कपिवक्त्रे च काकेनास्तु च कम्पूरयोः स्त्रिषु । पृक्षायां पि
 मुना स्त्री स्यात्प्रीतनं पीतदारुणि ॥ ९२ ॥ कुङ्कुमे हरिताले च पुमाना म्रान
 के मतः । पूतनतु चरीतक्यां दानवीसे गमेदयोः ॥ ९३ ॥ पूतना तु स्त्रियां से
 नमा च सेना विशेषयोः । प्रेतानां वासवे वाते प्रेमाऽस्त्री सेहर्षयोः ॥ ९४ ॥
 फालित्यग्निशिखायां स्त्री फालित्यां फालिने चिषु । फालुनस्तु गुडा के शो नदी
 । जार्जुन भूरुहे ॥ ९५ ॥ तपस्य संज्ञे मासे तत्पूणि मायां तु फालुनी । च
 ह्नातन्व न पो वेदे न दयोः पुंसि वेधसि ॥ ९६ ॥ त्रिचि ग्ये गभिदे विषे

बंधनं बंधवंधयोः । बन्दीनतिजीवातुकटीमाचलकर्मसु ॥ ८७ ॥
 बाहिनीस्यात्तरंगिण्यां सेनासैन्यप्रभेदयोः । बाहिनीनर्तकी मत्ताविदग्ध
 वनितासुच ॥ ८८ ॥ बुधानस्तुगुरैर्विज्ञेबाधनंगंधदीपने । बाधिनीबा
 धिपिप्पल्याभर्मस्यात्कांचनेभृतौ ॥ ८९ ॥ भंडनं कवचेयुद्धे खलीकारेपि
 नद्योः । भट्टिनीदिजभार्यायां नाट्योत्तयाणजयोषिति ॥ ९० ॥ भवनं
 स्याद्गृहे भावेभाजनयोग्यपात्रयोः । भावनानुननाध्यानेषथालो चेधिवासने
 ॥ ९१ ॥ भुवनं पिष्टपेपि स्यात्तुलिलेगगनेजले । भोगीमुजंगमेपि स्याद्भ्रा
 मपात्रेन्द्रेपुमान् ॥ ९२ ॥ विहायमहिषीमन्धराजयोषितिभोगिनी । मद्
 नः स्मरवसंतद्रुभिद्धूस्वरसिक्थके ॥ ९३ ॥ मलनः पटवासेनामर्द्दनेतु
 नपुंसकं । मलिनंदूषितेकृष्णेनृतुमत्यांतुयोषिति ॥ ९४ ॥ मण्डनं भू
 षणोक्तीवंस्यात्त्रिष्वलङ्कुरिष्णुनि । मार्जनं नद्योर्भाट्टिपुंसि स्यात्क्षोभश
 खिनि ॥ ९५ ॥ मालिनीमातृकावृत्तमिदं मौलिकयोषिति । गैरीचम्पान
 गर्थाश्चमन्दाकिन्यां नदोभिदि ॥ ९६ ॥ मानिनीतुस्त्रियां फल्यां मानीमा
 नवतिचिषु । मिथुनंतुद्योराशिभेदेस्त्रीपुंसयुग्मके ॥ ९७ ॥ मुण्डनं
 वपनेत्राणेमेहनं मूत्रशिष्ययोः । मैथुनं सुरतेपि स्यात्सङ्गतेपिनपुंसकं
 ॥ ९८ ॥ यमनं बन्धनेचोपरितौक्तीवं यमेपुमान् । यवनादेशभेदेना
 वेगिवेगाधिकाश्वयोः ॥ ९९ ॥ यवान्घोषधभेदेस्त्रीवाच्यवद्देगिनिस्मृ
 ता । यापनं वर्तनेकालक्षेपेनिरसनेपिच ॥ १०० ॥ युवास्यात्तरुणेष्टे

मेदि०

नान्त०

मेदि० निसर्गबलशालिनि । युञ्जानः सारथौ विप्रेयो जनपरमात्मनि ॥ १११ ॥
 नान्त० चतुःक्रोश्याश्च योगेऽथ रसनं स्तदनेध्वनौ । जिह्वायां तु नपुंसि स्याद्रा
 स्नायां रसनास्थियां ॥ ११२ ॥ रञ्जने रागजनने रञ्जनं रक्तचन्दने ।
 मृण्डारे च निकानीली मञ्जिष्ठा सुचरञ्जिनी ॥ ११३ ॥ रजनी मीलिनी र
 विहरिद्राजतुका सुच । रधनं साधने प्रपौरधनाभाषणे स्थियां ॥ ११४ ॥
 राजा प्रभो चन्दपतौ क्षत्रिये रजनी पतौ । यक्षे शक्रो च पुंसि स्याद्रागी रक्त
 विकामुके ॥ ११५ ॥ रेचनी चिवृता दन्त्यो रेचनी कर्कशे स्थियां । रेचना
 रक्तकह्लारे गोपित्तवरयोषितोः ॥ ११६ ॥ रेचनः कूटशाल्मल्यां पुंसि
 स्याद्रोचके त्रिषु । रोदनं क्रन्दनेऽस्त्रेपिदुर्लभौ षधौ स्थियाम् ॥ ११७ ॥
 रोही रोहितकेऽश्वत्थवटपादपयोः पुमान् । लंघननूपवासे स्यात्क्रमणे
 स्रवनेऽपि च ॥ ११८ ॥ ललना कामिनी नारी भेदजिह्वा सुयोषिति
 । लक्ष्मिचिह्ने प्रधानेऽथ लाञ्छनं नाम चिह्नयोः ॥ ११९ ॥ लेखनञ्छ
 र्दने भूर्जलिपिन्यासेऽथ वर्जनं । हिंसात्यागयोर्वपनं बीजाधाने च मृण्डने
 ॥ १२० ॥ वसनञ्छादने वस्त्रे वसनञ्छर्दनेऽर्दने । बर्द्धनं मृद्धिब
 र्द्धिष्णुर्द्धे घट्यान्तु बर्द्धनी ॥ १२१ ॥ व्यञ्जनं नेमने चिह्नेऽमश्रुण्य व
 यवेऽहनि । व्यसनं त्वश्रुभे सत्तौ पानस्त्री मृगयादिषु ॥ १२२ ॥ दैवा
 निष्टफले पापे विपन्नैः निष्फलोद्यमे । वर्त्तनो वामनेऽस्त्री ववृत्तौ स्त्री प्रेषणा
 ध्वनोः ॥ १२३ ॥ नपुंसि तूलनालायां तर्कुपोठे च जीवने । वर्त्तिष्णौ चि

॥ ८६ ॥

पुवज्जीतुबुद्धेदेवाधिपेपुमान् ॥ १२४ ॥ वचक्रुस्तुपुमान्विप्रेवावटूकेऽभि मेदि-
धेयवत् । वर्णीस्याह्नेखकेचित्रकरेपिब्रह्मचारिणि ॥ १२५ ॥ वर्षादे नान्त-
हप्रमाणान्तिस्तु च्छरुत्तुतिपुस्मृतं । वर्त्तने च्छदेमार्गेवाजीवाणां पश्चि
षु ॥ १२६ ॥ वामनोप्यतिखर्बे च त्रिषुपुंसितुदिग्भजे । हरवङ्कोठवृक्षे
ऽथवासनंधूपनेपिच ॥ १२७ ॥ वारिधान्याश्चवस्त्रेचप्रत्यासाऽज्ञान
योःस्त्रियाम् । वाग्मीपटौस्तु रचार्येविज्ञानंज्ञानकर्मणोः ॥ १२८ ॥ वितु
न्नंस्तुनिषस्त्रेचशैवालेचनपुंसकम् । विमानोव्योमयानेचसार्वभौमगृहेपिच
॥ १२९ ॥ घाटकेयानपात्रेचपुन्नपुंसकयोर्मतः । वितानोयज्ञउह्नेचेवि
स्तारेपुन्नपुंसकम् ॥ १३० ॥ क्लीवंवृत्तविशेषेस्यात्त्रिलिङ्गेमत्ततुच्छयोः ।
विक्षिप्त्वाजरसाजीर्णेशीर्णैर्चाद्रैचवाच्यवत् ॥ १३१ ॥ विपन्नंविपदाक्रान्ते
त्रिषुपुंसिभुजङ्गमे । विच्छिन्नं च समालम्ब्येविभक्तेऽप्यभिधेयवत् ॥ १३२ ॥
विलग्नं नस्त्रियांमध्येत्रिषुस्याह्नग्रमात्रके । विषघ्नस्तुशिरीषेनागुडूची
त्रिवृतोःस्त्रियाम् ॥ १३३ ॥ व्युत्थानंस्वातन्त्र्यकृत्येविरोधाचरणेपिच ।
वृजिनङ्कलमषेक्लीवंकेशेनाकुटिलेत्रिषु ॥ १३४ ॥ वृषाकर्णेमहेन्द्रेना
वेदनाज्ञानदुःखयोः । वेष्टनं कर्णशष्कुल्यामुष्नीषेमुकुटेवृत्तौ ॥ १३५ ॥
व्योमवारिणिचाकाशेभास्कारस्यार्चनाश्रये । शकुनिःपुंसिविहगेसौवले
करणान्तरे ॥ १३६ ॥ शयनं सुरतेनिद्राशय्ययोश्चनपुंसकम् । श
मनंशान्तिवधयोःशमनःश्राद्धदैवते ॥ १३७ ॥ श्वसनंश्वसितेपुं

• भेदि • सिमारुतेमदनद्रुमे । शकुनस्तुपुमान्पक्षिमात्रपक्षिविशेषयोः
 • ज्ञान • ॥ १३८ ॥ शुभशंसिनिमित्तैश्चशकुनस्यान्नपुंसकम् । शङ्खिनीमे
 त्तुक्रायांचैरपुःप्यांबधूभिदि ॥ १३९ ॥ शङ्खीहरेसमुद्रेनाशङ्ख
 बन्धुभिधेयवत् । शतघ्नीशस्त्रभेदेस्यादृष्टिकाल्याकरञ्जके ॥ १४० ॥
 शासनंरजदत्तौर्वालेखाज्ञाशास्त्रशान्तिषु । शाखीस्यात्पादपेवेदेतुरु
 ष्काख्यजनेपुमान् ॥ १४१ ॥ शिखीवह्नीबलीवर्द्धेशरेकेतुग्रहेद्रुमे । म
 यूरैकुक्कुटेपुंसिशिखावन्धन्यलिङ्गकः ॥ १४२ ॥ शिल्पीतुवाच्यवत्कारै
 स्त्रियांकोलदलौघधौ । शृङ्गोशृङ्गयुतेनागेवृक्षपर्वतयोरपि ॥ १४३ ॥
 श्लेषघ्नीमह्निकायाञ्चज्योतिष्मत्याञ्चयोषिति । शोभनेयोगभेदेना
 सुन्दरेवाच्यलिङ्गकः ॥ १४४ ॥ सवनंत्वध्वरेस्नानेसोमनिर्दलनेपि
 च । सननंध्वनिमात्रेस्यान्मेघशब्देचकुम्भिते ॥ १४५ ॥ समानंस
 त्समैकेषुत्रिषुनानाभिमारुते । सन्तानःसन्ततौगोत्रेस्यादपत्येसुरद्रुमे
 ॥ १४६ ॥ स्पर्शनेमारुतेपुंसिदानेस्पर्शेनपुंसकम् । संस्थानमा
 कृतौमृत्यौसंनिवेशेचतुष्पथे ॥ १४७ ॥ स्यन्दननुसृतौनोरेतिनिशेना
 रथेऽस्त्रियाम् । सज्जननुभवेत्कीवमुपरश्चरणघट्टयोः ॥ १४८ ॥
 वाच्यलिङ्गकुसीनेस्यात्कल्पनायानुयोषिति । सन्धानंस्यादभिषेवेतथा
 संघट्टनेपिच ॥ १४९ ॥ संपन्नंसाधितेपिस्यात्सम्पत्तिरहितेऽन्यवत् ।
 सन्धिनीवृषभाक्रान्ताऽकालदुग्धास्त्रयोःस्त्रियां ॥ १५० ॥ सद्यस्यान्मदि

रेनोरेसंव्या नञ्छादनैशुके । सदनमन्दिरेतोयेस्वामीप्रभुविशाखयोः मेदि ०
 ॥ १५१ ॥ सादीतुरङ्गमातङ्गरथारेहेषुदृश्यते । स्थापनंरेपणोपुंसिव नान्त ०
 वेपाठौषधौस्त्रियाम् ॥ १५२ ॥ सावनोयज्ञकर्मानेयजमानप्रचेतसोः ।
 साधनंमृतमंत्कारेसैन्येसिद्धौषधौगतौ ॥ १५३ ॥ निर्वर्तनोपायमेद्वेदापने
 ऽनुगमेधने । सामङ्गीवमुपायस्यभेदेवेदान्तरेऽपिच ॥ १५४ ॥ सीमा
 घाटस्थितिश्चेव्वण्डकोषेऽपिचस्त्रियाम् । सूचनाव्यधनेदुष्टेगन्धने
 ऽभिनयेपिच ॥ १५५ ॥ सेचनंरक्षणेसेकैवौकायाःसेकभाजने । से
 वानीस्यात्पुमान्कार्तिकेयेसेनापतावपि ॥ १५६ ॥ सेवनंसेवनोपास्त्यो
 र्हलीरणेचकर्षके । हस्तिनीगजयोषायांजातिभेदेचयोषितः ॥ १५७ ॥
 हसनंनक्षत्रार्हासेऽङ्गारधान्यानुयोषिति । हायनोनस्त्रियांवर्षेपुंस्य
 र्चिर्वीहिभेदयोः ॥ १५८ ॥ ह्लादिनीवज्रतडितोहिण्डनंभ्रमणेरते ।
 वचतुः ॥ अवलग्नोस्त्रियांमध्येचिषुस्याह्नग्रमात्रके ॥ १५९ ॥ अनू
 षानोविनीतेस्यात्साङ्गवेदविचक्षणे । अवाचीनमवागन्धेविपर्यस्तेचवा
 च्यवत् ॥ १६० ॥ अभिपन्नोऽपरधेऽभिग्रस्तेचापद्वन्द्वेचिषु । अव
 दानंखण्डनेस्यादतिवृत्तेचकर्मणि ॥ १६१ ॥ अभिमानोर्थादिदर्पेऽज्ञा
 नेप्रणयहिंसयोः । अनोकिनीस्त्रियांसेनामात्रेसेनाविशेषयोः ॥ १६२ ॥
 अधिष्ठानमपरेचक्रेप्रभावेऽध्यासनेपिच । अन्वासनंस्नेहवस्तावुपा
 स्तावनुशोचने ॥ १६३ ॥ अय्यमातुपुमान्स्वर्यपितृदेवान्तरेपिच । अ

मेदि • शर्वाब्राह्मणेपुंसिवेदेतुस्यान्नपुंसकम् ॥ १६४ ॥ भवेदभिजनः ख्यातौ ज
नान्त • न्नभूम्यांकुलध्वजे । कुलेपिचपुमानायोधनं युद्धे वधेपिच ॥ १६५ ॥
स्यादा कलनमाकांक्षापरिसंख्यानबन्धने । आतञ्चनंप्रतीवापपवना
प्यायनेषुच ॥ १६६ ॥ आरधनंचपचनेप्राप्तौ सनोषणेपिच । आकाद
नंसंपिधानेवस्त्रेऽपवृत्तिमाचके ॥ १६७ ॥ आस्कन्दनंतिरस्कारेरणेसंशे
षणेपिच । आवेशनंशिल्पिशालेभूतावेशप्रवेशयोः ॥ १६८ ॥ आत्सयो
निःपुमान्कामदेवेचपरमेष्ठिनि । उपधानंविषेगेण्डौप्रणयेपितपुंसकम्
॥ १६९ ॥ उत्सादनंसमुल्लेखोदाहृतोदत्तनेषुच । स्यादुत्पतनमुत्पत्तौत
थोर्द्धगमनेपिच ॥ १७० ॥ उदत्तमुत्पतनेविलेपनेघर्षणेक्लीवं । उदयन
मुदयेक्लीवंवत्सैशागस्त्ययोःपुंसि ॥ १७१ ॥ उदाहनंप्रणीतेस्याद्रज्ज्वा
मुदाहिनीमता । उपासनंशरभ्यासेषुपास्तावासनेपिच ॥ १७२ ॥ क
पीतनोगर्दभाण्डशिरीषाम्रातकेषुच । अम्बुथेचकलापीतुल्लक्षवर्हिण
योःपुमान् ॥ १७३ ॥ कलध्वनिःपुमान्परावतेपिकमयूरयोः । कंचु
क्यन्तःपुराध्यक्षेपिङ्गेहैजोङ्गकद्रुमे ॥ १७४ ॥ कात्यायनोवररुचौ
विशेषेचमुनेःपुमान् । काखायवस्त्रेविध्वार्द्धजरत्युमयोःस्त्रियां ॥ १७५ ॥
कुम्भयोनिरगस्त्येस्यादशिष्ठद्रोणयोःपुमान् । कुचन्दनञ्चपञ्चङ्गे
द्रुमेदेरक्तचन्दने ॥ १७६ ॥ कुण्डलीवरुणेकेकिभोगिनोश्चसकु
ण्डले । केसरीतुरगेसिंहेपुन्नागेनागकेसरे ॥ १७७ ॥ क्रौञ्चादननु

धैचुल्यांचिंचोठकमृणालयोः । खड्गधेनुःस्त्रियांखड्गपुत्रिकागण्डकस्त्रि
योः ॥ १७८ ॥ गवादनोन्द्रवारुण्यांगवाघासादनाश्रये । गदयितुः
पुमान्कामेजल्पाकेकामुकेपिच ॥ १७९ ॥ घनाघनोवर्षकाद्येमत्तघा
तुककुञ्जरे । चक्रेचघोषयितुस्तुविप्रकोकिलयोःपुमान् ॥ १८० ॥ चि
चभानुःपुमान्वैस्त्रानरेचाहस्करेपिच । चालकीतुकरीरेस्यान्नारङ्गेकि
ष्कुपर्वणि ॥ १८१ ॥ जलाटनेलोहपृष्ठेजलौकायाञ्जलाटनी । त
पस्त्रीतापसेचानुकम्पेचिष्वथयोषिति ॥ १८२ ॥ मांसिकाकटुरेहि
ण्योस्तरस्त्रीशूरवेगिनाः । तपोधनस्तापसेस्यान्मुण्डिर्य्यातुतपोधना
॥ १८३ ॥ द्विजन्मादशनेविप्रेदुर्नामक्लीवमर्शसि । स्याद्दीर्घकोषिका
यांस्त्रीदेवसेनातुवज्रिणः ॥ १८४ ॥ सुतायामगिसेनायांदेवतानांचयो
षिति । नागाञ्जनेभसुन्दर्यानागयष्टौचयोषिति ॥ १८५ ॥ भवेन्निधुव
नङ्कम्पेसुरतेचनपुंसकम् । निर्वासनंहिंसनेस्यान्नगरदेवहिष्कृतौ
॥ १८६ ॥ निर्भर्त्सनंखलीकारेऽलक्तकेपिनपुंसकम् । निर्यातनं वैरश्च
द्धैदानेन्यासार्पणेऽपिच ॥ १८७ ॥ निशामनदृशनेस्यादालोचनेचनद्व
योः । निशमनमुक्तदृष्टौश्रुतौनिरसनंवधेप्रतिक्षेपे ॥ १८८ ॥ निष्ठीवने
प्रजननंयोनौजन्मन्यपिक्लीवं । प्रहसनमपिभङ्गेस्याक्षेपेपञ्चाननःशि
वेसिंहे ॥ १८९ ॥ प्रहसनमपिप्रहासेरूपकभेदेचपरिहासे । प्रणिधानंप्र
यत्नेस्यात्समाधौचप्रवेशने ॥ १९० ॥ प्रयोजनङ्कार्यहेत्वाःपलाशीवृ

भेदि०

नान्त०

भेदि० क्षरक्षसोः । अथ प्रवचनं वेदे प्रकृष्टवचनेपि च ॥ १९१ ॥ प्रतिपन्नो
 नाना० न्यलिङ्गः स्याद्विज्ञातेङ्गीकृतेपि च । प्रस्फोटनं तु शूर्पस्य त्नाउने च विकाश
 ने ॥ १९२ ॥ प्रतिमानं प्रतिष्ठाया गजकुम्भान्नसलयोः । प्रतियत्नस्तु
 संस्कारलिप्तेषु ग्रहणेषु च ॥ १९३ ॥ प्रत्यर्थी वाच्यलिङ्गः स्याच्छ्रवैचप्र
 तिवादिनि । परिज्वातुपुमानिन्दैयाज्ञिकेपरिचारके ॥ १९४ ॥ प्रसाध
 नीतुकङ्कृत्यांसिद्धैर्विशेषसाधनं । पयस्विनी नदीधेन्वोर्विभावय्याश्चयो
 षिति ॥ १९५ ॥ अथ पुण्यजनो यक्षे रक्षसे सज्जनेपि च । पृथग्जनस्तु
 पुंलिङ्गः कथितो नीचमूर्खयोः ॥ १९६ ॥ फलकी मत्स्यभेदेनावाच्यवत्फल
 कान्विते । वारको शत्रुचित्रा श्वपणी जीवपयोधिषु ॥ १९७ ॥ भूतात्मा
 पुंसि निर्दिष्टो देहे च परमेष्ठिनि । महाधनं महामूले सुवर्णसिंहेपि च
 ॥ १९८ ॥ महासेनः कार्तिकेये महासैन्यपतावपि । मदयिन्तुर्मदयु
 ते पुमान्मद्येन पुंसकं ॥ १९९ ॥ महामुनिरगस्त्येनाकुस्तुम्बुरुणिनदयोः ।
 मातुलानी कलाये स्याद्भङ्गायां मातुलस्त्रियाम् ॥ २०० ॥ मालुधानो मातुलाहै
 मालुधानी लतान्तरे । मेधावीनाम्बुके ब्राह्म्यां स्त्रियां मेधा न्विते त्रिषु ॥ २०१ ॥
 रसायनं विषेपि स्याज्जराव्याधिजिदौषधे । पुष्टिङ्गः पक्षिराजे च विडङ्गा
 ख्यौषधेपि च ॥ २०२ ॥ राजादनं शीरिकायां पियालेकिं श्मुकेपि च । लला
 मस्यात्प्रभावे च लाञ्छनध्वजवाजिषु ॥ २०३ ॥ शृङ्गे प्रधाने भूषायाम
 पिबालधिपुङ्गवोः । लाङ्गलीनारिकेले द्वैरिव तीरमणे पुमान् ॥ २०४ ॥

वने म्वागन्धमार्जारे वच्च कव्याघ्रयोः पुमान् । बद्धमानः पशुभेदेश
 श्वैरगडविष्णुषु ॥ २०५ ॥ विस्मापनः स्यात्कुहके गन्धर्वनगरे स्मरे ।
 विसर्जनम्परित्यागे दाने सम्प्रेषणेऽपि च ॥ २०६ ॥ विरोचनः प्रह्लादस्य
 तनयेऽर्क्षेऽग्निचन्द्रयोः । विहेठनं नुहिंसायां मर्दने च विउम्बने
 ॥ २०७ ॥ भवेदिह ननं विघ्नहिंसयोस्तूलपिञ्जने । विषयी विषयास्तैवा
 च्यवत्क्षीवमिन्द्रिये ॥ २०८ ॥ पुंसि स्यान्नृपतौ कामदेवे वैषयिकेऽपि च । विष्व
 क्सेनाफलिन्यां स्याद्विष्वक्सेनो जनार्दने ॥ २०९ ॥ विलेपनी सुवेशस्त्री
 यवाग्वारपियोषिति । विलासी भोगिनि व्याले विष्वक्सेनेऽग्निचन्द्रयोः
 ॥ २१० ॥ वृक्षादनेश्वलदले मधुच्छत्रकुठारयोः । वृक्षादनीतुवन्दायां वि
 दारी कन्दकेऽपि च ॥ २११ ॥ वैरोचनिस्तु सुगते बलिदैत्या कर्पुत्रयोः ।
 शिखरी स्यादपामार्गेशैलपादपयोः पुमान् ॥ २१२ ॥ शिखण्डिनी यूथि
 कायां गुञ्जायामपियोषिति । शिखण्डिना कलापे स्याद्भ्राज्जेयारिमयूरयोः
 ॥ २१३ ॥ शृङ्गारी पूगगजयोः स शृङ्गारसुवेशयोः । अथ श्लेषघनाम
 ल्यां केतव्यामपियोषिति ॥ २१४ ॥ समूर्च्छनमभिव्याप्तावुच्छ्रायमोहयोरपि ।
 समुत्थानं समुद्योगे व्याधीनां निर्णयेऽपि च ॥ २१५ ॥ सदादानोऽभ्यमात
 ङ्गे हेरम्बे गन्धहस्तिनि । स्यात्संवदनमालोचनशीकारे नपुंसकम् ॥ २१६ ॥
 समादानं समीचीनग्रहणे सौभगाह्निके । संवाहनं वाहने स्याद्भ्रातृ
 रङ्गमर्दने ॥ २१७ ॥ समापनं परिच्छेदे समाप्तिवधयोरपि । सनातनः

मेदि०

नान्त०

मेदि०

नान्न०

शाम्बतेऽजेपितृतिथ्यंतरेहरे ॥ २१८ ॥ सनयितुःपुमान्वारिधरेपिस्त
नितिपिच । सरेजिनीतुकमलाकरेपद्मेचयोषिति ॥ २१९ ॥ समापन्नस
माप्तेस्यात्प्राप्तेक्षिष्टेवधेपिच । संवाधनंदाःसदनेष्पूलाग्रदारपालयोः
॥ २२० ॥ संयमनीयमपुर्व्यासंयमनंबन्धनेब्रूतेपिस्थात् । सारसनम
प्युरखेतनुत्रीणांमेखलायांच ॥ २२१ ॥ सामिधेनीतुधाज्यायांसमिध्यपि
चयोषिति । सामयोनिस्तुसामोत्थेब्रह्मकुञ्जरयोरपि ॥ २२२ ॥ सुदर्श
नाहरेष्वक्रमेणजंबुद्रुमेपुमान् । नद्योःशक्रनगरेआज्ञौषधिभिदोः
स्त्रियां ॥ २२३ ॥ सुयामुनोवत्सरजेप्रासादेऽभ्रान्तरेऽच्युते । सुकर्मातुपु
मान्योगभेदेस्याद्देवशिल्पिनि ॥ २२४ ॥ सुधन्वाप्रौढधानुष्केचिषुनावि
श्वकर्मणि । सुपर्वानाशरेवंशेषर्बधूमसुरेपिच ॥ २२५ ॥ सुदामातुपु
मान्वारिधरपर्वतभेदयोः । सौदामन्यपूरेभेदेतडित्तद्भेदयोःस्त्रिया
म् ॥ २२६ ॥ हर्षयितुःपुमान्पुत्रेकाञ्चनेतुनपुंसकम् । ॥ नपञ्च ॥
अथातिसर्जनंदानेवधेपिचनपुंसकम् ॥ २२७ ॥ अपवर्जनंतुदानेनि
र्वाणत्यागयोरपि । अपसर्जनमाम्नातेपरिवर्जनदानयोः ॥ २२८ ॥
अग्रजन्मादिजेज्येष्ठभ्रातरिब्रह्मणिस्मृतः । अथानुवासनंस्नेहवस्ति
धूपनयोरपि ॥ २२९ ॥ अभिनिष्ठानेपक्षरमात्रेपिस्यादिसर्जनीयेच ।
अन्तेवासीशिष्येस्याच्चण्डालेप्राज्ञगेचापि ॥ २३० ॥ स्यादुपस्पर्शनं
स्पर्शस्तानाचमनयोरपि । उपसंपन्नमुद्दिष्टंनिहतेचसुसंस्कृते ॥ २३१ ॥

कारं न्धमीकां स्य कारेधातुवाटरतेपिच । कामचारीकामुकेस्यात्स्वच्छं
 न्दकलविङ्कयोः ॥ २३२ ॥ किष्कुपर्वापुमानिष्टौवेणौपोठगलेपि
 च । कृष्णवर्मापुमानग्नौदुर्गचारेविधुनुदे ॥ २३३ ॥ स्याद्गन्ध
 मादनेभुङ्गेगन्धकेवानरान्तरे । स्त्रीसुरयाद्गनेनस्त्रीचिरजीवीदि
 काजयोः ॥ २३४ ॥ तिक्तपर्वाहिलमोचीगुडूचीयद्विषुस्त्रियाम् । द
 न्ताधावनः खदिरेदन्तामुद्धौनपुंसकम् ॥ २३५ ॥ स्याद्धूमकेतनः पुंसि
 केतुग्रहकृताशयोः । स्यान्नन्दिबद्धनेमर्गेपश्चान्तेतनयेपिच ॥ २३६ ॥
 प्रतिपादनानुदानेप्रतिपत्तौचबोधने । स्यात्पृष्ठहायनोधान्यविशेषेच
 मतङ्गजे ॥ २३७ ॥ प्रचलाकीमयूरेस्याद्भुजङ्गेचापिदृश्यते । स्या
 त्पद्मलोकेनोलोकेश्वरेब्रह्मणिभास्करे ॥ २३८ ॥ धनदेवस्त्रिया
 न्नालक्ष्मीवाग्देवतासुच । पीतचन्दनमुद्दिष्टं कालीयकहरिद्रयोः
 ॥ २३९ ॥ पृष्ठशृङ्गीपुमान्दंशभीरैशरणेवृकोदरे । वरचन्दनमाख्यातं
 कालीयेदेवदारुणि ॥ २४० ॥ वरवर्णिनीतुलाश्चाहरिद्रारेचनासुच ।
 फलिन्यामुत्तमानारीसाधीयस्यामपिस्त्रियां ॥ २४१ ॥ मधुसूदनसु
 पुंसिभ्रमरेवनमालिनि । महारजनमुद्दिष्टं शातकुम्भकुसुमयोः
 ॥ २४२ ॥ स्यान्मृत्युवञ्चनः शंभौश्रीफलद्रोणकाकयोः । वनमालीतुगेवि
 न्देवाणह्यावनमालिनी ॥ २४३ ॥ विषयायीपुमाच्चित्तवैषयिकजनेपिच ।
 इन्द्रियेकामदेवेचविषयासक्तपूरुषे ॥ २४४ ॥ विश्वकर्मासहस्रांशैः

मेदि०

नाना०

० नाना०

मदि०

नाम०

निभिद्देवशिखिनोः । विघ्नकारीस्मृतेघोरदर्शनेपिविघातिनि ॥ २४५ ॥
 वृषपर्वपुमान्दैत्यभेदेऽप्यंधकसूदनै । व्योमचारीतुनिर्दिष्टोदेवतायां
 विहंगमे ॥ २४६ ॥ शकुलादनीस्त्रियां कृष्णभेदीकटुकशकयोः । शालं
 कायनउद्दिष्टोमुनिभेदेचनंदिनि ॥ २४७ ॥ शिवकीर्त्तनस्तुपुंसिभृङ्ग
 रीटेसुरदिषि । श्वेतवाहनइत्येषस्तुधाधाम्निधनंजये ॥ २४८ ॥ श्वे
 तधामापुमानिन्द्रौघनसारम्भिफेनयोः । स्यात्प्रष्टिहायनोधाप्यविशेषेण
 चरेपुमान् ॥ २४९ ॥ संप्रयोगीकलाकेलौकामुकेसप्रयोजने । हरिचंद्र
 नमस्त्वोस्यात्रिदशानांमहीरुहे ॥ २५० ॥ नपुंसकंतुगोशीर्षेज्योत्स्नाकुङ्कुम
 योरपि । हरिवाहनस्तुपुंसिशचीपतिविवस्वतोः ॥ २५१ ॥ नमद ॥
 अन्तावशाभीम्वपचेमुनिभेदेचनापिते । कलानुनादीरेलंबेकलविकेकपि
 चले ॥ २५२ ॥ जायानुजीवीपुंसिस्थान्नटेषवकपक्षिणि । सहस्रवेधि
 ताज्यामनइत्येतस्त्रीवंस्याद्रामठेनास्तुवेतसे ॥ ५३ ॥ ७६६ ॥

इतिनातवर्गः ॥ ४४ ॥ ७७७ ॥ ७७७ ॥
 ७७७ ॥ ७७७ ॥ ७७७ ॥ ७७७ ॥ ७७७ ॥ ७७७ ॥ ७७७ ॥ ७७७ ॥ ७७७ ॥ ७७७ ॥

यान्त०

॥ पैकम् ॥ पोनावाताण्डपूतेषुपापातरिचकीर्त्तितः । स्त्रियांनुरक्षणेपानेपूते
 पूरितकेचसः ॥ १ ॥ पक्षिः ॥ कल्पशस्त्रेविधौन्यायिसंबर्त्तैवह्यगोदि
 ने । कपिनासिह्लकेशाखामृगेचमधुसूदने ॥ २ ॥ कूपः कूपकमुन्मानेग
 र्भाबुगुणवृक्षके । कृपोद्वेष्टाशालकेस्यातद्वेष्टापत्न्याकृपीस्मृता ॥ ३ ॥

कृपाद्यायांक्षेपस्तु निन्दाविशेषलेपने । गर्वप्रेरणयोश्चाथखण्ड्यः क्रोधेन
 लातृकृतौ ॥ ४ ॥ गोपोगोपालकेगोष्ठाध्यक्षे पृथ्वीपतावपि । ग्रामस्याधि-
 कृते पुंसि शरिवाख्यौ षधौ स्त्रियां ॥ ५ ॥ कुपः क्षुपः स्पर्शनयोस्त्रपुसीस-
 करंगयोः । तत्पमद्वेकलत्रे च शयनीये च नदयोः ॥ ६ ॥ चपालज्जा-
 कुलटयोस्तापःसन्तापकृच्छ्रयोः । तापीनद्यन्तरेदर्पः कस्तूर्य्यामप्यहं कृ-
 तौ ॥ ७ ॥ नोपः कटंबबंधूकनोलाशोकदुमेषु च । दीपः प्रदीपोत्तरीये-
 स्यान्नतायां लोचमस्तके ॥ ८ ॥ पुष्पं विकशि कुसुमस्त्रीरजः सुनपुंस-
 कं । रूपं स्वभावे सौन्दर्य्ये नालोकपशुबृन्दयोः ॥ ९ ॥ ग्रंथावृत्तौ नाटका-
 दावाकारश्चोक्तयो रपि । रेपः स्यान्निन्दिते क्रूरे रेपो रेपणवाणयोः ॥ १० ॥
 लेपः प्रलेपने जग्धौ वपाविवरमेदसोः । वाष्पञ्चमणिलोहेऽथ शष्पं वा-
 सतृणे स्मृतं ॥ ११ ॥ पुंसि स्यात्प्रतिभाहानौ शप आक्रोश दिव्ययोः ।
 शिल्पं सुवेक्रियायोग्ये स्तापः शप न निद्रयोः ॥ १२ ॥ स्पर्शाज्ञतायामज्ञा-
 ने स्तूपो व्यंजनस्तदयोः । ॥ पत्रि ॥ अनूपो महिषेनांबुप्रायदेशे तु वाच्य-
 वत् ॥ १३ ॥ अस्त्रपातुजलौकायाण्डाकिन्यां रक्षसेतुना । आवापोभा-
 ण्डवप्रनेपरिक्षेपालवालयोः ॥ १४ ॥ आक्षेपो भर्त्सना कृष्टिकाव्या-
 लं कृतिषु स्मृतः । आकल्पः कल्पने वेशेष्युत्तुपंतुस्त्रवे स्त्रियां ॥ १५ ॥ च-
 न्द्रे पुंस्यनुपो न स्त्री गुल्मिन्यानां नृणां तरे । कच्छपी वल्गुकीर्मे देदुलौ क्षुद्र-
 गदां तरे ॥ १६ ॥ पुंसि निध्यंतरे कूर्मे मल्लबन्ध्या तरे पिव । कलापः संहृतौ

भेदि •

पान्त •

भेदि १

पान्त् ९

बहेकाच्यांभूषणतूणयोः ॥ १७ ॥ चंद्रेविदग्धेव्याकरणभेदेऽपिकथ्य
तेबुधैः । कशिपुर्भक्ताच्छाद नयोरेकोक्त्यापृथक्तयोः पुंसि ॥ १८ ॥ का
श्यप उक्ते मुनिमृगयोर्भेदे चकाश्यपीक्ष्मायां । कुतपोस्त्रियांदौहिचेवा
द्येकागलकंबले ॥ १९ ॥ कुशेदिनस्याष्टमांशेनासूर्येकुणपीपुनः । विट्
सारिकायांकुणपः पूतिगन्धौशवेपिच ॥ २० ॥ जिह्वापः शुनिमार्जारेप्रताप
स्तापतेजसोः । पादपः पादपीठादौपादुकायांतुपादपा ॥ २१ ॥ रक्तापा
स्याज्जलौकायां डाकिन्यां नानुरक्षसे । विठपो नस्त्रियां संबशाखाविस्तार
पक्ष्मवे ॥ २२ ॥ विटाधिपेनाविकल्पः पुंसि धनौचकल्पने । प्रचतुः ॥ अ
भिरूपो बुधेरम्येऽपलापः प्रेम्ण्यपक्ष्मवे ॥ २३ ॥ अवलेपस्तु गर्बस्याह्नेपनेभू
षणेपिच । उपतापस्त्रयां स्यादुत्तापगदयोरपि ॥ २४ ॥ जलकूपीकू
पगर्भेपुष्कारिण्यांचयोषिति । नागपुष्पस्तु पुद्गागनागकेसर चंपके ॥ २५ ॥
परिवापस्तु पर्युपै जलस्थानेपरिच्छदे । परितापस्तु पुंसि स्याद्दुःखेचन
रकांतरे ॥ २६ ॥ परिकल्पोभयेकमपे प्राप्तरूपोऽज्ञरम्ययोः । पिण्डपुष्पम
शोकेचजवायांचकुशेशये ॥ २७ ॥ बडूरूपः शिवेविह्वौधूनकेसरटेस्मरे
। मेघपुष्पस्तु पिण्डाभ्राम्बुनादेयेनाहरेर्हये ॥ २८ ॥ विप्रलाषेविरोधात्ता
वपार्थवचनेपिच । बीजपुष्पं मरुवकेतयामदनकेपिच ॥ २९ ॥ वृ
कधूपस्तु सरलद्रववृत्रिमधूपयोः । वृषाकपिः पुमान् कृष्णिशंकरेजातवेद
सि ॥ ३० ॥ हेमपुष्पमशोकेचजवापुष्पेनपुंसकं ॥ ३१ ॥ पपंच ॥ भवेच्चाप

॥ १०१ ॥

रपुष्पन्तुपूगेकाशास्रकेतके ॥ ३१ ॥

इतिपांतवर्गः

मदि०

यान्त०

॥ फैकम् ॥ फोयश्चसाधनेस्फानेभंभ्रावातेऽपिपुंस्ययम् । फंरुक्षोक्तौ
फूत्कृतौचतथानिःफलभाषणे ॥ १ ॥ फद्धिः ॥ गुम्फस्तुगुंफनेवाहोरलंका
रेचकीर्त्यते । रेफोरवर्णेपुंसिस्थात्कुत्सितेपुनरन्यवत् ॥ २ ॥ शफंमूलेतरू
णांस्याद्गवादीनांखुरेपिच । शिफाजटायांसरितिमांसिकायांचमातरि ॥ ३ ॥

इतिपांतवर्गः

॥ बैकं ॥ बःपुमान्वरुणोसिन्धौभगेतोयेगतेतुबा । गंधनेतंतुसन्तानेपुं
स्येववपनेस्मृतः ॥ बद्धिः ॥ १ ॥ कम्बुःशंखेऽस्त्रियांपुंसिसंबूकेवलयेगजे ।
कम्बिरंशेचवंशस्यखजाकायांस्त्रियामपि ॥ २ ॥ क्लीवंस्यात्पंडकेनस्त्रीवा
च्यलिंगस्तुविक्रमे । खर्बसंख्यांतरेक्लीवंनीचिवामनकेत्रिषु ॥ ३ ॥ गर्बेऽ
भिमानेऽवलेपेजंबुःस्यात्पादपांतरे । तथास्तुमेरुसरितिद्वीपभेदेपिचस्त्रि
यां ॥ ४ ॥ डिम्बेभयंभ्वेनावडेपुष्पसंक्षीहंविश्वे । दर्बीस्त्रियांखजाका
यांफणायामुरगस्यच ॥ ५ ॥ पूर्वतुपूर्वजेऽपिस्थापूर्वःप्रागाद्ययोस्त्रिषु ।
लम्बापद्मालयागैर्योस्तिक्ततुंब्यामपिस्त्रियां ॥ ६ ॥ विम्बन्तुप्रतिविम्बेपि
मंडलेपुत्रपुंसकं । विम्बिकायाःफलेक्लीवंकृत्कलासेपुनःपुमान् ॥ ७ ॥ श

फान्त०

वान्त०

मेदि० म्वः स्यान्मुसल ग्रंथलोहमंडलकेपवौ । शुभान्विते त्रिपुस्तम्बौ ऽप्यकां उदुम्ब
 बान० गुच्छयोः ॥ ८ ॥ बच्चिः ॥ कदंबनिकुरस्वे स्यान्नोपसिद्धार्थयोः पुमान् । क
 लंबीशकभेदे स्यात्कडम्बशरयोः पुमान् ॥ ९ ॥ कादम्बः स्यात्पुमान्यक्षिविशे
 ० लसायकेपि च । गजाह्वाकरिपिप्लव्यांगजाह्वाहस्तिनापुरे ॥ १० ॥ गंध
 र्वः पशुभेदे स्यात्पुंस्को किलतुरंगयोः । अंतराभवसत्त्वे च गायने खेचरेपि
 च ॥ ११ ॥ गोडुम्बः शीर्णवृत्ते च गवादन्यांतुयोषिति । द्विजिह्वस्तुखले स
 र्पेनितम्बः स्कंधरोधसोः ॥ १२ ॥ स्त्रियाः पशुनात्कटितटेकटकेकटिमात्रके ।
 प्रलम्बेदैत्यभेदे स्याच्चपुषेपिपयोधरे ॥ १३ ॥ लतांकुरे ऽपि शाखायां हारभे
 दे प्रलम्बने । भूजम्बूरपि गोधूमे विकंकतफले स्त्रियां ॥ १४ ॥ हेरम्बो वि
 घ्नुरजस्यान्महिषेणैर्यगर्विते । बचतुः ॥ राजजम्बूजम्बूभित्तिगण्डखर्जू
 रयोः स्त्रियां ॥ १५ ॥ ललज्जिह्वान्यवद्धिंसेक्रमे लकम्पुनोः पुमान् । श
 तपर्वाचदूर्वायां वचाभार्गवयोषितोः ॥ बपंच ॥ १६ ॥ धूलीकंदम्बो नीपे स्या
 त्तिनिशेवहृणदुमे । शृगालजम्बूर्गेडिमे तथा घांटाफले स्त्रियां ॥ १७ ॥
 इति बांतवर्गः

भा न० ॥ भैकं ॥ भद्रश्च वेगभलौ स्त्रीपुंसि स्याद्भृगुनंदने । भूः स्यान्मात्रे कथिताध
 रण्यमपियोषिति ॥ १ ॥ भद्विः ॥ कुम्भो रश्यंतरे हस्तिमूद्धासे रक्षसंतरे
 । कार्मुके वारुणार्थ्या च घटे लोबंतुगुगुलौ ॥ २ ॥ स्त्रियाः सुखाकटफलयोः पु

॥ १०३ ॥

भिन्नायां च पाठौ । गर्भाधूणेऽर्भके कुक्षौ संघौ पनसकंठके ॥ ३ ॥ जभिदैत्य
विशेषेदने जम्बीरमश्रुणयोः । जृम्भाविकाशजृम्भणयोस्त्रिषु डिंभोपिवासि
शेबाले ॥ ४ ॥ दंभस्तु केतवे कल्के दृग्भूः स्त्री सर्पवज्रयोः । नाभिर्मुख्यन्टपे चक्र
मध्यश्चित्रयोः पुमान् ॥ ५ ॥ द्वयोः प्राणिप्रतो के स्यात्त्रिषु यां कस्तूरिका मदे
निभस्तु कथितो व्याजे पुंलिंगः सदृशे त्रिषु ॥ ६ ॥ रंभाकटस्य परसोर्नावे
शौवारणांतरे । विभुः प्रभो सर्वगतेशंकरब्रह्मणोस्तुना ॥ ७ ॥ शंभुः पुंसि
महादेवे परमेष्ठिनि चार्हति । शुभो योगे शुभं क्षेत्रे मेवा च्यवक्ष्ये मशालिनि
॥ ८ ॥ खसंचारिपुरे स्त्री तु शोभा कान्ती च्छयोर्मता । सभस्तामाजिके गोष्ठ्यां
द्युतमंदिरयोरपि ॥ ९ ॥ खभूर्ना ब्रह्मणि हरेस्तंभः स्थूणाज उच्चयोः । ॥ भ
विः ॥ आरंभस्तु त्वरायां स्यादुद्यमे बध दर्पयोः ॥ १० ॥ आत्मभूर्नाविधोका
मेप्युषमस्तौषधांतरे । स्वरभिदृषयोः कर्णं रंघुकुम्भोरपुच्छयोः ॥ ११ ॥ उ
न्नरस्यः स्मृतः श्रेष्ठे स्त्री नरकारयोषिति । श्रूकशिं व्यां शिरालायां विधवा
यां क्वचिन्मता ॥ १२ ॥ ककुपस्त्रियां प्रवेशो दिक्शोभास्तु चंपकस्त्रिजि । ककु
भोरगमेदेपि बीणांगेऽर्जुनपादपे ॥ १३ ॥ कटभो वृक्षमेदेपि ज्योतिष्मत्यां
पिस्त्रियां । करभो मणिबंधादिकनिष्ठं तोष्ठं तत्सुते ॥ १४ ॥ कुक्षुं भंघे म
निमलारजनेनाकमंडलौ । गर्हभं श्वेतकुमुदे गर्दभे गंधभिद्यपि ॥ १५ ॥ स
सभे गर्हभीक्षुद्रजंतुरेगविशेषयोः । दुर्लभस्त्रिषु दुष्प्रापे कच्छुरे दुंदुभिः पुमान्
॥ १६ ॥ बरुणेदैत्यभे र्योश्च यक्षविंदुचिकद्वये । निकुम्भः कुम्भकार्ये स

भेदि

भान

कान्त

मेदि०
भान्त०

ननयेदंति कौषधौ ॥ १७ ॥ वल्लभोदयितेऽध्यक्षे सल्लक्ष्णतुरंगमे
। वर्षाभूः स्त्री च शोषां भूलतालवयोः पुमान् ॥ १८ ॥ विष्कंभो योगभे
दे स्याद्विस्तारप्रतिविम्बयोः । रूपकांगप्रभेदे च बंधभेदे च योगिनां ॥ १९ ॥
विश्रंभः केलिकलहे विश्वासे प्रणयेऽपि च । विष्टंभः प्रतिबंधे स्यात्प्रभेदे चाम
यस्य च ॥ २० ॥ वृषभः श्रेष्ठवृषयोर्वैदर्भीरीतिभिद्वयपि । वैदर्भवाक्यव
क्रत्वेशरभस्तुपशोर्भिदि ॥ २१ ॥ करभेवानरभिदिसनाभिर्ज्ञाति तुल्य
योः । सुरभिः शल्लकीमातृभिन्मुखगोषुयोषिति ॥ २२ ॥ चंपके च वसंते च
तथा जातीफले पुमान् । स्वर्णे गंधोत्पले स्त्री वंसु गंधिकांतयोस्त्रिषु ॥ २३ ॥
विख्याने शचिवे धीरे चैत्रेऽपि च पुमानयं । ॥ भक्तुः ॥ अनुष्टुप् स्यात्स्वरस्वत्यां
कंदोभेदे च योषिति ॥ २४ ॥ अवष्टंभः सुवर्णचस्तंभप्रारंभयोरपि । श
॥ २५ ॥ तकुभं सुवर्णस्याच्छातकुम्भोऽश्वमारके ॥ २५ ॥

इति भान्तवर्गः

भान्त०

॥ मैकं ॥ मोयमेसमयेऽपि स्याद्विवेचमधुसूदनने । मास्त्रीपद्मालयायां
स्यात्पुल्लिङ्गसन्धुशेखरे ॥ १ ॥ मदिः ॥ आमोरुक्तद्विदोः पुंसि स्यादप
क्तेत्यलिंगकः । उमाऽतसी हैमवती हरिद्राकीर्त्तिकान्तिषु ॥ २ ॥ उर्मिः
स्त्रीपुंसयोर्वीचां प्रकाशे वेगभङ्गयोः । वल्लसंकौचरे स्त्रियां वेदनापीडयोर
पि ॥ ३ ॥ क्रमश्चानुक्रमेशतौ कम्पे चाक्रमणेऽपि च । क्षमाभूमौ तितिक्षा

योस्त्रियायुक्तैर्नपुंसकं ॥ ४ ॥ वाच्यवच्छक्तचित्तयोः कामः स्मरेच्छयोः पुमा
 न् । रेतस्यपि निकामेव काम्येपि स्थानं पुंसकं ॥ ५ ॥ कामिर्नैकाकामुक्तेरन्यांस्त्री
 किंश्लेषवितर्कयोः । निंदायां च परिप्रमेवाच्यलिंगमुदाहृतं ॥ ६ ॥ कि
 मिर्नैकाकामिव तत्कोटिलाक्षायां कृमिलेखरे । किमिर्नैकाकामिव तत्कोटिलाक्षायां हेमपुत्रा
 चयोषिति ॥ ७ ॥ श्रमाऽतसी नीलिकयोः श्लेमाऽस्त्री लुब्धरक्षणे । चंडायां
 नाश्रुमेनस्त्रीकात्यायन्यां तु योषिति ॥ ८ ॥ क्षौममद्वेदु कूलऽस्त्री क्षौमवल्क
 लजांशुके । शंशजेऽतसीजे खर्म पौरुषे कोषजांशुके ॥ ९ ॥ गमो
 नाऽश्विविवर्त्तस्यादपर्यालोचनेऽश्वनि । ग्रामः स्वरसंबसथे ग्रीष्म उष्म
 न्नुभेदयोः ॥ १० ॥ गुल्मः सेना घट्टभिदाः सैन्यरक्षणरुग्भिदाः । सुन्ने
 स्त्रियामामलक्येलवलीवस्त्रवेशयोः ॥ ११ ॥ धर्मः स्यादातपे ग्रीष्मेष्ण
 स्वेदांबुनोरपि । चमूः सेनाविशेषे च सेनामात्रे च योषिति ॥ १२ ॥ जातुः
 स्यात्पामरे क्रूरे पुंस्यसमीक्ष्यकारिणि । जिह्वास्तुकुटिलेमंदेक्षी वंतगरपा
 दपे ॥ १३ ॥ तोक्त्रं कर्णमले पुंसि हरिते च हृये स्वर । दमस्तु दमथेदं
 डेकदमे दमने पुमान् ॥ १४ ॥ दस्मस्तु यजमाने स्यादपि चैरेकताशने ।
 दुमो महीरुहे पारिजाते किम्पुरुषे स्वर ॥ १५ ॥ धर्मास्त्री पुण्य आचारे स्वभा
 वोपमयोः क्रतौ । अहिंसेपनिषत्त्रयायेनाधनुर्यमसोमपे ॥ १६ ॥ ध्यामं
 दमनके गंधतृणेऽशश्यामले त्रिषु । नेमिर्नैति निशेकूपत्रिका च क्रान्त
 योः स्त्रियां ॥ १७ ॥ नेमः कालेऽवधौ खण्डे प्राकारे कैतवेपि च । पद्माऽ

मेदि
 मान्

वेदि ०

मान ०

स्त्रीपद्मकेयूहनिधिसंख्या नरेऽम्बुजे ॥ १८ ॥ नानागेस्त्रीफज्जिकाश्री
 चारटीपन्नगेषुच । बाह्मीतुफंजिकायांस्याच्छाकमन्त्र्यप्रभेदयोः ॥ १९ ॥
 बाह्मीतुभारतीसोमवह्नरीबह्मशक्तिषु । भ्रमोऽम्बुनिर्गमेभानौकुन्दभ्रमण
 योरपि ॥ २० ॥ भ्रमःक्रोधेरवैदीपैभीमोगांगेयभीमयोः । भीमोऽसुवेतसे
 खोरेशभौमध्यमपांडवे ॥ २१ ॥ भूमिर्वसुंधरायांस्यात्स्थानमात्रेपिचस्त्रियां
 न भौमः कुजेचनरकेपुंसिभूमिभवेचिषु ॥ २२ ॥ यमोऽन्यलिङ्गायमजेना
 काकेशमनेशनौ । शरीरसाधनापेक्षनित्यकर्मणिसंयमे ॥ २३ ॥ याम
 सुपुंसिप्रहरेसंयमेपिप्रकीर्तितः । यामिःकुलस्त्रीस्वस्त्रोःस्त्रीयुधो
 धनुषिसंयुगे ॥ २४ ॥ रश्मिःपुमान्दीर्घतौचपक्षप्रग्रहयोरपि ।
 रमालक्ष्म्यारमःकांतैरक्ताशोकद्रुमेस्मरे ॥ २५ ॥ रमायोषाहिङ्गुनद्योःस्त्री
 वंवास्तुककुष्ठयोः । नागधवेचवरुणैवैणुकेयेहलायुधे ॥ २६ ॥ ह्येच
 पशुभेदेचत्रिषुचारैसितेऽसिते । रुमासुग्रीवदारेषुविशिष्टलवणाकरे
 ॥ २७ ॥ रुक्मंचकांचनेलोहेलक्ष्मीःसम्पत्तिशोभयोः । ऋद्धौषधेष
 पद्मायांबृद्धिनामौषधेपिच ॥ २८ ॥ स्त्रीफलिन्यांवर्मिर्वानौस्त्रियांपुंसि
 ऊताशने । वामंधनेहरेपुंसिकामदेवेपयोधरे ॥ २९ ॥ वलुप्रतीपसव्ये
 पुत्रिषुनार्य्यास्त्रियामथ । वामीष्मृगालीवडवारसभीकरभीषुच ॥ ३० ॥ श
 मीसक्तुफलायाञ्चशिबिकायांचवागुजै । श्यामोवटेप्रयागस्यवारिदेबृद्ध
 दारके ॥ ३१ ॥ पिकेचकृष्णहरितोःपुंसिस्यात्तद्वतिचिषु । मरिचेसि

धुलवणेक्लीवस्त्रीशरिवैषधा ॥ ३२ ॥ अप्रसूताङ्गनायांचप्रियंगावपि
 वागुजौ । यमुनायांचियामायांकृष्णचिवृत्तिकौषधौ ॥ ३३ ॥ नीलिकाया
 मथश्रामोमासेमंडपकालयोः । शुभ्रमंतेजसिस्वर्येनासमासंवत्सरेस्त्रियां
 ॥ ३४ ॥ सर्वसाधुसमानेषुसमंस्यादभिधेयवत् । सीमाघाटस्थितेक्षे
 चेष्वंडकोषेपिचस्त्रियां ॥ ३५ ॥ सूक्ष्मंस्यात्कैतवेऽध्यात्मेपुंस्यणौचिषु
 चाल्पके । सूक्ष्मंश्चोरेचनभसिसोमस्तुहिमदिधितौ ॥ ३६ ॥ वा
 नरेचकुबेरेचपितृदेवेसमीरणे । वसुप्रभेदेकर्पूरेनीरेसोमलतौषधौ
 ॥ ३७ ॥ हिमंतुषारमलयोद्भवयोःस्यान्नपुंसकं । शीतलेवाच्यलिं
 गोऽथहोमिन्नापावकेघृते ॥ ३८ ॥ मत्रिः ॥ अधमःस्याद्गर्ह्यजनेष्या
 गमःशास्त्रआगमे । आश्रमोब्रह्मचर्य्यादौवानप्रस्थेवनेमठे ॥ ३९ ॥
 अस्त्रियामुत्तमादुग्धिकायांचिषुचभद्रके । उद्दामोबंधरहितेस्वतंत्रेचप्र
 चेतसि ॥ ४० ॥ कलमःपुंसिलेखन्यांशलौपाठच्चरेपिच । कुसुमंस्त्री
 रजोनेत्रेगयोःफलपुष्पयोः ॥ ४१ ॥ कृच्चिमंलवणभेदेनासिह्नुकेरचि
 नेचिषु । गोलोमीश्वेतदूर्वायांस्याद्वचाभूतकेशयोः ॥ ४२ ॥ गोधूमाना
 गरंगेस्यादोषधिबीहिमेदयोः । गौतमोनामुनौबुद्धेरेचनीदुर्गयोःस्त्रियां
 ॥ ४३ ॥ तलिमंकुट्टिमेतल्पेचंद्रहासेवितानके । दाडिमस्तुचिलिंगः
 स्यादेलायांकरकेचिषु ॥ ४४ ॥ निष्कमोबुद्धिसम्पत्तौनिर्गमेदुष्कलेपिच
 । निगमोवाणिजेपुर्ग्याकटेवेदेवणिकपथे ॥ ४५ ॥ नियमोमंत्रणायांच

मेदि०

मान०

मेदि०

मान०

प्रतिज्ञानिष्ठयेवते । नैगमंस्यादुपनिषद्गणिजो नैगरेपिच ॥ ४६ ॥ प
रमंस्यादनुज्ञायामव्ययं परमः परे । प्रथमस्तु भवेदादौ प्रधानेपिचवाच्य
वत् ॥ ४७ ॥ प्रतिमागजदंतस्य बन्धे चानुक्ता वपि । पंचमोऽगभेदे
स्यात्स्वरभेदे च पंचमी ॥ ४८ ॥ पांडवानां च पत्न्यां स्त्री पंचानां पूरणे चिषु
। प्रक्रमः क्रमेऽवसरे मध्यमे मध्यजे न्यवत् ॥ ४९ ॥ पुमान्स्वरे मध्य
देशेऽप्यवलग्रे तु न स्त्रियां । स्त्रियां दृष्टरजो नाय्यां कर्णिकां गुलिभेदयोः
॥ ५० ॥ अक्षरकंदसितशाललामंलां कनेव्यजे । शृङ्गे प्रधाने भूषायां रम्ये
वालधिपुंड्रयोः ॥ ५१ ॥ तुरंगे च प्रभावेऽथ व्यायामः पौरुषेऽश्रमे । विप्र
मेदुर्गसंचारे विप्रमोभ्रंतिहावयोः ॥ ५२ ॥ विद्रुमो रत्नवृक्षेऽपि प्रवाले
पिपुमानयम् । विलोमस्तु प्रतीपे स्याद्भुजंगे वरुणेश्चुनि ॥ ५३ ॥ आम
लक्यां विलोमो च विलोमं चारपट्टने । विक्रमस्तु पुमान्क्रांतिमात्रे स्याच्छ
क्तिसंपदि ॥ ५४ ॥ संक्रमः क्रमणेऽपुंसि न स्त्री स्याद्दुर्गसंचरे । संधमः सां
ध्वसेऽपि स्यात्संवेगादरयोरपि ॥ ५५ ॥ सत्तमः स्यात्तूज्यतमे साधीयस्युत्त
मे चिषु । सरमा कुक्कुरीदेव शुन्योः स्याद्राक्षसोभिदि ॥ ५६ ॥ सुखमा
ऽनंतशोभायां स्त्री चारै च समे चिषु । सुषोमः शीतले चारै चिषुना पन्नगां
तरे ॥ ५७ ॥ सचतुः ॥ भवेदनुपमा सुप्रतीकिन्यां स्त्री चिषूत्तमे । अभ्या
गमा विरोधाभिघाताभ्युत्क्रमनांतिके ॥ ५८ ॥ उपक्रमस्तु पधायां ज्ञात्वा
रंभे च विक्रमे । चिकित्सायामुपगमः स्त्रीकारेऽनिकसर्पणे ॥ ५९ ॥ जल

गुल्मी जला वर्तकच्छपे जलचत्तरे । दंडाया मस्तुकीनाशे दिवसे कुम्भसम्भ
वे ॥ ६० ॥ सुवंगमस्तुमंडूके तथा शाखा मृगेऽपि च । पराक्रमो विक्रमे स्यात्सा
मर्थ्याद्योगयोरपि ॥ ६१ ॥ महापद्मः पुमान्नागनिधिसंख्या तरेषु च ।
या तया मोन्यवज्जीर्णे परिभुक्ते जिहतेषु च ॥ ६२ ॥ सार्वभौमं तु दिग्गगे सु
र्वपृथ्वीपतां वपि ॥ मपञ्च ॥ अभ्युपगमस्तु पुंसि स्त्रीकारेऽनिकसमागमे
च ॥ ६३ ॥ नक्षत्रनेमिहृत्कारे वत्यां नाधुवे चंद्रे ।

मेदि०

माना०

इति मानववर्गः

॥ यैकं ॥ यो नावायौ यमनेयायात्राप्रिधूमितत्यगेषु । वारणयोगसमज्ञा
यानेषु पुमस्तु गन्तरि स्यात्तः ॥ १ ॥ ज्यामातरि वसुधायां मौर्व्यादुक्षी
वमह्निगमने च । नाज्वालनेद्यौ सिद्धशालयत्रिदशवर्त्मनोर्योषिति
॥ २ ॥ यदिः ॥ अर्घ्यशिलाजतुन्यधुवे च न्याये च वाच्यवत् । अन्यस्तु
पुंसि मुस्तायामन्तेऽङ्गुतेऽधमे चिषु ॥ ३ ॥ अर्घ्यमर्धस्य योग्ये स्यादर्थार्थेऽपि
च वाच्यवत् । अन्योऽसदृशेतरयोरर्ज्यस्यात्स्वामिवैश्ययोः ॥ ४ ॥
आस्यं मुखे च तन्मध्ये तद्भवे च स्त्रियां स्थितौ । इज्यादानेऽध्वरेऽर्च्यं यांसं
गमे स्त्रीगुरौ चिषु ॥ ५ ॥ इभ्याकरेणुशस्त्रयोः स्त्रियामाद्यौ च वाच्यवत् ।
कश्यन्त्रिषुकशार्हस्यात्स्त्रीवं मद्याश्वमध्ययोः ॥ ६ ॥ कन्याकुमारिकानां
र्योऽपि वधीरशिमे दयोः । क्षुयोरेगंतरे वेश्मकल्पान्तापचयेषु च ॥ ७ ॥

यान्त०

मेदि०

यान्त०

कल्य म्य भातेक्ली वंस्यात्कल्योवा क्श्रुतिवर्जिते । सय्योनीरेग दक्षेषुक
 ल्याणव चनेपिच ॥ ८८ ॥ उपायव चनेपिस्या त्रिषुमद्येतुयोषिति । क
 क्ष्या वृहत्तिकायां स्यात्कां च्या मध्येभवंधने ॥ ८९ ॥ हर्म्यादीना म्य कोष्ठेच
 कार्यहेतौ प्रयोजने । काव्यं ग्रन्थे पुमान् शुक्रे काव्या स्यात्पूतना धियोः ॥ ९० ॥
 कां स्यंवाद्यां तरेपान पात्रे स्यात्तैजसां तरे । कायः कदै वते मूर्त्ता संघे लक्ष्य
 स्वभावयोः ॥ ९१ ॥ मनुष्यतीर्थे कायं स्यात्क्रिया तूपाय चेष्टयोः । आर
 भे निष्कृतौ पूजासं प्रधारण कर्मसु ॥ ९२ ॥ शिक्षा चिकित्सा करणे कुड्यं
 भित्तौ विलेपने । कुल्यं स्यात्कीकसेषु दृष्टे द्रोणीं स्तूप्या मिषेषु च ॥ ९३ ॥ कु
 ल्यापयः प्रणाल्यां च नद्यां जीवन्ति कौषधौ । कुलोद्भवे कुलहिते त्रिषु मान्ये पुनः
 पुमान् ॥ ९४ ॥ कृत्या क्रिया देवतयोस्त्रिषु विद्विष्ट कार्ययोः । गयः स्यात्प
 शुण्जर्ष्येर्भेदे तीर्थे पुनर्गया ॥ ९५ ॥ गव्यं न पुंस कंज्यायां रगद्रव्येष्व
 स्त्रियां । गोसमूहे त्रिलिङ्गानुगोदुग्धादौ च गोहिते ॥ ९६ ॥ ग्राम्यं स्त्रीक
 रणे क्लीवेश्च लप्रा कृतयोस्त्रिषु । गुह्यं रहस्य पस्थे च गुह्यः कमठदंभ
 योः ॥ ९७ ॥ गुह्यं गुदे ग्रन्थभेदे क्लीवंशाखापुरे स्त्रियां । गृहा सक्तमृगा
 दौ नात्रिषु चास्त्रैरिपक्षयोः ॥ ९८ ॥ गेयं तु गीते गेयः स्याद्भातव्ये गायने त्रि
 षु । गोप्यो दासी सुते पुंसि रक्षणीयेऽभिधेयवत् ॥ ९९ ॥ चव्यं तु चविके क्ली
 वं वचायामपियोषिति । चयः समूहे प्राकारमूलबन्धे समाहृतौ ॥ १०० ॥
 चित्यं मृतक चैत्ये स्याच्चित्यामृतचित्तौ स्त्रियां । चैत्यमायतने बुद्धवेद्ये नोद्दे

०१११३

श्यपादपे ॥ २१ ॥ चेद्यंस्यादद्भुतेप्रश्नेचेदनाहं तुवाच्यवत् । क्वायास्या
दातपाभावेप्रतिविम्बार्कयोषितोः ॥ २२ ॥ पालनोत्कोचयोः कान्तिसच्छोभा
पंक्तिषुस्त्रियां । जयाजयंतोतिथिभित्त्यथ्योमातत्सखीषुच ॥ २३ ॥ अग्निम
न्धेनाजयन्नेविजयेचयुधिष्ठिरे । जन्यं हृदे परीवादे संग्रामेचनपुंसकम्
॥ २४ ॥ जन्यामातृवयस्यायां जन्यः स्याज्जनकेपुमान् । त्रिषूत्याद्यज
नित्रोऽश्वनवोऽज्ञातिभृत्ययोः ॥ २५ ॥ वरस्त्रिग्वेऽथ जन्युस्स्यात्पुंसिप्रा
ण्यग्निधातृषु । त्रयीत्रिवेद्यांचितयेननाताश्चैर्ऽश्वसर्पयोः ॥ २६ ॥ ग
रुडाग्रजेसुवर्णेचपुंसिक्लीबेरसांजने । त्रिव्यो नक्षत्रभेदेस्यात्कलौधात्र्या
श्चयोषिति ॥ २७ ॥ द्रव्यंस्यात्पितृलेवित्रेपृथ्व्यादौचविलेपने । क्ली
बेचमेषजेभव्येद्रुविकारेचवाच्यवत् ॥ २८ ॥ दस्युश्चैरेपुंसिरिपौदा
यः सोऽह्नु एवभाषणे । विभक्तव्यपितृद्रव्येतथाहरणदानयोः ॥ २९ ॥
दिव्यंलवङ्गेधात्र्यांस्त्रीवल्लौदिविभवेत्रिषु । द्रव्यंत्रिषुद्रुषणीयेक्लीवंवस्त्रेच
तद्गृहे ॥ ३० ॥ दूत्यंदूतस्त्रभावेचभावेकर्मण्यपिस्मृतं । दैत्याऽसुरेमुखायां
तुदैत्याचण्डौषधावपि ॥ ३१ ॥ धन्याधात्र्यामलक्याः स्याद्धन्यंपुण्यव
तित्रिषु । धान्यंवीहिषुधन्याकेधिरुच्यंस्यानाग्निसदास्तु ॥ ३२ ॥ शक्ता
वृक्षेऽथनयोनीतिद्यूतविशेषयोः । नाट्यनौट्यचिकेलास्येनित्यंस्यात्स
ततेपिच ॥ ३३ ॥ शाश्वतेत्रिषुपथ्यास्त्रीहरीतक्यांहितेत्रिषु । पद्मं
श्लोकेपुमांश्चूड्रेपद्मावर्त्मनिकीर्तिता ॥ ३४ ॥ पाक्यंविटाख्यलवण्य

मेदि०

याना०

मैदि०

थान०

वक्षारेपुनःपुमान् । प्रायोमरणानशनेमृत्यौबाहुल्यतुल्ययोः ॥ ३५ ॥
 प्रियोहृद्येऽन्यत्रतुपुंसिबुद्धिनामौषधौधवे । पीयुःकालेरेवौघूकेनापुण्यंशे
 मनेत्रिषु ॥ ३६ ॥ क्लीबं धर्मेच सुकृतेपुण्यः कलियुगे स्मृतः । नक्षत्रमा
 सयोर्भेदे पूज्यः श्वशुरवंद्ययोः ॥ ३७ ॥ पेयम्पातव्यपयसोः पेयाश्चा
 शाच्छमण्डयोः । बन्ध्यस्त्वफलवृक्षादौ स्त्रियां स्यादप्रजः स्त्रियाम्
 ॥ ३८ ॥ बर्त्यापतिं बरयां स्त्रीवरेण्ये त्रिषु नास्मरे । बल्यंप्रधाने धातौ स्या
 न्क्लीबं बलकरे त्रिषु ॥ ३९ ॥ बीर्यं शुक्रे प्रभावे च तेजः सामर्थ्ये योरपि
 । मयं प्रतिभये घोरे प्रसूने कुञ्जकस्य च ॥ ४० ॥ भयं शुभे च सत्ये च यो
 ग्ये भाविनितु त्रिषु । कर्मरङ्गतरैपुंसि स्त्रियां करिकणो मयोः ॥ ४१ ॥ क्ली
 बमस्य निभाग्यनुस्याच्छुभाशुभकर्मणोः । मृत्योदासे भृतौ भृत्या मयु
 र्नाकिन्नरे मृगे ॥ ४२ ॥ मयः शिल्पिनिदैत्यानां करभेऽश्वतरेऽपि च । म
 ध्यं विलग्रे न स्त्री स्यान्नाय्येऽनरेऽधमेऽपि च ॥ ४३ ॥ मत्स्यो मीनेऽथ पुंभूम्नि
 देशे स न्युः पुमान् क्रुधि । दैन्ये शोके च यज्ञे च माल्यं कुसुमं तत्र जाः ॥ ४४ ॥
 मायास्याच्छास्वरी बुद्धौ र्मायः पीताम्बरे सुरे । मूल्यं स्याद्देतने प्रभे मृत्युर्नाम
 रणे यमे ॥ ४५ ॥ मेध्यं त्रिषु शुचौ रक्तवचारे च नयोः स्त्रियाम् । ययुः पु
 मानश्च मेधतुरगे च तुरङ्गमे ॥ ४६ ॥ याप्यस्तु यापनीये स्यान्निद्रिनेऽपि
 धेयवात् । याम्या प्राच्याम्भरणयोः च पुंस्यगस्त्ये च चन्दने ॥ ४७ ॥ योग्या
 प्रवीणयोगार्हो पायशतौ पुवाच्यवत् । क्लीबमृद्धौ षधौ पुष्ये नास्ति भ्यासा

॥ ११३ ॥

कयोषितोः ॥ ४८ ॥ रम्यारथौचम्पकेनामनोसेत्त्रभिधेयवत् । नपुंसकं प
ठालस्यमूलेस्फुरिभिरिष्यते ॥ ४९ ॥ रथ्यारथौघविशिखावर्त्तनीषुच
योषिति । रथवोढरिपुल्लिंगोरूप्यः स्यात्सुन्दरे त्रिषु ॥ ५० ॥ आहतस्वर्ण
रजतेरजतेचनपुंसकं । लयोविनाशे संश्लेषे साम्ये तौर्यत्रिकस्य च ॥ ५१ ॥
लक्ष्यं स्यादपदेशेऽपि शरव्येऽपि नपुंसकं । लभ्यं युक्ते च लब्धव्ये लास्ये नौर्यत्रिके
मतं ॥ ५२ ॥ नृत्ये च वज्या प्रस्थाने वर्गे पर्यटनेऽपि च । वन्यं त्रिषु वनोद्भू
ते स्त्री वनाम्बुसमूहयोः ॥ ५३ ॥ वाच्यं नुकुम्भिते हीने वचनार्हे च वाच्यव
त् । विंध्यास्त्रियां लवल्यां स्यात्पुंसि व्याधाद्रिभेदयोः ॥ ५४ ॥ बोध्यं
तु विस्मये दृश्ये पुंसि लासकवाजिनोः । वेश्यं वेश्या गृहे स्त्री वंगणिका यान्तु
योषिति ॥ ५५ ॥ शल्यं तु नस्त्रियां शङ्को स्त्री वंश्चेडेऽपुनो मरे । मदनद्रुम्बा
विधोर्नाशयः शय्याहिपाणिषु ॥ ५६ ॥ शय्या स्याच्छयनीये च गुम्फनेऽपि
च योषिति । शून्यं स्यान्निर्जने वाच्यलिङ्गं मल्यान्तु योषिति ॥ ५७ ॥ शै
र्यमारभटी शक्तयोः सङ्घः शैलान्तरे पुमान् । साढव्ये वाच्यलिङ्गः स्यादा
रे ग्येतु नपुंसकम् ॥ ५८ ॥ संख्यं समिति संख्या स्यादेकद्व्यादिविचारयोः
। संध्यापितृप्रसूतद्वयान्तरयोर्युगसन्धिषु ॥ ५९ ॥ सत्यं कृते च शप
थे तथ्ये त्रिषु तदति । सव्यं वामे प्रतीपे च स्मयोनाऽद्भुतगर्भवयोः ॥ ६० ॥
सायः काण्डे दिनान्ते च साध्यो योगान्तरे स्मरे । गणदेवविशेषे च साधनीये
तु वाच्यवत् ॥ ६१ ॥ सूर्योऽर्कपरे तपने स्त्री तद्भार्य्या षधीभिदोः । स्थेयो

मेदि०

यान्त०

भेदि०

आन्त०

विवादपक्षस्य निर्णेतारिपुरेहिते ॥ ६२ ॥ सेव्यं क्लीबमुशीरे स्यात्सेवार्हे
 पुनरन्यवत् । सैन्यं क्लीबं बले सेना समवेते तु वाच्यवत् ॥ ६३ ॥ सौम्यो
 ऽज्ञेता चिष्वनुग्रे मनो ज्ञेसो मदेवते । हार्यो विभीतकतरौ हर्तव्ये पुनरन्य
 वत् ॥ ६४ ॥ जरणे ऽयं चिषु हृद्यं हृज्जहद्वितहृत्प्रिये । वशकृद्देदमन्त्रे
 नाबुद्धिना मोषधौ स्त्रियाम् ॥ ६५ ॥ यच्चि ॥ अनयस्तु विपद्देवा शुभ
 योर्व्यसनेषु वा । अच्यो ऽति क्रमेदण्डे विनाशे दोषकृच्छ्रयोः ॥ ६६ ॥ अ
 म्बो यमम्बसंघाते क्लीबमम्बहिते ऽन्यवत् । अधृष्या तठिनी भेदे प्रगल्भी
 वाच्यलिङ्गकं ॥ ६७ ॥ अवध्यमवधार्ये स्याद नर्थकवचस्यपि । अ
 व्ययो ऽस्त्रोश्च भेदेनाविज्ञौ निर्व्यये चिषु ॥ ६८ ॥ अहल्यात्वस्य रे
 भेदे भार्यायां गौतमस्य च । अहार्यः पर्वतेना स्याद हर्तव्ये तु वाच्यवत्
 ॥ ६९ ॥ अभियात्त्वभिधाने स्याच्छ्रोभायाश्च यशस्यपि । अभयास्त्री
 रीतक्यमुशीरे च न पुंसकं ॥ ७० ॥ निर्भये वाच्यलिङ्गः स्यादपत्न्यं
 पुत्रयोर्मतं । अगस्त्यकुम्भयो नौ स्यादङ्गसेनतरवपि ॥ ७१ ॥ आशयः
 स्यादभिप्रायेण न साधारण्ये रपि । स्यादातिथ्यमतिथ्यर्थे त्रिलिङ्गमतिथौ
 पुमान् ॥ ७२ ॥ आत्रेयीपुष्पवत्यां स्यान्नदीभेदे च नामुनौ । आदित्यो
 भास्करे देवेभ्योऽन्नायोनिगमेपि च ॥ ७३ ॥ उपदेशे पीन्द्रियानुहूषीकौ
 तसि स्मृतं । उदयस्तु पुमान्पूर्वपर्वते च समुद्रौ ॥ ७४ ॥ उपायः सा
 मभेदादौ तथैवोपगतौ पुमान् । उर्णा युर्नाक्षराभङ्गे मेषकम्बलमेषयोः

॥ ७५ ॥ औचित्यमुचितत्वित्यात्म्येपि च न पुंसकं । कषाधारसभेदे च
निर्यासे च विलेपने ॥ ७६ ॥ अङ्गुलगेवनस्त्रीस्यात्सुरभौलोहिते विषु
। कालेयोदैत्यभेदे स्यात्कालखण्डेन पुंसकं ॥ ७७ ॥ क्षिपण्युस्तु पुमान्
हेसुरभौवाच्यलिङ्गकः । कुलायस्तु पुमान्स्थानमावेष्ट्यात्यश्वासके
॥ ७८ ॥ क्षेवियंक्षेव जतृणे परदेहचिकित्सयोः । परदाररतासाध्य
रेगयोः क्षेवियः पुमान् ॥ ७९ ॥ कौकृत्यमनुतापे स्यादयुक्तकरणेपि
च । गाङ्गेयस्यात्पुमान्भीष्मोक्तीवस्वर्णकशेरुणोः ॥ ८० ॥ चक्षुष्यः
केतकेपुण्डरीकसंज्ञकपादपे । कुलस्थिकास्तु भगयोस्त्रियामक्षिहितेऽन्यवत्
॥ ८१ ॥ चाम्पेयश्चम्पकेस्वर्णे किञ्चुल्केनागकेसरे । जघन्यं हेमलेक्ष्मी
वचरमेगर्हितेऽन्यवत् ॥ ८२ ॥ जठायुः पुंसि सम्पातेः कनीयसि च गुग्गु
लो । जरयुरपितत्यश्चिरजगर्भाशये पुमान् ॥ ८३ ॥ तपस्यावत
चर्यायान्तपस्यः फाल्गुने पुमान् । द्वितीयातिथिभित्त्याः पूरणे तूभये वि
षु ॥ ८४ ॥ देवयुर्वीच्यलिङ्गस्तु धार्मिके लोकयात्रिके । नादेयीनागर
ङ्गे स्याज्जयायामम्बुवेतसे ॥ ८५ ॥ भूमिजन्वाजवायाश्च व्यङ्गुष्ठेपि
चयोषिति । निकायस्तु पुमान्क्षेत्रे सधर्मि प्राणिसंज्ञितौ ॥ ८६ ॥ समुच्च
ये संहतानां निलये परमात्मनि । नेपथ्यः स्यादलङ्कारेरङ्गज्यायां न पुं
सकम् ॥ ८७ ॥ प्रणयः प्रसवे प्रेम्नियोज्जाविश्रम्भयोरपि । निर्वाणेष्व
शपर्यायः प्रकारेऽवसरे क्रमे ॥ ८८ ॥ प्रलयो मृत्युकल्पानामूर्च्छाया

मेदि ०
यान् ०

मैदि०
यान्न०

येषुपुंस्वयं । प्रत्ययः प्रथितत्वे च सनादिज्ञानयोरपि ॥ ८७ ॥ आ
चारेश पथेरंधेविश्वासाधीनहेतुषु । पर्जन्योमेघश्चेपिध्वनदम्बुद
शक्रयोः ॥ ८८ ॥ प्रसव्यंवाच्यलिङ्गः स्यात्प्रतिकूलानुकूलयोः । प्र
कीर्यः पूतिकरजेविनिकीर्येतुवाच्यवत् ॥ ८९ ॥ प्रणायोऽसम्भतेऽपि
स्यादभिलाषविवर्जिते । पयस्यनुपयोजातहितयोर्वाच्यलिङ्गकम्
॥ ९० ॥ दुग्धिकाक्षीरिकाकोल्होः स्वर्णक्षीर्यामपिस्त्रियां । पारुष्यंपरुष
त्वेचदुर्वाक्येषुसिगीष्यतौ ॥ ९१ ॥ पानीयनुजलेक्ष्मीवंपातव्येवाच्यलि
ङ्गकं । पौलस्त्यस्तुकुवेरेस्याद्दशग्रीवेपिपुंस्वयम् ॥ ९२ ॥ बलयः कण्ठ
रेगेनाकङ्क्षणेपुन्नपुंसकं । ब्रह्मण्यो ब्रह्मसाधौस्याद्ब्रह्मदारुशनैश्चरे
॥ ९३ ॥ बालेयोगर्दभेषुसिमृदौ बालहितेचिषु । ब्राह्मण्यंब्राह्मणत्वेच
समूहेचदिजन्मनाम् ॥ ९४ ॥ भुवन्युः स्यात्पुमान्मानौज्वलनेशशला
ज्जने । भुजिष्यस्तुस्वतन्त्रेस्याद्भुस्तुत्रकदासयोः ॥ ९५ ॥ स्त्रि
यांदासीगणिकयोर्मलयः पर्वतान्तरे । शैलाङ्गेदेशआरमेचिवृतायानुयो
विति ॥ ९६ ॥ मङ्गल्यः स्याच्चायमाणाम्बुत्यविल्वमस्तूरके । स्त्रियां
शम्यामधःपुष्पीमिसिष्पुक्लवचास्तुच ॥ ९७ ॥ रेचनायामथोदधि
क्षीवंशिवकरेचिषु । मृगयुः पुंसिगोमायौव्याधेचपरमेष्ठिनि ॥ ९८ ॥
रहस्यास्त्रीनदीभेदेगोपनीयेऽभिधेयवत् । लौहित्यंलोहितत्वेस्यात्क्षी
वंपुंसिनदान्तरे ॥ ९९ ॥ वदान्योदानशौण्डेस्याच्चारुवादिनिवाच्य

वत् । व्यवायः सुरतेनैर्द्धापुंसिक्लीवंतुतेजसि ॥ १०२ ॥ वक्तव्यंकुम्बि
तेहीनेवचनार्हेचवाच्यवत् । विजयः स्याज्जयेपार्थस्त्रियांतिथ्यन्तरेस्मृता
॥ १०३ ॥ उमासख्यांविस्मयस्स्यादाश्चर्य्यगर्बयोःपुमान् । विनयातुकला
यांस्त्रीशिक्षायांप्रणतौपुमान् ॥ १०४ ॥ विषयो गोचरेदेशे तथा जनप
देपिच । प्रबन्धाद्यस्ययोज्ञातस्तत्ररूपादिकेपुमान् ॥ १०५ ॥ विशल्या
ग्निशिखादन्तोगुडुचीत्रिपुटास्तुच । श्वश्रुर्य्यदेवरे श्यालेशशिड्यः पा
वकान्तरे ॥ १०६ ॥ मुनिभेदेचमालूरेशालेयः स्यान्मिसौपुमान् । त्रिषु
शाल्युद्भवेक्षेत्रेस्याच्छीर्षण्यन्तुशीर्षके ॥ १०७ ॥ सुकेशेपुंसिशैलेयना
लपण्याञ्चसैन्धवे । शैलजेनातुमधुपेशिलातुल्येऽन्यलिङ्गकं ॥ १०८ ॥ सं
ख्यायः सन्निवेशेचसंस्थानेविस्तृतावपि । सन्नयः समवायेपिपृष्ठस्थायिब
लेपुमान् ॥ १०९ ॥ समयः शपथाचारसिद्धान्तेषु तथाधियि । क्रिया
कारेचनिर्द्देशेसङ्केतेकालमाषयोः ॥ ११० ॥ सरिण्यस्तुपुमान्वारिवा
हेस्यान्मातरिम्बनि । सामर्थ्ययोग्यतायांस्याच्छक्तावपिनपुंसकं ॥ १११ ॥
सौरभ्यन्तुमनो ज्ञत्वेसौगन्धेगुणगौरवे । सौभाग्यं सुभगत्वेस्याद्योगभेदे
नपुंसकम् ॥ ११२ ॥ हिरण्यं रेतसिद्रव्येशातकुम्भवण्टयोः । अश्व
येमानभेदेस्यादकुप्येचनपुंसकं ॥ ११३ ॥ हृदयमानसेबुक्कोरसौरपिनपुंस
कम् ॥ यचतुः ॥ भवेदनुशयोद्वेषेपश्चात्तापानुबन्धयोः ॥ ११४ ॥ अथा
ब्रसायः शेषेस्यात्समाप्तौनिश्चयेपिच । अवश्यायस्तुनीहारेप्यभिधानेपि

मेदि०
यान्त०

॥ ११८ ॥

भेदि०

यान्त०

पुंस्ययं ॥ ११५ ॥ अपसव्यंचिलिङ्गनुदक्षिणप्रतिकूलयोः । अन्त
शय्यामृतैर्भूमिशय्यायां पितृकानने ॥ ११६ ॥ उपकार्यारजसद्यन्तु
प्रकारेचितेऽन्यवत् । जलाशयो जलाधारे स्यादुशीरे न पुंसकम् ॥ ११७ ॥
तण्डुलीयः शाकभेदे विडङ्गतरुताप्ययोः । तृणशून्यं मल्लिकायान्त्रिषु
स्यात्केतकीफले ॥ ११८ ॥ दाक्षिणात्यो नारिकेले चिषु दक्षिणदिग्भवे
। धनञ्जयोऽर्जुने वह्निनागभिद्देहमारुते ॥ ११९ ॥ निरामयस्तु पुंसि
स्यादिडिके चिषु नीरुजि । परिधायो जनस्थाने परिच्छेद नितम्बयोः
॥ १२० ॥ प्रतिश्रयः सभायाश्चाशये प्रतिभयम्भये । घोरे पिपाञ्चजन्य
स्तु कृष्णशङ्खेऽङ्गताशने ॥ १२१ ॥ प्रावृषेण्यः पुमान्नीपे प्राविद्धालभ
वे चिषु । पौरुषेयः कृते पुंसां विकारे पुरुषस्य च ॥ १२२ ॥ चिषुना सङ्घ
बधयोः पुरुषस्य पदान्तरे । फलोदयः पुमान् लभेच्चिदिवेशालयेऽपि च
॥ १२३ ॥ भागधेयं मतं भाग्ये भागप्रत्याययोः पुमान् । महालयो विहारे
स्यात्तीर्थे च परमात्मनि ॥ १२४ ॥ महोदयः कान्यकुब्जे चाधिपत्या पवर्ग
योः । महामूल्यः पद्मरगेनामहार्धेन्यलिङ्गकः ॥ १२५ ॥ मार्जारी
यः स्मृतः शूद्रे विडाले कायशोधने । रैहिणे योन्यवदत्सेना बुधे च हलायुधे
॥ १२६ ॥ विलेशयस्तु पुच्छिङ्गे मूषिके च भुजङ्गमे । वैनते यस्तु गरुडे
स्यात्प्रभाकरसारथौ ॥ १२७ ॥ सम्परायः समीके स्यादापटुत्तरकालयोः
। समाह्वयस्तु पशुभिः खगैर्द्यूते च सङ्गरे ॥ १२८ ॥ भवेत्समुदयः सङ्घे सं

॥ ११७ ॥

युगेचसमुद्रमे । समुदायः समूहेस्याद्युद्धेसमुच्छ्रयः पुमान् ॥ १२७ ॥

मेदि •

विरोधात्सेधयोः स्थूलोच्चयोर्गण्डोपलेपिच । गजानां मध्यमगतेष्वसाक

यान् •

स्यवरण्डयोः ॥ १३० ॥ हिरण्मयः सुरज्येष्ठेनासुवर्णमयेचिषु ।

॥ यपंच ॥ कालानुसार्यं शैलेयेकालीयेशिंशंपाटुमे ॥ १३१ ॥ दुग्धताली

यमित्येतद्दुग्धाग्रक्षीरफेनयोः । अथप्रवचनीयश्चस्यात्यवक्तृप्रवा

च्ययोः ॥ १३२ ॥ वृषाकपायीश्रीगौरीवरीजीवन्तिकासुच । ॥ यषट् ॥

प्रत्युद्गमनोयमुपस्थेयेधौताम्पुकद्वये ॥ १३३ ॥ विष्वक्सेनप्रियालक्ष्म्यां

॥ वारह्यामपियोषिति ।

इतियान्तर्गः

॥ रैकं ॥ रः स्मृतः पावकोतोद्गोः पुंसिस्त्र्योविज्ञयोः । श्रीर्वेशरचना

रन्त •

शेभाभारतीसरलद्रुमे ॥ १ ॥ लक्ष्म्यां त्रिवर्गसम्पत्तिविधोपकरणेषुच ।

विभूतौ चर्मतौ चस्त्रीसुः स्त्रियां निर्गरेस्त्रिवे ॥ २ ॥ रद्विः ॥ अरंशीघ्रेचचक्रा

ङ्गेशीघ्रगेपुनरन्धवत् । अग्रं पुरस्तादुपरिपरिमाणेपलस्यच ॥ ३ ॥

आलंबनेसमूहेचप्रान्तेचस्यान्नपुंसकम् । अधिकेचप्रधानेचप्रथमेचभिधे

यवत् ॥ ४ ॥ अस्त्रः कोणेकचेपुंसिस्त्रीवमश्रुणिशोणिते । अस्त्रं प्रहरणे

षापेकरवालेनपुंसकम् ॥ ५ ॥ अभ्रं मेघेचगगनेधातुमेदेचकाञ्चने । अ

द्रिः शैलद्रुमार्केनाऽथाङ्घ्रिर्नापादमूलयोः ॥ ६ ॥ आरचर्मप्रभेदिन्यापुं

मेदि० सिमैमेशनैश्वरे । आर्द्रानक्षत्रभेदेस्यास्त्रियां स्त्रिनेऽभिधेयवत् ॥ ७ ॥
 रत्न० आरुः पुंसितरेभेदे तथा कर्कटदंष्ट्रिणोः । इन्द्रः शक्रादित्यभेदयोगभे
 दान्नरत्नम् ॥ ८ ॥ इन्द्राफणिज्जम्बूकेस्त्रीस्यादिरभूवाक् सुगन्धुषु ।
 अग्रः शूद्रासुतेष्टत्राद्रुद्रे पुंसि त्रिषूक्तटे ॥ ९ ॥ स्त्रीवचाश्च तयोर्हृष्टी
 कर्कट्या करभेपुमान् । असौवृषे च किरणेषु सार्जुन्युपचित्रयोः ॥ १० ॥
 ऐन्द्रिः काके जयन्ते नाथौड्राः पुंभूम्नि नीवृति । ओड्रः ख्यातो जवापुष्पेष्ट
 रं नीरेष्ट रेंबुदे ॥ ११ ॥ कारेवर्षा पले रश्मौ पाणौ प्रत्यायम्बुगडयोः । कद्रु
 स्त्रिषु स्वर्णपिङ्गे नागानां मातरि स्त्रियाम् ॥ १२ ॥ कारेवर्धे निम्बये च बलौ
 यत्नेयतावपि । तुषारशैले पिपुमान् स्त्रियां दूत्यां प्रसेवके ॥ १३ ॥ सुव
 र्णकारिकायां च बन्धनागारबन्धयोः । क्षारे रसान्तरे धूर्त्तलवणोका च भ
 स्मनोः ॥ १४ ॥ कारिस्त्रियां क्रियायां स्याद्वाच्यलिङ्गमुशिलिपिनि । कारु
 र्विम्बकर्मणि नात्रिषु कारकशिल्पिनोः ॥ १५ ॥ क्षीरन्दुग्धे जले कीरः शुके
 पुंभूम्नि नीवृति । कुरुर्वपान्तरे भक्ते पुमान् पुंभूम्नि नीवृति ॥ १६ ॥ क्षुद्रः
 स्यादधमे क्रूरकृपणाल्पेषुवाच्यवत् । क्षुद्राव्यंगानटीकंठकारिकासर
 घासुव ॥ १७ ॥ चाङ्गेरीवेश्ययोर्हिस्त्रामक्षिकामात्रकेषु च । क्षुरः स्या
 च्छेदतद्रव्ये कोकिलाक्षे च गोक्षुरे ॥ १८ ॥ क्रूरस्तुकठिने धारेन्दुशंसे
 प्यभिधेयवत् । कृच्छ्रमाख्यातमाभीलेपापसंतापनादिनोः ॥ १९ ॥ क्षे
 रं शरीरे केदारे सिद्धस्यानकलत्रयोः । क्रोष्ट्रीमृगालिका कृच्छ्रविदा

॥ १२१ ॥

रीलाङ्गलीषु च ॥ २० ॥ श्लोद्रं मधुनिपानीये खरः स्यात्तीक्ष्णघर्मयोः ।
गर्हमेस्त्रीदेवताडे खरुर्दर्ये हरेर्हये ॥ २१ ॥ दन्ते पुंसि चिषु श्वेते खुरं को
सदलेशफे । गरीखण्यां करणे स्त्रीवन्नापविषे विषे ॥ २२ ॥ गात्रं गजाग्र
जं चादौ स्त्रीवमङ्गे कलेवरे । गोः स्त्रीभाषा सरस्वत्यो गिरिर्नाने चरुमिदि
॥ २३ ॥ अद्रौ गिरियके योषिर्द्वीर्णे पूज्ये पुनस्त्रिषु । गुन्द्रस्ते जनके स्त्रीतुषि
यज्ञैर्भद्रमुत्तके ॥ २४ ॥ गुरुस्त्रिलिङ्गां महति दुर्जरलघुनोरपि । पुमा
न्निषेकादिकारे पित्रादौ खुरमं चिणि ॥ २५ ॥ गृध्रः खगान्तारे पुंसि वा च्यलि
ङ्गाथलुम्भके । गोत्राभूगव्ययोर्गोत्रः शैले गोत्रं कुलाख्ययोः ॥ २६ ॥ संभावनी
यबोधे च काननश्चेत्तवर्त्मसु । गौरः पीतेऽरुणे श्वेते विष्णुद्धे चाभिधेयवत्
॥ २७ ॥ नाश्वेतसर्पे चन्द्रे नक्षत्रयोः पद्मकेसरे । गौरीत्वसंजातरजः कन्या
शंकरभार्ययोः ॥ २८ ॥ रेचनी रजनी पिङ्गा प्रियंगुवसुधासुच । आप
गाया विशेषेऽपियादृशां पतियोषिति ॥ २९ ॥ घस्त्रस्तु दिवसे हिंसे घोरे भी
मे हरे पिच । चरेऽक्षद्यूतभेदे च भौमे चारे च सेचले ॥ ३० ॥ चन्द्रः कर्पूर
कां पिङ्गसुधां शुक्लार्णवारिषु । चक्रः कोके पुमान् स्त्रीवंब्रजे सैन्यरथांग
योः ॥ ३१ ॥ रष्ट्रे दम्भान्तरे कुम्भकारे पकरणास्त्रयोः । जलावर्तेऽप्यथ च
रुः पुमान् हव्यान्नभाण्डयोः ॥ ३२ ॥ चारः पियालवृक्षे स्याद्भौतौ बन्धा
पसर्पयोः । चारुर्वृहस्पतौ पुंसि शोभनेऽप्यभिधेयवत् ॥ ३३ ॥ चित्रा सुप
र्णौ गोडुम्बासुभद्रादंतिकासुच । मायायां सर्पे नक्षत्रे नदीभेदेषु च स्थियां

मेदि०

यन्त्र ९

मेदि०

शक्त०

॥ ३४ ॥ तिलकालेख्ययोः स्त्रीवर्कवृत्तयोरपि । तद्युक्तयोस्तन्य
 लिंगं वीरीगित्यां नपुंसकं ॥ ३५ ॥ गोस्तनेव स्वभेदे चरेखालेखनभेदयोः
 । पुर्कवृक्षास्तु चांगेय्यास्त्रीपुंसक्येऽस्तवेतसे ॥ ३६ ॥ चैवंमृतेदेवकुलेनाभू
 भृन्मासभेदयोः । चारः पाठ चरेपि स्याच्चौरपुष्पोषधावपि ॥ ३७ ॥
 क्वचामिसावतिच्छेदेषु कुलुम्बुरुशिलीधयोः । नपुंसकं चातपवेच्छिद्रं दूष
 शरं धयोः ॥ ३८ ॥ जीरीस्यादौषधीभेदे स्त्रियामुपपत्तौ पुमान् । जीरस्तु
 जिरणे खड्गे टारे रंगुरंगयोः ॥ ३९ ॥ तरस्तु तरणे पुंसि दशलैपिठके
 तरी । तंवकुटुम्बकृत्ये स्यात्सिद्धं तैचौषधात्तमे ॥ ४० ॥ प्रधाने तंतुवाये च
 शास्त्रभेदे परिच्छेदे । श्रुतिशाखांतरे हेतावुभयार्थप्रयोजके ॥ ४१ ॥
 इतिकर्तव्यतायां च तन्त्री वीणा गुणमता । अमृतादेहश्चिवयोस्तुंद्रीनिद्रा
 प्रमोदयोः ॥ ४२ ॥ ता रेका नरभिन्मुक्ताविशुद्धोः शुद्धमौक्तिके । नान
 क्षेपेऽश्चिमध्ये च न नारूप्ये नपुंसकं ॥ ४३ ॥ स्त्रीबुद्धदेवताभेदे बालि
 गोष्पतिभार्ययोः । त्रिलिंगेऽत्युच्चशब्दे च ताम्रमुल्लेऽरुणेऽपि च ॥ ४४ ॥
 तीव्रानुकटुरेहियं राजिका मंडदूर्वयोः । त्रिष्वत्युज्जैनितांते च कटौ तीरंतु
 रोधसि ॥ ४५ ॥ पुंसि च पुणितो चंतु प्राजे न वै णुकेऽपि च । दरेऽस्त्रीसाध्वसे ग
 र्नेकंदरे तु दरी स्मृता ॥ ४६ ॥ दरा व्ययं मना गर्थे दस्त्रः खरेऽश्विनी सुते
 । दारु स्यात्पित्तलेका छेदे वदारी नपुंसकं ॥ ४७ ॥ द्वारं निर्गमनेऽपि स्याद्
 भुषाये धरे गिरौ । कर्पासतूलके कूर्मराजे वस्त्रंतरेऽपि च ॥ ४८ ॥ धरा विश्व

अस्यां च स्त्री गभीरा यमेद सोः । धात्री जनन्या मलकी व सुमत्युपमा तृषु
 ॥ ४७ ॥ धारसैन्याग्रिमस्कंधेतुं रंगगतिपञ्चके । घटादिच्छिद्रसन्तत्योः
 प्रपातस्याद्रवस्य च ॥ ५० ॥ खड्गादेर्निशितमुखे धारेऽग्रावांतरे पृष्ठे । धीरे धै-
 र्या न्विते स्वैरे धीरः स्यान्निषु पण्डिते ॥ ५१ ॥ स्वच्छन्दे धैर्ययुक्ते च कुंकुमे तु न
 पुंसकं । स्त्रियां श्रवणतुल्यायां धौमं धूमत्त्वर्द्ध रितं ॥ ५२ ॥ तथा वास्तु स्थानभे-
 दे नरेऽजे मनुजेऽर्जुने । स्त्री वंतुरमकर्पूरे न ब्रंस्यादग्रदारुणि ॥ ५३ ॥
 नासायां पुंसि कुम्भीरे नारस्तर्णकनीरयोः । नीबं नैमौ बली केन्दारे वतोभेऽ-
 पिकानने ॥ ५४ ॥ नेत्रं पथिगुणे व स्वभेदे मूले द्रुमस्य च । रथे च क्षुषि न
 द्यां तु नेत्रे नेतरि वाच्यवत् ॥ ५५ ॥ परः श्रेष्ठारिदूरन्योत्तरे स्त्री वन्तु केवले
 । पञ्चतुवाहने पर्ये स्यात्पक्षे शरपक्षिणोः ॥ ५६ ॥ पारं परतटे प्राप्ते न
 स्त्री पार नदीभिदि । पारी पूरे च कर्करीया पादरज्जौ च दन्तिनः ॥ ५७ ॥ पा-
 ञ्चतुभाजने याग्ये सुवाटौ राजमं चिणि । तीरद्वयांतरे चाथ पुरुः प्राज्येऽभि-
 धेयवत् ॥ ५८ ॥ पुंसि स्याद्देवलोके च नृपभेद परगयोः । पुरं न पुंसक-
 ज्ञे हे देव पाटलिपुत्रयोः ॥ ५९ ॥ पुष्पादीनां दलावृत्तौ नागुगुलौ न ना-
 पुरि । पुंड्रैर्द्वैत्यविशेषे क्षुभे दयोरतिमुक्तके ॥ ६० ॥ चिबे कृमौ पुंडरीके
 पुंभन्निनी वृदंतरे । पूरे जलसमूहे स्याद्द्वयसंशुद्धिस्तथाप्योः ॥ ६१ ॥
 यो च वस्त्रे मुखे च शूकरस्य हलस्य च । पौरन्निषु पुरे दूते करणे तु न पुंस-
 कं ॥ ६२ ॥ बरे जा मतरि वृत्तौ देवतादेरभोमिते । पिङ्गे पुंसि चिषु श्रेष्ठे कु-

मेदि०

रत्न०

मेदि०

एन०

कुमेतुनपुंसकं ॥ ६३ ॥ बरीप्रोक्ताशतावर्ग्या बरचस्यात्फलत्रिके । मनागि
 धेवरंक्लीवेकेचिदाऊसदव्ययं ॥ ६४ ॥ बभ्रुर्वैश्वानरेष्मूलपाणौचगरु
 डध्वजे । विशालेनकुलेपुंसिपिंगलेत्वभिधेयवत् ॥ ६५ ॥ बक्रः श
 नैश्वरेपुंसिपुटभेदेनपुंसकं । त्रिषुकूरेचकुटिलेबारःसूर्यादिवासरे
 ॥ ६६ ॥ दारेहरेकुञ्जवृक्षेवृंदावसरयोःक्षणे । बारीस्याङ्गजबंधन्याक
 लश्यामपियोषिति ॥ ६७ ॥ बारिर्वागाजबंधन्याःस्त्रीक्लीवेबुनिबालके
 । बीरेरसविशेषेस्यादुत्तरेसुभटेत्रिषु ॥ ६८ ॥ स्त्रीमुरक्षीरकाकोलीता
 मलक्येलबालुके । पतिपुत्रवतीरंभाविदारीदुग्धिकासुच ॥ ६९ ॥ मल
 पूःक्षीरविदार्याःक्लीवंष्मृग्यांनलेपिच । भरुःस्वर्णेहरेपुंसिभारेऽतिशब्
 भारयोः ॥ ७० ॥ भद्रःशिवेखंजरीटेवृषभेतुकदंबके । करिजातिविशेषे
 नाक्लीवंमंगलमुस्तयोः ॥ ७१ ॥ कांचनेचस्त्रियांरस्ताकृष्णाव्योमनदी
 पुच । तिथिभेदेप्रसारिरयांकटफलानंतयोरपि ॥ ७२ ॥ त्रिषुश्रेष्ठे
 चसाधौचनपुंसिकरणांतरे । भारःस्याद्वेवधेविष्टौपलानांदिसहस्रके
 ॥ ७३ ॥ भोरुर्गर्तत्रिलिंगःस्याद्वरयोषितियोषिति । भूरिर्नवासुदे
 वेचहरेचपरमेष्ठिति ॥ ७४ ॥ नपुंसकंसुवर्णेचप्राज्येस्यादाच्यलिंगक
 । मंत्रोवेदविशेषेस्याद्देवादीनांचसाधने ॥ ७५ ॥ गुह्यावादेपिचपुमान्म
 र्त्नागिरिधन्वनेः । मात्राकर्णविभूषायांविज्ञेमानेपरिच्छदे ॥ ७६ ॥
 अक्षुरवयवेस्त्वल्पोक्लीवंकार्त्तुःऽवधारणे । मारेमृतौसरेविघ्नेमारीचण्ड्यां

जनक्षये ॥ ७७ ॥ मारिः स्त्रीमारणे वर्षे मित्रं सुहृदि न दयोः । सूर्यपुंसि
 मुरगंधद्रव्ये दैत्यां तरे पुमान् ॥ ७८ ॥ यात्रा तु यापने पि स्याद्गमनोत्सवयोः
 स्त्रियां । रंधंतु दूषणे छिद्रे रघुं स्यादुपवर्तने ॥ ७९ ॥ उपद्रवे स्त्रीव
 पुंसो रुरुर्नामृगद्वैतयोः । वेचं वेमसि पीयूषे पटवासे पिसूचके ॥ ८० ॥
 रोधेनागालवे स्त्रीव मपरधे च किल्बिषे । रौद्रो घर्मे रसे चंड्यां स्त्रीतीव्रे भी
 षणे त्रिषु ॥ ८१ ॥ वज्रं स्याद्बालके धात्र्यां स्त्रीवं योगां तरे पुमान् । वज्रास्तु
 ह्यांगु उच्चाच्च वज्रीस्तु ह्यां तरे स्मृता ॥ ८२ ॥ दंभौ लौहोरके प्यस्त्रीवर्द्धं
 च पुवरत्रयोः । वप्रस्ताते पुमानस्त्रीवेणुक्षेत्रे च ये तटे ॥ ८३ ॥ वक्त्रां सु
 खे वस्त्रभेदे व्यग्रा व्यासक्त आकुले । वस्त्रेणादिव से स्त्रीवं मंदिरे च चतुष्प
 थे ॥ ८४ ॥ व्याघ्रः स्यात्पुंसि शार्दूलैरत्नैरंडकरंडयोः । श्रेष्ठे न रद्युत्तर
 स्थः कंटकार्या तु योषिति ॥ ८५ ॥ वृत्रोरिपौ घने ध्वंते शैलभेदे च दानवे
 । वेरः कलेवरे स्त्रीवं वार्ताकौ कुङ्कुमे पि च ॥ ८६ ॥ वाद्री स्त्रीपणपादे नागा
 नसाहौ रूपां तरे । शरस्ते जनके वाणे दध्यग्रे नाशरंजले ॥ ८७ ॥ श
 खं लोहास्त्रयोः स्त्रीवं कुरिकायां तु योषिति । शक्रः पुमान् देवराजे कुटजार्जुनभू
 रुहोः ॥ ८८ ॥ शद्रिर्नाभोधरे जिह्वौ शरुर्नाको पवज्रयोः । शारिर्ना
 ऽक्षोपकरणे स्त्रियां शकुनिकां तरे ॥ ८९ ॥ युद्धार्थं गजपट्यां शे व्यवहा
 रंतरे पि च । शरः स्याच्छ्रवले वा च्यलिंगः पुंसि समीरणे ॥ ९० ॥ अ
 क्षोपकरणे शस्त्रं न दयो रगमाज्ञयोः । शिगुर्नाशकमात्रे च शोभां जनम

भेदि •

गन्त •

दि० मे

रत्न ०

हीरुहे ॥ ९१ ॥ शिरेनापिप्लीमूलेस्याद्धमन्यां चयोषिति । शीघ्रं न
 लदे चक्रांगेक्षो बंदु तगतौ त्रिषु ॥ ९२ ॥ शुभ्रं स्यादभ्रकेक्षो वमुही प्रशु
 क्षयोस्त्रिषु । शुक्रः स्याद्भ्रगवेज्येष्ठमासे वैश्वानरे पुमान् ॥ ९३ ॥ रेतो
 ऽक्षिरुग्मिशोः क्षोबंभूरः स्याद्वा दवेभटे । स्वरुः पुमान्यूपखंडेभिदुरेष्य
 धरेशरे ॥ ९४ ॥ संचयज्ञे सदादानाच्छाद नारण्यकैतवे । ससेदध्यग्र
 गत्योर्ना स्वरेनासा समोरणे ॥ ९५ ॥ उदात्तादावकारदौ षड्भादौ चध्व
 नौ पुमान् । सारेबले स्थिरांशे च मज्जिपुंसि जलेधने ॥ ९६ ॥ न्यायेक्षो
 बं त्रिषु वरे सांद्रवने घने मृदौ । स्फारः स्यात्पुंसि विकटे कनकादेश्ववुदुदे
 ॥ ९७ ॥ सिप्रो निदाघसलिले सिप्रा तु सरिदंतरे । स्थिरभूषण लपण्योर्ना
 शनै मोक्षे ऽवले ऽद्रिषु ॥ ९८ ॥ सीरेर्कहलयोः पुंसि सुखचषक मद्ययोः
 । पुंलिंगस्त्रिदिवेशे स्यात्सूचंतं तु व्यवस्थयोः ॥ ९९ ॥ शास्त्रादि सूच
 नाग्रंथे स्वरः स्वच्छन्द मद्ययोः । हरिश्चंद्रा कीर्वाता श्वश्रुकभे कयमाहिष
 ॥ १०० ॥ कपौ सिंहे हरे ऽर्जेशौ शक्रे लोकांतरे पुमान् । वाच्यवत्पिङ्ग हरि
 नेर्हारे मुक्ता बलौ युधि ॥ १०१ ॥ हारिः प्रथिक संतान द्यूतादिभंगयोस्त्रि
 यो । चिं स्वात्वे लाबलोमां स्योः स्त्रियां स्याद्भूतुके ऽन्यवत् ॥ १०२ ॥ हीर
 तैला मुक्ता लक्ष्योः पुंसि शङ्करवज्रयोः । होरा लग्ने पिरशयर्द्धे रेखा शास्त्र
 भिदोरपि ॥ १०३ ॥ ॥ रवि ॥ अमरस्त्रिदशेयस्त्री संहारे कुलिश द्रुमे
 । स्वे गुडचमरा वत्स्योः स्थूणा दुर्वा जरा युषु ॥ १०४ ॥ अपरंगजपश्चार्द्धे स्या

॥ १२७ ॥

ज्जगैतुयोषिति । इतरस्मिन्नपितथाऽर्वाचीनेष्वन्यलिङ्गकम् ॥ १०५ ॥
अधरस्तुपुमानो छेहीनेऽनूर्द्ध्ववाच्यवत् । अध्वरःसावधानेस्यादसुभेदे
क्रौतौपुमान् ॥ १०६ ॥ अन्तरमवकाशावधिपरिधानान्तर्द्धिभेदतादर्थ्ये
। छिद्रात्मीयविनावहिरवसरमध्यात्मसदृशेषु ॥ १०७ ॥ अवरंगजा
न्यजंवादिदेशेषिचरमेचिषु । अम्बरंनदयोर्व्याप्तिस्तुगन्ध्यंतरवस्त्रयोः
॥ १०८ ॥ अङ्गारमुल्मुकेनस्त्रीपुंलिङ्गस्तुमहीसुते । अङ्कुरेर्धरेलो
न्निपानीयेऽभिनवाद्भिदि ॥ १०९ ॥ अजिरंप्राङ्गणेवातेविषयेदद्दुरेतनौ
। स्त्रीचण्ड्यामक्षरंब्रह्मवर्णयोःपुंसिशङ्करे ॥ ११० ॥ अशिरेवीतिहो
त्रेस्याद्राक्षसेभास्करेपुमान् । अण्डीरःपुरुषेशक्तेऽररंछदकपाठयोः
॥ १११ ॥ अवीरऽपतिपुत्रायांस्त्रीसत्त्वरहितेचिषु । अगुरुस्त्रीवंजोङ्कक
शिंशपयोर्वाच्यवत्त्रयुनि ॥ ११२ ॥ असुगरजनीरश्वोरसुरेदेवारि
भास्करयोः । आकरेनिवहोत्पतिःस्यानश्रेष्ठेषुकथ्यते ॥ ११३ ॥ आ
धारश्चाधिकरणेष्यालबालाम्बुधारणे । आसारःस्यान्वसरणेवेगवृष्टौसुहृ
द्वले ॥ ११४ ॥ आहारःस्यादाहरणेभोजनेचपुमानयं । आशरस्तुपुमा
नैश्वानरेचरजनीचरे ॥ ११५ ॥ आकरइंगिताकृत्योरितरेन्यत्रपा
मरे । इत्वर्यसत्यां पथिकेकूरकर्मणिचचिषु ॥ ११६ ॥ ईश्वरेमन्म
येशमौनाट्येस्त्रामिनिचान्यवत् । ईश्वरीचेश्वरेमायामुदरंजठरेयुधि
॥ ११७ ॥ उदारेदातुमहत्तोर्द्धक्षिणेष्यभिधेयवत् । उर्वरसर्वसस्या

भेदि •

शक्त •

॥ १२८ ॥

मेदि०

सन्त०

व्यभूमौ स्याद्भूमिमात्रके ॥ ११८ ॥ उत्तरदिग्विशेषे च स्नुषाया मर्जुने
स्य च । विण्टस्य सुतेनास्यादूर्द्धादी चोत्तमे त्रिषु ॥ ११९ ॥ नपुंसकं
प्रतिवाक्येऽथोद्धारश्चोद्भूतावृणे । ऋक्षरं वारिधारयामृक्षरश्चर्त्विजिस्तु
तः ॥ १२० ॥ एकाग्रमन्यलिंगं स्यादेकतानेप्यनाकुले । औशीरं शयना
सनचामरदण्डेप्युशीरजे प्रोक्तं ॥ १२१ ॥ क्राकरः करीरवृक्षे दीने क्राक
चिचपश्चिभेदे च । कदरः श्वेतखदिरैककचव्याधिभेदयोः ॥ १२२ ॥
कर्बुरं सलिले हेमिकर्बुरः पापरक्षसोः । कर्बुरकृष्णवृन्तायां शबलेषु
नरन्यवत् ॥ १२३ ॥ कर्परः स्यात्कपाले च शस्त्रभेदकटाहयोः । कंधरे वा
रिवाहे स्याद्भीवायां कंधरमता ॥ १२४ ॥ कर्बुरः कथितो व्याघ्रे शिवायाम
पि कर्बुरी । कंजारे जठरे स्फुर्ये विरिञ्चौ वारणे मुनौ ॥ १२५ ॥ करीरे वं
शांकुरेऽस्त्रीवृक्षभिद्वूटयोः पुमान् । करीरीवीचिकायां च दंतमूले च दंतिना
॥ १२६ ॥ कटिचंरसनायां च वर्मागे कटिवाससि । कच्छुरश्चूकशिं व्याचश
टीदुस्पर्शयोरपि ॥ १२७ ॥ कच्छुरे पुंश्चले वाच्यलिंगः स्यात्पामरेऽपि च ।
कवरं लवणेऽस्त्रेऽस्त्रीपृथ्वीतुंगी कचान्तरे ॥ १२८ ॥ कर्वर्युमायां नारक्षः
पापयोर्भेषजान्तरे । कर्मारे जातिभेदे च त्वचिसारे च पुंस्त्वयं ॥ १२९ ॥ क
रेणुः कर्णिकारे च करिणी वेश्ययोः स्त्रियां । कक्षरं कुम्भिते वाच्यलिंगं तत्रै
नपुंसकं ॥ १३० ॥ कर्करी भाण्डभेदे नादर्पणे कठिने त्रिषु । कडारः पिङ्ग
लेदासे कलत्रं श्रेणिभार्ययोः ॥ १३१ ॥ दुर्गस्यानेन्दुपादीनां कटपुः पुंसि च ।

क्षसे । विद्याधरेमहादेवेतथास्यादक्षदेवने ॥ १३२ ॥ कंदरस्त्वङ्कुशेपुंसि
गुहायाननपुंसकं । कर्चूरः स्यात्पुमाञ्छट्यां सुवर्णेन पुंसकं ॥ १३३ ॥
काश्मीरंकुङ्कुमेपि स्यादृङ्गपुष्करमूलयोः । कावेरीस्यात्सरिङ्गे देपण्यनारी
हरिद्रवोः ॥ १३४ ॥ कांतारेऽस्त्रीमहारण्ये बिले दुर्गमवर्त्मनि । पुंसि स्या
दिक्षु भेदेऽथ किशोरेऽम्बस्य शावके ॥ १३५ ॥ तैलपण्ये घघौचस्यात्तरु
णावस्य सूर्ययोः । किर्मीरेनागरं गेचकर्बुरे रक्षसांतरे ॥ १३६ ॥ किंशा
रुर्नासस्यम्बूके विशिखेकंकपक्षिणि । कुहरंगह्वरे छिद्रे क्लीवनागान्तरे पु
मान् ॥ १३७ ॥ कुकुरः सारमेयेनाग्रं थिपर्णेन पुंसकं । कूर्परः स्यात्कफोशौ
षजानुर्द्वेषे च पुंस्ययं ॥ १३८ ॥ कुञ्जरेऽनेकपेकेशे स्त्रीधातक्यां च पाटलौ
। कुमारः स्याच्छुके स्कंदे युवराजेऽम्बवारके ॥ १३९ ॥ बालके बहूणद्रौ
मानद्वयोर्जात्यकांचने । कुमारी शैलतनयानवमाल्योर्नदीमिदि ॥ १४० ॥
सहापराजिताकन्याजंबूदीपेषु च स्त्रियां । कुठारुर्नाद्रुमे केशे कुट्टारं केवले
रते ॥ १४१ ॥ कुबेरः स्यात्पुंसिनदीवृक्षे पुंण्यजनेम्बरे । कूबरस्त्रिषु चारौ
नाकुञ्जके स्त्रीयुगंधरे ॥ १४२ ॥ केसरं हिंगुनि क्लीवं किंजल्केन स्त्रियां पु
मान् । सिंहच्छट्यां पुन्नागेव कुलेनागकेसरे ॥ १४३ ॥ केदारेऽद्रौ शि
वेक्षे च भूमिभेदालवालयोः । केनारः पुंसिनरकेशिरः कपोलसंधिषु
॥ १४४ ॥ कोटिरः पुंसिनकुलेशक्रागोपकशक्रयोः । कोट्टारेनागरे कूपे पु
ष्करिण्याम्पाठके ॥ १४५ ॥ खपुरः क्रामुके भद्रमुस्तकेऽलसकेपि च । ख

मेदि •

रन्त •

मदि०

सन्त०

परस्तस्करेधूर्तभिश्चाभाण्डकपालयोः ॥ १४६ ॥ खर्जूररूप्यखलयो
 वृश्चिकेनाद्रुमेदयोः । खदिरीशाकभेदेस्त्रीना चंद्रेदंतधावने ॥ १४७ ॥
 खंडाभ्रमभ्रलेशेस्यात्तथादंतक्षतांतरे । खिंखिरस्तुशिलाभेदे खड्गं
 वारिधानके ॥ १४८ ॥ गणेरुःकर्णिकारद्वैकारिणीविश्वयोः स्त्रियां । गर्भ
 रोमीनभेदेस्त्रीमन्यन्यामथगह्वरः ॥ १४९ ॥ गुहागहनदम्भेषुनिकुंजे
 तुगुमानयं । गांधारः पुंसि सिंदूरे रगदेशप्रभेदयोः ॥ १५० ॥ गायत्री
 त्रिपदादेवी छन्दोभित्खदिरेषु च । गोपुरंद्वारिपूर्वद्वारिकैवर्त्तमुस्तकेपि
 च ॥ १५१ ॥ घर्घरेनाचलद्वारिद्वारेलूकनदांतरे । स्त्रीश्चुद्रघट्या
 बीणायाभेदेस्त्ररंतरेपि च ॥ १५२ ॥ चमरंचामरेस्त्रीतुमंजरीमृगभेद
 योः । चंदिरेऽनेकपेचन्द्रे चत्वरंस्थंडिलेऽङ्गने ॥ १५३ ॥ चंकरः स्पं
 दनेवृक्षेचातुरेनेत्रगोचरे । चाटुकारिनि यन्त्रोच्चिषुदाक्षेतुचातुरी
 ॥ १५४ ॥ चक्रगंडौ चपुंसि स्याच्चामरंचामरपि च । दण्डेचबालव्यज
 नेचिकुरस्तरलागयोः ॥ १५५ ॥ पक्षिवृक्षभिदोः केशेगृहवमोसरीसू
 ये । छिदिरः पावकेरज्जौकरवालेपरम्बधे ॥ १५६ ॥ छिदुरम्बेद
 नद्रव्येधूर्तैरिणिचत्रिषु । जठरेनस्त्रियांकुक्षौबृद्धकर्कटयोस्त्रिषु
 ॥ १५७ ॥ जर्जरंशैबलेशक्रव्वजेचिषुजरतुरे । जम्बीरः प्रस्थपृष्ठे
 स्यात्पुंसिदन्तशठद्रुमे ॥ १५८ ॥ जलेन्द्रः पुंसि वरुणे जम्भलेचम
 ह्नादधौ । जर्जरः स्यात्कलियुगेवाद्यभाण्डेनदान्तरे ॥ १५९ ॥ मल्ल

॥ १३१ ॥

सीभरसरोचदेऊलुकेबालकुन्तले । टट्टरीस्यामृषावादे लंपापटहवा
झयोः ॥ १६० ॥ टट्टारेविस्मयेपुंसिप्रसिद्धैशिज्जिनीधनै । टगरष्टं
कण्ठारेहेलाविभ्रमगेचरे ॥ १६१ ॥ नान्यवत्केकरक्षेस्यात् डिङ्गरे
उङ्गरेपिच । क्षेपेतमिस्त्रंतिमिरेकोपेस्त्रीतुतमस्तौ ॥ १६२ ॥ कृष्ण
पक्षनिशायांचत्वक्पचंतुवरङ्गके । स्त्रीकारव्याञ्चतिमिरंध्वानेनेचामया
नरे ॥ १६३ ॥ तीवरेनाऽम्बुधौव्याधेतुंबुरीकुङ्कुरेस्त्रियां । धन्याकेपितुषा
रस्तुणीकरेशीतलेहिमे ॥ १६४ ॥ तुवरस्तुकषायेस्यात्काक्ष्याढक्योस्तु
वर्यपि । तुवरेऽश्मश्रुपुरुषेप्रौढाश्चङ्गारकेपिच ॥ १६५ ॥ पुरुषव्य
ञ्जनत्यक्तेस्यात्कषायरसेपिच । दहरेमूषिकायांचस्त्रल्येभ्रातरिबा
लके ॥ १६६ ॥ दत्तुरस्तुन्नतरदेतथोन्नतनतेचिषु । दर्दरःपर्वते
पुंसिचिष्वोशङ्कग्रभाजने ॥ १६७ ॥ दर्दरस्तोयदेभेकेबाहुभाण्डाद्रि
भेदयोः । दर्दुरचण्डिकायांस्याद्भ्रामजालेनपुंसकं ॥ १६८ ॥ दण्डारे
बहलेमज्जवारणेशरयन्त्रके । कुम्भकारस्यचक्रेचद्वापरःसंशयेयुगे
॥ १६९ ॥ दासेरेदासिकापत्येचिषुपुंसिक्रमेतके । दुर्द्धरःपुंसिनरका
नरेस्यादृषभौषधौ ॥ १७० ॥ दैत्यारिःपुंसिसामान्यदेवेचगरुडध्व
जे । धूसरीकिन्नरीभेदेनाखरेचिषुपाण्डुरे ॥ १७१ ॥ नरेन्द्रस्तुमही
पालेविषवैद्येवपुंस्ययं । नर्मगतुदरीभस्त्रासरलानिष्कलास्तुच ॥ १७२ ॥
नागरंमुस्तकेषुंठ्यांविदग्धेनगरेङ्गवे । निकरेनिवहेसारेन्यायदेयध

मेदि •

रन्त •

भदि०

शक्त०

नेनिधौ ॥ १७३ ॥ निर्जरस्तुसहस्रांश्चतुरङ्गेतुषपावके । निर्जरः स्यात्
 तुमन्त्रेवेजरत्यक्तेचवाच्यवत् ॥ १७४ ॥ निर्जरतुगुडूच्यां चता सप्त
 र्ण्यामपिस्त्रियां । निकारः स्यात्परिभवेधान्यस्योक्षेपशेषिच ॥ १७५ ॥
 निर्दरं निर्भरेसारेऽन्यवत्तुकठिनेऽत्रपे । स्यान्नीवरेवणिजकेवास्तव्येषु
 मानयं ॥ १७६ ॥ प्रवरः सन्तौ गोचेक्षीवंश्रेष्ठेतुवाच्यवत् । प्रखरेह्य
 सन्नाहेकुक्कुरेऽश्वतरेपिच ॥ १७७ ॥ पुंसिचिष्वत्यन्तखरेपवित्रं वर्षणे
 कुशे । ताम्रेपयसिचक्षीवंमध्येस्यादभिधेयवत् ॥ १७८ ॥ प्रदरेरेग
 भेदेस्यादिदारे शरभङ्गयोः । प्रकरः स्यात्पुमान्मंघ्रिविकीर्णकुसमादिषु
 ॥ १७९ ॥ नपुंसकंजोगकेस्त्रीनाट्याङ्गेचत्वरवलौ । पङ्कारः शैबलेसे
 तौ सोपानेजलकुञ्जके ॥ १८० ॥ प्रस्तरेग्रावणिमणौ प्रकारस्तुल्यभेद
 योः । पदारः पादधूलौ स्यात्पादालिन्देपिपुंस्ययं ॥ १८१ ॥ प्रसरः
 प्रणयेवेगेस्यात्पाटीरस्तुमूलके । केदारेवेणुसारेचवारिदेतितउन्यपि
 ॥ १८२ ॥ स्याद्रङ्गेवातिकेपुंसिपामरः खलनीचयोः । पाण्डुरं स्यान्म
 रूवकेवर्णेनातद्वतिचिषु ॥ १८३ ॥ पार्षणेभक्तसिक्थेस्यात्कीनाशेसजय
 क्षमणि । जरटेपिकदम्बस्यकेसरेचगदान्तरे ॥ १८४ ॥ प्रान्तरं विपिनै
 दूरम्पून्ववर्त्मनिकोठरे । पिठरः स्यात्प्यानाक्षीवंमुस्तामन्यानदण्ड
 योः ॥ १८५ ॥ पिञ्जरेष्वात्तरेक्षीवंस्वर्णेपीतेचवाच्यवत् । पिण्डारः
 क्षपणोगेपेमहिषीरक्षकेदुमे ॥ १८६ ॥ पीवरः कक्षपेस्थूलेपुष्करं

॥ १३३ ॥

ऽम्बुपद्मयोः । तूर्यवक्त्रेखङ्गफलेहस्तिहस्ताग्रकाण्डयोः ॥ १८७ ॥
कुष्ठौषधेदीपतीर्थभेदयोश्चनपुंसकं । नारोगनागविहगन्दपभेदेषुवा
रुणे ॥ १८८ ॥ बंठरःस्यगिकारञ्जौलांगुलेकुक्कुरस्यच । करीरकोषे
तालस्यपद्मवेचपयोधरे ॥ १८९ ॥ बन्धुरमुकुटेपुंसिस्त्रीचङ्गनैलक
ल्कयोः । बन्धूकेवधिरेहंसेविषुस्याद्रम्यनम्रयोः ॥ १९० ॥ बन्धुस
पण्ययोषायांस्त्रियांभूमिचसक्तुषु । बन्धुरःशोभनेनमेवरचारञ्जुक
क्षयोः ॥ १९१ ॥ भ्रमरःकामुकेभृङ्गेभ्रामरंमधुनिस्मृतं । पुंसिप्रस्तरभे
देऽथभास्कारेऽग्नौप्रभाकरे ॥ १९२ ॥ भार्यारूःशैलभेदेस्यान्मृगभेदेच
तत्रच । क्रीडयापरभार्यायांपुत्रोयेनोपपादितः ॥ १९३ ॥ भृङ्गारीणि
ह्निनायांस्यात्कनकालौपुनःपुमान् । मत्सरमक्षिकायांस्यान्मात्सर्यक्रोध
योःपुमान् ॥ १९४ ॥ असह्यपरसंपत्तौकृपणेचाभिधेयवत् । मधुरश
तपुष्पायांमिश्रेयानगरीभिदोः ॥ १९५ ॥ मधुकर्कटिकामेदामधूलीय
ष्टिकास्तुच । क्लीवंविषेपुंसिरसेतद्वत्खादुषियेऽन्यवत् ॥ १९६ ॥ मन्द
रस्तुपुमान्मन्यशैलेमन्दारपादपे । वाच्यवद्वहलेमन्देमन्दारःस्यात्तुर
दुमे ॥ १९७ ॥ पारिभद्रेऽर्कपर्णेचमन्दारेहस्तिधूर्तयोः । मन्दिरंन
गरेऽगारेक्लीवंनामकरालये ॥ १९८ ॥ मन्यरःकोषफलयोर्वाधम
न्यानयोःपुमान् । कुसुंभ्यान्नदयोर्मन्देपृथैवक्रोऽभिधेयवत् ॥ १९९ ॥
मकरोयादसेभेदेनिधिरशिप्रभेदयोः । मयूरेवर्हिचूडायामपामार्गिभि

मेदि०

एन्त०

मेदिः

रत्नः

खण्डिनि ॥ २०० ॥ महेन्द्रः पर्वतेश क्रेमधुद्रेऽलौचकामुके । मन्दुरवाजि
 शालायां शयनीयार्थवस्तुनि ॥ २०१ ॥ मसूरामसुरवानो वेश्यावीहि
 यभेदयोः । मसूरीपापरेगेस्यादुपधाने पुनः पुमान् ॥ २०२ ॥ मर्मरेव
 स्वभेदे वष्पुष्कपर्णध्वनौ तथा । पुंसिस्त्रियां पुनः प्रोक्ता मर्मरीपी तदारु
 णि ॥ २०३ ॥ मंजरीतिलकद्रुमुक्तयोर्वह्नरै द्वयोः । मकुरः स्यान्मु
 कुरवद्वर्षणे वकुलद्रुमे ॥ २०४ ॥ कुलालद्रुण्डे माठरे व्यासेऽर्द्धे पारिषा
 धिने । माज्जोर अतौ खट्वाशेमिहिरः सूर्यवृद्धयोः ॥ २०५ ॥ मुद्गरं म
 ह्निनाभेदे पुंसिलोष्टादिभेदने । मुदिरः कामुके मेघे मुहिरः काममूर्खयोः
 ॥ २०६ ॥ मुर्धुरस्तुप्रवह्नौ स्यान्मन्मथेर विवाजिनि । मृगारिः स्यात्पुंसिकण्ठी
 रवशादूर्ध्वयोरपि ॥ २०७ ॥ रुधिरेऽङ्गारके पुंसि स्त्री वंतुकुङ्कुमासृजोः
 । वदसगृष्टिका र्णोस्थारे लापर्य्यास्त्रियां पुमान् ॥ २०८ ॥ कार्पासस्यास्थि
 वदरीको लौक्ती वंतुतत्फले । वचरः कुक्कुटे पुंसि शठे च वशिरः पुमान्
 ॥ २०९ ॥ किण्वी हस्तिपिप्पल्योः स्त्री वेधिलवणे स्मृतः । वर्वरः पामरे
 केशे च कालेनीवृद्धनरे ॥ २१० ॥ फंजिकायां पुमान् शाकभेदे पुष्पभिदेः स्त्रि
 यां । वर्करः परिहासे स्याच्छागेयुवपशावपि ॥ २११ ॥ वल्लुरंशादल
 क्षत्रे गहनौषधयोरपि । वल्लूरत्रिषु संष्पुष्कमां सप्पुकरमांसयोः ॥ २१२ ॥
 वार्दरं कृष्णलावी जट्टशिशावर्तेशं खयोः । वीरे च काकचिञ्चायां भार
 त्याच्च नृपुंसकं ॥ २१३ ॥ वागरस्तुगता तङ्गे समुक्षौवातवेष्टके । विश्व

२२४ ॥ वासरस्तुपुमात्रागप्रभेददिन
 थोरपि । वासुगवासितायां स्यादासतेयभुविस्त्रियां ॥ २२५ ॥ विष्टरः कु
 शमुष्टास्यादासनेपिमहोरुहे । विस्तरेवाक्पपञ्चेस्याद्विस्तारे प्रणयेपि
 च ॥ २२६ ॥ विदुरेनागरेधीरे कौरवाणां चमचिणि । विधुरं स्यात्परि श्लेषे
 नद्वयोर्विकलेत्रिषु ॥ २२७ ॥ रसास्त्रायां स्त्रीविदारे जलोच्छ्वासाऽ
 जिदारणे । विदारीण लप्रणयां चरोगभेदेऽशुगन्धयोः ॥ २२८ ॥ वि
 बरंदूषणे गर्भे विसरः प्रसरे ब्रजे । विस्तारे विस्तृतौ स्तम्भे विकारे विकृतौ
 रुजि ॥ २२९ ॥ विहारे भ्रमणे स्कंधेलीलायां सुगता लये । श्वरे स्नेहे भेदे
 चपानीये शंकरेपि च ॥ २३० ॥ शम्बरं सलिले पुंसि मृगदैव्यविशेषयोः । श
 म्वरो चासुप्रणयां स्याच्छर्वरीयां मिनीस्त्रियोः ॥ २३१ ॥ शर्करा खंडविकृता
 दुपलाकर्षणं शयोः । शर्करान्वितदेशेपि रुग्भेदे शकलेपि च ॥ २३२ ॥ शक्क
 रीच्छन्दसे भेदे नदीमेखलयोरपि । शशीरंशोऽन्धस्ये पुलिने दर्दरीत
 टे ॥ २३३ ॥ श्वशुरः पूज्यस्त्रीबाह्यां शरीरन्देहजेवृषे । शर्करः स्याद्गुग्ध
 फेने शर्करान्वितदेशयोः ॥ २३४ ॥ शाङ्करस्तुबलीवर्देऽच्छन्दे भेदे नपुंसकं
 । शर्वरं त्वन्धतमसे घातुके भेदालिङ्गकं ॥ २३५ ॥ शालारं स्याद्धस्ति
 नखे सोपाने पश्चिपञ्जरे । शवरी श्मूकशिव्यां स्यात्पुंसि पापापराधयोः
 ॥ २३६ ॥ लोघ्रे च शाङ्करिः पुंसि कार्तिके पेगणाधिपे । शिखरेऽस्त्रीद्रुमा
 ग्राद्रिष्णुर्ज्ञेयस्तककक्षयोः ॥ २३७ ॥ पक्वदाडिमबीजाभमाशिक्यश

मेदि०

शेना०

मेदि० कलाग्रयोः । शिशिरेनाहिमेनस्त्री ऋतुभेदे जडेचिषु ॥ २२८ ॥ शिली
 रत्न० ध्रुवकन्दलीपुष्पेकरकेनाम्नघातरे । द्रुभेदेस्त्रीतुविहगी भेदगण्डूपदीमृदेः
 ॥ २२९ ॥ शोकरंशरलेवातस्तृताम्बुकणयोः पुमान् । शुभिरं वंशादिवाद्ये
 विवरेपिनपुंसकं ॥ २३० ॥ मूषिकेनास्त्रियागर्भेवह्वारंधान्वितेचिषु ।
 शृङ्गारः सुरतेनाढ्यरसेचगजमंडने ॥ २३१ ॥ नपुंसकं लवङ्गेपिमा
 गसम्भवचूर्णयोः । सम्बरेदैत्यहरिणमन्त्र्यशैलजिनान्तरे ॥ २३२ ॥
 नपुंसकनुसलिलबौद्धव्रतविशेषयोः । सङ्कारेऽग्निचटत्कारेसंमार्ज
 न्यवपुञ्जिते ॥ २३३ ॥ नवदूषितकन्यायांसङ्कारीपुनरुच्यते । संस्का
 रः प्रतियत्नेऽनुभवेमानसकर्मणि ॥ २३४ ॥ संस्तरः प्रस्तरेयज्ञेसङ्गरेषु
 धिषापदि । क्रियाकारेविषेचाङ्गीकारेस्त्रीवंशमीफले ॥ २३५ ॥ सम्भा
 रः सम्भृतौसंघेसामुद्रद्वेहलक्षणे । समुद्रजेऽन्यलिङ्गेयसावित्रः श
 ङ्करेवसौ ॥ २३६ ॥ सावित्रीसत्यवत्पत्यां ब्रह्मपत्युमयोरपि । सिन्दू
 रस्तुभेदेस्यासिन्दूररत्नचूर्णके ॥ २३७ ॥ सिन्दूरीरेचनीरक्तचेलि
 काधातकीषुच । सुनारस्तुशुनोस्तन्येसर्पाण्डकलविङ्कयोः ॥ २३८ ॥
 सुन्दरीतनुभिन्नारीभिदेः स्त्रीरुचिरेऽन्यवत् । सैरिंधीपरवेशमस्थशि
 ल्पकत्स्नवशस्त्रियां ॥ २३९ ॥ वर्णसङ्करसम्भूतस्त्रीमहद्भिन्नकयोर
 पि । सौवीरंकाञ्जिकेस्त्रीतौजनेचवदरीफले ॥ २४० ॥ नानुनीवृत्तिहारि
 द्रंहरिद्रारञ्जितेचिषु । नानीपवृक्षेहिजीरः फेनवार्ताकुपूरूषे ॥ २४१ ॥

रचतुः ॥ अहंकारे ब्रह्मकृतिविषु भवन्नातके पुमान् । भवेदभिमारेयुद्धे बधे
स्वबलसाधने ॥ २४२ ॥ अनुत्तरं विषु श्रेष्ठे प्रतिजल्पविवर्जिते । अलंका
रस्तु हारदावुषमादावलंकृतौ ॥ २४३ ॥ अवहारः पुमान् श्वैरेद्युतयुद्धादि
विश्रमे । निमंत्रणोपनेतव्यद्रव्ये ग्राह्ययादसि ॥ २४४ ॥ अवतारेऽ
वतरणे पुष्करिण्यादितोर्थयोः । अवस्तारेऽपि वर्चस्वे गृह्येऽथावसरः पु
मान् ॥ २४५ ॥ प्रस्तावे मन्त्रभेदे च वर्षे चापिकीर्तितः । उपलादावकु
पारः कूर्मरजे महेदधौ ॥ २४६ ॥ असिपत्रः खड्गकोषे पुमानिष्टौ च नार
के । भवेदश्वतरे वेगसरे नागान्तरेऽपि च ॥ २४७ ॥ अभिहारेऽभियोगे
च चौर्ये सन्नहनेऽपि च । अग्निहोत्राग्निहविषोरद्धे चन्द्रो न खक्षते
॥ २४८ ॥ गलहस्ते बाणभेदे कृष्णचिवृत्तितुस्त्रियां । आडम्बरस्तूर्यप
श्मसंरम्भे गजगर्जिते ॥ २४९ ॥ आत्मबीरः प्राणवतिश्यालके च वि
दूषके । इन्दीवरं कुवलयेशं तावय्यानुयोषिति ॥ २५० ॥ उडुम्बरस्तु
देहल्यावृक्षभेदे च पंडके । कुष्ठभेदेऽपि च पुमान्नामेतस्यान्नपुंसकं ॥ २५१ ॥
उपह्वरं समीपे स्यादेकान्तेऽपि न पुंसकं । उद्वनुरस्त्रिषूतुङ्गे करलोत्कठ
दन्तयोः ॥ २५२ ॥ उपकारश्चापकृतौ विकीर्णकुसुमादिषु । औदुम्बर
रः श्राद्धदेवे रोगभेदे न पुंसकं ॥ २५३ ॥ अथ कर्मकरे भृत्ये वेतनाजीव
नि विषु । कीनाशे पुंसि मूर्खायां विम्बिकायामपि स्त्रियां ॥ २५४ ॥ कलिका
रस्तु धूम्याटे करं जेपीतमस्तके । कर्णिकारः पुमानारग्वधद्वौ च द्रुमात्थ

भेदि०

राना०

अदि०

चन०

ले ॥ २५५ ॥ कर्णपूरः शिरोषेस्यान्नीलोत्पलवतंसयोः । करवीरः कृपाशे
 स्याद्वैत्यभेदाश्चमारयोः ॥ २५६ ॥ करवीर्यदिति श्रेष्ठगवी पुचवती पुच ।
 कटम्भरप्रसारण्यारेहिण्यांगजयोमिति ॥ २५७ ॥ कलंबिकायांगोलायां
 वर्षाभूमूर्वयोरपि । कादम्बरस्तुदध्यग्रेमद्युभेदेनपुंसकम् ॥ २५८ ॥ स्त्री
 कारुणीपरभृताभारतीशारिकास्तुच । कालञ्जरेयोगिचक्रमेलकेभैरवेगिरौ
 ॥ २५९ ॥ कुम्भकारीकुलथ्याश्चपुंलिङ्गेघटकारके । कृष्णसारशिशपा
 यांपुंसिस्तुत्यामृगान्तरे ॥ २६० ॥ गिरिसारः पुमास्त्रौहेरङ्गेमलयपर्वते
 । घनसारस्तुकर्पूरेदक्षिणावर्जपारदे ॥ २६१ ॥ चणचरंवाच्यलिङ्गमिङ्गे
 जगतिनदयोः । चर्मकारः पादु कृत्तिस्त्रियां चर्मकौषधौ ॥ २६२ ॥ अ
 थचक्रधरेऽजेऽहैनाधिषुग्रामजालिनि । चिचाटीरेविधौभासमङ्कितयेन
 तचच ॥ २६३ ॥ घण्टाकर्णोपहारवहताच्छागास्त्रविन्दुषु । तालपत्रनुता
 टङ्केरगडायान्तालपत्रापि ॥ २६४ ॥ तुङ्गभद्रानदीभेदेस्त्रियांपुंसिनदे
 न्कटे । तुण्डिकेरीतुकर्पास्याविम्बिकायामपिस्त्रियां ॥ २६५ ॥ तुलाधार
 स्तुलारणौपुंसिवाणिजकेचिषु । अथतोयधरेमुस्तास्तुनिषसौषधीघने
 ॥ २६६ ॥ दंडयाचादिग्विजयेसंपानवरयात्रयोः । अथोदशपुरंदेशेपूरे
 पिस्यान्पुंसकं ॥ २६७ ॥ दंडधारः पुमान्पृथ्वीनाथेप्रेताधिपेपिच । दिग
 म्बरः स्यात्क्षेपणेनग्रेतमसिशंकरे ॥ २६८ ॥ दुरेदरंद्यूतभेदेद्यूतकृत्पण
 योः पुमान् । देहयाचायमपुरोगमनेभोजनेपिच ॥ २६९ ॥ द्वेमातुरेजरसं

धवारणाननयोः पुमान् । धरधरेहैरैशैलेधारधरेऽसिमेघयोः ॥ २७० ॥
 धरं कुरस्तु नाशीरेशीकरेऽपि घने पले । धार्तरष्ट्राऽसितास्याङ्घ्रिहंसैकौ र
 बसर्पयोः ॥ २७१ ॥ धुम्भुमारेशः क्रोगेपेगृहधूमेपदालिके । धुरंधरेधव
 द्भौनावाच्यलिङ्गस्तुधूर्वहे ॥ २७२ ॥ धृतरष्ट्रः सुरशिस्यान्नागक्षत्रियमे
 द्वयोः । धृतरष्ट्रीहंसपत्न्यां न भस्वरेविहंगमे ॥ २७३ ॥ विद्याधरेघनेवा
 मेनिशाचरस्तुरक्षसि । फेरूपेचकसर्पेषुपांशुलायां निशाचरी ॥ २७४ ॥
 निषदरस्तुजंबालेनिशायानुनिषदर । नीलाम्बरः प्रलम्बघ्नेकौणपेचश्च
 बैश्वरे ॥ २७५ ॥ भवेत्परिकरः सङ्घेपर्यंकपरिवारयोः । प्रगाढगात्रिकाव
 न्धेसमाचारविवेकयोः ॥ २७६ ॥ अथपक्षचरश्चन्द्रेपृथक्चारिगजे
 पिच । भवेत्प्रतिसरेमंत्रमेदेमाल्येवकंकणे ॥ २७७ ॥ वणश्चन्द्रौचमूपृष्ठे
 पुंसिनस्त्रीतुमंडने । आरक्षेकरस्तुत्रेवनियोज्येत्वन्यलिंगकः ॥ २७८ ॥
 भवेत्परिसरेमृत्यौविधावपिचपुंस्ययं । परम्परेमृगभेदेप्रपौत्रेनयस्यच
 ॥ २७९ ॥ परंपरपरिपाट्यां हिंसासंतानयोरपि । पयोधरः कोषका
 रेनारिकेलेस्तनेपिच ॥ २८० ॥ कशेरुमेघयोः पुंसिप्रभाकरेऽग्निस्तूर्ययोः
 । प्रतीक्षारोदारिद्र्यः स्येदः स्थितायानुयोषिति ॥ २८१ ॥ परिवारः परि
 जनेखड्गकोपेपरिच्छदे । पारवारः समुद्रेनातटद्वयेनपुंसकं ॥ २८२ ॥
 पाचटीरस्तुपुष्पिङ्गेमुक्तव्यापारमंघ्रिणि । लोहकोस्यरजत्पात्रेसिंघाणे
 वावकेपिच ॥ २८३ ॥ पारिभद्रस्तुमन्दारेनिम्बद्वैदेवदारुणि । पीता

मेदि०

रत्न०

मेदि० ॥ म्वरस्तुशैलूषेपुंसिकैटभस्तुदने ॥ २८४ ॥ पीतसारेमलयजैगेमेद
 सुत० ॥ कमणावपि । पूर्णपाचवस्तुपूर्णपाचैबद्धापकेपिच ॥ २८५ ॥ बलभद्रा
 चायमाणकुमार्योःपुंसिसीरिणि । ब्रह्मपुत्रःक्षेत्रभेदेनदभेदेचपुंस्यब
 म् ॥ २८६ ॥ बक्रानक्रस्तुपिष्पुनेतथैवश्रुकपक्षिणि । बार्वटीरेरङ्ग
 आम्नास्यङ्कुरेगणिकासुते ॥ २८७ ॥ बारकीरस्तुपुंसिस्थाद्वारग्राहि
 णिबाडवे । यूजायांरेलरेधित्यानीरजितहयेऽपिच ॥ २८८ ॥ बिन्दु
 तन्त्रःपुमान्णरिफलकेचतुरङ्गके । बीरभद्रोऽश्वमेधाश्वेबीरश्रेष्ठेचबी
 रणे ॥ २८९ ॥ स्याद्बीरतरंबीरशेबीरश्रेष्ठेश्वेचना । महाबीरस्तुग
 रुडेम्पूरेसिंहेमखानले ॥ २९० ॥ वज्रेश्वेततुरङ्गेचसंचानविहगेऽपि
 च । महाभावःसमृद्धेचामात्येहस्तिपकाधिपे ॥ २९१ ॥ मणिच्छिद्रातु
 सेदायामृषभाख्यौषधेपिच । महेश्वरेमहादेवेकथितोऽधीश्वरेऽपिच
 ॥ २९२ ॥ मृगनेत्रारविभेदेविशेषेयापितस्तथा । रथकारस्तुमाहिष्या
 त्कारणीजेचतक्षणि ॥ २९३ ॥ रगस्तुचतुलास्तुत्रेपट्टस्तुत्रेनपुंसकं
 । लम्बोदरःस्यादुद्धानेगणानामधिपेऽपिहि ॥ २९४ ॥ लक्ष्मीपुत्र
 स्तुपुंसिङ्गःकामदेवेतुरङ्गमे । व्यवहारेद्रुभेदेस्यान्यासेपिचगणस्थितौ
 ॥ २९५ ॥ अथव्यतिकरःपुंसिव्यसनव्यतिषङ्गयोः । वातपुत्रोम
 हधूर्जेभीमसेनेहनुमति ॥ २९६ ॥ विश्वम्भरेऽच्युतेश्चक्रेपुंसिवि
 श्वम्भरभुवि । विश्वकट्टस्त्रिपुखलेध्वानाखेटम्पुनोःपुमान् ॥ २९७ ॥

विभावरोनिशरण्योः कुट्टन्यां चक्रयोषिति । विवाद वस्त्र गुणव्याञ्च वि
भाकरेऽग्निस्वर्ययोः ॥ २९८ ॥ वीतिहोत्रोऽनलेऽर्के च शतपचः
शिशुण्डिनि । दारवाघाटेसारसे च कमलेतुनपुंसकं ॥ २९९ ॥ शताव
रोतु शट्यां स्यादिन्दी वयौ मपि स्त्रियां । शिशुमारोऽम्बुसम्भूतजनौ तार
त्मकाऽच्युते ॥ ३०० ॥ भवेत्सहचरे गिंट्यां द्वयोरनुचरे चिषु । समुद्रा
रुः पुमान्ग्राहिसेतुबद्धेति मिङ्गिले ॥ ३०१ ॥ संप्रहारे गतौ युद्धे स्थिरदंष्ट्रे ।
भुजंगमे । वारहा कृतिविज्ञौ च सुकुमारो मृदौ चिषु ॥ ३०२ ॥ पुंसि पुंजाभि
धाने श्वौ स्त्रु च धारः शची पतौ । नानाद्यन्तरसञ्चारिणारिपा च प्रभेद
योः ॥ ३०३ ॥ रपंच ॥ तमालिपचंता पिच्छे तिलके पच केपिच । ताली शप
चं भूष्यामलको ताली शयोः स्मृतं ॥ ३०४ ॥ स्यात्प्रांश्चामरः पुंसि दूर्वाञ्चितं
तटो भुवि । बद्धापके प्रशंसायां पुरे टौ धूलिगुच्छके ॥ ३०५ ॥ स्यात्पाद
चतुरश्रगे सैकते पिप्पले पिच । करके परदेवैकप्रवक्तृपुरुषेऽपिच
॥ ३०६ ॥ पीतकावेरमित्येतत्कुङ्कुमे पिचलेऽपिच । स्याद्राजवदरं रक्त
मेलके लवणेऽपिच ॥ ३०७ ॥ वस्त्रोक्तसारेन्द्रपुरे कुवेर नलिनीपुरे ।
विप्रतीसारचद्दिष्टः कौकृत्येऽनुशये रूषि ॥ ३०८ ॥ भवेत्समभिचारस्तु
पैतः पुन्यभृशार्थयोः । सर्वतो भद्रइत्युक्तः काव्यचित्रे गृहान्तरे ॥ ३०९ ॥
॥ ३१० ॥ निम्बेना सर्वतो भद्रागभारी नटो बोधितोः ।
इति रत्नवर्गः

मेदि०
रत्न०

मेदि०

ज्ञान०

॥ लैकम् ॥ लः शक्रेलानुदानेस्याङ्गहणेपिनिगद्यते । लील्लेषणेचचप
 लैग्लौधरण्यानिशापतौ ॥ १ ॥ लक्षिः ॥ अक्षोरसस्यभेदेस्यादस्त्रीचांगे
 रिकौषधौ । अलिः सुरपुष्पलिहोः पुंस्यालिर्विशदाशये ॥ २ ॥ त्रिषु
 स्त्रियां वयस्यायां सेतौपतौचकीर्तिता । आलुर्गलंतिकायां स्त्री स्त्री वंमूलेचमे
 लके ॥ ३ ॥ ईलाकलत्रेसौम्यस्यधरित्र्यांगविवाचिव । ओल्लसुम्पूर
 येपुंसिस्थादार्द्रवाच्यलिंगकः ॥ ४ ॥ कलास्यान्मूलरैवृद्धैश्चिस्थादावंश
 मात्रके । षोडशांशेचचंद्रस्यकलनाकालमानयोः ॥ ५ ॥ कलंमुक्रेचि
 ष्वजीर्णेनाट्योक्तमधुरध्वनौ । कलिः स्त्रीकलिकायां नाम्पूरऽजिकल
 हियुगे ॥ ६ ॥ कालोमृत्यौमहाकालेसमयेयमकृच्छयोः । कालानुवृत्त
 चिवृतामंजिष्ठानोलिकासुच ॥ ७ ॥ कालो गौर्यार्थाक्षरकीटेकालिकामा
 तृभेदयोः । कोलोलेशेद्वयोः शस्त्रज्वालाकफोशिश्चकुषु ॥ ८ ॥ कुलं
 जनपदेगोत्रेसजातीयगणेष्वपि । भवनेचतनौ स्त्रीवंकण्टकाद्यैर्षधौ
 कुली ॥ ९ ॥ अथकुलंतटेस्त्रपेसैन्यपृष्ठतडागयोः । कोलंकोलिफले
 स्त्रीवेपिप्पलीचवयोः स्त्रियां ॥ १० ॥ नाड्युपालेशनौचित्रेवरहे । त्संगभे
 लके । खलंभूस्थानकल्केषुनीचक्रूरधमेत्रिषु ॥ ११ ॥ खल्लोवस्त्रप्रभेदेस्य
 द्रुर्त्तचर्मणिचातके । खल्लीनुहस्तपादावमर्हनाख्यरुजिस्त्रियां ॥ १२ ॥
 खिलमप्रहृतेस्त्रीवंसारसंक्षिप्तवधसोः । गलः सर्जरसेकण्ठेगुलः स्यादै

क्षेपेपुमान् ॥ १३ ॥ गुलीनुगुठिकारेगभिदेः सुह्यांगुलास्मृता । गोलान् गो
 दावरीसख्योः कुनटीदुर्गयोः स्त्रियां ॥ १४ ॥ पञ्चाजनेमंडलेचालिंजरेबा
 लखेलने । चलालक्ष्यां पुमान् कं पे कं पयुक्तेऽभिधेयवत् ॥ १५ ॥ चिह्नः
 पुमान् क्तिन्ननेत्रेक्षिन्नाक्षेप्यभिधेयवत् । आततायिनिततपोक्तः चिह्नी
 स्यात्कुट्टवास्तुके ॥ १६ ॥ चुह्नीचितायामुद्धानेचालः कूर्पासकेपुमान् ।
 नपुंसकंतुवसनेकूलंस्खलितशाल्ययोः ॥ १७ ॥ छह्नीवीरुधिसंता
 नेवल्ललेकुसुमांतरे । जलंगो कलनेनीरेह्रीवेरेप्यन्यवज्जडे ॥ १८ ॥
 जालंगवाक्ष आनायेक्षारकेदंतबृंदयोः । जालोनीपट्टुमेजालोपटोलि
 कौषधौ स्त्रियां ॥ १९ ॥ झलास्यादातपस्योर्मोदहितव्यपिचस्त्रियां ।
 जिह्नीचीट्यातपरुचोर्वर्त्त्यामुद्धर्तनांशुके ॥ २० ॥ तलस्वरूपेऽनू
 र्द्धेस्त्रीस्त्रीवज्याघातवारणे । काननेकार्यबीजेचपुंसिनालमहीरुह
 ॥ २१ ॥ चपेटेचत्सरैतंत्रीघातेसव्येनपाणिना । तह्नीतरुण्यातह्मस्तुज
 लाधारान्तरेपुमान् ॥ २२ ॥ तालः करतलंगुष्ठमध्यमाभ्यांचसंमिमे । गीत
 कालक्रियामातेकरस्फालेद्रुमांतरे ॥ २३ ॥ वाद्यभांडेचकांसस्यत्सरैता
 लीजटौषधौ । स्त्रीवंतुहरितालेस्यानुलासादृश्यमानयोः ॥ २४ ॥
 गृह्णाणांदाहबंधायपीठिकायामपीष्यते । शशौपलशतेभाण्डेतूलंस्या
 द्रह्मदारुणि ॥ २५ ॥ आकाशेऽथपिचैनस्त्रीदलमुत्सेधखंडयोः । श
 स्त्रीकृदेप्यवद्रव्येपत्रेप्यथदुलिः स्त्रियां ॥ २६ ॥ कमळानामुनैदा

मेदि

लान्त

मेदि०

लान्

लानीत्यानांतरेपिष । नलःपोटगलेरज्ञिपितृदेवेकपीश्वरे ॥ २७ ॥
 कमलेपिकुनट्यांचक्रमेणस्त्रीवयोषितोः । नालाननापद्मदंडेनालीशा
 ककडंबके ॥ २८ ॥ नीलतुनीलीरक्तेनानिध्यद्रिवानरंतरे । नीलीरुग्मे
 दनीलिन्योः पलमुन्मानमांसयोः ॥ २९ ॥ पल्यल्पग्रामकुट्टन्योः प
 ह्नःस्थूलकुसूलके । पालिःकर्णलाताग्रेऽश्रौपंक्तावंकप्रभेदयोः ॥ ३० ॥
 छात्रदिदेयेस्त्रीपालीयूकासश्मश्रुयोषितोः । पिह्नःपुमान्क्लिन्ननेत्रेक्लि
 न्नाक्षेपुनरन्यवत् ॥ ३१ ॥ पीलुःपुमान्प्रसूनेस्यात्परमाणौमतंगजे । अ
 स्थिखण्डेचतालस्यकांडपादप्रभेदयोः ॥ ३२ ॥ पुलःस्यात्पुलकेपुंसिविपु
 लेष्यन्यलिंगकः । फलंजानीफलेसस्येहेतूथेव्यूष्टिलाभयोः ॥ ३३ ॥
 त्रिफलायांचकक्कोलेप्रियङ्गैतुफलीस्मृता । फालःपुंसिमहादेवेकालिंदीभे
 दनेपिच ॥ ३४ ॥ स्त्रीवंसीरेपकरणेचिषुकर्पासवाससि । बलिर्हैत्यप्रभे
 देचकरचामरदण्डयोः ॥ ३५ ॥ उपहारेपुमान्स्त्रीतुजरयाश्चवर्मणि ।
 गृहदारूप्रभेदेचजठरावयवेपिच ॥ ३६ ॥ बलंगंधरसेरूपेस्यामनिसौ
 ल्यसैन्ययोः । पुमान्बल्लायुधेदैत्यप्रभेदेवायसेपिच ॥ ३७ ॥ बलयुक्तेऽ
 न्यलिंगःस्याद्वाट्यालकेतुयोषिति । बह्नीस्यादजमेदायांब्रतत्यामपियो
 षिति ॥ ३८ ॥ बालोनाकुंतलेऽश्वस्यकरिणश्चापिबालधौ । नारिकेलेह
 रिद्रायांमल्लिकाभिद्यपिस्त्रियां ॥ ३९ ॥ वाच्यलिङ्गेऽर्भकेसूर्खेहीवरेपु
 न्पुंसकं । अलंकारंतरेमेध्येबालीबालात्रुटिस्त्रियोः ॥ ४० ॥ बेलालेच

४५

सीमायामधेः कूलविकारयोः । अक्लिष्टमरणेरगैर्द्वयस्य च भोजने
 ॥ ४१ ॥ भस्त्रः स्यात्पुंसि भस्त्रूकेशश्च भेदे तु न द्वयोः । भस्त्रातक्यां स्त्रियां भस्त्री
 भालंतेजोलाठयोः ॥ ४२ ॥ भेलः स्रवे मुनौ पुंसि भीश वञ्चे च वाच्यवत् । म
 लोऽस्त्री पापविट्किट्टे कृपणे त्वभिधेयवत् ॥ ४३ ॥ मल्लः पात्रे कपोले च
 मत्स्यभेदे बलीयसि । मालः क्षेत्रे स्त्रियां पृक्कास्त्रजोर्जात्यन्तरे पुमान् ॥ ४४ ॥
 मालुः पञ्चलतानार्योः स्त्रियां मूलं शिफाऽऽद्ययोः । मूलवित्तेऽन्तिके वानामेला
 स्यान्मेलके मसौ ॥ ४५ ॥ मौलिः कीरीटे धम्मिल्ले चूडायामनपुंसकं । नाऽ
 शोकद्रौ स्त्रियां भूमौ लीलाके लिविलासयोः ॥ ४६ ॥ मृङ्गारभावचेष्टायां लो
 लः स्याद्वाच्यलिंगकः । सतृष्णे चंचले लोला जिह्वा कमलयोः स्त्रियां ॥ ४७ ॥
 व्यालोदुष्टगजे सर्पे श्वापदे नाऽन्यवत् खले । विलंछिद्रे गुह्यायां च पुमानुच्चैः
 श्रवो ह्ये ॥ ४८ ॥ शलक्तुशलले पुंसि भृङ्गि क्षेत्रे च भिदोर्विधौ । शालुः कषा
 यद्रव्ये स्याच्चैरकारख्यौ षधौ पुमान् ॥ ४९ ॥ शालिस्तु कलमादौ च गंधमार्ज
 रके पुमान् । शालाद्रुस्कंधशखायां गृहगृहे कदेशयोः ॥ ५० ॥ नाम्नपेशि
 लमुच्छे स्याद्गंडूपद्यौ शिलीमता । स्तंभशीर्षे शिला शिल्प्यौ शिलानुप्रस्तरे म
 ता ॥ ५१ ॥ तथा मनः शिलायां च द्वारधः स्थितदारुणि । शीलं स्वभावे
 सदृतेऽपुष्को योगांतरे सिते ॥ ५२ ॥ नपुंसकंतुरजति श्रूलाऽस्त्रीरेग आ
 युधे । मृत्युकेतनयोगेषु श्रूला स्यात्पण्ययोषिति ॥ ५३ ॥ शैलो भूमृतिशै
 लंतु शैले येताश्च शैलके । सालः पादपमात्रे स्यात्प्रकारे सर्जपादपे ॥ ५४ ॥

मेदि

साल

मेदि०

लान्

स्थालंभाजनभेदेऽपिस्थालीस्यात्पाटले खयोः । स्थूलकूटेऽथनिष्प्रज्ञेपीव
 रेऽप्यन्यलिङ्गकः ॥ ५५ ॥ ह्यलोहलेपुमान्हालामदिरयांचयोषिति
 । ह्येलास्त्रियामवज्ञायांविलासेवरयोषितां ॥ ५६ ॥ लचिः ॥ अनलोव
 सुभेदेऽग्रावनिलोवसुवातयोः । अर्गलाचिषुकह्मोलेदण्डेऽनरकपाठ
 योः ॥ ५७ ॥ अरलःकुटिलेसर्ज्जरसेसमददन्तिनि । अंगुलीकरशा
 खायांकार्णिकायांगजस्यच ॥ ५८ ॥ अचलावसुधायांस्यादचलःशैल
 कोलयोः । अमलंत्वभकेक्षीवलक्ष्म्यांस्त्रीनिर्मलीचिषु ॥ ५९ ॥ अ
 ज्जलिस्तुपुमान्हास्तसम्पुटेकुडवेऽपिच । अवेलस्त्वपलापेस्यादवेलापूगच
 विंते ॥ ६० ॥ अभीलंनदयोःकृच्छ्रेवाच्यलिङ्गंभयानके । इल्ललातारका
 भेदेनाभेदेदैत्यमत्स्ययोः ॥ ६१ ॥ उत्पलीतुषचर्पट्यांक्षीवंकुष्ठप्रसू
 मयोः । उपलःप्रस्तरेरत्नेशकैरयान्तुयोषिति ॥ ६२ ॥ उज्ज्वलोदीप
 मृङ्गारविशदेषुविकाशिनि । उत्फुल्लंकरशेस्त्रीणामुत्तानेऽपिविकस्वरे
 ॥ ६३ ॥ उत्तालउत्कटेऽथेविकरलेक्षवङ्गमे । कमलंसलिलेतामेज
 सजेक्षोन्निभेषजे ॥ ६४ ॥ मृगभेदेतुकमलःकमलाश्रीवरस्त्रियोः । कपिला
 रेणुकायाश्चशिंशपागेविशेषयोः ॥ ६५ ॥ पुण्डरीककरिण्यांस्त्रीवर्णभे
 देचिलिङ्गकं । नाऽनलेवासुदेवेचमुनिभेदेचकुक्कुरे ॥ ६६ ॥ कम्बलोनाग
 राजेस्यान्सास्नाप्राकारयोरपि । कृमावप्युत्तरसङ्गेसलिलेतुनपुंसकम्
 ॥ ६७ ॥ कणलोदनुरेतुङ्गेभोषणेचाभिधेयवत् । ससर्जरसतैलेनाक्षीवं

कृष्णकुठेरके ॥ ६८ ॥ कन्दलं चिषुकपालेष्युपरगे न वाङ्कुरे । कलध्वनौ
 कन्दलीतुमृगगुल्मप्रभेदयोः ॥ ६९ ॥ कदलाकदलौ पृथ्वा कदलीकद
 लौ पुनः । रम्भावृक्षेऽथ कदलीपताकामृगभेदयोः ॥ ७० ॥ कदलाडिम्बि
 कायाञ्च शाल्मलीभूरुहेपि च । कपालोऽस्त्रीशिरोऽस्थि स्याद्दूटादेः शक
 ले बजे ॥ ७१ ॥ कण्ठीलातुदयोर्द्विणीप्रभेदेनाक्रमेलके । कल्लोलः पुंसि
 हर्षस्यादुल्लोलवैरिणोरपि ॥ ७२ ॥ कामलारोगभेदे वानानामरुवसना
 योः । कामुकेवाच्यलिङ्गेऽथ काकोलं नरकान्तरे ॥ ७३ ॥ नाकुलाले द्वे
 ण काके विषभेदे तु न स्त्रियां । काहलावाद्यभाण्डस्य भेदे चाप्सरसंभिदि
 ॥ ७४ ॥ काहलीतुनरुण्या स्यात्काहलम्बरणायुधे । शब्दमात्रेपि पुच्छिङ्ग
 त्रिषु शुष्के भृशे खले ॥ ७५ ॥ किट्टालः पुंसितामस्य कलसे लोहगूथके
 । कीलालं रुधिरं तेन ये कुशलः शिश्निते त्रिषु ॥ ७६ ॥ क्षेमे च सुकृते चापि
 पर्याप्तौ च न पुंसकं । कुवलञ्चोत्पले मुक्ताफलेपि वदरीफले ॥ ७७ ॥
 कुडालो मुकुले पुंसि न द्यो नरकान्तरे । कुटिलातगरपाद्यो स्त्रीभुयेका
 च्यलिङ्गकः ॥ ७८ ॥ कुन्तलम्बके बाले जवे पुंभूमिनीवृत्ति । कुलालः कुक्कु
 भे कुम्भकारे स्त्रीत्वञ्जनान्तरे ॥ ७९ ॥ कुम्भिलः शालमीने च चोरे स्त्रोकार्थे चै
 रयोः । कुदालः स्यात्पुमान्भूमिदारणे युगपात्रके ॥ ८० ॥ कुचेलविद्धप
 र्ण्यो स्त्रीवाच्यवत्तु कुवाससि । कुकूलं शंकुसंकीर्णं श्वधेनातुतुषानले ॥ ८१ ॥
 कुण्डलं कर्णभूषायां पाशेपि बलयेपि च । कांचनद्रुगुडूच्योः स्त्रीकेवलः कु

मेदि
 लान्त

भेदि० हनेपुमान् ॥ ८२ ॥ नपुंसकं तु निर्णीतिवाच्यवच्चैकवृत्तयोः । केरली
 स्तान् ॥ ज्ञानभेदेऽथकोमलमृदुलेजले ॥ ८३ ॥ कोहलोवाद्यभेदे स्यान्नाट्यशस्त्र
 प्रवक्तारि । ग्रंथिलस्तु करीरद्वैविकंकततरेपुमान् ॥ ८४ ॥ संग्रन्थौ चि
 षुगन्धोली भद्राश्ट्योश्चयोषिति । गरलं नृणामूलं च विषे मानेन नपुंसकं
 ॥ ८५ ॥ गोपालो नृपगोपेशे गोकुले मुसलेहले । गोरिलस्तु पुमान् ह्यैह चू
 र्णस्यार्द्धैरसर्षपे ॥ ८६ ॥ चपलः पारदे मीने चारके प्रस्तार नरे । चपला क
 मला विद्युत्पुंश्चली पिप्पलीषु च ॥ ८७ ॥ नपुंसकं तु शीघ्रे स्याद्वाच्यवत्तर
 ले चले । चत्वालो हिमकुण्डे स्यात्पुंसि दर्भेऽपि दृश्यते ॥ ८८ ॥ चन्द्रिलः
 पुंसि वास्तु कशाके भर्गे च नापिते । चंचला तु तडि ह्मक्ष्म्योश्च चलाः कामुकेऽ
 निले ॥ ८९ ॥ चूडाला तु चूटायां स्त्री चूडावति च वाच्यवत् । छगलं नी
 लवस्त्रेनाच्छाद्ये स्त्री बृद्धदारके ॥ ९० ॥ जंबालः शैवलेपं केजगलो मद नद्रु
 मे । भेदकेऽपि ह्मद्ये च पुंसि धूर्जेऽभिधेयवत् ॥ ९१ ॥ जटिला पिप्पलीमां
 स्योर्जटा युक्ते तु वाच्यवत् । जंगलं निर्जनस्थाने त्रिलिङ्गां पिशितेऽस्त्रियां
 ॥ ९२ ॥ जंभलः पुंसि जंबीरे बुद्धदेवान्तरेऽपि च । जंबूलस्तु पुमान् जंबू
 विटपे क्रकचच्छदे ॥ ९३ ॥ जांगली विषविद्यायां जाङ्गलं जालिनी फ
 ले । जांगली शूकशिब्यां स्त्री जाङ्गलो नाकपिञ्जले ॥ ९४ ॥ तरलश्च
 चले विज्ञे भास्करेऽपि त्रिलिङ्गकं । हारमध्यमणौ पुंसि यवागू सुरयोः स्त्रि
 यां ॥ ९५ ॥ तण्डुलः स्याद्विडङ्गे च धान्यादिनिकरेपुमान् । तमालस्तु

॥ १४९ ॥

लकेखेजेतापिच्छेवरुणद्रुमे ॥ ९६ ॥ ताम्बूलीनागवल्ग्यास्त्रीक्रमकेतुन
पुंसकं । तातलोहजिपाकेचलोहकूटेमनोजवे ॥ ९७ ॥ तुमुलः क
लिवृक्षेनास्त्रीवनुरणसंकुले । तैतिलोगण्डकेपुंसिस्त्रीवनुकरणांतरे
॥ ९८ ॥ टुकूलंश्लक्ष्णवस्त्रेस्याक्षौमेचधवलागवि । वृषश्रेष्ठेपुमान्वा
चलिङ्गः शुक्लेचसुंदरे ॥ ९९ ॥ नकुलीकुक्कुटीमांस्योः पशुपाण्ड
वयोः पुमान् । नकुलीकुक्कुटीकन्देरस्त्रायांचविकेस्त्रियां ॥ १०० ॥ नाभी
संबन्धेनार्याः कृच्छ्रगर्भाण्डयोरपि । निचूलस्तुनिचालेस्यादिज्ज
लाख्यमहीरुहे ॥ १०१ ॥ निर्मलंस्यात्तुनिर्माल्येचाभकेचनपुंसकं ।
मलहीनेऽन्यलिंगंचनिसलसंबन्धुलेचले ॥ १०२ ॥ निष्कलनुकला
मून्येनष्टवीर्येचवाच्यवत् । नैपालीतुनवमालीकुनटीसुवहासुच
॥ १०३ ॥ पललन्तिलचूर्णेचपङ्केमांसेनपुंसकं । नारक्षसेऽथपटलं
पिठकेचपरिच्छदे ॥ १०४ ॥ छदिर्दृग्रागतिलकेस्त्रीवंब्रजेपुनर्नना ।
प्रतलंपातालमेदेततंगुलिकरेपुमान् ॥ १०५ ॥ पटालं वस्त्रमेदेनौषधौ
ज्योत्स्न्यांतुयोप्रिति । प्रबालोऽस्त्रीकिसलयेवीणादण्डेचविद्रुमे ॥ १०६ ॥ पं
चालोपुत्रिकागीत्योः स्त्रियांपुंभूमिनीवृत्ति । पांशुलः पुंश्चलेशम्भोः खड्गांगेस्य
सतीभुवाः ॥ १०७ ॥ पाकलंकुष्ठमैषज्येपुंसिस्यात्कुञ्जरज्वरे । पाचालंपा
चनेनाऽग्नौवाधनद्रव्यवातयोः ॥ १०८ ॥ पाटलापाटलौस्त्रीस्यादस्यपुष्पेपु
नर्नना । आशुधान्येपुमान्स्वेतरक्तवर्णेपिवाच्यवत् ॥ १०९ ॥ पातालं नागलो

मेदि •

लान्त •

मेदि० केस्यादिवरेवडवानले । पातिलीवागुगंयास्यान्नारीपात्रभेदयोः ॥ ११० ॥
 लान० पिप्पलंसलिलेवस्त्रछेदभेदेचनातरे । निरंशुकेपक्षिभेदेकणायांपिप्पली
 स्मृता ॥ १११ ॥ पिचुलोऽबुकेपिस्यादिज्जलेजलवायसे । पिङ्गलोनाग
 भिद्रुद्रचण्डांशुपारिपार्श्विके ॥ ११२ ॥ निधिभेदेकपावग्नौपुंसिस्थान्ता
 पिलेऽन्यवत् । स्त्रियांवेश्याविशेषेचकरिण्याबुमुदस्यच ॥ ११३ ॥ पि
 चलातोयपिप्पल्यांस्त्रन्यवन्त्यत्रसंयुते । स्त्रीवन्तुतैजसद्रव्येपिच्छलो
 विजिनेऽन्यवत् ॥ ११४ ॥ स्त्रोपोतिकाशिंशपयोःशाल्मलीसिन्धुभेदयोः
 । पुद्गलःसुंदरकारेचिषुपुंस्यान्मभेदयोः ॥ ११५ ॥ पेशलोरुचिरेदक्षेफे
 निलोऽरिष्टपादपे । नासफेनेचिषुक्लीवकोलीमदनयोःफले ॥ ११६ ॥
 बज्जलानोलिकायांस्यादेलायांगवियोषिति । कृत्तिकासुस्त्रियाभूमिबिह
 यसिनपुंसकं ॥ ११७ ॥ पुंस्यग्नौकृष्णपक्षेचवाच्यवत्पाज्यकृष्णयोः
 । बरलाबारुलाचापिगन्धोलीहंसकांतयोः ॥ ११८ ॥ बार्दलन्दुर्दिनेमे
 लानंदायांबार्दलःस्मृतः । मंगलासितदूर्वायामुमायांपुंसिभूमिजे ॥ ११९ ॥
 नपुंसकन्तुकल्याणेसर्वार्थरक्षणेपिच । मण्डलम्परिधौकोठेदेशेदा
 दशराजसु ॥ १२० ॥ स्त्रीवेऽथनिवहेविभेचिषुपुंसितुकुरे । मंजु
 लंचिषुमंजौनाजलरङ्गौनपुंसकं ॥ १२१ ॥ जलांचलेनिकुंजेचमहिला
 फलिनीस्त्रियोः । मातुलोबोहिभिन्मातृभाचोश्चमनद्रुमे ॥ १२२ ॥ धूस्र
 रेमाचलोवद्विचारेचग्राहरेगयोः । मुसलंस्यादयोऽग्रेतुपुंनपुंसकयोः

॥ १५९ ॥

स्त्रियां ॥ ११३ ॥ तालमूल्यामाखुपर्णीगृहगोधिकयोरपि । मृणालं न ल
हेक्लोवंस्त्री न पुंकयोर्विसे ॥ १२४ ॥ मेखला खड्गबन्धस्यात्कांचीशैलनि
तम्बयोः । यमलं युगलेक्लोवेयमलीचाटिकाद्वये ॥ १२५ ॥ रसाला
रसनादूर्वाविदारीमार्जितास्तु च । रसालंसिंहकेवले रसालश्चेष्टुचूत
योः ॥ १२६ ॥ रमिलोरमणे कामेलाङ्गुलं पुच्छशेफसाः । लाङ्गुलीतोय
पिप्पल्यांक्लोवंतुकुस्तुमानरे ॥ १२७ ॥ गोदारणे तृणराजगृहदारुवि
शेषयोः । लोहलः शृङ्खलाचार्येऽव्यक्तवाचिनिचत्रिषु ॥ १२८ ॥ बं
जुलः पुंसितिनिशेवेतसाशोकयोरपि । वण्डालो युद्धभेदे च नैकायाश्च ख
नित्रके ॥ १२९ ॥ वातूलः पुंसिवात्यायां वाच्यवन्मारुतासहे । वामिला
दाम्भिकेवामेचिषुस्यादिमलास्त्रियां ॥ १३० ॥ शातलायां भुवेभेदे निर्मले
त्वभिधेयवत् । विपुलः पृथुलेऽगाधे मेरुपश्चिमभूधरे ॥ १३१ ॥ विटु
लस्तुपुमानम्बुवेतसेवेतसेपि च । विडालो नेत्रपिण्डे स्यादृषदंशककेपु
मान् ॥ १३२ ॥ विशालात्विन्द्रवारुण्यामुज्जयिन्यां तु योषिति । मृगप
क्षिभिदोः पुंसिपृथुले त्वभिधेयवत् ॥ १३३ ॥ वृषलो गृज्जने शूद्रे चन्द्रगु
प्ते च राजिनि । शकलन्त्रचिखण्डे स्याद्रागवस्तुनिवल्कले ॥ १३४ ॥
शम्बलोऽस्त्रीसम्बलवत्कुलपाथेयमत्सरे । शयालुः स्यादजगरे निद्रा
शीले च कुकुरे ॥ १३५ ॥ श्रद्धालुर्द्वाहदिन्यां स्त्रीश्रद्धायुक्ते तु वाच्यवत्
। श्यामलः पिप्पले कृष्णेशूर्दूलो रक्षसानरे ॥ १३६ ॥ व्याघ्रे च पशुभे

मेदि

लान्त

मेदि० देवसत्तमेतूत्तरस्थितः । शाल्मलिस्तूरभेदेस्याद्वीपभेदेपिचदयोः
लान्० ॥ १३७ ॥ श्रीफलः पुंसिमा लूरेधाचीनीलिकयोः स्त्रियां । शीबलं स्याच्च
शैबले शैले ये च न पुंसकं ॥ १३८ ॥ शीतलं पुष्पकाशीशैलजेमलयोद्भ
वे । पुमानासनपण्यास्याच्छिशिरेवाच्यलिङ्गकम् ॥ १३९ ॥ शृगालोव
च्च केदैत्यभेदेनाडमरे स्त्रियां । शृङ्खलापुंस्कादीवस्त्वबन्धेच निगडे
त्रिषु ॥ १४० ॥ शैबलं पद्मकाष्ठे स्याच्छैबलेपि पुमानयं । शौष्कलः शृ
ष्कमांसस्य पणकेपिशिताशिनि ॥ १४१ ॥ खण्डाली तैलमानेच सरसी
कामुकस्त्रियोः । सरलः पद्मकाष्ठेनाऽथोदारवक्रयोस्त्रिषु ॥ १४२ ॥ स
ङ्कुलं त्रिषु विस्पष्टवाचिव्याप्रेऽयसप्रला । नवमाली चर्मकषागुञ्जासुपा
टलौ स्त्रियां ॥ १४३ ॥ सन्धिलानुसुङ्गायां नदीमदिरयोः स्त्रियाम्
। सिध्मलामत्यविकृतौ वाच्यवज्जुकिलाशिनि ॥ १४४ ॥ सुबेलः प्रण
तेशान्ते त्रिषु नापर्वतान्तरे । सुतलोऽट्टालिका बन्धनागलोकप्रभेदयोः
॥ १४५ ॥ हिङ्गुलो वर्णकद्रव्येनाभण्टाक्यानुहिङ्गुली । हेमलः स्वर्णकारे
स्यात्कृकलासे शिलान्तरे ॥ १४६ ॥ लवतुः ॥ अशुमालाऽशुस्त्वस्यादह
न्धत्यामपि स्त्रियाम् । अङ्कपाली परीरम्भेधाचीवेदिकयोः स्त्रियां ॥ १४७ ॥
अथातिबलः प्रबले त्रिषु स्त्रीत्वौषधीभिदि । उदूखलं गुगुलौ स्यादुलू
खलेपि न दयोः ॥ १४८ ॥ एकाछीलावनतिक्रिकौषधीपुंसिवक
पुष्पे । कलकल उक्ताः कोलाहले तथा सर्जनिर्धासे ॥ १४९ ॥ अथ क

॥ १५३ ॥

मैफलं कर्मरङ्ग कर्मविपाकयोः । कन्दरलः पुमान्गर्हभाण्डे प्लक्षतरव
पि ॥ १५० ॥ कमंडलुः स्यात्करकेन स्त्रीनाप्लक्षपादपे । कुतूहलं कौतुके स्या
त्पशसेपि च दृश्यते ॥ १५१ ॥ खतमालस्तु पुच्छिङ्गे धूमेपि च वलाहके
। गण्डशैलोललाटे स्याच्च्युतस्थूलोपलेगिरेः ॥ १५२ ॥ गन्धफल्यपि गु
न्द्रायां च मयकस्य च कोरके । चक्रबालोऽद्रिभेदे स्याच्चक्रबालन्तुमण्ड
ले ॥ १५३ ॥ जलाञ्चलं स्वतोवारिनिर्गमेशैबलेऽपि च । दलामलं मरु
वकेदमनेपिनपुंसकं ॥ १५४ ॥ ध्वनिनाला तु वीणायां वेणुकाहलयोरपि
। स्यात्परिमलोऽतिमर्द्दातिमनोहरगन्धयोश्चापि ॥ १५५ ॥ सुरतोपमर्द
विकसच्छरीररगादिसौरभपुंसि । अथपोटगलः पुंसि नले च काशमन्थ
योः ॥ १५६ ॥ भवेद्बहुफलो नीपेनाऽमलक्यान्तुयोषिति । भस्मतूलंग्रा
मकूटेपांशुवर्षेहिमेपि च ॥ १५७ ॥ भद्रकाली तु गन्धोल्यां कात्यायन्या
मपि स्त्रियां । महाकालो महादेवे किंपाके प्रमथान्तरे ॥ १५८ ॥ भवेन्म
दकलो मत्तेभेमदा व्यक्तवाचिनोः । महाबलं शासकेऽतिबलायां स्त्रीबलो
त्कटे ॥ १५९ ॥ त्रिलिङ्गं मणिमाला तु हारे दन्तश्रुतान्तरे । महानीलो
भृङ्गरजे मणिनागविशेषयोः ॥ १६० ॥ मुक्ताफलन्तु कर्पूरे मौक्तिके लव
लीफले । स्यान्मृत्युफला कदल्यां महाकालफले पुमान् ॥ १६१ ॥ भवेद्य
वफलो वैशौमांसीकुठजयोरपि । रजस्वला पुष्पवत्यां स्त्रियां स्यात्सौरभे पु
मान् ॥ १६२ ॥ वातकेलिः कलालापे पिङ्गदन्तश्रुते पुमान् । अथ वायुफलं

मेदि०

सान्ना०

॥ १५४ ॥

भेदि०

स्नान०

शंक्रकार्मुकेकरकेपिच ॥ १६३ ॥ भवेद्विचकिलोमह्वीप्रभेदेमदनैपु
मान् । बृहन्नलागुडाकेशेमहापोटगलेपुमान् ॥ १६४ ॥ सदाफल
स्कन्धफलेनारिकेलेपुदुम्बरे । सिनीवालीतुदृष्टेन्दुकलामादुर्गयोःस्त्रि
या ॥ १६५ ॥ अथसैवर्चलंसर्जक्षारेचलवणानरे । हस्तिमहोऽभ
मातङ्गेशङ्खनागेविनायके ॥ १६६ ॥ हरितालंधानुभेदेस्त्रीदूर्वाकाश
रेखयोः । हलाहलोब्रह्मसर्पअञ्जनायाविषेस्त्रियां ॥ १६७ ॥ लपंच ॥
आस्तुतोबलआख्यातः कन्यापालकयज्वनोः । उदण्डपालः पुंसि स्यात्स
र्पमत्स्यप्रभेदयोः ॥ १६८ ॥ एककुण्डलआख्यातोबलभद्रेधनाधिपे
। कपोटपालउद्दिष्टः केलितातसमुद्रयोः ॥ १६९ ॥ स्यात्यांउकंबलः श्वे
तप्रावारग्रावभेदयोः । भवेत्सुरततालीतुदूतिकायांशिरःस्त्रिजि ॥ १७० ॥

इतिलान्तवर्गः

वान्त०

वैकं ॥ वः सान्त्वेनेचवातेचवरुणेचनिगद्यते । वम्पचेतसिजानीयादिवा
र्थेवतदव्ययं ॥ १ ॥ स्वः स्यात्पुंस्यात्मनिज्ञातौ त्रिष्वामीयेधनेऽस्त्रियां ॥ व
दिः ॥ अविर्नाथेरवौमेघेऽलेमूषिककम्बले ॥ २ ॥ अश्वः पुञ्जातिभेदेच
तुरगेचपुमानयम् । ऊर्ध्वस्यादुच्छ्रितेतुङ्गेचोपरिष्ठादपिस्मृतं ॥ ३ ॥
क्षुवः क्षुतेरजिकायां कविर्बाल्मीकिष्पुक्रयोः । सूरैकाव्यकरेपुंसिखली
नेस्यानुयोषिति ॥ ४ ॥ कण्वंपापेमुनौ पुंसि कण्वं बीजेचशीधुनः । पापेक्षी

वन्नपुंसकेशण्डेऽन्यवदविक्रमे ॥ ५ ॥ स्यात्तु ग्रीवा कन्धराया न च्छिराया
 श्रयोषिति । चार्वातुशोभनाबुध्योर्ज्यात्स्नाधनदभार्ययोः ॥ ६ ॥ कृविः
 शोभाह्वोर्योषिज्जवोवेगवतित्रिषु । पुष्पिज्जस्तुभवेदेगेचोड्पुष्पेजवा
 स्मृता ॥ ७ ॥ जीवः प्राणिनिवृत्तौ च वृक्षभेदे वृक्षस्यतौ । जीवा जीवन्तिका
 मैव्रीवचाशंजितभूमिषु ॥ ८ ॥ न स्त्रीतु जीविते तत्त्वं स्वरूपे परमा
 त्मनि । स्यादिलंबितवृत्त्ये च द्वयः प्रद्रावनर्मणोः ॥ ९ ॥ रसेपिदवदा
 वैतुवनवह्नावनेपुमौ । दंदरहस्येकलहेतयामिथुनयुग्मयोः ॥ १० ॥
 दर्वीदारुहरिद्रायां तथागेजिह्विकौषधौ । द्यौःस्त्रीस्वर्गेचगगनेदि
 वंस्त्रीवन्तयोः स्मृतं ॥ ११ ॥ देवमेघेसुरेणसि स्यान्नपुंसकमिन्द्रिये ।
 देवीकृताभिषेकायान्तेजनीपृक्कयोरपि ॥ १२ ॥ धवः पुमान्नरेधूर्त्तपत्न्यौ
 वृक्षान्तरेपिच । ध्रुवः शङ्खैहरेविष्णौवटेचोत्तानपादजे ॥ १३ ॥ वस्तु
 धागभिदोः पुंसि स्त्रीवंनिश्चिततर्कयोः । स्त्रीमूर्वाळ्योः शालपर्ण्योगीतिसु
 ग्मेदयोस्त्रिषु ॥ १४ ॥ सन्ततेशाश्वतेचाथनवंनव्येपुमान्स्तुतौ । नीवी
 परिपणेश्छीणांकटीवसनबन्धने ॥ १५ ॥ पक्वंपरिणतेपिस्याद्विनाशा
 भिमुखेत्रिषु । स्रवः स्यात्स्रवनेभेलेभेकेऽवैश्वपचेकपौ ॥ १६ ॥ जलका
 केचकुलकेप्रवणोपक्वटीद्रुमे । कारण्डवाख्यविहगेशद्वेप्रतिगतौपुमान्
 ॥ १७ ॥ केवर्त्तीमुस्तकेगन्धतृणेपिस्यान्नपुंसकं । पार्श्वकक्षांतरेचक्रो
 यान्तेपश्चिमगणेपिच ॥ १८ ॥ प्राञ्चन्तुप्रगतेचातिदूरवर्त्मनिबंधने ।

मेदि ०

वाना २

मेदि०
वान्न०

पृथ्वीभूमौ महत्यां च त्वक्पत्रां कृष्णजीरके ॥ १९ ॥ भवः क्षेमेश संसारे स
त्तायां प्राप्तिजन्मनोः । भावः सत्ता स्वभावाभिप्रायचेष्टात्मजन्मसु ॥ २० ॥
क्रियालीलापदार्थेषु विभूतिबुधजन्तुषु । रत्यादौ चाथरेवास्यान्नील्यां रत्यां
नदीभिदि ॥ २१ ॥ लवोले शेषे विनाशे च छेदने रामनन्दने । लङ्काकरंज
भेदे स्यात्फले वाद्ये खगान्तरे ॥ २२ ॥ लघ्वीलाघवयुक्तायाम्प्रभेदे स्यन्द
नस्य च । विष्णात्त्वतिविषायां स्त्री जगति स्यान्नपुंसकं ॥ २३ ॥ ननाम्बु
स्ययां पुंसि देवप्रभेदेष्वखिले त्रिषु । विल्वं फले श्रीफले नाशवः स्यात्कुण्डपेपुमान्
॥ २४ ॥ नपुंसकं तु पानीये शिविर्भूर्जेन्द्रेपुमान् । शिवो मोक्षे महादेवे कीलक
ग्रहयोगयोः ॥ २५ ॥ बालुके गुगुलौ वेदे पुण्डरीकटुमेपुमान् । सुखक्षेम
जले क्लीवं शिवाभाटा मलौषधौ ॥ २६ ॥ अभयामलकी गौरी फेरुसकृत्
फलासु च । शिवस्तु भूर्जपत्रे स्यात्तथोदारमहीपतौ ॥ २७ ॥ मुल्लना
मेयज्ञकर्मण्याचारे जलसन्निधौ । सत्त्वं गुणेषु पिशाचदौ बलेद्रव्यस्वभाव
योः ॥ २८ ॥ आत्मत्वे व्यवसायासु चित्तेष्वस्त्री तु जन्तुषु । सवोय
ज्ञेयसन्धाने सत्त्वन्दाक्षिण्यसामनोः ॥ २९ ॥ सुवादयोर्होमपात्रेषु
कीमूर्वयोः स्त्रियां । हव आज्ञाध्वरह्वाने हस्तेन्यक्खर्बयोः स्त्रिषु ॥ ३० ॥
वत्रि ॥ अश्वीवं वशिरे शिग्रौ नाम त्रे पुनरन्यवत् । अभावो मरणेऽसत्त्वे
आहवोयुद्धयज्ञयोः ॥ ३१ ॥ आर्तवं स्त्रीरजे पुष्पे क्लीवं स्यादृतुजे त्रिषु ।
आश्रवोऽङ्गीकृतौ क्लेशेनान्यवद्वचनस्थिते ॥ ३२ ॥ उद्धवो यादवभिदि

महे चक्रतुपावके । उत्सवो मह उत्सेके इच्छा प्रसवको पयोः ॥ ३३ ॥
 कारवी मधुरदीप्यत्व कृपची कृष्णजीरेके । कितवस्तुपुमान्मन्त्रेवञ्चकेक
 नका ह्वये ॥ ३४ ॥ केशवोऽजे च पुन्नागे पुंसि केशवति त्रिषु । कैतव नुक्क
 लेद्यूते कैरवः कितवे रिपौ ॥ ३५ ॥ नपुंसकञ्चकुमुदे चन्द्रिकायानु कैतवी
 । गाण्डीवो गाण्डिवश्चास्त्रीकार्मुकेऽर्जुनकार्मुके ॥ ३६ ॥ गालवस्तुमुनौ
 लोघ्रेताण्डवोऽस्त्रीतृणान्तरे । भवेदुद्धतन्त्ये च त्रिदिवासरि दन्तरे
 ॥ ३७ ॥ पुंसि स्वर्गे दीदिविर्नाधिषणेऽन्नेतदस्त्रियां । निष्पावः शूर्पपवने
 राजमाषेक उङ्गके ॥ ३८ ॥ पवने शिम्बिकायां नानिर्विकल्पेऽन्यलिङ्गकः
 । निह्वः पुंसि निह्वता वविष्वासा पलापयोः ॥ ३९ ॥ पद्मवोऽस्त्रीकि
 सलये विठपे विसरे वने । शृङ्गारेऽलत्तरगेऽस्त्रीप्रभावः शान्ति तेजसोः
 ॥ ४० ॥ पञ्चत्वं पञ्चानां भावे प्राणा नाम तथेपि च । प्रभवो जन्ममूले स्याज्ज
 न्महेतौ परक्रमे ॥ ४१ ॥ ज्ञानस्य चादिमस्थाने प्रसवो गर्भमोचने । उत्पादे स्या
 दपत्येपि फले च कुसुमेपि च ॥ ४२ ॥ प्रसेवः पुंसि वाणाङ्गे स्यूते च पार्थिवो नृ
 पे । पार्थिवी तु सीतायां स्त्री पृथिव्यां विकृतौ त्रिषु ॥ ४३ ॥ पुङ्गवः स्याद्बलीवर्द्ध
 प्रभेदेऽप्यौषधस्य च । उत्तरस्थः पुनः श्रेष्ठे फेरवो जम्बुकेऽस्त्रपे ॥ ४४ ॥ बल्ल
 वः स्तूपकारे स्याद्भीमसेने च गोदुहि । बांधवो बन्धुसुहृदो भार्गवो गजधन्वि
 नोः ॥ ४५ ॥ शुक्रे परशुरामे च भार्गवी पार्वती श्रियोः । दूर्वायामैरवः पुंसि
 शंकरे भीषणे त्रिषु ॥ ४६ ॥ माधवोऽजे मधौ रधेयादवेनास्त्रियां मिसे । म

मेदि०

वान्त०

भेदि०

बान्त०

धुशर्करावासनीकुट्टनीमदिरसुच ॥ ४७ ॥ गोमहिष्यादिसम्पन्नैया
 दवःपुंसिकेशवे । रजोवन्तलिनेनातुभेदेहरिणमीनयोः ॥ ४८ ॥ रघवो
 धर्महामीनभेदेचरघुवंशजे । रौर्वोनरकेघोरेवडवादिजयोषिति ॥ ४९ ॥
 अम्बायांकुम्भदास्याचनारीजात्यन्तरेपिच । काडवङ्कुरोस्त्रीणांघोठ
 कौघेनपुंसकं ॥ ५० ॥ पातालेनस्त्रियांपुंसिबाह्याणेवडवानले । विभवो
 रैमोक्षैश्वर्येविद्रवोविद्रुतौधियि ॥ ५१ ॥ विभावःस्यात्परिचयेरसस्यो
 द्दीपनादिषु । शत्रवंभावसंहत्याः शत्रूणांशत्रवोद्विषि ॥ ५२ ॥ घाडवो
 गानरसयोःसचिवोमन्त्रिचेटयोः । सहायेसम्भवाहेतावुत्पन्नैर्मेल
 केपिच ॥ ५३ ॥ आधारनतिरिक्तत्वेप्याधेयस्यनिगद्यते । सुग्रीवोवा
 मुदेवस्यहयेशाखामृगेश्वरे ॥ ५४ ॥ सुखवीकारवेद्वेस्यात्कृच्छ्रजीरक
 जीरयोः । सैन्धवोऽस्त्रीमाणिमन्थेनाऽश्वेसिन्धुभवेत्रिषु ॥ ५५ ॥ वचतुः
 ॥ अनुभावःप्रभावेस्यान्निश्चयेभावबोधके । भवेदभिषवःस्तानेमद्युसन्धान
 यज्ञयोः ॥ ५६ ॥ अपह्नवस्तुपुंलिङ्गःस्मृतःस्नेहापलापयोः । आदी
 नवःपुमान्दोषेपरिक्षिप्तदुरन्तयोः ॥ ५७ ॥ उपह्नवःसैहिकेयेवि
 ह्नवोत्पान्तयोरपि । कुशीलवस्तुवाल्मीकौनटयाचकयोरपि ॥ ५८ ॥
 जलविल्वःकर्कटेस्यात्पञ्चाङ्गेजलचत्वरे । जीवञ्जीवश्चकोरेस्याद्दुम
 भेदेपिपुंस्ययं ॥ ५९ ॥ धामार्गवस्तुपुंसिस्यादपामार्गेचघोषके । पा
 रिलवश्चाकुलेस्याच्चञ्चलेचपरमभवः ॥ ६० ॥ तिरस्कारेविनाशेचपुंसि

पारशवः पुमान् । परस्त्रीतनयेश स्त्रेदिजाच्छूद्रास्तुतेपि च ॥ ६१ ॥ पु
ष्टग्रीवस्तुपुष्टिगंगरीताम्रकुम्भयोः । बलदेवो बलेवाते चायमाशौष
धौस्त्रियां ॥ ६२ ॥ रत्निदेवस्तुन्दपतेर्भेदे च गरुडध्वजे । रेहिताम्बुष्वि
चभानौ हरिश्चन्द्रपात्मजे ॥ ६३ ॥ अथ शोतशिवं स्त्रीवंशैलेयमणि
मन्ययोः । पुंसिस्तकुफलावृक्षेतथामधुरिकौषधौ ॥ ६४ ॥ सहदेवा ब
सा दण्डोत्पलयोः शारिवौषधौ । सहदेवी तु सर्पाश्च पुंसि स्यात्पाण्डवे
पुनः ॥ ६५ ॥ वपं व ॥ आशितम्भवमन्नाद्ये तृप्ता वप्याशितम्भवः ।

मेदि०
वान्

इति वातवर्गः ॥ ६५ ॥

॥ शदिः ॥ अंशुः प्रभाकिरणयोर्नीशातृष्णादिशोः स्त्रियां । आशुर्धा
न्यान्तरे शीघ्रेपीशाङ्गलदण्डके ॥ १ ॥ ईशः प्रभौमाहादेवेकाशीवार
णसीपुरे । नस्त्रियां तृणभेदे स्यात्कीशे दिगम्बरे कपौ ॥ २ ॥ कुशीफा
ले कुशारज्वान्त्रिषु पापिष्ठमत्तयोः । योक्तारमस्तुतदीपेनादर्भेऽस्त्रीकु
शञ्जले ॥ ३ ॥ केशः स्यात्पुंसिवरुणे ह्रीवेरे कुन्तलेऽपि च । क्लेशो दुःखे
पिकोपेपिव्यवसायेपि दृश्यते ॥ ४ ॥ कोशोऽस्त्रीकुङ्कुले पात्रे दिव्ये खड्गपि
धानके । जातिकोषेऽर्थसङ्घाते पेश्यां शब्दादिसंग्रहे ॥ ५ ॥ दर्शस्तु
स्यादमावास्यायागभेदावलोकने । दंशः कीटविशेषे च वर्मदंशनयोः
पुमान् ॥ ६ ॥ दशा वस्यादीपवर्त्त्यैर्वस्थाने भूमियोषिति । दृक्स्त्रियां

शान्त०

मेदि०
शान्त०

दर्शनेनेवेबुद्धौ चविषुवीक्षके ॥ ७ ॥ नाशःपलायनेपिस्यान्निधनानु
पलम्भयोः । निशादार्हहरिद्रायांस्यान्नियामाहरिद्रयोः ॥ ८ ॥ प
शुर्मृगादिदेवाजेनाऽव्ययम्पुदर्शने । पाशःकेशादिपूर्वःस्यात्तत्स
ङ्घकर्णपूर्वकः ॥ ९ ॥ सुकर्णे चस्वसामर्थ्यान्मृगपक्ष्यादिबन्धने । पां
शुर्द्धूलौ चसस्यार्थचिरसञ्चितगोमये ॥ १० ॥ पेशीसुपक्वकलिकेमां
स्यांखङ्गपिधानके । मांसपिण्ड्यामण्डभेदेरशिर्मेषादिपुञ्जयोः ॥ ११ ॥
पुंसिवंशःकुलेवेणौपृष्ठावयववर्गयोः । वशाबन्ध्यासुतायोषास्त्रीगवीक
रिणीसुच ॥ १२ ॥ विष्वायत्तेक्ष्णीवमायत्तत्वेचेच्छाप्रभुत्वयोः । वि
दुपुंसिमनुजेवैश्येवेशेवेश्यागृहेगृहे ॥ १३ ॥ नेपथ्येचशशेविलेलो
धेनृपशुभेदयोः । स्पर्शोरुजायादानेचस्पर्शनेस्पर्शकेपिच ॥ १४ ॥
स्पर्शःस्यात्सम्परायेचप्रणिधावपिपुंस्ययं । ॥ शत्रिः ॥ आदर्शोदर्प
णोटीकाप्रतिपुस्तकयोरपि ॥ १५ ॥ उडुशोग्रन्थभेदेस्यादुडुशश्च
न्द्रिकापतौ । उपांशुर्जपभेदेस्यादुपांशुर्विजनेऽव्ययं ॥ १६ ॥ कपि
शस्त्रिषुश्यावेस्त्रीमाधव्यांसिह्नुकेपुमान् । कर्कशःकाशमर्द्दक्षुकामित्ये
ष्वप्यसौपुमान् ॥ १७ ॥ विषुसाहसिकेकूरेदृढमसृणनिर्दये । कीना
शःकर्षकक्षुद्रोपांशुघातिषुवाच्यवत् ॥ १८ ॥ यमेनाकुलिशोनस्त्री
दम्भोलौनाजषान्तरे । गिरीशोऽद्रिपतौवाचस्पतिशङ्करयोःपुमान्
॥ १९ ॥ तुङ्गीशस्तुपुमान्गौरीवल्लभेहिमदीधितौ । दुःस्पर्शोधन्व

०४

बासेनाकण्ठकार्यास्त्रियां चिषु ॥ २० ॥ खरस्पर्शेऽथ निस्त्रिंशः खङ्गेनानि
 र्हेये चिषु । निर्वेशस्तु पुमान्मागेवेतने मूर्च्छने पिच ॥ २१ ॥ निवेशः पुंसि
 विन्याशे शिविरेदाह्योरपि । निर्देशः शासने पि स्यात्कथनोपात्तयोरपि
 ॥ २२ ॥ नोकाशे निश्चये तु ल्येपलाशच्छदने मतं । शटी किंश्रुकरश्चः
 सुपुंसि स्याद्भूरिते चिषु ॥ २३ ॥ प्रकाशस्तु स्फुटे ख्यातः प्रहासात्तयोरपि
 पि । प्रदेशे देशमात्रे स्यात्तर्जन्यंगुष्ठसंमिते ॥ २४ ॥ भिन्नावपि च पिङ्गा
 शीनीलिकायां न पुंसकं । जात्यस्वर्गेषु मान्मह्वीपतौ मत्स्यान्तरे पि च
 ॥ २५ ॥ बालिशश्च शिशौ मूर्खभूकेशः शैवलेवटे । भूकेश्यबल्लुर्जे पि स्या
 ह्येवमशो मुनिमेषयोः ॥ २६ ॥ लोमान्विते स्त्रियां काकजङ्घामांसीवचास्तु
 च । श्रूकशिम्बिमहामेदाकाशीशेशकिनीभिदि ॥ २७ ॥ विवशस्त्रि
 य्ववश्यात्मारिष्टदुष्टधियोरपि । विकाशः पुंसि विजने प्रकाशे सदृशं समे
 ॥ २८ ॥ उचिते चाथ संवेशः स्वापस्त्रीरतबन्धयोः । सुखाशोवरुणोर
 जतिनिशे सुखभोजने ॥ २९ ॥ हताशो निर्हये चाशारहिते पि श्रुने पि च ।
 ॥ ३० ॥ श्वतुः ॥ अपदेशः पुमान् ह्ये निमित्तव्याजयोरपि ॥ ३० ॥ अपभ्रंश
 स्तुपतने भाषामेदापशब्दयोः । आश्रयाशः पुमान्वह्नौ चिषु चाश्रयनाशके
 ॥ ३१ ॥ उपस्पर्शः स्पर्शमात्रे स्नानाचमनयोरपि । उपदंशो विदंशे
 च मेढुरे गान्तरे पि च ॥ ३२ ॥ क्रूरदृक् पि श्रुने वाच्यलिङ्गः पुंसि शनैश्चरे ।
 खण्डपर्शुः पर्शुरमेशङ्कुरे चूर्णलेपिनि ॥ ३३ ॥ खण्डामलकमैषज्येसिं

मेदि०

शान्त०

मेदि०

शून्य०

हिकातनयेऽपिना । जीवितेशोयमेपुंसिचिषुस्याज्जीवितेश्वरे ॥ ३४ ॥

नागपाशः पुमांस्त्रीणां करणेवरूणायुधे । पञ्चदशीत्वमावास्यापौर्णमा

स्याश्चयोषिति ॥ ३५ ॥ प्रतिस्पशः सहायेस्यादार्त्ताहरपुरोगयोः ।

परिवेष्टेवेष्टनेस्यात्यरिधानेपिपुंस्ययं ॥ ३६ ॥ पादपाशीखडुकायांश्च

क्षुलायामपिस्त्रियां । पुरेडाशोहविर्भेदे चमस्यापिष्टकस्य च ॥ ३७ ॥

ऊतशेवेचभूमिस्पृक्पुंसिमानववैश्ययोः ।

इतिशून्यवर्गः ।

षान्त०

॥ ऐकम् ॥ षः कचेपुंसिविज्ञेचश्रेष्ठेस्यादभिधेयवत् । क्षः सवृत्तैरक्ष

सेचनरसिंहेचविद्युति ॥ १ ॥ क्षेत्वेनाशेक्षेचपालेक्षिर्निवासेगतौक्ष

ये ॥ षद्विः ॥ अक्षोज्ञातार्थश्चकटव्यवहारेषुपाशके ॥ २ ॥ रुद्राक्षे

न्द्राक्षयोः सर्पेविभीतकतरवपि । चक्रेकीर्षपुमान्क्लीवंतुत्येगौवर्चले

न्द्रिये ॥ ३ ॥ उषावाणसुतारश्चोरूषः कामिनिगुगुलौ । रात्रिशेषेउषा

यांतुकेचिदाऊस्तदव्ययं ॥ ४ ॥ ऊषः क्षारमृदिषोक्तप्रभातेपिपुमानयम्

। तत्संध्यायांचरंधेचचन्द्रनाद्रौश्रवोविले ॥ ५ ॥ ऋषिर्वेदेवसिष्ठा

दैदीधितौचपुमानयं । ऋक्षः पर्वतभेदेस्याद्रुक्लूकेशोणकेपुमान्

॥ ६ ॥ कृतबेधनेऽन्यलिङ्गंनक्षत्रेपुन्नपुंसकम् । कक्षास्यादनारी

यस्यपश्चादञ्चलपल्लवे ॥ ७ ॥ स्पृद्धापदेनादेर्मूलेकच्छ्वीरुतृणे

पुच । कर्षानाकर्षणेमानप्रभेदेपुनपुंसकं ॥ ८ ॥ कर्षूःपुमान्करीषा
 ग्रीस्त्रियांकुल्येष्टिखातयोः । काश्तीतुवरिकायांचसौरष्ट्रमृद्यपिस्त्रियां
 ॥ ९ ॥ कोषोऽस्त्रीकुड्मलेपात्रेदिव्येखङ्गपिधानके । जातिकोषेऽर्थसंघा
 तेपेश्यांशहादिसंग्रहे ॥ १० ॥ घोषआभीरपल्यास्याज्ञोपालध्वनिघो
 षके । कांस्थेचांबुदनादेनाघोषामधुरिकौषधौ ॥ ११ ॥ चोक्षोगीतेषु
 चैदक्षेतथाऽभोक्षणमनोज्ञयोः । रुषानागबलायांस्त्रीतापमत्याटवी
 पुना ॥ १२ ॥ तेषालिप्पोदन्ययोस्त्रिट्कानौवाचिरुचैस्त्रियां । तुषाधा
 न्यत्वगक्षट्ठाःतृषालिप्सातृषोःस्त्रियां ॥ १३ ॥ तृट्लिप्सायामुदन्यायां
 स्तरपुत्र्यामपिस्त्रियां । दक्षस्त्रिषुपटौपुंसिताम्रचूडेप्रजापतौ ॥ १४ ॥
 मुनिभेदेहरवृषेद्रुमभेदेस्त्रियांभुवि । दोषःस्यादूषणेपापेदोषारणचौभुजेपि
 च ॥ १५ ॥ ध्वांश्चोमत्यात्वगेकाकेतक्काटेभिष्टुकेपिच । ध्वांश्चोक्कोलि
 कायांस्यान्नुक्षंकार्त्तनृतृणेपिच ॥ १६ ॥ क्लीवेऽथपुंसिमहिषेनिवृष्टेपुन
 रन्यवत् । स्रक्षोजटीगर्हभाण्डदीपभिन्कुञ्जरशने ॥ १७ ॥ पक्षोमा
 सार्द्धकेपार्श्वगृहेसाध्यविरोधयोः । केशदेःपरतोबृन्देबलेसखिसहाय
 योः ॥ १८ ॥ चुल्लोरंध्रेपतत्रेचराजकुञ्जरपार्श्वयोः । प्रोक्षान्त्येक्षणेबु
 द्धौषैषःक्लोशेचमर्दने ॥ १९ ॥ उन्मानेप्रेषणेपौषोमासेतत्पूर्णिमातिथौ ।
 स्त्रियांभिक्षाभृतौयाज्रासेवाभिक्षितवस्तुषु ॥ २० ॥ माषोब्रीह्यान्तरेमूर्खमा
 नत्वग्दोषभेदयोः । मिषंव्याजेस्पृष्टनेनामेषोरश्यन्तरेस्तभे ॥ २१ ॥ भै

मेदि०

घान्त०

भेदि०

षान्०

षज्यभिदिमोक्षस्तुमुक्तिपाठलिमोचने । यक्षोगुह्य कमात्रेचगुह्यकाधीश्व
रेपिच ॥ २२ ॥ रक्षाजतुरक्षणयोरुक्षस्तुप्रेम्यचिक्कणे । लक्षानपुंसि
संख्यायां ल्क्षीवंव्याजशरव्ययोः ॥ २३ ॥ वर्षोस्त्रीभारतादौचजम्बूद्वीपा
द्बृष्टिषु । प्रावृट्कालेस्त्रियांभूमिर्विद्वस्त्रीव्यापनविष्ठयोः ॥ २४ ॥ वि
षन्तुगरलेतोयेऽतिविषायाञ्चयोषिति । वृषोधर्मबलीवेदंशृग्यापुंरशिभेद
योः ॥ २५ ॥ श्रेष्ठेस्यादुत्तस्थश्चव्यासमूषिकशुक्रले । तथावास्तुस्थानभे
देपुमानेषप्रकीर्तितः ॥ २६ ॥ वृषामूषिकपण्याचयतीनामासनेवृषी । व्याषं
स्यात्रिकटुद्रव्येकरिभेदेपुमानयं ॥ २७ ॥ शुषिःशेषेविलेस्त्रीस्याच्छे
षःसंकर्षणेबधे । अनन्तेनाप्रसादेनस्त्रनिर्माल्यार्पणेस्त्रियां ॥ २८ ॥ उप
युक्तेतरेनस्त्रीशेषायक्ष्मणिशेषणे । ॥ षत्रिः ॥ अध्यक्षोऽधिकृतेपुंसिस्था
त्पत्यश्चेऽभिधेयवत् ॥ २९ ॥ अभोषुःप्रग्रहेरश्मौनाकर्षाद्भूतइन्द्रिये
। पाशकेशारिफलकेकोटशङ्खभ्यासवस्तुनि ॥ ३० ॥ आकर्षणेऽपिपुंसि
स्यादामिषंपुन्नपुंसकं । भाग्यवस्तुनिसंभोगेपुत्कोचेपललेपिच ॥ ३१ ॥
उज्जोषन्तुशिरेवेष्टेकिरीटेलक्षणांतरे । उषेक्षाऽनवधानेपिकाव्यालङ्क
रणान्तरे ॥ ३२ ॥ कल्मषंकिस्त्रिषेल्क्षीवंपुंसिस्थान्नरकान्तरे । कल्माषिया
नुधानेचकृष्णपाण्डवकृष्णयोः ॥ ३३ ॥ कलुषंत्वाविलेपापेकिस्त्रिषम्या
परेगयोः । अपरधेपिकल्माषंकांजिकेयावकेपुमान् ॥ ३४ ॥ गंडूषोमुख
पूर्त्तीभपुष्करप्रसूतोन्मिते । गवाक्षीशक्रवारुण्यांगवाक्षोजालकेकपौ

॥ ३५ ॥ गोरक्षेनागरङ्गेस्याद्यावाञ्चपरिरक्षके । जिगीषाजेतुमिच्छा
यां व्यवसायप्रकर्षयोः ॥ ३६ ॥ तरोषीशक्रकन्यायांपुंसिस्वर्गमहोदधौ ।
तारोषीचंद्रकन्यायांनास्वर्गान्बुधिकांचने ॥ ३७ ॥ नऊषोनागभेदेस्या
त्सोमवंशन्टपेपिच । निकषःशाणफलकेनिकषायातुमातरि ॥ ३८ ॥ निमे
षनिमिषौकालप्रभेदेऽक्षिनिमोलने । परूषंकबुरेरुक्षेनिष्ठुरेकौचवाच्यव
त् ॥ ३९ ॥ प्रदोषःसमयेदोषेप्रत्यूषोऽहर्मुखेवसौ । पीयूषंसप्तदिवसावधि
क्षीरेतथाऽमृते ॥ ४० ॥ पुरुषःपुरुषेसांख्यज्ञेचपुन्नागपादपे । पौरूषंपु
रूषस्यस्याद्भावेकर्मणितेजसि ॥ ४१ ॥ ऊर्ध्वविस्तृतदोःपाणिन्दमाने
त्वभिधेयवत् । महिषीकृताभिवेकासैरिभ्योरेषधीभिदि ॥ ४२ ॥ मारि
षःशाकभिद्यार्येनाट्योक्त्यापुंसियोषिति । दक्षात्मायामृगाक्षीतुविशालामृ
गनेत्रयोः ॥ ४३ ॥ रक्ताक्षःकासरेक्रूरेपाणवतचकोरयोः । रौहिषंकचृ
णेक्ष्णीवंपुंसिस्याद्धरिणांतरे ॥ ४४ ॥ विष्णोषोविधुरेयोगेष्टश्रूषास्याटु
पासने । कथनेष्टोतुमिच्छायांशैलूषोनटविल्वयोः ॥ ४५ ॥ संहर्ष
स्तुपुमान्घृष्टौस्पृष्टौयांचप्रभंजने । समीक्ष्यातुस्त्रियांतत्त्वेबुद्धावपिनिभास
ने ॥ ४६ ॥ षचतुः ॥ अनुकर्षारथाधःस्थदारुण्यप्यवकर्षणे । अम्बरीषं
रणेभ्राष्ट्रेक्ष्णीवंपुंसिन्दपान्तरे ॥ ४७ ॥ नरकस्यप्रभेदेचकिशोरेभास्करेपि
च । आम्नातकेऽनुतापेचानिमेषोमत्स्यदेवयोः ॥ ४८ ॥ अनुतर्षःसुरापान
पाचेतृष्णाऽभिलाषयोः । अहिर्बिज्जह् उशक्रमयूरेनकुलेपुमान् ॥ ४९ ॥

मेदि •
पान्त •

मेदि० अलंबुषः प्रहस्ते वरुर्दने रक्षसांतरे । अलंबुषा तु मुण्डीर्या स्वर्गवारङ्गना
 घान्त० न्तरे ॥ ५० ॥ अथ किंपुरुषो लोकभेदकिन्नरयोः पुमान् । देववृक्षः स प्रप
 र्णे मंदारदिषु गुगुलौ ॥ ५१ ॥ नन्दिघोषो ऽर्जुनरथे घोषे वन्दिजनस्य च
 । परिवेषस्तु पुंलिङ्गः परिधौ परिवेषणे ॥ ५२ ॥ परिघोषो निनादे स्याद
 वाच्ये जलदध्वनौ । पलंकषा गोक्षुरके रस्त्रा गुगुलुकिंश्रुके ॥ ५३ ॥ मु
 ण्डीरीलाक्ष्योऽश्वस्त्रीरक्षसे तु पलंकषः । बोरवृक्षस्तु भङ्गातककुभद्रुम
 योः पुमान् ॥ ५४ ॥ भूतवृक्षस्तु शाखाट्टुमेश्यो नाकपादपे । महाघोषा
 तु कर्कटशृग्यां पुंस्यतिघोषणे ॥ ५५ ॥ क्लीवं हृद्रेण जवृक्षे सुवर्णालिपि
 यालयोः । वातरूपस्तु वातूलात्कटयोः शक्रकार्मुके ॥ ५६ ॥ विशा
 लाक्षो हरेताक्ष्येनास्तु नेत्रे ऽभिधेयवत् । सकटाक्षो बरक्षेना कटाक्षस
 हिते त्रिषु ॥ ७५ ॥

इति घान्तवर्गः

सान्त० सदिः ॥ कं सोस्त्री तैजसद्रव्ये कां स्ये माने ऽसुरे तु ना । कास्तुर्विकलवाचि स्या
 त्तथा शक्त्या युधे स्त्रियां ॥ १ ॥ गुत्सः स्यात्स्तवके स्तम्बे हारभिद्गन्धिपर्णयोः ।
 गोसे वेलौ प्रसेप्ता स इक्षुपक्षिभिदोः पुमान् ॥ २ ॥ चासे भये मणोर्देघे दा
 सो वाणा भुजिष्ययोः । दासे भृत्ये च षूद्रे च ज्ञातात्मनि च धीवरे ॥ ३ ॥ ना
 सा तु नासिकायां च दारे र्द्धदार्णि स्त्रियां । प्रस्तरश्चाजनन्योऽश्वकन्दली

बीरुधाः स्त्रियां ॥ ४ ॥ बसुर्ना देवभेदाग्निभायोक्तवकरजसु । क्लीवे
 वृद्धौषधेऽम्बेचरैरन्नमधुरेचिषु ॥ ५ ॥ भासः पुंसि प्रभायां स्याद्विशेषे
 विहगस्य च । भाः प्रभावे मयूखे स्त्रीमाश्वंद्रमासयोः पुमान् ॥ ६ ॥ मांसं
 स्यादामिवे क्लीवं कक्कोली जठयोः स्त्रियां । मिसिः स्त्री मधुरमांसयोः शत
 पुष्पाऽजमोदयोः ॥ ७ ॥ मृत्सः कोष्ठ्यां श्रेष्ठमृदिरसोगन्धरसे जले । शृ
 ङ्गाण्डौ विषे बीर्यं तिक्तादौ द्रवणयोः ॥ ८ ॥ देहधातुप्रभेदे च पारदस्त्रा
 दयोः पुमान् । स्त्रियान्तरसनापाठाशस्त्रकीकंगुभूमिषु ॥ ९ ॥ रसः को
 लाहलेष्वाग्निभाषाशृङ्खलकेपि च । क्रीडाभेदे च गोपानां वत्सः पुत्रादिवर्ध
 योः ॥ १० ॥ तर्क्षकेनो रसि क्लीवं व्यासेना विस्तृते मुनौ । शंसावचसि वा
 ज्ज्ञायां हंसः स्यान्मानसौ कसि ॥ ११ ॥ निह्नीभन्तपविह्ववर्के परमात्म
 निमत्सरे । योगिभेदे मन्त्रभेदे शरीरमरुदंतरे ॥ १२ ॥ तुरंगमप्रभेदे
 पिहिंसाचौर्यादिघातयोः । ॥ सचिः ॥ अलसाहंसपद्मानापादरेण
 द्रुमेदयोः ॥ १३ ॥ क्रियामंदे विष्वथाश्चिर्मयूखशिखयोर्नना । अ
 दः परस्मिन्नवस्यादभ्यासेभ्यसनेऽनिके ॥ १४ ॥ आगोपरधेपापे स्यादा
 श्वासः पुंसि निर्वृतौ । आख्यायिकापरिच्छेदे चाशीर्दते मरुद्भुजां ॥ १५ ॥
 हितस्याशंसने त्वीस्यादिष्वासः कार्मुके पुमान् । त्रिषु स्यात्क्षेपके चैवोरुच्छू
 सः प्राणनेपि च ॥ १६ ॥ आख्यायिकापरिच्छेदे प्याश्वसेपि पुमानयं ।
 उत्तंसः कर्णपूरेपिशिखरेपि च न स्त्रियाम् ॥ १७ ॥ उषः प्रत्यूषसि क्लीवं

मेदि०
 सान्ना०

मेदि० पितृप्रस्त्रां चयोषिति । उरेवक्षसिचश्रेष्ठेप्येनः पापापरधयोः ॥ १८ ॥
 सान्ता० ओजोदीप्ता व बह्वंभे प्रकाशबलयोरपि । ओकआश्रयमात्रेचमंदिरेच
 नपुंसकं ॥ १९ ॥ कीकसः कृमिजातौ स्यात्पुंसिकुल्येनपुंसकं । चमसोय
 ज्ञपात्रस्यभेदेऽस्त्रीपिष्टकेस्त्रियां ॥ २० ॥ कंदः पट्टे च वेदे च स्त्रैश्चाराभिला
 षयोः । ज्यायोबृद्धेऽतिप्रशस्तेज्यातिरग्नौदिवाकरे ॥ २१ ॥ पुमान्पुं
 सकंदृष्टौ स्यान्नक्षत्रप्रकाशयोः । तरेबलेचरेगेचतपोलोकांतरेपिच
 ॥ २२ ॥ चांद्रायणादौधर्मेचपुमान्शिशिरमाधयोः । तमोऽध्वंतेगुणेशो
 केल्लीवंबालाविधुन्तुदे ॥ २३ ॥ तामसीनिशिदुर्गायांतामसोभुजगेखले
 । तेजोदीप्तौप्रभावेचस्यात्परक्रमरेतसोः ॥ २४ ॥ धनुःपियालेनानस्त्री
 रशिभेदेशरसने । धनुर्द्धरेत्रिषुनभः स्त्रीवंध्योन्निपुमान्घने ॥ २५ ॥ घ्रा
 णश्रावणवर्षासुविसततौपतङ्गहे । पनसः कंठकिफलेकंठकेवानसं
 तरे ॥ २६ ॥ स्त्रियंरोगप्रभेदेस्यात्पयस्स्यात्क्षीरनीरयोः । पायसस्तु स्त्री
 वपुंसोः श्रीवासपरमान्नयोः ॥ २७ ॥ पुक्कसीकलिकानील्योः पुक्कसः श्वप
 चेऽधमे । बीभत्सोनाऽर्जुनेक्रूरघृणात्मविकृतौत्रिषु ॥ २८ ॥ भूयस्त्रि
 षुबहुतरेपुनरर्थत्वदोव्ययं । मनश्चित्तेमनीषायांमहत्सवतेज
 सोः ॥ २९ ॥ मानसं सरसिस्त्रांतेरभसोहर्षवेगयोः । रहस्तत्वेरतेगुह्यो
 रजः स्त्रीवंगुणांतरे ॥ ३० ॥ आर्तवेचपरगेचरेणुमात्रेचदृश्यते । रश्मि
 सोयानुधानेस्याच्चंडायांरश्मसीस्मृता ॥ ३१ ॥ रेपाः स्यादधमेक्रूरेकपणे

अभिधेयवत् । रेतःश्रुकेपारदेचरेदश्चरेदसीतिच ॥ ३२ ॥ दिविभूमेपृ
 थक्वस्यान्वहेत्तयाप्येतयोस्तथा । सालसौत्सुक्यतृष्णातिरेकयाज्जासुचद
 योः ॥ ३३ ॥ वयःपक्षिणिबाल्यादैर्यौवनेचनपुंसकं । वर्त्मानपुंसकं
 रूपेविष्ठायामपितेजसि ॥ ३४ ॥ पुंसिचंद्रस्यतनयेवर्हिःपुंसिऊताश
 ने । नस्त्रीकृशेवपुःस्त्रीवतनैशस्ताकृतावपि ॥ ३५ ॥ वतंसस्तुपुमान्क
 र्णपूरेणखरयोरपि । बाहसोजलनिर्याशेषयालौसुनिषस्रके ॥ ३६ ॥
 बायसोऽगुरुवृक्षेवश्रीवासध्वंशयोःपुमान् । काकोडुम्बरिकायांचकाक
 माच्यांचवायसी ॥ ३७ ॥ विद्वानात्मविदिषाज्ञेर्पाण्डनेचाभिधेयवत् ।
 विलासोद्धारभेदेस्यास्त्रीलायामपिपुंस्ययं ॥ ३८ ॥ वीतंसेबंधनोपाये
 मृगाणांपक्षिणामपि । तेषामपिचविश्वासहेतोःप्रावरणेपिच ॥ ३९ ॥
 वेधाःपुंसिहृषीकेशेबुधचपरमेष्ठिनि । शिरःप्रधानेसेनाग्रेशिखरेमस्तके
 पिच ॥ ४० ॥ श्रीवासोवृकधूपेपिपंकजेमधुसूदने । श्रेयोमुक्तौशुभेधर्मेऽ
 तिप्रशस्तेचवाच्यवत् ॥ ४१ ॥ श्रेयसीकरिपिप्यल्यामभयापाठयोरपि ।
 संहोबलेज्योतिषिचपुंसिहेमंतमार्गयोः ॥ ४२ ॥ सरसीविश्वकासारेसरे
 नीरतडागयोः । स्यात्समास्तुपुद्भिर्जःसंक्षेपेचसमर्थने ॥ ४३ ॥ सारसः
 पक्षिभेदेद्वाःस्त्रीवन्तुसरसीरुहे । साहसन्तुबलात्कारकृतकार्येदमेपिच
 ॥ ४४ ॥ सुरस्तुत्रिषुस्त्रादौपर्णासेतुनपुंसकं । स्त्रीरस्तानागमाचोश्च
 स्त्रीतोऽम्बुविगड्न्द्रिये ॥ ४५ ॥ हविर्होतव्यमात्रेचसर्पिष्यपिनपुंसकं । स

मेदि०

सान्

मेदि
सन्त

हनुः॥ अधिवासेनिवासेस्यात्संस्कारेधूपनादिभिः ॥ ४६ ॥ अवधंसःपरि
त्यागेनिन्दनेष्ववचूर्णने । अवतंसो नस्त्रियां स्यात्कर्णपूरे चशेखरे ॥ ४७ ॥
अगौकाः पुंसि शरभे पक्षिपंचास्ययोरपि । उदर्चिरुत्थमेवाच्यलिङ्गः पुंसि
कृताशने ॥ ४८ ॥ कलहंसस्तुकादंबेराजहंसो नृपोत्तमे । कनीयान
नियूनि स्यादन्त्यल्पानुजयोस्त्रिषु ॥ ४९ ॥ कुम्भीनसः क्रूरसर्पस्त्रियां लवण
मातरि । भवेद्दू नरसः सान्द्रे निर्धो सेमारटेऽम्बुनि ॥ ५० ॥ कर्पूरे पीलुपण्यां
च सम्यक्सिद्धारसेपि च । चन्द्रहासे दशग्रीवकरबालेऽसिमात्रके
॥ ५१ ॥ जटायुः पुंसि संपातेः कनीयसि च गुगुलौ । अथनामरसं पद्मेताम्र
काचनयोरपि ॥ ५२ ॥ त्रिस्तोता जह्नुकन्यायां स्त्रोतस्त्र्यन्तरे स्त्रियां । दिवोका
श्च दिवोकाश्च पुंसि देवे च चातके ॥ ५३ ॥ दीर्घायुः शाल्मली वृक्षे वायसे जी
वकद्रुमे । मार्कण्डेये च पुंसि स्याच्चिरजीविनिवाच्यवत् ॥ ५४ ॥ नगौकाः
पुंसि शरभे पक्षिपंचास्ययोरपि । निश्रेयसंतु कल्याणमोक्षयोः शंकरे पुमा
न् ॥ ५५ ॥ नीलांजसाऽप्सरेभे देसरि द्वे देवविद्युति । प्रचेताः पाशिनि
मुनौ नाप्रकृष्टहृदि त्रिषु ॥ ५६ ॥ पुनर्वसुर्नामुनिभिद्यजेदित्वेतुमान्तरे । पौ
र्णमासः पुमान्यज्ञभेदे स्त्री पूर्णिमातिथौ ॥ ५७ ॥ महारसः स्यात्खर्जूरे को
शकारकशेरुणोः । मलीमस्तुमलिने पुष्पकाशीश्लोहयोः ॥ ५८ ॥
भवेन्मधुरसा द्राक्षामूर्वि काटुग्धिका सुच । यमस्वसा तु दुर्गायां यमुना
यामपि स्त्रियां ॥ ५९ ॥ यवोयाननुजेपि स्यादतियूनि चवाच्यवत् । रसेर

॥ १७१ ॥

सस्तुगोष्ठ्यां स्याद्रासम्पृङ्गारयोरपि ॥ ६० ॥ रससिद्धिरसावाप्तवच्छीजा
गरकेपि च । राजहंसस्तुकादम्बे कलहं सेन्दपोत्तमे ॥ ६१ ॥ वरीयान्यो
गभिच्छ्रेष्ठवरिष्ठेष्वतियूनिषु ॥ विहायाः शकुनेपुंसि गगने पुन्नपुंसकं
॥ ६२ ॥ विभावस्तुः पुमान्मूर्यहारभेदे च पावके । श्वश्रेयसंचकल्याणे पर
मात्मनि शर्मणि ॥ ६३ ॥ अथ सर्जरसेवाद्युभां उभेदे च धूणके । सप्ता
श्चिः पावकेपुंसिकूरचक्षुषितुचिषु ॥ ६४ ॥ साधीयाननिवाटे स्यादतिसा
धौतवाच्यवत् । सिद्धरसारसेपुंसि धातुप्रभृतिषु चिषु ॥ ६५ ॥ सुमनाः
पुष्पमालत्याः स्त्रियां नाधीरदेवयोः । सुमेधास्तु स्त्रियां ज्योतिष्मत्यां चिषु
सुबुद्धिनि ॥ ६६ ॥ सपंच ॥ दिव्यचक्षुः सुगंधस्य भेदे नान्धे सुलोच
ने । स्यान्नभश्चमसश्चन्द्रे चित्रापूपेन्द्रजालयोः ॥ ६७ ॥ हिंगुनिर्यास
इत्येव निम्बे हिंगुरसेपि च ॥ ॥ सषट् ॥ हिरण्यरेताः पुंसि स्याद्विवाकरश्च
॥ ६८ ॥ सुभुजोः ॥ ६८ ॥

इति सान्तवर्गः

॥ हैकम् ॥ हः शिवेशलिलेष्मन्धधारणे मङ्गलेऽपि च । गगने न कुली
शे चरन्ते नाके च वर्ण्यते ॥ १ ॥ हृदिः ॥ अहिर्वृत्रासुरे सूर्येपुंसी होद्य
मवाञ्छयोः । कुहूः स्त्रीको किलालापे नष्टे दुकलदर्शयोः ॥ २ ॥ ग्रहेऽ
नुग्रहनिर्बन्धग्रहणेषुरणोद्यमे । सूर्यादौ पूतनादौ च सैहिकेयोपरग

मेदि
सान्त

हान्त

मेदि
हान्तः

योः ॥ ३ ॥ ग्राहो ग्रहेऽवहारे च गृहः प्राणमातुरे गुहा । सिंहपुच्छ्याश्च
गर्ते च पर्वतादेश्वगह्वरे ॥ ४ ॥ गृहं गृहाश्च पुंभूस्त्रिकलत्रेऽपि च सद्गानि ।
नाहस्तु बन्धने कूटेष्वेव गजांश्चिपर्वणोः ॥ ५ ॥ वाच्यवन्निपुणे तर्कबर्ह
पिच्छेदलेऽस्त्रियां । बज्रस्यात्रादिसंख्यास्तु विपुलेष्यभिधेयवत् ॥ ६ ॥ म
ही नद्यन्तरे भूमौ महत्सवते जसेः । अथ मोहोऽन्यलिङ्गः स्यादविद्या
यां च मूर्खने ॥ ७ ॥ लोहोस्त्री शस्त्रकेलौ हे जोङ्ग के सर्व ते जसे । वहः
स्याद्दृषभ स्कान्धेवाहे गन्धवहे पि च ॥ ८ ॥ बाहो भुजे पुमान्मातभेदाश्च वृ
षवायुषु । व्रीहिः सामान्यधान्ये स्यादाशुधान्ये तु पुंस्ययं ॥ ९ ॥ बूहः
स्याद्बलविन्यसे निर्माणे बृहत्तर्कयोः । संहो बलेन स्त्रियां स्यात्स्त्रियां
तु न खमेष जे ॥ १० ॥ दण्डोत्पलामुद्गपणी कुमारी पृथिवीषु च । सिंहः
कण्ठेरवेशैस्तमेवोत्तरस्थितः ॥ ११ ॥ सिंही तु कण्ठकार्या स्याद्वा
र्ताकौवासके पि च । स्नेहः स्यात्पुंसितैलादिरसद्रव्ये च सौहृदे ॥ १२ ॥
हविः ॥ अत्यूहो नोलिकायां स्त्रीकालं कस्य खगे पुमान् । आग्रहोऽनुग्र
हाशक्त्यो रक्रमेग्रहणे पि च ॥ १३ ॥ आरेहस्त्ववरेहे च वरेहे हाकटाव
पि । आरेहणे गजारेहे दीर्घत्वे च समुच्छ्रये ॥ १४ ॥ उत्साहस्त्वद्यमेस्त्व
चे कटाक्षः कूर्मकर्परे । क्षीपस्य च प्रभेदे स्यात्तैलादेः पाकभाजने ॥ १५ ॥
जायमानविषाणाग्रमहिषीणावके पि च । कलहं युद्धकालेनाखड्गको
षे च मण्डने ॥ १६ ॥ दात्यूहस्तु पुमान्कालं कण्ठचातकपक्षिणोः । निग्र

होमर्चनेपिस्थान्मर्यादायाचबन्धने ॥ १७ ॥ निर्यहःशिखरेद्वारेनिर्यासे
 नागदन्तके । निरूहोवस्तिभेदेस्यादूह्यन्त्येचनिश्चिते ॥ १८ ॥ प्रग्र
 हस्तुलास्तूत्रेवृषादिप्रग्रहेऽपिच । पटहोनासमारम्भेआनकेपुनपुंस
 कम ॥ १९ ॥ प्रवहस्तुवह्यर्याचामतरिश्चप्रभेदयोः । प्रग्रहस्तुला
 स्तूत्रेवंद्यानियमनेभुजे ॥ २० ॥ ह्यादिरश्मौरश्मौचस्तुवर्णालुमही
 रूहे । प्रवाहस्तुप्रवृत्तौस्यादपिस्तोतसिवारिणः ॥ २१ ॥ बरहःस्तूक
 रेविष्णौमानभेदेऽद्रिमुस्तयोः । बारहीमातृभेदेस्याद्विष्वक्सेनप्रियौष
 धौ ॥ २२ ॥ राजार्हजोङ्गकेक्षीवंगजयोग्येऽभिधेयवत् । विग्रहःका
 यविस्तारेविभागेतारणेश्चियां ॥ २३ ॥ विदेहःकायश्चन्येस्यावज्जनका
 न्वयभूमिपे । वैदेहीरेचनासीतावणिकस्त्रीपिप्पलीषुच ॥ २४ ॥ संग्रहो
 वृहदुदङ्गग्रहसंक्षेपयोरपि । सुबहाशस्तूत्रेलापणीगोधापदीषु
 बीणायां ॥ २५ ॥ रस्ताशेफालिकयोः स्त्रीसुखवाह्येऽन्यलिङ्गःस्यात् ।
 ॥ हवतुः ॥ अवग्रहोवृष्टिरेधेप्रतिबन्धेगजालिके ॥ २६ ॥ अभिग्रहोऽभिग्र
 ह्येऽभियोगेऽपिचैरवे । अवरेहोऽवतरणेष्यारेहेचलतोद्गमे ॥ २७ ॥
 अम्बारेहोऽम्बगन्धायांस्त्रियांविष्वक्स्ववाहके । उपनाहोवणालेपपि
 शडेवीणानिबन्धने ॥ २८ ॥ उपग्रहःपुमान्वंद्यामुपयोगेऽनुकूलने ।
 स्याद्गन्धवाहानासायांपुच्छिङ्गेमातरिश्चनि ॥ २९ ॥ तनूरूहंतुलोमि
 स्यात्पतत्रेचनपुंसकं । तमोपहःसहस्रांशुमृगाङ्गाजिनवह्निषु ॥ ३० ॥

मेदि
 हान्त

० १८

मेदि ०

हान्

प्रतिग्रहः स्त्रीकरणे सैन्यपृष्ठे पतङ्गहे । दिजेभ्यो विधिवद्देयेतङ्गहे च ग्र
हान्तरे ॥ ३१ ॥ परिग्रहः परिजने प्रत्यं स्त्रीकारमूलयोः । शपेपरि
वर्हे । एजयोग्यद्रव्यपरिच्छदे ॥ ३२ ॥ परीवाहो जलोच्छ्वासे महं भृ
द्योग्यवस्तुनि । पितामहो विरंचो स्यात्तातस्य जनकेपि च ॥ ३३ ॥ म
हासहामाप्रपर्यामस्तानेऽपि च ये प्रिति । ॥ हपञ्च ॥ प्रपितामह इत्ये
तत्तुः ॥ ३४ ॥ वंविधौ पितृपितामहे ॥ ३४ ॥ इति हान्तवर्गः

अ ०

अथावयानि वक्ष्यन्ते व्यक्तपूर्वादि तैः क्रमैः । अकाराद्यन्तताचास्मिन्
स्मादप्यतिरिच्यते ॥ १ ॥ अशब्दः स्यादभावेपि स्वल्पार्थप्रतिषेधयोः ।
अनुकम्पायाञ्च तथा वा सुदेवे त्वनव्ययः ॥ २ ॥ आः प्रगृह्यं स्मृतौ वाक्ये
ऽनुकम्पायां समुच्चये । इमे देवर्षौ तौ चापाकरणानुकम्पयोः ॥ ३ ॥
ईविषादेऽनुकम्पायां लक्ष्म्योपुनरनव्ययं । उस्मिन्नाधनरेषोक्त्योरनुक
म्पानियोगयोः ॥ ४ ॥ पदपूरणे च पादपूरणेऽपि च दृश्यते । ऊवाक्या
रम्भरक्षाऽनुकम्पास्वपि च दृश्यते ॥ ५ ॥ ऋशब्दे गर्हणे वाक्ये देवाभ्यां
त्वनव्ययं । ऋवाक्यारम्भरक्षायां वक्षुस्मृत्योरनव्ययं ॥ ६ ॥ देवाभ्यां
यादौ नौ चापि भैरवेदनुजे गतौ । लृकारे देवताभ्यां भुविक्षेचकीर्तितः
॥ ७ ॥ लृकारे देवताभ्यां स्यान्नाभ्यां नन्यपि सातरि । एस्मृतावप्यस्तु

या ऽनुकम्पामन्त्रणं हूतिषु ॥ ८॥ ऐश ह्येदृश्यते हूतौ स्मृत्या मन्त्रणयो
 रुपि । ओसम्बोधन आह्वानेस्मरणे चानुकम्पने ॥ ९॥ औश ह्यः कथि
 तो हूतो तथा सम्बोधनेऽपि च । स्त्री तु विष्णुभार्या स्यात्पुमास्तु निस्त्रने स्मृतः
 ॥ १० ॥ कैकम् ॥ कुपापे चेषदर्थे च कुत्सायां च निवारणे ॥ कदिः ॥ धि
 र्गभर्त्सने च निन्दायां ॥ कत्रिः ॥ मनागप्यल्पम नृयोः ॥ ११ ॥ हिर
 क्शब्दे विनार्थे च मध्यार्थेऽपि च दृश्यते । ॥ गदिः ॥ अंगसम्बोधने हर्षे सङ्गमा
 स्तु ययोरपि ॥ १२ ॥ उदिः ॥ आङ्सीमायामभिव्याप्तौ क्रियायोगेषदर्थयोः
 ॥ १३ ॥ चैकम् ॥ चान्ता च यस्माहारेऽप्यन्योन्यार्थे समुच्चये ॥ १४ ॥ पक्षा
 न्तरे तथा पादपूरणेऽप्यवधारणे । ॥ चदिः ॥ किञ्चराम्भे च सा कल्ये प्राक्पू
 र्वस्मिन्नवन्तरे ॥ १५ ॥ अग्रे प्रभाते ऽतीते च देशे दिक्कालयोरपि । ॥ च
 त्रिः ॥ निर्य्यक्तिरेथे वक्त्रे च विहङ्गद्वौ च नव्ययं ॥ १६ ॥ ननु च प्रश्नदु
 ष्टोक्त्योः सम्यक् दृढप्रशंसयोः । ॥ अदिः ॥ नञभावे निषेधे च स्वरूपार्थेऽप्य
 तिक्रमे ॥ १७ ॥ ईषदर्थे च सा दृश्येत दिरुद्धतदन्ययोः । ॥ ठदिः ॥
 सुष्ठु प्रशंसनेऽपि स्यादत्यर्थे च निगद्यते ॥ १८ ॥ ठचिः ॥ अपष्ठुनिर
 वद्ये च शोभनार्थे च दृश्यते । ॥ णचतुः ॥ अन्तरेण पदं विद्यादिना मध्या
 र्थयोरपि ॥ १९ ॥ तैकम् ॥ तुपादपूरणेऽप्येते समुच्चये ऽवधारणे । प
 क्षान्तरे नियोगे च प्रशंसायां विनिग्रहे ॥ २० ॥ तदिः ॥ अतिशब्दः प्रशं
 सायां प्रकर्षे लङ्घनेऽपि च । नितान्ता संप्रतिष्ठे पवाचकोऽप्येषदर्थितः ॥ २१ ॥

मेदिः

अः

भेदि०

अ०

अस्तु स्यादभ्यनुज्ञानेऽप्यस्तु यापीडयोरपि । प्रतिक्षेपे प्रशंसायां प्रकर्षे
लक्षणेऽपि च ॥ २१ ॥ असम्प्रत्यर्थ उद्दिष्टमिति हेतौ प्रकाशने । निदर्शने
प्रकारे स्यात्परकृत्यनुकर्षयोः ॥ २२ ॥ समाप्तौ च प्रकरणेऽप्युक्तान्यर्थे
विकल्पयोः । समुच्चये वितर्के च प्रश्ने च पदपूरणे ॥ २३ ॥ उत्थाप्य श्चेवित
र्के च चेत्कुत्सितप्रशंसयोः । पश्चान्तरेऽप्यसाकल्ये जातु शब्दे विहर्गणे ॥ २४ ॥
कदाचिदर्थेऽपि तथान्येऽविकल्पनिषेधयोः । प्रतिप्रतिनिधावित्यम्भुताख्या
नाभिमुख्ययोः ॥ २५ ॥ मात्रार्थभागवोपलक्षणे प्रतिदानयोः । व
तामन्त्रणसंनोषखेदानुक्रोशविस्मये ॥ २६ ॥ स्वस्तिस्यान्मङ्गले पुण्ये
प्याशंसायामपि क्वचित् । स्वित्प्रश्ने च वितर्के च तथैव पदपूरणे ॥ २७ ॥
ह्नावाक्यारम्भखेदविषादहर्षसंभवे । ॥ तच्चिः ॥ आशङ्कूरसमीपे च क
च्चित्कामप्रवेदने ॥ २८ ॥ प्रश्ने हर्षे मङ्गले च किमुत्पन्नवितर्कयोः । वि
कल्पेऽतिशयेऽपि स्यात्तावन्मानेऽवधारणे ॥ २९ ॥ संभवे च परिच्छेदे त
थाकार्त्स्न्याधिकारयोः । पश्यतस्याप्यशंसायां विस्मये च निगद्यते ॥ ३० ॥
प्रश्नात्पतीच्यां परमेष्वधिकारेऽपि दृश्यते । यच्च त्वम्भे वितर्के च यावत्का
र्त्स्न्येऽवधारणे ॥ ३१ ॥ प्रशंसायां परिच्छेदे मानाधिकारसंभवे । पश्चा
न्तरे च शब्दस्यादात्मप्रश्ने च मङ्गले ॥ ३२ ॥ पुराकल्पे सदा र्थे च पुनर
र्थे च दृश्यते । सकृत्सहैकवारं स्यात्साक्षात्पत्यक्षतुल्ययोः ॥ ३३ ॥
॥ तच्चतुः ॥ अहो वतानुकम्पायां खेदे सम्बोधनेऽपि च । पुरस्तात्पथमेऽप्याद्या

॥ १७७ ॥

मग्नोर्ध्वपुण्ययोः ॥ ३४ ॥ यदिः ॥ अथाथो संशये स्यातामधिकारे चमङ्ग
ले । विकल्पानन्तरप्रश्नकार्त्तु रम्भसमुच्चये ॥ ३५ ॥ तथाऽभ्युपगमे
पृष्ठप्रतिवाक्ये समुच्चये । सदृशे निश्चये पित्याद्युक्त्या तुल्यार्थमानयोः ॥ ३६ ॥
प्रशंसायां वृथा बंध्ये ॥ यत्रिः ॥ निष्कारणेऽन्यथा पुनः । वितथे चापार्थे च स
र्वथा हेतुवाढ्योः ॥ ३७ ॥ ददिः ॥ उच्यते विभागे च प्राबल्या स्थास्य श
क्तिषु । प्राधान्ये बन्धने भावे मोक्षे लाभोर्ध्वकर्मणोः ॥ ३८ ॥ यद्गर्हा हेतु
वधृत्यो र्यदि गर्हा विकल्पयोः । ॥ धदिः ॥ अधिस्थादधिकारे चापीश्वरे च
निगद्यते ॥ ३९ ॥ नैकम् ॥ न स्यान्निवेधापमयोर्निनिवेशभृशार्थयोः
। नित्यार्थे संसयक्षेपकौशलोपरमेष्ठे ॥ ४० ॥ सामीप्याश्रयदानेषु मोक्षा
न्तर्भावबन्धने । रश्यधोभावविन्यासे नुवितर्कापमानयोः ॥ ४१ ॥ विक
ल्पानुनयातीते प्रश्ने हेतुपदेशयोः । ॥ नदिः ॥ अनुहीने सहार्थे च पश्चा
त्सादृश्ये योरपि ॥ ४२ ॥ लक्षणेऽभ्युक्त्या न भागवीप्सास्वनुक्रमे ।
आयामेव समीपे च किञ्चिदप्रश्नवितर्कयोः ॥ ४३ ॥ चनविस्मये सा कल्येन नु
शब्दे विनिग्रहे । अनुप्रश्ने परकृताधिकारे च संभ्रमे ॥ ४४ ॥ आम
न्त्रणेऽप्यनुनये प्रश्नानुज्ञावधारणे । नानाशब्दे विनार्थे पितृथाने कोभयाथ
योः ॥ ४५ ॥ स्थाने तु करणार्थे स्याद्युक्त्या सादृश्ये योरपि । ॥ पदिः ॥ अ
पस्थादपकृष्टार्थे वर्जनार्थे वियोगयोः ॥ ४६ ॥ विपर्यये च विकृतौ चैर्य
निर्देशोऽर्थयोः । अपि सम्भावना प्रश्नशङ्का गर्हा समुच्चये ॥ ४७ ॥ त

मेदि०

अ ९

मेदि०

अ०

थायुक्तपदार्थेपिकामकारक्रियासुच । उपस्थादधिकार्थेचहीनार्थासन्न
योरपि ॥ ४८ ॥ भदिः ॥ अभीत्यंभूतकथनेचाभिमुख्याभिलाषयोः ।
॥ मैकम् ॥ मावारणेविकल्पेचस्माऽतीतेपादपूरणे ॥ ४९ ॥ स्यान्मङ्गले
परकृतावप्रान्तिकसहार्थयोः । ॥ भदिः ॥ आंज्ञाननिश्चयस्मृत्योरुंरेषेऽ
ङ्गीकृतावपि ॥ ५० ॥ प्रप्तेपिस्थादूर्ध्वोत्तैपृच्छायामोमुपक्रमे । प्रणवेचाभ्यु
पगमेचापाकृतौचमङ्गले ॥ ५१ ॥ कम्पादपूरणेतोयेमस्तकेचसुखेपिच ।
किंकुत्सायांवितर्केचनिषेधप्रश्नयोरपि ॥ ५२ ॥ किमुसम्भावनायांस्यादिम
र्थेवापिदृश्यते । नामकोपेऽभ्युपगमेविसमयेस्मरणेपिच ॥ ५३ ॥ सम्भाव्यकु
त्साप्राकाश्यविकल्पेपिचदृश्यते । शङ्कल्याणेषुखेसन्तुशोभनार्थसमर्थ
योः ॥ ५४ ॥ सङ्गार्थेचप्रहृष्टार्थेसामिनिन्दार्द्धयोर्मतं । हंरूपोक्तावनु
नयेज्जस्मृतावप्यपाकृतौ ॥ ५५ ॥ अर्थप्रप्तेऽभ्यनुज्ञायांहंस्यात्प्रश्नवित
र्कयोः । ॥ भदिः ॥ अलम्भूषणपट्याप्तिवारणेषुनिरर्थके ॥ ५६ ॥ श
क्तावेवंप्रकारेस्यादङ्गीकारेऽवधारणे । अर्थप्रप्तेपरकृतावुपमापृच्छयोर
पि ॥ ५७ ॥ कथंहर्षेचगर्हायांप्रकारार्थेचसंभ्रमे । प्रप्तेसम्भावनायाञ्च
कामंचानुमतौस्मृतं ॥ ५८ ॥ प्रकाशेचाप्यसूयायांतथाऽनुगमनेपिच
। जोषंसुखेप्रशंसायांतूष्णींलङ्घनयोरपि ॥ ५९ ॥ नूनन्तुनिश्चितेर्के
स्मरणेवाक्यपूरणे । परंनियोगेक्षेपेचप्राध्वंनर्मानुकूलयोः ॥ ६० ॥ सत्यं
प्रप्तेऽभ्युपगमे ॥ मचतुः ॥ ऽवश्यंनित्यप्रयत्नयोः । अभीक्ष्णमुद्धरणा

न्नेशीघ्रप्रकर्षयोरपि ॥ ६१ ॥ इदानीं वाक्यभूषायां सम्प्रत्यर्थे च दृश्य
 ते । तद्दिनन्दिनमध्येस्यात्तथैव प्रतिवासरे ॥ ६२ ॥ साम्प्रतंचाधुनार्थस्या
 दुचितार्थे च दृश्यते । ॥ यद्विः ॥ अयिप्रश्नानुनययोस्तथासम्बोधनेपि च
 ॥ ६३ ॥ अयेक्रोधविषादे च संभ्रमेस्मरणेपि च । दिष्ट्याहर्षमङ्गले च प
 श्यशब्दस्तु विस्मये ॥ ६४ ॥ प्रशंसायामपि तथा ॥ यच्चिः ॥ समयान्तिकम
 ध्ययोः । ॥ रैकम् ॥ प्रप्रकर्षगताद्यर्थेप्य ॥ रद्विः ॥ ऽरेप्राकृत्यस्तु ययोः
 ॥ ६५ ॥ उर्य्यूरीचाप्युभौ शब्दौ विस्तारे ऽङ्गीकृतावपि । दुर्निषेधे च दुष्टे च
 निर्निर्णयनिषेधयोः ॥ ६६ ॥ परिस्थान्त्सर्वतोभावे वर्जने व्याधिशेषयोः । इ
 त्यम्भूताख्यानभागवीप्सालिङ्गनलक्षणे ॥ ६७ ॥ दोषाख्याने निरसने पूजा
 व्याप्त्योश्च भूषणे । परविमोक्षप्राधान्यप्राप्तिलोम्येषु धर्षणे ॥ ६८ ॥ आ
 भिमुख्येभृशार्थे च विक्रमे च गतौ बधे । पुरपुण्येनिकटे प्रबन्धातीतभाविषु
 ॥ ६९ ॥ स्वः प्रेत्यव्योम्निना केचाप्यन्तःस्वीकारमध्ययोः । ॥ रच्चिः ॥ अ
 क्तएपिविनार्थस्यान्मध्यार्थनिकटार्थयोः ॥ ७० ॥ उर्य्यूर्य्यूररीचवि
 स्तारे ऽङ्गीकृतौ च यं । नकिर्निषेधोपमयोः प्रादुःप्राकाश्य इष्यते ॥ ७१ ॥
 सम्भाव्ये च प्रवृत्तौ च पुनरप्रथमे मतं । अधिकारे च भेदे च तथा पक्षान्तरेपि च
 ॥ ७२ ॥ लद्विः ॥ किल शब्दस्तु वार्त्तायां सम्भाव्यानुशयार्थयोः । ख
 लुस्याद्वाक्यभूषायां जिज्ञासायाश्च सान्त्तने ॥ ७३ ॥ वीप्सामाननिषेधेषु
 पूरणेपदवाक्ययोः । ॥ वैकम् ॥ वास्यादिकल्पोपमयोर्वितर्के प्रादपूरणे

मेदि

अ

मेदि०

अ०

॥ ७४ ॥ समुच्चयेचविस्त्रम्भेनानार्थातीतयोरपि । विनिग्रहेनियोगेचत
थैवपदपूरणे ॥ ७५ ॥ निश्चयेसहनेहेतावव्याप्तिविनियोगयोः । ईष
दर्थपरिभवेऽप्युद्धावलम्बनेपिच ॥ ७६ ॥ विज्ञाने ॥ वद्विः ॥ ऽथैवचोपम्ये
नियोगेवाक्यपूरणे । अवधारणेचचारनियोगेचविनिग्रहे ॥ ७७ ॥ वद्विः
॥ उषारचैतदन्तेचदोषारचैवतन्मुखे । मंथुशीघ्रभृशार्थेच ॥ वद्विः ॥
निकषान्तिकमध्ययोः ॥ ७८ ॥ सैकम् ॥ सुपूजायांभृशार्थानुमतिवृत्त
समृद्धिषु । ॥ वद्विः ॥ आस्मरणेऽपाकरणेकोपसन्तापयोरपि ॥ ७९ ॥
ईर्दुःखभावनेकोपेनिर्निषेधेचनिश्चये । साकल्यातीतयोर्भास्तुसम्बोधनवि
षादयोः ॥ ८० ॥ वद्विः ॥ अञ्जसाशब्दआख्यातस्तत्त्वतूर्णार्थयोरपि । नि
रेऽन्तर्द्धातिर्यगर्थेनीचैस्त्वैरल्पयोर्मतं ॥ ८१ ॥ पुरेऽग्रेप्रथमेभूयोऽधिका
रेवपुनःपुनः । मिथान्योन्येरेहार्थेचशनैस्त्वैरेशनैश्चरे ॥ ८२ ॥ सचतुः ॥
अमितःशीघ्रसाकल्यसंमुखोभयतोऽन्तिके । अग्रतःप्रथमेचाग्रेपुरतःप्रथ
माग्रयोः ॥ ८३ ॥ पूर्वद्युःप्रातःकालेस्यात्तथैवधर्मवासरे । ॥ सैकम् ॥ ह
स्यात्सम्बोधनेपादपूरणेचविनिग्रहे ॥ ८४ ॥ नियोगेचक्षिपायांस्यात्कु
त्सायामपिदृश्यते । ह्यविषादेचशोकेचकुत्सादुःसार्थयोरपि ॥ ८५ ॥
क्षिपादपूरणेहेतौविशेषेप्यवधारणे । प्रप्तेहेत्वपदेशेचसंभमास्तूययोरपि
॥ ८६ ॥ ह्रीदुःखहेतावाख्याताविषादेविस्मयेपिच । हेसम्बोधनआ
ह्वानेप्यस्तूयादौचदृश्यते ॥ ८७ ॥ सैसम्बोधनआह्वानेहेहौशब्दै

॥ १५९ ॥

तथैतयोः । ॥ हृदिः ॥ अहप्रशंसाक्षिपयोर्नियोगेचविनिग्रहे ॥ ८८ ॥ मेदि ०
अहेधिगर्थेशोकेचकरणार्थविषादयोः । सम्बोधनेप्रशंसायांविस्मयेपद
पूरणे ॥ ८९ ॥ अस्तूयायांवितर्कस्यादाहक्षेपनियोगयोः । आहे
प्रश्नेविचारेचसहसाकल्यइष्यते ॥ ९० ॥ विद्यमानेचसादृश्ययौगप
द्यसमृद्धिषु । सम्बन्धेचतथाहीहोशब्देविस्मयहास्ययोः ॥ ९१ ॥
हेहैसम्बोधनेहूतौहोहौशब्दस्तथैतयोः । ॥ हविः ॥ अहहेत्यद्भु
तेखेदपरिक्लेशप्रकर्षयोः ॥ ९२ ॥ सम्बोधनेपिचाताहोपरिप्रश्नवि
चारयोः ।

इत्यव्ययानेकार्थवर्गः

उत्पलिनीशद्वार्णवसंसारवर्तनाममालाख्यान् । भागुरिबररुचिशम्भ
द्वेपालितरन्तिदेवहरकोषान् ॥ १ ॥ अमरशुभाङ्कहलायुधगोबर्द्ध
नरभसपालकृतकोषान् । रुद्रामरदत्ताजयगंगाधरधरणिर्कोषा
म्भ ॥ २ ॥ ह्यारवत्यभिधानंत्रिकाण्डशेषंचरत्नमालाञ्च । अपिबहुदो
षंविश्वप्रकाशकोषंचसुविचार्य्य ॥ ३ ॥ बाभट्टमाधववाचस्पतिधर्मव्या
डितारपालाख्यान् । अपिविश्वरूपविक्रमादित्यनामलिंगानिसुविचा
र्य्य ॥ ४ ॥ कात्यायनवामनचन्द्रगोमिरचितानिलिङ्गशास्त्राणि । पा
णिनिपदानुशासनपुराणकाव्यादिकंचसुनिरूप्य ॥ ५ ॥ षट्शतगा

५२१

१	१	अथर्व	अथर्व
२	२	अथर्व	अथर्व
३	३	अथर्व	अथर्व
४	४	अथर्व	अथर्व
५	५	अथर्व	अथर्व
६	६	अथर्व	अथर्व
७	७	अथर्व	अथर्व
८	८	अथर्व	अथर्व
९	९	अथर्व	अथर्व
१०	१०	अथर्व	अथर्व
११	११	अथर्व	अथर्व
१२	१२	अथर्व	अथर्व
१३	१३	अथर्व	अथर्व
१४	१४	अथर्व	अथर्व
१५	१५	अथर्व	अथर्व
१६	१६	अथर्व	अथर्व
१७	१७	अथर्व	अथर्व
१८	१८	अथर्व	अथर्व
१९	१९	अथर्व	अथर्व
२०	२०	अथर्व	अथर्व
२१	२१	अथर्व	अथर्व
२२	२२	अथर्व	अथर्व
२३	२३	अथर्व	अथर्व
२४	२४	अथर्व	अथर्व
२५	२५	अथर्व	अथर्व
२६	२६	अथर्व	अथर्व
२७	२७	अथर्व	अथर्व
२८	२८	अथर्व	अथर्व
२९	२९	अथर्व	अथर्व
३०	३०	अथर्व	अथर्व

[१]

॥ अथामरकोषस्यमुद्रिपत्रम् ॥

अव	पंक्ति	अमुद्र	मुद्र	३३
४७४	॥ २	विनायको	विनायको	३३
५	५	अश्वयुग	अश्वयुग	७३
५	५	धनिष्ठा	धनिष्ठा	१७
१३	१३	आकरणा	आकारणा	६७
१७	१७	बुक्टी	बुक्टी	७२
१८	१८	जाङ्गलिकः	जाङ्गलिकः	१२
२७	५	जाले	शाले	६२
२८	२८	पुष्पफल	पुष्पफल	१२
३१	११	सिन्धुकः	सिन्धुकः	६२
३२	१६	कटु	कटु	६२
३७	११	उरणाक्षश्च	उरणाक्षश्च	६२
४०	१०	लोहपृष्ठः	लोहपृष्ठः	६२
४३	१२	प्राज्ञाप्राज्ञानु	प्राज्ञाप्राज्ञानु	६२
४५	१३	शण्डः	शण्डः	४२
४६	१३	शोथस्तु	शोथस्तु	४२
६३	७	कौन्तिकै	कौन्तिकै	३२

यत्र	पंक्ति ॥	अशुद्ध	शुद्ध
६६	४	•	क्ष्वेडानुसिंहनादेस्य
त्करिणांघटानाघटा । क्रन्दनयोधसंखेवृंहितंकरिगर्जितम् ॥ १०७ ॥			
६७	१०	नियमा	निमया
७१	२	तक्रंदधिघृते	तफंदधिघने
७३	३	वस्तो	वस्तो
८०	८	निर्द्धार्यः	निर्धार्यः
८१	१५	क्षान्ता	क्षन्ता
८२	१	देवद्रुधिष्वद्र	देवद्रुधिष्वद्र
८२	२	सध्रुत्स	सध्रुत्स
८२	९	दपध्वस्तु	दपध्वस्तु
८२	९	स्यादपितः	स्यादपितः
८२	१५	काश्यः	काश्यः
८३	३	निस्वस्तु	निःस्वस्तु
८३	९	नात्यन्तो	नात्यन्तो
८४	१५	नतम्	नते
८४	१७	शाम्बतस्तु	शाम्बतस्तु
८६	४	गूठ	गूठ

[३]

पत्र	पंक्ति	अशुद्ध	शुद्ध
८६	५	दीर्घा	दीर्घ
८६	६	मुग्रे	मुग्रे
८६	११	प्यवध्वस्तो	प्यवध्वस्तो
८७	२	उतं	ऊतं
८८	१५	वृत्तौ	वृत्तौ
९१	२	उद्गस्तु	उद्गस्तु
९१	१३	क्रोष्टु	क्रोष्टु
९२	३	कोषाशातक्य	कोशातक्य
९३	५	मयुख	मयूख
९३	१४	वशले	शवले
९४	२	शिक्य	सिक्य
९६	१५	क्षत्तास्या	क्षत्तास्या
१००	१६	निष्ठाना	निष्ठाना
१११	१०	ऊरय्यु	ऊरय्यु
११३	२	गामेवं	गामेवं
११३	४	उम्पन्ने	उम्पन्ने

॥ इत्यमरकोषस्यशुद्धिपत्रं समाप्तम् ॥

१	ॐ	ॐ	ॐ	ॐ
२	ॐ	ॐ	ॐ	ॐ
३	ॐ	ॐ	ॐ	ॐ
४	ॐ	ॐ	ॐ	ॐ
५	ॐ	ॐ	ॐ	ॐ
६	ॐ	ॐ	ॐ	ॐ
७	ॐ	ॐ	ॐ	ॐ
८	ॐ	ॐ	ॐ	ॐ
९	ॐ	ॐ	ॐ	ॐ
१०	ॐ	ॐ	ॐ	ॐ
११	ॐ	ॐ	ॐ	ॐ
१२	ॐ	ॐ	ॐ	ॐ
१३	ॐ	ॐ	ॐ	ॐ
१४	ॐ	ॐ	ॐ	ॐ
१५	ॐ	ॐ	ॐ	ॐ
१६	ॐ	ॐ	ॐ	ॐ
१७	ॐ	ॐ	ॐ	ॐ
१८	ॐ	ॐ	ॐ	ॐ
१९	ॐ	ॐ	ॐ	ॐ
२०	ॐ	ॐ	ॐ	ॐ
२१	ॐ	ॐ	ॐ	ॐ
२२	ॐ	ॐ	ॐ	ॐ
२३	ॐ	ॐ	ॐ	ॐ
२४	ॐ	ॐ	ॐ	ॐ
२५	ॐ	ॐ	ॐ	ॐ
२६	ॐ	ॐ	ॐ	ॐ
२७	ॐ	ॐ	ॐ	ॐ
२८	ॐ	ॐ	ॐ	ॐ
२९	ॐ	ॐ	ॐ	ॐ
३०	ॐ	ॐ	ॐ	ॐ

॥ ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥

॥ अथत्रिकाण्डशुद्धिपत्रम् ॥

पञ्च	पंक्ति	अशुद्ध	शुद्ध	
३	१०	जह्नु	जह्नु	
४	७	वरीषवः	रवीषवः	
४	७	ईः	इः	
५	६	अजीकरोऽजकार	अजीकवोऽजका व	
६	४	धनमैन्द्रं	वनमैन्द्रं	
६	१६	छगलस्तु	छागलस्तु	
७	१०	भंभानिनः	भंभानिलः	
७	१२	स्त्रिशिरः	स्त्रिशिरः	
७	१२	मकरत्	मकर	
८	१७	स्तमयो	स्तमया	
८	१८	चोपधूपितः	चोपधूपिता	
९	११	सायोत्सवौ	सायोत्सवौ	
१०	५	भर्भरकः	भर्भरकः	
१०	७	मुद्गलौ	पुद्गलौ	
११	१	नृपमानंगन्ध	नृपाभीरंमहन्	

पत्र	पंक्ति	अशुद्ध	शुद्ध
११	३	नयारम्भरः	नयारम्भः
११	४	नर्तुः	नर्तूः
११	१६	दुःखलोको	दुःखलोको
१३	१२	मीनरष्टस्तु	मीनरस्तनु
१४	७	सुरलातुसुरदला	सुरलातुसुरदला
१४	८	गोतमी	गोमती
१४	११	पृष्णी	पृष्णी
१४	११	पर्येयाथमूलिका	पर्येयाथमूलिका
१५	१०	शशस्थली	कुशस्थली
१५	१३	इहला	उहला
१५	१४	कुकुरश्च	कुकुरश्च
१६	७	माथश्च	मार्गश्च
१६	८	शौभंसुद्रङ्गः	शौभाद्रङ्गः
१६	८	निर्मट	निर्मट
१६	८	जिरकचङ्गने	जीवकचङ्गले
१६	१२	स्यान्मुकतिः	स्यान्मुकतिः
१७	५	कण्डे	कण्डे

पत्र	पंक्ति	अशुद्ध	शुद्ध	
१७	१२	खनाभा	खुनाभा	६५
१७	१४	महेन्द्रौ	महेन्द्रौ	६६
१८	६	देवावामे	देवावासे	६७
१८	६	कुंजरे	कुंजरे	६८
१८	११	यक्षो	यक्षो	६९
२०	६	पुत्रजीव	पुत्रजीव	७०
२०		जिह्वावृहत्काल	जिह्वरक्षाकाल	७१
२०		मत्स्याङ्गी	मत्स्याक्षी	७२
२०	१०	जलवह्नी	जलवह्नीच	७३
२०	१२	चुचूः	चुचुः	७४
२०	१८	इक्कटो	दृक्कटो	७५
२१	१८	कपित्थोऽस्य	कपित्थास्य	७६
२१	१८	सुक्रुरव	सुहूरव	७७
२२	६	स्याच्चेदारः	स्याच्चेदारः	७८
२२	७	जिनामानु	यंजनस्तु	७९
२२	१२	काकच्छर्दिः	काकच्छर्दिः	८०
२२	१३	रत्ननिधिः	रत्ननिधिः	८१

पत्र	पंक्ति	अमुद्ध	मुद्ध	पं
२३	१२	फणि खेला	फाल खेला	७१
२४	७	द्वालियुगं	युगमानियुगं	७१
२४	१७	घटदास्या	घटदासी	७१
२४	१७	समदुर्द्वहिता	समदुर्द्वहिता	७१
२५	८	वाहदण्डः	वाहकुण्डः	७१
२५	१२	कुरण्डवृद्धी	कुरण्डवृद्धौ	७१
२५	१३	अवगण्डो वरण्डः	युवगण्डो वगण्डः	७१
२५	१८	प्रकुलं स्यादङ्ग	पुत्रलं स्यादाङ्ग	७१
२६	७	श्लोके २५ उत्तरार्द्धे हेयः		७१
२६	१२	वभुखुरे	वक्रखुरे	७१
२६	१२	राजदन्तास्तु चत्वरिदश नानापुरस्थिताः		७१
२८	२	वभुज	वक्रज	७१
२८	३	शौचं	शौचं	७१
२८	५	भविनी	भविनी	७१
२८	६	क्रतूत्तम	क्रतूत्तम	७१
२८	८	होमधूप	होमधूम	७१
२८	१३	निरीगादे	निरीगादौ	७१

पत्र	पंक्ति	अशुद्ध	शुद्ध	कोटि	पत्र
३०	४	नदीकौ	नदीकौ	४३	
३०	१२	कदङ्गस्तु	कदङ्गस्तु	४४	
३०	१७	हिडिम्बारगणो	हिडिम्बारमणो	४५	
३०	१८	ऐन्द्रस्तु	ऐन्द्रस्तु	४६	
३०	१८	वैधि	वैधि	४६	
३१	२	दौस्मन्तिः	दौष्मन्तिः	४६	
३१	१०	वीरवेणु	वीररेणु	४६	
३१	१०	गान्धारश्च	गुणकारे	४६	
३१	१८	जारत्कारु	जरत्कारु	४६	
३२	६	स्नेह	स्नेही	४६	
३२	६	मिहूर्त्ता	मौहूर्त्ता	४६	
३२	१३	लुण्ठी	लुण्ठी	४६	
३३	६	कर्णरेकन्तु	कर्णारकर्ण	४६	
३३	७	रक्षोभ	रक्षोभः	४६	
३३	१५	पुलायितं	पुलायितं	४६	
३४	१	डिर्जुनरथा	डिर्जुनरथा	४६	
३४	२	विजितवक्त्रा	विजितवक्त्र	४६	

पत्र	पंक्ति	अशुद्ध	शुद्ध
३४	३	सरिका	सरिकौ
३५	२	संक्रिया	सक्रिया
३५	७	प्राणीत्य	प्राणीत्य
३५	८	कणयुक्ति	कणमुक्ति
३५	८	क्षत्रं	क्षत्रे
३५	९	वृहद्धने	वृहद्धले
३५	१२	स्नेहश्च	स्नेहाच
३५	१८	जीवको	जीरको
३६	४	पर्यडा	पिष्यटा
३६	४	प्रयत्नं	प्रयस्तं
३६	७	वाचने	वायने
३६	१३	प्रातर्भाजन	प्रातर्भाजन
३६	१६	शिंगलो	शृङ्गलो
३७	२	शस्फालऊतभव्रा	संस्फालऊडुभेडा
३७	५	मञ्जा	सञ्जा
३७	५	स्नेही	मेही
३७	७	ऽश्मविक्रयी	ऽश्मविक्रयी

पत्र	पंक्ति	अशुद्ध	शुद्ध	लीप	पत्र
३७	९	गन्धर्कश्च	गन्धर्कश्च		५४
३७	११	कह्ललो	कह्ललो		५४
३७	१२	दधीचास्थि	दधीचास्थि		५४
३८	१	जवप्रूक	जवप्रूक		५४
३८	१२	प्रुन्याः प्रुन्यं प्रुनीरः	प्रुन्याः प्रुन्यं प्रुनीरः		५४
३८	१८	पिञ्जलं	पिञ्जनं		५४
४०	६	तीक्ष्णः कर्मा	तीक्ष्णः कर्मा		५४
४०	८	धृञ्जग्दधृग्दृष्टो	धृञ्जग्दधृग्दृष्टो		५४
४०	११	प्रसूता	प्रसूता		५४
४०	१३	लगुडं	लउहं		५४
४०	१५	युञ्जि च	युर्मि च		५४
४०	१६	षट् खः	षट् सु		५४
४१	१	श्लोके १८ पूर्वात्तराद्धयोर्व्यत्यासः			५४
४१	३	त्यक्त	त्यक्ते		५४
४१	१०	स्वाचार्यमिश्राः	स्वाचार्यमिश्राः		५४
४१	१५	सपात्रे	सपात्र		५४
४१	१८	क्रित्या	कृत्या		५४

पत्र	पंक्ति	अशुद्ध	शुद्ध	लीप
४१	१८	कर्ममृता	कर्मयुता	०६
४२	१	जीर्येतु	जय्येतु	०६
४२	२	समानी	समाली	०६
४२	४	नंदकं	नंदकं	०६
४२	१४	धन्व	धन्वं	०६
४२	१७	स्यादास्फाले	कर्णास्फाले	०६
४३	१७	स्यादुच्चद्वन	स्यादुद्वन	०४
४५	७	वके	वृके	०४
४५	८	र्मयुरे	र्मयूरे	०४
४५	९	वंशे	वंशे	०४
४५	९	कोलकः	खोलकः	०४
४५	१२	खेलके	लेखके	०४
४५	१४	चनिभालिका	चिलिमीलिका	१४
४५	१५	वारको	चारको	१४
४५	१५	त्रिचकलीव	त्रिचकेलीवं	१४
४६	३	दण्डको	तण्डको	१४
४६	६	दलाढके	दलाढकः	१४

[६]

पत्र	पंक्ति	अशुद्ध	शुद्ध
४६	१३	छपणे	क्षपणे
४६	१७	मधुको	मधुका
४६	१८	परुषे १ मह्निका २	पुरुषे १ मह्निकः २
४७	३	पूर्णिमाः	पूर्णिमा
४७	६	जलजन्त्रिषु	जलजन्तुषु
४७	११	शिलाढको विलेवेष्टे	शिलाढको विलेपेष्टे
४७	१४	कुक्कुरै	कुक्कुरै
४७	१५	ऊडुकः	ऊडुकः
४७	१६	धीः	पूः
४८	१०	धूम्याटेकपिङ्गः	धूम्याटेकलिङ्गं
४८	११	सर्गे	स्वर्गे
४९	१२	नावक	लावक
४९	१८	कक्कुले	कक्कोले
५०	२	सुची	सूची
५०	११	भारद्वाजो	भरद्वाजो
५०	१२	ख्याते	ख्यातो
५१	२	क्षौभयो	क्षौमयो
५१	७	निस्त्रे	निःस्त्रे

पं.सं.	पंक्ति	अमृद्ध	मृद्ध
५१	९	दन्तच्छिदे	दन्तच्छदे
५१	१५	ऽकोटपुष्पेषु	ऽङ्कोटपुष्पेषु
५१	१६	कल्पे	कल्पे
५१	१८	विटोद्वि	विटोद्वि
५२	४	ऽथसुक१ स्यात्कुष्ठ२	ऽथसुक१ स्यात्कुष्ठं २
५२	५	ज्येष्ठे	ज्येष्ठे
५२	११	खानोत्थयोः	खानो खयोः
५२	१२	षण्डोली	षण्डोली
५२	१६	वरण्डो	वरण्डो
५३	५	सूते	ऽनूते
५३	७	ग्रि	ग्रि
५३	१३	वाद्य	वाद्ये
५३	१४	अङ्गुष्ठा	अङ्गुष्ठा
५३	१५	पूर्ण	चूर्ण
५३	१७	भूषिः	भूषिः
५४	५	धारणार्थ	धारणार्थ
५४	८	मन्त्राक्षवेद	मन्त्राक्षवेदे
५४	१०	स्थलेचापिमसृणौमृद	स्थलेचापिमसृणौमृद

पत्र	पंक्ति	अशुद्ध	शुद्ध
५४	१०	पुरुषाङ्गिणौ	पुरुषोद्देशौ
५४	१५	कर्षमासचतुष्के च	निकर्षमासचतुष्के
५५	६	क्षिप्रानि	क्षिप्रादि
५५	७	कृषावत्योप्यन्तमास	कृषावसत्योप्यन्तमा
५५	१२	चोद्धृतं	चोद्धृतं
५५	१५	द्युतीच्छयोः	द्युतीच्छयोः
५५	१६	विदितात्ययोः	विदिताप्रयोः
५५	१७	दृशोपायः	दशोपायः
५६	१	लोभ	नेमे
५६	४	कंपयोः	कंघयोः
५६	१०	सिन्धुवारे	सिन्धुवारे
५७	१	हृतौ	हृतौ
५७	३	याते	ज्ञाते
५७	४	पङ्क्ति	पङ्क्ति
५७	५	वार्त्ता	वार्त्ता
५७	६	शक्ते १ ऽपि व २	सिक्ते १ ऽपि च २
५७	७	दौष्मन्तौ १ गानयोः २	दौष्यन्तौ १ नागयोः २
५७	१२	काचने	कठिने

पत्र	पंक्ति	अशुद्ध	शुद्ध
५७	१५	लोहितं	लोहित
५८	२	विच्छिन्ति	विच्छिन्ति
५८	३	श्वेतयोः	श्वभयोः
५८	६	शभे	शभे
५८	११	वने१ कार२	रणे१ कार२
५८	१४	स्थितिः	स्थितः
५९	१२	सदने	सदने
५९	१७	प्रदेशे	प्रदेशे
५९	१८	साद	साद
६०	२	कस्तुरी	कस्तुरी
६०	३	नाम१ महार२	नाम१ महार२
६०	११	विशेषणे	विशेषणे
६०	१७	क्रम१ सिद्धं२	क्रम१ सिद्धं२
६१	३	विश्रम्भः	विश्रम्भः
६१	१२	भृङ्ग	भृङ्ग
६१	१४	चोपदानं	चोपधानं
६२	१८	निर्मिते	वर्मिते
६२	१	चन्द्रौ	चक्रौ

पत्र	पंक्ति	अशुद्ध	शुद्ध
६२	४	दःखे	दुःखे
६२	५	त्वचो	त्वचोः
६२	१०	तपश्चिनौ१ तपने२	तपश्चिनौ१ तपनो२
६२	१२	चक्षणे	रक्षणे
६२	१४	रक्तयो	लक्तयो
६२	१८	वदानके	वदालके
६३	२	प्रछभेद	प्रम्भेद
६३	४	विशेषिते	विशेषिते
६३	६	तनु	तरु
६३	१६	शक्तौ	सक्तौ
६३	१७	वानः	वानं
६३	१८	ऽधि	ऽपि
६८	१	चटुनि	कुठार
६८	५	मुकुट	कुक्कुट
६४	६	स्ववेश	सुवेश
६४	७	समनं	शमनं
६४	११	कृतौ	क्रतौ
६४	१२	ऽनन्ते१ सुसंज्ञाने२	नातु१ सुप्रज्ञाने२

पत्र	पंक्ति	अशुद्ध	शुद्ध
६४	१४	पान्त्योः	पास्त्योः
६४	१५	स्यान्मातय्य१ वाटे२	स्याद्मातय्य१ वाटे२
६५	३	विदृशय्या	विदृसाय्या
६५	५	जरा	जवा
६५	८	विलम्बपा	बलम्बपा
६५	१४	रम्भाव	रम्भाव
६५	१५	करम्भा	करम्भा
६५	१६	प्रसेवकेकुम्भा	प्रसेवेककुम्भा
६५	१७	शुक्र	शुक्ल
६५	१	कर्कुर	कच्छुरे
६६	७	शास्त्र	शास्त्र
६६	९	सती१ स्तुक्ष्मेच२	तसी१ संकोच २
६६	१०	रेखास्तु	रेखायां
६६	१२	ग्रामः	ग्रामः
६६	१५	द्रुमे	द्रुमो
६६	१६	लुण्ठ्यां	लुण्ठ्यां
६७	६	साध्वसा	साध्वसा
६७	८	खरे	खरे

पत्र	पंक्ति	अशुद्ध	शुद्ध	
६७	११	कौमुद्य	कौकृत्य	५७
६८	७	मयूरेऽश्वे	ययुरश्वे	५७
६८	११	स्त्रीनल्यां	स्त्रीमल्यां	५७
६८	१८	दधं	दत्तं	५७
६९	६	वासरे	वासवे	५७
६९	७	सूक्ष्णौ	स्थूलौ	५७
६९	९	सटासु	सटायां	५७
६९	१२	चक्षुरः	चक्षुरः	५७
६९	१३	शरलेजने	शरलेजले	५७
७०	२	कच्चरं	कच्चरं	५७
७०	६	जीरा	जीरा	५७
७०	९	कन्या	कन्या	७७
७०	१२	मृत	मृते	७७
७१	१	स्त्रिसाधकः	द्विसाधकः	७७
७१	२	दर्दुरः	दर्दुरः	७७
७१	६	धार	धार	७७
७१	१०	रणयो	वनयो	७७
७१	११	महारमौ१ खड्गै२ संघारमौ१ खड्गै२		

पत्र	पङ्क्ति	अशुद्ध	शुद्ध
७२	१५	शम्बरं१ शम्बरै२ शचं३ संवरं१ सम्बरै२ सचं३	
७३	२	केशाश्वती	कश्चासुती
७३	११	कर्पट्यां	पर्कट्यां
७३	१४	निम्ने	निम्ने
७५	१	हले	हाले
७५	२	मृगे	मृगे
७५	४	मांसे	मीने
७५	६	योगेच	यागेच
७५	७	जीवः	भावः
७५	१३	ध्रुवोवटेसरै	ध्रुवोवटेसरै
७६	३	निर्भवे	विभवे
७७	५	कोष्ठ	कोष्ठ
७७	७	मोक्षः	चोक्षः
७७	१७	हिमर्त्ता१ ताम्र२	हिमर्त्ता१ ताम्र२
७७	७८	विन्दार्थ	वित्तार्थ
७८	१८	स्यादृष्ट	स्यदृष्ट
७९	१५	दलं	दर

॥ इति त्रिकाण्डशेषस्य शुद्धिपत्रं समाप्तं ॥

86

पत्र	पंक्ति	अशुद्ध	शुद्ध	
११	१३	॥ स्मृग्गडेच्चनरलिका	॥ स्मृग्गडेच्चललाटिका	
१२	९	मेण्ठे	मेण्ठे	॥
१४	४	उंष्ट्रवामी	उंष्ट्रवाहो	॥
१५	१०	कर्कौर	कर्कौर	॥
१६	६	इञ्चको	इञ्चको	॥
१६	१०	पन्याटेनिष्कु	कन्याटोलिंप	॥
१६	१२	अङ्के	अङ्गि	॥
१७	३	इङ्गलल्ल	इङ्गलल्ल	॥
१७	९	चिन्तकः	चिन्तकः	॥
१७	१३	चिन्तकः	चिन्तकः	॥
१८	६	सुगिटका	सुगिटका	॥
१८	७	पद्माद्यवित्	पद्माद्यवित्	॥
१८	७	कोसकारः	कोषकारः	॥
१८	७	काष्ठलेखकः	काष्ठलेखकः	॥
१८	१२	जेङ्गटो	जेङ्गटो	॥
१८	१७	चङ्गरी	चङ्गरी	॥
१८	१७	कुचङ्गो	कुचङ्गो	॥

[३]

पत्र	पंक्ति	अशुद्ध	शुद्ध
१७	३	क्षीरदारो	क्षीरदारै
१७	४	गुडे	गुडे
१७	४	कृपीटपान	कृपीटपाल
१७	१८	पृष्ठशृङ्गी	पृष्ठशृङ्गी
२०	२	पवने	पचने
२१	४	वृको	वृको
२१	६	श्ववुकपिङ्गे	श्ववुकेषिङ्गे
२१	७	नर्मटः	निर्मटः
२१	८	भुण्डरी	तुण्डावी
२१	१०	निष्पार	निष्पाव
२१	२५	गोमेदकेपिगंगालः	गोमेदोपिचककोले
२२	८	लेखन्याङ्क	लेखन्यां व
२२	७	वर्णिका	कर्णिका
२२	१३	उत्पालनी	उत्पलिनी

॥ इतिहासवल्याः शुद्धिपत्रसमाप्तं ॥

॥ अथमेदिनीकरकोषस्य शुद्धिपत्रम् ॥

पत्र	पंक्ति	अशुद्ध	शुद्ध		
३	१६	शङ्कः	शङ्कुः	०	०५
४	१	पण	पर्ण	६	६६
७	१५	पर्यस्थिका	पर्यस्तिका	९	६६
११	१	वज्ञे१ अंगरी २	वज्ञे१ अङ्गुरी २		६६
११	१०	पर्या	पर्या	९	६६
११	११	स्यामदीयार्थे	स्यान्मदीयार्थे		६६
१२	१४	काञ्चनस्य च	कथनस्य च		६६
१३	२	स्वेदे	स्वादे	६१	१००
१३	४	शुश्रूककीटौ	श्रूककीटौ	६१	१०६
१३	१४	सर्वको	सरको	३	०५
१४	५	दनिमको	दलिमको	६१	१०६
१४	८	आकल्प	आकल्प	१	१५
१६	३	पुष्पलको	पुष्कलको	६	१६
१६	५	पूर्णालकं	पूर्णानकं	८	१६
१६	७	पद्मबीज	पद्मबीज	२१	१६

पत्र	पंक्ति	अशुद्ध	शुद्ध
१७	१३	त्रिशिखे	त्रिशिखा
२०	१	लाङ्गलि	लाङ्गलि
२०	७	लाङ्गले	लाङ्गले
२२	३	रङ्ग	वङ्ग
२३	२	कामार्थे	कामार्थेः
२३	४	नरङ्ग	नरङ्ग
२४	२	विडङ्ग	विहङ्ग
२४	१०	दचमङ्गा	छचमङ्गा
२४	१८	अघः	अघ
२५	१३	स्यान्नारके	स्यान्नावके
२६	१४	मुखे	मुखे
२७	६	दिजे	दिषे
२७	१३	रुषे	भरुषे
३५	१	जौकणे	जौत्कटे
३५	३	पिट्टिक	पिट्टित
३५	८	वैताल	वैडाल
३६	१८	निष्वासा	निष्वासे

पत्र	पंक्ति	अशुद्ध	शुद्ध	लीप	पत्र
३८	२	शिङ्गे	षिङ्गे	७	६३
४२	५	सूत	सूते	७	६३
४६	६	सुपर्णाके	सुपर्णाक	७	७३
५०	५	स्यात्कुले	स्याद्कुले	६	७३
५२	१०	धरे	धवे	१	०७
५३	१४	दूति	दृति	७	१०
५४	२	पंक्ति	पक्ति	४	१०
५५	१३	लिपं	लिप्र	११	६७
५५	१८	दश	दशा	६१	६७
५६	७	भीते	तीते	४	६७
५७	७	नूक्त	नूक्त	०१	६७
५७	८	मूचकुन्दयोः	मुचुकुन्दयोः	६	१७
६०	३	धरे	धवे	१	७७
६१	७	वाचलिङ्ग	वाचलिङ्गः	७	७७
६१	१६	ऽभिनेहि	ऽभिहते	०१	७७
६१	१७	गलिते	गुणिते	८	७७
६२	५	दौष्यनौ	दौष्यनौ	७	६७

पत्र	पत्ति	अशुद्ध	शुद्ध	पत्र	पत्ति
६३	९	नडित	नडिति	६३	९
६४	७	दविवादे	दववादे	६४	७
६७	९	स्त्रियां	स्त्रियां	६७	९
६९	३	शाल	ऽशन	६९	३
७०	९	ग्रंथ	ग्रंथि	७०	९
७१	९	शक्ये	शक्य	७१	९
७२	४	पेषणे	पेषणे	७२	४
७२	११	बुधे	बुधे	७२	११
७३	१२	कर्णेन्दु	कर्णान्दु	७३	१२
७४	४	पारदे	पारदे	७४	४
७४	१०	प्राण	गुण	७४	१०
७५	३	रेचमामयोः	रेचनोमयोः	७५	३
७७	२	मधुः	मधु	७७	२
७७	९	विधाजला	विधागजा	७७	९
७७	१०	वेतसे	वेतने	७७	१०
७९	८	किलाकोक्षे	कोकिलाक्षे	७९	८
८१	७	स्मृतिकर्म	स्यूतिकर्म	८१	७

पत्र	पंक्ति	अशुद्ध	शुद्ध	पंक्ति	पत्र
८१	१८	नाय्या	नाय्या	७	६०९
८४	११	चर्मकृतौ	चर्मकृतौ	१	७०९
८४	१३	विम्बा	निम्बा	४	७०९
८५	२	तिलूनः	तिलूनः	७	७०९
८६	१४	पूतना	पूतना	११	७०९
८७	७	मनपुंसकं	मनपुंसकं	४९	७०९
८९	४	मृतमंस्कारे	मृतसंस्कारे	६९	७०९
९२	६	आत्म	आत्म	४९	७०९
९२	७	उदत्त	उदत्त	११	४०९
९४	११	मदयितु	मदयितु	१	७०९
९५	१	पशुभेदे	पशुभेदे	४९	००९
९५	१७	भगवत्तिके	भगवत्तिके	१	१०९
९६	१६	निष्ठा	निष्ठा	८	१०९
९८	१८	गर्ताम्बु	गर्ताम्बु	८	६०९
१०१	१६	पूर्व	पूर्व	४	१०९
१०२	८	लतांकुरे	लतांकुरे	४९	७०९
१०२	१७	मूर्द्धासे	मूर्द्धासे	३९	७०९

पत्र	पंक्ति	अशुद्ध	शुद्ध	ति	पत्र
१०३	७	खभू	खभू	२१	१२
१०७	१	वैषधा	वैषधौ	११	४२
१०७	४	स्थिते	स्थिति	६१	४२
१०७	७	जने	हीने	१	१२
१०७	१२	पाठचरे	पाठचरे	४१	३२
१०८	१४	सुषमा	सुषमा	७	३२
१०९	१२	अर्थ्य १ न्यधुवेच २	अर्थ्य १ न्यर्थ्याबुधे २		
११०	१४	गृह्य	गृह्यं	३	६१
११४	११	अभिष्या	अभिष्या	१	६१
११९	२	गिगण्डोपले	गिगण्डोपले	११	४१
१२०	१४	इमिक्कर	इमिक्कर	१	११
१२१	२	हरेहये	हरेहये	७१	११
१२२	१०	शिरयो	शिरयो	३१	३१
१२३	८	मंथ	मंथ	२१	२१
१२५	४	रेणुक्षेत्रे	रेणुक्षेत्रे	३१	३१
१२८	१४	स्त्री	स्त्री	११	६१
१२८	१६	करेणुः	करेणुः	७१	६१

पत्र	पंक्ति	अशुद्ध	शुद्ध
१२७	८	कूर्परः	कूर्परः
१३०	३	शिलाभेदे	शिवाभेदे
१३१	११	शङ्खग्र	षङ्खग्र
१३३	२	दीप	दीप
१३४	१७	वादर्न	वादर्न
१३५	१	विषाणे	पिशाणे
१३६	२	करके	कवरे
१३६	८	रुच्यते	रुच्यते
१३७	१२	उडुम्बर	उडुम्बर
१३७	७	समाचार	समारम्भ
१४३	८	दंत	दंभ
१४३	७	दहितर्यपि	दुहितर्यपि
१४६	१	स्यात्पाठले	स्यात्पाठलो
१४६	१२	उत्ताने	उत्ताने
१४८	५	गोकुले	गोकिलो
१४७	५	कुक्कुटी	कुक्कुटी
१४७	२२	छदिदृ	छदिदृ

पत्र	पंक्ति	अशुद्ध	शुद्ध
१४७	१७	बाधन	राधन
१५०	६	न्यवत्थित	न्यवत्थित
१५०	७	विजिने	विज्जिले
१५२	४	पुमानासन	पुमानसन
१५२	७	खण्डाली	प्रण्डाली
१५३	१३	शासके	सीसके
१५४	७	स्यात्पांडुकं	स्यात्पांडुकं
१५५	१८	प्रगते	प्रगते
१५६	५	फलेवाद्ये	फलेवद्ये
१६२	३	प्रतिस्पर्शः	प्रतिष्कर्शः
१६३	८	गच्छद्वाः	गच्छद्वाः
१६४	५	वेर्दे	वेर्दे
१६५	२	तरीषी	तवीषी
१६५	३	तारीषी	तावीषी
१६६	८	वृक्षे	वृक्षः
१६७	७	ह्वार १ निरसने २	ह्वार १ निरसने २
		॥ मेदिन्याः शुद्धिपत्रसमाप्तं ॥	

LIBRARY
MUSEUM
MADRAS
1875

Amara Kosha, Maedini Kosha, Trikanda fesha et Haravali

Calcutta 1807

A.or. 4231

urn:nbn:de:bvb:12-bsb10250867-3